KATA MIHÁLY

KEDVESSY

Dr. Dobson Szabolcs, a Dictum Kiadó Bt. ügyvezetője részére, Szeretettel és barátsággal,

Kata M.

JATE Press
Szeged 2013

Lektorálta:

DR. ERŐS ISTVÁN professor emeritus
és
DR. STÁJER GÉZA professor emeritus

ISBN 978–963–315–123–5

Kedvessy professzor egykori munkatársaként
és e könyv ismerőjeként készített

AJÁNLÁS

Nagy megtiszteltetésnek veszem, hogy **KEDVESSY PROFESSZOR** életéről és munkásságáról készült kéziratról véleményt mondhatok, valamint felhívhatom ajánlásaimra az Olvasók figyelmét.

Mindenek előtt örömömet fejezem ki, hogy ez az értékes életrajzi összeállítás napvilágot lát és az Olvasók beletekinthetnek egy 88 évet élt tudós szegedi professzor maradandót alkotott tevékenységébe.

Köszönettel tartozom a könyv szerkesztőjének, DR. KATA MIHÁLY emeritus professzornak – akivel pályakezdőként együtt voltunk Kedvessy professzor munkatársai, később „harcostársai", valamint egyaránt tisztelői – a 2002-ben elhunyt gyógyszerész-professzornak.

Az életrajzi könyvben leírtak megírása és szerkesztése jelentős feladat volt, amelyet e munka szerzője nagyszerűen oldott meg. A decimális számozású tíz fejezet jó áttekintést nyújt az Olvasónak arról, hogy Kedvessy professzor a Budapesten töltött 23 év és szegedi tanszékvezetőként további 25 esztendő során az oktató-, kutató-, nevelő- és társadalmi–közéleti munkásságban – életének e 48 esztendejében – minden téren maradandót alkotott.

Kiknek ajánlom e Kedvessy-könyv lapozását? – Azoknak

- az egykori tanítványoknak, akiket Kedvessy professzor az említett csaknem félszáz éven át Budapesten és Szegeden oktatott; s azoknak a gyógyszerészeknek, akik doktori kutatási témáját irányította, továbbá pl. szakgyógyszerészi vizsgára felkészítette stb.,
- minden magyarul tudó Olvasónak, akik – a mielőbbi gyógyulás érdekében – a maguk módján küzdenek betegségeik ellen. És ez nem diplomafüggő, mivel az egészségügyben a cél megvalósítása érdekében a gyógyszerész, az orvos, a vegyész, a biológus, a farmakológus etc. egymás nélkülözhetetlen társai! A mi munkánk *csakis együtt* lehet eredményes,
- ma – Budapest és Szeged mellett – Debrecen és Pécs, továbbá Marosvásárhely Egyeteme is aktívan részt vesz a magyar gyógyszerészek képzésében, így az egész Kárpát-medencében nagy számban találunk olyan szakembereket – és nem csupán a gyógyszertárakban – hanem a gyógyszerkutatásban, a gyógyszeriparban és *általában* a gyógyszerellátásban is, akik érdeklődésére számíthatunk,
- dicséretes, hogy az összeállításban – írásos dokumentumokkal alátámasztva – igen sok hazai és külföldi szakember nyilatkozata olvasható, s így az idézett vélemények egyaránt hitelessé teszik a mondanivalót.
- Egy életrajzi összeállításból nem maradhat ki, és nem is nélkülözhetjük az elhunyt Kedvessy professzor magánéletéről és családjáról szóló fotókat és riportokat. Így ajánlom e könyvet széles körben a Kedvessy-barátoknak is.

A kézirat szövegével, szerkesztésével, gépelési és helyesírási hibáival stb. kapcsolatban természetesen voltak kritikus megjegyzéseim, amelyeket a kötet összeállítója köszönettel akceptált.

Összegzés. Nem óhajtom reklámozni a könyvet, de őszintén állítom, hogy belőle az Olvasó a 20. század legnagyobb magyar gyógyszerésztudósai egyikének gazdag életútjával ismerkedhet meg. – Kedvessy professzor elhunyta után az utókornak kötelessége bemutatni a neves tudós maradandó értékű munkásságát.

Szeged, 2012 február

Dr. Regdon Géza sen., ny. egyetemi docens,
a gyógyszerészeti tudomány kandidátusa
aranydiplomás gyógyszerész

TARTALOM

Ajánlás . . . 5

Tartalom . . . 7

Kortársai véleményéből . . . 11

Bevezetés . . . 15

Curriculum vitae . . . 17

Fontos életrajzi adatok – röviden . . . 19

1. Kedvessy György gyermekkora . . . 21
   1.1. Kedvessy György családja . . . 21
   1.2. A Ciszterci Rend budai *Szent Imre Gimnáziumá*ban . . . 21

2. Kedvessy György egyetemi hallgató . . . 25
   2.1. Általános társadalmi helyzet . . . 25
   2.2. Gyógyszerészhallgató . . . 26

3. A budapesti Gyógyszerészeti Intézetben . . . 31
   3.1. Pályakezdés Budapesten . . . 31
   3.2. A fiatal oktató és kutató . . . 37
   3.3. Németországi kényszer-kitelepítés . . . 56
      3.3.1. Politikai helyzet 1944 őszén . . . 57
      3.3.2. Kényszer-kitelepítésben . . . 59
         3.3.2.1. Breslauban . . . 62
         3.3.2.2. Grácban . . . 66
         3.3.2.3. Adldorfban . . . 71
      3.3.3. Újra itthon . . . 83
      3.3.4. A hazai sajtó néhány idekapcsolódó szemelvénye . . . 88
      3.3.5. A kényszer-kitelepítés résztvevői [19] . . . 88
      3.3.6. Egészségügyi anyagok átadása . . . 90
   3.4. Arbeitstagung és 18. Vortragstagung, Berlin (NDK), 1957. május 16–17, 18–19 . . . 93
   3.5. Szegedre érkezése előtt. Törekvések politikai befolyásolására . . . 96

4. Szegedi évek . . . 101
4.1. Az első magyar egyetemek . . . 101
4.2. A Báthory-egyetem rövid története . . . 102
4.3. Magyar gyógyszerészképzés . . . 103
4.4. Gyógyszerészképzés Szegeden 1921-től . . . 106
4.5. A hazai gyógyszerészképzés eseményei, gondjai és eredményei 1984 után . . . 107
4.6. A Gyógyszerésztudományi Kar és épülete . . . 109
4.7. A szegedi Gyógyszerészeti Intézet 1959-ben . . . 113
4.8. A Gyógyszertechnológiai Intézet elhelyezése . . . 116
4.9. Kedvessy György, az oktató és oktatásszervező . . . 119
4.10. Kedvessy György, a kutató és iskolateremtő . . . 127
4.11. Kedvessy levelezése Spergely Béla kutató gyógyszerésszel . . . 136
4.12. Kedvessy György, a tanszékvezető (1959–1984) . . . 138
4.13. Kedvessy György rektorhelyettes (1963–1967) . . . 142
4.14. Kedvessy György dékán (1967–1979) . . . 169
4.14.1. Dékáni teendők . . . 169
4.14.2. Dékáni avatóbeszédek . . . 175
4.15. Kedvessy György közéleti tevékenysége . . . 183
4.16. Kedvessy György nemzetközi kapcsolatai . . . 189
4.17. Úgynevezett „sztorik” . . . 203

5. Családi vonatkozások . . . 205
5.1. Családjáról és önmagáról . . . 205
5.2. Szegedi lakáshelyzetük . . . 206
5.3. Lánya, Bogdánné dr. Kedvessy Andrea (Budapest) véleménye . . . 207
5.4. Fia, dr. Kedvessy Tamás fogorvos (Makó) álláspontja . . . 212
5.5. Unokája, dr. Bogdán András gyógyszerész (Szeged) írja . . . 213

6. Nyugdíjas évek . . . 217
6.1. Kedvessy György professzor 70 éves . . . 217
6.2. Dr. Kedvesssy György professzor köszöntése . . . 222
6.3. Harminc éves a SZOTE Gyógyszerésztudományi Kar . . . 224
6.4. Kedvessy György professzor 75 éves . . . 224
6.5. Levél a FoNo szerkesztésével kapcsolatban . . . 226
6.6. Beszélgetősarok, 1992-ben: *„Az egyén és társadalom szolgálata”* . . . 227
6.7. „Szegedet nem hagyom el . . .” . . . 249
6.8. Dr. Kedvessy György 80 éves . . . 252
6.9. Kedvessy György 80 éves . . . 254
6.10. Professor György Kedvessy ist 80 Jahre alt . . . 255
6.11. „Professzori arcképcsarnok”: Dr. Kedvessy György . . . 256
6.12. Hatalmas szellemi érték; 40 éves a szegedi gyógyszerészkar . . . 257
6.13. Kedvessy György professzor 85 éves . . . 257

6.14. Kedvessy professzor publikációi nyugdíjas éveiben . . . 259
6.15. S amikor innen-onnan kihagyták . . . 262
6.16. Egyéb hírek. Kedvessy professzor kitüntetései 1984 után . . . 264
6.17. Jubileumi díszoklevél-átadás a Semmelweis Egyetem Gyógyszerésztudományi Karán . . . 267

7. Dr. Kedvessy György prof. emer. emlékének gondozása . . . 271
7.1. A *„Délmagyarország”* c. lapból . . . 271
7.2. Dr. Kedvessy György professzor (1914–2002) . . . 272
7.3. Újsághír . . . 277
7.4. Kedvessy György Emlékülés . . . 278
7.5. Pályázati felhívás . . . 279
7.6. „A szegedi gyógyszerészképzés és a Szegedi Gyógyszerésztudományi Kar története” . . . 280
7.7. Kedvessy György Pályadíj . . . 283
7.8. Kedvessy professzor emlékei a *„75 éves a Gyógyszerészeti Intézet”* c. könyvben . . . 284
7.9. Egykori munkatársai emlékeznek . . . 285
7.9.1. Dr. Erős István: Találkozásaim Kedvessy György professzorral . . . 285
7.9.2. Dr. Hódi Klára Pintyéné: Emlékezés . . . 287
7.9.3. Dr. Hunyadvári Éva: Kedvessy professzor úrra emlékezünk . . . 288
7.9.4. Dr. Kata Mihály: Néhány kedves emlékem . . . 289
7.9.5. Dr. Kovács Béla: Emlékezés Kedvessy György professzorra . . . 290
7.9.6. Dr. Miseta Mária: „Teher alatt nő a pálma” . . . 292
7.9.7. Dr. Regdon Géza sen.: 25 évig voltam Kedvessy professzor munkatársa . . . 293
7.9.8. Dr. Révész Piroska: Tanítómesterem volt Kedvessy György professzor úr . . . 296
7.9.9. Dr. Stampf György: Emlékezés dr. Kedvessy Györgyre . . . 297
7.9.10. Zsoldosné dr. Jerémiás Ildikó, a Dékáni Hivatal nyugalmazott vezetője . . . 298

8. Függelék . . . 305
8.1. A Szegedi Tudományegyetem, a Kar, az Intézetek és a kari Kollégium (2013 június) . . . 305
8.2. Karunk dékánjai és dékánhelyettesei [66] . . . 306
8.3. 1956: „Mit kívánnak a szegedi gyógyszerészhallgatók?” . . . 307

9. Utószó . . . 311

10. Személynév- és tárgymutató . . . 315

KORTÁRSAI VÉLEMÉNYÉBŐL

NIKOLICS PROFESSZOR (1998): „... Szívesen gondolok vissza sok évtizedes kapcsolatunkra. Hallgató koromban gyakorlatvezetőm voltál. Később sokrétű együttműködésünk volt az MGYT, ETT, Gyógyszerkönyv, FoNo stb. kapcsán. Igazad van, voltak kevésbé sikeres törekvések is: rajtunk kívül álló tények, személyek okozhatták. De globálisan Te mindig harcosa voltál hivatásunknak, a nehéz évtizedek során is. Diplomáciai érzékkel irányítottad – többek között – a Társaság ügyeit és mind a hazai, mind a nemzetközi kapcsolatok sokat erősödtek ezalatt. ..."

MOZSONYI PROFESSZOR 1943-ban írta: Kedvessy György „az itt töltött 7 esztendő alatt az Intézetnek minden elméleti és gyakorlati munkájában tevékenyen részt vett, így nevezetesen foglalkozott a galenusi gyógyszerek előállításával, receptúrai munkálatokkal és az intézeti adminisztrációval, de munkásságának legtartalmasabb és legértékesebb része, amelyben jelentős sikereket ért el, a gyógyszerek és galenusi kézítmények vizsgálata; tudományos dolgozatai is ebben a tárgykörben mozognak. ..."

1959-ben: „A Budapesti Orvostudományi Egyetem, különösen pedig annak Gyógyszerészi Fakultása, még közelebbről Gyógyszerészeti Intézete Professzor úr eltávozásával kétségtelenül igen sokat veszített. Meg vagyunk azonban győződve arról, hogy a Szegedi Orvostudományi testvéregyetem és annak Gyógyszerészeti Fakultása, illetőleg Gyógyszerészeti Intézete viszont igen nagy előnyökhöz jutott Professzor úr kinevezése folytán. ..."

1970-ben pedig: „... a Te személyed, tekintélyed és dinamikus egyéniséged az, akitől méltán a legnagyobb fejlődést és eredményt várhat az egész magyar gyógyszerész-társadalom.

Hív és vár az Intézet, melynek létesítésében és működésében hosszú éveken át oly sokat és oly eredményesen munkálkodtál. ..."

VÉGH ANTAL PROFESSZOR 1977-ben: „Örömmel értesülök a napilapokból, hogy a *„Honoris causa"* doktori címmel kitüntetésed megtörtént. Örömöm, hogy a magyar gyógyszerészetet személyeden keresztül érte ez a magas egyetemi kitüntetés, amiben THAN KÁROLY óta magyar gyógyszerész nem részesedett, hisz ERDEY-GRUZ TIBORT mégsem tekinthetjük igazán gyógyszerésznek. ... Büszkeségem, hogy egykor laboratórium-vezetőd lehettem".

„Te vagy az, aki a magyar gyógyszerészetet mint tudományt, modern vágányokra vezetted és ebben az irányban mi is Veled kívánunk haladni. ...

Engedd meg, hogy egy öreg jóbarát őszinte érzésével megvalljam Neked, ez annál is jobban esik nekem, mert Te voltál az, aki mindig megemlékeztél rólam, amikor életem valami fordulópontjához érkeztem. Most is köszönöm ezt Neked. ... mivel Intézetedet olyan szépen kiépítetted és a gyógyszerészi tudományokat rövid idő alatt a külföldivel egyenlő nívóra emelted. ..."

„... Magyarul is szeretném megköszönni igen kedves vendéglátásotokat. Szegedi tartózkodásom igazán egyik fénypontja volt idei európai utazásomnak; szeretném remélni, hogy egyszer, valamiképpen lesz alkalmam viszonozni baráti, s kollegiális vendéglátástokat."

„... A legnagyobb tisztelettel – s ha meg tetszik engedni, hogy így fejezzem ki magam – a legnagyobb szeretettel gondolok Önökre, az ott eltöltött időre, kedves munkatársaira ..."

„... Én csak egy közepes kis gyógyszerész vagyok. Múltammal nem dicsekszem, mert *„kizsákmányoló"* voltam: 1932-ben Szatmáron volt patikám (a *Szentháromság*), 1936–1942 között Gyulafehérváron voltam bérlő, aki 1942–1945 között versenyvizsgán kapott egy zsidó patikát, akinek 1945–48-ig Kolozsvárott volt patikája és aki 1949-től állami szolgálatban van."

„... A fentiek alapján a Tudományos Minősítő Bizottság eddigi munkásságát a *„tudományok kandidátusa"* fokozat elnyerésére megfelelőnek találta. A TMB úgy látja, hogy tudományos munkásságának egésze jelentőségében megközelíti a *„tudományok doktora"* tudományos fokozat odaítélésének feltételeit, és ezért úgy határozott, hogy Önt felmenti a ... foglaltak alól és hozzájárul, hogy legközelebbi jelentős tudományos munkájával közvetlenül a „tudományok doktora" fokozat elnyerésére pályázzék ..."

„... Általában minden gyermek felnéz szüleire, s ahogy idősebb lettem ez a rajongás csak erősödött bennem, mivel édesapámra volt miért felnézni. Hiszem, hogy mint apa is tökéletes volt. Azt a következetes szigort, ami őt otthon is jellemezte, gyermekként persze másképp éltük meg. Amikor dolgozott, nem zavarhattuk ... Egyszer megkérdeztem Édesapámtól, mi a véleménye rólam, hisz tulajdonképpen „nem vittem semmire", nem értem el a gyógyszerész szakmában különösebb eredményt és pozíciót (nem is akartam!). Erre ő azt mondta, hogy munka mellett három gyermek nevelése elég büszkeségre ad okot, nincs annál szebb hivatás, mint anyának lenni. – Édesapám legboldogabb talán Balatonakarattyán volt nyaranta ... Az ottani, kezdetben egy szobás kicsi ház csak nagyon lassan bővült két szobásra ... – Emlékszem vonaton vittek le mindent és minket Szegedről, budapesti átszállással a Balatonra. Indulás előtti éjszaka aludni sem tudtunk az izgalomtól ..."

„... Édesapám, amikor eszembe jut, mindig azon csodálkozom, hogy ilyen elfoglalt ember létére (kutatás, oktatás, társadalmi funkciók, szakmai utak kül- és belföldre), mindig volt ideje ránk is. Hétköznap kevesebb idő jutott, viszont vasárnap délutánonként – a kötelező ebéd utáni pihenő leteltével – már nagyon vártam, hogy eljöjjön a délután 4 óra, akkor kinyitotta a „titokzatos fekete szekrényt" ... Ebben tartotta, dobozokban a külföldről kapott levelekről letépett bélyegeket. Kisgyermek koromtól kezdve nagyon érdekelt a bélyeggyűjtés, s ebben anyai nagypapám is sokat segített. Másik közös elfoglaltság a sakkozás és zenehallgatás volt. Gyermekkori álma valósult meg, amikor az elsők között hozhatott nekem karácsonyi ajándéknak egy villanyvasutat 1965-ben egyik külföldi útjáról (ez a *Märcklin-kisvonat* még most is megvan, sikerült tovább bővítenem, amikor már nekem is voltak fiaim), attól kezdve gyakran vonatoztunk ..."

„... Nagyapám 1955-ben megnősült. Felesége, SZOJKA ÉVA – ősi gyógyszerész-családból származó – tanítványa volt. 47 év házasság során csodálatos társak voltak, nem csak a dicsőségben, de bajban és sok intrika közepette is. Mindig volt közös témájuk, késő éjszakába nyúlóan tudtak beszélgetni. Volt olyan is, amikor komoly vitát tartottak arról, hogy Kossuth vagy

Széchenyi tett-e többet a hazáért; Kedvessy „Kossuth-párti" volt, míg felesége Széchenyi elvei mellett állt ki ..."

„... Kedvessy professzor sokszínű egyéniségét igen nehéz néhány sorban jellemezni. Hatalmas munkabírása és szívóssága közismert volt. Munkatársaival szemben minden vonatkozásban nagy követelményeket támasztott, ezek teljesítését azonban azzal is elősegítette, hogy a mércét saját maga számára állította a legmagasabbra. Munkahelyét mindig a második otthonának tekintette, amire jellemző, hogy nyugdíjba vonulását követően is rendszeresen látogatja az intézetet és értékes tanácsaival, javaslataival segíti volt munkatársai további eredményes működését ..."

„... Életének egyik fontos területe az oktatás, a gyógyszerész- és szakgyógyszerész-képzés volt. Egykori tanítványai lelkiismeretes, hivatástudattal áthatott munkájában él tovább Kedvessy György szigora, oktató munkája, nagyfokú szakmai igényessége. A korszerű, színvonalas oktatómunka mellett a tudományos kutatás volt életének másik kiemelkedő eredményességű területe. Munkássága nyomán vált a hazai gyógyszertechnológia tapasztalati alapokon nyugvó receptgyűjteményből elméletileg megalapozott, korszerű kísérleti eszköztárral rendelkező egzakt tudománnyá ..."

„... Első találkozásom Kedvessy Györggyel 1960 július 7-én történt. Ekkor felvételiztem a Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészi Karára és Kedvessy professzor volt a felvételi bizottság elnöke. Természetesen én is izgultam, mint mindenki más ... Elégedettséggel távoztam a felvételi vizsgáról és örömöm akkor vált teljessé, amikor augusztus elején megkaptam az értesítést arról, hogy felvételt nyertem ..."

„... Első személyes találkozásom Kedvessy professzorral a Gyógyszertechnológia kollokviumon volt. Remegő kézzel húztam ki a tételt, majd olvastam fel a tételszámot. Az első akadályt sikerrel vettem; nem tévesztettem el a római számot! Kissé megnyugodva kezdtem neki a tétel kidolgozásának. Végül *jeles*en vizsgáztam és elégedetten jöttem ki a vizsgáról ..."

„... Kedvessy professzor úr szigorúsága és következetessége – mind a hallgatók, mind pedig a munkatársak felé – egyformán nyilvánult meg. Volt azonban egy nagy különbség, ez pedig az „atyai" gondoskodás; a munkatársak szakmai előmenetelének menedzselése volt. Jól tudta, hogy az Intézet hírneve és szakmai elismerése a munkatársak szakmai sikerein keresztül valósul meg ..."

„... Kedvessy professzor 1984-ben vonult nyugdíjba, ám volt munkatársai életének változását – miként korábban – továbbra is figyelemmel kísérte. Az enyémet is, aki 24 éven át lehettem beosztottja és még további 18 – összesen 42 – esztendőn keresztül követhettem sorsának alakulását ..."

„... Egyik alkalommal Kedvessy professzor volt az est előadója. Prezentációját a tőle megszokott precizitással tartotta meg. Nagy oktatói és előadói rutinnal emelte ki a lényeges motívumokat és mutatott rá a gyógyszertechnológiát előre vivő eredményekre. Számomra külön öröm és rendkívül jó érzés volt, amikor és ahogyan a tablettázás – és különös tekintettel a filmbevonatok vizsgálata – területén elért eredményeimet értékelte. Elismerő szavaira máig jól emlékszem: *„A filmbevonatok alkalmazása hamarosan a gyógyszertechnológia fontos területe lesz és új lehetőséget nyit meg a korszerű, célzott hatású készítmények előállításában"*.

„... Egyszer ... a folyosón megállított Kedvessy professzor és kérte, hogy pár nap múlva jelentkezzek az eredményekkel. Ekkor nekiültem a könyvtárban és magam is meglepődtem, hogy mennyi adatom van, s ezeket szépen rendszerbe lehet foglalni. Ráébredtem, hogy a határidő milyen fontos inspiráció. Jó volt megtapasztalni, hogy a professzor úr nyomon követi munkámat, érdekli, hogy mire jutottam, hozzászól a témához és irányítja a továbblépést. Tudtomra adta, nem mindegy, hogy mit csinálok és ha pontosan dolgoztam, bíznom kell az eredményeimben ..."

„... Kedvessy prof. elvárása volt, hogy disszertációm kísérleti munkájának vázlatos terve alapján mint doktoranduszok legyenek önálló meglátásaim és javaslataim a kísérleti munka előrevitelében. Ezek részleteiről is időnként be kellett számolnom az intézeti oktatói értekezleteken, majd az MGYT megyei rendezvényein már nagyobb nyilvánosság előtt is. Ez a *„témavezetés"* az intézetigazgató részéről személyiségformáló volt számomra, hiszen első tudományos közleményem a disszertációm befejezése (1961) után még abban az évben megjelent Németországban *(Archiv der Pharmazie)*, s ezt több is követte ..."

„... Összességében tíz évig voltam Kedvessy professzor munkatársa. Nem hosszú idő, tudom, de arra elég volt, hogy a mai napig profitáljak belőle mindenféle szempontból. Amikor tanszékvezetőként elfoglaltam Kedvessy professzor úr szobáját, az volt az első gondolatom, hogy hányszor ültem ott az asztal másik oldalán, illetve mit szólna Ő, ha belépne. Ezt már soha nem tudom meg. Szelleme azonban tovább él a falak között, s ez erőt ad a folytatáshoz és a kitűzött cél fel nem adásához ..."

„... Jelen lehettem a Magyar Tudományos Akadémián Kedvessy professzor úr nagydoktori védésén, aminek keretében igen gazdag életútjának lenyűgözően impozáns összefoglalását kaphattuk. Aznap este családi körben az Erkel Színházban megtekintettük Puccini: *Bohémélet* operáját, Nádasdy Kálmán kitűnő rendezésében és élete csúcsformájában lévő Gulyás Dénes főszereplésével. Legnagyobb meglepetésemre és örömömre a nézők között felfedeztem a Kedvessy-házaspárt. A zeneszerető professzor úr Puccini dallamaival pihente ki a napközi erős szellemi igénybevételt ..."

„... Minden időszaknak megvolt/megvan a maga reformja. Professzor úr pontosan, precízen kidolgozva, átgondolva vitte végbe ezeket a változtatásokat, s emelte a magyar gyógyszerészetet nemzetközi szintre, amelyek a fejlődést jelentették. Boldog voltam, hogy ezekben a magam módján segíthettem! Néha nehézségbe ütközött az előterjesztő, de ezeket az ütközeteket hosszú tárgyalások követték, amelyek végül megoldáshoz vezettek. Már akkor is volt leépítés, elbocsátás és megszorítás. Tudom igazolni, hogy mennyi gyötrődés és gondolkodás után hozta meg a javaslatot, majd a döntést. A verdiktet már egy határozott szálfa egyenes vezető hirdette ki ..."

„... Menedzsertípusú, kreatív, iskolateremtő, határozott, jellemes, istenfélő és mélyen empatikus egyéniség volt. Többször megtapasztaltuk, hogy bármely munkatársa akár 50 Ft-os fizetésemeléséért képes volt hadakozni. Legtöbbször nyert is, mert csak igaz és ezért biztos ügyeket támogatta. Kijelenthető, hogy elhunytával a tudományos világ a múlt század egyik legnagyobb hatású magyar gyógyszerész-kiválóságát veszítette el ..."

„Egy nemzet jövője csak annyit ér,
amennyire becsülni tudja hőseinek emlékét".
Dr. Baradlai János

BEVEZETÉS

Mivel foglalkozik e könyv? – Részben a két világháború közötti és utáni nemzetközi és magyar politikai viszonyokkal, s benne a hazai gyógyszerészettel és gyógyszerészképzéssel, valamint – és főként – a gyógyszertechnológiai kutatások kezdeteivel és hőskorával, s ebben a kutatók embert próbáló küzdelmeivel, az ilyen-olyan hazai és nemzetközi politikai vezetés és politikusok között, sőt, olykor ellenükre. A budapesti FIP Kongresszuson – 1984-ben – bemutatott adatok alapján a magyar gyógyszeripar 1,5–2%-kal vett részt a világ gyógyszeripari termelésében, ill. gyógyszerkivitelünk (az 1949-es exporthoz viszonyítva) szocialista relációban 85-szörösére, nem szocialista vonatkozásban 62-szeresére növekedett. Gyógyszertáraink ugyan 1950-ben elkobozták (ezt akkor *„államosítás"*nak mondták), ám hazai gyógyszerellátásunk etikus és gyógyszereink megfizethetők voltak (emlékezzünk a készítmények 15%-os térítésére!); a gyógyszerészet az egészségügy egyik legjobban szervezett és kitűnően működő része volt (bár akadtak ún. „hiánycikkek" is) [*Gyógyszerészet* 26 (7–9), 241–384 (1984)]

Másrészt a könyv egésze foglalkozik a korszak kiemelkedő, intuitív magyar gyógyszertechnológusa – az iskolateremtő *dr. Kedvessy György tanszékvezető professzor* – fő törekvéseivel, akinek célja tudományterületének oktatása, kutatása, mindezek gyakorlati alkalmazása, továbbfejlesztése és bővítése, ill. rendszerbe foglalása, valamint eredményeinek és becsületének megvédése. E tekintetben századának egyik kimagaslóan eredményes magyar gyógyszerésze volt.

Nem egyszer – szakmai és politikai pitiánerek – bizony neki is alaposan „betartottak". Folyamatosan vívta küzdelmét hivatali vezetőivel, a kor politikusaival, olykor professzortársaival, néha még beosztottjaival is (vezetőnek szintén kiváló volt; a reá bízott embereket jól menedzselte és értük a leghatározottabban kiállt)! Mindezekkel együtt kiemelkedő, külföldön is nagyra értékelt oktatási és tudományos eredményeket ért el. Szerény volt. Az embernek néha az az érzése, hogy munkáját a külföld reálisabban és jobban ismeri és elismeri, mint a mai magyar vezetés ... Hiába, a világ már ilyen; e tekintetben is nehezen változik ...

Mindezek eléréséhez a szülői házból szilárd erkölcsi alapokat hozott, amit iskolai tanulmányai tovább erősítettek. Intuitív képességei igen kiválóak voltak. A tisztességhez különben is konokul ragaszkodott. Eredményei elérésében mindig támaszkodott – és támaszkodhatott! – elsősorban családja, valamint munkatársai, a jó szándékú gyógyszerészek, gyógyszerészhallgatók és általában az emberek többségének támogatására.

A szövegben lehetnek látszólagos ellentmondások (pl. a gyógyszerészdoktori értekezések száma évről évre növekedett).

Végül a *gyógyszertechnológia* szó írásáról. Az 1960-as években tantárgyát és könyvét, ill. kutatási területét Kedvessy professzor könyveiben, minden dolgozatában és jelentésében a *gyógyszertechnológia* szóval – kötőjel nélkül – írta le. Később kötőjelet használtak, pl. a Rácz–Selmeczi *Gyógyszer-technológia* tankönyv esetében. – Tiszteletben tartva Kedvessy prof. helyesírását, magam következetesen az eredeti formát alkalmazom.

A kötet szerzője és szerkesztője 1960-tól – összesen bő 42 esztendőn át – lehetett beosztottja, tanítványa, tudományos munkatársa, 1970 és 1980 között kari ügyekben küzdőtársa, majd – nyugdíjba vonulása után is – tisztelője, akinek őszinte emberi támogatására mindig számíthatott, s ezért e helyen is köszönettel tartozik.

Ki volt tehát dr. Kedvessy György professzor?

Szeged, 2013 június

Kata Mihály *prof. emer.*

CURRICULUM VITAE

Vinkler László festménye, 1976

„Budapesten 1914-ben születtem. A Pázmány Péter Tudományegyetemen 1936-ban gyógyszerészi, majd két év múlva kidolgozott disszertációval egyetemi doktori oklevelet szereztem.

Egyetemi pályafutásomat 1936-ban az Egyetem Gyógyszerészeti Intézetében kezdtem meg. Ott jó lehetőségem volt a kutatásra és oktatási tapasztalatot is szereztem. Kutató munkám eredményeit már akkor hazai és néhányat külföldi folyóiratokban publikáltam.

1944-ben az Egyetem Orvostudományi Karán egyetemi magántanári képesítést szereztem a *„Galenikumok vizsgálata"* c. tárgyból. Hallgatóimnak a magántanári előadásaimat rendszeresen megtartottam. E témakörben írtam meg *„Gyógyszervizsgálat"* (1947, 354 oldal) c. szak-, ill. tankönyvemet. Az Intézetben 1947-től az igazgató professzor helyettese voltam. Így gyakran tartottam meg helyette az előadásokat.

1959-ben meghívással kineveztek a Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészeti Intézetének tanszékvezető egyetemi tanárává. Az Intézet nevét később javaslatomra a Minisztérium „Gyógyszertechnológiai"ra változtatta. Az Intézetet kellő műszer- és gépparkkal szereltem fel. Négy éven át az Egyetem egyedüli rektorhelyettese, majd 12 évig a Gyógyszerésztudományi Kar dékánja voltam (párttagság nélkül).

A budapesti Intézet igazgatóprofesszorának halála után a miniszter felajánlotta áthelyezéssel a megüresedett katedrát, de én a szegedi előnye miatt nem vállaltam.

Korábban megkaptam a gyógyszerésztudomány kandidátusa, majd nyilvános vitaülésen tartott előadással a Magyar Tudományos Akadémia doktora minősítést. – Mint tanszékvezető 1984-ben nyugdíjba mentem. Jelenleg *„professor emeritus"* címmel vagyok az Intézetben.

Oktató munkámban kidolgoztam a gyógyszerkészítés és a gyógyszergyártás elméleti és gyakorlati oktatásának tematikáját és meghatároztam a gyógyszertechnológia korszerű fogalmát. Az oktatás támogatására öt kiadásban, részben bővítéssel, ill. átdolgozásban jelent meg *„Gyógyszertechnológia"* c. könyvem (638 oldal terjedelemben).

Kb. 80 egyetemi doktori disszertációt dolgoztak ki irányításommal fiatal kollégáim és több munkatársam szerzett támogatásommal tudományos minősítést. Hivatalos értékelésben engem „iskolateremtő"-nek minősítettek.

Tudományos kutatómunkámban érvényesítettem és fejlesztettem a biofarmáciai alapot kiegészítve a fiziko-kémiai, kolloidikai, reológiai és elektronmikroszkópos módszerekkel. (Utóbbival a tabletták kristályszerkezetének módosulását vizsgáltuk a préserő hatására.)

Behatóan foglalkoztunk a hatóanyagok polimorfiájának jelentőségével *In vitro* és állatkísérletekkel *in vivo* tanulmányoztuk a hatóanyagok felszabadulásának mértékét és sebességét. Ebben lehetőségem volt nemcsak a Kari Gyógyszerhatástani Intézettel, hanem az Egyetem klinikáival kollaborációra.

Magyar és néhány német gyógyszergyár megbízásából gyártásfejlesztésre végeztünk kutatómunkát. Ezzel ipari szabadalmat is szereztünk.

Kb. 350 dolgozatot jelentettem meg jelentős hazai és külföldi szaklapokban. Egyre több külföldi professzor látogatatta meg meghívásomra az Intézetet és ezzel kialakultak nemzetközi kapcsolataim.

Magyar és számos külföldi kongresszuson, ill. konferencián meghívásra kb. 300 előadást tartottam.

Hivatalos megbízással *szakmai munkám* során részt vettem a Magyar Gyógyszerkönyv több kiadásának szerkesztésében, utóbb mint az egyik szakbizottság elnöke. A Szabványos Vényminták (Formulae Normales) több kiadásának szerkesztő bizottsági elnöke voltam. A Magyar Tudományos Akadémia és az Egészségügyi Minisztérium számos szakbizottságának munkájában vettem részt. – Több éven át töltöttem be a Magyar Gyógyszerészeti Társaság elnöki tisztét. Tagja vagyok a FIP és az APV szervezetének.

Több *elismerésben és kitüntetésben* részesültem szakmai munkám alapján. Megkaptam a Magyar Köztársaság Érdemrend Keresztjét (1994), a Halle–Wittembergi Egyetem Természettudományi Kara *honoris causa* doktorrá avatott (1977). Több külföldi gyógyszerészeti társaság tüntetett ki tiszteletbeli tagsággal. Így a Csehszlovák Purkyné Társasság tiszteletbeli tagjává választott (1962). Hasonlóan a Lengyel Gyógyszerészeti Társaság és más társaság is. A Német Gyógyszerészeti Társaság levelező tagjának választott. Az APV korábban rendes (1965), majd tiszteletbeli tagjává választott és a Társaság „Ezüstjelvényé"vel tüntetett ki (1977). Ezen kívül szakmai és társadalmi munkám elismeréseként több magyar gyógyszerészi érem kitüntetésben részesültem.

Megkaptam a Szegedi Orvostudományi Egyetem legnagyobb, „Pro Universitate" kitüntető érmét. A Budapesti Orvostudományi Egyetem korábban jubileumi Arany-, majd Gyémánt-diplomában részesített[◇].

A magyar *„Ki–Kicsoda"* életrajzi köteten kívül több külföldi biográfiai lexikon *(„Who's Who")* is közölt rólam életrajzi adatokat".

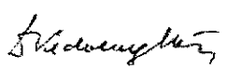

◇ 2001-ben Budapesten vasdiplomáját is átvette – Kata M

FONTOS ÉLETRAJZI ADATOK – RÖVIDEN

1. Született: 1914. május 25-én, Budapesten,
érettségizett: a Ciszterci Rend budai *Szent Imre Gimnáziumá*ban, 1932-ben,
gyógyszerész lett: 1936-ban, Budapesten,
gyógyszerészdoktor: 1938-ban, Budapesten és
orvosi tanulmányok: 1936–1940 között, Budapesten

2. Mozsonyi professzor munkatársa: 1936–1959 között (= 23 év), Budapesten,
1942. november 1-től: „fizetéstelen adjunktus és díjas gyakornok"
egyetemi magántanár: 1944-től,
a II. világháborúban, Németországban, 1944–1945-ben,
kandidátus: 1953-tól,
1955-ben megnősült és
egyetemi docens 1956-tól.

3. Tanszékvezetőként 25 aktív év Szegeden, 1959–1984 között,
a Gyógyszertechnológiai Intézet tanszékvezető egyetemi tanára: 1959–1984 között,
a SZOTE – egyedüli – rektorhelyettese: 1963–1967 között,
12 éven át a Gyógyszerésztudományi Kar dékánja: 1967–1979 között
Két ciklusban a Magyar Gyógyszerészeti Társaság elnöke: 1968–1972 között,
a tudomány doktora: 1981-ben,
prof. emer. 1984-től
Elhunyt: 2002. december 29-én, Szegeden

Emléke tovább él

1. Kedvessy György gyermekkora

1.1. Kedvessy György családja

Kedvessy György 1914. május 25-én Budapesten, polgári családban született. Szülei: *Kedvessy Kornél* (1876–1966) és *Márkus Mária* (1889–1959), 1913-ban kötöttek házasságot Budapesten. Egy öccse volt: *Kedvessy Kornél* (1917–2004), aki fizika és matematika tanárként működött és tankönyve is megjelent. Felmenői között nemesek szintén vannak.

Édesapja a Széchenyi által a reformkorban (1839-ben) alapított *Pesti Hengermalom Társaság* hivatalnoka volt; azonban az 1929-ben kezdődött súlyos gazdasági világválságban a Társaság tönkrement, ennek következtében édesapja munkahelye megszűnt. Édesanyja háztartásukat vezette.

1920 őszén kezdett *elemi iskolába* járni. 1924 nyarán kapott IV. évvégi bizonyítványa alapján *„A következő osztályba fölléphet"* [indexének másolata a következő oldalon látható]

Kedvessy György, a kisdiák

1.2. A Ciszterci Rend budai *Szent Imre Gimnáziumá*ban

1924 és 1932 között *középiskolás* volt a Ciszterci Rend budai *Szent Imre Gimnáziumá*ban. Az iskolai felvételt rövid beszélgetés (kvázi alkalmassági vizsga) előzte meg. Tanulmányait a Váli utcai épületben működő Gimnáziumban kezdte. Majd 1929-ben költöztek át az akkorra felépült gyönyörű Villányi úti épületbe, amelynek felavatása is felejthetetlen élmény volt. Az ünnepségen megjelent *Horthy Miklós* kormányzó, *Serédi Jusztinián* bíboros hercegprímás, *gróf Klebelsberg Kuno* kultuszminiszter és *Werner Adolf* zirci apát. A vendégek előtt díszmenetben

vonult fel az iskola cserkészcsapata és az egész diákság Kedvessy – egyik hasonlóan magas termetű diáktársával – zászlótartó volt

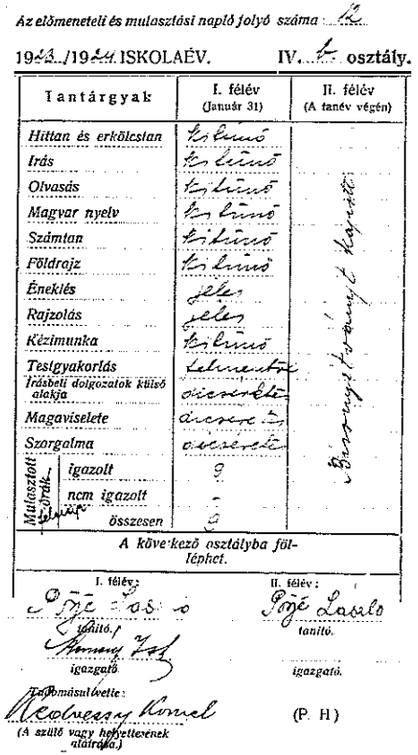

Az előmeneteli és mulasztási napló folyó száma: ...

19..../19.... ISKOLAÉV. IV. ... osztály.

Tantárgyak	I. félév (Január 31)	II. félév (A tanév végén)
Hittan és erkölcstan	kitűnő	
Írás	kitűnő	
Olvasás	kitűnő	
Magyar nyelv	kitűnő	
Számtan	kitűnő	
Földrajz	kitűnő	
Éneklés	jeles	
Rajzolás	jeles	
Kézimunka	kitűnő	
Testgyakorlás	[illegible]	
Írásbeli dolgozatok külső alakja	[illegible]	
Magaviselete	[illegible]	
Szorgalma	[illegible]	
Mulasztott órák: igazolt	9	
Mulasztott órák: nem igazolt	–	
Mulasztott órák: összesen	9	

A következő osztályba léphet.

I. félév: Pöjé László osztályfő. Kenyeres József igazgató.

II. félév: Pöjé László tanító. igazgató.

Tudomásul vette: Kedvessy Kornél (A szülő vagy helyettesének aláírása.)

(P. H.)

1924: IV. év végi bizonyítványa

„A gimnázium az ún. humanisztikus kategóriába tartozott. Ennek keretében (a diákok) latin nyelvet 8, ill. német nyelvet és irodalmat 7 éven át tanultak. Tantervükben az V–VIII. osztályban kötelező jelleggel görög nyelv és irodalom is volt. Emlékeim szerint nagyon élveztem az egyébként igen nehéz grammatikájú klasszikus nyelven olvasni az Odüsszeiát, Iliászt, Szappho remek ritmusú verseit, Hérodotosz történelmi munkáját. A természettudomány tárgyai is kellő súllyal kerültek oktatásra. Ezt segítette a jó felszerelt fizika és kémia előadó. Volt rajzterem és megfelelő tornaterem.

A diákoknak abban az időben nem volt egyenruhájuk, de a Bocskay-sapkán a ciszterci címert mutató pajzs előírás volt. Az alsó osztályokban a viselet főként az akkor szokásos „bricsesz" volt [= lovaglónadrág, térdnadrág].

A tanuláshoz tandíjfizetési kötelezettség járult. Az 1919 utáni évek általános gazdasági nehézségeit a Rend figyelembe vette és indokolt esetben az apátúr mentességet adományozott. A kérvényt „Méltóságos és Főtisztelendő Werner Adolf zirci apátúrnak" kellett címezni. Jó tanulmányi eredmény és a család szociális helyzete alapján részesülhettünk tandíjmentességben.

A tanári kar tagjai – a rajz- és a tornatanár kivételével – valamennyien ciszterci szerzetesek voltak. Az igazgató sok éven át *Bitter Illés* volt, aki *clairvaux-i apát* címet kapott a mi időnkben.

Oktatáskor tanáraink mindig reverendában jelentek meg.

Tanáraink korábban a XI. kerület Horthy Miklós út (ma Bartók Béla út) 15. sz. házban laktak, majd később az Ibrahim utcai rendházban. A Horthy Miklós úti házban kis kápolna is volt, tanáraink ott miséztek. Előírás volt, hogy reggel 7 órára a szentmisékhez felváltva ministrálnunk kellett. Előírt volt időnként a közös gyónás és áldozás. Ez ellenőrzésre került, mert gyónáskor összehajtogatott cédulát adtunk át a szabadon választott gyóntatónak.

Történt velem hajdanán egy érdekes epizód. A tornateremben levetett zakómból elveszett a zsebórám. A kötelező gyónás után az osztályfőnököm átadta nekem az órát, de sohasem tudtam meg a tolvaj nevét. Íme, az erkölcsös, vallásos nevelés eredménye.

A tanárok számára megvolt a könyv, rádió, sőt, igény szerint ún. városi bunda beszerzésének a lehetősége is. Így például télen elvárható tekintélyes megjelenésűek voltak kemény-kalappal és bundával.

A tanárokat *„Laudetur Jesus Christus"*-szal köszöntöttük. A tanulás kezdetekor *„Ave Maria ..."*-t, majd délben *„Regina coeli ..."*t imádkoztunk, latinul.

A szerzetes tanárok kitűnő pedagógusok és nagyszerű felkészültségű emberek voltak. Nem véletlen, hogy az akkori tanárokból hárman a Magyar Tudományos Akadémia tagjai lettek.

Az osztálylétszám átlagosan 70 fő volt. Az én osztályomban 72-en érettségiztünk. A nagy létszám nem okozott gondot tanáraink sem fegyelemtartásban, sem pedig az oktatás színvonalában. Minden diákot személyesen ismertek, megfelelő időnként feleltettek, pontosan tudták felkészültségünket, sőt, sok esetben a család szociális helyzetét is ismerték. Nem egy esetben anyagi támogatásként jó tanulóknak ajánlottak gyenge tanulmányi előmenetelű diákokat térítéssel instruálásra.

A Villányi úton a mi iskolánk közelében volt a *Szent Margit Leánygimnázium*. Több alkalommal előfordult, hogy a mi műsoros rendezvényünkre eljöttek a leányok. Ez persze, mindig nagy izgalommal járt. A ruhatárban lesegítettük a leányok kabátját és igyekeztünk nagyon udvarias „idegenvezetők" lenni. Mi, fiúk viszont soha nem látogattuk meg a leánygimnáziumot.

A nyolc esztendő alatt a légkör – a fegyelem és a tanulmányi szigor mellett is – hangulatos és kedélyes volt. Sok évtized után is szívesen és kellemesen emlékezem a felejthetetlen diákévekre. Így vélekedtek erről osztálytársaim is, akikkel a múltban rendszeresen részt vettünk az érettségi találkozókon.

Dr. Kedvessy György
ny. egyetemi tanár" [1]

A család anyagi gondjai következtében középiskolai tanulmányait Kedvessy csak igen nehéz körülmények között tudta folytatni és befejezni. Szülei gazdasági helyzetén igyekezett korrepetálással segíteni: fiatalabb – kevésbé tehetséges, ám anyagilag tehetős – diáktársainak matematikát és latint tanított, mert ezek a tárgyak jobban érdekelték. Ugyanakkor a Zirci apát ösztöndíját szintén elnyerte. Zeneszeretetéhez is itt kapott indíttatást, éspedig *Rajeczky Benjamin* ciszter tanár zenetudóstól.

Egyik 1930-as naplóbejegyzésében írta: *„már kb. biztosan tudom pályámat elvégzem a jogot, köztisztviselő leszek, mivel e területen számos kedvezménnyel biztosabb a megélhetés"*. Aztán sorsa egészen másként alakult.

1932. június 9-én *kitűnő*en érettségizett.

A Ciszterci Rend oklevele, 1927. december 8.

Dr. Kedvessy Andrea írja: „Ugyan sokan voltak egy osztályban (édesapámék pl. 72-en), de ők halálukig kapcsolatban álltak egymással. Még a 80 év felettiek is rendszeresen tartottak érettségi találkozót. Akarattyán is előfordultak öreg barátok nálunk" [2]

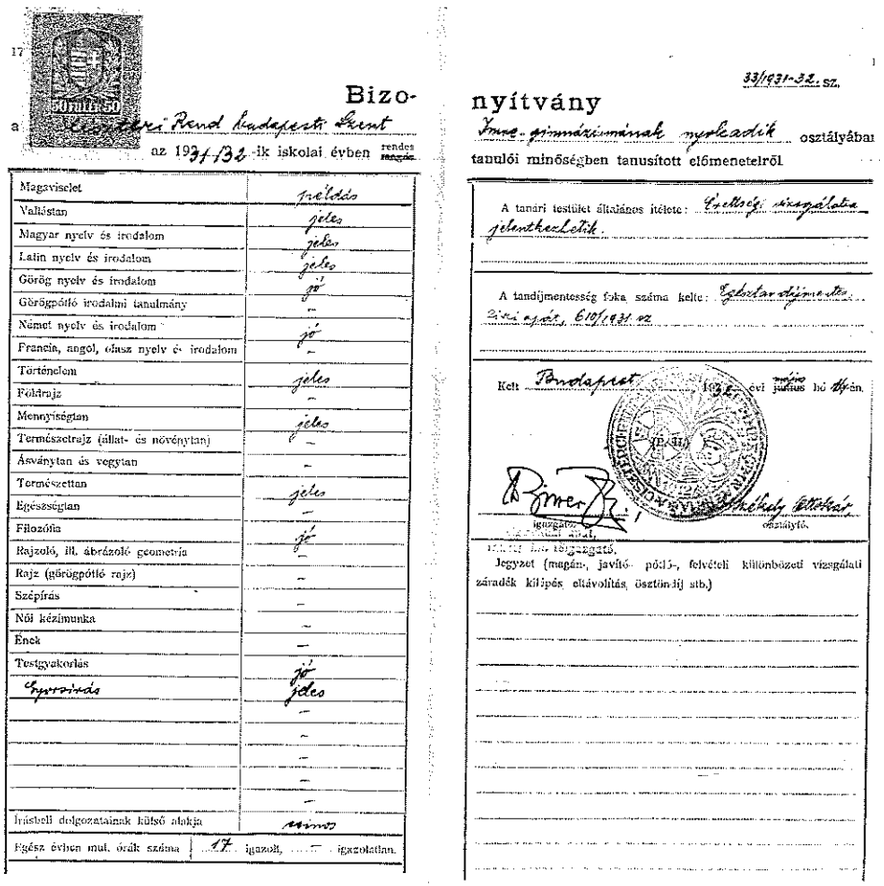

17

Bizo-

a ciszterci Rend budapesti Szent

az 1931/32-ik iskolai évben rendes

Magaviselet	példás
Vallástan	jeles
Magyar nyelv és irodalom	jeles
Latin nyelv és irodalom	jeles
Görög nyelv és irodalom	jó
Görögpótló irodalmi tanulmány	–
Német nyelv és irodalom	jó
Francia, angol, olasz nyelv és irodalom	–
Történelem	jeles
Földrajz	–
Mennyiségtan	jeles
Természetrajz (állat- és növénytan)	–
Ásványtan és vegytan	–
Természettan	jeles
Egészségtan	–
Filozófia	jó
Rajzoló, ill. ábrázoló geometria	–
Rajz (görögpótló rajz)	–
Szépírás	–
Női kézimunka	–
Ének	–
Testgyakorlás	jó
Gyorsírás	jeles
	–
	–
	–
	–
	–
Írásbeli dolgozatainak külső alakja	szép
Egész évben mul. órák száma	17 igazolt, – igazolatlan.

33/1931-32. sz.

nyítvány

Imre gimnáziumának nyolcadik osztályában

tanulói minőségben tanusított előmenetelről.

A tanári testület általános itélete: Egészségi vizsgálatra jelentkezik.

A tandíjmentesség foka száma kelte: Egészben díjmentes. Szám: egyéb. 610/1931 sz.

Kelt Budapest 1932. évi június hó 17-én.

igazgató. osztályfő.

Jegyzet (magán-, javító-, pótló-, felvételi, különbözeti vizsgálati záradék, kilépés, eltávolítás, ösztöndíj stb.)

1932: Gimnáziumi VIII. osztályos eredményei

Irodalom

1. Kedvessy György: *Diákévek a Ciszterci Rend budai Szent Imre Gimnáziumában, 1924–1932*
2. Személyes közlés

2. Kedvessy György egyetemi hallgató

2.1. Általános társadalmi helyzet

Az 1930-as években a gyógyszerészek teljes képzése 4 (= 2 + 1 + 1) éves volt; ebből az első 2 évben gyógyszertári gyakorlaton vettek részt, ezt követően gyógyszerészgyakornoki vizsgát tettek. Egy év egyetemi tanulmányok után természettanból, növénytanból és vegytanból elővizsgáztak. Majd nyáron 3 hónapig a gyógyszertárban *mint nem okleveles gyógyszerész*, ill. újabb egy egyetemi esztendő után a patikában már *mint okleveles gyógyszerész* működtek (1940-ben vezették be a 4 + 1 éves képzést).

Abban az időben lehetett doktorálni: a gyógyszerészi oklevél elnyerése után – a Végbizonyítvány (Abszolutórium) megszerzése végett – további 2 évig folytathatták tanulmányaikat.

Mivel a fiatal Kedvessy inkább humán beállítottságú volt – főként a történelem és irodalom, a nyelvek és művészetek érdekelték – emiatt *„véletlenül"* lett gyógyszerész. Unokabátyja ugyanis patika-tulajdonos volt a Tolna megyei *Tevel*en, amit egyetemi tanulmányai után átvehetett volna (erre végül nem került sor). Kitűnő érettségi eredménye ellenére is rokonának hathatósan támogatnia kellett, mert az akkoriban érvényben volt *numerus clausus* (= szabályozás statisztikai adatok alapján) törvény értelmében – a gyógyszerészmunkanélküliség megelőzése végett – elsősorban a gyógyszertár-tulajdonosok gyermekei kerülhettek be a budapesti és a szegedi egyetemre.

1635–1935: Az alapítás jubileumi zászlaja

Megjegyzés. Az 1920-ban bevezetett XXV. tc. *(= numerus clausus)* célja elsősorban a zsidó értelmiség arányának visszaszorítása volt. Az 1938. évi XV. tc. *(első zsidótörvény)* a sajtó-, ügyvédi és orvosi pályák kamaráiban 20%-ban maximálta a felvehető zsidók arányát. A *második zsidótörvény* (1939. évi IV. tc.) szerint az ügyvédi kamarában legfeljebb 6%-ban

és az orvosi kamarában maximálisan 12%-ban vehettek részt. Nem lehettek lapszerkesztők és lapkiadók, nem vezethettek színházat és mozit stb. Helyzetüket a *harmadik zsidótörvény* (1941) tovább súlyosbította, mindezek ellenére 1944. március 19-éig, vasárnapig – hazánk német megszállásáig – országunk viszonylag biztonságot jelentett zsidó polgárai részére.

2.2. GYÓGYSZERÉSZHALLGATÓ

Kedvessy felvétele a gyógyszerészetre még szeptember elején sem volt biztos. Akkor azt írta *„már sokszor aggódom, talán mégis inkább orvosnak vagy jogásznak kellett volna jelentkeznem"*. Aztán 1932. szeptember 28-án felvették. Így bő egy héttel később, október 6-tól *Magyary-Kossa Gusztáv* budapesti gyógyszertárában lett gyakornok, éspedig két éven át, 1934. október 6-ig (*Szent Gellért Gyógyszertár*, XI. kerület, Horthy Miklós út 19. – Ma: Bartók Béla út).

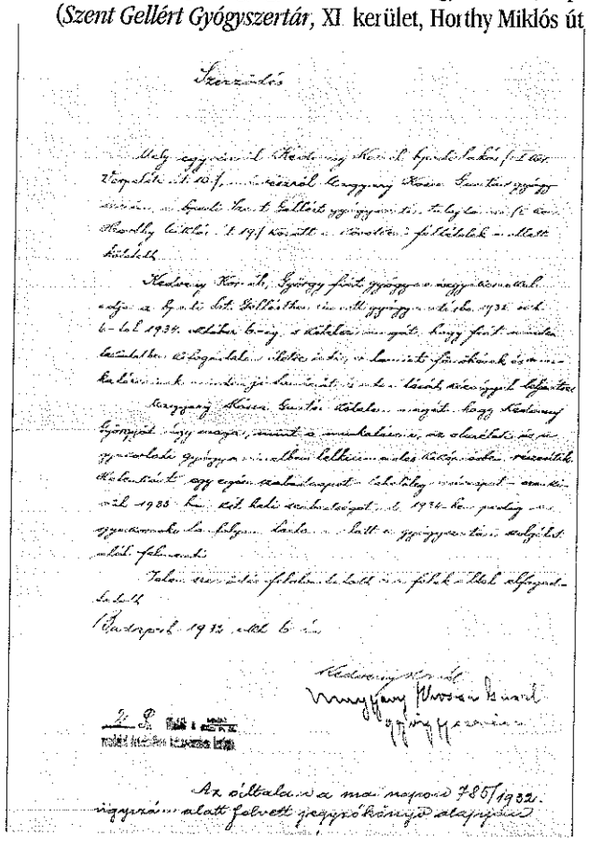

Szerződés

Gyógyszerészgyakornoki szerződés

Gyógyszerészgyakornoki vizsgák Budapesten *Gyógyszerészi Közlöny*, 435. oldal, 1934. június 30 [3].

„F. hó 19-ike és 23-ika között folytak le a gyakornoki vizsgák Budapesten. Vizsgára jelentkezett 79 gyógyszerészgyakornok *Kitűnő* eredménnyel 25 (31.6%), *jó* eredménnyel 26 (32.9%), *elégséges* eredménnyel 11 (14.0%) és *elégtelen* eredménnyel 17 (21.5%) vizsgázott. Két hóra 7 (8.9%), három hóra pedig 8 (10.1%) utasíttatott vissza. Négy hóra visszautasíttatott 2 (2.5%) [akkoriban tizedespontot használtak! – Kata M.]

Kitűnő eredménnyel vizsgázott hallgatók (zárójelben a tanító főnök neve): Maddis Waldemár (dr. Szkalla László; Budapest), *Kedvessy György* (Magyary-Kossa Gusztáv; Budapest), ..."

A gyakornoki tanfolyam *kitűnő* eredményű elvégzése után

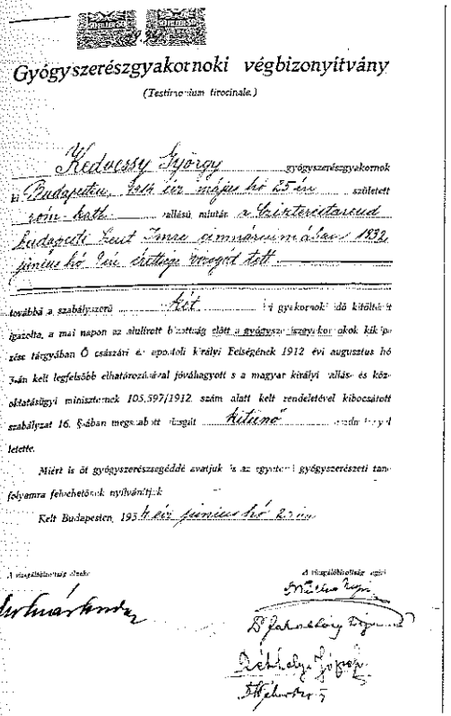

Gyógyszerészgyakornoki végbizonyítvány

(Testimonium tirocinale.)

Kedvessy György gyógyszerészgyakornok a Budapesten 1914. évi május hó 25-én születt ... vallású, nőtlen a Gyógyszerészettudomány Budapesti Szent Imre egyetemi oktatóintézetben 1932. június hó 9-én kezdte meg tanulmányait.

Továbbá a szabályszerű ... évi gyakornoki idő kitöltését igazolta, a mai napon az alulírott bizottság előtt a gyógyszerészgyakornokok kiképzése tárgyában Ő császári és apostoli királyi Felségének 1912. évi augusztus hó 3-án kelt legfelsőbb elhatározásával jóváhagyott s a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszternek 105.597/1912. szám alatt kelt rendeletével kibocsátott szabályzat 16. §-ában megállapított tárgyból ... kitűnő ... eredménnyel letette.

Miért is őt gyógyszerészsegédké avatjuk és az egyetemi gyógyszerészeti tanfolyamra felvehetőnek nyilvánítjuk.

Kelt Budapesten, 1934. évi június hó 22-én.

A vizsgálóbizottság elnöke: Dr. Szkalla László

A vizsgálóbizottság egyik tagja: Dr. Mátis Lajos, Dr. Jakobovics Dezső, Dr. Kéthely György

1934: Gyógyszerészgyakornoki végbizonyítvány

*Tevel*en az *Őrangyal Patikáb*an egyetemi hallgató korában is rendszeresen dolgozott:

- egy héttel később, 1935. június 15 és szeptember 15 között 3 hónapig *mint nem okleveles gyógyszerész „pontosan, lelkiismeretesen, megbízhatóan, megelégedésemre"* minősítéssel, ill.
- 1936 június 30 és július 30 között 1 hónapig *mint okleveles gyógyszerész „teljes megelégedésemre"* értékeléssel dolgozott (szignálta: *Steiner Mihály* mint felelős kezelő).

megkezdte tanulmányait a Bölcsészettudományi Karon. Ugyanis a Pázmány Péter Tudományegyetemen nem volt külön Természettudományi Kar; az összes tudományt a Bölcsészettudományi Kar oktatta.

1935. június 8-i dátummal, az I. évf. után „a budapesti kir. magy. Pázmány Péter Tud. egyetem Bölcsészettudományi Karának e. i. dékánja igazolja, hogy az Kedvessy György az elővizsgálaton

természettanból	*kitűnő,*
növénytanból	*kitűnő,*
vegytanból	*kitűnő*

érdemjegyet kapott és az elővizsgálatot *kitűnő* végeredménnyel letette"

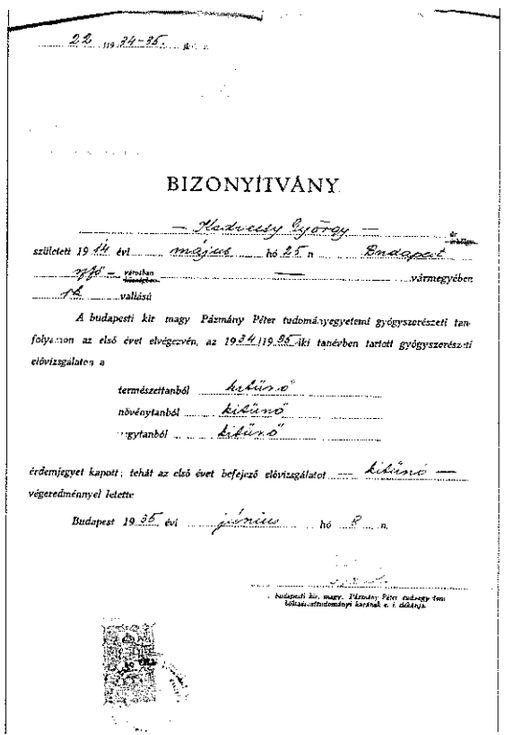

BIZONYÍTVÁNY

— Kedvessy György —

született 1914. évi ... hó 25-n ... Budapest ... vármegyében ... vallású

A budapesti kir. magy. Pázmány Péter tudományegyetemi gyógyszerészeti tanfolyamon az első évet elvégezvén, az 1934/1935-iki tanévben tartott gyógyszerészeti elővizsgálaton a

természettanból	kitűnő
növénytanból	kitűnő
vegytanból	kitűnő

érdemjegyet kapott; tehát az első évet befejező elővizsgálatot kitűnő — végeredménnyel letette.

Budapest 1935. évi június hó 8-n.

A budapesti kir. magy. Pázmány Péter tudomány egyetem Bölcsészettudományi Karának e. i. dékánja

Beszédek a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság közgyűlésén *Gyógyszerészi Közlöny*, 184. oldal, 1936. március 21 [4].

„A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság közgyűléséről szóló tudósításunkban megemlítjük, hogy a közgyűlés egyik leglélekemelőbb és legszebb jelenete évről-évre az, amikor a Társaság elnöke a jeles képzettségű kitüntetéses másodéves gyógyszerészhallgatókat a nyilvánosság előtt megdicséri és a gyógyszerészetért folytatandó további kitartó munkára buzdítja.

Ez évben 8 másodéves egyetemi hallgató kapott meghívót. Eibach Sarolta, *Kedvessy György*, Kirner Mária, Maddis Waldemár, Nékám Károly, Nagy Ervin, Ötvös Géza és Oswald Árpádné.

A társaság elnöke, dr. Jakabházy Zsigmond a következő szavakat intézte hozzájuk:

A kitüntettek nevében *Kedvessy György* köszönte meg talpraesett szép beszédben a kitüntetést, s a következőket mondotta: *Mély hálával köszönöm meg társaim és a magam nevében az Elnök úr Őméltóságának hozzánk intézett szíves szavait és a Gyógyszerésztudományi Társaság kitüntető jutalmát. Az elmúlt évi sikeres munkánkért most ünnepélyesen kaptuk meg az elismerést. A mai egyetemi ifjúság legnagyobb része lázasan, egész erejét összeszedve tanul, alkalmazkodva a jelenhez, amely bizony súlyos követelményeket állít fel velünk szemben. A munkaalkalmaknak a háború utáni időben bekövetkezett nagyarányú csökkenése egy új felfogásnak adott életet: csak az érdemli meg, hogy dolgozhasson, aki kiválik a többi közül. És ez az elv alkalmazásra került az ipari és munkásvilágban, de sokkal inkább jutott kifejezésre a diplomás pályákon. Csak az érvényesülhet, aki értékesebb, mint a többi, csak az juthat előre, aki tudásban, képzettségben felülemelkedik az átlagon. És az entellektüel ifjúság sikeres tapasztalatokat szerezve illeszkedett bele ebbe a küzdelembe, harc a létért, harc az érvényesülésért.*

A komoly tanulásnak a szükségességét fokozottabb mértékben érezzük mi, akik már a gyógyszerészképzési reform árnyékában kapjuk meg diplománkat. Tudjuk azt, hogy a négy egyetemi év után kikerülő, nagyobb képzettségű gyógyszerésszel csak úgy tudjuk felvenni a versenyt, ha mostani tanulmányainkat tőlünk telhetőleg lelkiismeretesen végezzük és kikerülve az egyetemről, tudásunkat folytonos továbbképzéssel gyarapítjuk.

Ezen megtisztelő kitüntetésből merítsünk további serény tanulásunkhoz újabb erőt és kitartást.

Munka közben buzdításunkra van még elődeink kiváló példája. A magyar gyógyszerészi kar minden időben büszkélkedhetett nagy emberekkel, akiknek neve ismert az egész tudományos világban, és akik nagyban járultak és járulnak hozzá a magyarság kulturális értékeinek növeléséhez, nemzeti nagyra hivatottságunk bizonyításához. És a nagy nevek mellett mennyi névtelen, akik kötelességteljesítésükkel, lelkiismeretességükkel és komoly tudásuk gyakorlati alkalmazásával szereztek hírt a gyógyszerészi karnak, gyarapították a kar tekintélyét.

A gyógyszerész munkája nemes célt szolgál: az orvossal karöltve, a beteg emberiség számára nyújt segítséget. Mi, akik most készülünk fel erre a felelősségteljes munkára, tudatában vagyunk annak, hogy az emberiségnek csak úgy lehetünk hasznára, ha kilépve a pályára, ideális gondolkodást, szociális érzést és a pályánk iránti szeretetet visszük magunkkal. Ha ilyen gondolatokkal indulunk majd el, akkor bizonyára érezni fogjuk azt, hogy munkánk nem megszokott mindennapi robot, hanem a köznapi életből kiemelkedő nemes hivatás.

Amikor még egyszer őszinte köszönetet mondok a Gyógyszerésztudományi Társaság jutalmáért, ígérjük, hogy minden igyekezetünkkel azon leszünk, hogy a magyar gyógyszerészi kar munkás, hasznos tagja váljon belőlünk.”

1936. június 23-án írta: *„Isten segedelmével megszereztem a diplomát” (summa cum laude)* Ugyanakkor meghívást kapott a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem *Mozsonyi Sándor* (1889–1976) professzor által vezetett *Gyógyszerészeti Intézetébe*, amelynek 23 éven át – 1959-ig – volt munkatársa.

1936 és 1940 között az orvosi kar hallgatójaként látogatott előadásokat

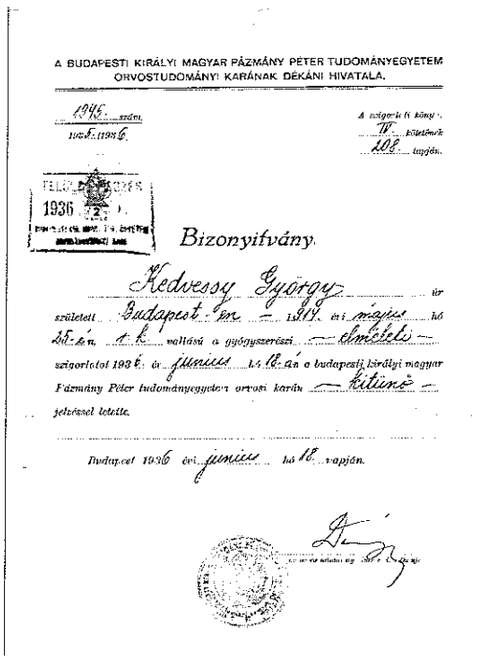
A BUDAPESTI KIRÁLYI MAGYAR PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM ORVOSTUDOMÁNYI KARÁNAK DÉKÁNI HIVATALA.

1936

Bizonyítvány.

Kedvessy György úr

1936 évi június hó 18. napján.

1936: Gyógyszerészi elméleti szigorlatának oklevele

Irodalom

3. *Gyógyszerészi Közlöny*, 435. oldal, 1934. június 30.
4. *Gyógyszerészi Közlöny*, 184. oldal, 1936. március 21.

3. A BUDAPESTI GYÓGYSZERÉSZETI INTÉZETBEN

3.1. PÁLYAKEZDÉS BUDAPESTEN

Abszolutóriuma megszerzéséhez újabb két évre beiratkozott az Egyetemre, eközben disszertációja elkészítéséhez szükséges laboratóriumi kísérleteit végezte. Témáját *Mozsonyi professzortól* kapta, aki a munkájába ugyan nem szólt bele, de a rendszeres beszámolók tartását a referáló üléseken megkövetelte.

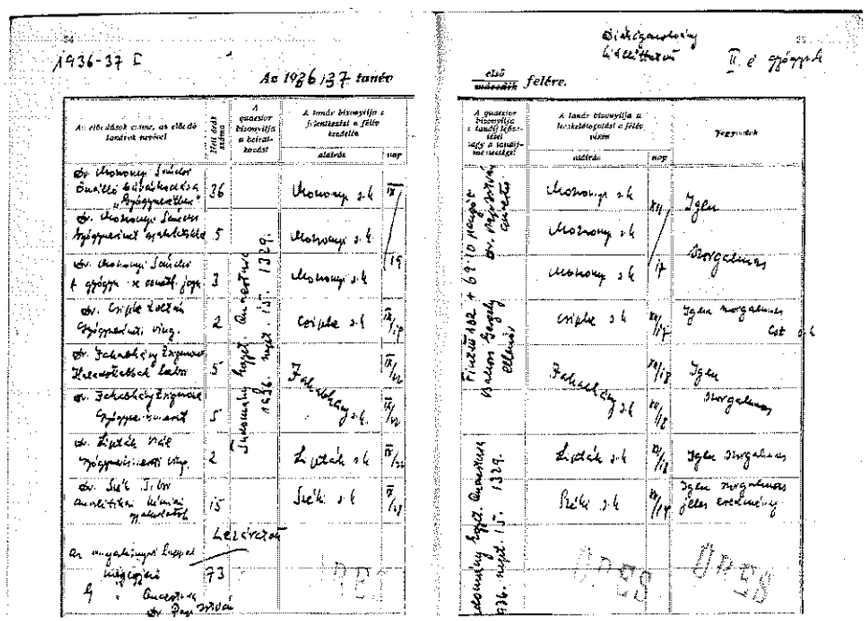

1936/37 évi egyetemi indexe (I. félév)

1936 június 23-án tehát *summa cum laude* gyógyszerészi oklevelet szerzett és meghívást kapott a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem *Mozsonyi Sándor* (1889–1976) professzor által vezetett *Gyógyszerészeti Intézetébe*, ahol díjtalan gyakornokként kezdett dolgozni. Erről – *„Örvendetes tudomás és miheztartás végett"* – az orvoskar dékánja értesítette. Első

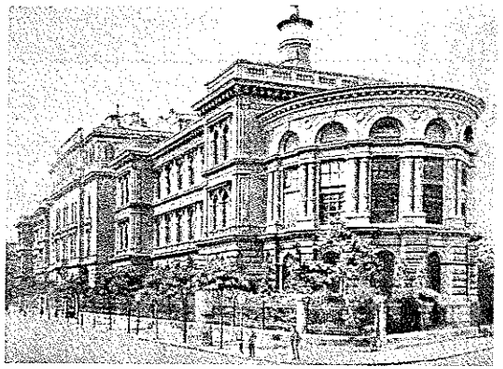

Az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet első helye az Üllői úti épületben

gyakornoki „fél" fizetését – Mozsonyi professzor jóvoltából – másfél évi működés után kapta (akkor 78 Pengő volt). 1938-tól Horthy-ösztöndíjban is részesült (a következő oldalon)

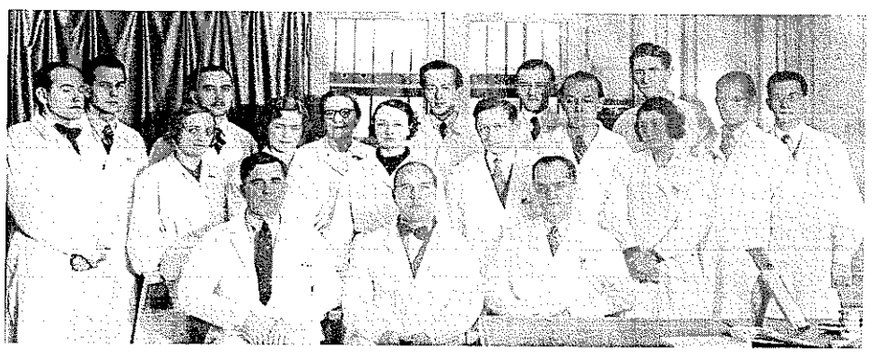

Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet és Egyetemi Gyógyszertár kollektívája (1936–1937 tanév): középen Mozsonyi professzor, balján dr Csipke Zoltán, jobbról dr. Némedy Imre Kedvessy gyakornok a hátsó sorban jobbról a harmadik

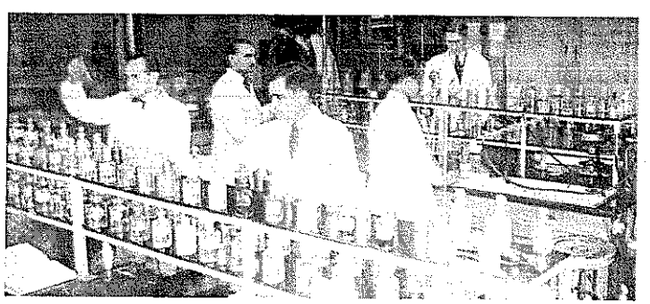

Az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet analitikai laboratóriuma 1936-ban. Bal oldalon prof. Mozsonyi Sándor, háttérben Kedvessy György

Egyetemi hallgatók jutalmazása. *Gyógysz. Közl.* 430 oldal (1936 június 27) [5].

„A Magyarországi Gyógyszerész Egyesület minden évben pályázatot hirdet a tanév vége felé néhai Than Károly professzor emlékjutalom díjára, erre budapesti hallgatók pályázhatnak. Figyelembe veszik *dr. Széki Tibor,* az I. sz. Chemiai Intézet igazgató professzorának véleményét. Az Egyesület elnöksége 100–100 Pengő jutalomban részesítette a vizsgákat kitűnő eredménnyel letett *Kedvessy György* és *Oswald Árpádné* II-od éves hallgatókat ..."

Kik az új Horthy-ösztöndíjasok? *Nemzeti Újság,* 1938 március 16 [6].

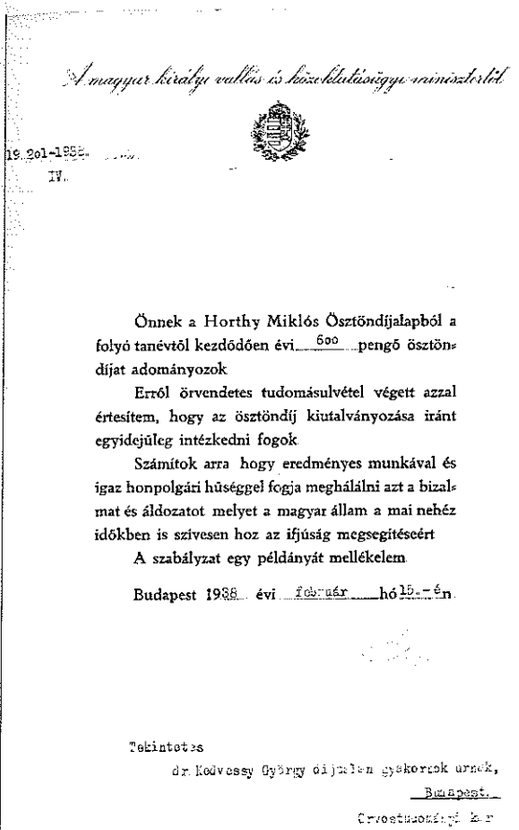

A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszterétől

19.201-1938. ...
IV.

Önnek a Horthy Miklós Ösztöndíjalapból a folyó tanévtől kezdődően évi 600 pengő ösztöndíjat adományozok.

Erről örvendetes tudomásulvétel végett azzal értesítem, hogy az ösztöndíj kiutalványozása iránt egyidejűleg intézkedni fogok.

Számítok arra, hogy eredményes munkával és igaz honpolgári hűséggel fogja meghálálni azt a bizalmat és áldozatot, melyet a magyar állam a mai nehéz időkben is szívesen hoz az ifjúság megsegítéséért.

A szabályzat egy példányát mellékelem.

Budapest 1938. évi februar hó 15-én.

Tekintetes
dr. Kedvessy György díjtalan gyakornok úrnak,
Budapest.
Orvostudományi kar

Értesítés a Horthy Miklós-ösztöndíj elnyeréséről

„A vallás- és közoktatási miniszter most döntött a 360 és 600 pengő összegű Horthy Miklós-ösztöndíjak ügyében. 360 pengő ösztöndíjban részesültek a III. évfolyamú egyetemi hallgatók ... A Budapesti kir. m. Pázmány Péter Tudományegyetemen: jogi, bölcsészeti és orvosi karon: – többek között – dr. Kedvessy György 600 pengő támogatást kapott, ...". (az ösztöndíjat 1937-ben létesítették *„a szegény sorsú szorgalmas és nemzethű egyetemisták számára"*).

1938: A Gyógyszerészeti Intézet munkatársai a laboratóriumban

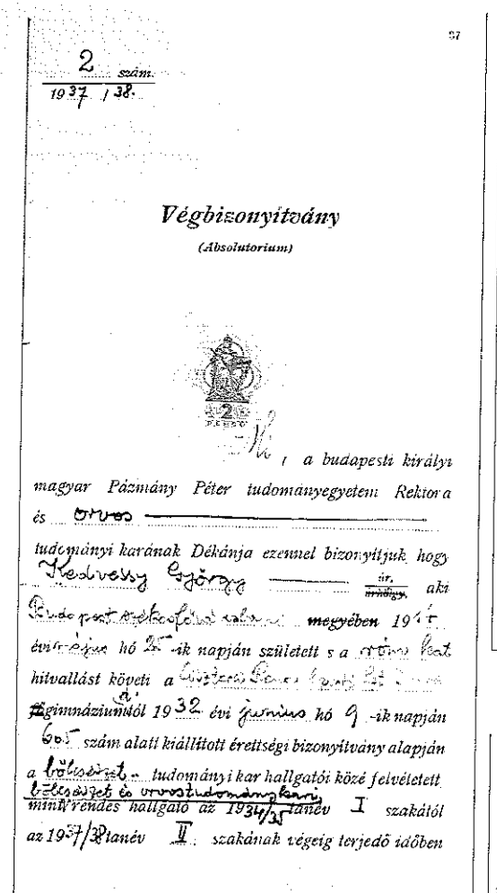

2 szám.
1937/38.

Végbizonyítvány
(Absolutorium)

a budapesti királyi magyar Pázmány Péter tudományegyetem Rektora és orvos *tudományi karának Dékánja ezennel bizonyítjuk, hogy* Kedvessy György *aki* Budapest *megyében* 1914 *évi* május *hó* 15 *-ik napján született s a* római kat. *hitvallást követi a* Budapesti Szent Imre Herceg Ref. Gimnáziumból 1932 *évi* június *hó* 9 *-ik napján* 605 *szám alatti kiállított érettségi bizonyítvány alapján a* bölcsészet- *tudományi kar hallgatói közé felvétetett, mint rendes hallgató az* 1934/35 *tanév* I *szakától az* 1937/38 *tanév* II. *szakának végéig terjedő időben*

1938: „Végbizonyítványá"nak első oldala

Mint olvasható, a *„Galenusi készítmények vizsgálata"* c disszertációja alapján, 1938-ban gyógyszerészdoktor lett. Értekezésében főként kivonatok és tinktúrák kémiai vizsgálatával foglalkozott

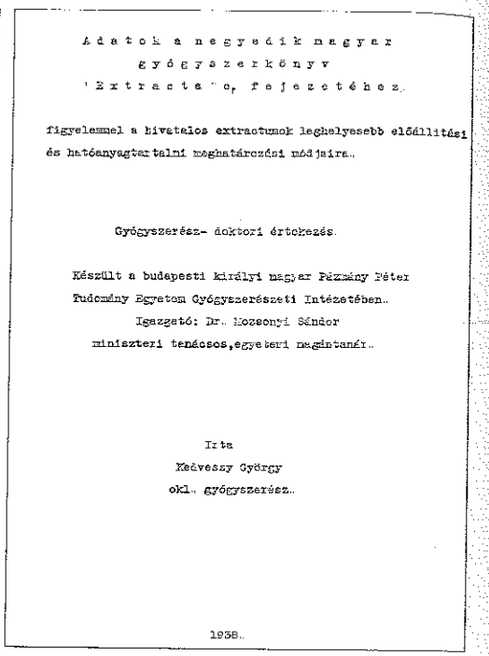

Adatok a negyedik magyar
gyógyszerkönyv
'Extracta'-o, fejezetéhez.

figyelemmel a hivatalos extractumok leghelyesebb előállítási és hatóanyagtartalmi meghatározási módjaira.

Gyógyszerész- doktori értekezés.

Készült a budapesti királyi magyar Pázmány Péter Tudomány Egyetem Gyógyszerészeti Intézetében.
Igazgató: Dr. Kozsonyi Sándor miniszteri tanácsos, egyetemi magántanár.

Írta
Kedvessy György
okl. gyógyszerész.

1938.

Értekezésének címlapja

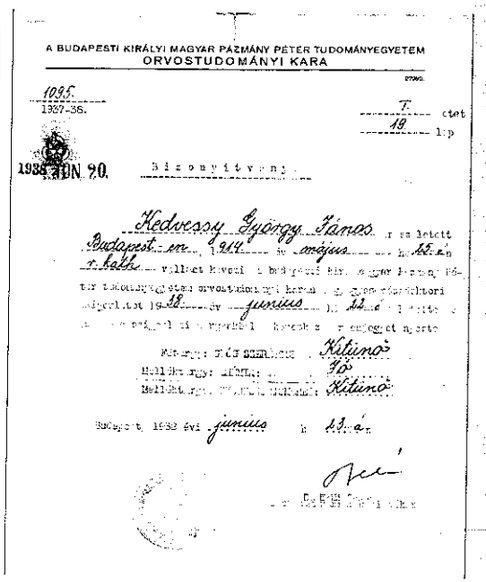

A BUDAPESTI KIRÁLYI MAGYAR PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
ORVOSTUDOMÁNYI KARA

1095.
1937-38.

1938. JÚN. 20.

Bizonyítvány.

Kedvessy György János ... Budapest ... 1914 ... május ... 15-én ... vallást követő ... magyar ... Pázmány Péter Tudományegyetem orvostudományi karán ... doktori szigorlatot 1938 ... június ... 11-é ...

Kitűnő
Kitűnő

Budapest, 1938 évi június hó 11-én.

1938: Gyógyszerészdoktori Bizonyítványa

Új gyógyszerészdoktorok. *Gyógysz. Közlöny* 455 [7].

„A Budapesti Tudományegyetemen június hó 21-én gyógyszerészdoktorrá avattattak: *Kedvessy György,* aki disszertációját az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézetben készítette el, címe: „Adatok a IV. Magyar Gyógyszerkönyv *„Extracta"* fejezetéhez", . . Kedvessy György és Paksy Tibor *summa cum laude,* Maddis Waldemár észtországi kartársunk és Sziebert Frigyes pedig *cum laude* tették le doktori szigorlataikat".

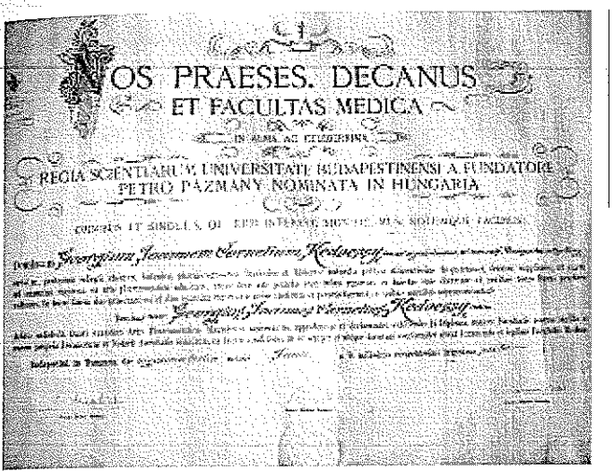

OS PRAESES. DECANUS
ET FACULTAS MEDICA
REGIA SCENTIARUM UNIVERSITATE BUDAPESTINENSI A FUNDATORE
PETRO PÁZMÁNY NOMINATA IN HUNGARIA

Gyógyszerészdoktori oklevelének két oldala

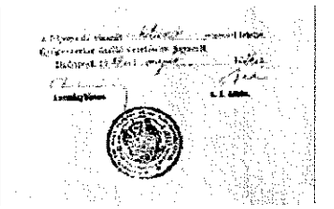

Eközben, a nyári szünetekben és hétvégén – szombaton délről vasárnap estig – *Tevel*en, *Kistarcsá*n, vagy *Vasvár*on patikákban helyettesített, aminek tudományos munkája során később igen jó hasznát vette (1938-ban fizetéstelen tanársegéd volt).

1937 és 1939 között az intézet ún „havidíjas gyógyszerésze" lett, aki a kémiai laboratóriumot vezette; főleg analitikai és kémiai vizsgálatokat végzett [tehát egyszerre volt *fizetéstelen tanársegéd* és *havidíjas gyógyszerész!*]. – Mellékállásban drogokkal és teák minőségi vizsgálatával is foglalkozott *(„Pantaroma®")* Ez érdekelte és fizettek is érte

1939: Gyógyszerészdoktor avatás

Hazai és külföldi szaklapokban – főleg németül és egyszer-egyszer angolul – ekkor kezdett publikálni. Eredményei alapján neve kortársai előtt hamarosan ismert lett. 1939-ben – saját költségén! – osztrák és németországi tanulmányúton volt, ahol főként gyógyszergyárakban járt (Bécs, München, Darmstadt)

1941-ben fizetéses egyetemi gyakornok, majd a következő évben fizetéstelen egyetemi adjunktus lett. Közben gyógyszerészhallgatók galenusi laboratóriumi gyakorlatait és disszertánsok munkáját irányította. Munkaideje reggeltől este 9-ig tartott, amit Mozsonyi professzor rendszeresen ellenőrzött!

A Pázmány Péter Tudományegyetem orvosi karán 1907-ben létesült az *Egyetemi Gyógyszertár*, az Üllői úti épület III. emeletén. Az illetékes minisztérium 1935-ben hozzájárult, hogy az Egyetemi Gyógyszertár új elnevezése *Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet* és *Egyetemi Gyógyszertár* legyen (az Intézet vezetői ezt az évet tekintik a megalapítás évének). Ezt követően települtek át a Hőgyes Endre utcai épületbe (a közben megszüntetett orvosi intézet helyére). Jóllehet a *Gyógyszertár* és az *Intézet* fizikai értelemben vett szétválása csak 1946-ban következett be.

Három kép a *Galenusi laboratóriumi*ról és a folyosóról (Hőgyes Endre utca):

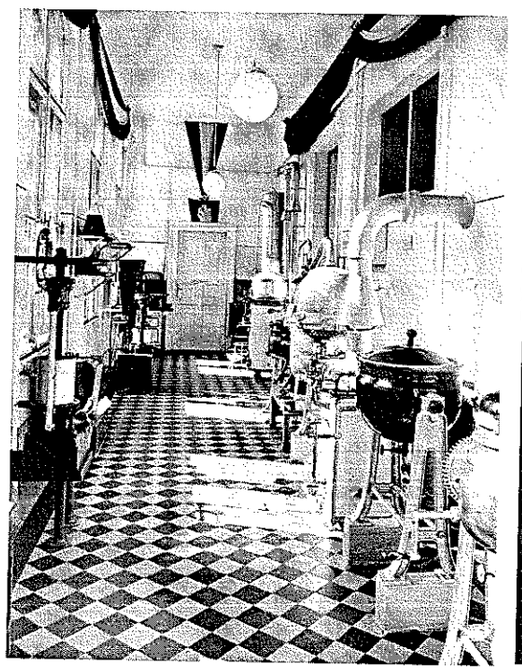

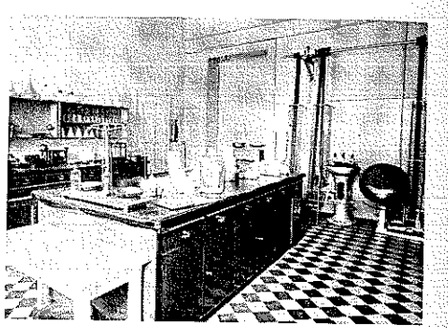

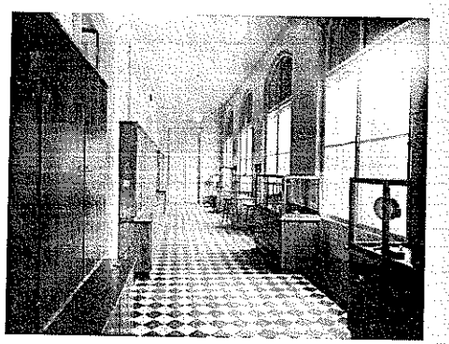

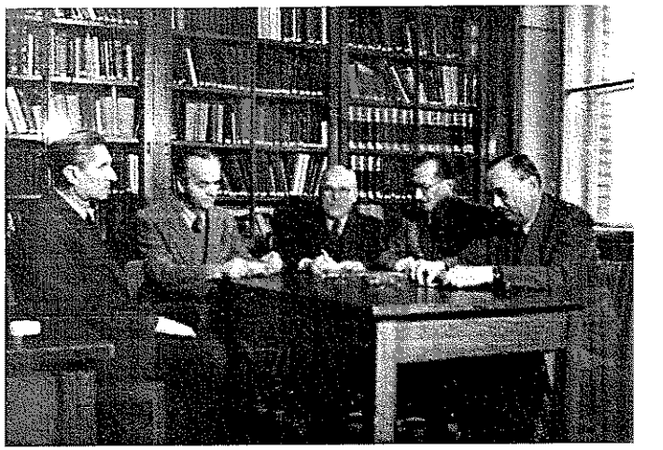

Dr. Kedvessy György, dr. Némedy Imre, prof. Mozsonyi Sándor, egy német vendég és dr. Halmai János az Intézet Könyvtárában

Irodalom

5 *Gyógysz. Közl.* 430 oldal (1936 június 27.)
6 *Nemzeti Újság*, 1938. március 16.
7 *Gyógysz. Közlöny* 455.

3.2. A FIATAL OKTATÓ ÉS KUTATÓ

„Havidíjas gyógyszerész"-ként, máskor „fizetés nélküli gyakornok"-ként, majd tanársegédként végezte az egyetemi intézetbe került fiatal diplomások rutin munkáját.

Lipták József professzor (takarásban) köszöntése 1940 novemberében. Középen prof. Mozsonyi Sándor, Kedvessy György a kép bal oldalán

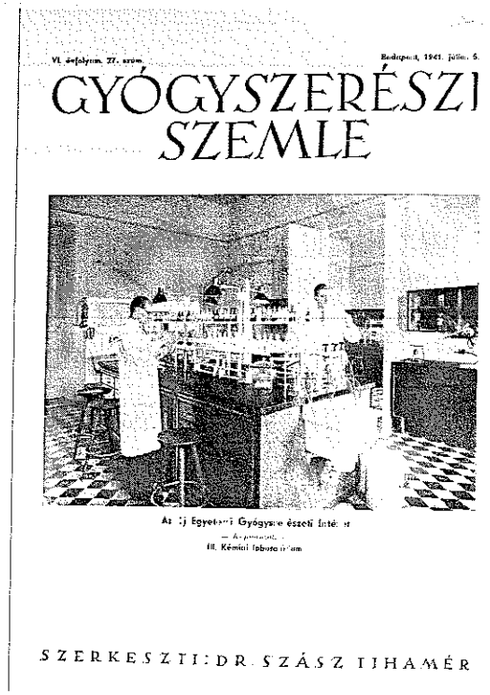

VI. évfolyam. 27. szám. Budapest, 1941. július. 5.

GYÓGYSZERÉSZI SZEMLE

Az új Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet III. Kémiai laboratóriuma

SZERKESZTI: DR. SZÁSZ TIHAMÉR

Kedvessy György a Gyógyszerészi Szemle címlapján, 1941 július 5

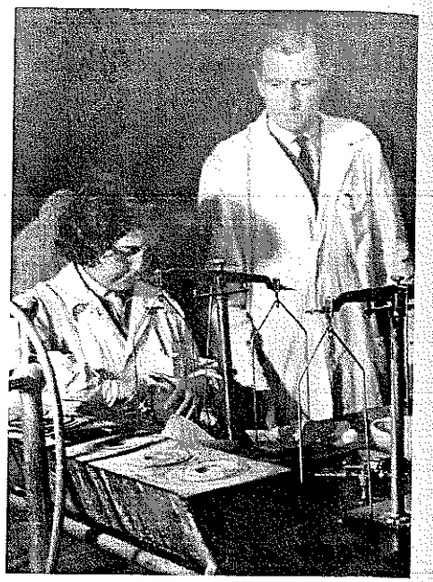

Dr Kedvessy György a Galenusi laboratóriumban

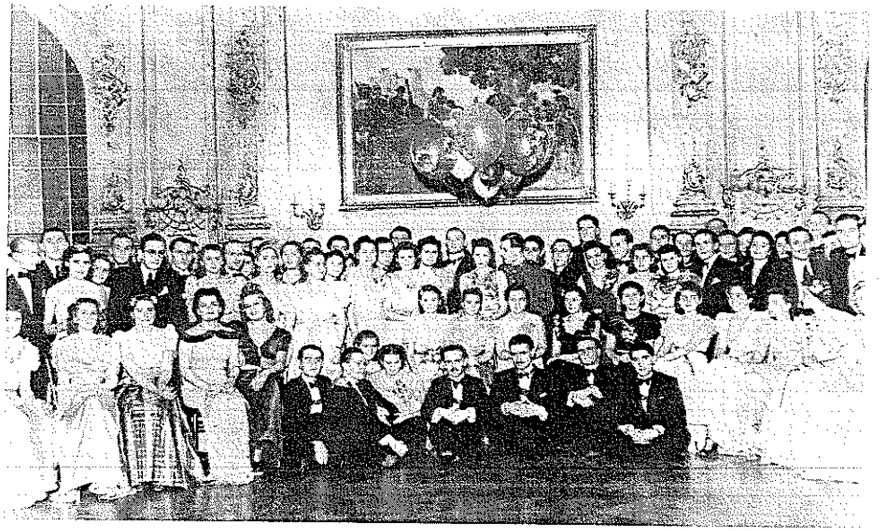

1939: Gyógyszerész-tea

Dr. Kedvessy György előadása a vitaminok értékmeghatározásáról. 1943. *Gyógysz. Szemle* 155–157. oldal [8]. Részletek:

„Április 9-én este hangzott el *dr. Kedvessy György*, az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet adjunktusának a címben foglalt témakörű és magas nívójú előadása a Gyógyszerésztudományi Társaság ülésén.

A téma a maga frissességével és aktualitásával méltán hívta a gyógyszerésztársadalom elitjének érdeklődését. Az előadó újat, valódi értéket nyújtott hallgatóinak.

MAGYAR GYÓGYSZERÉSZTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
— Budapest, VIII., Üllői-út 26. —

MEGHÍVÓ

a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaságnak
1943 április 9-én, pénteken este fél 8 órakor az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet tantermében (IX., Högyes Endre-utca 7. I. em.) tartandó

ELŐADÓ ÜLÉSÉRE.

Előadó: Dr. Kedvessy György egyet. adjunktus. *Vitaminok értékmeghatározása*

Vezetőtestületi ülés ½7 órakor. Vacsora Potzmannál.

Budapest, 1943. évi március hó 28-án.

Dr. Horváth Jenő jegyző. *Dr. Széki Tibor* elnök.

Meghívó a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság tudományos ülésére, 1943. április 9.

A vitaminok, bár a tudományos kutatásnak legifjabb gyermekei közé tartoznak, a társadalom minden rétegében rendkívül népszerűségnek örvendenek. Amint az előadó említette, a legszegényebb ember is tud létezésükről és fontos szerepükről. Annál érdekesebb nekünk, gyógyszerészeknek bepillantást nyerni ennek az új tudománynak legújabb műhelytitkaiba, amely mindössze pár évtizedes múltra tekint vissza.

Az ülést fél nyolckor *dr. Széki Tibor* elnök, egyet. ny. r. tanár nyitotta meg, majd felkérte Kedvessy György dr.-t, tartsa meg előadását.

„A vitaminok felfedezésük és megismerésük óta igen nagy szerepet játszanak – kezdte az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet adjunktusa – mind az orvostudományban, mind a vegyészet különböző ágaiban.

Midőn már a gyógyászatban is alkalmazást nyertek. Megindult a törekvés, hogy ezeket a kémiailag ismeretlen anyagokat közelebbről megismerjük, esetleg szintetizálják.

Így kapcsolódott be a kémia a vitaminkutatásba.

Az előadó most röviden ismertette a vitaminokat és azok fontosságát. Mint tudjuk az élethez és az egészséghez feltétlen szükséges anyagok, amelyek a táplálékkal jutnak a szervezetbe. Két nagy csoportra oszlanak: a zsírban oldódókra, mint az „A", „D", „E" és néhány „K" faktor és vízben oldódókra, mint a „B" és a „C" vitamin.

Ezek előrebocsátása után Kedvessy dr. hamarosan rátért tulajdonképpeni céljára, az egyes vitaminok értékmeghatározására. Az idő rövidsége miatt csak az öt legfontosabb, az A, B, C, D és E vitamint tárgyalta.

Az újabban felfedezett, nagyobb jelentőségű „H" és „P" vitamin meghatározásánál még csak különben is fiziológiai meghatározásra szorítkozhatunk". – Az előadó részletesen ismertette az A, D, E, B_1 és C vitamint.

„Az estnek volt egy kedvessége: az előadó szüleit ott láttuk a hallgatóság között.

Losonczy Anna"

Szüleivel

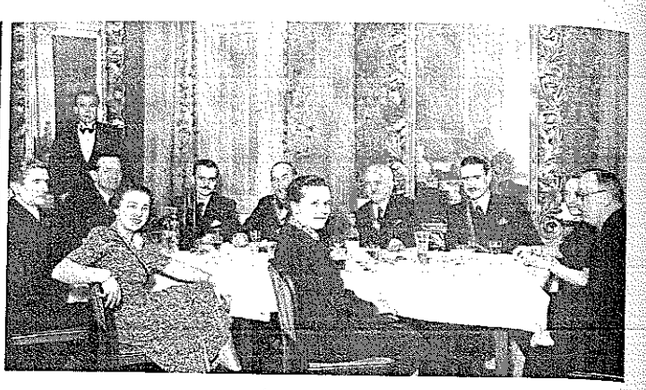

1940: Turul-teaest

Dr. Kedvessy György előadása: *„A gyógyszervizsgálat újabb útjai* Gyógyszerészi Közlöny 1943 május, 1: 227–228. oldal [9]. Részletek:

„A királyi magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Gyógyszerészhallgatók Segély- és Önképző Egyesületének bíráló bizottsága 1943 április 13-án tartotta előadó ülését az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet tantermében *Dr. Kedvessy György,* a Gyógyszerészeti Intézet adjunktusa tartott előadást *„Gyógyszervizsgálat újabb útjai és eszközei, különös tekintettel a gyógyszerészi gyakorlatra"* címmel.

Az ülést *Fäller Károly* bírálóbizottsági elnök nyitotta meg. Üdvözölte az ülésen megjelent *Széki Tibor, Mozsonyi Sándor, Lipták Pál, Schulek Elemér* professzort, *Halmai János* egyetemi magántanárt, a vendégeket és a szép számmal megjelent egyetemi ifjúságot. Majd felolvasta a bírálóbizottság által hirdetett pályázaton sikeresen részt vett pályázók nevét: *Trombitás Ilona, Horváth Gyula, Tormássy Imre, Nagy József, ifj. Czuczy Győző* és *Bálint Anna.* A jutalmazottakat Mozsonyi professzor üdvözölte meleg szavakkal és arra buzdította őket, hogy további tanulmányaik során, s majdan az életben is mindig az elsők között legyenek.

Ezután kezdte meg nagy érdeklődéssel várt előadását dr. Kedvessy György adjunktus. Előadásában áttekintő és összefoglaló képet nyújtott a gyakorlati tudományos élet újabb eszközeiről, azok alkalmazásairól és elveiről. A gyógyszerész tevékenysége igen sokoldalú: a rendelvények elkészítése, kiadása, laboratóriumi, galenikus készítmények előállítása és megvizsgálása, valamint a beérkezett kémiai jellegű anyagok vizsgálata. Ezekre a vizsgálatokra a Gyógyszerkönyv részben előiratokat is közöl. E téren sok hiánya van a IV. Magyar Gyógyszerkönyvnek, amelyeket az új V. Magyar Gyógyszerkönyv lesz hívatva kiküszöbölni.

Az újabb kutatások fontos eszköze a polariméter, . . "

„. . Az ifjúság részére igen érdekes előadást Fäller Károly bírálóbizottsági elnök köszönte meg.

Bódi Anna"

GYÓGYSZERÉSZETI INTÉZETE ÉS EGYETEMI GYÓGYSZERTÁRA
IX. HÓGYES ENDRE-UTCA 7. — TELEFON: 181-613
Igazgató: Dr. MOZSONYI SÁNDOR egyetemi ny. r. tanár, miniszteri tanácsos

S.Zs.
300/1943.

Működési bizonyitvány.

Alulirott bizonyitom, hogy dr. Kedvessy György oklevéles gyógyszerész és gyógyszerészdoktor, aki 1914.-ben Budapesten született és római kath. vallásu, 1936. évi szeptember hó 1 óta működik a kir. magy. Pázmány Péter Tudományegyetem igazgatásom alatt álló Egyetemi Gyógyszerészeti Intézetében és Egyetemi Gyógyszertárában éspedig 1936. szeptember 1.-től mint gyógyszerészdisszertáns, 1937. szeptember 1.-től mint egyetemi dijtalan gyakornok, 1937. november 15.-től havidijas gyógyszerész, majd 1939. szeptember 1.-től havidijas gyógyszerészi állása mellett mint fizetéstelen tanársegéd, 1941. március 1.-től dijas gyakornok és fizetéstelen tanársegéd, 1942. november 1.-től pedig mint fizetéstelen adjunktus és dijas gyakornok.

Fentnevezett az itt eltöltött 7 esztendő alatt az Intézetnek minden elméleti és gyakorlati munkájában tevékenyen részt vett, igy nevezetesen foglalkozott a galenusi gyógyszerek előállitásával, receptural munkálatokkal és az intézeti administrációval, de munkásságának legtartalmasabb és legértékesebb része, amelyben jelentős sikereket ért el, a gyógyszerek és galenusi készitmények vizsgálata, tudományos dolgozatai is ebben a tárgykörben mozognak. A gyógyszerészhallgatók és gyógyszerészdoktorjelöltek tanitásában, laboratóriumi gyakorlataik és tudományos munkásságuk irányitásában is buzgón, nagy szorgalommal és ügyszeretettel tevékenykedett.

Mindezeket egybevetve dr. Kedvessy Györgyöt becsületes, megbizható, jellemes és erkölcsös embernek s mind elméleti, mind gyakorlati téren elsőrendüen képzett, kiválló gyógyszerésznek ismertem meg, aki kitünő képességével, nagy tudásával, szorgalmával, ambiciójával a legteljesebb megelégedésemet érdemelte ki.

Budapest, 1943. október hó 19.-én.

egyetemi ny. r. tanár, miniszteri tanácsos
az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet
és Egyetemi Gyógyszertár igazgatója.

Mozsonyi professzor által írt „Működési bizonyítvány" (1943 október 19).

A BUDAPESTI KIR. MAGY PÁZMÁNY PÉTER TUD.-EGYETEM
ORVOSTUDOMÁNYI KARÁNAK DÉKÁNI HIVATALA
Budapest, VIII., Üllői út 26. Tel.: 13-12-10.

Dr. Kedvessy György
egyetemi adjunktus urnak.

Értesítem, hogy orvoskari tanártestületünk magántanári kollokviumának idejét 1944. évi március hó 24-én, pénteken d.e. 11 órára tűzte ki. Felkérem, hogy a fenti napon és órában az orvoskari tanártestület ülésterében / VIII. Üllői út 26.I.em./ pontosan jelenjék meg.

Budapest, 1944. március 16.

Jesekutz
e.i.dékán.

Magántanári kollokviumának „Meghívó"ja (1944 március 16)
Megjegyzés: kelt három nappal hazánk német megszállása előtt.

Itt említem, hogy 1938–39-ben az akkori szélsőjobb akarat eléggé befolyásolta az Intézet életét. Politikával Kedvessy ugyan sohasem foglalkozott (ill. amennyire a körülmények erre kényszerítették), de a politika többször jelentékenyen befolyásolta pályafutását 1941-ben pl. már elegendő tudományos teljesítménye – több, mint 40 közleménye – volt a magántanári képesítés megszerzéséhez, ám azt csak 1944-ben nyerte el. Ugyanis az akkori politikához közel álló személyeknek még nem voltak meg a tudományos munkáik, s neki várnia kellett, mert ők viszont kényszerítették Mozsonyi professzort, hogy Kedvessyt addig „parkoló pályán" tartsa.

Emellett ún. *teljes átvilágítás*ra is szükség volt, ami a tudományos és szakmai felmérésen kívül az emberi tulajdonságok *(habitus)* megvizsgálását is jelentette. 1944 áprilisában, az Orvoskar Tanácsa előtt, előadás keretében kellett vizsgát tennie az egyik – riadó- és bombázásmentes – napon. Ott bemutatott kutatási eredményeit *„Galenusi készítmények ellenőrző vizsgálata"* c. munkájában foglalta össze.

Három új magántanár a gyógyszerészek közül *Gyógyszerészi Hetilap*, 1944. 14. szám, 158. oldal [10]

„Nevezetes határköve volt a magyar gyógyszerészet történetének ez év áprilisának első napja. Egyszerre három kartársunk tartotta magántanári próbaelőadását a budapesti tudományegyetemen.

Erre az alkalomra a Baross utcai, II. számú belgyógyászati ún. Baross Klinika díszterme színültig megtelt az új magántanárok hozzátartozóival és barátaival. ..."

Az első két előadó dr. Weber Dezső budapesti gyógyszertár-tulajdonos és dr. Diódváraljai Miksa Gyula őrnagy-gyógyszerész volt.

„... Dr. Kedvessy György a sorra került magántanárok között a legfiatalabb, az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet adjunktusaként fejtett ki eddig is megbecsült és közhasznú működést. Ő *„A galenikus gyógyszerkészítmények újszerű vizsgálata"* címen tartotta meg rendkívül tanulságos próbaelőadását.

Karunk mindhárom kiválóságát szeretettel üdvözöljük tudományos térfoglalásuk ezen újabb lépcsőfokán és sok szerencsét kívánunk nékik a mienkkel közös határterületen való további működésükhöz"

1944 végétől kb. tíz hónapos kényszer-kitelepítésen volt Németországban [3.3. fejezet]

Galenikus gyógyszerkészítmények újabb vizsgálómódszerei Kivonat dr. Kedvessy György egyetemi magántanári próbaelőadásából. *Gyógyszerészi Közlöny* 1944. 16. szám, 188–190 oldal [11]. Részletek:

„A magyar gyógyszerészet a húszas és harmincas években komoly válságba került, amelynek előidézésében több tényező mellett nem utolsó szerepe volt gyógyszerkülönlegességek elterjedésének. Ma már túljutottunk a krízisen és tekintélyes bel- és külföldi orvosok és más kutatók megállapítása nyomán a gyakorló orvosok között is mindjobban tért hódít az a felfogás, hogy a magisztrális, egyéni gyógyszerrendelést nem pótolja a sablonizált gyári készítmény, s a gyógyszerész által szakszerűen előállított galenikus készítményt pedig nem mindig helyettesíti annak izolált vagy szintetikus úton előállított hatóanyaga.

Hogy az orvos által magisztrálisan rendelt gyógyszer valóban hatásos legyen, ahhoz két tényező szükséges. Mindenek előtt szükséges a gyógyszerek szabályszerű és helyes elkészítése és előállítása, tehát a gyógyszerész szakértelme, amelyet biztosít a négy éves, magas színvonalú és egységes, új kiképzési rendszer. A másik alapfeltétel az, hogy az elkészített vagy kiadott gyógyszer teljes értékű legyen, amelyről a gyógyszerész vizsgálatokkal tud meggyőződni. ..."

Budapest, 1944 augusztus: Intézeti csoportkép az Egyetem udvarán Kedvessy Györggyel

Továbbiakban ismertette a fontosabb vizsgálatokat: egy gyógyszerkészítmény alkalmasságának vizsgálata, teljes analízis, kapillár-analízis, fluoreszcenciás és chromatográphiás vizsgálatok, kolorimetria stb.

KÖNYVISMERTETÉS Gyógyszervizsgálat különös figyelemmel a galenusi készítményekre. Gyógyszerészhallgatók és gyógyszerészek részére. Kedvessy György dr. 354 oldal. Egyetemi Nyomda, 1947. 50 Ft. – *Magyar Kémikusok Lapja* 244. oldal [12].

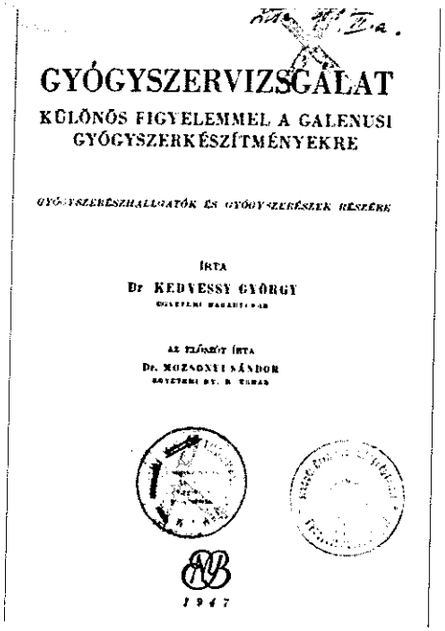
GYÓGYSZERVIZSGÁLAT

KÜLÖNÖS FIGYELEMMEL A GALENUSI GYÓGYSZERKÉSZÍTMÉNYEKRE

GYÓGYSZERÉSZHALLGATÓK ÉS GYÓGYSZERÉSZEK RÉSZÉRE

ÍRTA

Dr KEDVESSY GYÖRGY

AZ ELŐSZÓT ÍRTA

Dr. MOZSONYI SÁNDOR

1947

1947: Gyógyszervizsgálat c. könyve

„Az 1940 óta nyolc szemeszterre bővült egyetemi gyógyszerészképzés lehetővé tette a sajátos gyógyszerészi stúdiumok intenzívebb tanítását. Ezzel viszont megnyilvánult a vonatkozó tankönyvek utáni szükséglet. A széles tárgykörből ez a mű a gyógyszerészi laboratóriumban elkészíthető különleges gyógyszeralakok (tinktúrák, extraktumok, tabletták stb.) ellenőrző vizsgálatával foglalkozik. *Kedvessy* magántanár évtizedes kutatói és pedagógiai munkásságával már eleve hivatott volt a könyv megírására.

A könyv egy hatodát (mintegy 60 oldal) az *Általános rész* alkotja. . .

Értékes a könyv végén közölt irodalmi összeállítás, habár az áttekinthetőségét erősen zavarja, hogy a citátumok sorszámozása fejezetenként újra kezdődik. Megbízható kiindulási alapot nyújt valamely gyógyszervizsgálati kérdés irodalmának megismerésére.

Végh Antal dr."

Centenáris Gyógyszerész Hét

1948-ban országszerte az 1848-as forradalom és szabadságharc centenáriumát ünnepeltük. Az 1948. október 9–16 között szervezett első *Centenáris Gyógyszerész Hét* rendezvényen szinte minden egyetemi tanár és számos gyakorló gyógyszerész tartott – mai szemmel nézve is – korszerű témáról előadást. Az eseményeiről *„A Gyógyszerész"* szaklap 1948. október 31-i, 19–20. együttes példánya számos írásban adott tájékoztatást [13]. – Itt olvashatunk *Centenáriumi Gyógyszerészi Kiállítás*ról (631–635. oldal), a gyógyszerészi aranydiplomák első átadásáról (593. oldal), amelyet 24-en vehették át *dr. Németh Béla*tól, a Pázmány Péter Tudományegyetem rektorától. – E szám számol be a *„Kazay Endre Gyógyszerész Otthon"* megnyitásáról (Buda határában, *Üröm* község területén, egy hatalmas parkban), ahol 32 idős kartársunk lelt valóságos otthonra (618–619. oldal).

A beszámoló a következő mondatokkal zárul: „Még egyszer köszönetet mondunk *Mozsonyi* professzor úrnak ezért az örökké emlékezetünkben maradó kiállításért. De köszönetet kell mondanunk *Csipke Zoltán* professzornak, a tangyógyszertár, *Némedy Imre* és *Kedvessy György* tanároknak a galenusi, ill. analitikai laboratórium ötletes megrendezéséért, valamint az Intézet minden tagjának, továbbá a Centenáris Bizottságnak és az egész szakmának. . . – Ligeti Viktor, gyógyszerész" (635. oldal).

A Gyógyszerész 3, 568–569 (1948) [14]

„A *Magyar Gyógyszerészek Centenáris Bizottságá*nak működéséről, célkitűzéseiről és a munka előre haladásáról kartársaink időről időre *„A Gyógyszerész"* hasábjai útján értesülnek. A gyógyszerészi szakma lelkes vezetőinek kezdeményezésére már hosszú idő óta folynak az előkészületek arra, hogy a magyar gyógyszerész-társadalom méltóképpen megünnepelje az 1848-as forradalom és szabadságharc száz éves fordulóját. Kezdettől fogva az volt a törekvés, hogy a centenárium megünneplése a gyógyszerészszakma teljes egészének megmozdulása legyen. Ebből az összefogásból és cselekvési készségből gyönyörű tervek és alkotások születtek, amelyek biztosítják a centenáriumi hét nagyvonalúságát és értékét, de nem egy közülük maradandó jellegű, amely hirdetni fogja, hogy a magyar gyógyszerészek az 1848-as hagyományok szellemében dolgoznak és haladnak előre a népi demokrácia útján.

Kartársaink *„A Gyógyszerész"* e számában megjelenő közleményekből tudomást szerezhetnek a fenti célkitűzések megvalósításáról, amelyek közül egyik legjelentősebb a szociális gondolat gyönyörű alkotása a *„Kazay Endre Gyógyszerész Otthon"* létesítése".

Továbbiakban a cikk szerzője említi egy gyógyszerészi múzeum létesítésének tervét és a kiállítást a *Centenáriumi Gyógyszerész Hét*en. A rendezvény támogatói: a Népjóléti Minisztérium, egyetemi intézetek és egyetemi gyógyszertárak, az M.M.Sz.Sz. Gyógyszertári Dolgozók Szakosztálya, az Országos Gyógyszerész Egyesület, a Bpesti Gyógyszerész Testület, a betegbiztosító intézetek házigyógyszertárai, igen sok magán gyógyszertár, a gyógyszervegyészeti gyárak, gyógyszergyártással foglalkozó laboratóriumok és üzemek, a gyógyárunagykereskedők stb.

A kiállítás anyaga: gyógynövények, gombák, kémiai eredetű gyógyszerek, a vénykészítés korszerű eszközei, galenusi készítmények előállítása, gyógyszervizsgálat, magyarok eredményei a gyógyszerkutatás területén, szakkönyvek, publikációk, gyógyszerészdoktori értekezések, külföldi gyógyszerkönyvek gyűjteménye, a Népjóléti Minisztérium által összeállított egészségpolitikai anyag.

„A kiállítás anyagát általában három csoportba lehet sorolni: 1. gyógyszerek, 2. a gyógyszerész működését szemléltető kiállítás és 3. gyógyszerészi és egészségpolitikai felvilágosító propaganda. . .

. . . Már a kiállítás eddig elkészült része is biztosítja azt, hogy mind kartársaink, mind más szakemberek, de az érdeklődő nagyközönség részére is sok tanulságos ismeretgyarapító és egyben érdekes anyagot mutat be majd a kiállítás. Kérjük kartársainkat, hogy a centenáriumi héten keressék fel a kiállítást, amely a maga nemében újszerű, amennyiben hazánkban ilyent a mostani méretekben eddig még nem rendeztek.

Dr. Kedvessy György."

Dr. Kedvessy György: Az 1948-as *Centenáris Gyógyszerész Hét* emlékezete* *Gyógyszerészi Hírlap,* 1998 május, 6–7. oldal [15]

[Az alábbi részletek 50 évvel később hangzottak el, viszont szorosan idekapcsolódnak]. „Az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharc emlékét a történelmi idő során a nép, a nemzet gondosan őrizte, tiszteletben tartotta, bár koronként a hatalom különböző szemlélettel, nem egyszer tiltással, s büntetéssel kapcsolta össze a megnyilatkozásokat. A márciusi események 150 éves évfordulója jó alkalom a visszaemlékezésre. Nagyon örvendetes, hogy a magyar gyógyszerész-társadalom külön is részt vesz az ünnepségek szervezésében.

Visszatekintve a múltidéző megemlékezésre különös jelentőségű volt 1948-ban a széles körű, sok rendezvény között a gyógyszerész *Centenáriumi Hét*. Az évben nagyon lelkes és általános nemzeti tisztelgések sorában sok szakmai és társadalmi megnyilatkozásnak is tanúi lehettünk; amelyek közül kiemelem a gyógyszerészi Centenáriumi Hét kezdeményezésében és szervezésében Mozsonyi Sándor professzor szerepét, aki a szaksajtóban nyílt levélben hívta fel az ország valamennyi gyógyszerészét az 1848-as szabadságharc száz éves évfordulójának méltó megünneplésére.

A felhívás széles körben eredménnyel járt. Nyomban csatlakozott a szervezéshez az Országos Gyógyszerész Egyesület, a Budapesti Gyógyszerész Testület, amelyek a gyógyszertár-tulajdonosokat képviselték, továbbá a Magyar Magánalkalmazottak Szabad Szakszervezetének Gyógyszerészi Dolgozók szakosztálya ...

Az 1948 évi XXX. törvénycikk egyebek között ismételten lerögzítette, hogy a gyógyszertár közegészségügyi intézmény, továbbá az addig „feudálisnak" mondott ún. reáljogú gyógyszertárakat jogilag megszüntette. Ezek addig árukénti szabadon eladhatók voltak, s a jogot örökölni lehetett. A törvény ezután csakis személyjogú gyógyszertárakat ismert, amelynek vezetője, valamint tulajdonosa csakis gyógyszerész lehet.

A korabeli szaksajtó gondosan összeállította és közölte a szabadságharcban részt vett gyógyszerészek névsorát, tisztelegve emléküknek. Ezek között számos ismert nevet találunk, így a fiatal *Than Károlyt*, a későbbi nagy gyógyszerész professzort.

A szervezők részéről az akkori szaklapban *(A Gyógyszerész)* egymás után jelentek meg lelkes felhívások a *Centenáriumi Hét* rendezvényein való részvételre. Meglepő volt a lap szerkesztőjének ajánlata, hogy ne feledkezzünk meg a vidéki kis gyógyszertárak tulajdonosairól, akik egyedül működnek a gyógyszertárban, s a gyógyszertár nyitva tartása miatt nem tudnak felutazni Pestre. Az elgondolás szerint a pesti gyógyszerészek, különösen a friss diplomások menjenek le a falvakba helyettesíteni a kollégákat, s így jelentős számban jöhetnek Pestre a vidékiek (e gondolat sikeréről később nem volt hír a lapban).

Kegyelettel emlékezem meg azokról a kollégákról, akik ... az elmúlt 40 év alatt szinte éhbérért helytállva szolgálták a magyar egészségügyet ...

Végezetül megemlítem, hogy nézetem szerint az ünnepség fő sikere a hazafias érzés megnyilatkozása, az egész magyar gyógyszerészet összefogása, az ország egészségügyének felújítása és felépítése volt".

Elhangzott az I. Magyar Gyógyszerész Napok „A márciusi forradalom és szabadságharc emlékezete a magyar orvos- és gyógyszerész-társadalomban" című rendezvényén.

Prof. dr. Kedvessy György úrnak
ny. tanszékvezető egyetemi tanár
Szeged, Feketesas u. 25.

Tisztelt Professzor Úr!

Az I. Magyar Gyógyszerész Napok (1998. május 1-3.) keretében a Magyar Orvostörténelmi Társaság és a Magyar Gyógyszerészeti Társaság Gyógyszerésztörténeti Szakosztálya közös ünnepi előadóülést tart "a márciusi forradalom és szabadságharc emlékezete a magyar orvos- és gyógyszerész társadalomban" címmel. A rendező bizottság nevében az ünnepi előadóülésünkön előadás tartására kérjük Professzor urat **"Az 1948-as Centenáris Gyógyszerész Hét emlékezete"** címmel. Előadásának megtartására húsz perc idő áll rendelkezésre.

Az ünnepi előadóülés kezdetének időpontja: 1998. május 3. (vasárnap) 9 óra 3o perc; helye: Liget Kongresszusi Központ, Budapest, Dózsa György út 84/A.

Tisztelettel:

Budapest, 1998. április 06.

Dr. Karasszon Dénes
Magyar Orvostörténelmi Társaság
elnöke

Dr. Grabarits István
Magyar Gyógyszerészeti Társaság
Gyógyszerésztörténeti Szakosztály
elnöke

1998: Az I. Magyar Gyógyszerész Napok „Meghívó"-ja

Megindult a gyógyszerészi dokumentációs munka. *A Gyógyszerész* 4(5), 152 (1949) [16].

„A *dokumentáció* szót nem könnyű magyar nyelvre fordítani. Értelmét talán úgy lehetne körvonalazni, hogy valamely tudományos kérdésre vonatkozó ismeretanyag felkutatását, összegyűjtését, kiértékelését, osztályozását, valamint az érdeklődők rendelkezésére bocsátását jelenti.

Közelebbről a dokumentáció voltaképpen egy-egy szak tudományos irodalmának az összegyűjtését, összefoglalását jelenti. A munkálat adminisztrálását az ún. dokumentációs központ végzi. Ez készíti elő az irodalmi gyűjtemény megvalósítását és annak létesülése után kívánatra ez a központ látja el az érdeklődőket egy-egy kérdésre vonatkozó irodalmának ismeretével.

A tudományok az utóbbi időben hatalmas léptekkel haladtak előre ... Mindenesetre sok ezer közlemény jelenik meg a kifejezetten gyógyszerészi tárgykörből is ... Sok száz olyan, különböző országban megjelenő folyóirat van, amelyben gyógyszerészi vonatkozású közlemények jelennek meg ...

Az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet Vezetősége nagyon helyesen fogta fel a kérdés fontosságát és elhatározta, hogy – külföldi mintára – magyar vonatkozásban is megindítja a közlemény-referátum gyűjtést. A dokumentációs központok nemzetközi megegyezések alapján ún decimális rendszer szerint csoportosítják a közleményeket E jelzések szerte a világon mindenütt egységesen betű és számjelekkel tüntetik fel a közlemény tárgyát, megjelenési helyét, valamint nyelvét

A dokumentációs munka orvosi vonalon már megindult A közelmúltban az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet keretében az Orvos- és Természettudományi Egyesületek Szövetsége (OTESZ) értekezletén elhatározta a gyógyszerészi dokumentációs munka megindítását is. E munka megszervezésére alulírott kapott megbízást A szervezési előkészítő munka máris folyamatban van

A munka első része a hazai szaklapokban megjelent tudományos értékű közlemények referátumainak elkészítése, amely a terv szerint május 1-ig fejeződik be. Ezután következik a külföldi szakirodalom összegyűjtése és ismertetése ..

Minthogy a hozzávetőleges számítások szerint a mintegy 25 évre visszamenőleg összegyűjtendő gyógyszerészi vonatkozású, tudományos, magyarnyelvű közlemények száma kb 1500-ra tehető, szükséges egy széleskörű és szakképzett referáló gárda szervezése ..

Dr Kedvessy György"

Dr. Walter Wodsak hamburgi kutató *„Die chemische Bestimmung von Vitamin A"* dolgozatában [*Die Pharmazie*, 4(8), 376–378 (1949)] [17] hivatkozik a 35 éves Kedvessy egyik cikkére Részlet:

Die Pharmazie

Zeitschrift für Pharmazie, pharmazeutische Chemie, Pharmakologie, Pharmakognosie, Toxikologie, experimentelle Medizin und alle Grenzgebiete der Arzneimittelforschung; für Anbau und Verwertung von Heil- und Gewürzpflanzen; für Herstellung und Vertrieb pharmazeutischer und kosmetischer Erzeugnisse

Verlag: Arbeitsgemeinschaft medizinischer Verlage GmbH. / Verlag Dr. Werner Saenger, Berlin-Ost

Sonderdruck aus 4. Jahrgang, Heft 8, Seiten 376 bis 378 (August 1949)

Aus der Abteilung für Lebensmittelchemie des Chem. Instituts der Universität Hamburg (Leiter: Prof. Dr. Dr. Hartwig)

Die chemische Bestimmung von Vitamin A

Von Dr. Walter Wodsak

Die Methode nach Carr-Price ist die bekannteste, aber heute nicht mehr die einzige Es wurde bereits gesagt, daß Lebertrane, wie überhaupt Vitamin-A-haltige Lösungen, im ultravioletten Licht stark gelb fluoreszieren Durch Zugabe von Oxydationsmitteln kann man diese

„Von den Bestimmungsmethoden des Vitamins A haben die chemischen in fast allen Laboratorien die größte Bedeutung. Die spektrographische Methode der Messung der Extinktion bei einer bestimmten Wellenlange ist zwar sehr elegant, aber nicht völlig frei von Fehlermöglichkeiten Sehr eingehende neue Untersuchungen über deren Ausschaltung stammen von *Manton* [1]. Aber nur die wenigsten Laboratorien verfügen heute noch über einen brauchbaren Quarzspektrographen ."

„ .. Die Methode nach Carr-Price ist die bekannteste, aber heute nicht mehr die einzige Es wurde bereits gesagt, daß Lebertrane, wie überhaupt Vitamin-A-haltige Lösungen, im ultravioletten Licht stark gelb fluoreszieren Durch Zugabe von Oxydationsmitteln kann man diese

Fluoreszenz auslöschen. *Kedvessy* [6] entwickelte daraus ein einfaches Verfahren zur Bestimmung von Vitamin A. 2 g Lebertran werden in einer Porzellanschale in 10 ccm Chloroform gelöst Unter der Quarzlampe laßt man 5%ige alkoholische Pikrinsäurelösung zutropfen, bis die Fluoreszenz erloschen ist Mit einem Standard wird die Wirksamkeit der Pikrinsäurelösung bestimmt. Nach eigenen Versuchen ist das Ende der Titration ausserordentlich schwer zu erkennen, der Vitamin-A-Gehalt laßt sich nur sehr ungenau bestimmen. Hinzu kommt, daß das ultraviolette Licht und die Luft schon während der Titration, bei der ja ständig gerührt werden muß, stark zerstörend auf Vitamin A einwirken. Doch ist die Methode brauchbar, um bei einer sehr schnell notwendigen raschen Beurteilung einer großen Zahl von Ölproben diese hinsichtlich des Vitamin-A-Gehaltes wenigstens ungefähr größenordnungsmäßig rasch einstufen zu können .. "

1954 május 1: Hallgatói körében

1954 május: Hallgatói között

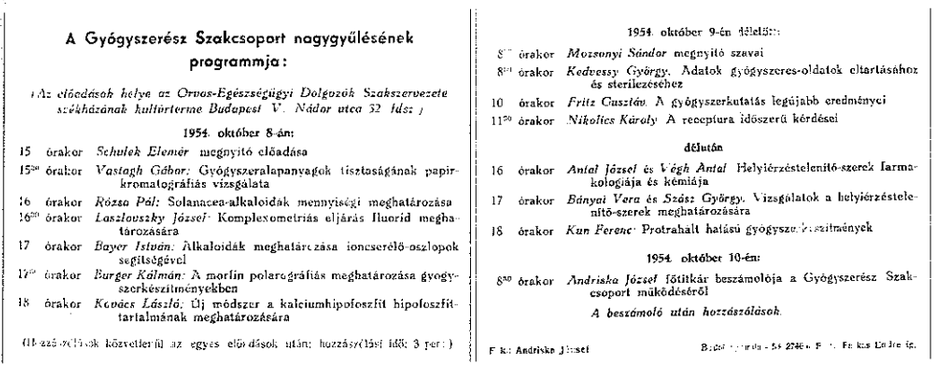
A Gyógyszerész Szakcsoport nagygyűlésének programmja:

(Az előadások helye az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete székházának kultúrterme Budapest V. Nádor utca 32 Idő:)

1954. október 8-án:

15 órakor *Schulek Elemér* megnyitó előadása

15[30] órakor *Vastagh Gábor:* Gyógyszeralapanyagok tisztaságának papirkromatográfiás vizsgálata

16 órakor *Rózsa Pál:* Solanacea-alkaloidok mennyiségi meghatározása

16[30] órakor *Laszlovszky József:* Komplexometriás eljárás fluorid meghatározására

17 órakor *Bayer István:* Alkaloidák meghatározása ioncserélő-oszlopok segítségével

17[30] órakor *Burger Kálmán:* A morfin polarográfiás meghatározása gyógyszerkészítményekben

18 órakor *Kovács László:* Új módszer a kalciumhipofoszfit hipofoszfittartalmának meghatározására

(Utazás 17[15] órakor közvetlenül az egyes előadások után: hozzávetőleg 15 perc; 3 perc:)

1954. október 9-én délelőtt:

8[00] órakor *Mozsonyi Sándor* megnyitó szavai

8[05] órakor *Kedvessy György.* Adatok gyógyszeres-oldatok eltartásához és sterilezéséhez

10 órakor *Fritz Gusztáv.* A gyógyszerkutatás legújabb eredményei

11[30] órakor *Nikolics Károly* A receptura időszerű kérdései

délután

16 órakor *Antal József* és *Végh Antal* Helyiérzéstelenítő-szerek farmakológiája és kémiája

17 órakor *Bányai Vera* és *Szász György.* Vizsgálatok a helyiérzéstelenítő-szerek meghatározására

18 órakor *Kun Ferenc* Protrahált hatású gyógyszerkészítmények

1954. október 10-én:

8[30] órakor *Andriska József* főtitkár beszámolója a Gyógyszerész Szakcsoport működéséről

A beszámoló után hozzászólások.

F k.: Andriska József

Meghívó a Gyógyszerész Szakcsoport Nagygyűlésére, 1954 október 8–10

Galenusi készítmények tájékoztató gyorsvizsgálata (1952)

Szemészeti oldatok (1954)

Közben a *Gyógyszerész-továbbképzés* sorozatban Kedvessynek két könyve is megjelent [a sorozat ismertetésére a 4.9. fejezetben visszatérek]

A Tudományos Minősítő Bizottság állásfoglalása 1953 december 5-én. Részletek:

„A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1951. évi 26. számú törvényerejű rendelete szabályozza a tudományok doktora és a tudományok kandidátusa fokozat bevezetését ... Kérésére a TMB eddigi munkásságát felülvizsgálta ... Megállapítja, hogy tudományos dolgozataiban a gyógyszerészeti gyakorlattal szorosan összefüggő kérdéseket elmélyülten tárgyalja Több mint 60 értékes munkája jelent meg, ...

A fentiek alapján a Tudományos Minősítő Bizottság eddigi munkásságát a „tudományok kandidátusa" fokozat elnyerésére megfelelőnek találta A TMB úgy látja, hogy tudományos munkásságának egésze jelentőségében megközelíti a „tudományok doktora" tudományos fokozat odaítélésének feltételeit és ezért úgy határozott, hogy Önt felmenti a ... foglaltak alól és hozzájárul, hogy legközelebbi jelentős tudományos munkájával közvetlenül a „tudományok doktora" fokozat elnyerésére pályázzék ... "

Aláírta: *Schulek Elemér,* a TMB elnöke és *Tolnai Gábor,* a TMB titkára

Docensi kinevezés (Kedvessy Gy. saját feljegyzése) „Az év elején M (prof Mozsonyi) közölte velem, a Min -ban tájékoztatták, hogy kap az int egy docensi állást. Erre Ő – mint mondta – kijelentette, hogy csak én jöhetek számításba – Amikor megjött az állás, ismét ezt mondta: velem csináltatta meg a pályázati hirdetményt, int. értekezleteket vezettem le, az államvizsgán helyettesítettem, egyszóval minden tekintetben helyettesének ismert el

Megkérdezte Némedyt – mint mondta – hogy pályázik-e egyáltalán, mert semmi esélye nem lehet velem szemben Erre mindketten beadtuk a pályázatot. A Dékáni Hivatalban azt mondták, hogy az lesz, akit a prof akar.

A márc. 24-én megtartott Tanácsülés után M. azt mondta, hogy meglepetés volt, mert Rusznyák felszólalt az idősebb mellett és nem tartja fontosnak, hogy én kandidátus vagyok A dékán és mások elvi alapon kifogásolták R. megjegyzéseit A M. által szövegezett javaslat – mint mondotta – Némedynek szépségflastromot adott azzal, hogy érdemeit túlzottan kiemelte. Az volt a benyomása annak, aki minket nem ismer, hogy egyformák vagyunk Többen szólaltak fel mellettem Issekutz szerint én jöhetek számításba a katedrára is.

Végh és Halmai a két gyermekes Némedy mellett [volt].

M. elmondta, hogy a Min képviselője említette a szegedi lehetőséget mint részemre rossz pontot Amint Haranghy elmondta, ez nem így volt. Mint kérdés merült fel és M válaszolva mondta, hogy én nem voltam hajlandó lemenni H szerint M. mindjárt az elején ismertette a javaslatot, de azonnal Némedy dicséretébe kezdett Feltűnő volt, hogy saját javaslatával ellentétes álláspontot foglalt el

Utána beszéltem Issekutzzal: reám egyáltalán nem hátrányos erkölcsileg az ügy Nem látszom törtetőnek és talán az Akad megváltoztatja. Elmondtam neki az előzményeket

(Végh előzetes mondása szerint N teljesen alkalmatlan ember M is gyakran szidta. Nem dolgozik)

1954 márc "

Docensi kinevezésére további éveket kellett várnia.

[Betű szerinti szöveg. Itt és máshol is Kedvessy György feljegyzéseit rövidítésekkel vagy kezdőbetűkkel, eredeti formában idézem. Nem gondolom, hogy ezen jogom lett volna változtatni].

Magyar Gyógyszerkönyv. Első kiadását 1871. március 15-én léptették hatályba Eddig nyolc alkalommal jelent meg Kétségtelenül az első *(Prima),* az ötödik *(Quinta)* és a nyolcadik kiadás *(Octava)* korszakváltó a hazai gyógyszerkönyvek történetében Az *Quinta* szemléletét és előiratait több közép-európai gyógyszerkönyv átvette. Vannak galenikumok, amelyek azóta is hivatalosak! Szerkesztésében Kedvessy oroszlánrészt vállalt.

Az alábbi szöveg Kedvessy prof feljegyzése („tördelését" is tekintetbe vettem):

„Gyógyszerkönyvi kitüntetés

Telefon-értesítés alapján 1954 márc. 27-én elmentünk Schulek, Végh, Vitéz *és* Halmai*val az Eü Min -ba Ott ünnepélyesen fogadtak A miniszter nem tudott ott lenni, de* Simon, Takó *és* Drexler *min helyettesek, a Minisztérium párt és szaksz. titkára, a Gyógysz. Főosztály vezetői jelenlétében vendégül láttak minket és a felsoroltak* + Mittelmann *kitüntetéseket kaptunk* Simon *min. helyettes szép beszédben méltatta a Gyszk. szerkesztése során a munkánkat és átadta a „*Szocialista Munkáért" érdemérmet *Mintegy másfél órán át voltunk ott. Jellemző* Mozsonyi*ra: a köv. int. értekezleten részletesen méltatta* Benedek Vera *érdemeit egy 300 Ft-os prémiummal kapcsolatban, de az én kitüntetésemről egy szót sem szólt, holott természetesen közöltem vele is Annak idején nem üdvözölt a kand. alkalmával sem."*

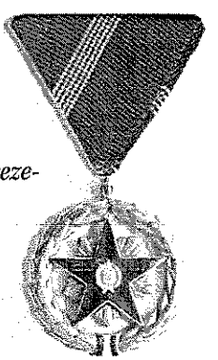

A „Szocialista Munkáért" érdemérem
„A Rádió is bemondta"

Egészségügyi Tudományos
Tanács
Budapest V. Akadémia u.1o.
13/18/1952.

Budapest, 1952 május 6.

Dr. Kedvessy György docens

Az ETT 1952 április 28-i rendes ülésének határozata értelmében az ETT mellett

Gyógyszerészeti és Gyógyszerkönyvi 1/b.albizottság

állandó bizottság létesül.

A bizottság feladata többek között az ETT-hez tartozó tudományos kutató munka irányitása és ellenőrzése, a szakcsoportok tudományos munkájának irányitása és ellenőrzése, tudományos kutatási terv összeállitása, szakvélemény adása.

A tanácsülés határozata értelmében a z 1/b. albizottság tagjai a következők:

Dr. Isecskutz Béla
Csipke Zoltán
Dr. Kedvessy György
Dr. Nom Pál
Ligeti Ferenc
Dr. Dávid Lajos
Dr. Kalmár János
Dr. Vitéz István
Dr. Pózsa Pál
Kun Ferenc
Kazlovics Imréné

Felkérem, hogy az ETT. Gyógyszerészeti és Gyógyszerkönyvi 1/b. albiz. állandó bizottságában részt venni szivcskedjék.

A bizottság első ülésének időpontjáról a bizottság elnöke értesitést küld.

Dr. Potényi Géza sk.
elnök

1952: ETT-felkérés (bár csak 1956-ban lett docens)

Budapest XIV.Uzsoki-u.36/a.
Telefon: 298-490

Budapest,1959.szeptember hó 25.

Dr. K e d v e s s y G y ö r g y
egyetemi tanár úrnak,

Budapest.

Kedves Barátom!

Az egészségügyi miniszter a VI. Magyar Gyógyszerkönyv szerkesztésére 80697/1959. számú rendeletével bizottságot illetőleg albizottságokat szervezett. A szerkesztőbizottság elnökévé engem, elnökhelyettesévé dr.Végh Antalt, titkárává pedig dr.Bayer Istvánt nevezte ki. Örömmel értesitelek a galenusi albizottság tagjává történt kinevezésedről. Ez alkalomból felkérlek, hogy a kinevezést elfogadni s a Szerkesztőbizottság munkájában részt venni szivcskedjél. Meggyőződésem, hogy értékes munkád nagyban hozzájárul, hogy a VI. kiadású Magyar Gyógyszerkönyv a magyar gyógyszerkönyvek sorában kiemelkedő helyet fog elfoglalni.

/dr.Schulek Elemér/
egyetemi tanár
a Bizottság elnöke.

1959: Felkérés a Gyógyszerkönyv szerkesztésére

1954: Telt ház a kongresszuson

Az első magyar gyógyszerészkongresszus a háború után: Budapest, 1954 október 8–10 Az MGYT hat gyógyszerészszakcsoportjának megalakulása 1951-ben fokozta az érdeklődést a kutató munkák vonatkozásában A kutatással és publikálás irányításával kiemelten foglalkozott *Végh Antal, Bayer István, Kedvessy György* és *Kovács László*. Az 1954-es nagygyűlés sikere részben ennek is köszönhető [18]

„Hiv sz : 204/1956 Gy K
Budapest, 1956. április 5.

Dr. Mozsonyi Sándor egyetemi tanár elvtársnak
a Gyógyszerészi Kar Dékánjának,

Budapest

Hivatkozott számú megbízásával kiküldött Bizottság a Gyógyszerészeti Intézetben újonnan szervezett 654-es kulcsszámú docensi állásra benyújtott pályázatok elbírálása céljából f. hó 3-án a Gyógyszerészi Kémiai Intézet igazgató-tanári szobájában összeült és tanácskozásáról az alábbi jelentést terjeszti elő [részletek].

Tárgyalás alapját az a szóban forgó állással kapcsolatos rektori hirdetmény képezte (141–1/3–2/1956), amely az *„Orvosi Hetilap"* f évi március hó 11-én megjelent 11 számában tétetett közé. A Bizottság mindenekelőtt megállapítja, hogy erre a pályázatra egyetlen pályázó jelentkezett: Kedvessy György, a gyógyszerészi tudományok kandidátusa, a Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészeti Intézetének adjunktusa Pályázatát az előírt határidőn belül nyújtotta be . és azt az előírt okmányokkal szabályszerűen felszerelte .

Kedvessy György kistisztviselői családból származik, 42 éves, nős és egy gyermek apja Okleveles gyógyszerész, gyógyszerészdoktor és 20 év óta működik a Budapesti Tudományegyetemen (ill. 1949-től Orvostudományi Egyetemen) a Gyógyszerészeti Intézetben; jelenleg mint adjunktus . Társadalmi munkát rendszeresen végez Utóbb főleg a Gyógyszerész Szakcsoportban, tagja az országos vezetőségnek

A pályázati hirdetmény előfeltétele volt, hogy a pályázónak okleveles gyógyszerésznek kell lennie, s ezen felül kiemelkedő szakmai tudással is kell rendelkeznie, továbbá jártas legyen az egyetemi oktatásban, a gyógyszerészeti technológia és a gyógyszervizsgálat tudományos kutatásának nemcsak művelésében, de a fiatal oktatók és kutatók irányításában is ...

E feltételek figyelembevételével dr. Kedvessy György oktatói és tudományos tevékenységét a következőkben jellemezhetjük" .

„Oktatói tevékenység A gyakorlati oktatásban 20 év óta vesz részt 1938 óta vezeti az Intézet kémiai laboratóriumában folyó gyakorlatokat E tevékenysége során több laboratóriumi jegyzetet, ill. feladatok könyvet írt. 12 évvel ezelőtt megszerezte a magántanári képesítést stb . . Az Intézet oktatási felelőse . Megbízásból a gyógyszerészhallgatók egyik felvételi bizottságának elnöke volt éveken keresztül 1947-ben Kedvessy kb 25 íves tankönyvet írt a gyógyszervizsgálatról" ... stb

„Tudományos munka Kedvessy a gyógyszerészeti tudományok kandidátusa Sőt, az erről szóló értesítés megállapítja, hogy tudományos munkájának egésze megközelíti a „tudományok doktora" tudományos fokozat odaítélésének feltételeit ... Az MTA Gyógyszerészeti Bizottságának, továbbá az ETT Gyógyszerészeti és Gyógyszerkönyvi Bizottságának tagja .

Eddig egyetemen kívül 105 előadást tartott Ezek nagy része tudományos ismertető jellegű ... volt ... Kedvessy ezideig 81 tudományos értékű dolgozatot publikált (fő témái: galenikumok, gyógyszervizsgálat, gyógyszertechnológia, az A-vitamin meghatározása és stabilitása, frangulakéregből készített galenikumok, szemészeti oldatok, gyógyszeres oldatok stabilitása, injekciós készítmények sterilezése és tárolása, továbbá receptúrai, galenusi és gyári készítmények) ... Dolgozatait a hazai és külföldi szaklapok rendszeresen referálják Közölt eredményeit több szakkönyv is felvette ... Részt vett az V Magyar Gyógyszerkönyv szerkesztésében . a közelmúltban megjelent *Formulae Normales* szerkesztési munkájában Tagja az *Acta Pharm Hung* és a *Gyógyszerészet* c. szaklapok szerkesztő bizottságának

A Bizottság elnöke közölte a Bizottság tagjaival, hogy személyes érdeklődésére a Személyzeti Osztály vezetője kijelentette: Kedvessy György személyével kapcsolatban semmi kifogás nem merül fel, s nevezettet a meghirdetett állás betöltésére alkalmasnak tartja.

Előadottak alapján a Bizottság az alábbi egyhangú határozatot hozta: Kedvessy György mind egyénisége, oktatói készsége, mind pedig tudományos munkássága alapján a meghirdetett docensi állás betöltésére kiválóan alkalmas és éppen ezért egyhangúlag javasolja, hogy arra kinevezhessék

Dr. Halmai János s.k.
egyetemi tanszékvezető docens

Dr. Clauder Ottó s.k.
egyetemi docens

mint a Bizottság tagjai

Dr. Végh Antal s.k.
egyetemi tanár
mint a Bizottság elnöke".

Irodalom

8. 1943. *Gyógysz. Szemle,* 155–157 oldal
9. *Gyógyszerészi Közlöny,* 1943 május, 1: 227–228 oldal
10. *Gyógyszerészi Hetilap,* 1944 14. szám, 158 oldal
11. *Gyógyszerészi Közlöny,* 1944. 16. szám, 188–190. oldal
12. Dr. Kedvessy György: *Gyógyszervizsgálat különös figyelemmel a galenusi készítményekre* Könyvismertetés: *Magyar Kémikusok Lapja* 244. oldal
13. *„A Gyógyszerész"* szaklap 1948 október 31-i, 19–20 együttes példánya
14. *A Gyógyszerész* 3, 568–569 (1948)
15. *Gyógyszerészi Hírlap,* 1998 május, 6–7 oldal
16. *A Gyógyszerész* 4(5), 152 (1949)
17. *Dr. Walter Wodsak: „Die chemische Bestimmung von Vitamin A"* publikációja *Die Pharmazie,* 4(8), 376–378 (1949)
18. Zalai Károly: *Gyógyszerészeti életképek. Írások és naplórészletek.* Dictum Kiadó, Budapest, 2004: 33–34 oldal

Küldő szerv: Egészségügyi Minisztérium Egyetem

I 1441/K/18-2/1956

Cím: 8 7 3 1 5 0 1

Dr. KEDVESSY GYÖRGY

Rovat:

Budapest

Kinevezem Önt, a Budapesti Orvostudományi E. létszámába egyetemi docenssé a Gyógysz. Intézet szolgálati helyre és besorolom a 8400-8/1952.Eü.M. 1950 I. 29. MT sz. rendelet értelmében 1956. IX. hó 1. -i hatállyal 654 kulcs. sz. II hív. csop. 2 fizetési fokozatban 2150 Ft alapfizetéssel. Felhívom, hogy szolgálati esküjének letétele, illetve szolgálatának megkezdése végett szolgálati helyén jelentkezzék. Ellenkező esetben jelen okirat a keltétől számított 15 nap után hatályát veszti.

Budapest 1956. augusztus hó 24. n.

EGÉSZSÉGÜGYI MIN. H.

/Dr. Drexler Miklós/
miniszterhelyettes

1956: Egyetemi docensi kinevezése

3.3. NÉMETORSZÁGI KÉNYSZER-KITELEPÍTÉS

Arról az – 1944 december 14 és 1945 október 17 közötti bő tíz hónapos – nagyobbrészt breslaui, ausztriai és németországi kényszer-kitelepítésről van szó, amelynek hivatalos célja az volt, hogy a magyar – többek között – budapesti, szegedi és kolozsvári egyetemi hallgatók tanulmányaikat a háború alatt is folytathassák. Közben Ausztriában kétszer is jártak, Csehországba, Németország keleti részére és a mai Lengyelországba (Wroclaw) szintén eljutottak. A kitelepítésben – többek között – *Kedvessy György* 30 éves oktatóként és *Laszlovszky József* mint hallgató vett részt. Kettejük naplója és mások visszaemlékezése – érthető módon, természetesen más megvilágításban, ám – érzékletesen és kitűnően mutatja be a rendkívüli eseményeket [18–22].

3.3.1. POLITIKAI HELYZET 1944 ŐSZÉN

Egyrészről – az 1943 januári doni áttörés után – a *„világtörténelem legrettenetesebb vihara”* [19] a végéhez közeledett; a harcok már a mai Magyarország területén folytak. Kolozsvárott közben kényszer-kitelepítést rendeltek el. A következő hetekben, hónapokban – a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete alapján – más egyetemek is sorra kerültek [21].

„Azok a gyógyszerészhallgatók, akik az 1944/45. tanévben ... szervezett egyetemi gyógyszerészi tanfolyam IV. évfolyamára beiratkoztak, ... közegészségtanból ... meghatározott módon elmélet szigorlatot tesznek. A szigorlat sikeres kiállítása után a jelölt gyógyszerészmesteri oklevelet kap; ily módon ... egyévi gyógyszerészsegédi gyakorlat alapján gyógyszertár vezetésére feljogosító (approbatiós) vizsgára jelentkezhetik. ... Azok a gyógyszerészhallgatók, akik az 1944/45. tanévben ... egyetemi gyógyszerészi tanfolyam II. évfolyamára beiratkoztak, ezt az évfolyamot ... rövidített képzéssel fejezhetik be. ... A gyógyszerészhallgatókat ... rövidített képzésben lehet részesíteni akkor is, ha a megkívánt 12 havi gyógyszerészgyakornoki gyakorlatot igazolni nem tudják” ... Ugyanez vonatkozott a *József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem* karaira is.

A kolozsvári egyetem ügyeinek intézésével *Szentpétery Zsigmond* (1880–1952) geológust, kolozsvári, majd szegedi professzort, akadémikust bízták meg, rektorhelyettesi beosztásban [21].

Túl voltunk Horthy Miklós kormányzó 1944 október 15-i proklamációján; kiugrási kísérlete azonban nem sikerült és országunk sorsa a Szálasi-kormány kezébe került. Másnap, egyetlen napon (!) Pusztavámon az egyik SS-század katonái – 212 értelmiségi között – 34 gyógyszerészt is kivégeztek [23]. Finoman mondva is igen-igen nagy volt a „kavarodás”!

Az 1940-ben 4+1 évesre emelt gyógyszerészképzésben „érdekes helyzet” alakult ki. Az 1940-ben kezdett évfolyam hallgatói szinte zavartalanul jutottak el az utolsó, 1944/45-ös egyetemi tanévhez. A hadi helyzet következtében 1944 novemberében – 3 és fél éves egyetemi tanulmányok után – egyik napról a másikra megkapták a korábbi kétéves egyetemi képzéssel járó, ún. régi rendszerű oklevelet [20].

Mivel az újrendszerű képzésben, az 1941/42-ben indult hallgatók részére az I. és II. egyetemi év közé iktatott egyéves gyógyszertári gyakorlatot egy módosító rendelkezés az 1942/43-as tanévben első évüket végző hallgatók számára is lehetővé tette részletekben letölteni, így az 1941/42-ben indult évfolyam létszáma a másodévben kb. a kétszeresére növekedett.

Az 1944. március 19-i német megszállást követően – részben a húsvéti ünnepek, részben a szaporodó légitámadások miatt – Budapesten az egyetemi oktatást szüneteltették. Ezt a szemesztert rugalmasan *„A félév a 3666/1944 VKM sz. rendelet 1 §-a alapján lezárattott”* szöveggel fogadták el. A szigorlatokat előre hozták és már május első felében megtartották. A kavarodást növelte, hogy *dr. Szebellédy László* tanár (Kvantitatív kémiai analízis) és *dr. Szabó Zoltán* tanár (Növényrendszertan) elhunyt. A hallgatóság csak az utolsó pillanatban értesült arról, hogy *dr. Széki Tibor* a Szerves és gyógyszerészi kémia és *dr. Sárkány Sándor* a Növényrendszertan tárgy vizsgáztatására kapott megbízást.

Végül: minden egyetemi és főiskolai férfi hallgatónak katonai munkaszolgálatra kellett (volna) bevonulnia (az erdélyi Kárpátokban elkezdett erődítési munkálatokhoz). Vegyük figyelembe, hogy a frontokon számos kollégánk katonagyógyszerészként teljesített szolgálatot, vagy elhunyt, azaz itthon, a közforgalmú gyógyszertárakból nagyon sokan hiányoztak! Pótlásukra a gyógyszerészek vezetői elérték, hogy a gyógyszertári gyakorlatot sikerült katonai munkaszolgálatként elfogadtatni. Az áldatlan helyzetre jellemző, hogy többen teljes munkaerőként dolgoztak, jóllehet csak egy évnyi gyakorlatuk volt! Másokat a tisztiorvosi szolgálat kényszerített gyakornokokként működni!

Fokozta a kellemetlenségeket a Gyógyszerészképzés Karközi Állandó Bizottsága elnökének, *Mozsonyi Sándor* (1889–1976) professzornak az az 1944 június 6-án kelt levele, ami szerint – a honvédelmi miniszter rendeletére hivatkozva – csak a tanulmányaikat 1945. június végéig befejező hallgatók kaphattak volna halasztást a katonai szolgálat alól; s ő gondoskodott róla, hogy ezt a rendeletet a hallgatók mindannyian ismerjék!

Egy újabb rendelkezés lehetővé tette, hogy az 1944 őszén még csak harmadik szemeszteres hallgatók – a harmadik és a negyedik tanév összevonásával (!) – szintén oklevélhez jussanak (ami megint csak a régi rendszerű, kétéves egyetemi képzést jelentette). Nekik – receptúrai és galenusi ismeretekből – a régi képzés szerinti gyakornoki vizsgát is le kellett tenniük. Ennélfogva mind az 1941/42, mind az 1942/43 tanévben kezdett fiatalok elestek az ötéves képzéssel járó diploma megigért előnyeitől!

A nyári bombázásokat követően az oktatás csak 1944 október elején kezdődött. Ez a III. és a IV. évfolyam szigorlati tárgyainak összevonását jelentette, éspedig gyógyszerhatástan nélkül! A tanrend elképesztően „feszes" volt: a kötelezően ajánlott tárgyakkal együtt heti 59 órát tett ki (akkor szombaton is volt oktatás – Kata M.). A légiriadók az elméleti órákat zavarták, de a diákok általában a tantermekben maradtak (mást úgysem igen tehettek), viszont – mivel a riadók alatt a laboratóriumi gyakorlatokat megtiltották – így azok inkább konzultációk lettek. Lassan a kitelepített szegedi és a kolozsvári hallgatók is kezdtek megjelenni. Az 1944 október 15-iki nyilas hatalomátvételt követően néhány napig nem volt oktatás.

Dr. Kedvessy György, a csoport vezetője

A nyilas kormányzat 9700/1944. sz. rendelete, a 9800/1944. VKM számú rendelet és a 4230/1944. ME sz. rendelet értelmében az egyetemi oktatást csak a mérnök-, orvos-, állatorvos- és gyógyszerészhallgatók részére lehetett folytatni, éspedig rövidített kiképzési formában. Elrendelték a vidéki és a budapesti egyetemek kitelepítését Németországba. Ez az intézkedés a hallgatóság mellett a tanszemélyzetet – beleértve a professzorokat is – *katonaként* kezelte, ami általános felháborodást váltott ki. Az érintett gyógyszerészhallgatók SAS-os *(= Siess, Azonnal, Sürgős!)* katonai behívóparancsot kaptak, a hallgatónőket *katonai munkaszolgálatra* vezényelték.

Akik a behívóparancsnak nem engedelmeskedtek, azokat katonaszökevénynek tekintették [20].

Kedvessy prof. – aki még mint fiatal és nőtlen oktató – a *németországi kitelepítésről* akkor naplófeljegyzéseket készített, ezek alapján gépelt visszaemlékezésének [19] objektivitása vitathatatlan; ez sűrűn gépelve is 36 oldalt tesz ki (oldalanként átlagban 65 sor!), ennélfogva csak a lényegét idézem (éspedig idézőjelben, *dőlten*).

3.3.2. KÉNYSZER-KITELEPÍTÉSBEN

„A történethez tartozik: Mozsonyi a 40-es évek elejétől, amikor kezdődött a jobboldali irányulat, politikailag nagyon ingadozó és félős volt ..." (Az Intézetben egyesek próbáltak nyomást gyakorolni rá a szélsőjobboldalról és – mai szóhasználattal – a balliberális oldalról is. ... Konkrét és közismert nevek említése nélkül – Kata M.). *„Jellemző, hogy Mozsonyi engem 1941-ben fizetéstelen adjunktussá neveztetett ki, de az okmányt nem adta át. Kérdésemre szükséges, hogy* Halmai, *aki az iroda vezetője volt, tudományos munka nélkül szintén adjunktus legyen és egyszerre kapjuk meg a kinevezést. Tehát félt tőle. Természetesen fokozódott 1944. okt. 15-én, a Horthy-féle sikertelen kiugrási kísérlet után a bizonytalan helyzet. Mindenszentektől már hallottuk a Pest felé közeledő oroszok ágyúzását. A polgári védelemnek – rendelkezés folytán – éjjelenként ügyeletet kellett tartani a sűrű bombázások miatt. Az utasítás szerint, ha bomba esik az épületre, fel kell menni a padlásra és hatástalanítani. Ezen az őrültségen utóbb a németek rendkívül csodálkoztak. A gyakori bombázások miatt sokszor megszakadt vagy elmaradt ... az előadás.*

Októberben már sok plakát jelent meg bevonulási parancsokkal. Így november elején én is behívót kaptam. Jelentkeztem a Váli utcai iskolában, de hazaküldtek. Egyre többet lehetett hallani, hogy a gyárakat és a közintézményeket nyugatra telepítik. December első napjaiban tudom meg, hogy az Egyetem Budapestről elrendelt kiürítése az Intézetet is érinti. Előzőleg többször volt szó arról, hogy a Gyógyszertár elköltözik ... Naponként változott a helyzet. Állandóan összecsomagolva voltunk, de rendelkezés nem jött. Mint utólag megtudtam, Issekutz és az orvoskar professzorai szabotáltak. Tehát a Gyógyszertár és a klinikák is maradtak.

Közben megjelent Csilléry *kinevezése kormánybiztosnak és az Egyetem elköltöztetéséről szóló rendelet. Kijelölt hely még nincs, de Szentgotthárdot emlegetik, valamint Grazot. A VKM Szentgotthárdra megy. A kiürítő vonatra helyet kaphatnak az egyetemi tanárok is, de senki sem jelentkezik nálunk. Mozsonyi élelmiszert gyűjt az Intézetben, valamint ágyakat stb. Én is szaladgálok liszt után. M. megszerzi a Nemzetközi Vöröskereszt védnökségét és gyógyszereket, kötszereket veszünk. Állandóan halljuk nov. 2-a óta az ágyúzást. Soroksáron, majd Kispesten vannak az oroszok.*

December elején M. közli, hogy ki kell menni a gyógyszerészhallgatókkal, még nem tudja, de lehet, hogy 4-én. Mozsonyi, Csipke, Némedy és Kedvessy. Ő, mint mondja, tanács-

talan. Később Csipke és Kedvessy jön szóba. Végül dec. 5-én este a Minisztériumban megtudom, engem már korábban bejelentett, hogy nekem ki kell településöm, mint a gyógyszerészet előadója. Dec. 6-án közli velem. Feleletem: én úgy határoztam, hogy maradok („Itt élned, halnod kell . . ." „Szállj kis madárka idegen országba, én csak . . ." – énekli Kóréh Endre a Rádióban). Szüleimre hivatkozom és kérem, ne tegye. Ő nagyon határozott és hajthatatlan. Hivatkozik Csilléry (András egyetemi tanár, a kitelepítés kormánybiztosa – Kata M.) *utasítására és fenyegetésére. Említi az eskümet és azt, hogy a kitelepítés katonai alapon van, tehát katonaszökevény volnék, ha nem mennék. Én ezt írásban kértem tőle, nagyon határozottan. Dec. 7-én délben értekezlet az Orvoskaron. Csilléry maszlagot mond, mindent ígér és két órát megvárakoztatja a Kart. A gyógyszerész tanári kar:* Kiss Árpád *(Szeged) kémia,* Darányi *közegészségtan,* Halmay *és én. Tárgyalok* Végh Antal*lal, Halmayval, mindenki titokzatos.* Schulek *lecsap az asztalra, ő marad. A hallgatókkal értekezlet az intézetben, M. rábízta őket. December 8-án, pénteken elhangzik a rádióban a gyógyszerészhallgatók és tanárok behívó parancsa, dec. 10-ére. Előzőleg a mérnököket hívták be. A SAS-behívót megkaptam és a Műegyetemen feleskettek. Anyámat nehezen tudom megnyugtatni . . .*

Nagyon ingerülten követeltem Mozsonyitól az ő írásos utasítását. Nagyon megijedt és próbált védelmére az Egyetem vezetőivel beszélni, segítséget kérve. Nyilván ez nem sikerült. Így én fogalmaztam és neki diktáltam a következő szöveget:

„A . . sz. rendelet értelmében a felsőbb éves orvos-, mérnök-, állatorvos- és gyógyszerészhallgatók tanulmányaikat Németországban folytatják és fejezik be. E rendelkezéssel a Kormányhatóságok azt a célt kívánják elérni, hogy a hallgatók kiképzése zavartalanul folytatható legyen.

Amikor a hallgatósághoz beosztandó tanári kar összeállítása szóba került, felettes hatóságaim választás elé állítottak engem. Megfontolás után, családomra és egyéb körülményeimre való tekintettel úgy döntöttem, hogy itthon maradok. Csipke és Némedy, akik utánam szóba kerültek, hasonlóan döntöttek. Így választásom tereád esett mint Intézetem legfiatalabb tagjára, aki a felsoroltak után a feladat elvégzésére egyedül alkalmas.

Sajnálom, hogy előzetes megkérdezésed és hozzájárulásod nélkül jelentettelek be a kormánybiztosnál a kiküldetésre. Nehéz időkben vagy kénytelen elhagyni otthonodat, hazádat és öreg szüleidet, akiknek eddig támasza voltál, de emlékeztetlek hivatali esküdre és a kiküldetés katonai jellegére, úgyhogy a megbízást mindenképpen vállalnod kell.

Én a magam részéről is megbízlak, hogy Németországban a gyógyszerészhallgatóknak a gyógyszerészeti (galenikumok és receptúra) és a gyógyszerészetre vonatkozó jogszabályok c. előadásokat tartsd meg.

Munkádra Isten áldását kérem és kívánom, hogy mielőbb minden baj nélkül jöjj haza.

Budapest, 1944. dec. 5.

Igaz barátod, dr. Mosonyi Sándor s. k."

Megjegyzem, hogy őt a későbbiekben ez az irat rendkívül aggasztotta, félt a következményektől és hazajövetelem után az első pillanatban érdeklődött az irat iránt. Nagyon kért, hogy azonnal adjam át neki, s mindent ígért arra nézve, hogy teljes tekintélyével biztosítja az én igazolásomat. Én ezt neki nyomban átadtam, ami nagy megkönnyebbülést jelentett számára".

[Megjegyzés: Elegáns megoldás! Voltaképpen arról van szó, hogy Kedvessy adjunktus, a kötelességtudó beosztott átadta az iratot, amit főnöke azonnal széttépett! Ezt Kedvessy úgy írja le, hogy *„nagy megkönnyebbülést jelentett* (Mozsonyi) *számára"*, amin nem kell csodálkoznunk].

December első napjaiban „állandóak az éjjeli-nappali légitámadások és a várost is lövi az orosz tüzérség. a Vak Bottyán utcában és a Műegyetemen is volt találat. Dunaföldvárnál az oroszok áttörték a Duna vonalát, aztán Mohács alatt átkeltek a Dunán. Naponként újabb plakátok jelennek meg a behívásra. Egyelőre a gyógyszerek kivitelére is. Anyám izgatottan süt és csomagol. Az Intézetben átadok mindent. Előzőleg a hivatali szobámat átadtam Mikó Gyuláéknak, akik Debrecenből menekültek. Mellettük megjöttek Novák Istvánék Kolozsvárról. M. egy légitámadás alatt az óvóhelyen elbúcsúztatott. Tanársegédek összeállítása: Zalai, Bolláné, Kiss István „mint puceer". Anyám éjfélig vár. A telkeimről megbízó levelet adok szüleimnek. Közben Kornél is otthon van. Tanácskoznak. Veszek 3 kg szalonnát (50,– Pengő). Szombaton, 9-én a lakásról elviszik a ládámat. A vonat irányítását és vezetését a hallgatók végzik.

December 10-én, vasárnap 8 órára a Keleti pu.-ra bevonultam. Jelentkezés a pályaudvar parancsnokságán. Jó helyet kapok a IV-ik kocsiban, Pullmann-kocsi II. osztály. Mikóékkal találkozom össze, meg Bollánéval egy szakaszban. Engem bíznak meg a szerelvény parancsnokságával. . . Várjuk az indulást óráról órára. . . Anyám mindig itt van velem. . . Este a kocsiban alszunk. Másnap ugyanaz a helyzet. Hitegetés óráról órára. „Lesz szabad vágány, de nagy német szállítások vannak. Most egy híd ment tönkre" stb. Állandó légitámadások, géppuskázás stb. Rettenetes hozzá ez az állandó búcsúzás. Hétfőn ismét ott alszunk.

Kedden este Binder műegyetemi tanárral és több professzorral (ezt én szerveztem meg) Csilléryt választót elé állítjuk, hogy vagy elszéledünk, vagy engedje haza a csoportot, amíg biztos nem lesz a menet. Izgatottan telefonál, s végül csütörtök, dec. 14-ig szabadságot ad.

A Minisztérium szerint a gyógyszerészek csak 40 évtől és csak esetleg kapnak mentességet. Közben búcsúlátogatások. . . A bevonulás után élelmet egyáltalán nem kaptunk. Fűtés és – a mi kocsinkban – világítás volt, mert egy doboz Szimphoniáért *beszerelték a vasutasok az akkumulátorokat. A pályaudvaron kialakult a waggonélet* (sic!), *a teherkocsikban főztek a hallgatók. Felszerelték magukat és mindenfélét összebordtak úgy, hogy a pu. főnöke azt mondta, ha még néhány napig itt lesz az Egyetem, ő is felszáll a vonatra, mert akkorra az egész pályaudvart felpakolják. A kocsik oldalára a hallgatók tréfás feliratokat írtak.*

December 14-én 10 órára visszamentem, de bíztam benne, hogy az egész elmarad. Többször már végleg el akartam menni. . . Délelőtt telefonáltak, hogy délután 3-kor indul a vonat, de ki hisz el ilyent? Pontosan ott voltam, anyám is és egyszerre robant az öcsém. Hála Istennek, még elbúcsúzhattam tőle és anyámnak sem volt olyan rossz egyedül vissza-

mennie. Délután 3 óra 20 perckor kigördült lassan a 43 kocsis szerelvény. Anyám minden biztatás ellenére nagyon sírt. Tudtuk mindketten, hogy egyhamar nem jövök vissza. ... Kelenföldön hosszú várakozás. ... Este a vasúti hídon a sötétben sejtettem a Budafoki út 81-et. Kelenföldről még egyet telefonáltam. Anyámék éppen hazaértek. Reggel 9-re elértük Torbágyot és 1 órakor tovább indultunk. ... Győrött elloptak néhány váltólámpát. Botrány. Azt ígérték hogy Bécs előtt kapunk fizetési előleget Márkában és megmondják az útirányt. Csilléry is velünk lesz. Semmi sem igaz. – Vonatparancsnok Borsos-Nachnebel professzor, izgága, buta alak. ...

December 21. hajnalban érünk Halleba, ahol mindenki csodálkozott, hogy itt gyógyszerészhallgatók is vannak. ... Itt találjuk a lemaradt 300 vidéki orvostanhallgatót. ... Megszabadultunk a vonatparancsnoktól. Nagy ellentétek voltak a fiúk és közte. ... Útirány Breslau" (ma: Wroclaw) ...

3.3.2.1. Breslauban

Továbbiakban a *németországi kitelepítés* utazásait nem részletezzük. Bemutatjuk viszont azt az útvonalvázlatot, amit a gyógyszerészhallgatók a németországi kitelepítés során végigutaztak, vagy – pl. *Breslau* és *Neuhammer* között (kb. 130 km), ill. *Halle*ig kb. 180 km – napokon át, gyalog megtettek. ... Közben karambol miatt álltak; máskor fűtetlen, hideg vagonokban utaztak, ahol világítás sem volt; 13 napig nem fürödtek; napokig nem kaptak enni; a mozdonynál mosakodtak és borotválkoztak; légiriadók és légitámadások voltak; lebombázott állomások; alvás ülve; háborús karácsony és szolid szilveszter *Breslau*ban (mindkettőn Kedvessy mondott beszédet. Itt végre megfürödhettek és volt élelmük is!) ... Közben egy Breslauba érkezett magyar fegyveres nemzetszolgálatost Kedvessy visszautasít egy beszervezési kísérlet során (besúgásra, azaz spionszolgálatra akarták rávenni; megfenyegették; egyúttal egyetemi tanárságot ígértek neki)! 1945. január 5-étől – váltakozó szerencsével – szervezte az oktatást.

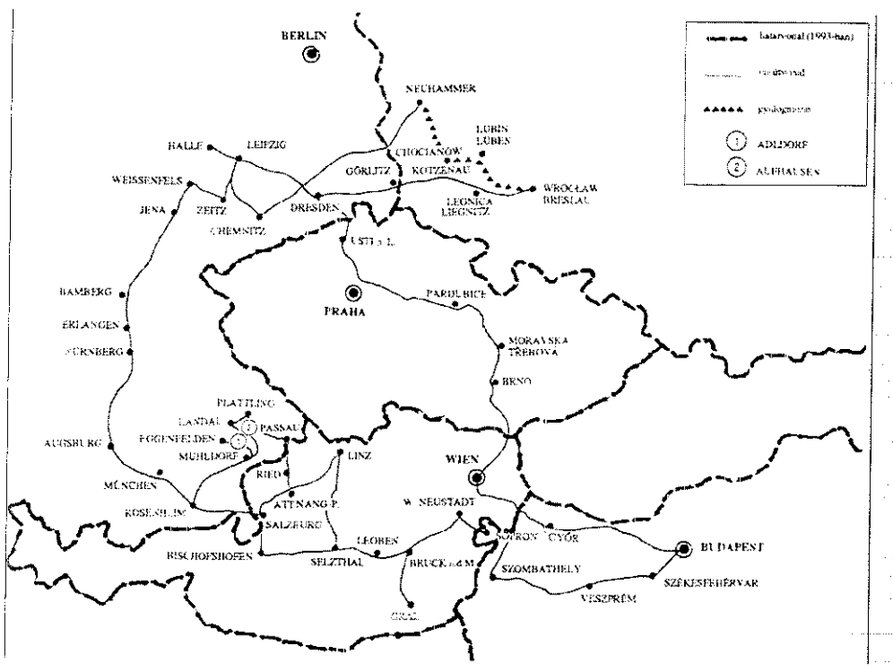

Térképvázlat a gyógyszerészcsoport útjáról (1944-es határviszonyok) [20]

„Itt jan. 6-án szép (de teljesen német) ünnepséggel volt a megnyitás; Csilléry is beszélt; a rádiók nagyon rossz híreket mondanak Budapestről. Megjött a III. vonat és abban nyolc gyógyszerészhallgató. Tegnap volt a beíratás. Részletesen ismertettem a hallgatókkal az eseményeket és a folyó ügyeket. Jan. 8-án kari ülésen részletes beszámolót tartottam és javaslatot tettem a gyógyszerészképzés rendjére. Már sikerült végre minden tantermet megkapnom. A növénytani prof. Buder és a gyógyszerismeret még laboratóriumot is adott, teljes felszereléssel. Sok dolgom és elintéznivalóm volt. Rengeteg tárgyalás, szaladgálás. Sok gondot jelentett a tanrend összeállítása. Bevezettem, hogy az előadásokon katonásan jelentik a létszámot és a hiányzókat. – Apáca teherautót vezet. Női villamosvezető.

Január 12. A német gyógyszerészképzés gyorsítva másfél év. Breslau nagyon nyugodt. Eddig légitámadás csak egyszer volt, az ősszel. A város nem szép. ... A németek nagyon szigorú rendet tartanak. Megtanuljuk az élelmiszerek grammban való mérését, ... marharépa, sárgarépa. Mindig répa. Ritkán krumpli. ... A bejelentkezés egész tortúra. A fiúk reggeli tornán vesznek részt naponta. A felsőbb parancsnokság természetesen német. – Folynak az előadásaink. ... Csilléry elrendeli a köszönést karlendítéssel, de nem tartjuk be. ...

Jan. 18. Felkeresett Nagy hadnagyval a hallgatók egy csoportja és kértek, hogy a hadi események miatt menjünk Grazba. *Kényes helyzetben vagyok. ... Előbb meg kell tudni, hogy mi van Grazban. Álgyay nem engedte az informálódó-kutatást. Csillérytől várjuk a döntést. ... Közben az oroszok támadása. ... 180 km-re van. Napi előrejutásuk 80 km. ... Az oroszok ... nagy tömegben törnek előre. Ma az első nap, hogy a légtérben állandó repülő-tevékenység volt.*

Jan. 21. Az oroszok nagy előretöréssel megközelítették Breslaut. Általá-

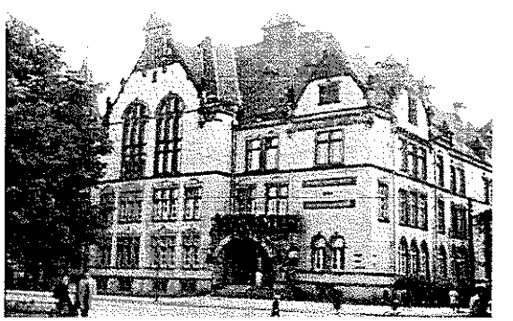

Breslau (ma: Wroclaw), Arletius-Strasse 1: St. Elisabeth Gymnasium (1962-ben)
Gyógyszerészet 39(2), 111–119 (1995) [20]

nos riadalom. Hivatalos felhívás: a nők és a gyermekek azonnal induljanak gyalog! Irtózatos felfordulás... Álgyay miniszteri biztos tehetetlen. Boros dékán tárgyalt, de a Wehrmacht nem adott szerelvényt. Mégis sikerült zsírért és lisztért kapnunk hét teher- és öt személykocsit"

1945 január 21: Csomagolás Breslauban, az Elisabeth Gimnázium előtt

Breslauból Halleba; a képen Álgyay is látható

Jan. 22. Délelőtt más hallgatók gyalog indultak Neuhammerbe (120 km). Mi berakodtunk a kocsikba. Itt hagytuk Breslaut és nem szökéssel, gyalog! A vendéglők bejáratánál felirat: „Hunden und Juden nicht erwünscht". – Álgyayt a Gestapo – feljelentésre – őrizetbe vette, de reggel elengedték. Boros és Álgyay erős ellentétben vannak. Álgyay maradni akar... Nagy berakodás – 15 fokos hidegben. A pu.-on 48 gyerek fagyott meg a vonatra várásban!... A vonatok rettenetesen zsúfoltak!... Ez eddig életem legrettenetesebb 20 perce. Gyermekeket és nőket kellett az ablakokhoz állítani, mert különben kidobtak volna minket... Minden állomáson folytatódott a roham"... A következő napok útvonala: Drezda, Lipcse, Halle. „Boros és Álgyay nagy veszekedése. A grazi utat szervezem."

„Jan. 27. Csilléry nagyon beteg... Ettől kezdve Méhes Gyula a miniszteri biztos. Oktatási terv kidolgozása... A mérnökök és az orvosok nagy részét katonának küldik. Általános irigység volt, hogy mi Grazba mehetünk. Talán jó lesz? Szállásunkon 350-en aludtunk három teremben szalmán... A Csilléry–Orsós–Kibédy-Varga kompánia könnyen kiadná a magyarokat a németeknek. Az orvosok egy részével ez megtörtént; munkaszolgálatosok lettek..."

„Febr. 2. Sok badiszállító vonat megy el mellettünk. A mi szerelvényünk is katonai jellegű. Előttünk egy páncélvonat. Szabotázsjelenségek a vonatok visszatartásában... Útvonaluk: Jéna, Thüringia, Nürnberg, Augsburg, Salzburg, Innsbruck, Graz. „A neuhammeri gyalogmenetből a fiúk, így a gyógyszerészek egy része is megérkeztek. Az oroszok Berlintől 100 km-re vannak. Már csak 70 km-re... Másnap az oroszok már 35 km-re értek Berlinhez"

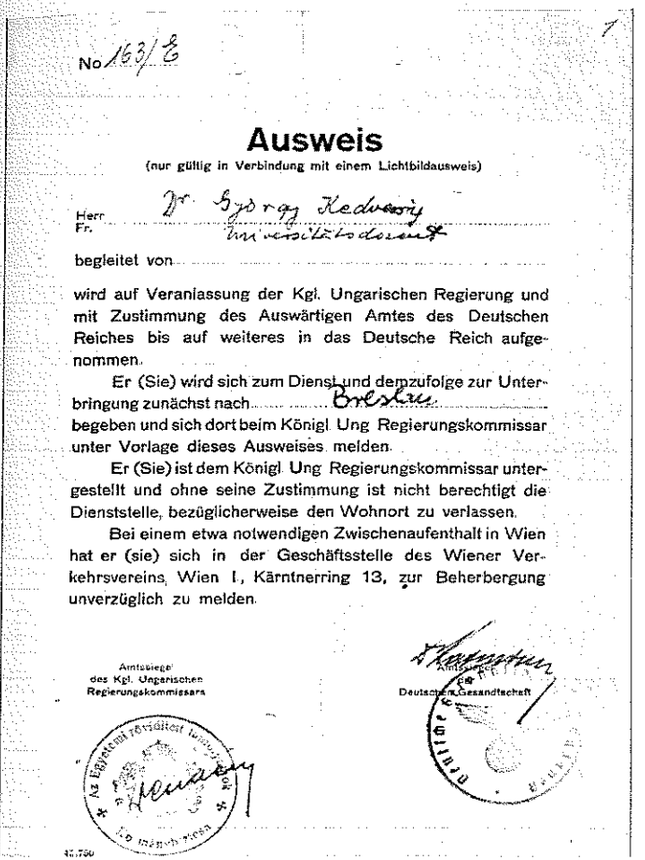

No 163/E

Ausweis

(nur gültig in Verbindung mit einem Lichtbildausweis)

Herr / Fr. Dr. György Kedvessy
miniszitkodosnő

begleitet von

wird auf Veranlassung der Kgl. Ungarischen Regierung und mit Zustimmung des Auswärtigen Amtes des Deutschen Reiches bis auf weiteres in das Deutsche Reich aufgenommen.

Er (Sie) wird sich zum Dienst und demzufolge zur Unterbringung zunächst nach Breslau begeben und sich dort beim Königl. Ung. Regierungskommissar unter Vorlage dieses Ausweises melden.

Er (Sie) ist dem Königl. Ung. Regierungskommissar untergestellt und ohne seine Zustimmung ist nicht berechtigt die Dienststelle, bezüglicherweise den Wohnort zu verlassen.

Bei einem etwa notwendigen Zwischenaufenthalt in Wien hat er (sie) sich in der Geschäftsstelle des Wiener Verkehrsvereins, Wien I., Kärntnerring 13, zur Beherbergung unverzüglich zu melden.

Amtssiegel des Kgl. Ungarischen Regierungskommissars

Für die Deutsche Gesandtschaft

Breslau: egyik Igazolás

Méhes professzor úr az egyik vagonnál

Úton Halléba

Halléból Grácba (a svájci sapkás Kedvessy)

3.3.2.2. GRÁCBAN

„Febr. 5 reggel elértük Grazot. Kedves város. . . . A Murán sok kis híd. A kurátor az egyetemen félkarú ember, dr. Duller százados, majd őrnagy, jóakaronk. Haranghy bélyegeket adott neki. . A menza szép épület, ott ebédeltünk sokszor. Ellenszenves élelmiszerjegy-osztó. „Disznó magyarok!"

Napokon keresztül riadók voltak, a hallgatók több napig a vonaton aludtak. Aztán a fiúk egy kaszárnyában, a lányok egy külvárosi ablaktalan kávéházban jól voltak elhelyezve. Riadó riadót követett. .

Tanrend. Hétfő 8–¼10 Gyógyszerészi kémia. Kedd ½ 10–11 és szerda du. 4–5 Gyógyszerészet. Hétfő és szerda ½ 3–4, ill. csütörtök 8–9 Közegészségtan. Péntek ½ 10–11 Gyógyszerismeret, szombaton ugyanez. Gyógyszerismeretből laboratórium is volt néhányszor. . . . Többen hazamennek látogatóba Sopronba, Szombathelyre.

Előadásaink. Gyógyszerészet tanteremben. Igen hideg van, kalap, kabát és kesztyűben előadás. Az anatómiai és az állattani tanterem kicsi, de fűtött. Gyakorlatot nem lehet tartani, mert a kémián nincs sehol ablak. A délutáni előadások ritkán sikerülnek, állandóan riadó van. Ugyanez délelőtt fél 11 után is rendszeres. . A fiúknak nehéz bejönni, mert a riadó után nincs villamos. Ebédet is nehezen kapnak a kaszárnyában. Német katonák előnyben. Mondtuk is, hogy „amerre mi járunk, még a fák is sírnak".

Febr. 10. A Park Hotelből ma Zalaival kiköltöztem a Lessing Str. 27-be. Frau Voncina a szállásadónk, egy altengernagy özvegye, igen érdekes hölgy. Magyarul jól beszél, pedig német. A házban még két német nő lakik, akik beszélnek magyarul. Elmondták, hogy gyűlölik a Birodalmat és annak vezérét, hangosan elégedetlenkedtek. A szoba kedves, de igen hideg. Körülötte minden összebombázott. . . . A koszt viszonylag jó, itt fűszer is van. A magyar konzul teljesen tehetetlen. – Napról napra 4–5 órás riadók vannak, bombázással.

Febr. 16. Állandó bombázás. A Wehrmacht Kommandóra parancs érkezett, hogy valamennyi fiú hallgatónak be kell vonulnia. A konzullal együtt tárgyalunk. . . Tegnapi jelentés szerint Budapest teljesen elesett. Szegény enyéim. Kornélról sem tudok. . . Jó lenne hazamenni. . . Tegnap jéghideg (+ 3,5 °C) tanteremben megkezdtem előadásaimat. Fűtött tantermünket az Anatómiai Intézetben találat érte". – Továbbra is napról napra több órás riadók vannak, bombázással. Közben megfelelő helyet keresnek maguknak Loeben és Eisenerz városában. Útjukon találkoznak baranyai svábokkal és nyomorúságos sorban élő magyarokkal, Nagyváradról menekült (magyarul beszélő) német családdal, ill. Gössben egy kolozsvári főmérnökkel, Budapest főpolgármesterével (Keledy Tibor), a Dermata-cég vezetőivel és vagy 200 magyar munkással.

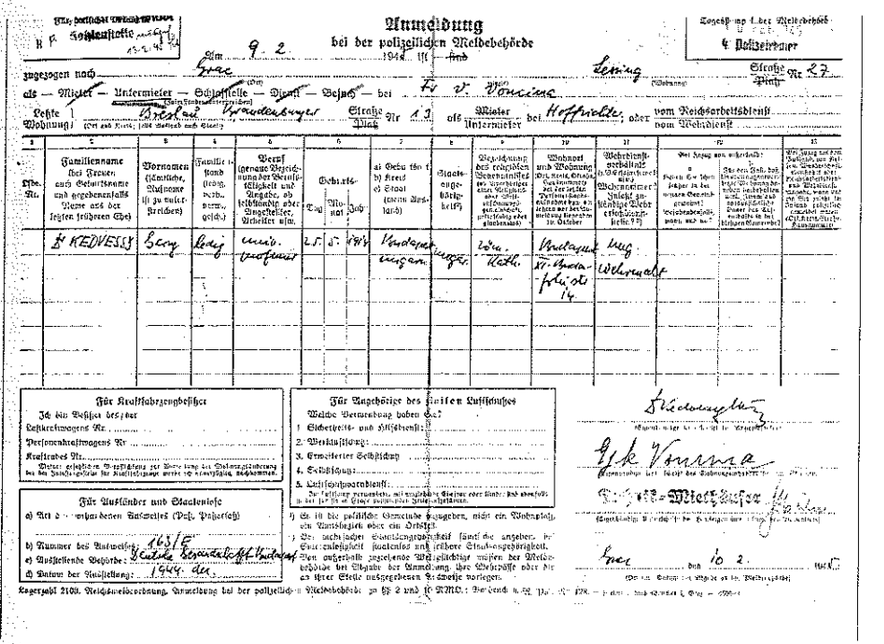
Anmeldung
bei der polizeilichen Meldebehörde
9. 2. 1945
Graz
Lessing
Str. Nr. 27
Frau v. Voncina
Wirt
Hoffwirt
vom Reichsarbeitsdienst
Familienname
Vornamen
Beruf
Geburtstag
Kedvessy
Für Kraftfahrzeugbesitzer
Für Angehörige des fliegenden Luftschutzes
Für Ausländer und Staatenlose
Anmeldung (= Bejelentkezés), Graz, 1945 febr. 5.

„Márc. 4. Kolloqualtattam mostanában Fizikai kémia és Szerves kémia szigorlatok folynak. Az első szigorló Gyulay Kálmán. Állandó bizonytalanságban élünk. Jó lenne hazamenni.

Márc. 6. Szombat óta minden nap szigorlatoztatok. Szerves kémia, Kvantitatív analízis, továbbá Fizikai kémia, Bevezetés a gyógyszerészetbe, kötelező colloquium. Nem tudnak a hallgatók. Újra eljött a tél, ismét

Der Kurator für wissenschaftlichen Hochschulen in Graz und Loeben in Graz.

Bestätigung

Es wird hiermit bestätigt, daß der ungarische Staatsangehörige Prof. Dr. Georg Medveczky an der Universität Graz im Rahmen der Kurse für ungarische Studenten beschäftigt ist.

Graz, den 12. Feber 1945

Graz: Igazolás, 1945. február 12-én.

Grác bombázása, 1945. március 31-én

havazik. Rainis miniszter engedélyezi a loebeni költözést. Itteni németek mondják. Hitler régen megígérte, hogy Ausztriából rózsakertet csinál. Erős az élelmiszer-korlátozás. Mindennapos a bombázás. Elfoglalták Kölnt. Nyugaton nagy az előretörés. A magyar fronton nyugalom. – Igen intenzív diplomáciai tevékenység van az otthoni kormánnyal és a bécsi illetményhivatallal. Sok és borzasztó rémhír! Készülődnek Loebenbe. – Állandóan bombáznak. Itt nagy a riadalom. Mindenki nagyon fél az oroszoktól és unják a háborút. Készülődik a nagy orosz támadás. Hír szerint tervezik az erős védelmet és utána indul a nagy ellentámadás. Kérdés, hogy ki hiszi el az ilyen kijelentéseket. Tegnap megint erősen bombázták Grazot.

Márc. 11. Este Richóéknál pompás bécsi szelet rizottóval. Ma este Punktigamban a sörgyár vendéglőjében bőséges vacsora, utána a külföldi táborban feketepiac: kenyér és zsír cigarettáért. Sötét, idegen alakok. A dohányért eladják az élelmet. Csak külföldi léphet be közéjük.

Márc. 15. Március 13-án nagy riadózás volt az Anschluss évfordulóján. Mindenki nagyon izgatott,

A gráci egyetem előtt-én

mert megtorlástól félnek. Légelhárítás alig van. Ma 6 óra hosszat tartott a riadó. Lassan melegszik az idő. Minden nap bombázás. Sok heringet eszem. Ma négy órán át szigorlatokat tartottam. Óvóhelyen.

Márc. 16. Mindig szilárdan hittem, most is, hogy otthon nem lesz baj. Szuggerálni akartam a sorsot, pedig... Írtam Penz, Küttel, Tanai, Keserűnek, hogy mehetnék-e hozzájuk patikába dolgozni? Tervem, ha lehet, lelkiismeret szerint hazaszökni... Pestről szomorú hírek jönnek: pestis járvány, nagy rombolás. A Balaton és a Duna között német előretörés. Érthetetlen, amikor Berlint ostromolják, akkor a Dunántúlon van ellentámadás.

Márc. 20. Szépen tavaszodik. Mi lesz velünk? Az őrnagy azt mondta, hogy legfeljebb egy hónapig tart az élet ilyen körülmények között, utána Graz elesik. Az „Új Magyarország"-ban a pesti eseményekről szomorú cikk. Itt minden nap négy-öt órás riadó. Legutóbb már este is. Úgy látszik, mégsem mehetünk Loebenbe. A kezem igen csúnyán elfagyott és sebes.

Márc. 24. Minden este és újabban éjjel is riadó. Zalai megjött, semmi érdemleges eredmény... Teljesen berendezkedtem, otthonos vagyok, főleg beszerzés dolgában Grazban. Élelmezés még rendben, de általános a félelem, hogy baj lesz. A Meinlnél magyar nő. Borbély, pincér, optikus, gyógyszerész stb. sok helyen magyar. Általában az itteniek is jóindulatúak... Hírek szerint az oroszok rendkívül kegyetlenek. Mi lehet az enyémekkel?

Márc. 26. Megjött Bittner Halleból. Az oktatási terv április 30-ig, ill. nov. 30-ig kiképző keret felállítása. A fizetések rendeződtek. Én ny. rendkívüli tanári fizetést kaptam januártól: havi 804+370, ill. 490+230 DM. A februári nagy drezdai támadásban este gyújtóbombázás, éjjel foszforral, délelőtt robbanó bombázás volt. A házak nagy része elpusztult. Eddig 280 000 halottat ismertek fel. A többit lángszóróval elégették. Ma két hét óta minden nap volt legalább egy riadó. Gyakoriak a támadások. Az oroszok Zircen és Veszprém mellett vannak.

Márc. 28. Az átpártolást nagyon sokszor a fejünkhöz vágják. Ettől kezdve a birodalmiak és a nácik gyűlölnek minket. Az SS üldöz. Mindennek a magyarok az okai. A rádió is bemondta, hogy a keleti fronton az oroszok előretörése a magyaroknak „köszönhető". Az oroszok átjöttek a Bakonyon... az osztrák határtól 50 km-re. Izgalom a városban. A grazi egyetem állítólag Innsbruckba költözik. Az angolok Frankfurtnál erősen előretörtek. Menekülést tervezünk. Nyugatra vagy keletre. Nem tudom. Tegnap este tanácskozás a fiúkkal... A fiúkat kivonták a katonaság alól és hungarista ifjúsági szervezetbe osztották. E szervezet élén Saiti „testvér", egy 21 éves fiú áll. Csilléryt a hírek szerint leváltják... Két nyilas ezred átment az ellenséghez... Tegnap és ma délig volt riadó.

Márc. 29. A Magyar Rádió tegnap dél óta nem ad műsort. Megindultak a hírek. Szombathely elesett stb. Kezdődik Grazban az izgalom: csomagolás, a hatóságok detektívekkel igazoltatják a férfiakat, a katonákat is... Délelőtt a városparancsnokságon Duller őrnagynál voltam. Kiállít vasúti utazásra igazolványt, esetleg sikerül elmenni együtt. Ha nem, akkor Knitterfeld és Indenburg felé elindulunk, akár az SS elől, gyalog. Megjött Lébényből az este dr. Kocsisné Szerinte... Mosonból már nem indulnak vonatok, mert a vasutasok is jöttek... A németek valamennyi patás állatot elhajtották... Egy magyar kato-

nasoffőr mondja ezer tiszti család jön át átmenetileg Grazba. Mindenki, katonák is menekülnek. Harcról szó sincs. Az orosz úgy jön előre, ahogyan akar. Új lövedéket alkalmaz: nagy légnyomás és szilánkhatás. Győr és Komárom elesett. Az országutak tele menekülő katonákkal. Duller őrnagy: másfél magyar hadosztály megadta magát a Bakonyban. A helyzet veszélyes – Innen már sokan elmentek. Milyen húsvétunk lesz és hol?

Márc. 30, Nagypéntek. A hangulat, sajnos, nem ünnepi. Elfoglalták Szombathelyet és Kőszeget. Danzig elesett. Az angolok több helyen is nagyon előretörtek. Talán sikerül Loebenbe utaznunk. Megkaptuk az első orosz légitámadást, 4 óra hosszat. Gyönyörűen kitavaszodott.

Márc. 31, Nagyszombat. Tervezgetés: megyünk vagy nem megyünk? Délután Mébes megbeszélést tartott, ő nem akar menni. A konzul tanácsa: ha lehet, menjünk. Csomagolhatunk. Riadó alatt összecsomagolok. Este igen súlyos és hosszas légitámadás. Akkor azt hittem, elpusztulok a támadásban, a rendőrségi épületben. Az angolok a pu. környékét teljesen és ismételten elpusztították. Kétségek: mehetünk-e vagy sem? Óránként más a helyzet. Fél négykor itt az autó és indulunk az 5 órás vonattal. Rohanok. Kb. húszan szándékkal, ill. hanyagságból itt maradnak. Vonatunk hajnalban kifut, és reggel 8-kor Bruckban vagyunk. Bruckban riadó.

Ápr. 1. Vasárnap délutánra befutottunk Loebenbe. Útközben hírek: a magyar katonaságot mint megbízhatatlant, lefegyverzik. Szálasi állítólag öngyilkos lett. A németek – nem az osztrákok! – igen dühösek ránk. Ma délben nagy légitámadás Grazban: 170 gép bombázott. Grazban vasárnap reggel kihirdették az ostromállapotot és elrendelték a polgári kiürítést: az asszonyoknak és a gyemekeknek el kell menniök. Autóbuszok szállítják őket. Állítólag Bécset a Gauleiter (= tartományvezető) sem akarja védeni, sem a Wehrmacht, csak a párt.

Ápr. 2. Loeben felé menekülő magyarokkal találkozunk. Sáncmunkára viszik őket. Mi lesz velünk? Loebenben még jó az élet és az élelmezés. Nyugaton is folytatódik a nagy előretörés. Teljes a felbomlás. Még mindig vannak, akik győzelemről beszélnek. A magyar katonai egységektől elveszik az autókat. Másoktól a csomagokat is stb. Az ellenkezőket lelövik. A soproni dohánygyárat az SS kifosztotta. Grazban ma éjjel 15 légitámadás volt. Állítólag Graz előtt 21 km-re voltak az oroszok. A katonák begyújtott autóval vártak. Semmering orosz kézen. – Itt nincs hely számunkra. Irányítás Dingolfingbe (München és Passau között). Mindenütt nyomják a magyarokat. Nem igaz Szálasi öngyilkossága. A kaszárnya mellett lévő légvédelmi állást nők látják el, fél liter szeszt kapnak érte. "

Ebéd Bischofshofenben

Ápr. 3. Graz óta jóformán nem aludtam; annyi helyem van, hogy egy csomagon ülhetek. A lábam nem tudom kinyújtani. Elzsibbad. Rettenetesen hosszú egy éjjel. Veszélyes kimenni a városba, mert a magyarokat lefogják és lágerba viszik. Éjjel Loebenben maradunk. Minden pillanatban indulhatunk. Még vacsorázni sem tudtunk. A városban állandó elfogások, razziák. Ivanics mondja: minden csomagjukat, autójukat elvették. Őket SS-kaszárnyába tették. Ez rosszabb, mint az orosz. Bécs szerinte is nyílt város. Ezzel szemben Pestet védték. Ezt mondta több nap előtt a konzul is. Délben úgy volt, hogy az akkor érkező marosvásárhelyi hadikórházhoz csatolnak minket. Összeállították, majd szétválasztották a szerelvényt. Az SS körülzárta a kórházvonatot, leszállították a súlyos sebesülteket is (mankón, hordágyon). A férfiakat, ápolónőket különvették. A csomagokat le kellett adni és a szerelvényt lefoglalták. Betettek a kocsiba hozzánk egy SS-családot. A kórházvonat zsír- és dohánykészletét nevetve osztotta szét az SS.

Ápr. 4. Kedden du. 5-kor egy magyar–német menekült tehervonathoz kapcsolva elindultunk Loebenből. Sok a menekülő vonat nyugat felé és sok a katonavonat keletre. Ezekben rengeteg a katona, de páncélos jármű, löveg nélkül. Mébes ravaszul elhitette az SS-parancsnokságon, hogy mi is SS-alakulat vagyunk, engedjenek tovább. A Fahrscheinünkre is ezt vezették rá. Így lehet csak kijutni ebből a pokolból. Nagy hegyek között, havasok aljában járunk. Répát keresünk a földeken.

Ápr. 6. Este Rothemannban vacsoráztunk és éjjel áthúztak Selzthalba. Zsúfolt vonaton. Ott volt a Külügyminisztérium vonata. Azt mondják, hogy ez az egy minisztérium maradt többé-kevésbé egységben, a többi mind elszéledt. Loebenben tábornokokat vittek sáncásásra. Jelentés szerint Pozsony elesett, Bécs alatt harcok és az angolok újabb városokat foglaltak el."

„A következő hét nap állomásai: Schladming, Bischofshofen, Halle, Salzburg, Attnang, Holzleiten, Ried, Passau, Schärdingen, Plattling és Adldorf.

3.3.2.3. ADLDORFBAN

„Adldorfban a Gasthaus színháztermében a padláson vagyunk elhelyezve. Az étel elég jó és ízes, egy tál. Az előadások folynak. A falu 50 házból áll. Kedves kis bajor városka. Arco gróf a földesúr, kb. 20 éves fiatalember. Sörgyár, nagybirtok, tejtermékgyár stb. Holnap megindul a közös főzés. "

„Ápr. 14. A szomszéd Eichendorfban sok magyar alakulat van. Teljes szétesésben. Egy altábornagynak eszébe jut Kossuth levele, aki azt írta, hogy nála nagy baj volt a stratégiai

A férfiakat Aufhausenben,
a nőket Adldorfban szállásolták el

ismeret hiánya. Vonatkozik ez Hitlerre is. Kb. 3 millió magyar van Németországban. Kilátástalan a helyzet. ... Hitler egy hónappal ezelőtt békét kért Amerikától, de nem tárgyaltak vele. Roosevelt tegnap meghalt.

Ápr. 17. Nagy orosz támadás Berlin ellen.

Ápr. 19. Tegnap este rémhírként elterjedt, hogy az angolok előretörtek és Plattlingnél vannak. Itt nagy a lakosság izgalma, de nem félnek. ... Valahol nagy ejtőernyős akció volt. ... Folynak a szigorlatok. ... Eichendorfban a misén az evangélikus esperes orgonál. A katolikus katonapap misézik. Felcsendül az orgonán a dal: „Mi fehérlik ott a síkon távolban ...?" Mindenki egyre gondol és sírunk.

Ápr. 23. Folynak a szigorlatok a szalmapadláson. Nincs külsőség, mégis izgulnak. Berlinben az oroszok utcai harcokban. ... 23 nap után ismét ágyban aludtam.

Ápr. 25. Az angolok ... délkeletre előretörtek. Regensburg állítólag nyílt város marad. Berlinben harcok. ... Hitler személyesen vezeti a védelmet. ... Tegnap volt a névnapom, jóformán nem is tudtam róla. ... A közelben mintegy száz kilőtt mozdony van.

Ápr. 27. Göhring lemondott. Olaszországban felkelés. ... Délelőtt a tanyákon jártam: tojást, kenyeret és lisztet vásároltam. Ez kb. a koldulás határán van. ... Általában szívesen adnak és barátságosak a gazdák.

Ápr. 28. Bajorország leteszi a fegyvert, a miniszterelnök pedig azonnal beszünteti a harcot. Bajor–osztrák és magyar zenét közöl a rádió. ... Mussolinit és Grazianot elfogták. Az angolok elfoglalták Passaut. ... Eichendorfban a rendet magyar csendőrök tartják fenn. Sok időnk telik a szigorlatokkal. ... Folyik San Franciscoban az értekezlet, ... a szovjet otthagyta az ülést, de később sikerült megegyezni. ... Már külön hallani az ágyúlövést és a becsapódást.

Május 1. 11 órakor a kastély ormára és több házra kitették a fehér zászlót. Eichendorfban a polgármester ... egy magyar tábornok tolmáccsal ment az amerikaiak elé. Fél 2-kor Prunn felől áthaladt Eichendorfba négy amerikai kocsi. A nép kendőt lobogtatva kint volt az utcákon. ... München elesett. ... Mussolinit kivégezték. ... Pont 2 órakor három amerikai autóval megjött az előőrs. A fegyvereket a főtéren összegyűjtve elégették. A nép felszabadulva, mosolyogva fogadta őket. Legboldogabbak a francia hadifoglyok voltak, akik 5 évig itt dolgoztak. 3 órakor Matolcsy vezetésével Landau irányából megjött a gyalogság és elözönlötték a falut. Minden házat gondosan átfésültek. Minket is igazoltattak. ... A katonák cigarettákat, csokoládét és rágógumit osztogattak és ... barátságosan viselkedtek. Valamennyi rádióadó bemondta, hogy Hitler meghalt. ... A megszállást, ill. a felszabadítást így képzeltük el. ... Vajon mi lesz tovább?"

A következő napok a megszállás, elszállásolás, berendezkedés, az ismerkedés ideje: *„az amerikai haderő felvonulása: rengeteg páncélos, vad tempóban! Sok a csapatszállító autó és tank, főként az utóbbiakban négerek. ... Találkozunk több magyarul beszélő katonával. ... Mindig van itt 5–10 katona és mindig hoznak valamit. Felszerelésük, főként élelmiszereik, konzerveik igen jók. Rendkívül praktikus, hogy minden használatkész. ... Ruháik is tiszták. Sokan beszélnek angolon kívül más nyelveket (francia, olasz, német). ... A katonák mindig beretváltak, de ahol laknak, nagy rendetlenséget hagynak hátra. Nincs érzékük a spórolásra. A piszkos fehérneműt eldobják. Az ami katonáknak civilekkel nem szabad beszélni, mégis beszélgetnek velünk. Erre a büntetés 65 dollár. Hivatalosan minket internáltként kezelnek.*

Május 4-én a katonák nagy része és a parancsnokság is elment. ... Horthyt az amerikaiak ... kormányzónak deklarálták. Hitler öngyilkos lett. Göbbels is. ... Németország minden feltétel nélkül letette a fegyvert. Tehát vége a háborúnak. ... Németország összes vesztesége 28 millió ember. ... Breslau még tartja magát. Egész Berlin megszállva. Ma ... az itteni katonapap misét mondott és áldoztunk.

Május 5. A gróf telefonált, hogy visszamehetünk. Az ami tábornok ugyanis kérdezte, hogy kik voltak előttünk a kastélyban: hamburgi gyerekek. Azok nem jöhetnek, hanem a magyar egyetem menjen oda. Kilátás van tehát, hogy ismét a kastélyba kerülünk. ... Itt gyönyörű tavaszban pompázó almafák, ... Pompás szabad tűzhelyet készítünk és azon sokat főzöcskézem, pl. ...

Május 6, vasárnap. ... ismét magyar pap tart misét és az evangélikus főlelkész, Egyed orgonál. Közben „Mi fehérlik ott a síkon, ... talán bizony édesanyám kunyhója?" Ma Anyák Napja. Mi lehet édesanyámmal?"

A következő napokban. Beköltöztek a kastélyba (május 9), előtte alaposan kitakarítottak, mert a hamburgi menekült gyerekek mindent tönkretettek és irtózatos rendetlenséget hagytak. A városban megkezdődött a fosztogatás, sorra rabolják ki az üzleteket. Az amerikai–orosz viszályról ellentétes hírek keringenek. A volt francia hadifoglyok nagy legények: magyar személyautóval járnak és vezetnek az üzletrablásokban (később a kocsikat tönkretéve otthagyták). Európában befejeződött a háború. Május 8-án életbe lépett a fegyverszünet, Churchill és Stalin [sic!] – hivatalos ünnepségen – beszédet mondott. Olaszországban megtalálták Horthy fiát. Szálasit is elfogták. A kastélyt ismét ki kell üríteni, mert újabb *ami* csapat érkezik. A fiúk (munkára) gazdáknál helyezkedtek el. Kedvessy ajtaján olvasható: <u>*Prof. dr. G. Kedvessy, Professor of Hungarian Medical University*</u>, nemzeti színekkel és vöröskereszttel. A tavasz csodálatos: *„itt különösen szép élénk a zöld mező, mert sok a nedvesség. Szép sárga mocsári gólyahír, gyermekláncfű, egész táblák fehérlenek a bóbitáktól. A ház előtt hosszan húzódik a vadgesztenye allé, most bontja virágait. Közel és távol szép vetés, sárguló repcetáblák és fenyőerdő. Azt halljuk, hogy két hónapon belül hazavisznek"*

Május 11: *Dosztig Erzsébet* szegedi hallgató belefulladt a *Viels* folyócskába, fürdés közben görcsöt kaphatott (három nap után tetemét a víz kivetette, következő nap méltón el is temették). *„Ma* (május 13.) *itt körmenet volt a háború befejeződése alkalmából. Átvettem a munkaszolgálat vezetését és magam is dolgoztam a grófi birtokon: délután ½ 2-től 5-ig kapáltunk, tűző napon. Elég nehéz volt. Szálasit Hollandiában elfogták. Az angol rádió arról beszél, hogy Magyarország az utolsó pillanatban jó irányba tért át, ezért méltányos lesz az elbírálás. Ma* (május 15.) *este felém lőttek, a golyó a fejem mellett ment el, hallottam a fütyülését és a közelemben csapódott be"*

Kedvessy közben járja a tanyákat és tojásokat vásárol. *„Az amerikai tisztek igen barátságosak, az egyik őrnagy anyja magyar. Hír szerint Regensburgban koncentrációs tábor*

van, ahol a magyarokat megkülönböztetett bánásmódban részesítik. ők bőségesen kapnak kétszer enni, míg a németek csak keveset és egyszer. A németeket gyakran megverik és ezzel a magyarokat is megbízzák, akik ezt szívesen végzik. A valóságot később hallottuk. . . Az orosz foglyokat (május 21) elvitték. . . Hála Istennek. Utolsó tettük: felgyújtották a táborukat és néhány tanyát. Az elsötétítést egy hete megszüntették. Feloldották a rádiótilalmat.

Május 25. Születésnapom. Nagyon vágyom haza. . . December 14-e óta semmit sem tudok az enyéimről. – Május 28. Rendszeresen dolgozom: kapálok a grófi répaföldön. 26-án szigorlatoztattam a II. éveseket. A helyzet lassan kezd normalizálódni. Sok bosszúságom van a munkabeosztással. – Június 1. Este jött a hír, hogy három napon belül minden magyart elvisznek. A férfiakat külön. Nagy az izgalom. Közben nem történik semmi, az idő meg múlik! Nagyon unalmas kezd lenni. Még jó, hogy lehet kapálni. Holnap (június 9) Margit napja. . . Minden gondolatom otthon jár. . . Nagyon magányos vagyok. Jó dolgom van. Van ennivalóm, elég jó a szállásom, a háziak ellátnak és gondoskodnak rólam. Sok ráérő időm van. Lesültem a fürdőzésben és a mezei munkában, de mégis. . . Nagyon haza kellene menni. Szorgalmasan tanulok angolul. . ."

Június 11. Az eddig megtett út 2800 km (ehhez + kb. 350 km különutazás). Fantasztikus hírek – közöttük rémhírek is! – a hazautazásról, egyelőre más nemzetiségűekéről. *„Szőlősi szerint az oroszok minket, akik Németországból hazamegyünk, egyszerűen agyonlőnek. – Sok kellemetlenségem van a gazdasági munka miatt. Senki sem akar dolgozni. Állandóan hajtani kell a hallgatókat. – Június 18: a háromhatalmi értekezlet Potsdamban megkezdődött.*

Június 20. Naponta jönnek a hírek, hogy megyünk és másnap, hogy nem. A kastélyban olyan alakulat van, amelyik a külföldiek elszállítását intézi. A tiszt mondja: a magyarok is talán nemsokára hazakerülnek. A társaságból többen nem akarnak hazamenni. Bajok vannak a közös munka körül is. Nem akarnak dolgozni".

Később: *„Lassan telnek a hetek és mi még mindig itt vagyunk. Nem tudjuk, mi az amerikaiak terve, de magyart még nem vittek haza. Még az internált zsidók is itt vannak. Rákosi Mátyás hazament. . . Egészséges élet: favágás és kapálás. – Minden nap más hír jön. Sokszor ellentétesek. Nagyon bízom, hogy augusztus elejére hazaérkezünk. . . Most minden délelőtt főzéshez fát vágok. Ha otthon leszek, ezt mindig én végzem és nem engedem apámat, mert ez nehéz munka. Egyed főesperes hozta hírül: júl. 1-től a magyarok nem tekintendők hadifogolynak, hanem menekülteknek.*

Július 1. Nagy nap. Kintlétem első boldog napja. Levél hazulról, apám és anyám kezeírásával. Nagyon jó az Isten. Karsai hallgatónk anyja, mint vöröskeresztes jött ki levelekkel. Anyámmal is beszélt. Az első hír az otthoni állapotokról. Hála Istennek nincs baj. Kornél is megkerült a fogságból. Csomagot is kaptam: anyám sütötte tészta. . . Karsainé közléséből kiderül, hogy a nagy pesti rombolás csak náci hazugság volt. . . Írtam Mozsonyinak.

„1945. VII. 2.

Mélyen tisztelt kedves Professzor Uram!

Nagy örömömre szolgál, hogy ezúttal első alkalommal hírt tudok küldeni Professzor Úrnak magamról és a gyógyszerészcsoportról.

Szüleim leveléből igaz örömmel értesültem, hogy Professzor Urat, kedves családját és remélhetőleg az Intézet minden kedves tagját megsegítette az Isten a nehéz időkben és elkerülte a baj, amit szívemből kívánok.

Elindulásunk után 8 napos utazással dec. 22-én érkeztünk Breslauba. Ott helyezték el a budapesti orvoshallgatókat, a gyógyszerész-, a kultúr- és építészmérnök-hallgatókat, összesen mintegy 800 embert. A budapesti egyetemről Boros és Darányi professzorok voltak ott, Boros prof. látta el a dékáni teendőket az orvoskaron, amelyek keretébe tartozunk mi is. Alighogy túlestünk az első nehézségeken (elszállásolás, élelmezés, az oktatáshoz helyiségek keresése stb.) és megindult a tanítás, január közepén elért minket a háború és parancsra az egész egyesített egyetem elindult Halle-(a Saale)ba, részben vonaton, a férfihallgatók nagy része azonban – ugyancsak parancsra – gyalogosan ment 130 km-t a 20 °-os hidegben, s tovább vonattal.

Halleban az orvoshallgatókat egyesítették az ott lévő vidéki ob-kal, mi pedig azt a rendelkezést kaptuk, hogy Grácba menjünk és ott folytassuk a kiképzést. Az ideig – tekintettel arra, hogy az orvostanárokon kívül én voltam az egyedüli gyógyszerész – én viseltem hallgatóink gondját és csoportunk más hallgatóknak is példát mutatva mindig egyetértő, fegyelmezett és rendezett volt, pedig sokszor igen nehéz és normálisan el nem képzelhető helyzetben voltunk. Csilléry rendelkezése folytán a gráci csoport vezetője miniszteri biztosi minőségben Méhes professzor lett. Ez időtől kezdve ő irányított minket és vezette a csoportot a válságos időkben is ügyes diplomatikus módon.

Grácban végeztük el tulajdonképpeni feladatunk nagy részét. Az ottani egyetemen szűk keretek között alkalmunk volt az újrendszerű II. éves és az összevont III. éves hallgatók előadásait és részben gyakorlatait is megtartani. Tanrend: Gyógyszerisme: Méhes prof., a Közegészségtant – a Halleban maradt Darányi prof. helyett – Harangly László kolozsvári prof. adta le. Én a Gyógyszerészetet. A Gyógyszerészi kémiát – felügyeletem alatt – Zalai Károly adta elő kurzusszerűleg. A II. éves tárgyakat felügyelet mellett ugyancsak tanársegédek adták elő. Mindez rendelet alapján történt.

Gráci tartózkodásunkat nagyon zavarták a folytonossá vált, 5–6 órás légiriadók és igen erős bombatámadások. A jó Isten azonban megőrzött minket, s annak ellenére, hogy közülünk egyes csoportokat többször is kibombáztak, életben nem volt veszteségünk. Sajnos, a drezdai gépész- és vegyészmérnök-hallgatóknak több halálos vesztesége is volt az ottani bombázások következtében.

Grácból húsvétvasárnapra virradó éjjel kellett eljönnünk és két hetes utazással ide, Bajororszagba érkeztünk. Itt fejeztük be a tanítást és megtartottuk a szigorlatokat. Itt ért minket csendben egy kis faluban az amerikai megszállás. Most is itt élünk és várjuk na-

gyon a hazaszállításunkat. Tekintettel arra, hogy az amerikai hatóságoktól nincs engedélyünk a tanítás folytatására, időnket úgy hasznosítjuk, hogy az itteni grófi uradalomban önkéntes munkaszolgálattal dolgozunk: krumplit és répát kapálunk és más mezőgazdasági munkát végezünk, amely nem megerőltető és az ellenszolgáltatásképpen kapott élelemmel javítjuk az ellátásunkat.

A főzés közösen történik. Bolláné is nagy lelkesedéssel, váltott időközökben vezeti a konyhát. Szabad mozgásunk van 20 km-es körzetben, éjjel tilos az utcán lenni, a nemzeti színt viselnünk kell. Különben mint polgári alakulat szabadok vagyunk. A dékáni hivatali teendőket már Grácban is Böjthe Lajos látta el. Itt van Bollánén kívül Matolcsy György, Zalai Károly, Kiss István és Czuczy Győző. Isten segítségével idáig sok megpróbáltatás és veszély közepette veszteség nélkül értünk el. Sajnos, egy lány hallg. (Dosztig Erzsébet) itt a folyóba veszett. Bízunk Istenben, hogy rövidesen és baj nélkül hazasegít mindannyiunkat.

Mindannyian türelmetlenül várjuk hazaszállításunkat. Nagyon-nagyon szeretnék már én is hazamenni és ismét folytatni előző életemet és munkámat.

Minden gondolatom otthon és az Intézetben jár, ahonnan már hetedik hónapja el vagyok vágva. Az elmúlt időt nehezítette az is, hogy semmi hírt nem kaptunk, vagy ha hallottunk is valamit, az sem szolgált vigaszul. Alig várom már azt a boldog percet, hogy hazamehessünk, jelentkezhessem Professzor Úrnál szolgálattételre, bejárhassak ismét az Intézetbe és kedves laboratóriumomba. Nehéz dolog ennyi ideig távol lenni a hivatástól és a megszokott munkától. Valamennyiünk kérését tolmácsolom Professzor Úrhoz, hogy – amennyiben módjában áll – legyen szíves illetékes helyen elősegíteni hazavitelünket.

Sajnos, referátumomban nem térhettem ki mindenre. Még annyit, hogy az orvostanárok és ob-ok nagy része Halleban maradt. A hallgatók kisebb csoportjai elindultak és azóta nem tudunk róluk.

Bízva a jó Isten kegyelmében, hogy továbbra is megsegíti Professzor Úrékat és minket pedig mielőbb hazavezérel, tisztelettel búcsúzom Professzor Úrtól kérve, hogy Kedves családjának, Csipke professzoréknak és az Intézet minden egyes kedves tagjának legyen szíves kézcsókomat, ill. szíves üdvözletemet átadni.

Őszinte és mély tisztelettel vagyok Professzor Úr igaz híve

Kedvessy György s.k."[22]

Képeslapban láttam Mussolinit felakasztva a lábánál fogva. Németország Magyarországnak két és fél milliárd DM jóvátételt fizet. Jelenet az utcán: óriási termetű négert barátságosan ütnek kis német gyermekek és másznak rajta. Karsainétól tudjuk, hogy sok az orosz kém. Végleg lemondtam a munkaszolgálat vezetéséről. Sok kellemetlenségem volt.

Július 8. A londoni rádió közlése: öt és fél millió németországi idegen közül eddig 3 milliót elszállítottak. A többit szeptember 1-ig viszik haza. A szerb foglyokat holnap kezdik szállítani, naponta 6000 embert. Tirolból viszik haza a magyarokat.

Másolat.

1945 VII 2

Mélyen tisztelt kedves Professzor Úram!

Nagy örömömre szolgál, hogy ezuttal első alkalommal hírt tudok küldeni Professzor urnak magamról és a gyógyszerészcsoportról és beszámolhatok röviden a velünk történtekről. Eddig sajnos a jól ismert okokból minden ilyen lehetőség kizárt volt.

Szüleim leveléből igaz örömmel értesültem, hogy Professzor Urat, kedves családját és remélhetőleg az Intézet minden kedves tagját megsegítette az Isten a nehéz időkben és elkerülte a baj, amit szivemből kívánok.

Elindulásunk után 8 napos utazással dec.22.-én érkeztünk Breslaubba. Ott helyezték el a budapesti orvoshallgatókat, a gyógyszerész-, a kultur- és építészmérnök hallgatókat, összesen mintegy 800 embert. A budapesti egyetemről Boros és Darányi professzorok voltak ott, Boros prof.látta el a dékáni teendőket az orvoskaron, amelyek keretébe tartozunk mi is. Alig hogy túlestünk az első nehézségeken / elszállásolás, élelmezés, az oktatáshoz helyiségek keresése stb./ és megindult a tanítás, január közepén elért minket a háboru és parancsra az egész egyesített egyetem elindult Halle- /a.Saale/ba rázben vonaton, a férfihallgatók nagyrésze azonban ugyancsak parancsra gyalogosan ment 150 km-t a 20°-os hidegben s tovább vonattal.

Halleban az orvoshallgatókat egyesitették az ottlévő vidéki ohkal, mi pedig azt a rendelkezést kaptuk, hogy Grácba menjünk és ott folytassuk a kiképzést. Az ideig - tekintettel arra, hogy az orvostanárokon kívül én voltam az egyedüli gyógyszerész - én viseltem a hallgatóink gondját és csoportunk más hallgatóknak is példát mutatva mindig egyetértő, fegyelmezett és rendezett volt, pedig sokkszor igen nehéz és normálisan el nem képzelhető helyzetben voltunk. Csillér- rendelkezése folytán a gráci csoport vezetője miniszteri biztosi minőségben Méhes professzor lett. Ezidőtől kezdve ő irányitott minket és vezette a csoportot a válságos időkben is ügyes diplomatikus módon.

Grácban végeztük el tulajdonképpeni feladatunk nagy részét. Az ottani egyetemen szük keretek között alkalmunk volt az ujrendszerü II.éves és az összevont III.éves hallgatók előadását és részben a gyakorlatait is megtartani. Tanrend: gyógyszerisme:Méhes prof., a közegészségtant a Halleban maradt Darányi prof. helyett Haranghy László kolozsvári prof. adta le. Én a gyógyszerészetet. A gyógyszerészi kémiát felügyeletem alatt Zalai Károly adta elő kurzusszerüleg. A II.éves tárgyakat felügyelet mellett ugyancsak tanársegédek adták elő. Mindez rendelet alapján történt.

Gráci tartózkodásunkat nagyon zavarták a folytonossá vált 5-6 órás légiriadók és igen erős bombatámadások. A jó Isten azonban megőrzött minket a annak ellenére, hogy közülünk egyes csoportokat többször is kibombáztak, életben nem volt veszteségünk. Sajnos a drezdai gépész- és vegyészmérnök hallgatóknak több halálos vesztesége is volt az ottani bombázások következtében.

Grácból husvétvasárnapra virradó éjjel kellett eljönnünk és két hetes utazással ide B_ jorországba érkeztünk. Itt befejeztük a tanitást és megtartottuk a szigorlatokat. Itt ért minket csendben egy kis faluban az amerikai megszállás. Most is itt élünk és várjuk hazaszállitásunkat. Tekintettel arra, hogy az amerikai hatóságoktól nincs engedélyünk a tanitás folytatására, időnket ugyhasznositjuk, hogy az itteni grófi uradalomban önkéntes munkaszolgálattal dolgozunk: krumplit és répát kapálunk és más mezőgazdasági munkát végezünk, amely nem megerőltető és az ellenszolgáltatásképpen kaptott élelemmel javitjuk az ellátásunkat.

A főzés közösen történik. Bolláné is nagy lelkesedéssel váltott időközökben vezeti a konyhát. Szabad mozgásunk van 20 km-es körzetben, éjjel tilos az utcán lenni, a nemzeti szint viselnünk kell. Különben mint polgári alakulat szabadok vagyunk. A dékáni hivatali teendőket már Grácban is Böjthe Lajos látta el. Itt van Bollánén kívül Matolcsy György, Zalai Károly, Kis István és Czuczy Gy. Isten segitségével idáig sok megpróbáltatás és veszély közepette veszteség nélkül értünk el. Sajnos egy leány hallg./Dosztig Erzsébet/ itt a folyóba veszett. Bizunk Istenben, hogy rövidesen és baj nélkül hazasegit mindannyiunkat.

Mindannyian türelmetlenül várjuk hazaszállitásunkat. Nagyon-

Az előző levél első oldala

Július 17. Sztálin még nem érkezett meg Potsdamba, ahol Truman és Churchil már várja. . Délutáni hír, hogy Sztálin is megérkezett. – Kapcsolatba léptek a Chami orvoscsoporttal, akiket az oroszok elől az amik szállítottak oda Halleból. A chami orvoskar tanárai nem akarnak hazamenni. – A lengyeleket is viszik Landauból. Mébes mindig fölényes. Rossz modora van, de ügyes, diplomatikus. Ma ismét a tanyákat jártam, ahol sok mezőgazdasági gép, traktor van. Az emberek későn kezdik a munkát, pl. most 7–8 körül az aratást. Kényelmesen dolgoznak. Nagy az állatállomány. Sok a tehén, a gépek miatt kevés lóra van szükség. A tisztaságra nem mindig vigyáznak. "

Elszállításukról mind több szó esik. A nagy háborúban az *amik*nak – számukra ismeretlen (európai) körülmények között és markánsan ellentétes nagyhatalmi érdekek közepette – soknemzetiségű és eltérő érdekű csoportok problémáit kellett viszonylag rövid időn, azaz hónapokon belül rendezniük. Az óriási feladatot végül is jól megoldották, még akkor is, ha közben adódtak kisebb gondok. A magyarok szerették volna elérni, adják nekik írásba, hogy ők deportáltak (mert akkor mindent hazavihetnek). Eközben az uradalom felmondta a gazdasági munkát, mert rendes munkát végeztetni a szorgalom nélküli csoporttal kilátástalan volt.

„Július 22. A magyarok hazaszállítását Pakh . kommunista vezető intézi, akinél volt Mébes és Harangby. Néhány csoport már otthon van, akiket virággal fogadtak. . Az orvosokat, gyógyszerészeket, méri nőköket és munkásokat előre veszik, a többit lehet, hogy csak tavasszal viszik. . Írásbeli beadványt nyújtottunk be Landauban. Ebben kérjük a hazamenetelt. Olyan veszély is van, hogy a munka megszüntetésével közmunkára viszik a csoportot.

Július 23. Ma jelentkezni kellett. Felvették az adatokat és ujjlenyomatokat. Igazolványt kaptunk. (lásd a következő oldalon – Kata M.). *Most folynak a tárgyalások a magyarok hazavitele tárgyában. Ha beleegyeznek, akkor ami segítséggel 200 ezer embert hazaszállítanak. Mébest megbízták az egyetem hazaszállításának előkészítésével. A tárgyalás eredménye: 8–10 napon belül várható. . A legfantasztikusabb híreket keltik, pl. hogy Karsainé orosz kém stb.*

Július 27. Tegnap a budapesti rádió . . bemondta, hogy visszatért a három vöröskeresztes nővér, akik felderítették, hogy az egyetem az Isar menti falvakban van. Helyzetük nem hadifogoly, hanem deportált. A magyar kormány megtette a lépéseket, hogy . az egyetemet hazavigye. A múlt héten a párizsi rádió mondta be, hogy a magyar gyógyszerészegyetem Adldorfban van. Mindig többet lehet hallani a „disznó" jelzőt. . Aufhausenben a fiúkat megkéselik. . Az oroszokkal hasonlítanak össze és alaptalan vádakat mondanak."

„Július 29-től. Harangby ismét volt Pakh tanárnál. Hazamenetelünk lehetséges orosz szállítmányokkal (katona és hadifogoly)." A hazautazás miatt többen aggodalmaskodnak vagy hezitálnak; vannak, akik később döntenek, mások maradni akarnak. Halle területéről száz német tudóst menekítettek el az *amik* az oroszok elől. *„A franciák azoknak a magyaroknak kedveznek, akik gyűlölik a németeket. Nem dolgoznak. Félünk az úttól. Az osztrákok is fosztogatnak. . Nézetünk egységes: haza akarunk menni mielőbb a csomagokkal. Borzasztó a semmittevés. "*

Augusztus 1-től. Tárgyalás két bizalmatlan külsejű orosz tiszttel, akik felsőbb parancsra a diplomás szakembereket elszállíthatják (a hallgatókra nincs rendelkezés). Talán a francia misszió (UNRA) autóival Csehországon, majd Bécsen át orosz vonattal. *„Az egész iránt nincs bizalom. . – Mélypontra jutottunk. . Jellemző: Korompay, Jány sógora a Szilágyi Erzsébet Leánygimnázium igazgatója a kertészetben segédmunkás és örül, ha a kertész meghívja ebédre".* Tárgyalás tárgyalást követ, eredmény viszont alig látható. Ígérgetnek, aztán visszavonják. Potsdamban az értekezletet befejezték, de az is hallható, hogy megszakadt. *„A budapesti rádió felolvasta az egyetemek névsorát. Az* amik *benzinnel fűtenek. Az ételeket konzervből készítik, ezzel elkerülik a lakosság ellenszenvét. . – Az amerikaiak egészen különböző típusú emberek, de mind megegyezik abban, hogy jókedvű, gyerekes, pajkos és modortalan, de nem rosszindulatú katonák. Roppant kényelmesek. – Németországból a magyarok hazaszállítása aug. 10–15 között megindul. A Rádió bemondta: Magyarország . . független, a Vörös Hadsereg kivonul, ipara, kereskedelme és sajtója független.*

Augusztus 9-től. Japánt atombombával pusztítják. Egy bomba 11 km²-en mindent elpusztít. . Állítólag . . szeptemberi hazaszállításunkról beszélnek. Nagybaconi Nagy Vilmos tábornok a pockingi táborban ugyanezt mondta. A magyarok hazamenetele késik, de az egyetemet gyorsabban akarják. Talán egy héten belül Truman elnök *beszéde: Magyarország, Románia és Bulgária egyik érdekkörbe sem tartozik, hanem, amíg fel nem veszik őket az Egyesült Nemzetek közé, a háromhatalom ellenőrzése alatt állnak. A mai nappal az egész világon befejeződött a háború. Az amerikai katonák között ünnep volt. Szeszt is kaptak, mindenki részeg volt. – Passauból megkezdik a magyarok szállítását, Grazig autón, onnan magyar vonaton (Graz irányában a határig amerikai és angol területen lehet menni)! – A budapesti rádió bemondta, hogy augusztus második felében hazaviszik a magyarokat.*

Augusztus 14-től. Japán feltétel nélkül kapitulált". Erről 1945. augusztus 17-én a *Regensburger Post* címlapon *Friede auf Erden* címmel tudósított. Fényképén amerikai zászló és katonák láthatók.

„Az egész világon nagy ünnepek vannak a béke miatt. – Tegnap a mieink egy része Dingolfingben volt . . amerikai mulatságon. Kellemetlen incidensek voltak a részeg amerikai katonákkal, de egyes lányoknak nem lehet beszélni. – A franciák nem küldték el a megígért nyomtatványokat a deportálás tényének kitöltéséhez. . – Ma kocsival bementem Landauba. Nyilatkozatot töltöttünk ki, hazamenetelre

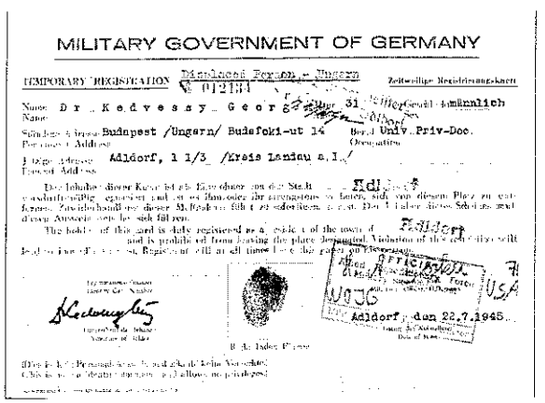
MILITARY GOVERNMENT OF GERMANY

TEMPORARY REGISTRATION

Name: Dr. Kedvessy George

Budapest /Ungarn/ Budafoki-ut 14

Adldorf, 1 1/3 /Kreis Landau a.I.

Adldorf den 22.7.1945

Amerikai ideiglenes tartózkodási engedély, ujjlenyomattal (Adldorf/Németország, 1945.)

Tegnap a fiúk Landauban jól sikerült műsoros estet rendeztek az amerikaiaknak. – A budapesti rádió bemondta Salzburgban megegyeztek az amik a magyarokkal, hogy 20 ezret visznek haza Ausztriából. Megint holtponton vagyunk. Ígértek és semmi más. A francia misszió, úgy látszik, telhetetlen. Remény és desperáltság között hullámzunk. – Straub *hallgatónkkal levelet küldök haza Mozsonyinak. A csoportban sok tagon „taboritis" tünetek tapasztalhatók. Újabb nyilatkozatot írtunk alá.*

Aug. 19-től. Ma a néni pompás ebédet adott: húsleves vajjal és piskótatésztából készített, vajban kisütött kockákkal, sültgalamb sok zsírral, sült krumplival, uborkasalátával. Nagyon szeretnek engem. – 20-án, Szent István napján bensőséges magyar mise Eichendorfban. Egyed Aladár alkalmi dala. „Hazamegyünk mi hamarosan...." Csukás prof. ... különböző vezetőhelyekre hallgatókat küldött és kérte, hogy újabb lehetőségig a Bajorországból hazaszállítandó 20 ezer magyar közé vegyék be az egyetemet. Talán sikerül... A Szent Jobbot az amerikaiak visszaadták... – Zalai hozott a pokingi táborból nekem Messerschmidt-repülőgép törhetetlen üvegéből készített gyűrűt... – Többen, számos helyen kezdeményezték, hogy az egyetemet az elsők között vigyék haza. – Délután futár jött Pilstingből, hogy megjöttek a vöröskeresztesek!!! Velük Bethler, Budapest alpolgármestere és állítólag intézkedést is hoznak a hazamenetelről, meg sok levelet. Nagy az izgalom. – Karsainé állítólag Dingolfingben van a mi leveleinkkel. – Izgatottan várjuk Karsainét... A VKM aláírta a mi deportálásunk elismerését"

Aug. 25-től. Rémhírek és – közöttük sajnos – rémisztő hírek is (a hazatérőket otthon oroszok kifosztották)! Zenés-mókás előadás az amerikai vezérkar részére. Egy francia pap szentmisét tartott. Tetra-oltást végeznek [tífusz, paratífusz A+B és kolera], amely egyeseknél erős lázat okoz. – *„Augusztus 30. Nagy nap!!! Délelőtt 11-kor megjött Karsainé Mamáéktól, Kornéltól levél, csomagban linzer és alma. Örömöm féktelen. Mozsonyi nem írt, ő fél... Nagyon aggaszt, hogy Karsainé azt mondta, a Mama igen sovány. Rettenetes! Hála Istennek, Kornél otthon van. – Bethler alpolgármester nem mer a csoportba felvenni. Egyedül meg nem vághatok neki. Akiket az orosz lefog, Romániába viszik... Hír az orvosprofesszorok nagy részét nem igazolták. Halmait és Mozsonyit igen. Karsainé mondja, hogy Mamáék féltik az állásomat. – Ismét mélyponton vagyunk és a kedves levelek ellenére desperáltak.*

Aug. 31. Hír: 10 nap múlva megindul a magyarok hazaszállítása. Elrendelték az orvosi vizsgálatot. A franciák szerinti sorrend: betegek, deportáltak, családok (ide jönnénk mi), legénység, tisztek és végül a Hunyadi S.S. – Szept. 2. Megkaptuk a második „Tetra"-oltást. – Délben a háziak búcsúebédet adtak... Délután a landaui UNRA vezetője ígéretet tett a gyors hazatelepítésre. Mindenki előtt megyünk (?). Vajon jó-e, hogy franciák helyett most új emberek, amerikaiak vesznek át? – Szept. 3. Délben sietett vissza Méhes Landauból, hogy lehet, holnap megyünk. Csomagolni! Arról hallunk, hogy otthon minden magyart táborba visznek. Lehet, hogy ez... egy német százados akciója. Nagyjából összecsomagoltam. A néni már most sír. – Szept. 4. Méhesnek azt mondták, hogy egyetemi vonatot akarnak szervezni. – Szept. 5. Ma jött Zalai Bandi azzal a hírrel, hogy München-

ben kiírták a hazaszállítást. Ausztriából és Németországból 10–10 ezer betenként. – Haranghynak azt mondták, hogy az egyetemi vonat szervezése folyik.

Szept. 6. A ma délelőtti landaui megbeszélés, amitől oly sokat vártunk, nem hozott semmit. Lassan megint megfeneklünk. – Szept. 8. A Mama születésnapja. – Otthon irtózatos drágaság van: gyufa 5 P, itt 0.05 stb. – Szept. 13. A francia misszió elmegy, átadja helyét az UNRAnak. Hazaszállítás állítólag nincs tervben, az orosz nem küldi vissza a szerelvényeket. – Az amerikaiak ismét a németekkel egy kalap alá vesznek minket."

Közben néhányan kocsival bemennek Landauba és onnan vonattal utaznak Münchenbe, aztán autóstoppal *Standberg*be, végül *Garmisch-Partenkirchen*be (Kedvessy plasztikusan írja le a valóban gyönyörű bajor tájat és a rommá lőtt városokat). Itt a *Zugspitz csúcs*ára fogaskerekűvel utaznak. 1100 m-en van az *Eibsee tó*, 1460 m-en kezdődik a 4600 m hosszú alagút, amely felvisz a *Schneckerne Haus*hoz (2160 m), innen kötélpálya a 2966 m magasan lévő csúcsra. A légnyomás 560 Hgmm és + 5 °C van. – Este Pollingba mentek.

„Szept. 24. Egy régi kolostorban most magyar tábor van. Mellette Weilheim*ben van Horthy családja". – Vissza, azaz „hazafelé" újabb települések: München, Pschollbrän és Landshut, ahonnan egy teherautó pótkocsiján Landauig autózott, onnan gyalog haza. – Itthon meglepetés, mert egy amerikai főhadnagy menyasszonyát és egy barátnőjét tették a házba. Csak baj ne legyen, mert a néni nagyon ellenséges. – Szept. 26. A budapesti rádió bemondta, hogy nyugatról az első vonatok megérkeztek".*

Szept. 27. A sok izgalommal járó, következő kb. két hét eseményeit összefoglalva a következők történtek. *Osterhofen*ben – Méhes megbízásából – Kedvessy tárgyalt *Keseő* vezérőrnagy-gyal. *Passau*ban tífuszjárvány van; innen kifutott a negyedik vonat. A táborban nagy a feketepiac. Aztán voltak *Poking*ban is (80 km hegyes úton, lovas kocsin 9 órás út!), ahol tárgyalni akartak Keseő vezérőrnaggyal (de elkésztek, mert okt. 2-től kezdve nincs hatalma). Jóakarójuk Pirkner Ödön repülő ales. *Passau*ban mindenképpen tárgyalni szeretnének. Kedvessy állandóan úton van. Csoportja nagyon hálás és mellette vannak. Kedvessy szerint: mindennek oka *Méhes. „Halogató és semmit sem tesz... Amikor megjöttünk a fárasztó út után, akkor is halászott. Ő még Landaun kívül sehol se volt... A budapesti rádió szerint a „megtévesztetteket hazavárják, a deportáltaknak otthon a helyük".* Okt. 5-én tárgyalás Méhes-Haranghy-Coffin között, Kedvessy részvételével. Közben egymás után indulnak a vonatok, de sebesültek helyett tisztek mennek a kórházvonatokon! Sem Kelléry százados (Mozsonyi unokatestvére), sem más ismerős tiszt nem csinál semmit. Nekik az UNRAban egy zsidó azt mondja, hogy „ők nem tehetnek semmit, mert mi ellenség vagyunk". Találkoztak Clay ezredessel is, aki mindent elhárított magától. A budapesti rádió szerint télig mindenki otthon lesz.

Okt. 7. Haranghy Eggenfeldenben *„elintézte, hogy október 16-ára szerelvénybe beosztanak, de lehet, hogy már korábban, a 11-én indulóval. Egy nappal előtte bepakolás. Minden csomagot lehet vinni. Most eldőlt a nagy helyzet,... Mi mégis egységben megyünk, s nekem is elmarad a gondom, hogy itthagyom a csoportot... Méhes most nagy fiú... – Másnap szaladgálunk szállító eszközök után... – Okt. 9. Készülődünk, csomagolunk és várjuk Eggenfeldből az értesítést... Gyógyszereket vettem az Intézet részére. – Este jött meg Sztin-*

csik a hírrel. szombaton délben indul a vonatunk! Péntekre megkaptuk az uradalmi autót, akkor költözünk. Nem tudunk aludni a nagy izgalomtól. Egy hét múlva otthon leszek.

Okt. 11. Eichendorfban igen nagy az irigység. Mindenki sértődött, aki nem jöhet velünk. A néni nagy ebédet adott. Nem is tudom elhinni, hogy igaz. Álomszerű. Tegnap volt 10 hónapja, hogy bevonultunk. – Este elbúcsúztunk a nénitől. A hallgatók fáklyás menettel végigjárták a falut és hozzám is eljöttek búcsúzni és tisztelegni. A fáklyásmenettől a néniék nagyon megijedtek, azt hitték, hogy ez a rablás kezdete. Isten legyen velünk. – Okt. 12. Sörgyári autóval, amerikai teherautóval és három lovas kocsival Eggenfeldbe jöttünk. Délután berakodtunk. Báró Bornemissza főhadnagy sok kedves dolgot (= tanácsot) *mondott. ... Ismét vagonlakók vagyunk. – Másnap porbefúvással fertőtlenítettek. ..."*

Öltözés Wehrmacht-alsóba

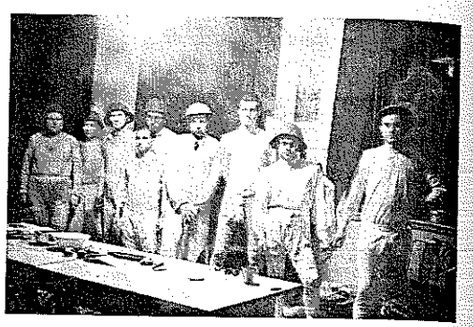

Wehrmacht-alsóban

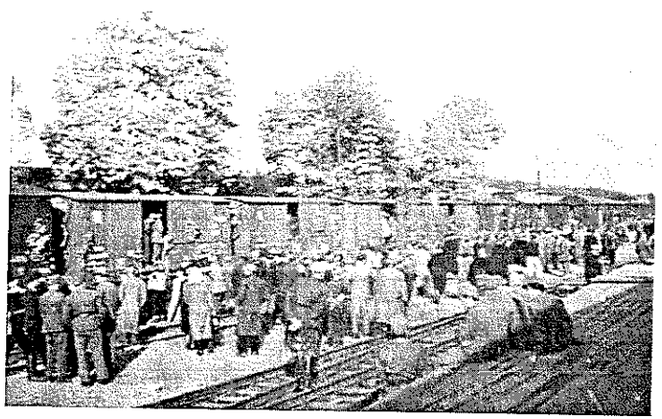

Eggenfeld felé

Ebéd Eggenfeldben

„Okt. 14. Délután fél 5-kor katonazeneszó mellett, Isten nevében elindultunk. Irány Poking, Simbach, Rosenheim és Salzburg. Reggelre Lambachba futottunk be. Közeledünk!

Alvás nincs. Rengetegen vagyunk. ... Állítólag Sopronnak tartunk. ... St. Pöltennél lépünk orosz területre. Hazafelé. ... Wells, majd Linz, Bruck am Mur és hajnalban Mürzuschlag. –

Okt. 15. Eddig amerikai zóna volt, itt rövid senki földje, aztán orosz zóna. Adatbediktálás. ... Itt láttuk az első oroszokat. Rettenetes volt az éjszaka. Ismét nem aludtunk. ... Sopronban magyar földre léptünk. Onnan egy éppen induló vonattal Ágfalvára mentünk. ... ahol megkezdődött az igazoltatás. Egy kommunista főhadnaggyal tárgyaltam, aki előbb kiabált, hogy miért mentem ki Németországba, majd megbarátkoztam vele és adott egy közös igazoló írást és vonatutalványt Pestig.

Okt. 16. Sopronban koromsötétben kellett kirakodnunk. ... Reggel az állomásfőnök konzervért adott két nyitott kocsit. Gyors bepakolás és esőben megindultunk Szombathelyre, ott sikerült három nyitott vagont szereznünk és Budapestre irányíttatni. Ez volt az utolsó menetünk. ...

Okt. 17. Munkások szidalmaznak bennünket is, végül rengeteg ember szállt be és nem maradt helyünk. A kocsik tetején is utaznak. Délelőtt 10-kor Fehérvár, majd déli 1-kor Kelenföld. Én egyenesen hazamentem és onnan az Intézetbe Mozsonyitól kocsit kérni. Óriási öröm mindenütt. Közben a vonat bement a Déli pu.-ra. A csomagokat bevittük az Intézetbe.

Okt. 18. Délelőtt a Minisztériumban voltunk, egyéni ügyekként kezelik a hallgatókat is.

Okt. 19. Reggel a vidéki főkapitányság politikai osztályán jártam (az Andrássy út 60 oldalsó épülete), bemutattam az igazolásokat és megkaptuk az utazási igazolványokat. Ezzel sikerült elkerülnünk az igazolótáborba hurcolást".

3.3.3. ÚJRA ITTHON

Hazaérkezett tehát, ám kálváriájának ezzel még messze nem volt vége! – *„Amint az Intézetben Mozsonyit felkerestem, látszólag nagyon megörült. Megjegyzem, hogy különféle úton neki írt levelekre semmit sem válaszolt. Az első találkozáskor láthatóan nagyon ideges volt és nyomban megkérdezte, hogy nálam van-e az az irat, amit kívánságomra ő a kirendeléskor kiállított. Gyanútlanul közöltem, hogy itt van és ő nyomban elkérte. Ettől igen megnyugodott. Természetesen másolati példányom volt az eredetiről. Kijelentette, hogy őt már igazolták és mindent el fog követni az én igazolásom érdekében. Erre neki meg is van az Egyetemen betöltött funkciója folytán a lehetősége. Az igazoló eljárás szerinte hamarosan elkezdődik.*

Hozzátartozik az ügyhöz, amit szüleim még Németországba küldött levelükben írtak, a következő. 1945. aug. 17. Tegnap, 16-án – írta édesapám – bent jártam az Intézetben és beszéltem az öreggel (Mozsonyi prof. akkor 56 éves volt – Kata M.), *abban az értelemben, hogyha valaki esetleg jöhetne közületek a Vöröskeresztesek kocsijával, legyél-e te ezek között. Jobban mondva tanácsot kértem tőle. Erre ő azt mondta, hogy reád nagyon nagy szükség volna, mert nagyon hiányzol, de még nem meri mondani. Tőlem kért tanácsot. Mondtam is neki, hogy én kérek tanácsot tőle és nem, hogy én adjak. Végén azt mondtam*

neki, hogy bízzuk a sorsra. Nem tehetünk mást. A jó Isten majd eligazítja, hogy mi a teendő. Láttam, hogy ennek nagyon megörült, különben nagyon szeret és félt Téged. A szülői értekezleten is nagyon szépen nyilatkozott rólad.

Az Intézetbe átmenetileg időnként bejárok. 1945 november 23-ikára kitűzték az Egyetemen az igazoló tárgyalásomat. A Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Orvosi Karának Igazoló Bizottsága a következő volt: elnök dr. Tarján Róbert kommunista párt; tagjai: dr. Kiss József szoc. dem., dr. Jós Kázmér parasztpárt, Rásky Ferenc kisgazdapárt, dr. Gábor Gyula polg. dem párt, Terdik Ferenc szakszervezeti kiküldött, dr. Horváth Dénes kebelbeli és dr. Székely János jogász (az Igazoló Bizottság levele a következő odalon)

A tárgyaláson az elnök felhívására előadtam a kényszerítő körülményeket: katonai SAS-behívó, Csilléry fenyegetése stb. Kérdezősködött, hogy milyen őrizet volt a beszállásolás után a Keleti pu.-on? Nyilas tiszti különítmény – volt a feleletem. A reflexió gúnyosan, előkelő őrizetben voltak. Tanúként kihallgatták Mozsonyit, aki arra a kérdésre, hogy ő miért nem ment el, azt válaszolta, hogy kényszerítő körülmény esetén öngyilkos lett volna feleségével együtt. Kihallgatták néhány tanúmat, akik bizonyították a reám érvényesített kényszert. Mindez nem számított és végül is a Bizottság engem állásvesztésre ítélt. A tárgyalás szünetében az elnök négyszemközt megkérdezett, hogy volt-e Mozsonyinak személyemre szóló kényszere a kimenetelre. Én bízva Mozsonyi igéretében és egyben jellememből adódóan, hogy ne okozzak ennek az öreg embernek tragédiát, nemmel válaszoltam. Megismételte, ha én igennel válaszolok, akkor nyomban mentesítenek. Ezután következett be a súlyos határozat.

Mozsonyi és sokan mások meglepetéssel fogadták a Bizottság határozatát. Mozsonyi kifejezetten justis mord*nak mondta az eljárást. Ettől függetlenül megkért, hogy lehetőleg ne látogassam az Intézetet, mert az neki kellemetlen lenne"*

A döntés annál is inkább váratlannak számított, mert 1945 március közepétől érvényben volt az Igazságügyi Minisztérium Népbírósági Ügyosztályának elvi jelentőségű állásfoglalása igazolási kérdésekben, amely kimondta, hogy 1) az igazolási bizottság határozata ellen benyújtott fellebbezésnek halasztó hatálya van és így az igazolás alá kerülő egyénnek, fellebbezési ügyének jogerős felülbírálásáig, joga van működését folytatni és 2) mindazok a köztisztviselők, akiket feltételesen igazoltak, állásukban ügyük jogerős befejezéséig meghagyandók.

„Az Egyetemi Bizottság döntését fellebbeztem. Kerestem egy ilyen ügyekben járatos ügyvédet, dr. Bánlaky Zoltánt, aki vállalta a sérelmes I. fokú igazolási határozat elleni fellebbezés jogi eljárását. Az akkor szokásos honorárium előre kikötve: 2 Napóleon-arany, az egyik előre fizetendő. A megtámadott határozat alaki és anyagi jogszabályt sért. Az igazolási eljárás során a tanúkat csak korlátolt számban hallgatták ki és az általam bejelentett és előállított tanúk felszólalási jogától elzárt. A tárgyalás menetéről vezetett jegyzőkönyvet hiányosan szerkesztették és abba reám nézve kedvező adatokat nem vettek fel. Alaki jogszabálysértés az a körülmény, hogy a Bizottság megszegte az igazolási rendelet tüzetes indokolására vonatkozó intézkedéseit és határozatával ténymegállapítást nem eszközölt, sem azt tüzetesen nem indokolta.

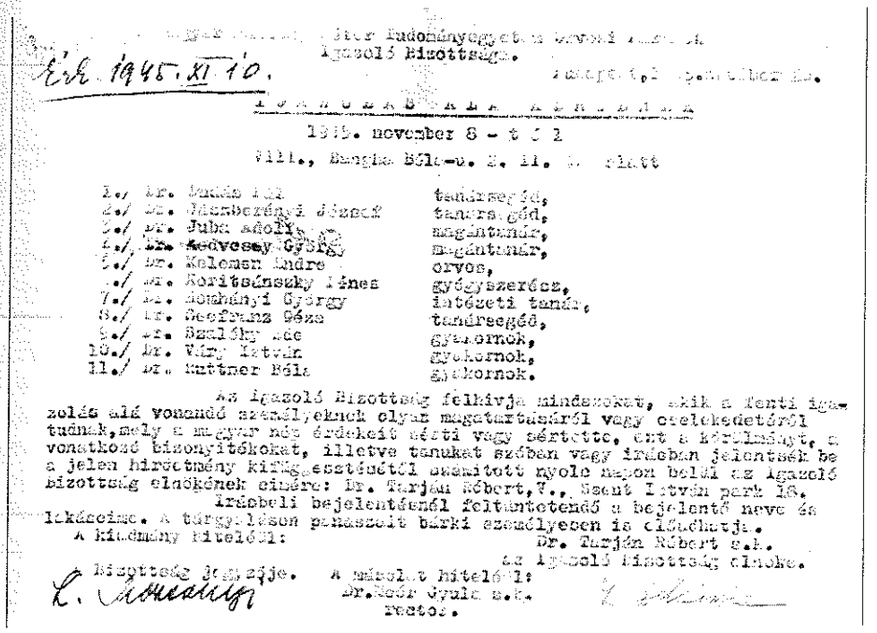

Érk. 1945. XI. 10.

Igazoló Bizottsága.

1945. november 8 – t ő l

VIII., Bangha Béla-u. 2. II. 5. alatt

1./ Dr. Bakda Ilj — tanársegéd,
2./ Dr. Jánszberényi József — tanársegéd,
3./ Dr. Juba Adolf — magántanár,
4./ Dr. Kedvessy György — magántanár,
5./ Dr. Kelemen Andre — orvos,
6./ Dr. Koritsánszky János — gyógyszerész,
7./ Dr. Dományi György — intézeti tanár,
8./ Dr. Seefranz Géza — tanársegéd,
9./ Dr. Szalóky Ede — gyakornok,
10./ Dr. Vány István — gyakornok,
11./ Dr. Huttner Béla — gyakornok.

Az Igazoló Bizottság felkéri mindazokat, akik a fenti igazolás alá vonandó személyeknek olyan magatartásáról vagy cselekedetéről tudnak, mely a magyar nép érdekeit sértő vagy sértette, ezt a körülményt, a vonatkozó bizonyítékokat, illetve tanúkat szóban vagy írásban jelentsék be a jelen hirdetmény kifüggesztésétől számított nyolc napon belül az Igazoló Bizottság elnökének címére: Dr. Tarján Róbert, V., Szent István park 16. Írásbeli bejelentésnél feltüntetendő a bejelentő neve és lakása. A tárgyaláson panaszolt bárki személyesen is célszerű.

A kiadmány hiteléül: Dr. Tarján Róbert s.k. az Igazoló Bizottság elnöke.

A Bizottság jegyzője.

A másolat hiteléül: Dr. Nagy Gyula s.k. rektor.

Az Igazoló Bizottság levele

Az ügyvéd tanácsára igen jelentős számú nyilatkozatot állítottam össze annak bizonyításául, hogy nem voltam németbarát és miként vélekedtem a nyilas rendszer alatt, továbbá, hogy mennyire igyekeztem magamat kivonni a kényszer-kitelepítés alól. Mindezt összegyűjtve az ügyvéd által – természetesen az én adatszolgáltatásom és fogalmazásom felhasználásával – megszerkesztette az ügyvéd a fellebbezési okmányt. Mindezek alapján a Budapesti Népbíróság igazoló fellebbezési tanácsa 1946. márc. 23-án kelt végzésében elrendelte az igazoló fellebbezési eljárás során a Népbíróság 1946. évi ápr. 9. napjának 10 órára a Markó utcába, mint igazolás alá vont megjelenésemet azzal, hogy meg nem jelenésem esetén elővezetésemet rendelik el. Aláírás: dr. Piri Gábor *tanácsvezető bíró.*

Az összegyűjtött nyilatkozatok zöme nagyon elismerő és engem védelmező jellegű volt. Jellemző Méhes nyilatkozata, akit a reá illetékes bizottság, ugyanígy Haranghyt is, minden akadály nélkül igazolt. Méhes szerint ő mint rangidős, a csoport vezetője volt, de munkájában – elismerte – hogy én támogattam.

Minthogy nem kaptam fizetést, valójában nem is tudom, hogy miből éltünk. Talán papa csekély nyugdíjából, ami a megindult infláció következtében vajmi keveset ért. Volt egy-két tanítványom, akikkel otthon, a lakáson foglalkoztam. Így készítettem elő Székely Iván volt zsidó tanítványomat approbációs vizsgára, akiből kivándorlása után Amerikában hamarosan professzor lett. Ő nagyon ügyesen számította ki honoráriumomat, így a pénz romlása folytán cukorvalutát ajánlott. Sok órás munkámért az ő számolása alapján

néhány kg cukrot kaptam. – Az időmet hasznosítottam és otthon megírtam „Gyógyszervizsgálat" c. könyvem kéziratát, amely aztán 1947-ben a régi Egyetemi Nyomda kiadásában jelent meg 1000 példányban. Ebben nagy segítséget jelentett dr. Máté Károly *barátunk, a Nyomda igazgatója* [24].

Közben Mozsonyi igyekezett segíteni, mintegy jóvátéve az ellenem elkövetett cselekedetét, de végeredményben eredménytelenül. Így 1945. okt. 22-én az Orvoskari Tanácsülésen a rövidített jegyzőkönyv alapján a következőket mondta: „Az igazolásnál disztingválni kell az asszisztenseknél. Dr. Kedvessy György egyetemi magántanár esetét említi meg. Csilléry annak idején Mozsonyit is kirendelte Liptákkal együtt, mint az utolsó éves gyógyszerészhallgatók tanárait Németországba. Ők azonban mindent elkövettek ez ellen és végülis szabotálták a dolgot, s nem mentek ki, amivel magukra vonták Csilléry haragját. Most K. Gy.-t szemelte ki a fentiek helyett, akit katonai SAS-behívóval kényszerített kimenni, amikor pedig K. a kiburcolásnak ellenszegülni próbált, Csilléry főbelövéssel fenyegette meg. Ez az ember, aki kint gondját viselte a hallgatóknak, összetartotta őket, lelket öntött a csüggedőkbe és minden tekintetben férfiasan, dicséretes módon viselkedett, most megérkezett, épségben hazahozta a gondjaira bízott hallgatókat is. Soha semmiféle jobboldali mozgalomban részt nem vett, nem is volt nyilas vagy németbarát, nem politizált, kizárólag a tudománynak élt és értékes munkásságára a külföld is felfigyelt. Ez most nem büntethető azért, mert akarata ellenére, kényszer folytán ki kellett mennie. Állásába tehát vissza kell venni, mert sima igazolása biztosra vehető. Megválasztását kéri szept. 1-től visszamenőleg" – Ennek természetesen az igazolási eljáráson semmi befolyása nem volt.

Közben elérkezett a Népbírósági fellebbezési tárgyalás napja. 1946. ápr. 9-én az ügyvédemmel megjelentem a Markó utcai bírósági épületben. Előzőleg többször kellett ott járnom, s egy alkalommal az emeletről láttam az udvaron Jaross Andor, *volt nyilas vezető felakasztását.*

A bírói tárgyalóterem zsúfolásig megtelt. Nemcsak néhány jóakaróm, hanem zömmel a Lipótváros zsidói is érdeklődve vettek részt a tárgyaláson, gondolván, hogy az én ügyem – mint a hallgatók csoportja vezetőjének ügye – érdekességeket fog hozni. A Népbíróság összetétele az akkori körülményeknek megfelelő volt. Mindenesetre volt zsidó is az ülnökök között. Egy asszonyra, aki különösen igyekezett kellemetlen kérdésekkel megzavarni, élénken emlékszem. Az ügyész előterjesztése után sorra kerültek a dokumentumok és szót kaptam. Nagyon kitűnő szellemi koncentráltsággal adtam elő a történteket anélkül, hogy Mozsonyit említettem volna. Sikert jelentett, hogy elő tudtuk keríteni Csilléry volt minisztériumi titkárnőjét, aki nagyon határozottan bizonyította az általa hallott, személyemre szóló fenyegetéseket. Úgy látszik, hogy beszédem nagyon meggyőző volt, mert a hallgatóság annak elhangzása után – beleértve a zsidókat is – megtapsolt. Ügyvédemnek nem is kellett elmondania a védőbeszédét. A tárgyalás eredménye végülis a rehabilitáció volt és az elsőfokú igazoló bizottság határozatát megsemmisítve, visszahelyeztek állásomba. El lehet gondolni, a sok megpróbáltatás után ennek örömét és pszichikai hatását. Sokan ott helyben gratuláltak. Mindenesetre a hallgatóság körében ismertté vált az egész eseménysorozat. Vonatkozik ez nemcsak a kitelepítettekre, hanem az itthoniakra is. Sokan kifejezték megvetésüket Mozsonyival szemben.

Le nem írható az öröm, hogy végeredményben Nagypéntek napján írásban megkaptam a Népbíróság igazságnak megfelelő határozatát. Együtt volt a család, mert öcsém akkor már leszerelt és valóban boldog „Feltámadás, felszabadulás" volt számunkra. Megünnepeltük a húsvéti ebéddel petrezselymes újkrumpli volt salátával.

Attól kezdve ismét bejártam az Intézetbe és végeztem munkámat. A bírósági ítélet hatása nem mindenki részéről volt elismerő. Még évek múltán is voltak, akik „nyugatosnak" tartottak és igyekeztek kellemetlenkedni" (az Eü. Minisztériumban is akadt „jóakarója", aki évekig megkeserítette az ő és családja életét).

„A romló Pengő miatt a hetenként kapott fizetés jóformán semmit sem jelentett. Így előfordult, hogy a szombaton felvett heti fizetésem nem volt elegendő vasárnap reggel a Gellért fürdőbe belépőjegy váltására. Viszont természetben kaptuk az élelmiszert. – Akkor még az Intézet teljes egészében a mienk volt, csak később rendelkezett Vizsólyi az én osztályom, az épület II. emeletének Végh Antal Intézete számára átadásáról. A Forint bevezetése után megállapított fizetésem havi 700,– Ft volt (a kezdő gyógyszerészi fizetés = 600,– Ft). Ezen döntő változást jelentett 1949-ben a személyi megmérettetés folytán a fizetésem 1500,– Ft-ra emelése. Dr. Soós József professzor elnöklete alatt működött bizottság mindent figyelembe véve állapította azt meg nagyon kedvezően. Összehasonlításként Mozsonyi fizetése 2300 Ft volt.

A családi ügyek is rendeződtek. Szüleim lakása a háború alatt csak kismértékben sérült. Orosz kirablástól mentesült, mert beszállásoltak hozzájuk egy orosz százados asszonyt. Így a lakás „tabu" volt. Papa még a háború végén a malomból kapott lisztet és más ellátmányt. Öcsém 1946 tavaszán az orosz fogságból megszabadult, s az újonnan megalakult zászlóaljjal Budapestre került és hamarosan leszerelhetett. Visszanyerte állását és így szüleim segítségére lehetett. – A rákosszentmihályi házunkat bombatalálat érte, a tető teljesen tönkrement, de hamarosan papáék rendbehozatták. – Az egyetemi oktatás nagy nehézségekkel folyt. Így teljesen fűtetlen és ablaktalan tanteremben tartottuk az előadást, ennek következtében rendkívül súlyos hangszálgyulladást kaptam. A kezelő Varga prof. nagyon aggodalmaskodott, hogy elveszítem a hangomat.

Az elmondottakat összevetve *„most, 46 év után visszagondolva az átélt eseményekre, a velem megtörténtekre, végeredményben Isten segítségével sikerült családunknak életben maradnia és nagyobb baj nélkül a rettenetes történelmi időket, sok ember gonoszságát, értelmetlen gyűlöletét is átélve fennmaradnunk. Ki tudja, mi lett volna, ha engem itthon maradva az oroszok ejtenek foglyul? Esetleg elvisznek a „Paradicsomba". A következő évek erős munkában folytak, amennyire lehetett, kutatásokat végeztem, oktattam és az Egyetemen adjunktusi beosztásomnál jóval nagyobb tekintélyre tettem szert. Erre is emlékezve mondottam nyugdíjba vonulásom alkalmával (1984) rendezett országos ünnepségen itt Szegeden, hogy nekem nem volt senki olyan támogatóm, aki méltatlanul részesített volna előnyben. Ellenkező törekvésekkel viszont életem során bőven találkoztam".*

3 3 4. A HAZAI SAJTÓ NÉHÁNY IDEKAPCSOLÓDÓ SZEMELVÉNYE

A Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt lapja, a *Kis Újság* (1945. május 18) írta: „Megérkezett Németországból az elhurcolt magyar diákok első hírnöke. Vádol az ifjúság: Csilléry kormánybiztos volt a legkegyetlenebb! – A veszteséglista. Mivel fenyegette Rajniss a Pázmány-egyetem tiltakozó prorektorát?"

A *Kossuth Népe* 1945. június 6-án írta: „Csilléry Andrást agyonverték Hallében a magyar diákok. Orsós professzor öngyilkos lett. Nincs megbízható hír az elhurcolt 1500 magyar egyetemi hallgató sorsáról – Hogy e hírek valósak-e, azt a jelenlegi körülmények között nem lehet hitelesen megállapítani ..."

A *Kossuth Népe* (1945. június 22): Mi az igazság az egyetemi hallgatók ügyében? c. cikkében: „Ahogyan Magyarország nagy többsége nem volt sem náci, sem nyilas, úgy nem volt az egyetemi hallgatóké sem. Tény, hogy volt egy szellemileg, erkölcsileg alacsonyabb szintű kisebbség, amely igenis önként ment. Kisebbség, ... de annál lármásabb, erőszakosabb kisebbség ..."

A *Szabadság* Demokratikus napilap (1945. december 4) Szenzációs részletek derültek ki az egyetemek kitelepítéséről a Rajniss-pör hétfői tárgyalásán c. cikke. *Dr. Mauritz Béla* egy tanár, 1943–44-ben a Pázmány-egyetem prorektora volt: „Rajniss kultuszminiszter értekezletre hívta össze a rektorokat és elmondta, hogy ő aznap Ribbentrop német külügyminiszterrel szerződést kötött, amelynek értelmében a tanárok, tudósok, művészek és az egyetemi ifjúság egy részét kitelepítik Németországba. ..."

Rajniss egyik leiratából: „Prorektor Úr! A háborús egyetemi tanfolyamok dolgában véleményemet világosan és egyenesen közöltem Önökkel. Magyarország mai helyzetében Önöknek nincs más kötelességük, mint a magyar királyi kormány döntésének végrehajtása. ... Prorektor urat a jövőben felelőssé teszem a háborús egyetemi tanfolyamok megmentésére megindított akció körül tapasztalt sajnálatos jelenségekért és mindent el fogok követni a defetista állásfoglalások letörésére" ...

3 3 5. A KÉNYSZER-KITELEPÍTÉS RÉSZTVEVŐI [19]

Professzorok és előadók (3 fő):
Dr. Méhes Gyula egy. ny. r. tanár (született: 1897): Gyógyszerismeret, *dékánhelyettes*ként is,
Dr. Haranghy László egy. ny. r. tanár (szül.:1897): Közegészségtan és
Dr. Kedvessy György egy. m. tanár, mb. előadó (szül.: 1914): Gyógyszerészet.

Tanársegédek (9 fő):
Dr. Meisel János egy. ts. (1915): Gyógyszerismeret, növénytan,
Dr. Meisel Jánosné dr. Eyszrich Rózsa egy. ts. (1922): Gyógyszerismeret, növénytan,
Bende Sándor egy. ts. (1918): Gyógyszerismeret, növénytan,
Szirmai Lóránt egy. ts. (1920): Közegészségtan,
özv. dr. Bolla Dezsőné Jónás Mária egy. ts. (1899): Gyógyszerészet,

Kiss István egy. ts. (1911): Gyógyszerészet,
Czuczy Győző egy. ts. (1921): Gyógyszerészi, szerves és analitikai kémia,
v. Matolcsy György egy. ts. (1920): Gyógyszerészi, szerves és analitikai kémia és
Zalai Károly egy. ts. (1921): Gyógyszerészi, szerves és analitikai kémia

Csapatorvosok (2 fő):
Dr. Kocsis Gábor egy. ts. (1912) és
Dr. Kocsis Gáborné dr. Ravazdy Erzsébet (1919)

Tisztviselők (2 fő):
Dr. Böjthe Lajos egy. fog. (1905): Dékáni Hivatal és
Székely Tivadar hdp. őrm. (1910): Hdt. vez. szv.

Hozzátartozók (13 fő):

Grisza Ilona	Matolcsy András	Szabó Gabriella
dr. Haranghyné dr. Csór Leona	dr. Méhesné Gyöngyössy Dalma	özv. Zakar Zoltánné Kuthy Gizella
Haranghy Márta	Méhes Dalma	Zboray Erzsébet és
Kenéz Attila	Méhes Károly	Zboray Mária
	Péter Erzsébet	

II. éves újrendszerű gyógyszerészhallgatók (18 fő):

Bordás Károly	Mervay Géza	Szendrőy Edit Éva
Borsody György	Mess Irén	Szőllősi Jenő
Burián Antal	Retter Éva	Tóth Valéria
Czurkó Magdolna	Sávolyi Mária	Valu József
Csernus Lukács Lajos	Séra Piroska	Weimann Jusztina és
Kérészi Zoltán	Stieger Gabriella	Zboray Gyula

III. éves újrendszerű és régi rendszerű II. éves gyógyszerészhallgatók (53 fő):

Barcsay István	Karsay Károly	Pásztor György
Bednarik Mihály	Kállay Tibor	Ragettli Tamás
Berky Zoltán	Kenéz Ernő	Rakusz Zoltán
Bittner Emil	Kommendovits Mária	Rhédey Mária
Bornemissza Gizella	Kósa Lajos	Schlett Olivér
Czajlik Lenke	Kovács Jenő	Stieber Ilona
Czingell László	Kmetty Ilona	Straub Pál
† Dosztig Erzsébet*	Laszlovszky József	Szabó Mária
Fülep Tibor	Lengyelfalusi Tibor	Szabó Tibor

* † 1945. május 11.

Frankó András
Gyulay Kálmán
Haag József
Haas Kurt
Holicska András
Hollós Róbert
Janitzky György
Kanizsai Nagy Ida
Horváth Béla
Magay T. Ferenc
Majoros Gizella
Mertz Mária
Mokker Tibor
Molnár Bertalan
Mosa Rozália
Nagy Gy. István
Nagy Örs
Szász Tamás
Sztincsik Ferenc
Vajna Imre
Várjon Erzsébet
Vörös Ibolya
Vulkán Klára
Wolf Lajos
Zakar Zsuzsanna Kenéz Ernőné és
Sebestyén Terézia Bende Sándorné.

Szigorló gyógyszerészek (2 fő):
Bolemann György és Szabó Béla.

Jelenleg *Hallen* kívül tartózkodó 8 gyógyszerészhallgató:
Brenner Marietta
Farkas Lajos
Földes Béla
Horváth Tibor
Nagy Jenő
Szőnyi Edit
Nonn Gyula
Szőcs Lajos és

Összesen 81 gyógyszerészhallgató

Mindösszesen: 110 fő (41 nő + 69 férfi).

Halle, Németország, 1945 január

3.3.6 Egészségügyi anyagok átadása

A Pázmány Péter Tudományegyetem keretében egyesített egyetemek gyógyszerészcsoportjától, *dr. Kedvessy György* egyetemi m. tanár úrtól az enzelweisi magyar táborból a csoport részére beszállított gyógyszerek és gyógyászati eszközök közül az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet és Egyetemi Gyógyszertár részére összesen 66 anyagot adott át, részletezve:

- az Egyetemi Gyógyszertár számára 18 féle gyógyszert és
- a Stomatológiai Klinika részére 48 fogászati anyagot és eszközt adott át. Nevezettek az
- átadás-átvételt *Átvételi elismervény*en igazolták.

Összefoglalva megállapítható, hogy

- a magyar egyetemisták között a gyógyszerészeké volt a legjobb, azaz az „irigyelt" csoport,
- vezetőiknek folyamatosan sikerült „elintézniük", hogy a férfiaknak nem kellett katonának menniük,
- a 110 főből csupán egyetlen fiatalt veszítettek el; *Dosztig Erzsébet*et, aki fürdés közben vízbe fulladt,
- jelentős mennyiségű anyagiakat adtak át az Egyetem egészségügyi egységeinek,
- mindezek a gyógyszerészcsoport vezetőinek – jelentős részben éppen Kedvessy Györgynek – köszönhető

Záró gondolatok *Prof. Laszlovszky József* két részes közleményének [*Gyógyszerészet*, 39(1), 35–41 és 39(2), 111–119 (1995)] megjelentetése során *Kedvessy György* és *Hankó Zoltán*, a *Gyógyszerészet* felelős szerkesztője között 1995. január 15-ét követő hónap folyamán több levélváltás történt. *Kedvessy* – az akkori politikai helyzetben – a cikkek megjelentetését nem tartotta indokoltnak, de a kézirat kiegészítését elvállalta. – A Mozsonyi professzorhoz kapcsolódó (igazolás-eltépési) történethez írta: *„Családomon kívül most már Te (is) tudsz erről, Jozsó"*.

Hankó Zoltán két kérdést vetett fel: 1) a történteket miért közlik és 2) megjelentetését miért siettetik?

Laszlovszky József hallgatóként vett részt a németországi kényszer-kitelepítésben, amelyet valóban „kényszer"nek tart és vallja, hogy több mindenről fogalmuk sem volt. Az az év a magyar gyógyszerészek oktatástörténetének *fehér foltja*. Holott, nincs semmi takargatni valójuk. Ennek ellenére a hallgatókra rásütötték a *„nyugatos"* jelzőt, aminek hátrányos következményeit a politika évtizedeken át éreztette velük. – Tudja, hogy Mozsonyi nem válaszolt Kedvessy *Adldorf*ból írt levelére. Azt írja: Kedvessyt a kényszer-kitelepítés *„egyes egyedüli erkölcsi és anyagi kárvallottjának tartja, akit teljesen igazságtalanul"* hurcoltak meg.

Megjegyzésem. A Mozsonyi professzorral 1944–45-ben megesett, nem mindennapi történetet első alkalommal az 1980-as évek elején Pécsett hallottam: Kedvessy professzor egykori tanítványa (I. J., 1957-ben végzett Budapesten) mondta el röviden, azaz Mozsonyi prof. egyszerűen széttépte az általa adott igazolást (persze, hogy utána *„igen megnyugodott"*). Vagy tíz évvel később úgy éreztem, hogy rákérdezhetek, amire Kedvessy prof. mosolyogva adott kitérően egyértelmű választ...

Ugyane sztorit 2010-ben – szó szerint – *Bayer professzor* is megismételte. – Nem utolsó sorban, a budapesti Gyógyszerészeti Intézet 75 éves ünneplésére összeállított reprezentatív könyvben *dr. Kedvessy Andrea* erről is emlékezik [22].

Mohr Tamás [Budapesten végzett 1950-ben] főgyógyszerész véleménye: „1949–1950 év volt a baloldali hatalomátvétel ideje az Egyetemen is. A későbbi *Gyarmati professzor* és társai – akik egy évvel előbb [1949-ben] végeztek, az Oktatási Osztály és a Párt segítségével – félelmetes légkört hoztak létre. Például azok az adjunktusok és professzorok, akiket 1944 őszén Németországba vittek ki a gyógyszerészi kar hallgatói közül, reszkethettek állásukért. Így *Kedvessy professzor* úrnak ezért kellett Szegedre mennie. *Halmai professzor* úr is a bögyükben volt. ..." [25]

Epilógus. Mozsonyi professzor 1954-ben korrekt módon méltatta Kedvessy 18 éves budapesti munkásságát, 1959-ben meleg hangon gratulált Kedvessy professzor Szegedre történt kinevezéséhez. – Levelezésük a továbbiakban is nagyon baráti és kollegiális volt; e levelekben Mozsonyi kiemelte Kedvessy hazai és nemzetközi érdemeit stb. *Kedvessy Andrea* közli több levél fénymásolatát [22].

Mozsonyi professzor egyik levele (1964. II. 11.) a következő oldalakon olvasható.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa ... nyugalomba vonulása alkalmából *dr. Mozsonyi Sándor*nak, a Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészeti Intézete vezetőjének *Munka Érdemrend* kitüntetést adományozott: *Gyógyszerészet* 6(9), 350 (1962). – Prof. Mozsonyi munkásságát Szegeden Kedvessy professzor méltatta; ezt a Kari Tanács 1963. évi I. ülésének *Jegyzőkönyve* rögzíti.

Mozsonyi Sándor 1976-ban elhunyt (1889–1976). Ha valaki, akkor Kedvessy – aki 23 éven át volt munkatársa – igazán jól ismerte őt és nála talán senki sem lett volna alkalmasabb Mozsonyi professzor életművének méltatására. Ebben – többek között – kiemeli, hogy 1) Mozsonyi kezdeményezésére 1935-ben az Egyetemi Gyógyszertár nevét *Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet és Egyetemi Gyógyszertár* elnevezésre módosították, 2) a közben megszüntetett *Pasteur Kórház* épületét megkapta az előbbi Intézet és Gyógyszertár és 3) 1940-ben bevezették az általa kidolgozott 4 + 1 éves gyógyszerészképzést. Kedvessy nekrológja méltó tanítómestere és nagy elődje teljesítményéhez, ugyanakkor nagyon elegáns és fegyelmezett is: *„Emlékét kegyelettel megőrizzük annak tudatában, hogy Mozsonyi Sándor munkássága nagymértékben hozzájárult a magyar gyógyszerészet és gyógyszerellátás színvonalának kialakulásához és korszerűsítéséhez”* *Gyógyszerészet* 20(8), 281–282 (1976) és *Gyógyszerészet* 33(6), 283–284 (1989).

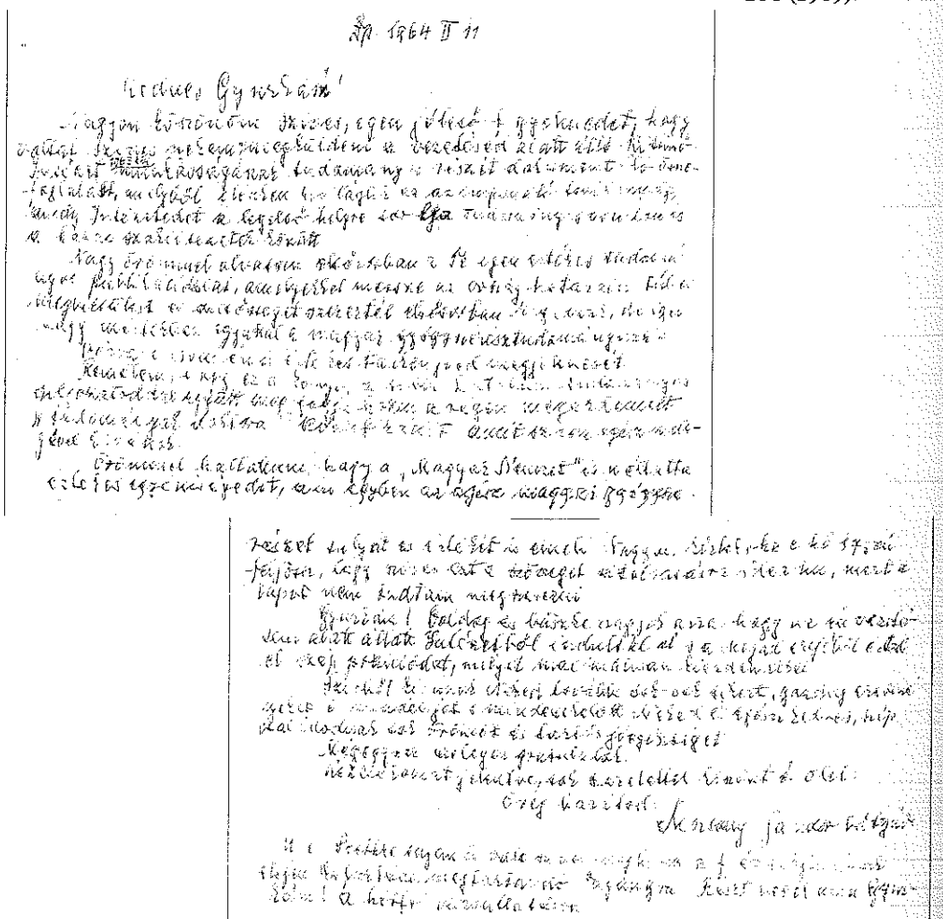

1964 II.11: Mozsonyi professzor levele

Irodalom

18. Zalai Károly: *Gyógyszerészeti életképek. Írások és naplórészletek.* Dictum Kiadó, Budapest, 2004: 9–27. oldal
19. Kedvessy professzor naplófeljegyzései
20. Laszlovszky József: *Gyógyszerészet,* 39(1), 35–41 és 39(2), 111–119 (1995)
21. Benke József: *Orvosi Hetilap* 135(10), 533–535 (1994)
22. Kedvessy Andrea: *Kedvessy György élete és munkássága.* In: „75 éves a Gyógyszerészeti Intézet”. Budapest, 2010: 129–142. oldal
23. Gáborján Katalin: *Gyógyszerészet* 38(10), 845–847 (1994) és *A Gyógyszerész* 1(2), 34 (1946)
24. Erős István: *Egy elfelejtett könyv.* In: „75 éves a Gyógyszerészeti Intézet”. Budapest, 2010: 143–152 oldal
25. Mohr Tamás: *Építőkövek a magyar gyógyszerészet 1940 utáni történetéhez.* Dictum Kiadó, Budapest, 2003: 27. oldal

3.4. Arbeitstagung és 18. Vortragstagung, Berlin (NDK), 1957. május 16–17, 18–19.

Kedvessy docens életében meghatározó – talán sorsdöntő is – volt az 1957-es tanulmányút Berlinben, az NDK két Gyógyszerész Társaságának 2 + 2 napos rendezvényén, ahol előadást tartott. Mint alábbiakban látható, a Meghívót *Professor Voigt* küldte, éspedig *Vastagh Gábor* professzorra hivatkozva. Vegyük figyelembe, hogy minderre az 1956-os „sajnálatos” események utáni évben került sor! Emiatt ezt a háború utáni első útját kissé jobban dokumentálom: mellékelem a *Meghívót*, a *Programot* és egy *fényképet*, akkori nagy nevű gyógyszerész-hírességekkel.

PROGRAMM

zur 1. Arbeitstagung über
Pharmazeutische Technologie und Arzneiformenlehre
in Berlin am 16. und 17. Mai 1957 und zur
18. Vortragstagung der Bezirksgruppe Brandenburg
der Pharmazeutischen Gesellschaft in der DDR
in Berlin am 18. und 19. Mai 1957

veranstaltet von der

Pharmazeutischen Gesellschaft
in der Deutschen Demokratischen Republik
Bezirksgruppe Brandenburg
und dem
Pharmazeutischen Institut
der Humboldt-Universität Berlin

A rendezvény programja

HUMBOLDT-UNIVERSITÄT ZU BERLIN

Mathematisch-Naturwiss. Fakultät
PHARMAZEUTISCHES INSTITUT

Berlin-Weißensee den 21.2.1957
Gaethestr. 16/17
Telefon 56 14 52
Bankverbindung Deutsche Notenbank Berlin
Kto.-Nr 11 27 330

V/kr

Herrn

Dozenten Dr. György Kedvessy

Budapest IX

Pharmazeutisches Institut
der Universität Budapest

Högyes Endre-ucca 7

Sehr geehrter Herr Dozent!

Durch die Freundlichkeit von Herrn Dr. Gabor Vastagh, ist uns nunmehr Ihre Anschrift bekannt geworden. Obgleich ich annehme, daß Sie bereits im Besitze einer Einladung für die im Mai dieses Jahres in Berlin stattfindenden Arbeitstagung über pharmazeutische Technologie sind, möchte ich Sie im Auftrage von Herrn Prof. Dr. Weiß, der leider z.Zt. erkrankt ist, herzlich zu dieser Tagung einladen und Sie gegebenenfalls um Mitteilung bitten, ob Sie möglicherweise bereit wären, die Tagung mit einem Referat zu bereichern. Besprechungen mit hiesigen Ministerien ergaben, daß nunmehr nach Normalisierung der Lage Ein- und Ausreise von Wissenschaftlern zu Arbeitstagungen aus Ungarn und der DDR durchaus möglich ist.

Wenn Sie für diese Veranstaltung zusagen, wird Ihre Einreise von uns aus über die hiesigen zuständigen Ministerien beantragt.

In der Hoffnung, Sie bald bei der Tagung begrüßen zu können,

verbleibe ich mit vorzüglicher Hochachtung
Ihr
sehr ergebener
(Voigt)

1 Anlage

Mitteilungen und Rechnungen sind nur an die rotgedruckte Institution zu richten

(92) H 12243.55 05

Professzor Voigt „Meghívó"-ja

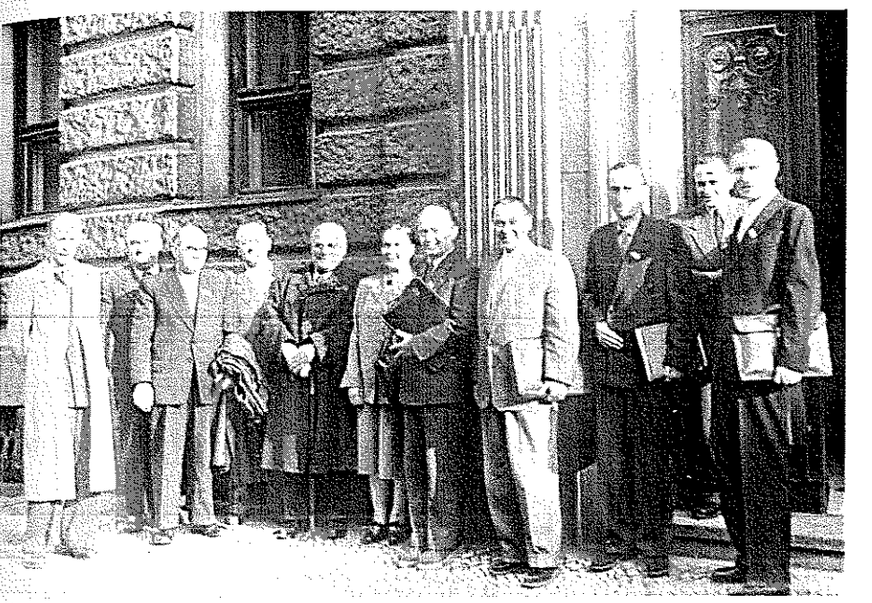

A Kelet-Berlinben 1957-ben rendezett gyógyszerész konferencia résztvevői, a „nagy csapat": Bogs, Range, Awe, Trandafilow, Mozsonyi Sándor, Kutumowa, Pohloudek-Fabini, Voigt professzor és mások; a kép jobb szélén Kedvessy György

Sinaia, 1958 Barcsay Istvánnal

A szovjet delegációval

3.5. Szegedre érkezése előtt. Törekvések politikai befolyásolására ...

Saját feljegyzései alapján – 1953-ban Kedvessyt behívták az Egészségügyi Minisztériumba, ahol „az Oktatási Főosztály akkori vezetője – a gyógyszerészi ügyek főelőadójának jelenlétében – a következő ajánlatot tette: azonnali docensi kinevezéssel lehetőséget adnak neki, hogy Szegedre menjen, Dávid Lajos professzor utáni utódlási joggal. Elvárásuk – mivel Dávid Lajos működésével kapcsolatban több bejelentést kaptak – *'mindössze'* annyi volt, hogy amennyiben közvetlenül mellette működve észrevesz *'valamit'*, ami *'nem megfelelő'*, akkor azt a Minisztériumnak folyamatosan jelezze, amit ők mérlegelnek majd és indokot találnak mielőbbi nyugdíjazására. Dávid professzor az '50-es években úgyszólván kihívta maga ellen a sorsot, mert miközben tiltották, feltűnően mutatta meg vallásosságát és professzorként miséken nyilvánosan ministrált".

Kedvessy az ajánlatot azonnal, gondolkodás nélkül visszautasította és azt mondta, hogy nem hajlandó a kést egy, már betegeskedő ember hátába szúrni. E döntését *„igen rossz néven vették, s ennek reám nézve számos hátrányos következménye származott"*.

Dávid professzor Háznagyné Romvári Olga gyógyszerésszel és Rácz István tanszéki laboránssal

Dávid professzor a háborús események miatt elrendelt kitelepítési utasítást egyrészt szabotálta, másrészt Szegeden maradt. *„Emberbaráti magatartását jellemzi, hogy határozott kiállásával része volt 1944-ben a fajüldözött Rusznyák és Purjesz professzor deportálása megakadályozásában. Személyének értékelését jelenti, hogy 1947-ben az Orvostudományi Kar dékánja, a következő évben prodékánja volt"!*

Ugyancsak 1953 tavaszán – a Szakszervezet vezetőségi ülésén – éles támadást intéztek ellene, mert kevés szovjet fordítást juttatott el az illető Lapnak. *„Mérsékelten élesen válaszoltam. A támadás nélkülözte a reális alapot és a konkrétumokat"* [kézzel írt feljegyzés].

Fél évvel később *„a P. szervezet újjáalakult, külön gyógyszerész-alapszervezet létesült. Szó volt róla, hogy én vagyok a kiszemelt elnök. Amikor szóban a kijelölt vezetőket az új egyetemi titkárhoz hívták, beszéltem Farkas Istvánnal, a titkárral. Feltártam legerősebb kártyámat: templomba járok (ezt mondani egy párttitkárnak 1953-ban)! Elkomolyodott ..."* [kézzel írt feljegyzés]

„1959 februárjában a Dékáni Hivatal pótkollokviumra írta ki T. Máriát. Indexéből láttam, hogy az 5 vizsgatárgyból 3-ból bukott, de Végh és Sz. már pótvizsgáztatta. Az aktuális vizsgaszabályzat nem tesz pótvizsgát lehetővé. Erre felhívtam a figyelmét. Ő azt mondta, helyes. Telefonált a Dékáni Hivatalba, ... Én kértem, írásban kérje vizsgáztatására az utasítást, ... mert a tételes jogszabállyal szemben nem lehet.

Átment a párttitkárhoz, Tóth Józsefhez, elmondta, s Tóth feljött a vizsgára és kért, hogy vizsgázzon, ill. felhívott erre. ... Az esemény tanúja volt Némedy mint vizsgaelnök. Az után és konkrét utasításra levizsgáztattam. Tehát nem voltak hajlandók írásban adni az utasítást" [kézzel írt feljegyzés]

Mivel Dávid Lajos professzor egészségi állapotának romlása gátolta működését, 1958 október 1-jén kérte nyugdíjaztatását. E dátum olvasható az általa, saját kezűleg vezetett Vizsganapló – egy kékfedelű, 80 lapos, vonalas füzet – utolsó oldalán és az, hogy „Deo gratias" (elérhető: Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár, 1023 Budapest, Török u. 12; 280. doboz, 6.4) [26]:

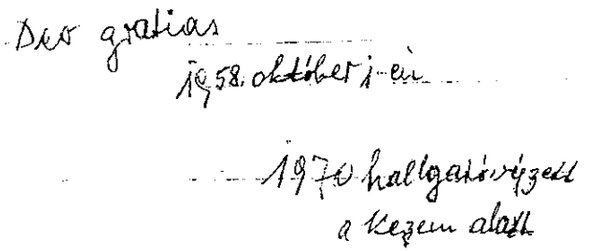

Dávid professzor vizsganaplójának záró sorai 1958-ból [26]

(Magánvéleményem. Ennélfogva 1958-ban évfolyamunk tagjaiként mi voltunk Dávid professzor utolsó tanítványai, akik még nála szigorlatozhattunk.)

Ennek ellenére 1959-ben bizonyos körök Kedvessyt úgy fogadták Szegeden, hogy „Pestről jön a kommunista, aki Dávid Lajos utódja lesz". Ez – főként az előzmények miatt – nagyon rosszul esett neki. Egyrészt azért, mert soha nem volt kommunista – élete során mindvégig hívő volt és még a legnehezebb időkben is megtartotta a vallási kötelezettségeket – másrészt azért, mert bár az ő hozzáállása is segített megvédeni Dávid Lajost, mégsem beszélhetett róla.

Erről az eseményről sokáig hallgatott; csak Dávid professzor születési centenáriumán, 1989. október 14-én Szegeden tartott megemlékező előadásban mondta el, hogy Dávid Lajost – vallásos élete és bizonyos tevékenységei miatt – már '53-ban nyugdíjaztatni akarták [*Gyógyszerészet* 34(5), 227–228 (1990)] [27].

Egyetemi docensi kinevezésének ügye

Előzőkben erről már részletesen írtam: *„Az év elején M. (prof. Mozsonyi) közölte velem, a Min.-ban tájékoztatták, hogy kap az int. egy docensi állást. Erre ő – mint mondta – kijelentette, hogy csak én jöhetek számításba. – Amikor megjött az állás, ismét ezt mondta ... minden tekintetben helyettesének ismert el.*

M. elmondta, hogy a Min. képviselője említette a szegedi lehetőséget, mint részemre rossz pontot. Amint Harangby elmondta, ez nem így volt. Mint kérdés merült fel és M. vá-

laszolva mondta, hogy én nem voltam hajlandó lemenni H szerint M mindjárt az elején ismertette a javaslatot, de azonnal Némedy *dicséretébe kezdett Feltűnő volt, hogy saját javaslatával ellentétes álláspontot foglalt el . . 1954 márc."*

Kedvessy Györgyöt végül 1956 augusztus 24-én nevezték ki docensnek

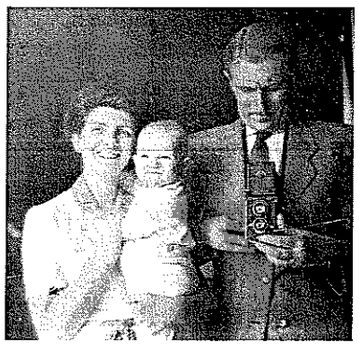

1958: Kedvelt Rolleiflex-gépével

1958. nov. 10. Tóth József párttitkár közlése

„A P. (= Párt) nagyra értékel, hozzásegít a szegedi katedrához, de szeretné, ha belépnék Reám számítanak úgy, hogy visszajövök Pestre Kéri, hogy szegedi időm alatt is legyek vele kapcsolatban M (= Mozsonyi) nyugdíjba megy 70 éves korában, az itteni profok kevésbé alkalmasak a Kar segítésére, a jövő embere én vagyok Vár a dékánság. A célból adták a fiatal okt ügyét a kezembe Válasszam ki a jövő szempontjából a megfelelő embereket" [kézzel írt feljegyzés].

Összefoglalás

Kedvessy 1936 és 1959 között 23 évet töltött a budapesti Gyógyszerészeti Intézetben Közben elsajátította és gazdagította mindazokat az elméleti, gyakorlati és vezetési ismereteket, amelyeket aztán Szegeden – tanszékvezetői, kutatói, dékáni és rektorhelyettesi munkájában – is remekül hasznosított Kutatói pályafutása korai szakaszában a gyógyszerellenőrzéssel kapcsolatos tudományos tevékenysége kiemelkedő jelentőségű Kísérletei eredményeit főként külföldi szaklapokban publikálta, ennélfogva neve és tevékenysége széles körben ismertté és elismertté vált A II világháborúban közel egy éves németországi kényszer-kitelepítésre rendelték, majd – hazatérte után – itthoni „tapasztalatai" jellemét tovább erősítették . .

Irodalom

26 Dávid professzor által vezetett *Vizsganapló* Elérhető: *Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár,* 1023 Budapest, Török u. 12: 280 doboz, 6.4.

27. *Gyógyszerészet* 34(5), 227–228 (1990).

BUDAPESTI ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM
GYÓGYSZERÉSZETI INTÉZET
BUDAPEST IX, HŐGYES ENDRE UTCA 7
Telefon: 137 297

66/1959-60. EGYI/Sné. szám

Működési bizonyítvány

Dr.Kedvessy György, akit 1959.évi szeptember hó 1.-vel nevezett ki a Minisztertanács a szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészi Karán a Gyógyszerészeti Intézet tanszékvezető egyetemi tanárává, e kinevezését megelőzőleg 23 éven át dolgozott a Budapesti Orvostudományi Egyetem vezetésem alatt álló Gyógyszerészeti Intézetében, ahol kiemelkedő egyetemi pályát futott be.

1936.-ban, - amikor kitűnő eredményű szigorlatokkal megszerezte a gyógyszerészi oklevelet, - lépett az Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet szolgálatába, ahol két éven át díjtalan egyetemi gyakornoki minőségben gyógyszerészdoktori tanulmányokat folytatott, amelynek eredményeként értékes tudományos disszertációt dolgozott ki, majd ezt követőleg doktori szigorlatait valamennyi tárgyból "summa cum laude" jelzéssel tette le. Már ebben az időben kitűnt sokoldalusságával, kiváló szellemi képességével, szorgalmával, ambíciójával és a tudományok iránti érdeklődésével. Ennek megfelelően bár kezdetben lassú ütemben, de később gyorsabb tempóban lépett elő az egyetemi ranglétrán tanársegéddé, adjunktussá, Tudományos munkásságának elismeréséül az 1944.évben magántanárrá habilitálták, az 1956.évben pedig egyetemi docens lett. Ugyancsak kiváló szaktudományi működésének eredménye "a gyógyszerészi tudományok kandidátusa" tudományos akadémiai fokozat elnyerése is.

Lankadatlan kutatómunkásságát és a tudományok iránti olthatatlan szomját 95, főként tudományos és részben továbbképző tárgyú, széleskörű kutatómunkán alapuló publikációja, továbbá egy szakmai tankönyve, valamint az V.Magyar Gyógyszerkönyv, az Addendum és a Formulae Normales szerkesztésével kapcsolatos tevékenysége jellemzik legszembetűnőbben.

Mint oktató is igen értékes munkát végzett, mint az intézeti ellenőrző és tudományos-kutatólaboratorium, továbbá a hallgatók szakmai kiképzésében fontos szerepet vivő kémiai vizsgáló laboratorium vezetője.

A tanszékvezető akadályoztatása esetén számos esetben tartott mint helyettes egyetemi előadásokat. Ezenkívül szaktárgyából fakultatív, ajánlott tárgyként is tartott előadásokat a gyógyszerészhallgatók részére. E munkáért többszörös rektori dicséretben és jutalomban részesült. Ugyancsak több előadással szerepelt szakmai tudományos vonalon különböző megyei Gyógyszertári Központok meghívására, nemkülönben az Orvosegészségügyi Szakszervezet Gyógyszerész Szakcsoportjának rendezésében. Ezek során mindenkor magas szinvonalu továbbképzőszerű szabadelőadásokkal gazdagította az érdekelt gyógyszerészek tudását.

A fiatal intézeti oktatókat és a doktorjelölteket a tudományos kutatómunka módszereibe bevezette.

Mint vizsgáztató, a hallgatók kollokviumain, szigorlatain vett sok esetben részt és a gyógyszerészi államvizsgák egyik bizottságában is vizsgáztató volt.

1959: Működési bizonyítványának első oldala

Csoportkép: a Gyógyszerészeti Intézet munkatársai – közöttük Mozsonyi professzor, Aradi Lajos, Farkas András, Koritsánszkyné, Rácz István, Szabó Judit, Szepesy Angéla, Vajdáné, Váradiné – és prof. Kedvessy, 1959. szeptember (utolsó kép a „pestiekkel")

4. SZEGEDI ÉVEK

4.1. AZ ELSŐ MAGYAR EGYETEMEK

Európa első egyetemei főként helyi jelentőségű káptalani és kolostori iskolákból alakultak ki; ezek bölcsészeti, teológiai, orvosi, jogi és szabad művészetek (aritmetikai, geometriai, csillagászati és zenetudományi) karán a magyar fiatalok határainkhoz közeli városokban, elsősorban Pádua (alapítva 1222), Prága (1348), Krakkó (1364), Bécs (1365) és Bázel (1460), ill. a távolabbi Párizs (1215) stb. egyetemén tanultak [28]. Akkoriban ez a fiatal vallásától is függött.

Eközben királyaink és arisztokratáink hazánkban is alapítottak egyetemeket, azaz:

III. Béla király	Veszprémben 1172–1196-ban,
Nagy Lajos király	Pécsett 1367-ben,
Zsigmond király	Óbudán 1395-ben,
Hunyadi Mátyás	Pozsonyban 1467-ben *(Academia Istropolitana)* és
Hunyadi Mátyás	Budán 1475 körül,
Báthory István	Kolozsvárott 1581-ben,
Pázmány Péter	Nagyszombatban 1635-ben,
Kisdy Benedek püspök	Kassán 1657-ben és
Mária Terézia	Selmecbányán, 1763-ban, azaz 591 év alatt 9 egyetemet [28]!

Báthory István és Bethlen Gábor szobra Szegeden, a Dóm téren [29]

A teljességhez tartozik, hogy *Bethlen Gábor* fejedelem 1622-ben Gyulafehérváron főiskolát létesített, amely Erdély legjelentősebb oktatási intézménye lett. És 1735-ben Selmecbányán (Hont vármegye) nyílt meg Magyarország első bányatisztképző iskolája, amelyet *Mária Terézia* 1763-ban főiskolai, majd 1770-ben akadémiai rangra emelt. Ez lett Európa első felsőfokú bányászati tanintézete! E város 1782-ben – 23 192 lakosával – hazánk harmadik legnépesebb települése volt! – 1919 után a Bányászati és Erdészeti Főiskola Sopronba került [28].

4.2. A BÁTHORY-EGYETEM RÖVID TÖRTÉNETE

Báthory István (* 1533 január 1, Kolozsvár – † 1586. december 22., Grodnó, Lengyelország) erdélyi fejedelem, 1575-től lengyel király és Litvánia uralkodója, neves történelemformáló és egyetemalapító. 1549–1551 között a Páduai Egyetemen tanult, majd 1565–1567 között – másfél évig – I. Miksa király foglya volt Bécsben (ez időben a jezsuiták patronálták). Hazánkban azokban az évtizedekben alakultak meg az ún. protestáns „tanodák", pl. Kolozsvárott, Marosvásárhelyen, Gyulafehérváron és Nagyenyeden [28].

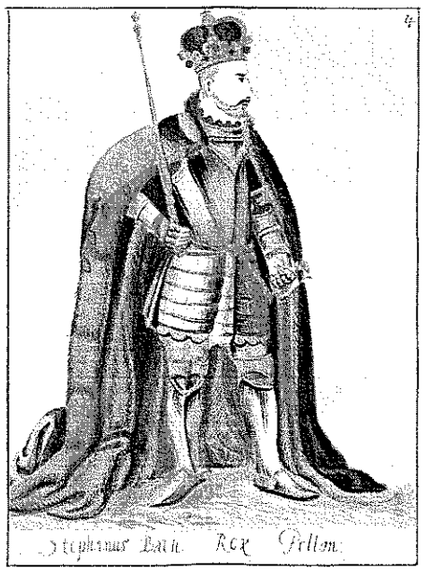

Báthory István (1533–1586)

Báthory István 1581. május 12-én akadémiát alapított Kolozsvárott, ahová 12 jezsuita indult, akik ott is ugyanolyan magas színvonalon tanítottak, mint bárhol a világon. A neves *XIII. Gergely pápa* (1502–1585. A *Gergely-naptár* megalkotója és az első *Collegium Hungaricum* megalapítója) egyetemi rangra emelte (1582). Nagyon mozgalmas évtizedek következtek: 1586-ban kolerajárvány volt, amit 1603-tól vallásháborúk követtek, az egyetemet is lerombolták, majd 1691-ben visszatértek a jezsuiták (rendjüket 1773-ban oszlatták fel). Ez idő alatt – tehát 1581–1773 között – 20 487 ifjú férfit tanítottak, ami átlagban több mint 100 hallgató évenként! A következő évben (1774) Mária Terézia jogi és orvosi karral egészítette ki, amelynek pl. 1775-ben 19 tanára és 400 diákja volt [28, 29].

II. József 1784-ben visszaminősítette líceummá, ennélfogva 1784 és 1872 között Erdélynek nem volt egyeteme. Ebben az időszakban a Jogakadémia és az Orvossebészi Tanintézet őrizte a Báthory-egyetem folyamatosságát. – A történeti adatok feltárásában elévülhetetlen érdemeket szerzett *prof. emer. Minker Emil* [30]. E téren *Szögi László* és *Varga Júlia* 2011-ben kiadott könyve szintén hiánypótló [31].

4.3. MAGYAR GYÓGYSZERÉSZKÉPZÉS

Az európai államokban 1769 előtt a gyógyszerészeket a kereskedők és az iparosok céhmesterei közé sorolták. Képzésük is céhjellegű volt: magiszter-képesítéséért a jelölt a physicus (kb. megyei tisztiorvos) *et al.* előtt vizsgázott.

Pázmány Péter esztergomi érsek 1635-ben – a török hódoltság miatt – Nagyszombatban alapított egyetemet (*Universitas Tyrnaviae* = Nagyszombati Egyetem), ahol előbb bölcsészetet és hittudományi, majd 1767-től jogi és 1769-től orvosi ismereteket lehetett elsajátítani, s ahol 1771-ben megkezdődött a gyógyszerészképzés is. Belátták ugyanis, hogy a gyógyszerészi tevékenységhez egyetemi végzettség és kellő szaktudás (gyakorlat) kell. Ettől kezdve a jelöltnek a dékán, egy gyógyszerész, a kémia és a botanika professzora előtt – kémia, botanika, latin és gyógyszerészeti ismeretek, lényegében gyógyszerkészítés – tárgyból kellett vizsgát tennie.

Pázmány Péter aláírja az egyetem alapítási okmányát, 1635
Temple János festménye, 1885

„Nálunk is érvényben volt bécsi Apotheker Ordung *szerint (I. kiadás 1564, javított kiadás 1644) csakis vizsgázott gyógyszerész vezethet önállóan gyógyszertárat. Vizsgára csak az bocsátható, aki 4 évig gyakornokoskodott, törvényes születésű és római katolikus vallású. Vizsgázni a bécsi orvosi Kar előtt kell, úgy a gyakorlati, mint elméleti részből, s jól felkészült vizsga után fogadalmat tenni, hogy igyekezni fog ismereteivel javára lenni a szenvedő emberiségnek, s az orvos által előírt módon készítendi gyógyszereit. Mindenkor el lesz látva purgantia, simplicia et compositával, nemkülönben a patikában használt más szerekkel is"* – vélte Kazay Endre [32].

1771-től előbb 3 hónapos, aztán 1 éves tanfolyamot írtak elő, amelyen a jelölteknek latin tudással és kellő gyógyszerészi gyakorlattal kellett rendelkezniük. Tantárgyaik: kémia, botanika és gyógyszerészi ismeretek. 1839-től algimnáziumi (a régi gimnázium I–IV. osztálya) végzettséget kértek, majd 1851-től a képzés 2 éves lett, ill. 1914-től érettségi vizsgát követeltek meg. Mozsonyi professzor 1940-ben kezdeményezte a 4+1 éves képzés bevezetést, amely végül is 1988-tól valósult meg. 2009-től a gyógyszerészek – az orvosokhoz, fogorvosokhoz, állatorvosokhoz és jogászokhoz hasonlóan – *foglalkozási doktori címet* (*Dr. pharm.*) kapnak.

Nagyszombatban tehát 1771-ben indult a gyógyszerészképzés, 1777-ben *Mária Terézia* az egyetemet Budára helyeztette (a királyi palotába), 1784-ben Pestre került, ill. 1873-tól – Buda, Óbuda és Pest egyesítését követően – Budapesten folytatta munkáját (Budapesti Királyi Magyar Tudományegyetem).

A képzési idő 1771-től, években, nagyon vázlatosan [33, 34]:

Időszak	Egyetemi oktatás	gyógyszertári gyakorlat	képzési idő, összesen	Záróvizsgatárgyak száma
1771–1850	1	6	7	–
1851–1891	2	6	8	–
1892–1913	2	5	7	–
1914–1939	2	5	7	1
1940–1948	4 (= 1+3)	1	5	–
1949–1986	4	0,5	4,5	2
1988-tól	4,5	0,5	5	3

A *Kolozsvárott* 1872-ben újra alapított *Magyar Királyi Tudományegyetem* – az első világháborút követően és mintegy 2 éves budapesti kitérő után – 1921-től Szegedre települt. A *Szegedi Tudományegyetem* intézeteinek és klinikáinak létesítésében *gróf Klebelsberg Kunó* (1875–1932) – az egyszerre hazafi és európéer kultuszminiszter (1922–1931) – érdemei elévülhetetlenek. Hitvallása szerint: „ Lehet egy nemzetet szegénnyé, koldussá tenni, de ha a nemzetben lakozó szellemi és erkölcsi erőket megtartani és gyarapítani is képesek vagyunk, akkor a nemzet nincs elveszve és mindent vissza lehet szerezni".

Gróf Klebelsberg Kunó [28]

Gróf Klebelsberg Kunó

A II. világháború után a magyar Kolozsvári Egyetem Orvosi Kara 1946-ban áttelepülni kényszerült Marosvásárhelyre, ahol 1948-tól a Gyógyszerészeti Kar is működik.

Zágrábban 1874-ben indult meg gyógyszerészképzés.

Pozsonyban 1912-ben létesítették az Erzsébet Tudományegyetemet [35], ahol gyógyszerészképzés is volt; Trianon után néhány kara Pécsre került át (1921) – 1912-től tehát a történelmi Magyarország négy nagyvárosában folyt gyógyszerészképzés!

Debrecenben 1996-tól és *Pécsett* 2000-től indult a gyógyszerészek oktatása (az ötvenes évek elején olyan nagy volt a gyógyszerészhiány, hogy Debrecenben is indítottak 1–1 évfolyamot, amelyek hallgatói 2 éves TTK-s alapképzés után főként Budapesten folytatták gyógyszerészi tanulmányaikat. A Szegeden 1954-ben kezdett évfolyam létszáma is pl. 176 fő volt)!

Jelenleg tehát öt városban, nevezetesen Budapesten, Debrecenben, Marosvásárhelyen, Pécsett és Szegeden folyik magyar nyelven is gyógyszerészképzés.

Karaink közös eredetűek. Mint láttuk, Báthory István 1581. május 12-én létesített Kolozsvárott *akadémiát*, majd 1872-ben ugyanott ismét megalapították a Magyar Tudományegyetemet, amelynek neve 1881-ben lett *Ferencz József Tudományegyetem*. *Gróf Mikó Imre* (1804–1876) – *„Erdély Széchenyije"* – igen-igen jelentős szerepet vállalt az egyetem felállításában (nevéhez fűződik – többek között – az *Erdélyi Múzeum-Egyesület* megalapítása is. Ennek éppen 2009-ben ünnepeltük 150 éves évfordulóját) [37].

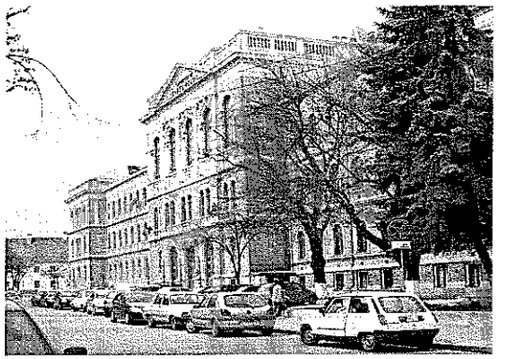

A Kolozsvári Egyetem impozáns épülete napjainkban, a Farkas utcában; 1895-ben adták át.

Két kép a mai Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem (MOGYE, egykori Ludovika) főépületéről [36]:

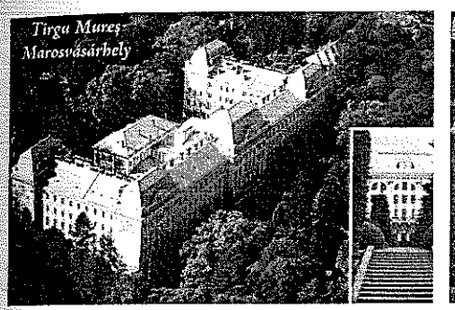

A Szegedi Tudományegyetem vezetése 2011. május 11–12-én ünnepségsorozatot rendezett, aminek előzménye, hogy 1) 430 évvel ezelőtt, 1581. május 12-én adta ki Báthory István egyetemalapító levelét és 2) 90 éve, 1921. október 9-én a Kolozsvárról Szegedre menekült egyetemen megkezdődött az oktatás. A rendezvénynek igen gazdag programja volt [38–40].

A Mikó Imre emlékérem

Irodalom

28 *Magyar Nagylexikon, 1–19. kötet* Akadémiai Kiadó, 1993–1995, ill Magyar Nagylexikon Kiadó, 1997–2004, Budapest.

29. Kata M. és Gyéresi Árpád: *A közös eredet . . Gyógyszerészettörténet* 8(2), 4–8 (2010).

30. Minker Emil: *Szeged egyetemének elődei* Szegedi Tudományegyetem, Szeged, 2003, ill *Minker E. Hol volt Kolozsvárott a „receptúrai dolgozda és . ?" Gyógyszerészet,* 48(11), 677–686 (2004).

31 Szögi László – Varga Júlia : *A szegedi Tudományegyetem és elődei története, I rész.* Szeged, 2011.

32. Kazay Endre: *Gyógyszerész lexicon.* Kiadta Molnár Mihály Nagybányán, 1900 III. kötet, 35. oldal.

33. Kissné Ábrahám Katalin: *A gyógyszertári hálózat kialakulása és fejlődése . . 1770–1950.* Békés megyei Levéltár

34 Szabó Attila: *Gyógyszerészképzés hazánkban. Gyógyszerészettörténet* 6(2), 10–13 (2008)

35. Kiss László : *Az orvostudomány felvidéki történetéből* Magyar Tudománytörténeti Int., Piliscsaba, 2010

36. Gyéresi Árpád (szerkesztő): *A Marosvásárhelyi Gyógyszerészeti Kar, 1948–1998.* Editurii Mentor, Marosvásárhely, 1999, ill *A hatodik évtized.* A Marosvásárhelyi Gyógyszerészeti Kar. Farma Media Kiadó, Targu-Mures/Marosvásárhrely, 2011 ISBN 978–606–92180–8–2

37. Péter H Mária: *Az Erdélyi Múzeum-Egyesület 150 éve a tudomány szolgálatában.* Gyógyszerészet 53(10), 616–622 és 53(12), 780–781 (2009).

38. *Gyógyszerészet* 55(6), 379 (2011).

39. Újszászi Ilona: *A szegedi felsőoktatás integrációjának története (1581–2010).* – Ref.: *Gyógyszerészet,* 54(2), 127 (2010).

40 *90 éves a szegedi gyógyszerészképzés* Szerkesztő: *prof. Erős István,* Szeged, 2011. Könyvismertetés: *Gyógyszerészet* 56(4), 255 (2012). – Kata M. és Révész P : *A szegedi Gyógyszertechnológiai Intézet. Gyógyszerészettörténet* 5(4), 4–10 (2007)

4.4. Gyógyszerészképzés Szegeden 1921-től

Az SZTE 12 karán jelenleg 30 ezernél több hallgató tanul Egyébként a brit *Quacquarelli Symonds* által készített egyetemi világrangsorban *(QS University Ranging)* a Szegedi Tudományegyetem 2011-ben az előkelő 451–500-as csoportba került (tavaly még a 500–600-as csapatban volt).

Gyógyszerészképzés városunkban. 1921-től a kolozsvári egyetemet – átmeneti budapesti működést követően, az 1921 évi XXV törvény alapján – ideiglenesen Szegeden helyezték el (a *Klauzál Gábor Gimnáziumban* és a *Felső Fémipari Iskolá*ban). A képzés 1921. október 19-én indult és az 1923–24 tanévben 52 gyógyszerész végzett A szegedi képzés megszervezésében elévülhetetlen szerepe volt *dr. Dávid Lajos* professzornak (1889, Kézdivásárhely – 1962, Szeged), aki a II világháborút követő években az Orvoskar dékánja, majd prodékánja is volt! – További életrajzi részletek [40].

Karunk 1957-ben létesült Képzésünk 1988-tól 5 éves Oktatásban kooperálunk az ÁOK és a TTIK intézeteivel. Jelenleg a Karon kb. félszáz oktató működik (95%-uk tudományosan minősített!): nevezetesen 1 akadémikus, 9 (+5 nyugdíjas) akadémiai doktor, 5 (+4 nyugdíjas) kandidátus és 30 PhD. Egyik publikációnkban emlékeztünk a Kar 90 éves történetének 15 elhunyt professzorára [*Gyógyszerészet* 55(5), 263–266 (2011)] és az Egyetem más, hallgatóink képzésében részt vett néhai oktatójára [*Gyógyszerészet* 55(12), 733–740 (2011)].

Irodalom

40. *90 éves a szegedi gyógyszerészképzés.* Szerkesztő: *prof. Erős István,* Szeged, 2011. – Könyvismertetés: *Gyógyszerészet* 56(4), 255 (2012)

4.5. A hazai gyógyszerészképzés eseményei, gondjai és eredményei 1984 után

1986: megindítottuk a külföldi hallgatók térítéses képzését, angol nyelven: *Gyógyszerészet* 43(3), 167–170 (1999) és *Gyógyszerészet* 55(7), 422–427 (2011),

1987: a végzéshez diplomamunka készítése és védése szükséges,

1988: a képzés 5 éves lett, új tantárgyakat oktatunk, 1988-ban és 1994–2004 között a gyógyszerészek avatását többnyire a Szegedi Nemzeti Színházban tartottuk 2005-től erre a *'József Attila'* Tanulmányi és Információs Központban kerül sor,

1989: az államvizsga tesztírással bővült,

1991: intézményi kedvezménnyel – felvételi vizsga nélkül is – lehetett felvételizni Az alsó ponthatár 2000-ben – az akkori pontozás szerint – 101 pont volt; évek óta kb 500–600 jelentkezőnk van,

1993: fizika helyett – vagylagosan – kémiából is lehetett felvételi vizsgát tenni. 2005-től megszűnt a felvételi vizsgáztatás,

1993: *„Általános gyógyszerészeti ismeretek"* címmel tesztkérdés gyűjteményt állítottunk össze Azóta több új kiadása is megjelent,

1993: megkezdtük a PhD-képzést: jelenleg 4 oktatási programban 31 PhD-hallgatónk vesz részt Eddig összesen több mint 100-an végeztek,

1995: az oklevélhez nyelvvizsga is szükséges,
1995: angol–magyar gyógyszerész-szakfordítói képzést indítottunk (2 éven át, heti 8 órában),
1996: a Magyar Akkreditációs Bizottság minősítette a Kar oktató munkáját,
1996: Debrecenben is megindult a gyógyszerészképzés,
1997: mód van térítéses képzésre. A tandíj 510 000 Ft/félév. Ma kb. 70 ilyen hallgatónk van,
1997: megalakult Karunk ötödik tanszéke, a *Gyógyszeranalitikai Intézet,*
1997: először kaptak hallgatóink angol szakfordítói diplomát. Azóta összesen száznál többen szereztek második oklevelet is, 1997–2001 között, ill. 2005-től gyógyszertári asszisztens- és szakasszisztens-képzést folytatunk; eddig 409-en végeztek,
1999-től hétvégeken gyógyszerész- és gyógyszertári asszisztens-továbbképzést szervezünk,
1999: az államvizsgajegyet a teszt, a gyakorlati és az elméleti vizsga egyszerű átlaga adja,
1999: megalakult Karunk hatodik tanszéke, a *Klinikai Gyógyszerészeti Intézet,*
1999: a Semmelweis Ignác Kollégium Karunk diákotthona lett,
2000 január 1: egyetemeink és főiskoláink *Szegedi Tudományegyetem* néven egyesültek. Egyetemünknek jelenleg 12 kara és több mint 30 ezer hallgatója van,
2000: Pécsett is megindult a gyógyszerészképzés,
2000: megkezdődött a rezidensképzés,
2002: bevezettük a *kreditrendszer*t és az *Egységes Tanulmányi Rend*et (ETR). Révész P., Hohmann J. és Simon L.: *Gyógyszerészet* 49(2), 117–119 (2005),
2002: megalakult Karunk hetedik tanszéke, a *Gyógyszerfelügyeleti Intézet,*
2004 május 1: Magyarország az *Európai Unió* tagja,
2004: a Kar épületének felújítása (1930-ban épült): *Gyógyszerészet* 48(11), 698–699 (2004),
2004 december 9: a *'József Attila'* Tanulmányi és Információs Központ átadása (Ady tér),
2006: a Magyar Akkreditációs Bizottság *„Kiválósági Hely" díj*jal ismerte el Karunk gyógyszerészképzésben nyújtott kimagasló teljesítményét,
2006: Karunk 9. dékánja: *dr. Fülöp Ferenc,* aki 2007-ben lett az MTA levelező tagja,
2007 január: megalakult az SZTE 12. kara, a Fogorvostudományi Kar,
2007: Szerződés a Toledói Egyetem Gyógyszerésztudományi Karával: *Gyógyszerészet* 51(6), 379 (2007),
2007: végzett az első „kredites" évfolyam,
2007 október: megünnepeltük, hogy Karunkat 50 éve (1957-ben) alapították,
2009: a gyógyszerészek foglalkozási *Dr. Pharm.* címet kapnak: *Gyógyszerészet* 53(5), 302–307 (2009),
2011: a Magyar Akkreditációs Bizottság 2016-ig minősítette a Kar oktató munkáját,
2011: Szerződés: College of Pharmacy, Kaohsiung Medical University (Taiwan),
2011: fiatal gyógyszerészeink nem mindig tudnak elhelyezkedni,
2011: *„90 éves a szegedi gyógyszerészképzés".* A könyv szerkesztője: *dr. Erős István prof. emer.*, Szeged. 2011. – Ref.: *Gyógyszerészet* 56(4), 255 (2012),

2012: éppen 10 éve – 2002. december 29-én – elhunyt Kedvessy György professzor
2012: 1962-ben – 50 éve – költözött a Kar az Eötvös utcai épületbe,
2012: 1962-ben – 50 éve – avatták fel Karunk *Semmelweis Ignác Kollégium*át,
2012: Karunk 10. dékánja *dr. Hohmann Judit,* tanszékvezető egyetemi tanár.

Jelenleg a Gyógyszerésztudományi Karnak 550 magyarul, 107 angol nyelven tanuló, 31 PhD-s és 34 asszisztens-hallgatója van. Az önköltséges hallgatók száma mintegy 70. Karunkon 1923-tól 5633 gyógyszerész végzett (közöttük 39 országból 417 külföldi, ezek közül 21 országból 200-nál többen angol nyelven) [*Gyógyszerészet* 55(7), 422–427 (2011)]. Angol szakfordítói oklevelet több mint 100-an szereztek. Disszertáció-készítéssel 494-en kaptak (tudományos) gyógyszerészdoktori fokozatot és 100-nál többen PhD-fokozatot. A végzett gyógyszertári asszisztensek és szakasszisztensek száma: 409.

A gyógyszerészek korábbi kedvező elhelyezkedési lehetősége változásban van!

Az adatokat részben a „Gyógyszerészi Almanach, 2002" adatai alapján állítottam össze.

4.6. A GYÓGYSZERÉSZTUDOMÁNYI KAR ÉS ÉPÜLETE

1957-ben, az addig szakként működő gyógyszerészképzést – az 1957 évi 64. sz. törvény alapján – Karrá szervezték, amelynek első dékánja *prof. dr. Dirner Zoltán* volt, azóta őt *prof. dr. Novák István, prof. dr. Kedvessy György, prof. dr. Minker Emil, prof. dr. Selmeczi Béla, prof. Dr. Stájer Géza, prof. dr. Erős István, prof. dr. Falkay György, prof. dr. Fülöp Ferenc* és *prof. dr. Hohmann Judit* követte.

A kari épület történetéhez tartozik, hogy Szeged város kezdeményezésére 1930-ban *Iparisko*lát (inasiskola) építettek. A háború végén az épület hadikórháznak adott otthont. Az 1951-ben létrehozott SZOTE keretében lektorátus, Trachoma-osztály, a Gyógyszerismereti – 1954-től Gyógynövény- és Drogismereti, ma Farmakognóziai – Intézet, III. emeletén *Csík professzor* vezetésével Orvosi Biológiai Intézet működött, ill. férfi kollégium volt (diáknéven *„Kocsedó",* amely nevét egy távolkeleti szigetről „kapta", ahol akkoriban borzalmas háborús dolgok történtek. A lépcsőházzal szemben, mintegy 35–40 fő elhelyezésére kialakított 1 kisebb és 1 nagyobb szoba (utóbbi eredetileg tanterem) volt, bennük emeletes vaságyakkal).

Karunk logója 2000-től

Az épület eredeti folyosójából dolgozó szobákat és étkezőket alakítottak ki (a III. emeleten pl. az *„1. sz. Oktatói szobá"*-tól az *„Étkező"*-ig). Az Iparisko la déli végében, minden szinten,

egy nagy teremben műkőből készített mosdóvályuk futottak körbe (a III. emeleten pl. az Injekciós labor és az előtte lévő mai belső folyosó területén) – Az épület kari történetéből a következő három fontosabb eseményt emelem ki

1. A Kar 1957-ben történt megalakulását követően nagyon kívánatossá vált, hogy a város különböző pontjain és egymástól viszonylag távol lévő négy intézetet lehetőleg egy épületben helyezzék el. Az Intézetek: a Drogismereti, Gyógyszerhatástani, Gyógyszerészi Vegytani és Gyógyszerészeti Intézet, amelyek az Eötvös utca 2. és Szentháromság utca 5. (korábban Felszabadulás utca, majd Hunyadi János sgt.), továbbá a Dóm tér 9. és Dóm tér 11. alatt működtek. A város és az Egyetem e célra az iparos tanonciskolát jelölte ki, amelyből 1959 nyarán mindenkinek ki kellett költöznie, hogy az építkezést elkezdjék, ami 1962 tavaszára fejeződött be.

Minker professzor így emlékezik: Kedvessy Györgyöt „1959-ben nevezték ki a szegedi egyetem Gyógyszerészeti Intézetének az idő szerint a Gyógyszerésztudományi Kar legfiatalabb tanszékvezető tanárává. Mivel ő volt a kari professzorok között a legfiatalabb, az új kari épület III. emeletét kapta. Szerencsére volt lift, ami viszont gyakran lett üzemképtelen, így az emeletmászást ugyancsak gyakorolhatta" [41]

Ennek megfelelően 1962-ben a földszinten – a 74 éves *prof. dr. Kőszegi Dénes* vezetésével – a Gyógyszerészi Vegytani Intézetet, az I. emeleten az 59 éves *prof. dr. Dirner Zoltán* által irányított Gyógyszerhatástani Intézetet, a II. szinten az 56 éves *prof. dr. Novák István* vezette Gyógynövény- és Drogismereti Intézetet, a Dékáni Hivatalt és a Kari Könyvtárat, végül a III. emeleten az akkor 48 éves *Kedvessy professzor* intézetét helyezték el. A padlástérben anyag- és üvegraktár, ill. állatistálló volt, míg az alagsor nagy részét Kőszegi professzor személyes kutatólaborja, a kazánház, az Egyetemi Üvegtechnika és egy magánlakás foglalta el (az ún. *Mezőtúri-lakás*t a Gyógyszerészi Vegytani Intézet 1973-ban vehette birtokba). Az emeleteken – az eredeti folyosókból – kis dolgozószobákat és raktárhelyiségeket alakítottak ki (a most használt belső folyosókat a tantermekből lecsípve létesítették)

Dr. Doleschall Frigyes egészségügyi miniszter és prof. dr. Novák István dékán megtekinti prof. dr. Kedvessy György dolgozószobáját

Novák István dékán, Doleschall elvt. miniszter és Kedvessy György a Gyógyszertechnológiai Intézet egyik kutatólaboratóriumában

1962. május 18-án az Eötvös utcai épület ünnepélyes avatásán *dr. Doleschall Frigyes* egészségügyi miniszter és *dr. Lázár Jenő* min. főosztályvezető is jelen volt; az ünnepséget

dr. Petri Gábor rektor nyitotta meg. Az építményt a miniszter adta és *prof. dr. Novák István* dékán vette át. Az átalakítás több mint öt millió Ft-ba került. Az épület első emeletén két 80–90 fős tantermet, alagsorában modern víznyomásfokozót és sűrített levegő előállítót létesítettek [*Délmagyarország* 1962. május 19. és *Gyógyszerészet* 6(6), 231 (1962)] Az előző kettő és a jobb oldali fényképet akkor készítettem

Doleschall Frigyes elvt. miniszter az Intézet tangyógyszertárában

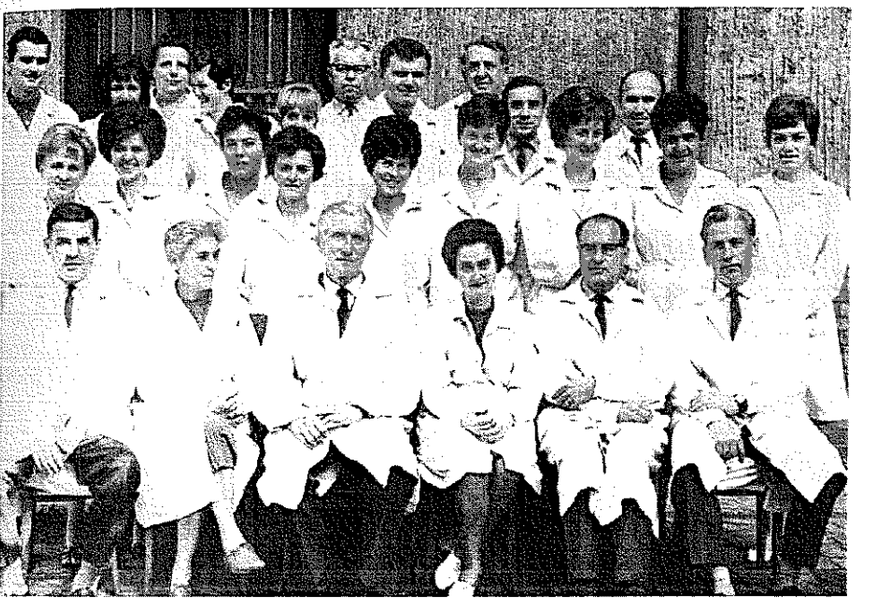

A Gyógyszertechnológiai Intézet munkatársai 1967-ben
Az első sorban: dr. Selmeczi Béla, egy. adjunktus, Horpácsy Frigyesné titkárnő, prof. dr. Kedvessy György, dr. Ferenczi Ilona adjunktus, dr. Kovács László docens és dr. Regdon Géza adjunktus

2. A következő jelentős esemény 1969–1973 között történt. Mivel annak idején az épületet – az építkezést meggyorsítandó – ún. *bauxitbeton technológiá*val készítették, emiatt 1969-ben – Kedvessy professzor dékánsága idején – elkerülhetetlenné vált az épület teljes felújítása (többek között a födémek erőteljes megerősítése, álmennyezetek kialakítása stb.) Az építkezés

négy éven át tartott. Jellemző, Kedvessy dékán – tőle szokatlan módon – elrendelte, hogy *„az előadásokat csak a hallgatóság fele látogathatja!"*

Közben 1977-ben a SZOTE – a GYTK részére – megvette a Zrínyi utca 9. szám alatti két alápincézett földszintes magánlakást, az ún. *Baracs-ház*at, ahol az ÁOK, ill. a GYTK Dékáni Hivatalának, Tanulmányi Osztályának és Karunk korszerű Könyvtárának biztosítottak helyet (az Orvoskar számláit mi fizettük)!

A megerősített kari épületbe – négy év után – 1973-ban költöztünk vissza.

3. És a harmadik dátum: 2004. Az ÁOK Dékáni Hivatala és Tanulmányi Osztálya elköltözésével, a Zrínyi utcai épületet végre teljes egészében a Kar használhatja. Közben három új intézetet létesítettek: ezek a *Gyógyszeranalitikai Intézet* (1997), a *Klinikai Gyógyszerészeti Intézet* (1999) és a *Gyógyszerfelügyeleti Intézet* (2002). Ezzel párhuzamosan korszerűsítették a négy „régi" Intézetet és a Dékáni Hivatal épületét, a Hivatal alatti pincében tágas előadó létesült és mellette kapott helyet a *Számítógépes Kabinet*, az Üvegtechnikai labor elköltözését követően, annak helyén szemináriumi tantermeket és hívatali helyiséget alakítottak ki, beépítették a tetőteret, az angol rendszerű ablakokat már korábban kicserélték és az „új" területeken szemináriumi helyiségeket alakítottunk ki. 2000-ben – a Szegedi Tudományegyetem megalakulásával – a Kari Könyvtár helye is felszabadult, ahol jelenleg a *Novák István Oktatóterem* működik. Végül 2004-ben elkészült az épület homlokzat-felújítása. Ezzel gazdagabb lett a Kar, az Egyetem és a város is. [*Gyógyszerészet* 48(11), 698–699 (2004)] Napjainkban az épület udvarát szintén csinosították; kis „botanikus kert"-et alakítottak ki. Majd 2012-ben az Eötvös utcát és környékét sétáló utcává alakították.

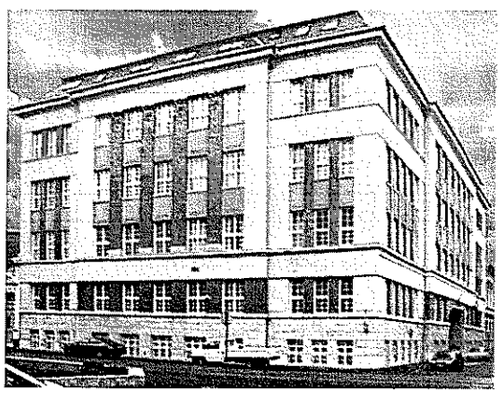

A Kar felújított épülete 2004 szeptemberétől

2012-ben 50 éve, hogy a Kar az Eötvös utcai épületbe beköltözött.

Irodalom

A már ismertetetteken túl:

41 Minker E.: *A Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Területi Bizottságának története, 1961–2006.* Kiadja a SZAB. Szeged, 2007: 134. oldal. ISBN 978 963 06 3865 4.

4.7. A SZEGEDI GYÓGYSZERÉSZETI INTÉZET 1959-BEN

A következő fejezetekben lehetnek és vannak olyan részletek, amelyek akár máshová is tartozhatnának. Ezt tudom és azt is, hogy ez gyakran megítélés kérdése.

A múlt évszázad első hat évtizedében volt két világháború és forradalmak, Trianoni békediktátum és gazdasági világválság; 1945-ben egy agyon bombázott ország, csaknem egy millió áldozattal, az ország kifosztása és kíméletlen hadisarc, 1950-ben a gyógyszertárak államosítása, a mezőgazdaság erőltetett kollektivizálása és 1956-ban egy levert, világraszóló forradalom. Egészen sajátos helyzet alakult ki: Vörös Hadsereg, munkás-paraszt hatalom és ateista ideológia.

1941-ben Erdély visszacsatolása után az ottani román egyetem Nagyszebenbe menekült és a szegedi egyetem visszatelepült Kolozsvárra; helyette *Horthy Miklós Tudományegyetem* elnevezéssel új intézmény létesült. – Erdélyben 1945-ben visszaállt a korábbi helyzet azzal az eltéréssel, hogy a magyar egyetem természetesen nem maradhatott Kolozsvárott, ennek következtében 1946-ban a magyar nyelvű orvosképzés Marosvásárhelyre került, ahol 1948-tól – szintén magyar tanárokkal és magyar nyelven – megindult a gyógyszerészképzés is. A mai Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem (MOGYE) főépületét 1908-ban – még a Monarchia idején – korszerű Hadapród- (kadét-) iskolának építették [*Gyógyszerészet* 55(7), 439 (2011)]. 2011-ben a romániai oktatási törvény lehetővé tette volna az önálló magyar képzés realizálását; eddig erre nem kerülhetett sor.

1959-ben szegénység volt; az egyetemen is. Közben 1951-ben – szovjet mintára – a Szegedi Orvostudományi Egyetem (SZOTE) önálló lett. Az egykarú egyetemet dékán vezette, ahol gyógyszerész szak és fogorvosképzés is folyt. A Gyógyszerésztudományi Kar 1957-ben történt megalakulásával (1957. évi 64. sz. törvény) a SZOTE kétkarú lett, ennélfogva jogosult volt arra, hogy saját rektora legyen (ezzel az eredménnyel az ÁOK orvosai akkor nagyon elégedettek és rendkívül hálásak voltak)!

A 3.5. pontban már olvashattuk, hogy a hatalom elégedetlen volt Dávid professzorral; elsősorban demonstrált vallásosságát és ministrálásait kifogásolták. Nem is fejlesztették az Intézetet! Sőt, a gyakorlati oktatáshoz szükséges ható- és segédanyagokat sem biztosították. Olyan évfolyam hallgatójaként, akit 1957-ben még Dávid professzor kollokváltatott és 1958-ban szigorlatoztatott, mindezen körülményeket nagyon megtapasztaltuk és igazolhatjuk.

Dávid Lajos professzor 37 évi szolgálat után 1958. október elsején nyugalomba vonult. Az Intézet vezetését egy évre (1958–1959) *dr. Gergely Menyhért* egyetemi adjunktusra bízták (felügyelő tanár: prof. Novák István). Ekkor a Gyógyszerészeti Intézet munkatársa volt még: *Paluska Olga* szintén egy. adjunktus, továbbá *Dobóné Wayer Mária, Ferenczi Ilona, Kardos Katalin, Keresztes Anna, Regdon Gézáné Kiss M. Éva* és *Regdon Géza* egy. tanársegéd, *Köhler Gábor* egy. gyakornok, *Horpácsy Frigyesné* intézeti titkárnő, *Teiszl Istvánné* és *Horváth György* laboráns, ill. *Bene József* és *Raffa Mátyás* segédlaboráns.

1959 szeptember 1-jétől az Intézet vezetésére *dr. Kedvessy György* professzort nevezték ki. További három pályázó: *dr. Bari Zsigmond, dr. Dávid Ágoston* és *dr. Láng Béla* volt.

BUDAPESTI ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM GYÓGYSZERÉSZI KAR.

Dr. K e d v e s s y György
egyetemi tanár urnak,
S Z E G E D.

Igen tisztelt Professzor Ur !

A Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészi Fakultása foglalkozott Professzor ur tanszékvezető egyetemi tanárrá történt kinevezésével és ennek során őszinte örömének adott kifejezést jól megérdemelt magas pozíciójának elnyerésével kapcsolatban.

Köztudomásu az, hogy Professzor ur, 23 éves egyetemi müködése alatt a gyógyszerészképzés és a gyógyszerészi tudományok müvelése és az egész gyógyszerészet fejlesztése terén egyre fokozódó kimagasló eredményeket ért el. Ezeket az eredményeket a szakirodalom örökre megőrzi.

A Budapesti Orvostudományi Egyetem, különösen pedig annak Gyógyszerészi Fakultása, még közelebbről Gyógyszerészeti Intézete Professzor ur eltávozásával kétségtelenül igen sokat veszitett. Meg vagyunk azonban győződve arról, hogy a Szegedi Orvostudományi testvéregyetem és annak Gyógyszerészi Fakultása, illetőleg Gyógyszerészeti Intézete viszont igen nagy előnyöknöz jutott Professzor ur kinevezése folytán.

Uj munkahelyén és uj munkakörülményei között is sok ujabb sikert, gazdag eredményeket és mindezekhez Professzor urnak és egész kedves Családjának jó egészséget és minden jót kivánunk. Szivből óhajtjuk, hogy további sikeres munkálkodásával eredményesen szolgálja a magyar gyógyszerészet, a közegészségügy, végeredményben tehát Hazánk érdekeit.

Budapest, 1959. október hó 29-én.

Mozsonyi Sándor
egyetemi tanár,
a Gyógyszerészi-kar dékánja.

1959: Mozsonyi professzor és a Budapesti Egyetem állásfoglalása

Kedvessy és a pesti kar kapcsolata nem volt felhőtlen. Bár ő ezt nagyon diplomatikusan kezelte, szegedi kollégái gyakran érezték, hogy bizonyos nevek említése során mintha kellemetlen emlékeket tépnének fel. Ezek a „tüskék" – a sok méltánytalanság, amiket a háborús évek után (sikerei ellenére) folyamatosan tapasztalt – élete végéig elkísérték. Elgondolkodtatásul álljon itt Mozsonyi professzor baráti levelezéséből két részlet. 1970-ben írta:

jövőjének kialakítása és boldogulása szempontjából és a Te szemelyed, tekintélyed és dinamikus egyéniséged az, akitől méltán a legnagyobb fellódást és eredményt várhat az egész magyar gyógyszerészi társadalom.

Hív és vár az az Intézet, melynek létesítésében és működésében hozzá lehetsz olyan sokat és oly eredményesen munkálkodtál.

Mégegyszer nagyon köszönöm szives és kedves soraidat.

Kérszépen üdvözlöd kérve kedves feleségedet és magyarországinak, sok szeretettel köszönt és üdvözöl nagyrabecsülő igaz híved:

Sándor bátyád

Mozsonyi prof. egyik későbbi levelében gyakorlatilag megköszönte Kedvessy prof. iránta tanusított jóságát a korábban elszenvedett méltánytalaságok ellenére és kéri, hogy ezt ezután is tartsa meg:

Kedves Gyurikám!

Nagyon szépen köszönöm III. 13-i meleg soraidat és szives jóllvánatodat, melyeket sokszorosan viszonozok.

Adjon a Mindenható mégsok örömöt, boldogságot, mindenjót családodban, magas pályafutásodban, tudományos munkásságodban.

Ez utóbbit mi kem dokumentáljuk jobban, mint a Magad és Társaid munkaterveit, – irányításoddal vegzett eredményeit, búvárkodásaid, amely minden vonatkozásban valóban példamutató. Amikor megköszönöm, hogy engem is megtiszteltél egy lista megküldésével, melyet kizárólag tanulmányozásra csak a legnagyobb élmezőnyben tudok arról szólni. Nekem gratulálok legutóbb a didaktusoddal minősitett munkatársaidnak is.

Magamról csak annyit, hogy állapotom egyre jobban fogynak (87 évi vagy a jövőtől semmi jót nem várhatok. Annyi ismeretlen megköszönöm sokszor tapasztalt szives-irántam tanusitott jóindulatodat, egyben kérlek őrizd azt meg továbbra is számomra, aki büszke vagyok arra, hogy egykor munkatársaid lehettem.

Ujból mindenjót kívánok, – kézszorítom átadását kérve, sok szeretettel:

M. Sándor bátyád

A Mozsonyi és Kedvessy professzor közötti kollegiális és baráti kapcsolatot mindketten továbbra is ápolták. Bizonyíték erre Kedvessy prof. *„Mozsonyi professzor a tanszékvezető és az ember"* c. írása [*Gyógyszerészet*, 33(6), 283–284 (1989)].

4.8. A GYÓGYSZERTECHNOLÓGIAI INTÉZET ELHELYEZÉSE

1962-ben az épület hivatalos átadási ünnepségére már új helyén működött mind a négy kari intézet. Az újjáépített szegedi egyetemi Gyógyszertechnológiai Intézetet Kedvessy prof. mutatta be [42]. Javaslatára az Intézet „*Gyógyszerészeti*" elnevezésének „*Gyógyszertechnológiai*"-ra történő változtatását – miután a Kari Tanács 1962. április 17-i ülésén megtárgyalta – az Egészségügyi Minisztérium engedélyezte (Európában a második ilyen elnevezésű intézet volt)! Az új név a tanszék profilját sokkal jobban kifejezte. Ugyanakkor tett javaslatot tárgya nevének *Gyógyszertechnológiá*ra történő változtatására. A dolgozat [42] az Intézet részleteiről hét fényképet közöl.

A felújítási munkálatok 1959 őszétől két és féléven át tartottak. A Kedvessy-intézet helyzete azért volt sajátos, mert a másik három tanszék oktatási tematikája addig kialakult, ezzel szemben a *gyógyszertechnológia* elméleti és gyakorlati tematikája, célkitűzése és az oktatás módja akkoriban még csak útkereső fázisban volt.

Ennek fő okai a következők. Egyrészt a korábban pusztán tapasztalaton, azaz empírián alapuló gyógyszerkészítés – a társtudományok ismereteinek gazdagodásával – az 50-es évektől kezdett tudománnyá alakulni. Akkor ez nemzetközi tendencia volt. Másrészt azokban az években alapvetően megváltozott a gyógyszerész elméleti és gyakorlati ismereteivel kapcsolatos követelmény és szemlélet. Korábban a gyógyszerészi tevékenységen kizárólag a gyógyszertári működést értették, ezzel szemben az 1960-as évek elején a feladatoknak már három szinten kellett megfelelni: kisüzemben (gyógyszertár), középüzemi szinten (intézeti gyógyszertár, ill. megyei galenusi laboratórium) és nagyüzemben (gyógyszergyárak).

Külföldön gyakran csak a klasszikus értelemben vett galenikumok oktatására szorítkoztak, ezzel elhanyagolták mind a magisztrális gyógyszerkészítést, mind a gyári gyógyszerkészítmények oktatását. Szegeden a gyógyszerkészítést egységesen tárgyalták, éspedig mindhárom szinten. A receptúra gyakorlatokon teljes ismereteket biztosítottak, középüzemi szinten szintén részletesen foglalkoztatták a hallgatóságot, míg az ipari gyógyszerfeldolgozás gyakorlati oktatására egyetemi laboratóriumokban – természetesen – nem volt lehetőség, viszont az elméletet tanították és a 4–5 napos gyógyszergyár-látogatások során az ott tapasztaltak megerősítették a hallgatók elméleti ismereteit.

Az Intézet beosztását eleve e céloknak megfelelően terveztették meg és alakíttatták ki az építkezés során. Az elképzeléseket mind az Egészségügyi Minisztérium, mind az Egyetem vezetése támogatta. Az Intézet területe kb. 750 m², elsősorban a III. emeleten, továbbá a nehézgépek részére az alagsorban, üvegraktár a padlástérben, ill. a gyúlékony anyag- és savraktár az udvaron. Elv volt, hogy a különböző munkafolyamatokat egymástól elkülönítve végezhessék, valamint az oktató és kutató munka céljaira külön laboratóriumok létesüljenek. A III. emeleti szint három nagyobb egységre tagolódott.

1. *Központi helyiségek* az intézeti iroda, a tanszékvezető dolgozószobája, a professzori laboratórium és az Intézet könyvtára. Utóbbiban mintegy 350 kötet könyvet és folyóiratot helyeztek el (kb. 1000 kötet szakkönyvet és folyóiratot átadtak a II. emeleten lévő Kari Könyvtár részére). Ez szolgált oktatói és intézeti értekezletek, elméleti vizsgák lebonyolítására stb. Közösen használták az analitikai laboratóriumot, a mellette kialakított mérlegszobát és optikai szobát. Itt helyezték el az Intézet vizsgáló és kutató műszereit. További tartozék egy vegyi fülke, hátsó megvilágítású titráló asztal és a kromatográfiás vizsgálatokhoz szükséges eszközök (az Intézet alaprajza alább látható).

A belső folyosó szekrényeiben tárolták a demonstrációs gyűjteményeket, több száz üvegcsében a gyógyszerészetben használt ható- és segédanyagokat, gyári készítmények dobozait, újabb gyógyszerformákat és -csomagolásokat, diapozitív kollekciókat, kötözőszereket, gyógyvizeket stb.

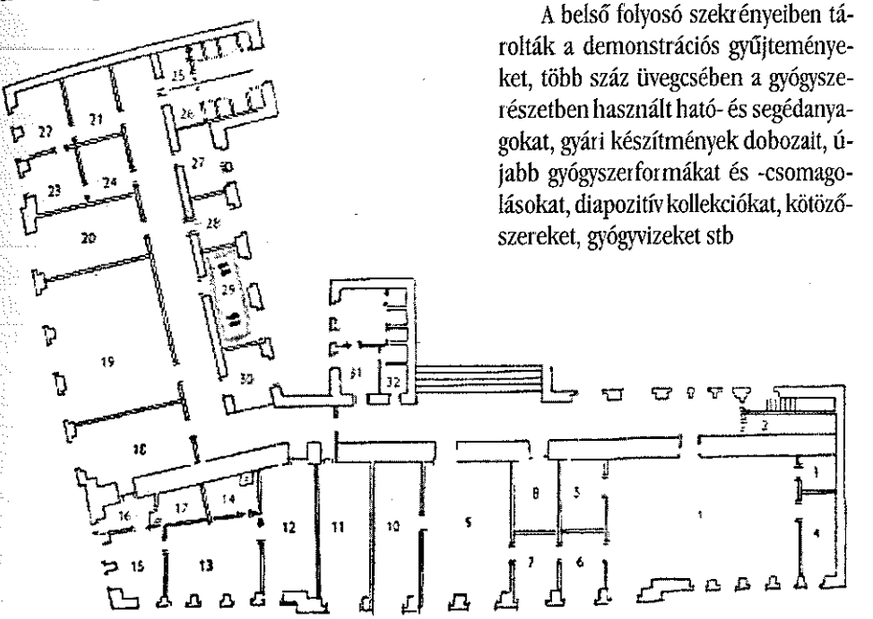

Eötvös utca

A Gyógyszertechnológiai Intézet alaprajza. *Gyógyszerészet* 7(5–6), 213–217 (1963):
1. Nagylaboratórium; 9. Kutatólaboratórium I.; 11. Könyvtár; 12. Iroda; 13. Tanszékvezetői iroda; 18. Analitikai laboratórium; 19. Receptúra laboratórium; 20. Kutatólaboratórium II.; 21–24. Aszeptikus-injekciós laboratórium stb.

2. A *Technológia I. osztály*on, az ún. nagylaboratóriumban a III. éves hallgatók középüzemi gyakorlati oktatása folyt, nevezetesen az általános technológiai műveletek végzése (oldás, keverés, szűrés stb.), a galenikumok előállítása és vizsgálata. Ez a labor kb. 85 m²-es és négy hagyományosan nagy laboratóriumi asztala mellett egyszerre legfeljebb 24-en dolgozhattak (konzolok is voltak). Bár az asztalok tradicionálisnak számítottak: vastag fekete impregnált – azaz savaknak és lúgoknak is ellenálló – asztallapjuk volt, ugyanakkor elektromos árammal, gázcsapokkal, túlnyomás- és vákuumcsapokkal is felszerelték. Készülékek és gépek szintén

voltak: üzemi háromhengermű, ipari centrifuga, Sabária kenőcskeverőgép, rázógép, szárítószekrények, izzítókemence, gőzfejlesztő kazán, gőzinjektor, vákuum szárítókészülék, tinktúraprés, falra rögzített szerelőrácson kivonó készülékek stb. A galenikumok vizsgálatához vegyifülkéket állítottak be. – Osztályvezető *dr. Kovács László* egy. adjunktus, majd 1963-tól egy. docens

Külön értéket képviselt a 24 tagból álló, nagy szakértelemmel kifejlesztett nyugatnémet *Erweka készüléksorozat,* amely akkoriban Magyarországon valóban ritkaság számba ment! A két Németországból érkezett vendégek jelentős része is Szegeden látott először ilyen készülékeket! A gépek működtetését csatlakoztatható motor biztosította. E gépek zöme – mintegy 50 év használat után – ma is működőképes!

E laborban párhuzamosan folyt *a galenusi készítmények vizsgálata gyakorlat* is a IV. évesek részére, ennélfogva az asztalok állványain a vegyszerek és bürették elhelyezését is megoldották. A kvantitatív meghatározásokhoz nélkülözhetetlen analitikai mérlegek – rázkódásmentes alapokon – a laborral szomszédos mérlegszobában kaptak helyet. A laborhoz mosogató helyiség csatlakozott. Volt itt egy kis fotószoba is: a publikációk és disszertációk ábráinak dokumentálására, ill. diapozitívok készítésére.

Ezen az osztályon rendezték be a *tablettázó laboratóriumot*, az akkor szokásos kisebb gépekkel és műszerekkel: a nedves és a száraz granulálás eszközeivel, gépi meghajtású Korsch-gyártmányú tablettázógéppel, kézi meghajtású Engler- és Oberländer-tablettázó géppel, drazsírozó üsttel (gépi meghajtás, levegőbefúvás és infravörös melegítés stb.). Volt külön egy *porítónak* és *szitálónak* használt nagyobb szoba is, az e célra szükséges gépekkel és szitákkal stb. – A nehéz tablettázó gépeket (Manesty, Diaf stb.), betonalapon az alagsori helyiségben állították fel. Ide is terveztek előkészítő helyiséget.

Az Osztályon működő oktatók részére dolgozószobát és mellette jól felszerelt tágas kutató laboratóriumot rendeztek be. – A III. emeleten, a lépcsőházzal szemben, folyosón lévő szekrényekben tárolták az oktatáshoz és kutatómunkához szükséges vegyszereket és anyagokat. – A hallgatóság részére a folyosó végén öltözőt alakítottak ki.

A gyógyszerészhallgatók középüzemi gyakorlatainak harmadik területe az *aszeptikus gyógyszerkészítés,* ill. az injekciós és infúziós készítménynek előállítása és vizsgálata volt. Erre az Intézet Zrínyi utcai oldalán, az épület legdélebbi részén kialakított laboratórium-együttes szolgált, amelynek falait fehér csempe, ill. olajmázolás borította. Az asztalokat könnyen tisztítható és fertőtleníthető fehér dekoritlapokkal fedték. – E labor helyiségeit vaskeretes üvegfal választotta el egymástól ajtókkal, egyúttal lehetővé téve, hogy a teljes eljárás folyamatosan áttekinthető legyen (a laboratórium-együttes négy helyiségből állt).

Az első rész az előkészítő és tiszta mosogató volt (az ampullák és infúziós palackok szárítására alkalmas elektromos és infravörös készülékekkel). Második az oldásra, szűrésre és letöltésre szolgáló helyiség (benne elektromos fűtésű desztilláló, továbbá kézi, s félautomata ampullatöltő és szűrőkészülék). A harmadik az aszeptikus munkára szolgáló laboratórium (germicidégővel, manipulátorokkal stb.) és negyedik a sterilező, kupakoló és ampullaforrasztó részleg. E blokkal szemben – a nő és férfi hallgatók részére – tusoló és öltöző állt rendelkezésre (átalakítás előtt ezen a részen volt az inasiskola már említett mosdója).

3. A *Technológia II. (receptúra) osztály*t szintén a bejárati ajtón belül, az előbb ismertetett injekciós laboratórium közelében alakították ki. Itt három laborasztal mellett – a közforgalmú gyógyszertárakéhoz hasonló körülmények között – a hallgatók a magisztrális gyógyszerkészítést tanulták és gyakorolták. Összesen 18–20 hallgató dolgozott, asztalonként egy-egy oktató felügyelete mellett! Ez biztosította, hogy az oktató – áttekintve a rábízott hallgatók tevékenységét – bármikor szóbeli vagy manuális segítséget nyújtson, egyúttal páratlan személyes kapcsolatot is lehetővé tett. Itt is voltak Erweka-kúpöntő és más készülékek. – Osztályvezető: *Ferenczi Ilona* egy. tanársegéd, később egy. adjunktus.

Az ezen az osztályon dolgozók kutatólaborja a receptúralabor és az injekciós labor között volt, hasonlóan jól felszerelve. Volt még egy oktatói szoba, egy kisebb raktár és egy mosogatódesztilláló helyiség (hagyományos *Laborkészülékkel* és egy *Destionex* ioncserélő berendezéssel. Utóbbi a Kar tulajdonában állt és a másik három intézetet is ellátta demineralizált vízzel). A hallgatók részére itt is volt öltöző. A belső folyosó falain korszerű gyógyszertárak fotóit láthattuk.

Összegezve megjegyzem, hogy az előbbi szöveg Kedvessy professzor cikkének csupán kivonatos ismertetése. Amit leírt, az a 60-as évek nagyon korszerű megoldási lehetősége volt. A hazai és külföldi vendégeknek kivétel nélkül tetszett és nagy elismeréssel szóltak róla. Utóbb Közép-Európa gyógyszerész karain járva több helyen találkozhattunk e szegedi minta átvételével.

Azt, hogy minden mennyire jól volt „kitalálva" és „megcsinálva", az mutatja, hogy – bár félévszázad alatt a fejlődés óriási! – alapjaiban az Intézet beosztása nem változott, noha területe bővült és mára számos modern géppel és topszinten működő vizsgáló nagyműszerrel is rendelkezik [43].

Irodalom

42 Kedvessy Gy. *Az újjáépített szegedi egyetemi Gyógyszertechnológiai Intézet. Gyógyszerészet* 7(5–6), 213–217 (1963).

43 *„Közelebb egy szegedi gyógyszergyárhoz". Gyógyszerészet* 55(1), 56 (2011)

4.9. Kedvessy György, az oktató és oktatásszervező

1959-ben a Gyógyszerészeti Intézet helyileg a Dóm tér (akkori nevén átmenetileg Beloiannisz tér) 11. szám alatt, az Egyetemi Gyógyszertárral közös légtérben működött (ugyanis 1958-ig mindkét szervezeti egységet Dávid professzor vezette). Helyiségeik lényegében a földszinten és az I. emeleten voltak. A szobák, laboratóriumok és az Egyetemi Gyógyszertár helyiségei – előnytelenül – egy viszonylag hosszú folyosó két végén kaptak helyet.

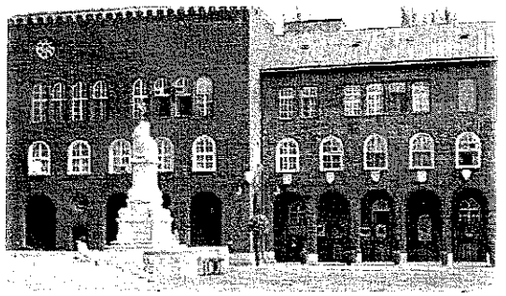

A Gyógyszerészeti Intézet és az Egyetemi Gyógyszertár bejárata a Dóm téren

A bejárati kapu mellett, az emeleten volt Kedvessy professzor dolgozószobája és a titkárnő irodája. A lépcsőház másik oldalán egy ún. vizsgáló labor működött, mellette volt az Egyetemi Gyógyszertár irodája, amelyhez kicsiny inspekciós szoba és fürdőszoba is tartozott. Az épület északkeleti részében kapott helyet a receptúra-oktatás két laboratóriuma: az ún. *Barna patika* és a *Fehér patika* (nevüket bútorzatuk színéről kapták. A bútorokat államosított gyógyszertárakból hozták). A *Barna patika* alatt a közösen használt tablettázó laboratóriumot helyezték el (az Egyetemi Gyógyszertár tabletták készítésére, az Intézet oktatásra vette igénybe). Egyébként a két szervezeti egység munkatársai egymás mellett jól megférnek és harmonikusan dolgoztak. Az Intézet kellékeinek, anyag- és adminisztrációs anyagainak raktározására részben a hosszú folyosó szolgált. A *gyógyszervizsgálati gyakorlatok*at az ÁOK Gyógyszertani Intézet II. emeleten lévő nagy laboratóriumában tartották.

A Gyógyszerészeti Intézet munkatársai voltak: *prof. dr. Kedvessy György* kandidátus, tanszékvezető, *dr. Gergely Menyhért* és *Paluska Olga* egy. adjunktus (mindketten csak az 1959–1960 tanévben), *Dobóné Wayer Mária, Ferenczi Ilona, Kardos Katalin, Keresztes Anna, Regdon Géza, Regdon Gézáné Kiss M. Éva* tanársegéd, *Horpácsy Frigyesné* titkárnő, *Teiszl Istvánné* és *Horváth György* laboráns, *Bene József* és *Raffa Mátyás* segédlaboráns.

1960 április: György- és gyermeknap az Intézetben
A képen: Fröhlich András, Kedvessy György, Paluska Olga, „Csuli bácsi" és Keresztes Anna (elöl)

Kedvessy prof. ilyennek látta munkahelyét: *„A megörökölt intézet eleinte nagyon rossz körülmények között működött"* [44]

Az ötvenes években az emulziók készítéséhez – valódi emulgensek hiányában – pl. arabmézga port használtunk. Az emulziókat vagy „angol", vagy „kontinentális" módszerrel – az ún. „csattogó hang" kialakulásáig – készítettük (meg kellett dolgozni érte)! Számos pilulát állítottunk elő. A kúpok kizárólag gyúrással készültek. A „cerát kapszulák" és faháncstégelyek használata mindennapos volt, miként a kanalas oldatok hozott üvegben *(vitrum adlatum)* expediálása is stb. Ilyen technológiával metilénkékes pilulát és emulziót, vagy *Solutio tricoloratat* készíteni akkor valóban *ars pharmaceutica technologica*nak számított!

Az oktatásban és a kutatásban Kedvessy támaszkodott a fizikai-kémiai és – kiemelten – a kolloidikai ismeretekre; lényegében elsőként alkalmazta a kolloidika eredményeit a gyógyszerészetben. A gyógyszertechnológia elméleti és gyakorlati tananyagot tartalmilag teljesen korszerűsítette. Definiálta a *Gyógyszertechnológia* tárgy témakörét és feladatait [*Gyógyszerészet* 6(11), 431 (1962)] Demonstrációs célra több száz üvegcsében összegyűjtette a gyógyszerészetben használt összes ható- és segédanyagot, a kábítószereket is, hasonlóan a gyári készítmények dobozait (gondoskodott ezek állandó megújításáról), az újabb gyógyszerformákat és -csomagolásokat, kötözőszereket, gyógyvizeket, később diapozitív kollekciókat stb. (amelyeket a belső folyosó szekrényeiben helyeztetett el) és elméleti óráin következetesen bemutatta őket. Gondoskodott az ábrák, rajzok és képek vetítéséről; eleinte epidiaszkópos, majd dia- és végül írásvetítővel. Mindig naprakész *(up-to-date)* korszerű vetítési lehetőségeket biztosított. Előbb fekete-fehér, később színes diapozitíveket készíttetett, több ezret, hogy diákjai a tananyagot könnyebben és jobban megértsék, ill. hogy előadásait ezzel is színesebbé tegye.

Formailag is modernizálta a képzést. Kezdetben a III. és a IV. évfolyamon heti 3–3 óra gyógyszertechnológia-előadás volt (2+1 óra hétfőn és kedden az egyik évfolyamnak, ill. ugyanennyi csütörtökön és pénteken a másik évfolyamnak, ami – Kedvessy professzor kimagasló „egyéb" tevékenysége mellett – szinte brutális elfoglaltságot jelentett)! Ezért az egyik oktatási reform során, amikor professzortársai saját óraszámukat növelni kívánták, rendkívül meglepő volt, hogy Kedvessy a heti 3+3 óra helyett csupán 2+2 órát tervezett tartani (ami azóta is így van).

Eleinte *gyakorlati szigorlat is volt,* ami az Intézet minden oktatójától 1–2 hetes igen intenzív és nagyon pontos előkészítést igényelt (pl. galenikumok tartalmi meghatározása titrálással). – Később elhagyta a gyakorlati szigorlatot, ezzel mind a hallgatóknak, mind az oktatóknak nagy szívességet tett. – Ide tartozik annak bemutatása, hogy korábban a VII. félév után is kollokválni kellett. E vizsga eltörlése ugyancsak Kedvessy György bölcsességét igazolja. Ezáltal könnyített a hallgatóságon, miközben az oktatás színvonalából nem engedett!

Szegedi első két évében kötelezte oktató munkatársait, hogy előadásait látogassák. Ezt követően csak *az előadásért felelős gyakornok*nak vagy fiatal tanársegédnek kellett jelen lennie (1961-től öt éven át voltam ilyen asszisztense a IV. évfolyamon és 1964–1965-ben párhuzamosan a III. évfolyamon is; így tudom, hogy óráira gondosan felkészült és igen nagy súlyt fektetett a szemléltetésre). Korábbi feljegyzéseit folyamatosan kiegészítette azokkal az új ismeretekkel, amelyeket külföldi kongresszusokon gyűjtött össze, amelyekről olvasott vagy a heti referáló üléseken munkatársai beszámoltak.

Mivel a Minisztériummal szintén igen jó kapcsolata volt, ezáltal mind oktatóit, mind hallgatóit *naprakészen informálta*. Az ember úgy érezte, hogy – információ tekintetében – a dolgok részese. Ezt az egyetemisták is értékelték! Ritkán katalógust is tartott (ezt az akkori kari *Tanulmányi rend* előírta). Erre azért sem volt szükség, mert óráira a hallgatóság 80–90%-a enélkül is eljárt. Ezekben az évtizedekben *a Gyógyszertechnológia* fő tárgy volt és oktatása Szegeden példás lett annak ellenére, hogy a gyógyszerhatástan tárgy jelentőségére – a gyógyszerészek napi tevékenységében – folyamatosan ráirányította a hallgatóság figyelmét: *„Legfontosabb oktatási célnak a gyógyszerhatástan megismerését tartottam"* [44]. Mindent megtett

azért, hogy a hallgatók komolyan vegyék a tárgyat, s hogy a vizsgákra is kellően felkészüljenek: *„amikor vizsgáztattam, szigorú, de igazságos voltam"* [44].

Belátta, hogy óráin nem minden hallgató képes jegyzetelni, ennek folytán előadásai anyagát előbb jegyzet formájában, majd 1963-tól tankönyvként (*„Gyógyszertechnológia"*) jelentette meg. E tankönyvét 1981-ig további négy alkalommal, kétszer átdolgozott változatban adta ki, ami a Budapesti Karon is kötelező tankönyv volt. Az utolsó kiadás terjedelme 638 oldal, amiről ma azt mondanánk, hogy „hallgatóbarát", azaz megtanulható volt. Egyúttal jól szolgálta a gyakorló gyógyszerészek továbbképzését is. Tudjuk, mert láttuk, hogy a gyógyszergyárakban – sőt, a kémiai kutatóintézetek munkatársai is – szívesen használták (pl. a Veszprémi Vegyipari Egyetemen)!

Az öt *Gyógyszertechnológia* könyv sorszáma, kiadásuk éve és terjedelme:

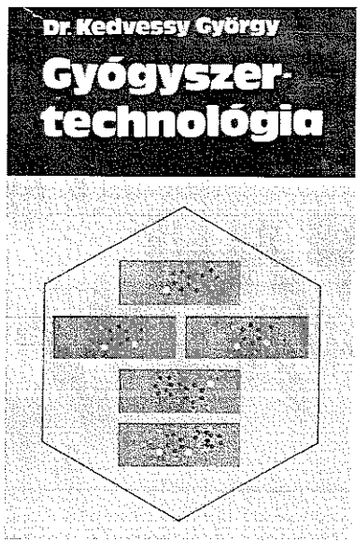

A Gyógyszertechnológia IV. kiadása (1978)

I.	1963	618 oldal
II.	1968	618 oldal, átdolgozott
III.	1971	618 oldal, változatlan
IV.	1978	638 oldal, átdolgozott
V.	1981	638 oldal, változatlan.

E tankönyvvel kapcsolatban – Kedvessy Andrea emlékei szerint – egy későbbi sztori: „Idős korában egyszer a mentő Veszprémbe vitte a Kórházba. Másnap a vizitelő főorvos egy *„Gyógyszertechnológia"* könyvvel a kezében állt oda az ágya mellé. "

Az 1971-es kiadás Fülszövege szerint „A könyv írásakor elsősorban azt a célt igyekeztem megvalósítani, hogy alkalmas legyen a gyógyszerészhallgatók számára a korszerű gyógyszerkészítésre vonatkozó általános szemlélet kialakítására. Apró részletek helyett tehát inkább az egész anyagról kialakítandó kép és szemlélet a lényeges, amely készséget nyújt a leendő szakembernek a reá váró feladatok megoldásában. Megítélésem szerint emellett a könyv a gyakorló gyógyszerészek továbbképzését is szolgálni fogja".

Az ötvenes években sikertörténetnek számítottak a *„Gyógyszerész-továbbképzés"* sorozat kis kék könyvei. Összesen 28 kiadványt publikáltak, több mint 4100 oldalon! Kedvessynek két munkája jelent meg: a *Galenusi készítmények tájékoztató gyorsvizsgálata* (1952) és a *Szemészeti oldatok* (1954), 76, ill. 23 oldal terjedelemben. Mindkettőt az Egészségügyi Kiadó gondozta.

Könyvei nagysikerűek és -hatásúak voltak.

Minden munkájában nagyon precíz volt. Könyvének harmadik kiadása után (1971) kérte oktatótársait, hogy ha „valamit" találnak benne, azt mondják meg és az észrevételek összegyűjtését rám bízta. Elvi hibák csak elvétve adódtak, pl. az ortokinetikus koagulálás jelensége esetében, de gépelési elírások és szedési problémák azért voltak, amelyeket – úgy emlékszem – 3–4 gépelt oldalon adtam át. Erre nem számított, meglepődött és láthatóan nem esett jól neki, de akceptálta.

A tablettázás technológiája. Medicina, Budapest, 1981, dr. Selmeczi Bélával, 109 oldal

Az Intézet asszisztenciájának névsora 1961-ben: *dr. Kovács László, Ferenczi Ilona, Keresztes Anna, Székelyné Kiss Klára, Dobóné Wayer Mária, Selmeczi Béla, Regdon Géza, Regdonné Kiss M. Éva, Rónay Tibor, Kata Mihály* és *Számel Irén*.

Intézete oktatói és kutatói tevékenységét mutatta be a Novák professzor szerkesztésében megjelent *A szegedi gyógyszerészképzés és a Gyógyszerésztudományi Kar* c. kiadványban (Szeged, 1976; 38–41 oldal).

A *hallgatói gyakorlatok*at gyakran látogatta. Ilyenkor ellenőrízte mind a laboratóriumi munkát és a fiatalok felkészültségét, mind a gyakorlatok előkészítését és a gyakorlatvezető tevékenységét. Szorgalmazta, hogy minden gyakorlattípusból készüljön jegyzet; ezeket néhány év után aktualizálva újra megjelentette.

A *vizsgákon* sokat követelt; a felkészületlenséget és az alapvető ismeretek hiányát nem tűrhette. Ügyelt arra is, hogy a vizsgázók – mint leendő gyógyszerészek! – pontosan és szabatosan fogalmazva feleljenek. A gondos felkészültséget, az alapos tárgyi tudást, azaz a szép feleleteket nagyra értékelte. Vizsgáztatás közben sohasem ragadtatta el magát (igaz, máskor sem). Ennélfogva „kiszámítható" vizsgáztató hírében állt.

A III. év utáni vizsgán kollokváltatott, viszont a IV. év utáni szigorlaton már a gyógyszertechnológia összefüggéseit is kérte és értékelte. Előfordult, hogy a hallgató vázlatot készített, amiből a felelő tudása már látható volt és csak a tétel egy részét kérte. – Államvizsgáin a tárgyi tudás mellett az összefüggések bemutatása, a *tudás szintézise* is igen fontos volt, ennélfogva a záróvizsga sohasem lehetett a szigorlatok megismétlése, „kicsiben". Szerinte a szakmai vizsgázatónak kellett annyit tudnia a záróvizsgán általában, mint akit vizsgáztatott, emiatt Szegeden az ő idejében csak egy szakmai vizsgáztató kérdezett! Aki pl. a *Digitalis purpurae foliumot* húzta, az előadhatta botanikai, gyógyszerkémiai, drogismereti, gyógyszerhatástani, technológiai ismereteit és gyógyszertári tapaszatalatait. – Most, 2011-ben e *„szintetikus tudás"* fontosságát ismét felfedezték.

A szegedi Intézet munkatársai (1973). Az első sorban: dr. Selmeczi Béla adjunktus, dr Kovács László docens, prof dr Kedvessy György, dr Ferenczi Ilona, dr Kata Mihály és dr Regdon Géza adjunktus

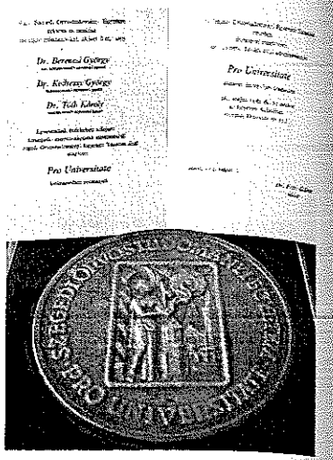

1984: Pro Universitate kitüntetés

Nagy gondot fordított a tudományos utánpótlás nevelésére, amit már a hallgatóság körében elkezdett Szorgalmazta, hogy a legjobb fiatalok bekapcsolódjanak az Intézet *tudományos diákköri* munkájába (TDK) Novák professzor ugyanis már az 50-es évek közepétől, a harmad éven – a Klinikakertben – nagyjából 2 m^2-es felületeken egy-egy gyógynövényt „adott" gondozásra és megfigyelésre minden hallgatónak, akik tapasztalataikat néhány oldalon le kellett írják. A

1984: Pro Universitate kitüntetés átadásán Berencsi professzorral

legkiválóbb dolgozatot készítő hallgatók közül aztán „kicsemegézte" a diákkörösöket. E téren Kedvessy tehát legalább öt éves hátrányban volt, ám e verseny néhány éven belül kiegyenlítődött

Törekvéseit *a hallgatóság* szintén nagyra értékelte és hamarosan megtiszteltetés lett a Kedvessy-intézetben diákkörösnek lenni: diákjai folyamatosan és szép eredményekkel szerepeltek a helyi és országos TDK Konferenciákon. Többen részesültek *„Apáthy István Emlékérem és Jutalomdíj"* elismerésben, pl *Antal Ágnes* (1984), *Antal László* (1993), *Bihari Piroska* (1980), *Csóka Ildikó* (1990), *Gyurkó Erika* (1986), *Kapás Margit* (1977), *Nagy Gizella* (1976), *Schirm Szilvia* (1988), *Szél Mária* (1973), *Theisz Gyöngyi* (1983) és *Zöld Valéria* (1985), ill. a Kar többi intézeteiben is, pl *Kőrösi János* (1972), *Osváth Klára* (1979), *Tóth Anikó* (1971), *Zentai Anna* és *Czeglédi Etelka* (1970), 1993-ig összesen 15-en [*Gyógyszerészet* 37(11), 887 (1993)], vagy tartottak pl Pozsonyban és Hallében előadást, ill lettek – TDK-munkájuk alapján – előadások és dolgozatok társszerzői Később közülük kerültek ki az Intézet doktoranduszai és 1971 után a Kar tudományos segédmunkatársainak zöme, közöttük volt *Kapás Margit,* Karunk egyetlen *Sub auspiciis* kitüntetéssel doktorált fiatalja [lásd a 4.12. alfejezet] Kedvessy professzor a gyógyszertári központok igazgatói segítségét kérte, hogy minél több kollégánk szerezzen tudományos értékű gyógyszerészdoktori fokozatot.

Munkájával, magatartásával és példamutatásával nevelte hallgatóit, közvetlen beosztottjait és környezetét (Az ún. rendszerváltás előtti *„káderpolitika"* szó (~ személyzeti ügy) ma már annyira idejét múlt, hogy a *Magyar Nagylexikon*ban nem is szerepeltetik. Helyette – divatosan – a *human relations* (HR) kifejezést használják).

Érkezése évében, 1959-ben Kedvessy nem mozdított el senkit 1960-ban kivált az Intézetből *„Csuli bácsi", Paluska Olga* és *Kardos Katalin.* A maradó fiatalok – nevezetesen *Dobóné Wayer Mária, Ferenczi Ilona, Keresztes Anna, Regdon Géza* és *Regdon Gézáné Kiss M. Éva* – vállalták a megmérettetést Budapestről *Kovács László* adjunktust *(„Mackó bácsi")* „hozta magával"; 1960-tól alkalmazta *Selmeczi Bélát* és *Kata Mihályt* A következő évek során kilépett *Kiss Klára, Rónai Tibor* és *Számel Irén.*

1984 tavaszán – Kölcsey utcai lakásukon, baráti összejövetelen és vacsorán, kimondottan oldott hangulatban – feleségével együtt vendégül látta Intézete négy docensét és azok feleségét; konkrétan *Regdon Gézát* és feleségét, *Kiss M Évát, Selmeczi Bélát* és feleségét, *Kolin Klárát, Erős Istvánt* és e sorok íróját ..

Intézetétől 1984. június 30-án köszönt el, amelynek munkatársa volt *dr. Kedvessy György* DSc. tanszékvezető egyetemi tanár; *dr. Erős István* CSc., *dr. Kata Mihály* CSc., *dr. Pintyéné dr. Hódi Klára* CSc., *dr. Regdon Géza sen* CSc., *dr. Selmeczi Béla* CSc és *Ugrinné dr. Hunyadvári Éva* CSc. egyetemi docens; *dr. Miseta Mária, dr. Regdon Gézáné Kiss M. Éva* és *dr. Wayer Mária* egyetemi adjunktus; *dr. Szabóné dr. Révész Piroska, ifj. dr. Regdon Géza, ifj. dr. Kása Péter* és *Soósné dr. Csányi Erzsébet* egyetemi tanársegéd; *Horpácsy Frigyesné* és *Vecsey Imréné* intézeti titkárnő; *Bartha Lászlóné, Frómanné Povik Klára, Juhász Klára, Huber Mátyásné, Krasznai Ildikó, Papp Erzsébet, Romhányi Istvánné* és *Zádori Erzsébet* intézeti laboráns; *Lévai Antalné, Ludvig Illésné* és *Sastin Lajosné* segédlaboráns [45]

1984-ben a meghirdetett tanszékvezetői állásra három pályázat érkezett be. A Gyógyszertechnológiai Intézet élén Kedvessy professzort *dr. Selmeczi Béla* tanszékvezető követte. A másik két pályázó *dr. Orbán Ernő* és *dr. Takácsi Nagy Géza* volt.

Irodalom

44. *Gyógyszerészet* 36(5), 285–295 (1992)
45. *A szegedi gyógyszerészképzés és a Szegedi Gyógyszerésztudományi Kar története.* Szerkesztette: Erős István. Szeged, 2007. Részlet: 112–115 oldal. Az Intézetről szóló fejezetet prof. Révész Piroska tanszékvezető és prof. Kata Mihály állította össze. – *Gyógyszerészettörténet* 5(4), 4–10 (2007).

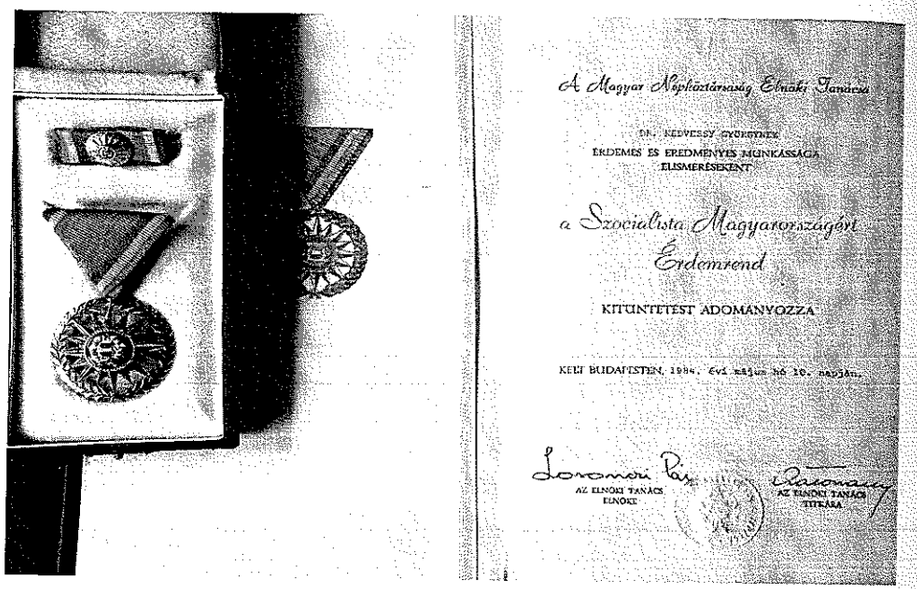

1984: A Szocialista Magyarországért Érdemrend

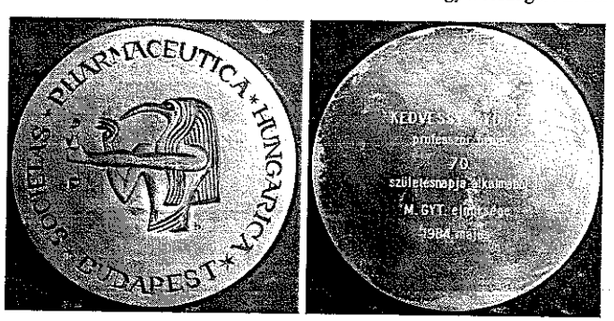

Az MGYT „Societas Pharmaceutica Hungarica" kitüntetése, 1984.

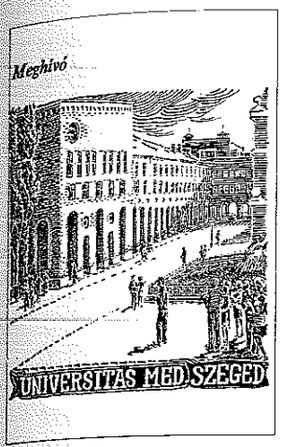

a Szegedi Orvostudományi Egyetem,
a Gyógyszerésztudományi Kar Tudományos Ülésének
Bizottságai
és a Magyar Gyógyszerészeti Társaság
rendezésében

Dr. Kedvessy György
egyetemi tanár

70. születésnapja
és 25 éves tanszékvezetői évfordulója alkalmából
tartandó előadóülésre.
Az ülés 1984. május 3-án délelőtt 11 órakor kezdődik
a SZOTE Oktatási épület tantermében
– Dóm tér 13. –

Ülnökök:
Prof. dr. Petri Gábor
akadémikus, rektor

Prof. dr. Boda Domokos
a SZOTE Tudományos Ülési Bizottságának elnöke

Prof. dr. Münker Emil
a Gyógyszerésztudományi Kar dékánja

Prof. dr. Nikolics Károly
a Magyar Gyógyszerészeti Társaság elnöke

Elnöki megnyitó

ELŐADÁSOK: (10–12 perc)

Dr. Erős István kandidátus:
Reológiai módszerek jelentősége a gyógyszerformák szerkezet- és stabilitásvizsgálatában

Dr. Kata Mihály kandidátus:
Farmakonok biológiai hasznosíthatóságának technológiai befolyásolása

Dr. Pintyéné dr. Hódi Klára kandidátus:
Gyógyszerformák elektronmikroszkópos vizsgálata

Dr. Regdon Géza kandidátus:
Korszerű szempontok érvényesítése a kúpok előállításában és biofarmáciai vizsgálatában

Dr. Selmeczi Béla kandidátus:
A tabletták fizikai sajátságait befolyásoló tényezők tanulmányozása

Ugrinné dr. Hunyadvári Éva kandidátus:
Emulziós kenőcsalapanyagok tervezésének korszerű szempontjai

Az ünnepi ülés Meghívója, 1984.

Kedvessy professzortól – a búcsúzó hallgatók nevében – elköszönt Tantó Miklós, 1982 május

4.10. Kedvessy György, a kutató és iskolateremtő

Vérbeli kutatóként Kedvessy professzor e képességeit lényegében már Budapesten kifejlesztette és kutatási lehetőségeit Szegedre érkezése után azonnal felmérte: *„A megörökölt Intézet eleinte nagyon rossz körülmények között működött"*, ami igaz volt a kutató munkára is. Szerencsés egybeesés, hogy éppen ekkor (1959) jelent meg a Münzel-Büchi-Schultz *„Galenisches Praktikum"* c. kitűnő könyv, amely mérföldkőnek számít a gyógyszertechnológia tudománnyá

fejlődése útján [46]. Erre is illenek *Sir William J. Thomson* (Lord Kelvin, 1824–1907) fizikus és matematikus gondolatai: *„I often say that when you can measure what you are speaking about and can express it in numbers, you know something about it. But when you cannot express it in numbers, your knowledge is of a meagre and unsatisfactory kind"* [47].

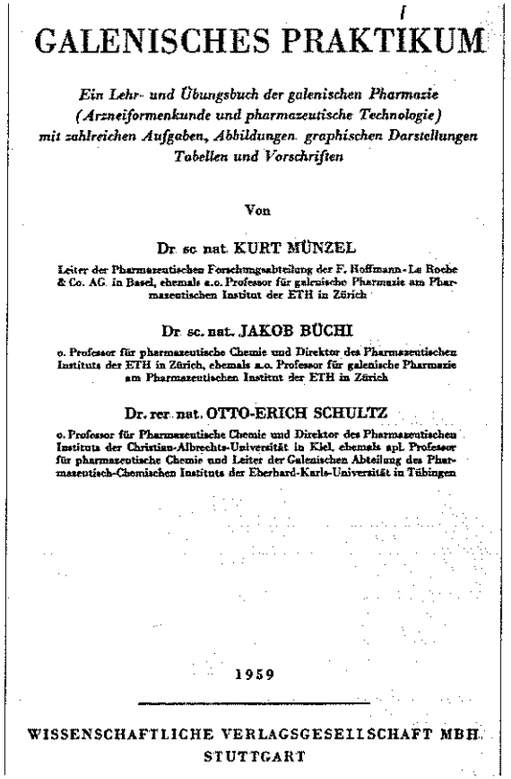

I

GALENISCHES PRAKTIKUM

Ein Lehr- und Übungsbuch der galenischen Pharmazie (Arzneiformenkunde und pharmazeutische Technologie) mit zahlreichen Aufgaben, Abbildungen, graphischen Darstellungen, Tabellen und Vorschriften

Von

Dr. sc. nat. KURT MÜNZEL

Leiter der Pharmazeutischen Forschungsabteilung der F. Hoffmann-La Roche & Co. AG. in Basel, ehemals a.o. Professor für galenische Pharmazie am Pharmazeutischen Institut der ETH in Zürich

Dr. sc. nat. JAKOB BÜCHI

o. Professor für pharmazeutische Chemie und Direktor des Pharmazeutischen Instituts der ETH in Zürich, ehemals a.o. Professor für galenische Pharmazie am Pharmazeutischen Institut der ETH in Zürich

Dr. rer. nat. OTTO-ERICH SCHULTZ

o. Professor für Pharmazeutische Chemie und Direktor des Pharmazeutischen Instituts der Christian-Albrechts-Universität in Kiel, ehemals apl. Professor für pharmazeutische Chemie und Leiter der Galenischen Abteilung des Pharmazeutisch-Chemischen Instituts der Eberhard-Karls-Universität in Tübingen

1959

WISSENSCHAFTLICHE VERLAGSGESELLSCHAFT MBH. STUTTGART

A „Münzel", a gyógyszertechnológusok „Bibliája"

Történet keringett akkoriban egy drazsírozó mesterről, aki mindig „egy marék" festéket szórt a drazsírozó üstbe és a drazsék színe – árnyalatra is! – évtizedeken át mindig azonos volt! Ez az empíria *(ars pharmaceutica technologica)*. *Thomson* szerint mindent mérni kell; számokban és matematikai egyenletekben kifejezni, ill. ábrákon megjeleníteni. Ezzel kezdődik a tudomány és „a Münzel" ezt az irányzatot képviselte. A *Könyvet* a 60-as és 70-es években minden intézeti oktató és valamennyi doktorandusz haszonnal forgatta! Részemre olykor ma is kiinduló pontként szolgál.

Az 50-es években unikumnak számítottak a szegedi Gyógyszerészeti Intézet cikkei, pl. *Ferenczi Ilona és Wayer Mária* dolgozata [48], ill. a 69 éves *Dávid professzor* két publikációja [49, 50].

Kedvessy prof. azonnal szervezni kezdte a kutatómunkát, az Intézet első három közleménye a *Gyógyszerészet* szaklap 1962-es évfolyamában már megjelent, ill. további két dolgozat az 1963-as *Acta Pharm. Hungarica*ban. Első doktorandusza *Regdon Géza* tanársegéd volt; ő és *Selmeczi Béla* voltak az elsők, akik már 1962-ben doktoráltak!

Intézetében négy kutatási témát alakított ki: 1) rektális gyógyszerkészítmények, 2) kolloid gyógyszerformák, 3) tabletták és drazsék vizsgálata, ill. 4) portechnológiai kutatások, később biohasznosíthatósági vizsgálatok. Azokban az évtizedekben – a gyógyszertechnológiai kutatások hőskorában – mindegyik „nyerő" témának számított. Persze, ehhez az is kellett, hogy Kedvessy professzor minden esztendőben részt vegyen a legjelentősebb nemzetközi tudományos kongresszuson, ahol „ráérzett" a kutatási tendenciákra (ezt az intuíciós képességét egész működése során kiválóan gyümölcsöztette), másrészt lehetősége volt bemutatni Intézete új kutatási eredményeit.

Vallotta, hogy a korszerű gyógyszertechnológia két legfontosabb elméleti alapja a *fizikai-kémia* és a *kolloidkémia*. A vezetése alatt működő iskola tudományos munkáját a tematikus gazdagság, az új módszerek keresése és alkalmazása, továbbá a gyakorlati hasznosíthatóság igénye jellemezte. Határozottan arra törekedett, hogy kooperáljon a Kar három intézetével (s hogy ez csak részlegesen sikerült, az nem rajta múlott)! Együtt dolgozott számos szegedi orvoskari intézettel és klinikával. Külön kiemelem a JATE TTK Kolloidika Tanszékét, amellyel nagyon bensőséges és igen sikeres kollaboráció bontakozott ki. Hasonlóan kedvező kapcsolata volt az Élelmiszeripari Főiskola *technológiai tanszékével*. Jó és eredményes együttműködést épített ki az összes hazai gyógyszergyárral, amit később több külföldi gyógyszergyárra is kiterjesztett.

Intézetében – Európában elsőként! – végeztek gyógyszeres kúp-, tabletta- és portechnológiai, ill. reológiai kutatásokat, pásztázó elektronmikroszkópos és elektrondiszperziós mikroanalitikai vizsgálatokat, termoanalitikai és röntgendiszperziós méréseket, átfogó ciklodextrines és liposzómás, továbbá biohasznosíthatósági kutatásokat. Izotóp és biofarmáciai laboratórium létesítését is tervezte (erre végül a budapesti társintézet kapott lehetőséget).

Minden intézeti kutatási feladatot és gyári témát – sőt, eleinte még a TDK-sok tevékenységét is – *személyesen* irányította, ami már csak azért is hatalmas teljesítmény volt, mert közvetlen irányításával 100-nál több gyógyszerészdoktori értekezés készült! 1971-től – dékánként és tanszékvezetőként is – támogatta a tudományos ösztöndíjasok doktorálását: Karunkon 44 tudományos ösztöndíjas – közöttük 15-en Intézetében – szereztek doktori fokozatot. – Kutatási-fejlesztési szerződéseinek száma meghaladja a 70-et. Intézetében több újítás és négy szabadalom született, 11 kandidátusi értekezés témavezetője volt és két munkatársa akadémiai doktori fokozatot ért el. Publikációinak összesített impakt faktora 100-nál több, tudományos közleményeinek száma 300 fölött van és a független hivatkozásoké 1000 körüli.

Újítói tanusítvány

Az Intézet kutatási témái telitalálatot jelentettek. Kéziratait a – főként – német nyelven megjelenő szaklapok örömmel fogadták (ha a Szerkesztőség olykor kért is kiegészítést, de nem emlékszem olyan kéziratra, amelyet nem publikáltak volna)! Volt kéziratunk pl. a *Pharm. Acta Helv.* lapban, amelynek megjelentetésére bő két évet kellett várnunk, de megjelent (1981)! Az Intézetben hetenként tartott referáló üléseket: ezeken 2–4 kutató beszámolt az utóbbi hetekben végzett kísérletes munkájáról, elért eredményeiről, problémáiról és terveiről.

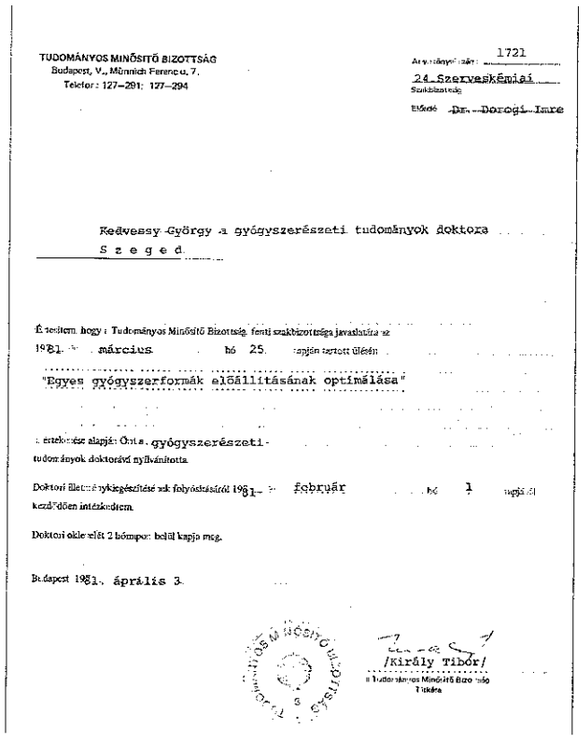

TUDOMÁNYOS MINŐSÍTŐ BIZOTTSÁG
Budapest, V., Münnich Ferenc u. 7.
Telefon: 127–291; 127–294

Ügyszám: 1721
24. Szervesvegyészeti Szakbizottság
Elnök: Dr. Dorogi Imre

Kedvessy György a gyógyszerészeti tudományok doktora szeged

Értesítem, hogy a Tudományos Minősítő Bizottság fenti szakbizottsága javaslatára az 1981. március hó 25. napján tartott ülésén

"Egyes gyógyszerformák előállításának optimálása"

c. értekezése alapján a gyógyszerészeti tudományok doktorává nyilvánította.

Doktori fokozatszerzési vizsgálatát folytatásáról 1981. február hó 1. napjától kezdődően intézkedtem.

Doktori oklevelét 2 hónapon belül kapja meg.

Budapest 1981. április 3.

/Király Tibor/
a Tudományos Minősítő Bizottság Titkára

A gyógyszerészeti tudományok doktora, 1981

Heti rendszerességgel irodalmaztunk; ezt szolgálta az Intézeti és a Kari Könyvtár. Eleinte „cédula"ztunk", ami azt jelentette, hogy kis papíros lapokra felírtuk a folyóirat vagy könyv adatait (ezt igen gondosan kellett végeznünk, mert hivatkozás esetén erre utaltunk. Mindenkinek „saját" módszere volt); hátoldalára pedig a legfontosabb „kulcsszavakat" Végül gyógyszerformák – és más szempontok – alapján csoportosítottunk Minden oktatónak volt „néhány méter" irodalmazása – Később kialakult az ún „lyukkártyás módszer": kb A/5 méretű vékony nyomtatott kartonok szélein témák szerint lyukakat alakítottunk ki és a keresett téma egy kötőtűvel egyszerre kiemelhető volt. – A mai számítógépes és internetes irodalmazás korában ez már csupán kutatástörténet!

Eleinte csak a szocialista országokba (Csehszlovákiában Pozsonyba, Lengyelországban Krakkóba, az NDK-ban Halleba, majd később a Szovjetunióban Moszkvába) utazhattunk továbbképzésre és tudományos rendezvényekre Csak 1975 után mehettünk Nyugat-Németországba, de Nyugat-Berlinbe csupán jóval később, 1988-tól!

Külföldről érkezett munkatársa volt *Heinz Moldenhauer* és *Michael Dittgen* Németországból, *Jerzy Porebsky, Halina Wasiak* és *Jerzy Sotor* Lengyelországól, ill *Mohamed Adel Sherif* Egyiptomból, *Stane Srcic* Szlovéniából és többen mások (4 16 alfejezet)

A *Hallei Egyetem Gyógyszerészi Szekciójá*val igen sikeres kutatási kapcsolatot alakított ki Évtizedeken át folyamatos volt az együttműködés: a két tanszék kutatói évről évre látogatták egymást és valóban mindkét fél számára eredményes kutatások folytak Számos – kelet- és nyugat- – német kutatóval volt baráti kapcsolata, ami különösen *Helmut Kala és Oelschläger professzor*ral volt nagyon bensőséges és baráti (*Oelschläger*ék még a 90-es években is vendégeik voltak! A két Németország egyesítése után derült ki, hogy Kala prof minden munkatársa – kivétel nélkül! – Stazi-ügynök volt).

Az Intézetben mindenkinek kellett készítenie ún *Acta-referátumok*at. Minden oktatónak volt 1–2 „külföldi" lapja, amelyek gyógyszertechnológiai vonatkozású dolgozatait az Intézet

referáló értekezletén ismertetnie kellett Az Intézet munkatársai nyelvileg német-orientációjúak voltak, azaz mindenki németül tanult Magam is így tettem és már eléggé jól tudtam, ám egyszer Kedvessy prof felvetette, hogy *„ez így nincs jól, mert valakinek oroszul is kell tanulnia"*, s mint az Intézetben legfiatalabbra, választása rám esett

Kedvessy prof 1973-ban nyitott Moszkva felé is; ennek során két hetet töltöttem az Össz-Szövetségi Gyógyszerészeti Tudományos-Kutató Intézetben (ЦАНИИ = CANII). Intézetünkhöz viszonyítva, amely akkor Európában már több mint évtizede élvonalbeli helyzetben volt, nos, ehhez képest a CANII lehangoló képet mutatott Visszaérkezésemkor azt kérdezte, milyennek látom az együttműködés lehetőségét? – Nem javasoltam – *Jó, akkor kooperálunk* – mondta Ezt követően többen jártunk Moszkvában és Pjatyigorszkban, sok „érdekes dolgot" láttunk, a közös kutatómunka nagyobb részét Intézetünkben végeztük, végül azért néhány dolgozatot és előadást csak „összehoztunk".

A *Die Pharmazie* szaklapban megjelent publikációkért néhány – keletnémet márkás – honoráriumot kaptunk, amit viszont kizárólag Budapesten, a Magyar Nemzeti Bank Szabadság téren lévő székházában vehettünk fel („ráment" egy egész munkanapunk)!

Számos jelentősnek tartott kutatásfejlesztési eredménye közül íme három

Polyvitaplex 8 drazsé

1 Az 1930-as nehéz években megélhetését egyik mellékállása biztosította: egy gyógynövény-nagykereskedés részére dolgozott; vizsgálta az exportra szánt magyar gyógynövényeket és kidolgozta a *Pantaroma teát*® [51]

2 Nevéhez fűződik a *Polyvitaplex–8*® *drazsé* (Chinoin) gyártástechnológiájának megoldása: a multivitamin-preparátum nyolc vitamint tartalmaz; B_{12}-vitaminból a legkevesebbet, adagonként 0,001 mg-ot A rendkívül kicsiny mennyiség biztonságos eloszlatását oldotta meg [51] – E készítmény *Polyvitaplex 8*® *filmtablettá*ként (Sanofi Aventis) – vitaminhiány pótlására – napjainkban is forgalomban van.

3. „A Cavinton®-nal kapcsolatos szabadalma szintén sok keserűséget okozott neki (még 2001-ben, halála előtt egy évvel is). Ugyanis 1980-ban, a Richter Gedeon Gyár fel-

A Gyógyszertechnológiai Intézet munkatársai (1979). Az első sorban: dr. Kata Mihály és dr Ferenczi Ilona adjunktus, dr Selmeczi Béla docens, prof. dr Kedvessy György, dr. Regdon Géza docens, Horpácsy Frigyesné és Vecsey Imréné intézeti titkárnő

kérésére munkatársakkal *(Kata, Wayer* és *Hortobágyi)* kidolgozott egy eljárást, ami az 1983-ban bejelentett tanulmány alapján 3 év múltán szabadalmat kapott. E témában 1984–2001 között 24 levelet írt! Tudomása szerint a gyártásba valójában sosem bevezették be, arra hivatkozva, hogy az eredeti jól bevált exportterméket, amelyet már 25 országban törzskönyveztek, további 40 országban megfolyamatban van. Újbóli engedélyezése – a vizsgálatok megismétlése okán, kapacitás hiánya és költségei miatt – körülményes lett volna, *„holott mindenki tudta, hogy a Cavinton®* per os *hatástalan"* Mígnem emiatt 2001-ben Japán kitiltotta. A médiabotrányra reagálva ismét keserű levelet írt a Richter Gedeon Gyár illetékesének, aki újra semmitmondó válaszlevelet küldött neki" [51] és [*Gyógyszerészet* 44(6), 385–386 (2000)].

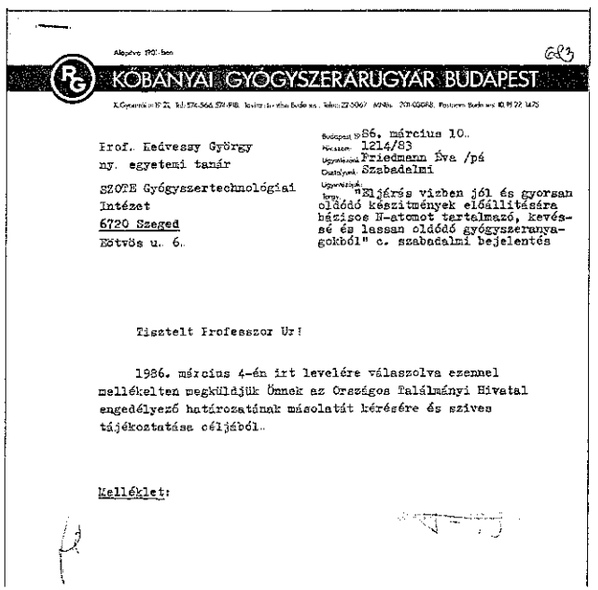

KŐBÁNYAI GYÓGYSZERÁRUGYÁR BUDAPEST

Prof. Kedvessy György
ny. egyetemi tanár
SZOTE Gyógyszertechnológiai Intézet
6720 Szeged
Eötvös u. 6.

Budapest 1986. március 10.
Hivszám: 1214/83
Ügyintéző: Friedmann Éva /pá
Osztály: Szabadalmi
Ügy: "Eljárás vízben jól és gyorsan oldódó készítmények előállítására bázisos N-atomot tartalmazó, kevéssé és lassan oldódó gyógyszeranyagokból" c. szabadalmi bejelentés

Tisztelt Professzor Úr!

1986. március 4-én írt levelére válaszolva ezennel mellékelten megküldjük Önnek az Országos Találmányi Hivatal engedélyező határozatának másolatát kérésére és szíves tájékoztatása céljából.

Melléklet:

Dr. Fekete György levele, 1986-ban

Megjegyzés. Az 1970-es évek közepére a *Kőbányai*ban *Szász Kálmán*nak és kutatócsoportjának sikerült olyan új kémiai eljárást kidolgoznia, amellyel a *vinpocetin* teljes egészében szintetikus úton előállítható lett. Ezt követően a natív vincamin előállítását felváltotta a *Cavinton®* néven ismertté vált originális készítmény alapanyaga, a vinpocetin totálszintézissel történő gyártása [52] – Néhány éve a 10 mg-os *Cavinton® Forte* tabletta is forgalomba került.

Az Intézetnek voltak bravúros technológiai kísérletei. Pl. a vinpocetin vízben alig oldódó bázikus farmakon (< 2 mg/900 ml desztillált víz). A Cavinton® tablettában 5 mg hatóanyag van. Gyári szerződés alapján feladatunk volt, hogy oldékonyságát a dózis legalább tízszeresére, azaz 50 mg/900 ml-re növeljük, éspedig mesterséges plazmában is! Ötszázat meghaladta az előkísérletek száma, amikor addig jutottunk, hogy az érdemi kísérleteket végre elkezdhettük! Termékünkben – amelyet porlasztva szárítással állítottunk elő – pentaeritrit és poloxamer-származék van. Ez – és más bázisos nitrogénatomot tartalmazó farmakonok oldékonyságának növelése – lett első szabadalmunk tárgya [53]: a vinpocetin oldékonyságát 1500-szeresére növeltük. (Intézetünknek 2011-ben 6 szabadalma volt, ezekből négynek társszerzője lehetek).

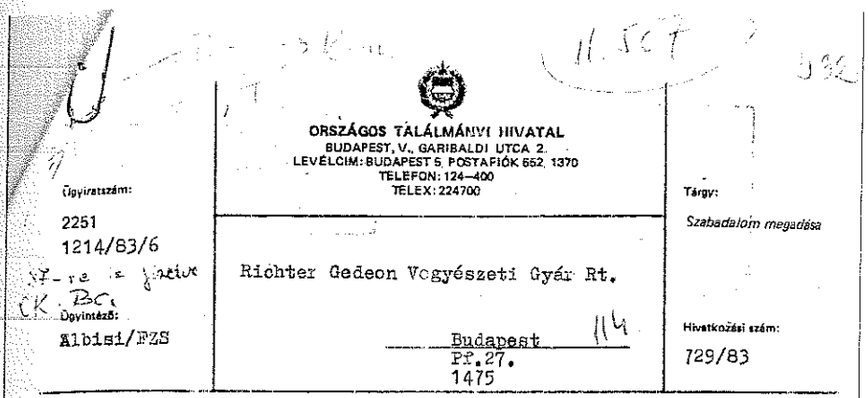

ORSZÁGOS TALÁLMÁNYI HIVATAL
BUDAPEST, V., GARIBALDI UTCA 2.
LEVÉLCÍM: BUDAPEST 5, POSTAFIÓK 652, 1370
TELEFON: 124–400
TELEX: 224700

Ügyiratszám: 2251 1214/83/6
Ügyintéző: Albisi/FZS

Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Rt.
Budapest
Pf.27.
1475

Tárgy: Szabadalom megadása
Hivatkozási szám: 729/83

HATÁROZAT

Az Országos Találmányi Hivatal a fenti ügyszámú szabadalmi bejelentés tárgyára szabadalmat ad, a 7244/83 és 22251/83 ikt.sz. leírással

A bejelentés napja: 1983.04.08.

A bejelentés elsőbbsége:

A szabadalmas: Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Rt., Budapest

A szabadalom címe: Eljárás vízben jól és gyorsan oldódó készítmények előállítására bázisos nitrogénatomot tartalmazó, kevéssé és lassan oldódó gyógyszeranyagokból

A képviselő:

A találmány NSZC jelzete: A 61 K 47/00

Az esedékes fenntartási illetéket minden év ..... 04. hó 08. napján kell megfizetni a túloldali tájékoztató 1. pontjának megfelelően

Indokolás

A szabadalmi bejelentés megfelel az 1983. évi 5. sz. törvényerejű rendelettel módosított 1969. évi II. törvényben előírt feltételeknek, ezért az Országos Találmányi Hivatal a rendelkező rész szerint határozott.

Budapest 1985.12.09.

A kiadmány hitelül: Brógyai Lászlóné

Adler Györgyné
osztályvezető

Tájékoztató a túloldalon!

1985: Az Országos Találmányi Hivatal értesítése

MAGYAR
NÉPKÖZTÁRSASÁG

ORSZÁGOS
TALÁLMÁNYI
HIVATAL

Szabadalmi okirat

Az Országos Találmányi Hivatal az okirathoz füzött leirás alapján

190 082

lajstromszámon szabadalmat adott.

A szabadalmi bejelentés napja és az oltalmi idő kezdete:

1983.04.08.

Feltalálók:			Szabadalmas:
dr HORTOBÁGYI Győző,	25%	Budapest	Richter Gedeon Vegyészeti
dr.KATA Mihály,	25%		Gyár Rt., Budapest
dr.KEDVESSY György,	25%		
dr.MAYER Mária,	25%	Szeged	

A szabadalom cime:

Eljárás vizben jól és gyorsan oldódó készitmények előállitására bázisos nitrogénatomot tartalmazó kevéssé és lassan oldódó gyógyszeranyagokból

Budapest, 1989.02.02.

elnök

Szabadalmi okirat, 1986-ból [53]

Tudományos munkájához kapcsolódik a már említett *Gyógyszervizsgálat* c. könyve (1947), egy általa gondozott kiadvány, a VI Országos Gyógyszertechnológiai Konferencia előadásainak összefoglalója (MGYT, Budapest, 1973), amelynek szerzői: dr. Bayer István, dr Dávid Ágoston, dr Kata Mihály, dr. Kedvessy György, dr Ragettli János és dr Wayer Mária

Összegezve Az *I Magyar Gyógyszerkönyv* kiadásával megkezdődött az önálló hazai gyógyszerészeti tudomány kialakulása (1871 Ennek 2011-ben volt éppen 140 éve) Az 1950-es évekig a gyógyszerkészítés – tisztességes – empírián alapult. A gyógyszertechnológiai kutatások, zömében nyugat- és közép-európai országokban ekkor bontakoztak ki A hazai kutatások terén Kedvessy professzor nagyon intenzíven támaszkodott a fizikai-kémia és a kolloidika tudományos eredményeire E tevékenysége alapjaként definiálta a gyógyszertechnológia fogalmát *Iskolát teremtett* 23 éves Budapesti működése során főként gyógyszeranalitikai kérdések érdekelték Szegedi 25 esztendeje alatt főleg a szilárd gyógyszerformák (tabletták, drazsék és porok), gyógyszeres kúpok, folyékony és lágy gyógyszerformák (emulziók, szuszpenziók, kenőcsök stb és ezek reológiai) vizsgálatával, ill gyógyszerkészítmények biohasznosíthatóságának optimálásával foglalkozott. Száznál több kísérletes gyógyszerészdoktori értekezés témáját vezette. Irányításával – a sajátját nem számítva! – 11 kandidátusi és további 2 akadémiai doktori értekezés védésére került sor

Tudósi tevékenysége 48 éve alatt a hazai gyógyszertechnológiai kutatások *frontembere* volt. Eredményei alapján Kossuth-díjas vagy – kis szerencsével – akár akadémikus is lehetett volna 1984-ben vonult nyugdíjba.

Irodalom

46. Münzel, K , J Büchi, O E. Schultz: *Galenisces Praktikum* Wissenschaftl Verlagsges. mbH , Stuttgart, 1959
47. *Magyar Nagylexikon, 10 kötet* Magyar Nagylexikon Kiadó, Budapest, 2000: 734. oldal
48. Ferenczi Ilona és Dobóné Wayer Mária: *Adatok a klorálhidrát-tartalmú végbélkúp készítéséhez. Gyógyszerészet* 1(9–10), 206–207 (1957)
49. Dávid Lajos: *Néhány alkaloida színreakciója. Gyógyszerészet* 2(7), 149–150 (1958)
50. Dávid Lajos és Dávid Ágoston: *Kloramfenikol-szemcsepp készítése Gyógyszerészet* 3(1), 22 (1957)
51. Bogdán András: *Dr. Kedvessy György élete és munkássága* Dolgozat, Szeged, 2009, ill *Gyógyszerkompendium 2007* OGYI, Budapest, 2007: 1566 oldal
52. Takács I.: *Emlékezzünk a száz évvel ezelőtt született Szász Kálmánra.* Rich-terápia. 9(3), 16–18 (2010 november)
53. Szabadalmi okirat *Eljárás vízben jól és gyorsan oldódó készítmények előállítására bázisos nitrogénatomot tartalmazó, kevéssé és lassan oldódó gyógyszeranyagokból* Lajstromszám: 190 082 Bejelentés napja: 1983 04 08

4.11. Kedvessy levelezése Spergely Béla kutató gyógyszerésszel

Alábbi levelezése csupán epizód *Spergely Bélával*, akinek – *dr. Takácsi Nagy Gézá*val közösen összeállított – *Injekciók aszeptikus készítése* c munkáját a *Medicina Könyvkiadó* Budapesten 1963-ban jelentette meg. A *„Gyógyszerész-továbbképzés"* sorozat 22 kiadványának terjedelme 239 oldal [54].

E munka jelentőségét az minősíti, hogy 50–60 évvel ezelőtt (az 1950–1960-as években, azaz a gyógyszertechnológia kialakulásának kezdetén) a steril gyógyszerkészítmények – tehát a parenterális felhasználásra kerülő injekciók és infúziós oldatok – kezdtek mind nagyobb tért hódítani. Ugyanakkor az aszepszis és az aszeptikus gyógyszerkészítés, ill. az aszepszis kapcsolata a steril készítményekkel ismeret még csak kialakulóban volt. Ebben van e könyv fontossága (a könyv 218 irodalmi forrásra hívatkozik, 59 ábrát, 32 táblázatot és számos előiratot tartalmaz). A kéziratot Kedvessy prof. lektorálta.

Spergely Béla egyébként (1888–1982) kutatólaboratórium-vezető gyógyszerész volt, aki Budapesten 1908-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet. 1909 és 1920 között Nagylakon, a családi *Szentháromság* patika tulajdonosaként dolgozott. Működött a *Labor Gyógyszergyár*ban, a *Chinoin Gyógyszergyár*ban és vezette a *Kőbányai Gyógyszerárugyár* injekciós üzemét, ahol megszervezte az első magyar gyógyszertechnológiai kutatólaboratóriumot. A *Gyógyszerészi Közlöny* és a *Gyógyszerészi Értesítő* egyik szerkesztője volt. Oktatott a budapesti gyakornoki iskolában. Számos újítását ma is használják [*Gyógyszerészet* 43(5), 305 (1999) és 51(1), 47 (2007)]. A *Magyar Gyógyszerészet Pantheon*ját gondozó Bizottság Spergely Béla nevét listájára vette [*Gyógyszerészettörténet* 3(2), 25–27 (2005)].

1984-ben az MGYT Elnöksége *„Spergely Béla Emlékérmet"* alapított (a következő képeken), amely a Gyógyszeripari Szervezet legmagasabb szakmai elismerése [*Gyógyszerészet* 55(4), 236–244 (2011)], s amellyel 1991-ben Kedvessy professzort is kitüntették.

Spergely Béla gyógyszerész leveleiből

„Kedves Barátom!

A múlt év végén dolgozatot küldtem be a *Gyógyszerészet*hez közlés végett. Ezt a dolgozatot Te voltál szíves a Szerkesztőség kérésére átnézni. A Te jó bírálatod folytán Végh Ferenc professzornak és Nógrádinénak az volt a gondolata, hogy a témát szélesítsük ki és írjunk belőle egy brosurát a *„Gyógyszerész-továbbképzés"* sorozat részére. – A könyv elkészült, terjedelme ... kb. 400 oldal. – Kérésünkkel azért fordulunk Hozzád, mert Te vagy az, aki a magyar gyógyszerészetet mint tudományt, modern vágányokra vezetted és ebben az irányban mi is Veled kívánunk haladni ...

Nagy segítség lenne számunkra, ha hozzájárulnál, hogy könyvünk kéziratát megküldjük azon célból, hogy annak felépítését közelebbről megtekinthesd. A könyv főképpen kórházi gyógyszertárak és kisebb laboratóriumok részére készült, így a téma nagyipari vonatkozásait csupán itt-ott érintettük.

Kérlek, bocsáss meg kérésünkért, hogy ismerve rengeteg és sokirányú elfoglaltságodat, mégis tudatosan betörtünk dolgozószobádba. Egyben fogadd szívesen a Gyógyszerészi Nagygyűlésen tartott előadásom különlenyomatát ...

Budapest, 1962 június 26".

„Kedves Barátom!

Hálásan köszönöm szíves leveledet. Nagy örömöt okoztál vele, mert így két régi kedves tanítványom segítségével bocsáthatom útjára kis munkánkat.

A könyv mikrobiológiai részét *Vitéz István* nézi át, aki eddig is sok jó tanácsot adott az egyes fejezetek megírásához.

A kéziratot be kellett adnom *Végh professzor*nak, aki ma, hétfőn tárgyalja le egy bizottsággal. Így még nem tudom, hogy a bizottság elfogadja-e kiadásra.

A könyvet, szíves hozzájárulásod alapján, e héten elküldöm. Még vannak apróbb hiányosságai. Néhány rajz vagy kép elkésett, de ezek miatt nem akarom visszatartani az egészet.

Arra vonatkozólag, hogy az előszóra mikor lesz szükség, még nem tudok pontos választ adni. Az a véleményem, hogy október hónapban kell a kéziratot a nyomdába beadnom.

Kedves Gyuri! Mégegyszer nagyon köszönöm Neked, hogy vállaltad az előszó megírását és az ezzel járó fáradságot, amivel nagyon emelkedik könyvünk szakmai értéke. Engedd meg, hogy egy öreg jóbarát őszinte érzésével megvalljam Neked, hogy ez annál is jobban esik nekem, mert Te voltál az, aki mindig megemlékeztél rólam, mikor életem valami fordulópontjához értem. Most is köszönöm ezt Neked és biztosítlak, hogy én is meleg szeretettel és régi jó barátsággal kísérem azokat a szép eredményeket, amivel Intézetedet olyan szépen kiépítetted és a gyógyszerészi tudományokat rövid idő alatt a külfölddel egyenlő nívóra emelted.

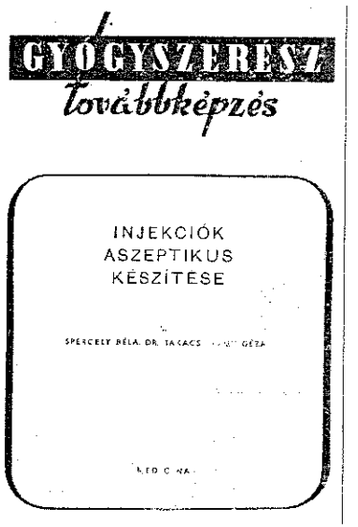

Spergely Béla és Takácsi Nagy Géza: Injekciók aszeptikus készítése (1963)

Gyönyörű, de nagyon fáradságos szervező és tudományos munkádhoz kívánok Neked sok sikert és további szép eredményeket.

Meleg szívvel és szeretettel köszöntünk, feleségemmel együtt

Budapest, 1962. VII. 9-én

Béla bácsi".

1963 augusztus 15-én – Takácsi Nagy Gézával – arról értesíti Kedvessy profot, köszönik, hogy foglalkozott a könyvvel.

Irodalom

54. Spergely Béla és Takácsi Nagy Géza: *Injekciók aszeptikus készítése*. Gyógyszerész-továbbképzés sorozat. Medicina, Budapest, 1963; 239 oldal.

4.12. Kedvessy György, a tanszékvezető (1959–1984)

Kedvessy demokratikus vezető volt, ami személyiségének lényegéből eredt. Reggelenként ½ 9-től vezetői értekezletet tartott – ezek is percre pontosan kezdődtek! – eleinte *dr. Kovács László* egy. adjunktus (1963-tól egy. docens) és *dr. Ferenczi Ilona* egy. tanársegéd (1963-tól egy. adjunktus) jelenlétében; amit később *dr. Regdon Géza* és *dr. Selmeczi Béla* egy. adjunktus részvételével kibővített. A 70-es évek közepétől – mivel Kovács docens Pestre távozott – e megbeszéléseken *dr. Erős István, dr. Kata Mihály* és *dr. Mayer Adél* egy. adjunktus is részt vett. Ezek napirendje: vezető munkatársainak informálása aktuális országos és helyi döntésekről, tendenciákról, ill. várható eseményekről, valamint az Intézet oktatási, kutatási, szervezési, személyi stb. kérdéseinek megbeszélése.

Minden év szeptemberében és februárjában ún. *félévkezdő oktatói értekezlet*et tartott, amelyeken 3–4 III. és IV. éves hallgató is részt vett. Figyelmességére és empátiás készségére jellemző módon lehetőséget biztosított arra, hogy a hallgatók véleménye – nem ritkán kritikus véleménye is és esetleges tájékozatlansága – megtárgyalásra kerüljön (közben a hallgató személye inkognitóban maradjon, evégett ők elmondták gondjaikat, amit továbbítottam. Ez a módszer jól működött).

Ballagás, 1963: a képen prof. Kedvessy, Mayer Adél, Ferenczi Ilona és Kovács László

Különösen nehéz helyzetbe került a Kar és az Intézet akkor, amikor a 70-es évek elejétől a Minisztérium – *Lukács Jenő* és *Pékli Ferenc* bevonásával – létszámcsökkentést rendelt el. Ennek következtében a Karról 9 oktatónak – az oktatók 21%-ának! – kellett elmennie, ill. helyettük újakat nem volt szabad felvenni. Végül ezt a periódust is sikerült átvészelnünk.

Kedvessy professzor személyiségéről ismert, hogy sokat utazott a német nyelvet beszélő országokba, ideértve Kelet-Németországot, Csehszlovákiát, Lengyelországot és a Szovjetuniót is. Kiváló intuitív képességgel rendelkezett és súlyt fektetett arra, hogy Intézete tudományos eredményei – másokat megelőzve – elsőként kerüljenek publikálásra. 1962 május 18-án adták át a Kar felújított épületét az Eötvös utcában, ahol építészetileg és berendezését tekintve is korszerű Intézetet alakított ki, amelyet a nyugatnémet ERWEKA-sorozat bő két tucatnyi kisgépével, ill. mérőkészülékével szerelt fel – s ami – ezek után Európaszerte például szolgált. 1962-ben az Intézet nevét megváltoztatta (Gyógyszerészeti Intézetről *Gyógyszertechnológiai Intézet*re).

Három könyvet publikált, fő műve a *Gyógyszertechnológia,* amelyet – mint már említettem – 1963 és 1981 között, összesen öt kiadásban, a hallgatók részére megtanulható (638 oldalas) tankönyv formájában jelentetett meg.

1959-től fokozatosan fiatal ambíciózus munkatársakkal vette körül magát. 100-nál több gyógyszerész doktorálását irányította. A Művelődési Minisztérium utasítása alapján 1971-től dékánként támogatta, hogy a Karon és Intézetében tudományos segédmunkatársak doktoráljanak. Évente hárman-négyen voltak, az évfolyamok legjobbjai (ezt, sajnos, nem minden jó képességű fiatal kaphatta meg)! Nekik lehetőségük volt, hogy kb. 2–3 év alatt kísérleteken alapuló doktori értekezést állítsanak össze és azt megvédjék. Mivel TDK-sok is voltak, ennélfogva 25 éves korukra már összesen 4–5 év kutatói „múlt" állt mögöttük! Ez egybeesett a gyógyszertári központok érdekeivel is. Az Intézetnek 15, a Karnak összesen 44 ilyen doktorandusza volt [*Felsőoktatási Szemle* 32(3), 161–166 (1983)].

Teljesítményükre jellemző, hogy 27-en *summa cum laude* eredménnyel végeztek és *Kapás Margit*ot a *Népköztársaság aranygyűrűje (Sub auspiciis rei publicae popularis)* kitüntetéssel avatták gyógyszerészdoktorrá; hazánkban akkor ő volt a negyedik, Szegeden pedig eddig az egyetlen gyógyszerész, aki ezt a megkülönböztetett elismerést elérte [55, 56]. Ezt azzal érdemelte ki, hogy a középiskolában, az egyetemen, az államvizsgán és doktori szigorlatán is minden tantárgyból *jeles (5)* minősítést kapott. Kapás Margit témavezetője Kedvessy professzor, közvetlen irányítója *dr. Regdon Géza* és *dr. Regdon Gézáné* volt – Dr. Kapás Margit jelenleg a *Richter Gedeon Zrt.* Gyógyszerkinetikai Kutatólaboratórium főosztályvezetője.

Az időtájt az egyetemi oktatóknak egyformán kellett oktatni-nevelni, kutatni és társadalmi munkát végezni. Viszont Karunkon – *egy viszonylag kis karon!* – csak négy kandidátus volt! Aztán – ugyancsak 1971-ben, az Egyetem és a Kar politikai vezetésének kezdeményezésére – dékánként Kedvessy professzor messzemenően segítette, hogy a Kar 14 tapasztalt tanársegédje és fiatal adjunktusa kandidátusi minősítést szerezzen. Azok a kutatók jöttek számításba, akik részéről remélhető volt, hogy 2–5 évnyi – ún. *„társadalmi munka alól való* – mentesítés"-sel elkészítik és megvédik értekezésüket. Ebben párttagok és pártonkívüliek (!) egyaránt részt vettek; többek között *Erős István* (1976-ban védett), *Háznagy András* (1979), *Hódi Klára* (1983), *Hunyadvári Éva* (1983), *Kata Mihály* (1978), *Lázár János* (1984), *Regdon Géza sen.* (1976), *Rózsa Zsuzsanna* (1978), *Selmeczi Béla* (1976), *Simon Lajos* (1977), *Stájer Géza* (1975), *Szendrei Kálmán* (1973), *Tóth László* (1979) és *Varga Erzsébet* (1987). Ezt kb. másfél évtized

alatt teljesítettük, s így minősített munkatársaink száma – Minker professzor belépésével – máris 19 lett. Ezzel lehetővé vált több kollégánk későbbi sikeres akadémiai doktori védése is!

A Kar és az Intézet történetéhez tartozik, hogy 1969 és 1973 között a kari épületet fel kellett újítani, mert az az 1920-as évek végén ún. bauxitbetonos technológiával készült. 1969 tavaszán Kedvessy dékán elrendelte, hogy *„az előadásokat csak a hallgatóság fele látogathatja!"* (nehogy az épület összedőljön)! A Kar négy intézetét a város különböző épületeiben helyezték el, a Dékáni Hivatal pl. az Apáthy Kollégiumban működött. A Gyógyszertechnológiai Intézet Újszegeden, a *Vakok Intézete* mellett, egy régi elemi iskolában kapott helyet.

Folyt ott egy szerény mértékű, inkább gyári kutatás és ott voltak a gyakorlatok (kivéve az injekciós gyakorlatokat, amelyeket a Gyermek Klinikán tartottunk). Az elméleti előadások helye az Apáthy Kollégium nagy tanulójában volt. Bútoraink zömét, egyes készülékeinket és az üvegárut az Eötvös utcai épülettel szemben lévő pincében és Szentmihályon, egy bezárt iskola termeiben, valamint a JATE egyik raktárában tároltuk. – Közvetlen a Tisza partján külön izgalmat jelentett az 1970-es tiszai árvíz!

Aztán – Kedvessy professzor megbízásából és irányításommal – kb. három hónap alatt visszaköltöztünk és 1973 szeptemberében már a szépen felújított épületben kezdtük az oktatást. [55].

1968: Sub auspiciis avatáson Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke, Tóth Károly rektor, Márta Ferenc és mások társaságában

Kedvessy György és munkatársai 1984 nyarán. Az első sorban: dr. Erős István, dr. Kata Mihály és dr. Selmeczi Béla docens, prof. dr. Kedvessy György, dr. Regdon Géza docens, Horpácsy Frigyesné és Vecsey Imréné intézeti titkárnő

1958–1998 időszakban – tehát 40 év alatt – az Intézetben hosszabb-rövidebb ideig „státuszon" voltak, vagy helyettesítettek (a nem gyógyszerész munkatársak felsorolása nem alfabetikus, nem rangsor és valószínűleg még csak nem is teljes); összesen 103 fő.

Magyarázat: † = elhunyt; j = jelenleg is aktív munkatárs és h = évismétlő hallgató, esetleg sikertelen felvételi vizsgát követően dolgoztak az Intézetben, vagy fiatalkorúként 4 órás munkaidőben voltak alkalmazottak. Összeállította: *dr. Regdon Géza sen.* egy. docens (1998. december):

† Horváth György
† Raffa Mátyás
dr. Teiszl Istvánné Hilda
dr. Gyné Pioker Rózsa
† Sztachó Márta
Sztachó Pálma
Kiri Józsefné
Szerb György
dr. Horpácsy F.-né Éva
Prágai Béláné Rózsa
Kondászné Irén
Vecsey Imréné Zsuzsa
Bordásné Deák Éva
j. Románné Papp Éva
(utóbbi batan titkárnőként)
j. Braunné Magdi
Tritz Imre
† Luczai Aurél
† Krizsánné Wéber Olga
† Fehér Ferenc
† Földházi László
Huber Mátyásné Éva
dr. Sipitzkyné Eszter
dr. Romhányiné Éva
Gábor Miklós
Rully József
Farkas Mihály
Rácz Attila
Jusztin Katalin
Pintérné Kazi Katalin
Szabó Ferenc
Révészné Kohajda Mária
Papp Erzsébet
Szalai Andrea
Nimcsovitsné Povik Klára
Mészárosné Ilonka
Juhász (Óvári) Klári
Magyar Ferencné Éva
Schötérné Éva
Csordásné Rózsika
Kiss Katalin
Kanász Zsuzsa
Freiburger Gyöngyi
Vörösné Szél Júlia
Barta Lászlóné Juci
Szecskó Gáborné Edit
Lévainé Kuci
Lévainé Erzsike
† Sebők Szilveszterné
† Tóth Istvánné Marika
Vesmás Béláné Etuska
Ludvig Illésné Jolán
Sastinné (Nagyné) Margit
Krasznai Ildikó
Pappné Kéri Katalin
Mesterné Marika
Bozókiné Marika
Kászonyi Lajosné
Kónya Márta
Szarvasné Jucika
Csutorné Zsuzsa
Zádori Erzsike
Miklósné Pálfi Andrea
Balázsné Béres Edit
Visnyeiné Marika
Vincéné Szekeres Erzsébet
Boróczy Kornélia
Varga Józsi
Dányi Éva
Kasza Ágnes
Pogonyiné Anci
Hidegkútiné Marika
Kazi Ferencné Marika
Hart Csaba
Szegedi Lídia
Gálné Marika
Zákány Edina
Petákné Edina
Ba Zsuzsanna
Tóth Zsuzsanna
Gurka Zoltán
h. Sziver Erika
h. Kövesdi Hajnalka
h. Jaszenovits Márta
h. Ballagi Gyuri
h. Hüvelyes Gábor
h. Buzsáky Zoli
h. Takács Babi
h. Esztergálos Rita
h. Endrész Adrienn
h. Nagy Márta
h. Tóth Judit
j. Arany Jánosné Edit
j. Majerné Csanádi Éva
j. Karvaly Gellértné Kati
j. Molnár Ferencné Judit
j. Nagy Imréné Gizike
j. Török Imréné Ancsa
j. Drégely Gizella
j. Temesváriné Erzsike
j. Lakatos Z.-né Piroska
j. Kovalcsik Olga
j. Fodor Irén
j. Balázs Magdolna

Irodalom

A már ismertetetteken túl:

55 Kata M és Tóth László: *A tudományos ösztöndíjasok helyzete. Felsőoktatási Szemle*, 32(3), 161–166 (1983)

56 *Kapás Margit „Sub Auspiciis Rei Publicae Popularis"* kitüntetéses (aranygyűrűs) doktorrá avatása: *Gyógyszerészet* 25(9), 352–354 (1981)

4.13. KEDVESSY GYÖRGY REKTORHELYETTES (1963–1967)

Módszer. Az *SZTE Levéltár*ában e négy évről 454 dossziét tartanak nyilván, jóllehet – az ügyek számozása alapján – legalább 1236 irat keletkezett! Vannak közöttük **a) kimondottan orvoskari ügyek**, amelyek Orvoskari (ÁOK) Tanácsülésekkel, orvosokkal vagy orvostanhallgatókkal stb. foglalkoznak; ezeket nem részletezem; **b)** az évenként ismétlődő rutinügyek egy részét csupán felsorolom; viszont **c)** részleteiben ismertetem az egész egyetemet érintő egyedi dossziékat, továbbá az Egyetemi Tanács (= ET) jegyzőkönyveit és e dokumentumok között a Gyógyszerésztudományi Karra (GYTK) vonatkozó adatokat (a csoportosításban átfedés lehetséges). Mindezeknek az is lehet a hozadéka, hogy lássuk, akkoriban a SZOTE vezetésének mi mindennel kellett foglalkoznia. – Megjegyzés: az SZTE Levéltárában iktatott katalógusszámok néha eltérnek a naptári dátumtól, ennek ellenére arra törekedtem, hogy az anyagot időrendben mutassam be. – Részletek

b) Évenként ismétlődő ún. rutinügyek (időrendben). Tanévnyitó, munkaterv, állandó bizottságok, államvizsga bizottságok, pótállamvizsgák, kollégiumi ügyek, kapcsolat külföldi hallgatókkal, éves kutatási terv, jubileumi oklevelek kérelmezése, kitüntetési javaslatok, Tudományos Bizottság, a tudományos munka felmérése, nyári építőtáborok szervezése, szakmai tanfolyamok, orvostanhallgatók fegyelmi ügyei, *a Gyógyszerész Kar ügyei*, jegyzetek és tankönyvek, statisztikai adatok, ETI-ügyek, belföldi aspirantúra, tűzrendészet, ideológiai oktatás, Társadalmi Tulajdon Bizottság, speciál kollégiumok meghirdetése, Szabadtéri Játékok, Felvételi Szabályzat tervezése, költségvetési hitelek, minőségi létszámfejlesztés, *„Jó tanuló – jó sportoló" Érdemérem*, TDK-Konferencia, *„Kiváló és Érdemes Orvosok*, ill. *Gyógyszerészek"*, nyelvoktatás, az eszperantó és az orosz nyelv oktatása, Népköztársasági és társadalmi tanulmányi ösztöndíjak, könyvtári ügyek, oklevelek honosítása, légóügyek, középkáderek, pályamunkák (pályatételek) kiírása, nevelőmunka és Koordinációs – később Nevelési – Bizottság, információ a felsőkáderekről, munkavédelem, épület-felújítások, egészségügyi felvilágosítás, hallgatók külföldi nyári cseregyakorlata, belső ellenőrzés, Egyetemi Törzsgárda, hallgatók népművelési gyakorlaton, oktató-nevelő munka, revíziós vizsgálat, a testnevelés helyzete, az Apáthy-tornaterem ügye, Apáthy-Emlékérem, aranygyűrűs avatás, szeszesital árusításának tilalma, évi beszámoló jelentés értékelése stb

c) Az Orvosegyetemre vonatkozó ügyek, az Egyetemi Tanács jegyzőkönyvei és a Gyógyszerésztudományi Karral kapcsolatos anyagok. Általános felsorolás (a fontosabbakat aláhúzással emelem ki): az Egyetemi Tanács rendes és rendkívüli ülései, *Kőszegi Dénes* professzor kitüntetése, külföldi kapcsolatok, külföldi ösztöndíjas pályázatok előzetes engedélyezése, az Egyetem 20 éves távlati fejlesztési terve, az Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzata, Doktori Szabályzattervezet és módosítása, eskütétel egyetemi tanárok kinevezésénél, oktatófilmek megrendelése, Felsőoktatási Reform, Központi Laboratórium, Marxista Tanszék létesítése, új diákotthon terve, Döntő Bizottság, a fogorvosképzés reformja és tanterve, az ifjúság szexuális felvilágosítása, kapcsolat a sajtóval, melegvizű uszoda, ötéves káderfejlesztési terv, SZEAC, Akadémiai Kutató Intézet, Szeged 20 éves felszabadulásának emlékünnepsége, adatok a Pártkongresszushoz, irányelvek az MSZMP IX. kongresszusa anyagának feldolgozására, a Gyógyszertani Intézet vezetése, a NOSZF 50. évfordulója, a *Formulae Normales* megjelentetése, az ösztöndíjrendszer felülvizsgálata, izotóp labor létesítése, Rektori Értekezlet, együttműködés a *Medicor*-ral, íratmegőrzés és -selejtezés, veszettség elleni védekezés, a Munkatörvénykönyv új tervezete, Új Gazdasági Rendszer stb. Részletezés

1963–64

Az Egyetemi Tanács **I. rendes ülését** 1963 szeptember 4-én tartotta, amelyen *Kedvessy rektorhelyettes* a hallgatók kollégiumi elhelyezéséről, a tervezett fizikai intézet elnevezéséről, a Gyógyszerész Kar fejlesztéséről és Karunk feladatainak növekedéséről adott tájékoztatást, továbbá – „Egyéb bejelentések" között – arról, hogy S. M. friss orvos még 1 évig lakhat kollégiumban. – Javasolta, hogy az menjen a hallgatókkal vezetőként külföldre, aki itthon is vezeti a külföldieket. – Indítványozta, hogy a hallgatók segédmunkásokként segítsenek az egyetemi építkezéseken [katalógusszám: 61/1963–1964].

Az Egyetemi Tanács 1963 szeptember 6-án tartott **I. rendkívüli ülésén**, alábbiak vettek részt: rektor, rektorhelyettes, két dékán, ÁOK dékánhelyettes, Deák Ferenc gazdasági főigazgató, az egyetemi MSZMP, Szakszervezet és KISZ vezetője, a személyzeti főelőadó és az ideológiai tanszéki csoport mb. vezetője (összesen 11 fő [katalógusszám: 4/1963–1964]).

Kedvessy György rektorhelyettes bejelentette, hogy a gyógyszerészhallgatók – különböző tantárgyak keretében – etikaoktatásban részesülnek. Javasolta, hogy a két Kar oktatóiból alakult Bizottság közös szempontok alapján dolgozza ki az *etika kollégium* tananyagát. Egyelőre a Gyógyszerész Karon legyen fakultatív és ha majd a gyógyszerészképzés reformja előírja, hogy a tárgy kötelező, akkor részletes tematika is készül.

Az elnöki bejelentések között *Kedvessy rektorhelyettes* kívánatosnak tartotta, hogy a Gyógyszerész Kar is együttműködjön a Greifswaldi Egyetem megfelelő karával. – Az ET döntése: Meghívják a Greifswaldi Egyetem egyik gyógyszerész professzorát. – Bejelenti továbbá, hogy P. J. nevelőtanár kiköltözik a kollégiumból és helyére hallgatók vehetők fel. – Egyúttal ismerteti a hallgatók kollégiumban való elhelyezésének ügyét, amit lényegében minden tekintetben rendben lévőnek minősít.

Dr Tóth Károly, a Szegedi Orvostudományi Egyetem rektora 1963 szeptember 14-i *tanévnyitó köszöntőjében* szólt a új oktatási évről abban az értelemben, hogy megindult az orvosképzés jóváhagyott tanterve, benne az oktatási reform célkitűzéseivel, azaz a tananyag korszerűsítésével

A rektor bejelentette, hogy – „életének 71 évében – 1963 július 14-én elhunyt *prof. Rávnay Tamás,* a SZOTE rektora, a Bőr- és Nemikórtani Klinika igazgatója A megürült rektori tisztségre a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány *dr. Tóth Károly* egyetemi tanárt, a frissen létesített II. sz. Fog- és Szájbeteg Klinika igazgatóját nevezte ki. – Az egészségügyi miniszter a rektorhelyettesi tisztség ellátásával 3 évre *dr. Kedvessy György* egyetemi tanárt, a Gyógyszertechnológiai Intézet igazgatóját bízta meg.

Dr. Kőszegi Dénes egy. tanárt 1963 szeptember 1-vel – életének 75. évében, saját kérésére – nyugállományba helyezték; részére a Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Munka Érdemrend* kitüntetést adományozott – *Dr. Dirner Zoltán* az *Oktatásügy Kiváló Dolgozója* elismerésben részesült. – *Dr. Vilmon Gyula, dr. Boda Domonkos, dr. Tóth Károly* és *dr. Kiszely György* professzori kinevezést kapott. – A Gyógyszerész Kar a bratislavai [*sic!*] egyetem Gyógyszerészi Karával szerződést kíván kötni; az Eü. Minisztérium ezt a tervet felvette az államközi szerződésekbe"

Az elmúlt oktatási évben beíratkozott hallgatók száma: 992 általános orvos, 37 fogorvos és 229 (!) gyógyszerész. Külföldi hallgatók száma: 23. – A gyógyszerészhallgatók közül 117 tanulmányi, 29 társadalmi és 1 Népköztársasági ösztöndíjat kapott [katalógusszám: 1/1963–1964]

1963 őszétől *Erős István* IV. és *Tóth Lívia* III. éves gyógyszerészhallgató 1. fokozatú Népköztársasági Ösztöndíjban; *Takácsy Imre* IV., *Botfalusi Éva* és *Mozsgai Mária* III. éves, ill. *Zádeczky Sándor* és *Ráthonyi György* II. éves hallgató II. fokozatú Népköztársasági Ösztöndíjban részesült. – Bratislavában 40 gyógyszerészhallgató volt nyári gyakorlaton, ill. üdülésen. – 61 orvos- és gyógyszerészhallgató nyújtott be pályamunkát. – 1962 novemberére felépült a 216 férőhelyes *Semmelweis Ignác Kollégium,* amelynek kollégiumasításán 1963 tavaszán *Doleschall Frigyes* eü. miniszter is részt vett. – A vizsgaidőszakban *meg nem jelent* és *bukott* gyógyszerészhallgatók aránya: I. és II. éven 51–51%, III. éven 36% és IV. éven 19%. – Végzett 69 gyógyszerész (közöttük 57 nő). – Felvettek 103 gyógyszerészhallgatót.

Elvi döntésében az Egyetem elhatározta, hogy a két Kart a dékánok vezetik és az Egyetemi Tanács elé csakis az e hatáskört meghaladó ügyek kerüljenek.

Az Egyetemi Tanács havonta ülésezik (évi 10 tanácsülés)! Elkészült az Egyetemi Tanács Munkaterve és *dr. Kedvessy György* rektorhelyettes felkérte a két dékánt, a gazdasági főigazgatót, az egyetemi Párt, Szakszervezet és KISZ, továbbá a Tudományos, a Gazdasági, a Területi és az Ideológiai Oktatási Bizottság vezetőjét, hogy e Munkatervet véleményezzék. – Az 1964. júniusi tanácsülésen *dr. Kedvessy György* rektorhelyettes értékelte az Egyetemi Tanács munkáját, egyúttal ismertette az 1964–65 évi Munkaterv irányelveit és annak megvitatására hívott fel. A beérkezett javaslatok alapján a rektorhelyettes véglegesítette és jóváhagyták a Munkatervet. – Egyes Bizottságok igen részletes tervet készítetettek (pl. a Gazdasági Bizottság munkterve

49 oldal terjedelmű és legalább ennyi oldal Mellékletet is tartalmazott!) [katalógusszám: 2/1963–1964].

Kedvessy György rektorhelyettes az Eü. Minisztérium II. Főosztálya részére az ÁOK-n újjá szervezett államvizsga bizottságok ügyében küldött levelet. A terv szerint e bizottságokban két szakfőorvosnak is részt kellene vennie, ami Szegeden aggályos, mert az Egyetem vonzáskörében kevés az ilyen szakfőorvos. Az év során aztán az illetékes orvosszakok vezetői bőséges javaslatot nyújtottak be [katalógusszám: 3/1963–1964].

Kedvessy rektorhelyettes válasza *Pignitzky György,* a kollégiumok igazgatója részére: „Hivatkozással a 4 nappal korábban (1964 augusztus 24) érkezett írásos beadványára, Egyetemünk rektora és az ET több tagja állásfoglalása alapján a Vörösmarty utcai *Jancsó Miklós* és a *Hugonnai Vilma Kollégium* névcseréje nem lehetséges és a hallgatók nemek szerinti elhelyezésének cseréje szintén nem engedélyezhető." – Néhány nappal később értesítette a 3 félállású kollégiumi nevelőtanárt, hogy megbízatásuk lejárt. – Értesít 12 szigorló orvost is, hogy kérelmük alapján, Egyetemünk rektorának és az ET néhány tagjának állásfoglalása alapján engedélyezte, hogy szeptember végéig a kollégiumban férőhelyet kapjanak. – Kérte, hogy a Semmelweis Kollégium főzőkonyháját az Egyetem vegye vissza az Alföldi Üzemi Vendéglátó Vállalattól és kérte annak véleményezését is.

Perjési László, az MSZMP Szeged Városi Bizottság első titkára kérte *Kállai Gyula* elvtársat, a Minisztertanács elnökhelyettesét, hogy a 160 fős Jancsó Miklós diákszálló (Vörösmarty u. 3) épületét a Népfront Városi Bizottsága, a Nőtanács, a Békemozgalom, a TIT és a METESZ vehessék igénybe, ugyanis „Szegeden igen jelentős pártonkívüli értelmiségi, valamint kispolgári tömegek élnek, ... s e rétegek körében folytatott tömegpolitikai munka" céljára kellene. Helyette új kollégium fog épülni. E levelet *Kedvessy rektorhelyettes* továbbította az Eü. Min. II/1. Osztály, *dr. Lukács Jenő* osztályvezető elvtársnak (1963. december 16)

Egyik II. éves jordániai orvostanhallgató az Apáthy-kollégiumban összeveszett I. éves öccsével, késsel megszúrta annak bal alsókarját, akit elsősegélynyújtás után a Sebészeti Klinikára szállítottak. A testvérek kibékíthetetlenek; két kollégiumban laktak. – *Kedvessy rektorhelyettes* tájékoztatta a Műv. Min. Nemzetközi Kapcsolatok Főosztálya illetékes Csoportjának vezetőjét. – Más hasonló ügyek is adódtak ...

John Yankson II. éves orvostanhallgató az id. Jancsó Miklós Kollégiumba többször is felvitt egy *Jaksa* nevű lányt, ami tilos volt, egyébként italozott, elvonókúrán szintén volt és le is ütötték ... *Kedvessy rektorhelyettes* kérte a Műv. Min. Nemzetközi Kapcsolatok Főosztálya illetékes Csoportjának vezetőjét, hogy a fegyelemsértő külföldi hallgatókat Szegedről helyezzék el.

22 külföldi – ghanai, görög, jemeni, jordán, laoszi, mongol, tanganyikai, ugandai és zanzibári – orvos- és fogorvoshallgató tanulmányi eredményét és szöveges jellemzését *Kedvessy rektorhelyettes* megküldte a Műv. Min.-nak [katalógusszám: 29/1963–1964]

Éves kutatási terv összeállítása; 108 tétel az Egyetem intézeteiből és klinikáiról, közöttük a négy kari intézetből, így a Gyógyszertechnológiai Intézetből is: pl. drazsírozás, szolubilizálás, végbélkúpkészítés, zsíros olajok stabilitásvizsgálata és a VI. Magyar Gyógyszerkönyv szerkesztésével kapcsolatos kutatások [katalógusszám: 30/1963–1964].

A „*Szegedi Egyetem*" cikke (1963. december 19.): *Debreczeni Jenőné* tanszéki munkaerő kezében egy 5 literes klórszulfonsavat tartalmazó üveg eltört. Menekülés közben elcsúszott és súlyos, harmadfokú égési sérüléseket szenvedett. Kiáltott, *Kéri Mihály* épületgépész meghallotta és kivonszolta, maga is marási sérüléseket kapott. Azonnal a Bőrklinikára, majd mentőrepülővel Budapestre vitték. – Kéri Mihályt az „*Egészségügy Kiváló Dolgozója*" kitüntetésre javasolták (1964. januárjában meg is kapta).

Rektori Állandó Bizottságok:

- ✧ Oktatási Reform Bizottság (ÁOK),
- ✧ Oktatási Reform Bizottság (GYTK). Elnöke *dr. Kedvessy György*, tagjai: *Vinkler* Elemér, *Horvai Rezső, Maróti Imre, Szendrei Kálmán* és *Sárközi István*.
- ✧ Tudományos Bizottság, a Kar részéről tagja *dr. Kedvessy György*,
- ✧ Ideológiai Oktatási Bizottság,
- ✧ Koordinációs Bizottság (ÁOK),
- ✧ Koordinációs Bizottság (GYTK), elnöke *Vinkler Elemér*,
- ✧ Gazdasági Bizottság,
- ✧ Menza Bizottság,
- ✧ Tudományos Szakcsoport,
- ✧ Központi Állattenyésztő Teleppel Kapcsolatos Bizottság,
- ✧ Tűzrendészeti Csúcsbizottság,
- ✧ Egyeztető Bizottság,
- ✧ Területi Bizottság (ÁOK),
- ✧ Területi Bizottság (GYTK), elnöke *Kovács László* egy. docens és
- ✧ Könyvtári Tanács [katalógusszám: 47/1963–1964]

1965. I. negyedévben tervezett utazások 2 hétre: többek között *Selmeczi Béla* és *Regdon Géza* részére „szocialista együttműködési szerződés alapján" (35 Márka és 800 Ft támogatással). *Kedvessy rektorhelyettes* köszönő levelet küldött *prof. dr. A. Mäde* (Halle) részére (1964. október 12).

A SZOTE Gazdasági Bizottságának 1962/63. évi főfeladata *az Egyetem 20 éves távlati fejlesztési tervének kidolgozása* volt (nagy vonalakban). A GYTK részéről *prof. Dirner Zoltán*, a Gazdasági Bizottság elnöke állított össze egy oldalnyi tervet, amelyben hangsúlyozta a gyógynövény és kísérleti telep, az üvegtechnikai műhely áthelyezése, a Zrínyi utcai 9 alatti telek és épület megvásárlása ügyét, ahol egy új adminisztációs épületben a dékánátust, a Tanulmányi Osztályt és a Kari Könyvtárat lehetne elhelyezni, éspedig 10 éven belül, „hogy a gyógyszerészképzés teljes egészében Egyetemünkön (= SZOTE) történjék." – Véglegesen elfogadva 1964. április 8-án; 28 oldal) [katalógusszám: 87/1963–1964]

Szervezeti és Működési Szabályzat. A 120/1965. (M. K. 7.) M.M. sz. utasítás alapján ezt 1965. október 31-ig kellett a felügyeletet gyakorló minisztériumhoz felterjeszteni. A 32 §-t tartalmazó utasítás foglalkozik az egyetemmel, a rektorral, a karokkal és a karok vezetésével (dékán és Kari Tanács), a tanszéki munkával és a tanszékvezetéssel. Ezzel az 15/1956. (O.K. 4.) O.M. sz. utasítás hatályát vesztette.

Kedvessy rektorhelyettes a Szervezeti Szabályzat Tervezetének Előkészítésére Kiküldött Bizottság elnökeként kérte *Szontágh* és *Novák dékán*t, hogy a Kar és tanszékek pontos magyar és négy idegen (angol, francia, orosz és spanyol) nyelvű elnevezését küldjék meg. – A 35 oldalas Szabályzat – 4 oldal Melléklettel – határidőre elkészült.

Egyetértés végett a budapesti rektor meghívására a szegedi és a debreceni egyetem küldöttsége egyeztetett (a pécsi egyetemről senki sem jelent meg). A tanácskozást hasznosak értékelték [katalógusszám: 96/1963–1964]

1964. február 20-án *Kedvessy rektorhelyettes* valamennyi tanszékvezető részére „megküldöm a Központi Statisztikai Hivatal „*Beszámoló jelentés az egyetemi, főiskolai tanszéki (intézeti és klinikai) kutatóhely 1963. évi fontosabb statisztikai adatairól*" c. nyomtatványt".

A GYTK-n 1963 őszén 7 *kitűnő*, 33 *jeles*, 135 *jó*, 73 *közepes* és 29 *elégtelen* eredményű, összesen 277 hallgató tanult. A Kar tanulmányi átlaga: 3,75 volt.

A hallgatók létszáma a SZOTE-n, 1963. október 15-én: 1025 orvos, 65 fogorvos és 325 gyógyszerész (sic!) (államvizsgások nélkül. Ezekből a nők száma 241). Mindösszesen 1415 hallgató, közülük 519 fizikai dolgozók gyermeke és 717 nő, rendszeres állami támogatást kap 1390 fő. A SZOTE négy kollégiumában (Apáthy, Hugonnai Vilma, id. Jancsó és Semmelweis) 659-en laktak.

1963/64. évben 95 gyógyszerészhallgatót vettek fel, 45 fő fizikai szülők gyermeke volt (= 47,4%). A GYTK-n az egy hóra kifizetett tanulmányi ösztöndíj 13 100 Ft, a szociális támogatás 14 310 Ft és a demonstrátori díj 1200 Ft.

Tankönyv- és jegyzetügyek. Novák dékán helyesli, hogy a hallgatóknak saját szakkönyvtáruk legyen, de a tankönyvkölcsönzést is fenn kell tartani; e könyvek – anyagi okok folytán – államvizsgáig maradjanak a hallgatóknál. – *Kedvessy rektorhelyettes* kérte az Eü. Min. II/1 Osztályát, intézkedjenek, hogy a *Budapesti Jegyzetkiadó Vállalat*nál megrendelt és csak jelentős késéssel szállított jegyzeteket a jövőben időben megkapják.

1963 végén az *Egyetemi Jegyzetiroda* vezetője arról tájékoztatta *Kedvessy rektorhelyettes*t, hogy 1964. február 1-re a fenti Vállalatnál megrendelték a Hársing, a Vinkler, a Salgó Éva és a Fülöp-jegyzetet, viszont még nem érkezett meg a Vinkler, a Schulek, a Kedvessy és a Halmai jegyzet [katalógusszám: 98/1963–1964]

Rektorhelyettesként Kedvessy kezdeményezte, hogy az Egyetemi Szakszervezet küldjön híranyagot az „*Egészségügyi Dolgozó*" c. újság számára. – Ismertetette továbbá az egyetemi típusszabályzat tervezetét és a hozzá érkezett indítványokat. – Javasolta még, hogy a felsőoktatási intézmények hallgatóinak munkavállalása nálunk is legyen egységesen heti 18 óra úgy, mint más karokon. – Végül tájékoztatta a jelenlévőket az ET I. rendes ülésén hozott határozatok végrehajtásáról, oktatók külföldre történő utazása engedélyezéséről, rendkívüli szabadság kéréséről és az Egyetem jegyzetellátásáról [katalógusszám: 99/1963–1964].

Kedvessy rektorhelyettes a Min. részére kimutatást állított össze az üres és megüresedő orvosi állásokról (1964. február 14); e szerint 12 üres állás van és vélhetően 3 megüresedő orvosi állás lesz [katalógusszám: 111/1963–1964].

Etikai helyzettel kapcsolatos vizsgálat Minden ÁOK intézetben és klinikán 3–4 tagú bizottság tett vizsgálatot és készített jelentést – Említésre okot adó esemény nem történt [katalógusszám: 120/1963–1964]

Tudományos munka felmérése a SZOTE-n (az adjunktusi előléptetések kapcsán). Jelentést készítettek arról, hogy 1958 és 1963 között, a január 1-i állapotnak megfelelően – minden intézetben és klinikán – hány egyetemi tanár, docens, adjunktus, tanársegéd, tanszéki önálló laboráns, tanszéki laboráns, tanszéki munkaerő, adminisztratív ügyintéző és más tanszéki segéderő (portás, hivatalsegéd, takarító stb.) dolgozott

Prof. Novák dékán jelentése szerint 6 középkádere van szükség. A tanszékvezetők mellett a GYTK-n van:

Beosztás	Gy. Vegytani	Gy. hatástani	Drogismereti	Gy. technológiai	Összesen
Doc.	2	–	–	1	3
Adj	3	1	2	1	7
T.s.	6	3	2	9	20
Gyak.	–	1	2	–	3
Össz.	11	5	6	11	33

[katalógusszám: 121/1963–1964]

ETT-ügyek A SZOTE összesen 60 500 + 741 000 Ft-ot kapott. Legtöbbet az I. sz. Belklinika, amely 13 500 + 100 000 Ft-ot – *Kedvessy rektorhelyettes* az I. sz. és a II. sz. Fogászati Klinika részére megítélt összegekről tájékoztatta *Hattyasy Dezső* és *Tóth Károly* professzort.

A GYTK Intézetei részére 1964-re engedélyezett *személyi* és *dologi* keretek (Ft):

Intézet	személyi	dologi
Gy. Vegytani Int.	2000	15 000
Gy. hatástani Int.	–	5 000
Drogismereti Int.	1000	10 000
Gy. technológiai Int.	1000	10 000
Összesen	4000	40 000

[katalógusszám: 130/1963–1964; ETT-ügyek].

Az MTA-tól 1964-től ETT létszámba átvett álláson lévők november 7-i jutalmazásának tervezése [katalógusszám: 130/1963–1964].

Az Egyetemi Tanács 1963. december 3-án volt <u>III. rendes ülésén</u> *prof. Novák,* dékán – *„A 20 éves távlati fejlesztési előterv ismertetése"* kapcsán – úgy vélte, hogy „a Zrínyi utcában lévő üres telek beépítése a város részéről 1973–75 előtt várható. A GYTK épületének bővítése ott volna lehetséges. Mivel a TTK-n oktatott gyógyszerészeti tárgyak átvételre kerülnek ... feltétlenül kívánatos az Eötvös utcai épület fejlesztésének dátumát előrehozni".

Kedvessy rektorhelyettes a Műv. Min. a Tudományos Diákköri Tanácsa és a KISZ Szabálytervezetet dolgozott ki. Mindkét Karnak kiküldték. – Az Egyetemi Tanács a TDK-munkát hasznosnak tartotta és egységes irányelvek kidolgozását javasolta.

A GYTK munkaterve 1963/64. tanévre (6 oldal): tíz Kari Tanácsülést terveztek!

A GYTK-n az Államvizsga Bizottság elnöki teendőit *dr. Vetró Lajos* megyei főgyógyszerész látja el.

A rektor bejelentette: „a magyar gyógyszeripar hatalmas fejlődése folytán rövidesen szükségessé válik 1500 szakképzett gyógyszerész kiképzése" – *Kedvessy rektorhelyettes* meg kellene oldani a hálózati kollégák doktorálását és ennek anyagi feltételeit megteremteni, továbbá azt, hogy a gyárakból érkezzenek gyógyszerészek 2 évre doktorálni és a doktorképzésben a kari intézeteket is támogassák. – Az ET e javaslatot elfogadta.

A *„Beszámoló a társadalmi tulajdon védelméről"* c. napirendi pontnál *Kedvessy rektorhelyettes* átvette a Tanácsülés vezetését: összegezte a vitát és határozati javaslatként három bekezdést ajánlott a jegyzőkönyvben rögzíteni.

A Városi KISZ Bizottság által a Gazdasági Igazgatóság épületében szombat és vasárnap este szervezett táncesteken kb. 200 egyetemista és középiskolás vesz részt. *Kedvessy rektorhelyettes* szerint ellenőrzésük lehetetlen.

Kedvessy rektorhelyettesként beszámolt az ET II. rendes ülésén hozott három határozat végrehajtásáról. – Ezt követően előterjesztette, hogy a külföldi tanulmányutakra beérkezett öt kérelmet támogatja, egyet elutasított és 6 oktató kongresszusra való utazási kérelmét az Eü. Min.-hoz felterjeszti.

Kedvessy rektorhelyettes előterjesztett egy 2 hónapos, rendkívüli fizetéses szabadság iránti kérelmet: ugyanis Sz. M. szülész adjunktus olaszországi tanulmányúton lesz, saját költségen. *Kedvessy rektorhelyettes* előterjesztette, hogy a Kari Oktatási Reform Bizottságot *prof. dr. Kiszely György* személyével egészítsék ki. – Az ET egyetértett.

*Kedvessy rektorhelyettes*t illetékesek megkeresték, hogy az Egyetem támogassa a Vöröskeresztes szervezet újjászervezését. – Az ET egyetértett.

A SZOTE 65 diplomása, 221 középkádere és 156 egyéb dolgozója vesz részt politikai oktatásban (a Marxista Esti Egyetem I–III. évfolyamán és további öt oktatási formában [katalógusszám: 143/1963–1964]

Kedvessy rektorhelyettes megküldte a TMB pályázati felhívását és kérdőíveit az 1964. évi belföldi aspirantúrára; az érdeklődők 36 tudományterületen részesülhettek előnyben. – A két Kar részéről senki sem pályázott [katalógusszám: 153/1963–1964]

Az Egyetemi Tanács 1963. december 6-án tartott <u>I. rendkívüli ülése.</u> A külföldön tartózkodó *Tóth Károly rektor* helyett *Kedvessy rektorhelyettes* elnökölt. Bejelentette, hogy az Eü. Min. pályázatot hirdet a szocialista országokkal kötött egyezmények alapján rövidebb és hosszabb tanulmányutakra. A GYTK-n *dr. Morvay József* adjunktus hosszabb (az NDK-ba, 1 évre) és 6 fő rövidebb tanulmányútra adott be kérelmet. A SZOTE Tudományos Bizottsága részére átküldte. Az Egyetemi Tanács a Tudományos Bizottság javaslatát nyílt szavazással elvetette, viszont a Párt VB javaslatát elfogadta. – Az ET ugyancsak elfogadta a GYTK pályázatait: 1) *dr. Regdon Géza* tanársegéd, 3 hét, 2) *dr. Háznagy András* adjunktus, 4 hét, 3) *dr. Selmeczi Béla* tanársegéd, 3 hét, 4) *dr. Kovács László* docens, 3 hét, *Szendrei Kálmán* tanársegéd, 4 hét és 6) *Kata Mihály* tanársegéd, 3 hét

Kedvessy rektorhelyettes bejelentette, hogy *Kanyó professzor* intézetében 5 gyógyszerész és 1 vegyész van álláson Kanyó prof. szeretné, ha a vegyészállást orvosi állásra minősítenék át. – Az ET állásfoglalása: talán cserélnie kellene az Orvosi Vegytani Intézet egyik orvosával.

Kedvessy rektorhelyettes bejelentette, hogy Kanyó prof. izotópmunkahelyet szeretne létesíteni. – Az ET támogatja

Kedvessy rektorhelyettes bejelentette, hogy kilenc kutató pályázott külföldi tanulmányútra. – Ugyancsak javaslatot tett diákélelmezési problémák megoldására – Végül elnökként az ülést bezárta [katalógusszám: 156/1963–1964].

Az Eü. Min leíratában közölt kifogásokra *dr. Morvay József*, a SZOTE Tűzrendészeti Bizottságának elnöke írásban válaszolt és mellékelte a 30 oldalas *Tűzrendészeti Utasítást* [katalógusszám: 157/1963–1964]

Az Egyetemi Tanács 1963. december 6-án tartott **II. rendkívüli ülése.** A *Krámli András* elnök, ill *Dirner Zoltán* és *Kedvessy György* tag összetételű Bizottság „egyedül és kizárólag" *dr Vinkler Elemér*t javasolta tanszékvezetőnek [katalógusszám: 156/1963–64].

Az Egyetemi Tanács **IV. rendes ülése** 1964. január 31-én

A *dr Fröhlich András* vezette *Egyetemi Gyógyszertár* munkájának etikai és szervezési ellenőrzése (pénzügyi fegyelem és szakmai vonatkozások nélkül)!

Az Egyetemi Gyógyszertárba meghirdetett tanársegédi állásra 6 pályázat érkezett: 4 nő, ill. 2 férfi *(Rónai Tibor és Polgár József)*. Csak Rónai Tibor jöhetne számításba, de jobb lenne egy frissen végző férfi

A GYTK intézetek személyi ellátottsága.

Intézet	Terület m²	Félév	Gyakorlati órák száma, összesen	Egy oktatóra eső órák száma
Gy. Vegytani	648	I II	91 óra/10 fő 122 óra/10 fő	9,1 óra/fő 12,2 óra/fő
Gy. hatástani	554	I II.	21 óra/ 5 fő 35 óra/ 5 fő	4,2 óra/fő 7,0 óra/fő
Drogismereti	521	I II.	28 óra/ 6 fő 32 óra/ 6 fő	4,7 óra/fő 5,3 óra/fő
Gy. technológiai	750	I II.	123 óra/11 fő 136 óra/11 fő	11,2 óra/fő 12,4 óra/fő

Megjegyzés A norma heti 8,5 óra gyakorlat/fő! – Elméleti órák nélkül! – Létszám a tanszékvezetők nélkül! – A rektor átcsoportosítást javasolt. – Az ET egyhangúlag támogatta.

Kedvessy rektorhelyettes az előző témákban érintett volt és véleményét is kifejtette – A Társadalmi Ellenőrző Bizottság létrehozását és működtetését szintén támogatta.

A rektor javaslatot tett az adjunktusok kinevezési jogkörére: az adjunktusokat ő nevezi ki, a többi oktatót a dékán, a közép- és alsókádereket a tanszékvezető. *Kedvessy rektorhelyettes* is hozzászólt. – A külföldre utazni szándékozó 12 fő kérelmét *Kedvessy rektorhelyettes* ismertette.

Rektor előterjesztette *Kedvessy rektorhelyettes* kérelmét, aki májusban 2 hétre Svájcba szándékozott utazni [katalógusszám: 184/1963–1964].

Az Egyetemi Tanács 1964. február 28-án tartott **V. rendes ülésén** – betegség miatt – *Kedvessy rektorhelyettes* kimentette magát. – A (34 oldalas!) *„20 éves távlati fejlesztési tervjavaslat megvitatása"* során *prof. Novák* dékán az Egyetemi Könyvtár bővítését és a Zrínyi utca 9 alatti épület megvásárlását sürgette. *Dr. Biczó György*, Szeged mj. Városi Tanács VB elnöke szerint: „ez lehetséges, sőt, házak szanálásával további területeket is tudna a város átengedni". – Anyagiak okán „az ET a kari épület bővítésének előrehozását nem támogatta".

A négy kari Intézet vezetője ugyanis – már előzőleg, 1963 decemberében – írásban előadta terveit *Prof. Kedvessy* 200 m²-es középüzemi laboratórium létesítését javasolta (ez a Kar eredeti előterjesztésében is szerepelt), továbbá a Mezőtúri-család kiköltöztetését és a Baracs-ház megszerzését. Nyilatkozott még a létesítendő Alkalmazott Fizikai Intézet elnevezéséről, az Általános Kémiai Intézet feladatairól és az id. Jancsó Kollégium helyett építendő diákotthon helyéről.

1964 január elején az Eü. Min. Személyzeti Főosztályának vezetője javaslatot kért az április 4-e alkalmából adódó kormánykitüntetésre. Alig egy hónappal később elkészült a javaslat, 4 pecséttel és 6 aláírással, benne *Kedvessy rektorhelyettes*t ajánlották 1964-ben négyen kaptak hasonlóan magas elismerést!

Utóbb Kedvessy prof. a *Munka Érdemrend aranyfokozat*ával történt kitüntetését megköszönte a rektornak és az Egyetemi Tanács tagjainak [katalógusszám: 88/1963–1964 és 221/1963–1964]

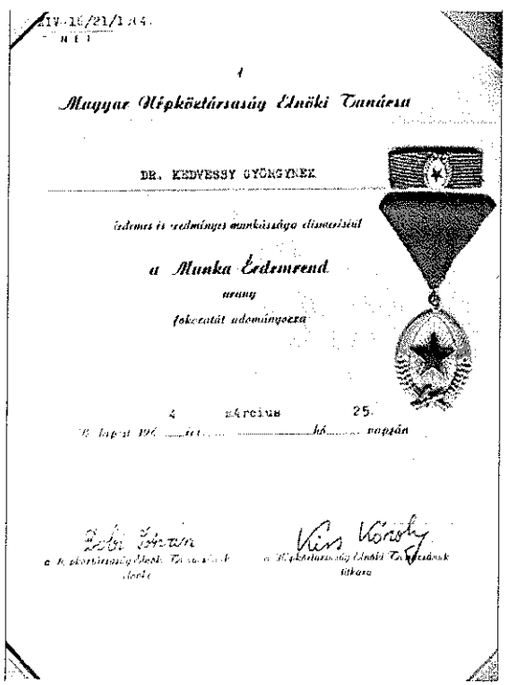
Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa

DR. KEDVESSY GYÖRGYNEK

érdemes és eredményes munkássága elismerésül

a Munka Érdemrend

arany

fokozatát adományozta

4 március 25.

1964: Munka Érdemrend arany fokozat

Dr. Kovács László egy. docenst *„Érdemes gyógyszerész"* kitüntetésre javasolták [katalógusszám: 260/1963–1964]

KISZ építőtáborok orvosi ellátása leiratában az Eü. Min. 15 orvosnőt kért. A Hosszúhely, Lakitelek, Újbög, Városföld és Balatonaliga turnusokra 9 orvosnőt küldtek [katalógusszám: 262/1963–1964]

Egyetemi tanári eskü szövegének véleményezése (az újonnan kinevezett professzorok az Egyetemi Tanács előtt teszik le a 13 soros esküt). – *Krámli András* és *Novák István* dékán egyetértett [katalógusszám: 270/1963–1964]

Az Egyetemi Tanács VII. rendes ülésén, 1964. május 29-én engedélyezték *Selmeczi Béla* tanulmányútját. – A Klinikatelepen kevés a parkolóhely (25 aláírás) [katalógusszám: 293/1963–1964]

Az Egyetemi Tanács VIII. rendes ülése, 1964. július 7-én. Napirendjén szerepelt

- Az oktatási reform 1 éves tapasztalatai,
- Az ET éves munkájának értékelése és az 1964–65. évi munkaterv előkészítése; mindkettőt *Kedvessy rektorhelyettes* terjesztette elő,
- Hét gyógyszerészhallgatót javasoltak *„Népköztársasági Tanulmányi Ösztöndíj" II. fokozat* elnyerésére. – Később mindannyian meg is kapták [katalógusszám: 313/1963–1964].

A Gyógyszerésztudományi Kar ügyei

Ezeket a 83/1963–1964 katalógusszámú nagy dosszié tartalmazza, ennélfogva a Karra vonatkozó információkat alább együtt ismertetem (egyébként ez a 83-as szám a következő három évben is megmaradt)!

A GYTK Kari Tanács (= KT) IV. rendes ülése (1963. december 18) jegyzőkönyvéből (+ 12 melléklet)!

- A Bizottsági jelentés *Vinkler Elemér* docenst „első helyen és egyedüliként" javasolta egyetemi tanári állásra.
- *Prof. Kedvessy* a tanszék munkaerőellátottságáról készített jelentéséről: a *Gyógyszertechnológiai Intézet*nek 12 oktatója van (1 professzor, 1 docens, 1 adjunktus és 9 tanársegéd). A heti gyakorlati elfoglaltság az I. félévben 123 óra, a II. félévben 136 óra, ami heti 12,3 és 13,6 óra/oktató (a norma viszont csak 8,5 óra volna)! Emiatt további 4–5 oktató kellene. Sok elsőévest is vettek fel, akik 2 év múlva harmadévesek lesznek és majd oktatnunk kell őket is! Az Intézet területe kb. 750 m².
- A tanszékek ellenőrzése kapcsán olyan tények kerültek a jegyzőkönyvekbe, amelyekről az intézetvezetőt nem értesítették, amit helytelenített!
- Minimum 1–2 hetes külföldi tanulmányutakat javasolt

A GYTK Kari Tanács V. rendes ülése (1964. március 10) jegyzőkönyvéből.

- *Prof. Kedvessy* javasolta, hogy államvizsga előtti gyakorlaton szülő ne legyen oktató gyógyszerész.
- A gyógyszertári központok költségvetésében biztosítsanak megfelelő fedezetet a vények elkészítésének gyakorlására.
- Az államvizsgák elméleti tárgyai ne külön napokon legyenek.
- A hallgatók Ft-ban és juttatásokban is többet kapnak, mint korábban, elvárható, hogy jobban tanuljanak. Javasolta az első éven három tárgyból bukott hallgatók eltanácsolását.
- Fel kell mérni a Karon, hogy milyen tankönyvek szükségesek. A *Jegyzetellátó* nem szállítja le időre a jegyzeteket. Egyetemi éveik alatt a hallgatók gyűjtsenek össze saját kis szakmai könyvtárat.
- Elkészült a *„Gyógyszerügyi szervezés"* c. kollégium tematikája.
- Első alkalommal mutatták be táblázatosan a hallgatók félévi vizsgaeredményeit.

A GYTK Kari Tanács I. rendkívüli ülése (1964. március 20) jegyzőkönyvéből.

- Jutalmazások ügye: 1500 Ft/docensek, 1300 Ft/adjunktusok, 800–1100 Ft/tanársegédek és 200–900 Ft/asszisztensek részére.
- Négy napos gyógyszergyár-látogatás programja: a Budapesti Kar, fővárosi gyógyszertárak, Chinoin, Kőbányai és EGYT; amelyen 76 hallgató és 3 oktató vett részt.

A GYTK Kari Tanács VI. rendes ülése (1964. április 14) jegyzőkönyvéből.

- *Prof. Kedvessy* kifejtette, hogy a Kar négy intézetének diplomásai ugyanannyi társadalmi munkát kell ellássanak, mint az ÁOK lényegesen több oktatója; nálunk sok az egy főre jutó ilyen feladat!
- A teendők fontossági sorrendje: oktató és nevelő, ill. gyógyító munka és kutatás.
- A Gyógyszertechnológiai Intézet kutatómunkája eredményeivel kapcsolatban elmondta, hogy az oktatók labor (gyakorlati) elfoglaltsága heti 15 óra!
- A Kar ideológiai és politikai helyzetéről nyilatkozott a Gyógyszertechnológiai Intézet vezetőjeként *prof. Kedvessy*, a Népfront Egyetemi Akció Bizottság elnöke és *Horváth György* tanszéki főmunkaerő, pártbizalmi.
- *Stájer Géza* egy. tanársegéd lett a Kari Oktatói KISZ Szervezet titkára.

A GYTK Kari Tanács VII. rendes ülésének jegyzőkönyve (1964. június 18; 10 oldal)

- A Kari Koordinációs Bizottság elnöke *Vinkler Elemér* mb. tanszékvezető docens. Évfolyamfőnökök: *Iván János* a IV., *Ferenczi Ilona* a III., *Kata Mihály* a II. és *Háznagy András* az I. évfolyam vezetője. A II. éven patronált pl. *Regdon Géza, Stájerné Szabó A. Enikő, Lázár János, Keresztes Anna, Varga István* és *Öné Varga Erzsébet*.
- A Gyógyszerész Kar *Oktatási Reform Bizottság* elnöke Kedvessy György professzor.
- 12 pályamunka készült.
- A Reform szerint *Etika* tárgyat kell majd oktatni. Előadója talán *Háznagy András* adj. lesz.
- Két gyémánt- és 11 aranydiploma kiadása iránt érkezett kérelem.

- Doktorálás végett három kérelmet nyújtottak be.
- *Kedvessy* a Szakcsoport elnökeként – és mint rektorhelyettes is – felhívta a figyelmet, hogy többen látogassák az előadásokat.
- *Kovács László* egy docens jelentése bratislavai útjáról.
- A hallgatók *Index*ében ne kézjegy, hanem aláírás legyen!

1964–65

1964. szeptember: *Tanévnyitó ünnepség*. Programja: rektori ünnepi beszéd, gyémánt- és aranydiplomák átadása, s az ünnepeltek köszöntése, *„Jó tanuló – jó sportoló"* vándordíjak és *Dícsérő oklevel*ek átadása [katalógusszám: 1/1964–1965].

A *Felsőoktatási reform* hatalmas dosszié! Lényegében a tantárgyak programja. Ezen belül az *5 éves gyógyszerészképzés*sel 7 oldalon foglalkoznak: összefoglaló, a jelenlegi és javasolt tanterv (Budapesten és Szegeden), összehasonlítás 15 szomszédos országban lévővel (elmélet és gyakorlat, ill. egyes tantárgycsoportonként) [katalógusszám: 3/1964–1965].

Az Egyetemi Tanács <u>I. rendkívüli ülése</u> (1964. szeptember 11) jegyzőkönyvéből:

- oktatási problémák (tanterem, ciklikus oktatás, építkezések és hallgatók tanulmányi ügyei),
- *Kedvessy rektorhelyettes* javaslatai: külföldi tanulmányi utakra, ill.
- a hallgatói létszámról és a diákok kollégiumi elhelyezéséről [katalógusszám: 8/1964–1965].

Kedvessy rektorhelyettes kérte a két dékánt, hogy előző évi tapasztalataikat és javaslataikat tegyék meg. – *Novák dékán* 8 Kari Tanácsülést tervezett és 7 fő feladatot jelölt meg [katalógusszám: 22/1964–1965].

Külföldi kapcsolatok dosszié. Selmeczi Béla Hallába 1 hétre 1965. október 11-én szándékozik utazni (eredetileg 2 hét lett volna) [katalógusszám: 23/1964–1965].

Az Egyetemi Tanács <u>I. rendes ülése</u> (1964. október 16) jegyzőkönyve alapján.

- I. *Napirend*. A munkatervet *Kedvessy rektorhelyettes* mutatta be,
- az oktatási reformmal kapcsolatos teendők,
- a Szakszervezeti Bizottság beszámolója,
- a kollégiumok helyzete.
- II. *Minisztériumi leiratok*.
- III. *Elnöki bejelentések*.
- *Kedvessy rektorhelyettes* javaslata külföldi tanulmányutakra és
- arra, hogy Szeged város 20 éves felszabadulásának évfordulója kapcsán tudományos előadás-sorozatot terveznek, ill.
- beszámolt Hallában tett útjáról [katalógusszám: 38/1964–1965].

Szeged város 20 éves felszabadulásának évfordulójára tervezett emlékünnepség programja: ünnepi tanácsülés, kiállítás, a Fül-Orr-Gége Klinika ünnepélyes átadása és köszöntő beszédek [katalógusszám: 39/1964–1965].

Az Egyetemi Tanács <u>II. rendkívüli ülés</u> (1964. október 27) jegyzőkönyve szerint *Petri Gábor* professzort – egyedül! – Állami Díj II. fokozat adományozására jelölték [katalógusszám: 76/1964–1965].

<u>A Gyógyszerésztudományi Kar ügyei</u>

83/1964–1965 katalógusszám. *Novák dékán* (1964. szeptember 30): 1 fő 8 órás gépírói státuszt és 2 takarítói állást kért, ugyanis a Karon csak 1 főelőadó (*Gellért Albertné*, Dékáni Hivatal) és 1 tanulmányi előadó van állásban *(Boda Józsefné)*, viszont a hallgatói létszám 2 év alatt 281-ről 432-re növekedett!

A Kari Tanács <u>I. rendes ülésén</u> (1964. szeptember 15) jelen volt:

Dr. Novák István egyetemi tanár, dékán mint elnök,
Dr. Kedvessy György egy. tanár,
Dr. Vinkler Elemér egy. tanár,
Dr. Gábor Miklós egy. docens, Dirner professzor helyett,
Pignitzki György kollégiumi igazgató, a pártalapszervezet titkára,
Vadas György osztályvezető, a Gazdasági Igazgatóság képviseletében,
Ezüst Mária gyakornok, a KISZ Kari titkára,
Dr. Kovács László egy. docens, a Szakszervezet képviseletében és
Dr. Mesó Vilmos igazgató-főgyógyszerész, meghívott vendég.
Dr. Sárközi István adjunktus, az ideológiai tanszék képviselője kimentette magát.

Novák dékán bejelentette:

- *dr. Kanyó Béla* professzor elhunyt és *Vinkler Elemér*t kinevezték
- A Gyógyszerhatástani Intézet vegyészi státusza – *Gábor Miklós* docens, kandidátus kinevezésével – megoldódott,
- a négy egyetem 230 ezer Ft-os devizakeretét 45 ezer Ft-tal megemelték. *Prof. Kedvessy, prof. Vinkler* és *Pignitzki György* tiltakozott az ellen, hogy ezt az összeget teljes egészében a Budapesti OTE számára biztosították,
- a 12 Kari Bizottság összetétele,
- az egyetemi doktori cím elnyerése (a kandidátusi fokozat megszerzése után),
- felvételi vizsgák tapasztalatai,
- nyári gyógyszertári gyakorlatok ellenőrzése 6 megye 46 településén,
- *Kata Mihály* értekezését *summa cum laude* jelzéssel elfogadták. *Stájerné Szabó Angéla* disszertációjának minősítése „a doktori szigorlattól függően állapítassék meg".
- *Antal Attila, Bánhalmi Zoltán* és *Kalamár István* doktoranduszi kérelmét elfogadták.

A Kari Tanács <u>II. rendes ülése</u> (1964. október 28). Megvitatott kérdések:

- a gyógyszerészképzés reformjának bevezetése elmarad,
- *Schulek Elemér* (* 1893, Késmárk – † 1964, Budapest) akadémikus elhunyt,
- *Milan Chalabala*, a bratislavai társkar dékánja üdvözölte Karunkat Szeged felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából,

- *Mucsi Imre* és *Stieber Ilona* értekezését elfogadták,
- doktorálás iránti újabb kérelmek: *Oláh Imre* és *Kovács Pál,*
- a nagy létszámú évfolyamokat 4 csoportba osszák be,
- a Kari Tanács 9 ülést tervez.
- A Karnak 16 oktató jutalmazására 14 700 Ft állt rendelkezésére: az adjunktusok 1100 Ft-ot, a tanársegédek 650–900 Ft-ot és a gyakornokok 700–800 Ft-ot kaptak. 12 egyéb dolgozó részére 4550 Ft volt eloszthatóő; ők 350–500 Ft közötii jutalmat vehettek át
- Vizsgaeredmények,
- elsőévesek érettségi eredménye, felvételi pontszáma és I. év végén elért teljesítményük összevetése

A Kari Tanács <u>III. rendes ülése</u> (1964. december 1.) Megvitatott ügyek:

- Kari munkaterv,
- a *Gyógyszertechnológiai Intézet* munkájának értékelése:
  1961/62: 19 dolgozat, 24 előadás és 5 gyógyszerészdoktor,
  1962/63: 12 dolgozat, 16 előadás és 3 gyógyszerészdoktor,
  1963/64: 15 dolgozat, 12 előadás és 3 gyógyszerészdoktor
  Összesítve: 46 dolgozat, 52 előadás és 11 gyógyszerészdoktor.
- a ГТК-n oktatott tárgyak helyzete (átvételük elhalasztva),
- *Antal Attila* értekezésének elfogadása,
- *Mezey Géza* és *Ezüst Mária* doktorálás iránti kérelme,
- Kari Könyvtár helyzete,
- jelentés a négy intézet oktatóinak tanrend szerinti elfoglaltságáról.

A Kari Tanács <u>IV. rendes ülése</u> (1965. február 25.) Közben kialakult a Kari Tanácsülések ismert forgatókönyve is:

I. *Minisztériumi leiratok,*
II. *Hatósági átiratok,*
III. *Elnöki bejelentések,*
IV. *Napirend*

- kollégiumi nevelőmunka: Karunkról 169 leány és 45 fiú lakik kollégiumokban,
- a KISZ Kari alapszervezet beszámolója,
- beszámoló a Koordinációs Bizottság munkájáról,
- ideológiai–politikai helyzet a Karon,
- Kari Könyvtár helyzete,
- *Morvay József* kilépett a Karról, helyére *Pintye János,* ill. *Salgó Éva* docens helyére *Mód László* került felvételre,
- doktori címért folyamodott *Tatár József,*

Bejelentések, indítványok. Polgár Tibor, Ember József és *Zádeczky Sándor* ötször volt építőtáborban, ezért *Aranykoszorús KISZ-jelvényt* kaptak. – Hallgatóink 2409 órát teljesítettek társadalmi munkán!

A Kari Tanács <u>V. rendes ülése</u> (1965. március 22.) IV. *Napirend:*

- államvizsga-eredmények,
- Jutalmazási Bizottságok javaslatai,
- az I. félév tanulmányi eredményei,
- *Hegedűs Endre* doktorálás iránti kérelme,
- az Eü. Miniszter Első Helyettese engedélyezte III. éves hallgatóink 1 hetes tanulmányútját Jugoszláviában

A Kari Tanács <u>VI. rendes ülése</u> (1965. április 20.)

I. *Minisztériumi leirat.* a II. évfolyam utáni nyári gyógyszertári gyakorlatot megszüntették
IV. *Napirend:*

- a Kari TDK értékelése: 34 TDK-s hallgatónk van,
- a Területi (korábban Koordinációs) Bizottság munkája,
- a Kar gazdálkodása és költségvetése,
- *Kné Elekes Zsuzsa* és *Rónay Tibor* törlése a doktoranduszok közül.

A Kari Tanács <u>VII. rendes ülése</u> (1965. június 15.)

III. *Elnöki bejelentések.*

- A felvételizők ezután a felvételi vizsgák egyik napján írásbeli, a második napon szóbeli vizsgát tesznek,
- *Takács Sándor, Plavecz Mihály, Pelle Márta* és *Faragó Gábor* III. éves lett demonstrátor

IV. *Napirend.*

- Beruházási és beszerzési terv: a Kar igénye 5 évre összesen 2 283 300 Ft. – Izotóp labor létesítése lehetséges. – Hűtőszekrények éjszakai áramellátása külön vezetéken biztosítandó.
- 1906 és 1915 között Kolozsváron végzett öt kolléga kérelme aranydiploma iránt,
- az idén 19 pályamunka készült (tavaly csak 12),
- *Középessy Gyula* és *Tóth László* értekezésének bírálata,
- *ifj. Papy Lajos, Simon Lajos* és *Mód László* doktorálás iránti kérelme,
- a Kar munkájának 1 oldalas dékáni értékelése

Külön kell elkészíteni a fiatalok elhelyezkedését államvizsga előtt 6 hónapra és utána 2 évre, 5 példányban, a Minisztérium részére.

Összegezve. A Kari Tanács tagjainak tevékenységét a felelősségteljes munka, a jobbító szándék, számos hozzászólás és javaslat jellemezte. A jegyzőkönyvek fogalmazványát is gondosan ellenőrízték és korrigálták. Ezekben az években alakult ki a Tanácsülések napirendjének ma megszokott forgatókönyve.

Az Egyetemi Tanács <u>II. rendes ülése</u> (1964. november 13.)

Tanulmányutak tervezése, többek között: *Selmeczi Béla,* Halle, 2 hétre, *Szenárei Kálmán,* Halle, 2 hétre; *Ferenczi Ilona,* Bratislava, 1 hétre és *Tóth László,* Bratislava, 1 hétre.

Kedvessy rektorhelyettes bejelentése: felsoroltak kérelmét véleményezés végett átadta a Tudományos Bizottságnak. – Javasolta, hogy a külföldi tanulmányút kérelmezőit részletesen

jellemezzék – Szólt a felszabadulási ünnepség programjáról. – Beszámolt az Anatómiai Intézet tanterme padjainak ügyéről és a Menza Bizottság tevékenységéről.

E napirendi pont után *Kedvessy rektorhelyettes* átvette az elnökséget és folytatta a bejelentéseket: az Apáthy-tornaterem használatáról (testedzés céljára) és a jegyzetellátásról. – További témák: TDK, Véradó Állomás, Intézeti Ellenőrző Komplex Bizottságok, Nevelőmunka, Személyzeti ügyek, Munkavédelem, Statisztika (intézetenként!) és épület-felújítás a Beloiannisz-téren [katalógusszám: 86/1964–1965]

Az Egyetemi Tanács III. rendes ülése (1964. december 8)

Egészségügyi felvilágosító munka, Országos Rektori–Dékáni Értekezlet, a TDK helyzete és diploma-honosítás.

Az aspiránsok szakmai vizsgáztatása az Egyetemről a TMB-hez került. – Marxista Tanszék létesítését javasolták [katalógusszám: 108/1964–1965].

Az Egyetemi Tanács III. rendkívüli ülése (1964. december 22) Törzsgárda.

Novák dékán a TTK-s tárgyak átvétele előnyös lenne. Annál is inkább, mert a TTK-s tanszékek vezetői a gyakorlati oktatást nem tudják tovább vállalni (helyhiányra hivatkoztak). Hogyan lehetne tárgyakat átvenni? – *Lukács Jenő* osztályvezető szerint „nem egyetemi szintű kérdés". – Az ET döntése: nem lesz Karközi Bizottság. Ha a TTK-nak gondjai vannak, jelezze a Műv. Minisztériumnak.

A Műszaki Osztály problémái [katalógusszám: 127/1964–1965].

Az Egyetemi Tanács IV. rendes ülése (1965. január 26)

A ciklikus oktatás gyakorlati része, oktató–nevelő munka az ÁOK-n, az Egyetemi Gyógyszertár munkája és a Szakszervezet tevékenysége [katalógusszám: 144/1964–1965].

Hallgatók nyári külföldi gyakorlata.

Bratislava	10 fő + 1 kísérő,
Várna✧	10 fő + 1 kísérő,
Greifswald	10 fő + 1 kísérő és
Novisad✧	10 fő + 1 kísérő,

Munkajogi Szabályzat [katalógusszám: 150/1964–1965]

Az Egyetemi Tanács IV. rendkívüli ülése (1965. február 18)

Tanulmányutak népi demokratikus országokba [katalógusszám: 184/1964–1965].

Morvay József egy. adjunktust javasolták „Érdemes gyógyszerész" kitüntetésre [katalógusszám: 193/1964–1965]

✧ orvostanhallgatókkal közösen [katalógusszám: 149/1964–1965]

Az Egyetemi Tanács V. rendkívüli ülése (1965. február 25)

*Szász Kálmán*t javasolta *Novák dékán* címzetes egy. docensnek.

Kedvessy rektorhelyettes bejelentései: az ÁOK-n a ciklikus oktatás bevezetéséről és a Menza Bizottságról [katalógusszám: 195/1964–1965].

Az *Egyetemi Döntőbizottság* megalakulása [katalógusszám: 201/1964–1965].

Az Egyetemi Tanács V. rendes ülése (1965. március 30). Megtárgyalt kérdések. Vizsgáztatási módszerek (ez amiatt volt aktuális, mert – külföldi gyakorlat alapján – hazánkban is mind gyakrabban kapott hangot a csak írásbeli vizsgáztatás lehetősége. Orvosegyetemen szóbeliztetni is kell).

Területi Bizottságok: a Kar oktatói 5 megye 30 településén 70–80 gyógyszertárban ellenőríztek!

Az oktatási reform tapasztalatai: bevezetése a klinikákon sok nehézséggel járt. *Kedvessy rektorhelyettes* valamennyi témához hozzászólt [katalógusszám: 215/1964–1965].

Dr. Balázs Viktor orvos, adjunktus (fizetése 3150 Ft volt) és felesége, *Fröhlich Margit* egy év után Hollandiából nem jött vissza, azaz *disszidáltak*. – „Elbocsátás" büntetést kaptak [katalógusszám: 248/1964–1965].

Az oktató–nevelő munka felülvizsgálata (23 oldalon + Melléklet)!

A Karon a négy tanszékvezető professzor állította össze; ez alapján *az elméleti oktatás* megfelel a szakmai követelményeknek, az intézetek jól kooperálnak, a Kari Oktatási Reform Bizottság sokat segített és pénz kellene oktatási segédeszközök vásárlására. Jegyzetelni akkor is szükséges, ha van jegyzet. Az elméleti anyagot a gyakorlatokon is számon kérik és pedagógiai módszereket szintén alkalmaznak. A TDK jól működik; jegyzeteket és könyveket írnak (néhány még hiányzik), a demonstrációs anyagot folyamatosan bővítik és a tantárgyakat koordinálták. *Gyakorlatok* fejlesztése: középüzemi gyakorlatok és a gyógynövény bemutató kert. Nyári és államvizsga előtti gyógyszertári gyakorlatok. TDK és pályamunkák [hatalmas, kb. 250–300 oldalas dosszié; katalógusszám: 252/1964–1965]

A fogorvosképzés reformja; *Kedvessy rektorhelyettes* az ÁOK dékánjának átküldte az Eü. Min. leiratát és a hozzá csatolt javaslatokat [katalógusszám: 259/1964–1965].

A külföldi hallgatók magyar nyelvi oktatására tanárokat jelöltek ki és gondoskodtak továbbképzésükről [katalógusszám: 260/1964–1965. Megjegyzés: 1985-ig külföldiek kizárólag magyar nyelven tanulhattak]!

Elemi költségvetés [katalógusszám: 261/1964–1965].

Az Egyetemi Tanács VI. rendkívüli ülésén (1965. június 15) bejelentették, hogy az ÁOK új dékánja *prof. Szontágh Ferenc* lesz. E döntést *Kedvessy rektorhelyettes* szerencsésnek tartotta [katalógusszám: 264/1964–1965].

Az Egyetemi Tanács VI. rendes ülése (1965. július 9). Napirend.

✧ Az 1966. évi beruházási és beszerzési terv.

- Az Egyetemi Tanács munkájának értékelését *Kedvessy rektorhelyettes* állította össze, amelyből kiderült, hogy az Egyetemen tűrhetetlenül sok az adminisztráció, s ez főként a Főhatóság miatt van!
- Megvitatták, vajon hasznosak-e a Komplex Bizottságok?
- A ciklikus oktatás tapasztalatai az ÁOK-n. – Az ET döntése: jelenleg nem tartják helyesnek és kérik, hogy Szegeden ne legyen kötelező
- TDK munka
- A tanszékek ellenőrzése és ennek tapasztalatai.
- A külföldi tanulmányutak iránti igényeket *Kedvessy rektorhelyettes* ismertette [katalógusszám: 270/1964–1965]

Egyebek (katalógusszám nélkül): a fogorvosképzés tervezete; az Oktatási Reform Bizottság jelentése tárgyanként és egyes tantárgyak tematikája.

1965–1966

Tóth Károly rektor a *Tanévnyitón,* 1965 szeptember 1-én bejelentette, hogy *prof. dr. Krámli András* ÁOK dékán megbízatása lejárt, utána 3 évre *prof. dr. Szontágh Ferenc* lesz az Orvoskar új dékánja – *Simon Miklós* docenst a Magyar Forradalmi Munkás–Paraszt Kormány a Bőr- és Nemibeteg Klinikára egyetemi tanárrá kinevezte – *Prof. dr. Vilmon Gyula* – egészségi állapotára hivatkozva – lemondott és nyugállományba vonult – *dr. Morvay József* egyetemi adjunktus – többek között – „Érdemes gyógyszerész" elismerésben részesült.

A rektor beszélt még a SZOTE négy külföldi kapcsolatáról (Bratislava, Glasgow, Halle és Olomouc) Külföldi vendégünk volt – többek között – *prof. dr. Schulte* (Münster) és *prof. dr. Csőgör Lajos* (Marosvásárhely), továbbá *Szabó Zoltán* eü. miniszter, aki részt vett a Fül-Orr-Gége Klinika avatási ünnepségén és Szeged felszabadulásának 20. éves évfordulója alkalmából rendezett ünnepség-sorozaton

A beiratkozott összes hallgató 1526 fő (külföldi 37). – A gyógyszerészhallgatók száma 355 (ebből nő 269 (= 75,8%)

Ösztöndíjak és kedvezmények a SZOTE-n havonta 947 747 Ft (az egy hallgatóra jutó kiadási összeg 18 748 Ft).

Ösztöndíjas gyógyszerészhallgatók. Társadalmi tanulmányi 24, egyéb vállalati 31, tanulmányi 204, Népköztársasági II fokozat 8 [*Endreffy Emőke, Pelle Márta* és *Zádeczky Sándor* IV. éves, *Galó Mária, Hódi Klára, Makay Zsuzsanna* és *Tóth Klára* III. éves, ill. *Kiss Elza* II. éves hallgató], rendszeres pénzbeli támogatást kapott 352, rendszeres állami támogatásban részesült 3 gyógyszerészhallgató Tandíjat fizetett 88 gyógyszerészhallgató – 40 gyógyszerészhallgató eltartója Szegeden lakott és 312 nem itt élt [*sic*! Más adat szerint 355-en iratkoztak be]!

A gyógyszerészhallgatók 19 pályamunkát állítottak össze. 1964-ben 68 gyógyszerész végzett Az elsőévesek száma 101 (ebből 79 nő és öten fizikai dolgozók gyermekei).

Az orvostanhallgatók utolsó tíz év tanulmányi előmenetelének elemzése A *természetes szelekció* azt jelenti, hogy „akik tanulni akarnak, azoknak meg kell adni a lehetőséget és a nem oda valók, tanulmányaik folyamán majd kirostálódnak Vannak, akik csak diplomát akarnak (a tanulási vágy gyakran nem őszinte). A válogatás alapja a felkészültség, a rátermettség, a pálya iránti vonzódás és a magatartás legyen"

További gondolatok: „az universitas soha nem jelentett korlátlan szabadságot, sem a tudományos kutatás korlátlan lehetőségét Modern materialista világszemlélet van a kutatásban is." Az anyagi lehetőségek szerepe szintén fontos.

A . hivatalos *Rendelet* ezt fejezi ki (itt a rektor részletesen szólt a *Rendeletről*) – Viszont úgy vélte, hogy a tanszékvezetőnek nem lehet feladata az írásos anyag beszerzése és az is vitatható, hogy a tanszékvezetőt határozott vagy határozatlan időre nevezik-e ki [katalógusszám: 1/1965–1966].

Az MSZMP KB ideológiai irányelveinek az Egyetemen történő feldolgozásával kapcsolatos javaslatok [katalógusszám: 2/1965–1966].

Kedvessy rektorhelyettes bejelentette, hogy az 1963/64. és az 1964/65 tanév évkönyvének összeállítása megkezdődött Az adatokat kérte legkésőbb 1966. február 1-ig (27 oldal terjedelmű anyag)! [katalógusszám: 9/1965–1966]

Külföldi kapcsolatok: Glasgow és Subotica – *Alekszandrovszkij* munkatárs 4 napot töltött Szegeden az Idegklinikán [katalógusszám: 17/1965–1966]

Baráti szerződés a Bratislavai (2 hét: Antal Attila részére), a Greifswaldi, a Hallei (6 hónap) és az Olomouci egyetemmel (2 hét) Ezt az ügyet is *Kedvessy rektorhelyettes* prezentálta [katalógusszám: 22/1965–1966]

Nők meddővé tételének szabályozása [katalógusszám: 29/1965–1966]

Újszülöttek megjutalmazása a Világtakarékossági Napon [katalógusszám: 30/1965–1966]

Az Egyetemi Tanács ülésén a rektor elnökölt; *Kedvessy rektorhelyettes* szintén jelen volt A rektor tájékoztatta az ET tagjait, hogy a Közegészségtani Tanszékre 7 pályázat érkezett be; a kiküldött Bizottság *dr Berencsi Györgyöt* javasolta, egyúttal a többi hat pályázó sorsáról is döntöttek [katalógusszám: 31/1965–1966].

Kedvessy rektorhelyettes javaslatára külföldi tanulmányi utakkal és rendkívüli fizetéses szabadságok engedélyezésével foglalkoztak; ezek között Kedvessy prof. is kért 12 munkanap rendkívüli fizetéses szabadságot (Münchenben és Frankfurtban tartott előadást Akkor egy héten még hat munkanap volt). – Elfogadták a Rektori Állandó Bizottságok összetételét: *Kedvessy rektorhelyettes* vezetésével megtárgyalták a kollégiumok helyzetét, továbbá az Egyetemi KISZ Bizottság kezdeményezésére az *„Ifjúság a Szocializmusért Mozgalom"* (ISZM) követelményrendszerét [katalógusszám: 31/1965–1966].

Novák István és *Szontágh Ferenc* dékán részletes munkaterve a 32/1965–1966. katalógusszámú dossziéban olvasható

A *Délmagyarország* 1965. szeptember 17-i számában megírta, hogy *H. Mária* 19 éves, büntetett előéletű – besurranó – lány a nyáron egy éjszakát töltött öt fiúval az új kollégiumban – A rektor válasza: nyáron a kollégiumban hallgatók nem laknak, következésképpen az öt fiú szállóvendég volt!

Az 57/1965–1966 katalógusszámú dosszié tartalmazza – többek között – *az Oktatási Reform Bizottság* összetételét, amelynek elnöke *prof. Kedvessy rektorhelyettes* és tagjai: *prof. Vinkler Elemér, dr. Horvai Rezső* egy. adjunktus, *dr. Simoncsics Pál* egy. adjunktus, *dr.*

Szendrei Kálmán egy tanársegéd és *dr. Sárközi István* egy adjunktus [katalógusszám: 57/1965–1966]

A Gyógyszerésztudományi Kar Nevelési Bizottsága: prof. Dirner Zoltán elnök, ill. *Ferenczi Ilona, Háznagy András, Iván János* és *Kata Mihály* évfolyamfőnök, továbbá *Tóth László* és *Stájer Géza* testületi képviselő, *Boda Józsefné* tanulmányi előadó és a négy évfolyam KISZ-titkára

A Gyógyszerésztudományi Kar Területi Bizottsága: dr. Kovács László egy docens mint elnök és *dr. Ferentzi Ilona* titkárként, valamint *dr. Háznagy András* egy adjunktus, *dr. Regdon Géza* egy tanársegéd, *Dobó Istvánné* egy tanársegéd, *dr. Bogdán Ernőné* egy tanársegéd és *dr. Gátiné Simon Mariann* egy tanársegéd

Az Egyetemi Tanács II. rendkívüli ülése (1965. szeptember 27). A Tudományos Bizottság *prof. Jancsó Miklós* elnök vezetésével készített jelentését – az elnök távollétében – *prof. Kedvessy rektorhelyettes* terjesztette elő. Az ET határozott is: *prof. Földi Mihályt* és *prof. Gellért Albertet* „equo loco" terjesztik fel kitüntetésre [katalógusszám: 69/1965–1966].

Kedvessy rektorhelyettes felhívása kutatási tervek készítésére és az éves kutatási jelentések beküldésére, minden ÁOK intézetből és Klinikáról [katalógusszám: 70/1965–1966].

Húsz orvosi állás meghosszabbítása az egyetemen [katalógusszám: 74/1965–1966].

Oktatási segédeszközök jelentése: diavetítők, diafilmvetítők, episcopok, epidiascopok, schreibprojektorok és 8–16–35 mm-es filmvetítők. A GYTK-n 4 ilyen volt: egy diafilmvetítő, egy episcop és egy-egy 8–16 mm-es filmvetítő [katalógusszám: 76/1965–1966].

Az Egyetemi Tanács II. rendes ülése (1965. december 3). Napirend

A *SZOTE Szervezeti és Működési Szabályzat*ának jóváhagyása

A testnevelés helyzete: tornaórák csak I. és II. éven legyenek.

Tudományos munka feltételeinek biztosítása.

Munka- és balesetvédelmi helyzet

Tűzrendészeti helyzet [katalógusszám: 114/1965–1966].

A tanszékek tudományos kutatással kapcsolatos helyzete (2 oldal + 4 oldal Melléklet).

A SZOTE részére biztosított 300 000 Ft dologi és 12 000 Ft személyi keretből 15 szervezeti egység részesült. A GYTK-ról a Gyógyszerhatástani Intézet 5000 Ft dologi, a Gyógyszertechnológiai Intézet 1000 Ft személyi keretet kapott (bár e két Intézet 10 ezer Ft-ot igényelt).

A SZOTE kutatóinak minősítettsége összesen 54 fő.

Az MTA tagja 2 fő,

tudományok doktora 7 fő, ebből egy a Gyógyszerészi Vegytani Intézetben,

kandidátus 36 fő, ebből kettő a Gyógyszerhatástani és 1 a Gyógyszertechnológiai Intézetben,

önálló aspiráns 9, ebből egy a Gyógyszertechnológiai Intézetben

A SZOTE-n 386 dolgozat, 8 könyv, 5 disszertáció és 10 jegyzet jelent meg. Ebből a GYTK részesedése:

Intézet	dolgozat	értekezés	jegyzet	folyóirat
Drogismereti	2	–	–	4
Gy.hatástani	1	–	1	3
Gy.technológiai	20	3	2	7
Gy.Vegytani	1	1	2	1
Kari Könyvtár	–	–	–	45

A SZOTE jegyzeteinek fele Karunkon jelent meg és különösen imponáló folyóirataink száma, ami akkor összesen 60 volt [katalógusszám: 117/1965–1966]

Társadalmi tanulmányi ösztöndíjrendszer (1959-ben vezették be). – *Kedvessy rektorhelyettes* 3 oldalas jelentést állított össze és véleménye az, hogy a valóság az eredeti célkitűzéseknek kb. 50%-ban felel meg [katalógusszám: 121/1965–1966].

Irányelvek az új 5 éves káderfejlesztési tervek elkészítéséhez (6 oldal) [katalógusszám: 122/1965–1966].

1968. januárjában a Műv. Min. egész országra kiterjedő kezdeményezése alapján az Eü. Min. javaslatot kért és *Novák dékán* előterjesztette egy *Kabay János Emlékmű* (szobor) felállítását. – *Novák dékán* kezdeményezését *Kedvessy rektorhelyettes* továbbította. – Szóba jött még *Semmelweis Ignác* szobrának elhelyezése is a Semmelweis Kollégium főbejáratának előterében. – Ezt az ügyet szintén *Kedvessy rektorhelyettes* intézte [katalógusszám: 138/1965–1966].

Az Egyetemi Tanács ez évben összesen 9 fő jutalmazására tett javaslatot, közöttük 60. születésnapja kapcsán *prof. Novák István dékán* részére *kormánykitüntetés*t és *prof. Kedvessy György* számára *Kiváló gyógyszerész* kitüntetést javasoltak (eredetileg *Háznagy András* kitüntetését is kezdeményezték) [katalógusszám: 141/1965–1966].

Az Egészségügyi Koordinációs Bizottság ülésén *Kedvessy rektorhelyettes* elnökölt. A SZOTE klinikáin 1965-ben 25 951 beteget ápoltak, ezek 21,99%-a nem szegedi, vagy nem megyei volt [katalógusszám: 145/1965–1966].

Az Egyetemi Tanács III. rendes ülésén (1966. január 28) *Kedvessy rektorhelyettes* elnökölt. – Az ET deklarálta, hogy a gyógyító-ellátás etikai vonatkozásaiban javulás tapasztalható. *A SZOTE gazdasági fegyelme* napirendi pontnál *Kedvessy rektorhelyettes* házi telefonközpont létesítését kezdeményezte. – Az ET támogatta.

A Tanácsülés harmadik napirendi pontja *Az egyetemi revizor működése és új munkaterve* volt [katalógusszám: 146/1965–1966].

Az *Apáthy István Emlékérem és Jutalomdíj* alapítását *Kedvessy rektorhelyettes* messzemenően helyeselte és menedzselte. Szabályzatát 5 pontban és 7 alpontban foglalták össze. Főbb igénypontjai: évente 3 hallgató kaphatja meg: március 15-én a rektor adja át; a jutalomdíj összege 1000 Ft. Az Eü. Min. jóváhagyta [katalógusszám: 147/1965–1966]

Dr. Kálmán László vezető nyelvtanár javasolta: a gyógyszerészhallgatók orosz nyelvből 4 féléven át gyakorlati jegyet kapjanak, ami beszámít a tanulmányi átlagba. A 4. félév végén nem lesz sem írásbeli, sem szóbeli vizsga [katalógusszám: 153/1965–1966].

Az Egyetemi Tanács III. rendkívüli ülésén, 1966. február 21-én *Kedvessy rektorhelyettes* elnökölt: a GYTK gyógyszerészképzési tantervjavaslatát vitatták meg. Ezt a Kar elfogadta, a Budapesti Karral ismertették, de több kérdésben nem jutottak közös véleményre. A *Gyógyszerhatástan* óraszámát pl. elegendőnek tartják. Javasolták viszont, hogy a *Gyógyszerészi etika* – szocialista és szakmai – óraszáma 30 helyett 20 legyen. A fizikai-kémia elmélet és gyakorlat most egymás utáni félévben van; jobb lenne párhuzamosan. A marxista tárgyak szigorlati eredményeit az államvizsga eredménye kiszámításánál figyelembe veszik [katalógusszám: 166/1965–1966].

Az Egyetemi Tanács IV. rendes ülése (1966. március 15). Napirend:

A tanszemélyzet világnézeti nevelése, a KISZ Bizottság tájékoztatója, az Egyetemi Gyógyszertár ügye: „a gyógyszertakarékosságra tett javaslatok kedvezőek" – állapította meg *Kedvessy rektorhelyettes*. – Az Egyetem *Apáthy István Emlékérem és Jutalomdíj*jal kapcsolatos javaslatát a Min. elfogadta [katalógusszám: 173/1965–1966].

SZEAC (Szegedi Egyetemi Atlétikai Club) aktuális ügyei [katalógusszám: 175/1965–1966]. *Honosítás*. Külföldön végzett orvosok, akik ott és akkor doktori címet nem kaphattak. Javaslat: honosítás során avassák őket doktorrá, mivel ők *orvosdoktori oklevel*et nyernek [katalógusszám: 188/1965–1966]

Az Egyetemi Tanács V. rendes ülése (1966. április 22). Napirend: Gép- és műszerterv. – A Koordinációs Bizottságok beszámolója (ET javaslat: ezután nevezzék őket „Nevelési Bizottság"-oknak).

Területi Bizottságok beszámolója. – A GYTK Területi Bizottság beszámolója: *Kovács László* egy. docens, elnök véleménye: „nagy a terület, amit ellenőrizni kell (csaknem a fél ország)". – *Kedvessy rektorhelyettes* és az ET közös álláspontja: Budapest és Szeged között – területi szempontból – a területet fel kellene osztani.

Állami fegyelem és határidők betartása.

Kitüntetési javaslatok; közöttük *prof. Kedvessy*t „Kiváló gyógyszerész" és *Háznagy András* egy. adjunktust „Érdemes gyógyszerész" kitüntetésre javasolták.

Kedvessy rektorhelyettes ismerteti a külföldi tanulmányútra pályázók kérelmét; ő maga 1966. szeptemberében *Mainz*ba (NSZK) utazik kongresszusra [katalógusszám: 189/1965–1966].

KISZ-táborok orvosi ellátása (Városföld, Mátételke és Hosszúhegy) 10 orvos, közülük 2 férfi [katalógusszám: 210/1965–1966].

Adatok a pártkongresszushoz: felvételi vizsgák; tanfegyelem; az oktatás személyi és tárgyi feltételei, TDK; káderkérdések; nevelőmunka; nevelőmunka a KISZ-ben és a kollégiumokban; ösztöndíj-politika; etikai helyzet; külföldi kapcsolatok és tudományos munka. – Ez igen részletes és tárgyilagos jelentés; 24 oldalon + 9 oldal táblázat + 10 oldalon „A magyar egészségügy problémái" [= 43 oldal]. A fogalmazványon *Kedvessy rektorhelyettes* indokolt korrekciói láthatók [katalógusszám: 212/1965–1966].

1966. első félévében a gyógyszertúlköltés 328 648 Ft, ami egymagában is súlyos [katalógusszám: 231/1965–1966]!

A *Nagy Októberi Szocialista Forradalom* (= NOSZF) *50 évfordulója*, 1967. október 31 és november 3. között. A *Meghívót dr. Tóth Károly*, a SZOTE és *dr. Márta Ferenc*, a JATE rektora szignálta.

A protokollistán 84 név szerepel: miniszterek, minisztériumi főosztályvezetők, rektorok, *prof. Kedvessy* mint rektorhelyettes, dékánok, MSZMP-titkárok, országgyűlési képviselők, Szeged város vezetői, szakszervezetiek, a város egyéb vezetői és a Megyei Tanács vezetői, plusz az Egyetemi Tanács tagjai (13 fő).

Ünnepi beszédet mondott *prof. dr. Szontágh Ferenc* dékán, s a sort folytatta *dr. Varga Lajos* egy. adjunktus, *prof. dr. Mérei Gyula, Horuczi László* egy. adjunktus, *Imre Ottó* egy. adjunktus, *prof. Kovács István, prof. Horváth Imre, prof. Ivanovics György, prof. Julesz Miklós, prof. Kiszely György* és *Fehér István* egy. adjunktus.

A *Díszünnepség*re november 4-én az *Auditórium Maximum*ban került sor. Megnyitotta *dr. Tóth Károly* rektor; ünnepi beszédet mondott *dr. Márta Ferenc* rektor. Bertolt Brecht *A diadalmas felirat* c. versét szavalta *B. Zs.* gyógyszerészhallgató és *Gregor József* szólót énekelt (Beethoven: *Apassionata*).

November 2 és 7 között a szovjet vendégek számára részletes programot állítottak össze; *Fedoszejev, Novikov* és *Markov* az *Aulá*ban, míg a többiek (pl. *Komarov, Pahomov* és mások) a tanszékeken tartottak előadást. – Megjegyzés: Szegeden – két szerb szakember társaságában – *prof. I. A. Muravjov* a Szovjetunió Össz-szövetségi Gyógyszerészeti Társaság elnöke, gyógyszertechnológus volt a Kar vendége „A gyógyszerkészítmények előállításában jelentkező problémák és azok tudományos megoldásai" címmel tartott előadást, amelyhez *prof. dr. Kedvessy György*, a Kar dékánja szólt hozzá [katalógusszám: 242/1965–1966] [*Gyógyszerészet* 12(2),73 (1968)]

Az Egyetemi Tanács VI. rendes ülése (1966. július 30). Napirend: építkezések; TDK (első évben a TDK-soknak 9 metodikai előadást tartottak, amelyeken általában 50 hallgató vett részt), az ET munkájának értékelése. – Az ÁOK és a GYTK intézetek oktatói státuszainak szétválasztása: az ÁOK-n 28 adjunktusi 1. fokozatú állás van, amelyekből egyet átadnak, így lehet a GYTK-n egy 2. fizetési fokozatú adjunktusi állást 1. fokozatúba átsorolni. Megjegyzés: az ÁOK részéről ez kifejezetten szép gesztus volt [katalógusszám: 245/1965–1966]!

A *„Formulae Normales"* és a *„Tájékoztató gyógyszerkészítmények rendelésére"* c. kiadványok igénylése:

Az ÁOK részére	a Könyvtárnak	a hallgatók részére
FoNo orvosi kiadás	420	1000
gyógyszerészi kiadás	30	–
„Tájékoztató . . ."	420	600
A GYTK részére		
FoNo gyógyszerészi kiadás	35	Gyógyszerészhallgatók
orvosi kiadás	19	részére a Gyógyszertári
„Tájékoztató . . ."	20	Központok szerzik be.

[katalógusszám: 245/1965–1966].

Dr Uhlarik Sándor szülész orvos fegyelmi ügye (született Pozsonyban, 1934. január 14-én, anyja neve: Polák Irén, büntetlen előéletű, illetménye 2410 Ft) *Marburg*ból (NSZK) nem tért vissza, azaz *disszidált* Felesége nyugatnémet állampolgár, apósáék lányukat nem engedték Magyarországon élni. Büntetése: elbocsátás [katalógusszám: 292/1965–1966]

Egyebek: pályamunkák, újítási ügyek, Klinikai Bizottság, belső revizori vizsgálatok, SZTK-szakrendelés, költségvetés, védőoltások, éves tudományos kutatás helyzete, Apáthy-tornaterem ügye, kórboncolás helyzete, hastífusz és paratífusz, határidők betartása, Műszaki Rajztár, a Marxizmus–Leninizmus Tanszék átszervezése, Jancsó Miklós Emlékérem alapítása, aspirantúrák (TMB), speciálkollégiumok, mozgó szűrőlaboratórium, kollégiumi ügyek, munka melletti tanfolyamok, „Florence Nightingale" Emlékérem, középkáderek, oktató filmek készítése az Egyetemen, magyar és külföldi orvos- és fogorvoshallgatók ügyei, Komplex Bizottság szervezése az ÁOK-n, Állandó Bizottságok, légóügyek, ETT-ügyek stb

83/1965–66: a Gyógyszerésztudományi Kar ügyei

A Kari Tanács **I. rendes ülése** (1965 október 12) *Novák dékán* felhívta a jelenlévők figyelmét titoktartási kötelességükre – Tárgyalták a SZOTE Szervezeti és Működési Szabályzata tervezetét (14 oldal) és a Kari Tanács éves munkartervét – Jelentést készítettek és vitattak meg a hallgatók nyári gyógyszertári gyakorlatának ellenőrzéséről: 8 megye 35 településének 64 gyógyszertárában 105 hallgatót és államvizsgást ellenőríztek!

A Kari Tanács **I. rendkívüli ülése** (1965 október 26) Jutalmazások: docensnek 1300–1500 Ft, adjunktusnak 1000–1400 Ft, tanársegédnek 700–1000 Ft, gyakornoknak 700–800 Ft, ill titkárnőnek, laboránsnak, takarítónak és fiatalkorú dolgozónak 100–500 Ft-ot javasoltak

A Kari Tanács **II. rendes ülése** (1965 november 22) Napirend: a tudományos munka, ill az oktatás személyi ellátottsága, ideológiai oktató–nevelő munka, évvégi tanulmányi eredmények, *Simon Lajos* értekezésének bírálata *(summa cum laude), Matolcsy István* és *Nyitray László* doktoranduszi felvételi kérelme

A Kari Tanács **II. rendkívüli ülése** (1965. december 20) Napirend. *Keresztes Anna* értekezésének bírálata *(Kedvessy György* és *Dirner Zoltán)*: *summa cum laude*.

Az Eü. Min. II. Főosztályának vezetője – a végző hallgatók állásának elosztásához – ilyen jegyzéküket kéri.

A Kari Tanács **III. rendkívüli ülése** (1966 január 11). *Novák dékán* bejelentette, hogy képzésünk 4 és ½ éves marad!

A Kari Oktatási Bizottság 10 oldalas jelentése (+ 2 oldal táblázat) és további 14 oldalas jelentés a TTK-s tárgyakról.

A 70 fő IV. éves hallgató budapesti 4 napos tanulmányútjának programja: vezeti *Dobóné* és *Kata Mihály*, ill. besegít *Háznagy András* és *Stájerné Szabó Angéla*

A Kari Tanács **III. rendes ülése** (1966 január 21) Napirend: a *prof. Kedvessy* elnök vezette Oktatási Bizottság beszámolója, a *prof. Dirner Zoltán* elnökletével működő Koordinációs Bizottság beszámolója és a *Kovács László* docens elnök vezetésével működő Területi Bizottság beszámolója, valamint *Mód László* értekezésének bírálata, *Sallai János* és *Váradi Károly* doktorálás iránti kérelme

A Kari Tanács **IV. rendes ülése** (1966. április 5) Napirend: *Novák dékán* bejelentette, hogy *dr. Csipke Zoltán* gyógyszerész- és orvosdoktor, docens, a BOTE Gyógyszertárának igazgatója elhunyt – A Kari Tanács ülésén első ízben megjelent *prof. Berencsi György* köszöntése.

Államvizsgák tapasztalatai és javaslatok. Csakis sikeres oktató gyógyszerészi tanfolyamot végzett kolléga oktathasson. Egy oktató gyógyszerész csak egy államvizsgást vállaljon! A fiatalok kellően felszerelt gyógyszertárakba kerüljenek, hogy az összes gyógyszerformát elkészíthessék. Napi 8 órában (6 óra gyakorlati munka + 2 óra elméleti tanulás, a *felejtés* kompenzálására); órákat tehát nem lehet „csúsztatni". Munkanaplót kötelező vezetni

Félévi tanulmányi eredmények – Költségvetés végrehajtása – Oktatók előléptetési javaslata.

Arató Ágnes doktorálás iránti kérelme

A Kari Tanács **V. rendes ülése** (1966. június 14) Napirend: 33 pályamunka érkezett be – A TDK munka értékelése. Végző 70 hallgató elhelyezése (négyen fellebbeztek). – Egy gyémánt- és két aranydiploma iránti kérelem érkezett. – *Csapóné Barthos Éva* és *Sallai János* értekezésének elbírálása – A Kar munkájának értékelése (6 pontban). – A Gyógyszerészi Vegytani Intézet munkájának értékelése (elnök: *prof. Dirner Zoltán*, tagok: *Regdon Géza, Szendrei Kálmán, Thuránszky Károlyné* és *Vesmás Béláné*). – A Kari Tanács üléseinek tervezése 1966/67-re.

Novák dékán bejelentette, hogy tavaly egy Ruta-dolgozat felkeltette *dr. J. Reisch* docens (Münster, NSZK) érdeklődését, aki vállalta három Szegeden izolált anyag szerkezetének vizsgálatát és már el is végezte. *Prof. Novák* kollaborációs kapcsolat engedélyezését kérte.

1966–1967

Tanévnyitó Az egészségügyi miniszter *Kedvessy György rektorhelyettes*t munkakörében újabb egy évre megbízta – *Prof. Kedvessy György* „Kiváló gyógyszerész" kitüntetést kapott. – *Dr. Thuránszky Károly* egy docens részére Akadémiai Díj II. fokozatát adományozták (8000 Ft járt vele)

Külföldi kapcsolatok: Bratislava, Glasgow, Halle és Olomouc – 13 külföldi vendégünk volt. – Járt nálunk 7 orvos is Szabadkáról; a Minisztérium várakozó álláspontot javasolt, amíg a MOTESZ hivatalos kapcsolatot vesz fel a jugoszláviai Orvos Szövetséggel

Beiratkozás: 1100 orvos-, 92 fogorvos- és 374 gyógyszerészhallgató iratkozott be. – Elsőéves: 180 orvos-, 20 fogorvos- és 100 gyógyszerészhallgató – Népköztársasági Ösztöndíj II. fokozatát nyerte el: *Gonda János* II., ill. *Hódi Klára, Makay Zsuzsanna* és *Tóth Klára* IV. éves gyógyszerészhallgató – 1965-ben 75 gyógyszerész végzett – A gyógyszerészhallgatók 31 pályamunkát készítettek

KISZ-lakásokat építenek: 86 lakás építését az I. ütemben máris elkezdték, további 99 lakást a II. ütemben építenek fel és legkésőbb 1968 végére mind a 185 lakás elkészül [katalógusszám: 1/966–1967]!

Az Egyetemi Tanács I. rendes ülése (1966 szeptember 30) jegyzőkönyvéből: *prof. Novák István dékán* – 60 születésnapja alkalmából – *Munka Érdemrend* arany fokozata kitüntetésben részesült [katalógusszám: 45/1966–1967].

Továbbiakban a Tanácsülés a SZOTE már ismert rutin-napirendje szerint folytatódott.

Összefoglalás. Kedvessy professzor 1963 és 1967 között volt a SZOTE – egyedüli – rektorhelyettese. Mint olvasható, ez idő alatt – a regisztráció alapján – legalább 1236 dosszié keletkezett, amelyek kb. egyharmadát (454-et) fontosnak tartottak arra, hogy az *SZTE Levéltár*ában helyezzék el (csak ez utóbbiak együttes terjedelme 2 folyóméter)! Válogatásomban – a bőség zavarában – elsősorban 1) röviden a SZOTE egészét érintő Egyetemi Tanács döntések, 2) Kedvessy prof. rektorhelyettesi tevékenységének és 3) a GYTK Kari Tanács dossziéinak és jegyzőkönyveinek bemutatására törekedtem

1. Ez a periódus – 7–11 évvel 1956 után– szerintem *„sajátos politikai konszolidáció"* kialakításának esztendei voltak a felsőoktatási intézményekben is. Sorra fogadtak el olyan alapvető szabályzatokat, amelyek – magától értődően – nélkülözhetetlenek az egyetemek működéshez. Ezeket a 4.14 alfejezet harmadik, c) pontjában soroltam fel

2. *Prof. Kedvessy* rektorhelyettesi tevékenysége: e négy év alatt az Egyetemi Tanács 26 rendes és 15 rendkívüli ülésén – betegség és hivatalos akadályoztatás (pl. kongresszus külföldön) következtében – csupán néhány alkalommal nem tudott jelen lenni. *Tóth Károly* rektor távollétében többször ő vezette az ET üléseit. Meghatározó szerepet játszott az ET évenkénti munkatervének kidolgozásában és tanévek végén az elért eredmények összegzésében. Rektorhelyettesként a legfontosabb napirendi pontok előkészítésében úttörő és kezdeményező módon vett részt. E témák tárgyalásánál – kreatív ötleteivel – nagyban segítette e testület sikeres munkáját.

3. A Gyógyszerésztudományi Karon évente a Kari Tanács 7–10 ülést tartott; ezek jegyzőkönyvei egyrészt hű képet adnak az akkori politikai és gazdasági helyzetről, továbbá a Kar és Intézetei gondjairól, arról a – ma olykor már eszményinek tűnő – gyógyszerészi szakmai szemléletről, amelynek hiányát most mind gyakarabban érezzük. – További részletek erről a következő fejezetben ...

Összességében megállapítom, hogy a Szegedi Orvostudományi Egyetem – ezen belül a Gyógyszerésztudományi Kar – vezetői és professzorai nagyon felelősségteljes munkát végeztek; jobbító szándékukat jelzi az Egyetemi Tanács és a Kari Tanács ülésein tett számos érdemi hozzászólásuk és kezdeményezésük (ezek szinte mindegyike ma is helytálló)! A jegyzőkönyvek fogalmazványait is nagyon gondosan átnézték és pontosították

„Az egészségügyi miniszter 1967. szeptember 1-i hatállyal *dr. Kedvessy György* professzort – érdemei elismerésével – a SZOTE rektorhelyettesi tisztjéről felmentette.

Egyidejűleg *dr. Kedvessy György* egyetemi tanárt a SZOTE Gyógyszerésztudományi Karának dékáni tisztje ellátásával három évi időtartamra megbízta ..." [*Gyógyszerészet* 12(2), 75 (1968)]

4.14. KEDVESSY GYÖRGY DÉKÁN (1967–1979)

Kedvessy professzor 1963 és 1967 között az Egyetem – egyetlen – rektorhelyettese volt. Ezt követően 1979 nyaráig 12 éven át – Szegeden a leghosszabb ideig! – dékáni megbízásban vezette a Kart.

A Kari Tanács jegyzőkönyveiben érdekes nyomon követni, hogy a különböző szabályzatok és Bizottságok, szakmai és politikai szervezetek 1956 után miként jöttek létre, azaz az Egyetem élete hogyan konszolidálódott és demokratizálódott, s tevékenységében – szocialista keretek között – miként közelítette meg egyre jobban a nyugateurópai színvonalat.

4.14.1. DÉKÁNI TEENDŐK

A Kari Tanács jegyzőkönyveiben érdekes olvasni, hogy 1956 után miként alakultak ki és hogyan fejlődtek a különböző szakmai és politikai szervezetek, szabályzatok, Bizottságok stb. Mai egyetemi demokráciánk így fejlődött ki.

12 évnyi dékáni aktivitását átnézve legelőbb is a Kari élet sokszínűsége tűnik szembe. Aztán a Főhatóság *ad hoc* utasításai és az Egyetemi Tanács határozatai, amelyeket, ugye, végre kellett hajtania; voltak továbbá évenként ismétlődő, ún. rutinfeladatok és periódusonként (pl. négy évenként) visszatérő tennivalók. Ezekre mindjárt rátérek. Számomra mégis azok a szervezeti és a Kar életével kapcsolatos reformok mondanak a legtöbbet, amelyek bevezetését éppen Kedvessy professzor, dékán kezdeményezte. Számos újítása a Kari Tanács munkájában

azóta is változatlanul tovább él (a Kari Tanács teendőit időrendben tárgyalom, s ezeket pontonként újra kezdem) [Alapos okom van arra, hogy a Kari Tanács munkájáról tárgyilagos véleményt mondjak, mert 1970 és 1997 között – tehát 27 éven át – folyamatosan vettem részt Kari Tanácsunk tevékenységében]

1. Minisztériumi utasítások és az Egyetemi Tanács határozatai

- ✧ *prof. Novák István* dékán felmentése – 6 év után – 1967-ben,
- ✧ *prof. Kedvessy György* dékáni kinevezése 1967-ben,
- ✧ Egyetemi szervezeti, tanulmányi, fegyelmi és vizsgaszabályzat kidolgozása,
- ✧ tájékoztatás az Egyetem vezetése előtt álló feladatokról (ún. Fonyódi konferenciák),
- ✧ a gyógyszerészképzés módosítása (oktatási reform) 1968-tól,
- ✧ középfokú nyelvvizsgák letételére Bizottság létesítése az Egyetemen 1969-ben,
- ✧ középkáderek politikai oktatási idejének beszámítása a munkaidőbe 1969-ben,
- ✧ megemlékezés *prof. Pandula Egon* elhunyta alkalmából (1970),
- ✧ Kedvessy–Zathureczky együttműködés 1970-től,
- ✧ 1970-es évek eleje: le kellett vezényelje a Kar a Minisztérium által elrendelt 21%-os létszámleépítést, ami – 9 oktatónk elvesztésével – igen-igen nagy érvágás volt,
- ✧ a Kar együttműködése Greifswalddal 1972-től

2. Egyedi és nem várt feladatok

- ✧ hallgatói közvélemény-kutatás 1967-től,
- ✧ *Szendrei Kálmán* adjunktusi előterjesztése 1968-ban,
- ✧ *Cserháti István,* az Egyetem új párttitkára (üdvözlés) (1968/69),
- ✧ a Kar bauxitbeton épületének teljes felújítása, azaz födémcseréje (1969–1973). Megszervezte és megoldotta a négy Intézet kényszer-kitelepítését és visszaköltöztetését. Eközben biztosította az oktatás feltételeit, egyúttal – igen szerény körülmények között – a tudományos kutatás lehetőségét is,
- ✧ Apáthy István Emlékérem és Jutalomdíj alapítása 1969-ben,
- ✧ *„Szakirodalmi ismeretek"* speciálkollégium szervezése 1969-ben,
- ✧ *„Honvédelmi ismeretek"* oktatásának elrendelése 1969-ben – Érdekes, hogy e tárgy tanítását 2011-ben ismét kezdeményezik bevezetni!
- ✧ *Szikszay Margit* IV. gyógyszerészhallgató Kari KISZ titkár 1969-től,
- ✧ *Szilágyiné Ezüst Mária* távozása 1970-ben,
- ✧ az 1970-es tiszai árvízzel kapcsolatos vizsgarend és más rendkívüli tennivalók,
- ✧ *Kőszegi Dénes* professzor elhunytának bejelentése 1970-ben,
- ✧ ismertetés: az MTA utasítása a tudományos fokozatokról 1970-ben,
- ✧ *Rózsa Zsuzsanna* továbbképzési státusa 1970-ben,
- ✧ *Kata Mihály* pártalapszervezet vezetőjévé történt választásának bejelentése (1970),
- ✧ *Biológia* helyett *Kémia* javaslata felvételi tárgyként (1970/71),
- ✧ *„A gyógyszerészképzés története Szegeden"* c. kiadvány 1971-ben,
- ✧ *Klivényi Ferenc* docensi beiktatása 1971-ben,
- ✧ Kedvessy György részvétele az Oktatást Vizsgáló Országos Bizottságban 1972-ben,

2. sz. Emlékeztető

az Egyetemi-Főiskolai Oktatást Vizsgáló Bizottság 1971. február 8-i üléséről.

Jelen voltak: Ortutay Gyula, Farádi László, Gergely István, Polinszky Károly, Király Tibor, Angyal Béla, Bellák Sándor, Berényi Béla, Szibere Tibor, Guba Sándor, Kahulits László, Károlyi György, Kedvessy György, Nagy Károly, Perényi Imre, Pethő György, Poross Tamás, Radnót Magda, Rupp András, Szántó Imre tagok, valamint Dobos Alajos és Klement Tamás.

Kimentést kapott Székely György és Váncsa Jenő.

Ortutay Gyula elnök ismertette a X. Kongresszus állásfoglalását az oktatásügy felülvizsgálatára vonatkozóan, majd a felsőoktatás felülvizsgálata céljából létrehozott bizottság összetételét közölte.

Király Tibor, a bizottság titkára ismertette a felülvizsgálat programját.

A vizsgálatot nem azért folytatja a Központi Bizottság, mert az oktatás csődben van, de nem is csupán azért, mert a fontos kérdésekre időről-időre érdemes visszatérni, hanem azért, mert a szocializmus építése, a tudományos és technikai fogradalom kibontakozása a képzettség növelését igényli minden szinten, s a vizsgálat során arra kell választ keresnünk, hogy ezeknek a növekvő igényeknek mennyiben tud megfelelni oktatási rendszerünk és milyen területeken kell továbbfejlesztenünk ahhoz, hogy eleget tudjon tenni a megnövekedett követelményeknek. Nincs szó az 1961-es iskolareform eddigi eredményeinek és problémáinak a felülvizsgálatáról sem. Amikor azonban az oktatásügy jelenét vizsgáljuk és a továbbfejlesztés feladatait keressük, természetesen figyelembe kívánjuk venni a reform megvalósításának tapasztalatait is.

A vizsgálatot a Központi Bizottság nem oktatási szakkérdésként, hanem társadalmi problémaként értelmezi. Ezért nem kívánja az oktatás minden részletkérdését megvizsgálni, hanem annak társadalmi szerepéből fakadó kérdéseihez szándékozik nyúlni. Ezen belül most mindenekelőtt az oktatás, a képzés és nevelés szemléletét kell vizsgálnunk és minden valószínűség szerint megváltoztatnunk. Vizsgálnunk kell ugyanakkor az oktatás személyi és tárgyi feltételeit és javaslatokat kell kidolgozni fejlesztésének fő irányaira is.

A vizsgálat során az oktatásügyet több oldalról kívánjuk megközelíteni:

1971: Oktatást Vizsgáló Országos Bizottság Emlékeztetőjének első oldala

MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTÉRIUM
MINISZTERHELYETTES

Kedves Kedvessy Elvtárs !

A felsőoktatás felülvizsgálatára alakult bizottság, mint ismeretes, elkészitette és benyújtotta Jelentését. A Főbizottság a Jelentést megtárgyalta, néhány fontos kérdés hangsulyozása mellett, azt elfogadta. A Főbizottság és személy szerint Aczél György elvtárs elismeréssel szólt a végzett munkáról.

A felsőoktatás felülvizsgálatára alakult bizottság Elnöksége nevében elismerésemet és köszönetemet fejezem ki azért a munkáért, melyet Kedvessy Elvtárs végzett, segitve a felsőoktatás problémáinak feltárását. Munkánk első szakaszán ak lezárásakor kérem, hogy a javaslattételi szakaszban is segitse értékes tanácsaival a Bizottság további munkáját.

Budapest, 1971 julius 22.

Elvtársi üdvözlettel:

/Dr. Polinszky Károly/

1971: Polinszky Károly miniszterhelyettes köszönő levele

- *Kálmán László* vezető nyelvtanár elhunyta 1972-ben,
- *Szabó János* kandidátusi minősítést szerzett (1972),
- *Szabó János* docensi pályázata (1972),
- reform szerinti oktatás bevezetése 1972/1973. tanévben,

- Kedvessy György az Országos Szakgyógyszerészképesítő Vizsgabizottság elnökhelyettese 1974-től,
- a Mezőtúri-lakás átadása a Gyógyszerészi Vegytani Intézet részére 1974-ben,
- tanszékvezetői meghosszabbítások átadása 1974-ben

3. Dékáni kezdeményezések

- 1967 előtt a Kari Tanácsnak évente gyakran 8–10 ülése is volt. Javaslatára ezután félévenként 2–2 tanácsülést – és soron kívül legfeljebb egy rendkívüli tanácsülést – tartottak. Utóbb abban is megállapodtak, hogy a Kari Tanács keddenként ülésezik. Bár ezek formai javaslatok voltak, ám mégis lényegesek a tekintetben, hogy a Kar élete rendszerben folyt és kiszámítható lett. Ennél, persze, fontosabbaknak tartom a Kari Tanács programjának alapos kibővítését, éspedig olyan napirendi pontokkal, amelyek a kari munkától szinte elválaszthatatlanok. Ezek a következők:
- kari *Munkaterv* összeállítása és megvitatása 1967-től,
- *Szántó Ferenc* egyetemi docens lett a *Kolloidika* tárgy előadója 1967-től,
- *Népköztársasági Ösztöndíj* gyógyszerészhallgatók részére 1967-től,
- a tanszemélyzet világnézeti nevelésének ügye, 1967,
- Nevelési (korábban Koordinációs) Bizottság beszámolója 1968-tól,
- a Területi Bizottság beszámolója,
- kollégiumi nevelőmunka értékelése 1968-tól,
- beszámoló a Hallgatói KISZ Szervezet munkájáról 1968-tól,
- Krakkói szerződés terve 1968-tól,
- külföldön teljesített gyógyszertári gyakorlat beszámítása 1968-tól,
- a Kar munkájának értékelése 1968-tól,
- a *Gyógyszertechnológia* kollégium óraszámának csökkentése 1968-tól,
- döntés kari *Tanrend* kiadásáról, tanévenként, 1969-ben,
- talár készítése az Egyetem vezetői részére 1969-ben,
- I. és IV. éves hallgatók tanulmányútja, 1969-ben,
- Könyvtár Bizottság beszámolója 1969-től,
- *Gyógyszerészi etika* oktatásának megszervezése. *Selmeczi Béla* adj. megbízása 1969-től,
- IV. éves hallgatók elhelyezése pályázat útján 1969-től,
- pályatételek és speciálkollégiumok meghirdetése 1969-től,
- pályamunkák elbírálása 1969-től,
- kétnyelvű diploma kiadása külföldi hallgatók részére 1970-től,
- második államvizsga bizottság felállítása,
- *Ragettli János* államvizsgabizottsági elnök megbízása 1970-ben,
- Kari Tanács új összetétele 1970-tól,
- nyári és államvizsga előtti gyakorlatok ellenőrzése,
- a *Matematika*-oktatás tematikája 1970-ben,
- *Mayer Adél* rektori dicséretet kapott nevelő munkáért, 1970,

- 1971-től a dékán erőteljesen támogatta, hogy a Karon tudományos segédmunkatársak doktoráljanak, végül 44 fiatal ért el gyógyszerész-, ill. egyetemi doktori fokozatot,
- ugyancsak 1971-től markánsan segítette, hogy arra érdemes fiatal oktatók kandidátusi minősítést szerezzenek,
- Dékáni Tanács működtetésének megszervezése 1971-től,
- *Rózsa Zsuzsanna* tudományos gyakornoki kinevezése 1971-ben,
- tájékoztatás a felvételi vizsgák eredményeiről 1971-től,
- kutatások elvi problémái 1971 őszén,
- nevelő munka helyzete a Karon 1971-től,
- beiskolázáshoz stencílezett propagandaanyag összeállítása, először 1972-ben,
- Fiatal Oktatók KISZ Szervezetének beszámolója,
- *Hunyadvári Éva* tudományos gyakornoki kinevezése 1972-ben,
- hallgatók részvétele oktatói értekezleteken, a KISZ delegálása alapján, 1972-től,
- kandidátusi disszertációk házi megvédése kari szinten 1972-től,
- a Kar fejlesztésének ügye 1972-ben,
- félévek végén: beszámoló a hallgatók tanulmányi eredményeiről,
- tanulmányi beszámoló az I. félévről,
- tanulmányi beszámoló a II. félévről,
- a TDK-munka értékelése,
- új Tandíj- és Ösztöndíjszabályzat,
- új Tanulmányi és Vizsgarend,
- tájékoztató a tematikák felülvizsgálatáról,
- a tudományos munka helyzete a Karon,
- területiek részvétele a gyakorlati oktatásban,
- UV-spektrofotométer beszerzése,
- minősítési szempontok 1973-tól,
- a fődémcsere utáni visszaköltözés ügye, 1973-ban,
- Kari KISZ Szervezet részvétele a kari épület takarításában 1973-ban,
- egészségügyi rendtartás és etikai helyzet, 1974,
- Kari Állandó Bizottságok összetétele,
- beszámoló az államvizsgák eredményeiről,
- doktoranduszi kérelmek és értekezések elbírálása,
- jubileumi (arany- és gyémánt-) diploma iránti kérelmek elbírálása,
- Külügyi Bizottság felállítása a Karon 1974-ben,
- Szegeden előfordultak bukások az államvizsgákon. Prof. Kedvessy: a pesti Karon prof. *Szász György* volt a dékánról, *„akit szintén nagyra tartottam. Egyszer megkérdeztem tőle, Te Gyuri, nálatok mindig mindenki megfelel?"*

4. Évenként ismétlődő, ún. rutinfeladatok

Ezek nagy részét ugyancsak Kedvessy dékán javasolta; ennélfogva akár az előző pontban is szerepelhettek volna:

- osztályfőnöki és patrónusi megbízások,
- demonstrátori megbízások 1968-tól,
- hallgatók minősítése 1969-től,
- költségvetési bezámoló 19971-től
- kinevezések és nyugdíjazások,
- *Apáthy István Emlékérem és Jutalomdíj* évenkénti odaítélése,
- a négy kari intézet négy évenkénti beszámoltatása

Összegezve: mint látható, a Kari Tanács valóban nagyon színes és hatalmas munkájának olvasói vagyunk. Külön kell kiemelnem e kis Kar dolgozóinak közéleti–társadalmi tevékenységét. Egy példa: oktatóink 8 megye 35 településén 64 gyógyszertárában 105 hallgató munkáját ellenőrizték.

Sajnálom, ám e 4.14.1. alfejezet „anyagában" válogatnom kellett; a Kari Tanács és a dékán tennivalói oly sokrétűek, főleg 12 esztendőn át, hogy csak így tudtam „visszafogni magam". Válogatásom tőlem függött, ennélfogva nagyon valószínű, hogy más szerző egyebeket vélt volna fontosnak. Természetesen azt is tekintetbe véve, hogy vannak objektíven is kevésbé fontos vagy alig érdekes témák.

4.14.2. Dékáni avatóbeszédek

Első avatására – még *rektorhelyettesként* – 1966 februárjában került sor, majd 1968 februárjától *dékánként* avatott egészen 1979 májusáig. Az 1 rektorhelyettesi, 12 dékáni „rendes" és további 7 pótavatáson összesen 1021 fiatal vette át tőle gyógyszerészi oklevelét, közöttük hárman *kitüntetéses* diplomát. Csaknem száz gyógyszerészdoktort avatott fel, akik közül 64-en a Gyógyszertechnológiai Intézetben doktoráltak!

Akkoriban az *Avatási Elnökség* öttagú volt (időrendben): 1) *prof. dr. Tóth Károly, prof. dr. Szontágh Ferenc* és *prof. dr. Petri Gábor* rektorként, ill. *prof. dr. Kedvessy György* 1966-ban, *prof. dr. Ormos Jenő, prof. dr. Kulka Frigyes, prof. dr. Berencsi György* és *prof. dr. Cserháti István* mint rektorhelyettes volt tagja az Elnökségnek; 2) *prof. dr. Kedvessy György* 1967-től a Gyógyszerésztudományi Kar dékánja, valamint 3) az ÁOK dékánja vagy helyettese, 4) az Egyetemi Pártbizottság és 5) az Egyetemi KISZ Bizottság egy-egy képviselője.

Kedvessy dékán avatási beszédei tevékenységünk szakmai és etikai kihívásaival, a gyógyszerészi hivatással, a gyógyszerkutatással és a gyógyszerészképzéssel, ill. egyéb fontos kérdésekkel kapcsolatosak. Ezek alapján megállapítható, hogy néhány aktualitás – pl. az 1972-es II. egészségügyi törvény, az Egészségügyi Minisztérium 1973-as tantervi irányelvei, a gyógyszertári dolgozók fizetésének jelentékeny emelése 1977-ben, a szakgyógyszerészi képesítés megszerzésének lehetősége, a hazai gyógyszerellátás 1977-es értékelése az országgyűlés Szociális és Egészségügyi Bizottsága előtt stb. – nos, ezek kivételével bármelyik beszéde napjainkban is bizton megállná a helyét! Avatóbeszédeiben a „szociális" pl. gondolkodás kifejezés elő-előfordul, de a „szocialista" jelző nem!

Idézetek *„Úgy gondolom, hogy amikor távoznak az Egyetemről, érdemes átgondolni, mit értek el, s mit jelent ma gyógyszerészi feladatot végezni. A helyzet rendezett és joggal mondhatjuk, hogy a magyar gyógyszerellátás magas szintű, a hazai társadalmi és egészségügyi igényeknek, elvárásoknak megfelelő.*

Az Egészségügyi Minisztérium állásfoglalásában rögzíti, hogy – helyzeténél fogva – a gyógyszerész széles tömegekkel érintkezik, s e kapcsolat társadalmi hatása rendkívül fontos!

A magyar gyógyszerészképzés nemzetközi összehasonlításban is kellő színvonalú és megfelel a korszerű követelményeknek. A hallgatóban olyan szemléletet igyekszünk kialakítani, hogy a tantárgyak mindegyike végeredményben kapcsolatban van a gyógyszerterápiával. Manapság egyre érvényesül a gyógyszertári munkában is az elmélet és a gyakorlat egysége. A gyógyszerészek felelősek azért is, hogy... csiszolják emberi értékeiket, felszínre hozzák a nemest, a jó tulajdonságokat. Az önző érdekeket le kell győzniük. A magyar gyógyszerészképzést korszerűnek tartom. Mivel ismereteink öt év alatt nagyon megkopnak, emiatt fontosak a folyamatos továbbképzések.

Társadalmunk elvárja az egyetemtől, hogy ne csak oktasson, hanem neveljen is. Ma az egyetemi oktató munkájának minden napján szembenéz három nagy kérdéssel: a mit, mennyit és hogyan problémájával".

Avató beszédeiben *Kedvessy dékán* hangsúlyozta az orvos, a beteg és a gyógyszerész kapcsolat jelentőségét. Kiemelte a gyógyszerészek etikus magatartásának fontosságát; az egyes tantárgyak ismeretét és a tudás szintetikus alkalmazását, s azt, hogy a gyógyszerésznek – mint a gyógyszerek szakértőjének – műveltnek, intelligensnek és empatikusnak is kell lennie. *„Más a társadalom elvárása most* (1979-ben!), *mint 10–20 évvel ezelőtt. Az alapelv – az évezredes etikai norma – azonban változatlan: mindaz, amit az ember munkál, alkot, szervez, az emberért van. Az embert szolgálja a művészet, az irodalom, a tudomány, a társadalom rendjének és szervezettségének kialakítása.*

Az etika *íratlan követelménye: az egészségügy területén dolgozó szakembernek szolgálnia kell az embert. Előbb elhangzott esküjük, amelyben a hippokráteszi elvek érvényesülnek: a legnagyobb lelkiismeretességgel, egyedül a betegek érdekeit tartom szem előtt és tudásommal a beteg ember érdekeit szolgálom.*

Olyan intellektuális pályán, *mint a gyógyszerészi, nem elegendő a szakmai ismeretekkel való felkészültség. A gyógyszerész olyan szakember, aki vállalja a munkát másokért, aki nem saját érdekeit tartja szem előtt, s aki áldozatvállalásra is készen kezdi meg tevékenységét. Aki fáradtan is megadja a betegnek a mindennél fontosabb gyógyszert, a jó szót és mosolyt, s aki munkáját nem gépiesen, lélektelenül, hanem kiáradó emberséggel, a szenvedő ember iránti megértéssel végzi.*

Eddig tanítványok voltak, egy idő után oktatóvá válhatnak... Oktatóik munkájáért a legszebb elismerés lesz, ha később büszkén gondolnak arra, hogy Egyetemünk hallgatói voltak.

Saját évfolyam-találkozónkon társaim szavaiból a gyógyszerészi hivatás szépsége és a pályaszeretet, a mindennapi munkavégzésük eredményéből származó öröm csendült ki. Nagyszerű korban élünk. Mindannyiuknak van munkahelye.

Amikor távoznak az Egyetemről, érdemes átgondolni, hogy mit értek el, s mit jelent ma gyógyszerészi feladatot végezni. A helyzet rendezett és joggal mondhatjuk, hogy a magyar gyógyszerellátás *magas szintű, a hazai társadalmi és egészségügyi igényeknek, elvárásoknak megfelelő.*

Kísérje Önöket az Alma Mater, tanáraik, oktatóik őszinte, szívből jövő jókívánsága. Életük legyen békés körülmények között folyó és kiegyensúlyozott, ... találják meg jól végzett munkájukban az örömöt".

És a felavatott búcsúzó kollégák egyik véleménye: *„Az ember hivatása, hogy megismerje az igazságot, keresse a szépet, kívánja a jót és cselekedje a legjobbat"* (*Szontagh Melinda*, 1977).

1969-ben, a hallgatók ballagásán hangzott el – talán – legszebb dékáni beszéde, szinte hitvallása (amelynek kezdő része a 179. oldalon van):

„És az évek szállnak, mint a percek..." írta *Francois Villon. Ha visszapillantanak életük eddigi szakaszára, bizonyára igaznak találják e sorokat. Pedig hosszú időt, 16 évet töltöttek el az iskolapadban és az egyetemen.*

Rendszeres tanulmányaik befejeztével búcsút vesznek az Egyetemtől, az évfolyam, a csoport védelmet és biztonságot nyújtó közösségétől, a Kollégiumtól, s legtöbbjük megválik ettől a kedves diákvárostól is.

Minden változásnak – írja A. France – még annak is, amelyet leginkább óhajtunk, meg van a maga szomorúsága, mert amitől megválunk, önnönmagunknak egy része, az egyik élet számára meg kell halnunk, hogy a másikba belépjünk. Ez emberi dolog. De – úgy gondolom – a diákélettől búcsúzásuk jóleső szomorúságánál jóval nagyobb az az izgalmas várakozás, amit az új szakasz jelent. Életükben új időszak kezdődik, amelyben hasznosítaniuk kell az eddig tanultakat, megtalálniok sok éves tanulásuk értelmét. Mert minden, amit eddig végeztek és tanultak, felkészülés volt. A gyümölcsérés most következik. Szaktudással, ismeretekkel, bizonyos mértékű tapasztalattal, s remélhetőleg mély humánummal felvértezve indulnak el, hogy hasznára legyenek a társadalomnak és népünknek, amely nagymértékben segítette Önöket abban, hogy tanulhassanak. Életük új színnel gazdagodik, megkezdődik a munka időszaka, s ez fogja kitölteni további életéveik zömét.

Az emberiség nagy gondolkodói, s mindazok, akik ismerik az emberi élet és lélek törvényszerűségeit, egyértelműen vallják, hogy a munka létfontosságú, s enélkül az élet olyan, mint a sótalan kenyér. „A munka néha boldoggá, de mindig elviselhetővé teszi az életet" – olvassuk egy cinikus író aforizmáját. Ha a mi világnézetünkkel nem is fogadjuk el ennek a mondásnak pesszimizmusát, de a megállapítás tartalma, lényege mindenesetre igaz.

Most, amikor búcsúznak, fogadjanak el, vigyenek magukkal néhány őszinte szívből és élettapasztalatból fakadó jókívánságot és tanácsot.

Találják meg munkájuk értelmét és a jó munka okozta meleg érzést, örömöt. A gyógyszerészi pályán ez különösen könnyű, mert felemelő érzés segíteni embertársainkon, tudni azt, hogy munkánkkal csökkentjük a betegség okozta fájdalmat és szenvedést.

Találják meg az életben azt, ami harmonikus és szép. Ne legyen szemük és szívük zárva az élet által nyújtott kis örömök és szépségek iránt. „Mennyi ajándékot ad az élet. Csendesen adja a reggelt és a délutánt, az alkonyt és a csillagokat, a fák illatát, egy emberi szempár visszfényét, a magányt és a lármát. Milyen bőség!" – kiált fel egy magyar lírikus. Valóban nagyon igaz szemlélet. Csalódik az, aki úgy indul el, hogy az élet nagy kaland, amelyben csak örömöt és élvezetet jelentő nagy élményekre lel. Találják meg minden nap apró élményeiben is a szépet és az értéket. „Az élet és a történelem órái nem ütnek mindig ünnepélyességgel delet vagy éjfélt." A naptár lapjain több a hétköznap, mint a pirosbetűs ünnep. Több a szürke esemény, mint az emóciót jelentő élmény.

Ne pazarolják el életüket. Felemelt fejjel, magabiztosan lépjenek az új útra, örüljenek az életnek, a fiatalságnak, de okosan és józanul kormányozzák életük hajóját. „Csak annyira vagyunk szabadok, amilyen mértékben nem vagyunk önnönmagunknak és ösztöneinknek rabja" – írja egy nagy gondolkodó. Mérlegeljék a veszélyeket és tetteik következményeit.

Ne féljenek a gondolkodástól és a gondolat világától. Akár szárnyaló a gondolat, új utakra visz, fényénél esetleg felvillan a majdani alkotás, a nagy mű, vagy a jótékony eszme, akár számonkérő és tépelődő a gondolat, tetteinket kéri számon a szigorú bíró, saját lelkiismeretünk. Helyesen, igaz ember módjára cselekedtünk-e? „Gondolkodni annyi, mint tisztásokat keresni az erdőben" – olvassuk Renard munkájában. Gondolkodás nélkül élni annyi, mint irányjelző berendezés nélkül hajózni. Mindig legyen idejük gondolkodni, önmagukba tekinteni, mérlegelni életüket és cselekedeteiket.

„Néha felelni kell az élet váratlan pillanataiban. Felelni az egészre" – olvassuk a költő gondolatát. – Ki vagyok, mit akarok? Van-e tartalékom áldozatkészségből, önzetlenségből és humánumból? Várják a választ. De a kérdésekre szavakkal nem, csak tettekkel, élettel lehet felelni." – Ez a gondolat teljes mértékben érvényes és irányító lehet a gyógyszerészi pályára készülő fiatal számára is. Magába foglalja a társadalomban élő ember céljait és felelősségét. Hiába teszik le eredményesen a szaktárgyak vizsgáit, ha pályafutásuk során mint ember, mint az emberi közösség tagja, elégtelen osztályzatot kapnak.

Hasznosan élni a család, a haza és az emberi közösségben, dolgozni a társadalomért, a kultúra és az egészségügy fejlesztéséért, kialakítani magunkban és megnyilatkozásainkban a közösségi embertípust, de megmaradni egyéniségnek, az erkölcsi elvek és a becsület útján járni, mindig nyíltan, őszintén cselekedni, kitárulni a felemelő, a valódi emberi értékek iránt, s különbséget tenni az etikai sár és arany között – nagy feladat és az életbe induló tarsolyába kívánkozó életszemlélet és program.

Társadalmi rendszerünkben működő egyetemek feladata, hogy ne csak szakismeretekre tanítsa az ifjúságot, hanem nevelje is. Készítse fel a fiatal szakemberre váró feladatok elvégzésére. Meggyőződésünk, hogy etikai, világnézeti és szemléleti kérdésekben Önök

1969 + 1972

"És az évek szállnak, mint a percek..." írta Francois Villon. Ha visszapillantanak életük eddigi szakaszára, bizonyára igaznak találják e sorokat. Pedig hosszú, 16 évet töltöttek el iskolapadban és az egyetemen.

Rendszeres tanulmányaik befejeztével búcsút vesznek az Egyetemtől, az évfolyam, a csoport védelmet és biztonságot nyújtó közösségétől, a kollégiumtól, s legtöbbjük megválik ettől a kedves diákvárostól is.

"Minden változásnak - írja A. France - még annak is, amelyet leginkább óhajtunk, meg van a maga szomorúsága, mert amitől megválunk, önnönmagunknak egy része; az egyik élet számára meg kell halnunk, hogy a másikba belépjünk". Ez emberi dolog. De - úgy gondolom - a diákélettől búcsuzásuk jóleső szomorúságánál jóval nagyobb az az izgalmas várakozás, amit az új szakasz jelent. Életükben új időszak kezdődik, amelyben hasznositaniok kell az eddig tanultakat, megtalálniok sok éves tanulásuk értelmét. Mert minden, amit eddig végeztek, tanultak, felkészülés volt. A gyümölcsérés most következik. Szaktudással, ismeretekkel,bizonyos mértékü tapasztalattal, s remélhetőleg mély humánummal felvértezve indulnak el, hogy hasznára legyenek a társadalomnak, népünknek, amely nagymértékben segitette Önöket abban, hogy tanulhassanak. Életük új szinnel gazdagodik, megkezdődik a munka időszaka, s ez fogja kitölteni további életéveik zömét.

Az emberiség nagy gondolkodói, s mindazok, akik ismerik az emberi élet és lélek törvényszerüségeit, egyértelmüen vallják, hogy a munka létfontosságú, s enélkül az élet olyan, mint a sótalan kenyér. "A munka néha boldoggá, de mindig elviselhetővé teszi az életet", olvassuk egy cinikus iró aforizmáját. Ha a mi világnézetünkkel nem is fogadjuk el ennek a mondásnak pesszimizmusát, de a megállapitás tartalma, lényege mindenesetre igaz.

Most, amikor búcsúznak, fogadjanak el, vigyenek magukkal

1969: ballagás Egyik legszebb dékáni beszéde első oldalának sorai

– a szülői ház és az iskola ilyen tevékenységét folytatva Egyetemünkön – kellő nevelést kaptak Reméljük, hogy hasznosítani fogják ezt az alapot, s megállják helyüket pályájukon. Ma már egyre kevesebben vitatják, hogy a középiskola elvégzése után az egyetemre kerülő ifjú nevelése lehetséges és szükséges A tapasztalat feltételenül igazolta ezt az elvet. „Hibáinkkal születünk, erényeinkre pedig szert teszünk" – írja egy francia filozófus Az ember jelleme, erkölcse az élet folyamán módosul. Ebben szerepet játszik a környezet hatása, mások példája, életélmények, a leginkább tudatos nevelő tevékenység Fejlesszék továbbra is emberi értékeiket, mert választott pályájukon szükséges a biztos erkölcsi alap és a határozott jellem

Búcsúznak az Egyetemtől . Karunk oktatói nevében őszinte jókívánságokkal bocsátom útra Önöket Teljesedjenek helyes törekvéseik, érvényesüljenek pályájukon, életük legyen kiegyensúlyozott és békés Jöjjenek vissza az Alma materhez, ha segítségre van szükségük Gondoljanak vissza szeretettel az Egyetemre, s az itt töltött időre Az egyetemi oktató és nevelő munka jutalma az lesz, ha évek múltán Ady Endrével, aki visszaemlékezett egykori iskolájára, Önök is elmondhatják

Tápláltad bennem az erőt,
Szeretni embert, s küzdeni
S hűn állni meg magam, s ember előtt" [sic!]

Bár lehet Olvasó, aki ma e kifejezéseket közhelynek érzi, ám félévszázaddal ezelőtt – a szocializmus korában – ezek nagyon is előremutató, szinte rebellis gondolatok voltak – S ahelyett, hogy többi beszédét szó szerint idézném, megadom, hogy azok hol olvashatók:

- *Gyógyszerészet* 12(5), 192–193 (1968),
- *Gyógyszerészet* 13(5), 191–193 (1969),
- *Gyógyszerészet* 14(6), 227–228 (1970),
- *Gyógyszerészet* 15(5), 181–183 (1971),
- *Gyógyszerészet* 16(6), 234–236 (1972),
- *Gyógyszerészet* 17(5), 190–191 és 17(8), 314–315 (1973),
- *Gyógyszerészet* 18(5), 189–191 és 18(9), 351 (1974),
- *Gyógyszerészet* 19(5), 189–194 és 19(8), 314 (1975),
- *Gyógyszerészet* 20(5), 187–189 és 20(8), 310 (1976),
- *Gyógyszerészet* 21(5), 186–190 és 21(8), 308 (1977),
- *Gyógyszerészet* 22(5), 188–195 és 22(8), 310–311 (1978),
- *Gyógyszerészet* 23(5), 191–193 és 23(8) 315 (1979).

A 12 „rendes" – azaz februári – avatáson elhangzott dékáni beszédei igen tanulságosak. Mondanivalójukban jó, jellegükben pozitív kicsengésű és stílusukban retorikailag is szép avatóbeszédeket mondott, amelyeket gyakran néhány idézettel színesített E mondatok egyrészt jellemzők Kedvessy professzor olvasottságára és érdeklődésére, másrészt azért is jelentősek,

mert útravalóul pályakezdő kollégáinknak éppen ezeket vélte fontosnak. A megidézett hírességek és mondásaik a következők (részletek):

Ady Endre „Tápláltad bennem az erőt,
Szeretni embert és küzdeni,
S hűn állni meg Isten és ember előtt"

Arany János Változik a világ: gyengül ami erős,
És erősebb, ami gyenge volt azelőtt

Bólyai János Az emberiség megoldatlan problémáinak csudálatos varázsuk van a kutatóra Aki hivatást érez magában egy-egy ilyen kérdés megoldására, kész boldogságát, akár életét is kockára tenni, bár a biztos remény nem kecsegteti, célhoz ér. Az emberi szellem nem tud megnyugodni, mert nem akar elismerni megoldatlan kérdést

Chamfort A boldogságot igen nehéz megtalálni önmagunkban, másutt pedig lehetetlen

Chamfort Az ember újoncként érkezik életének minden korszakába

Chesterton „Veritas lucet ipsa per se" – az önmagáért beszélő igazságot keressük a kutatás során.

Chrysostomos, Johannes Értékeljük a nagy szobrászokat és festőket Azonban mi az ő művészetük az összehasonlításban, ha nem márvánnyal vagy festékkel dolgozunk, hanem az emberi szellem és jellem kimunkálásával.

Egy magyar gyógyszerész Akkor vagyok jó gyógyszerész, ha a betegben anyámat vagy gyermekemet látom Öreg ráncok könnycseppjein vagy a gyermekarc mosolyán mérem le emberi együttérzésem értékét . .

Einstein Das Problem ist heute nicht die Atomenergie, sondern das Herz der Menschen.

Francia aforizma Útján haladva a sánta megelőzi a félre kalandozó gyors lábút.

Frolov Csodálatos és végtelen jövő vár az emberre és az emberiségre, ha az értelem és a humanitás győzedelmeskedik és mindenkor ezek vezetik előre Az ember a természet teremtményéből a természet kutatójává, egyre okosabb és mesteribb irányítójává vált, aki felismeri a maga kozmikus jelentőségét és felelősségét . . .

Gauss (a matematika fejedelme írta Bólyainak): Nem a tudás a legfőbb öröm, hanem a tanulás.

Goethe Az igazi tudomány mindig az egészre, az átfogó ismeretre törekszik, s a részletek csak az ehhez vezető utat jelentik – Fő dolog, hogy nagyot akarjunk és legyen bennünk elég kitartás szándékunk véghez viteléhez

Hamlet (Shakespeare): Kizökkent az idő . és én születtem helyretolni azt .

Hemingvay Mindez az egyénért, az emberért történik, azaz „Érted szól a harang".

Hérakleitosz (ephesziszi) A tapasztalat, a nagyszámú ismeret még nem tanít meg az értelemre Az ismereteket szintetizálni kell . .

Hippokratész: „Divinum est opus sedare dolorem" – Fájdalmat csökkenteni isteni cselekedet

Kádár János: Fiataljaink sokat és nagyot akarnak. Tudniok kell azonban, hogy aki a társadalom rendes tagjaként, tisztességes emberként akar élni, annak sokféleképpen fel kell készülnie az életre.

Kodály Zoltán: Aki valamivé akar válni, annak egyet kell akarnia, de azt teljes szivével, és akkor abban az egyben valóban mindenné válhat.

Kossuth Lajos: Be kell vinni az életet a tudományba, hogy ki lehessen vinni a tudományt az életbe.

Langevin, Paul (az ultrahang felfedezője): Az általános műveltség az, ami lehetővé teszi az egyénnek, hogy teljességgel átélje a többi emberrel való összetartozását. Műveltnek lenni annyi, mint ismerni az emberi tevékenység legkülönbözőbb formáit oly módon, hogy kapcsolatban, közösségben élhessenek a többi emberrel.

La Rochefoucauld: Aki túlságosan nagy gondot fordít a kis dolgokra, rendszerint képtelenné válik a nagyokra.

Mme Curie: Az élet egyikünk számára sem könnyű, de nincs semmi baj, ha az embernek van kitartása – és főleg önbizalma.

Marx: Az emberek társadalmi története voltaképpen egyéni fejlődésünk története, de az egyén sorsa, élet- és munkakörülményei szorosan összefüggnek a társadalommal.

Mothes, Kurt: A természet kutatásának, s megismerésének célja az ember jólétének biztosítása.

Newton: Csak a tengerparton játszadozó kisfiú voltam, aki abban leli örömét, hogy olykor a szokottnál simább kavicsot, vagy szebb kagylót talál, míg az igazság hatalmas óceánja kikutathatatlanul terül el előttem.

Novalis: Az ember egész történetének, ennek a roppant szimfóniának egyetlen fő témája van, s e téma végtelenül egyszerű: embernek kell lenni.

Planck, Max: A kutatónak, ha valóban eredményt akar elérni, minden erejét egyetlen pontra kell koncentrálnia, közben figyelmen kívül kell hagynia minden más megfontolást vagy érdeket.

Platon: mintegy 2600 éves tanítása a négy erényről (részletesen): Bölcsesség, bátorság, higgadtság és igazságosság.

Rabindranath Tagore: nem lehet oktató az, aki nem képezi magát folyamatosan.

Renard, Jules (önkritikusan): Úgy olvasom, amit írtam, mint legádázabb ellenségem.

Richet, Charles: Minden tudósnak az a nagyszerű remény ad erőt kemény munkájához, hogy hasznára lehet embertársainak.

Sellye: A boldogság és a siker titka minden életpályán az őszinte, kiegyensúlyozott és megértő magatartás önmagunkkal és másokkal szemben.

Sellye: Nagy hiba lenne, ha a kutató csakis az elektronmikroszkóppal látható néhány angströmnyi területre figyelne a természet nagy egészéből.

Sellye: Megértés önmagunk és mások iránt, a közösségi szellem, képesség mások meggyőzésére és mások érveinek meghallgatására jellemzi a humánumot az emberben.

Shaw, G. B.: Munka az, amit el kell végezni.

Szent-Györgyi Albert: A legnagyobb dolog, amelyért küzdeni érdemes, a tudás, az ember javát szolgáló új ismeret.

Szent-Györgyi Albert: A haladást az ember történetében egy új etika, az emberek közötti új viszony kialakulásában látom.

Szent-Györgyi Albert: Nem a tantárgyakat kell integrálni, hanem a hallgatók gondolkodását és szemléletét. . . Fel kell kelteni az érdeklődést, önálló gondolkodást kell kifejleszteni; a belső összefüggések meglátásának képessége fontosabb, mint az adatok fejbe préselése.

Szent-Györgyi Albert: A tudomány első sajátossága az, hogy az embert, a népet szolgálja. Ez az alkalmazott tudomány. A másik a jövőt építő alapozó tudomány. A harmadik arc a tudomány művészi jellege, ami nélkül a kutatónak lehet ugyan élnie, de nem érdemes.

Szent-Györgyi Albert: Az iskola arra való, hogy az ember megtanuljon tanulni, hogy felébredjen tudásvágya, megismerje a jól végzett munka örömét, megízlelje az alkotás izgalmát és megtalálja azt a munkát, amit szeretni fog.

Szokratész: „Gnóti széauton" – ismerd meg önmagadat.

Tolsztoj: Az ember élete csak akkor értelmes, ha szolgálatnak fogja fel.

Váczi M.:
„És érezzétek egy kézfogásról Rólad,
Hogy jót akarsz és Te is tiszta, jó vagy,
S egy tekintetük elhitesse véled;
– Szép dolgokért élsz – és érdemes élned."

Valery, Paul: Van, ami becsesebb az eredetiségnél: az egyetemesség. Emez felöleli amazt és szükség szerint felhasználja.

4.15. Kedvessy György közéleti tevékenysége

„. . . Kedvesssy György 1914-ben Budapesten született (. . Szeged, 2002). Budapesten, a Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett gyógyszerészi oklevelet (1936), aztán gyógyszerészdoktor (1938), egyetemi magántanár (1944), a gyógyszerészeti tudomány kandidátusa (1953), tanszékvezető egyetemi tanár (1959), a gyógyszerészeti tudomány doktora (1981) lett. Budapesten 23 évet töltött. – Szegeden fontos kari és egyetemi tisztségeket töltött be: 25 esztendőn át volt tanszékvezető egyetemi tanár (1959–1984), 12 éven át a Kar dékánja (1967–1979), egyedüli általános rektorhelyettes (1963–1967) és 1984-ben *prof. emeritus* lett.

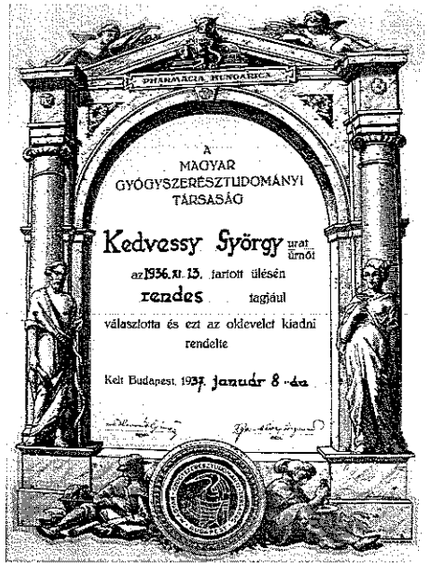

1936-tól az MGYT rendes tagja

Számtalan hazai és külföldi szakmai feladata közül is kiemelendő, hogy 1936-tól az MGYT rendes tagja (dokumentum mellékelve), később elnöke (1968–1972), majd a vezetőség tagja lett Tudományos tisztségei: ETT (később MTA-Eü. M.), Gyógyszerészeti és Gyógyszerügyi Bizottság tagja (1954–1966 és 1967– 1980), az MTA Gyógyszerészeti Szakbizottság tagja (1954–1964), MOTESZ elnökségi tag (1970– 1976), a IMB-ben opponensi, bíráló bizottsági és bizottság elnöki tisztségei voltak Az Országos Szakgyógyszerész Bizottság alelnöke, az V., VI és VII. Magyar Gyógyszerkönyv Szerkesztő Bizottságának tagja (1951–1967) vagy elnöke (1982– 1986), a II–VI. Formulae Normales szerkesztő bizottságának tagja, ill elnöke (1976–1981)" [57].

1968 és 1972 között – két cikluson át – az MGYT elnöke volt. Már ezekben az években felvetődött egy, a gyógyszerészet egészét bemutató *évkönyv* megjelentetése, amire 1984-ben került sor (*Gyógyszerészeti Évkönyv, 1984* Medicina, Budapest; 800 oldal) Kedvessy e kiadvány egyik szerzője volt – Hasonló kiadványok a II. világháború előtti évtizedekben évenként jelentek meg!

Gyógyszerész Kongresszuson, Budapest, 1969: prof Mozsonyi, Zoltán I., Kun F., Kedvessyné, prof Schulte és Muravjov

Megnyitó a Gyógyszerész Kongresszuson, Budapest, 1969: Zalai Károly, Issekutz Béla, Végh Antal és mások jelenlétében

Az I. Magyar Gyógyszerkönyv Centenáriumán; MTA, 1971: Gonda Pál ezredessel, Lázár Jenő főosztályvezetővel és Lengyel Bélával

Az I. Magyar Gyógyszerkönyv Centenáriuma estélyén feleségével a Gellértben

A Magyar Gyógyszerészeti Társaság elnöksége, 1974-ben

Szt. Györgyöt ábrázoló Zsolnay-kerámia (György-napra kapta a 80-as években)

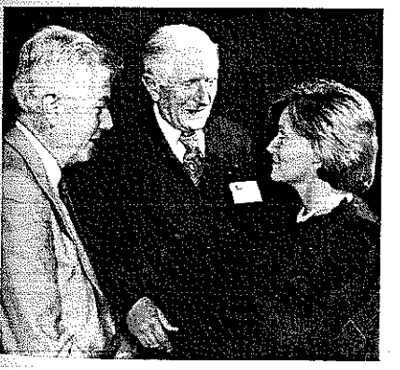

A XI. Gyógyszerész Kongresszuson (Budapest, 1988): Csehák Judit és Stenszky Ernő társaságában

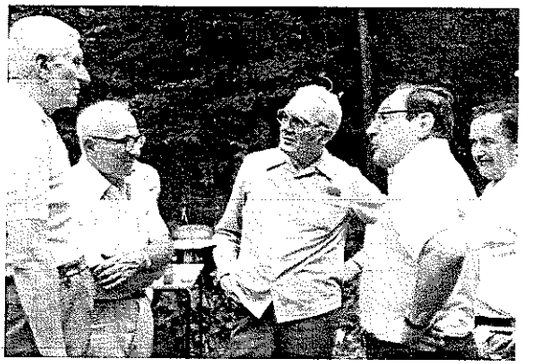

SZAB-séta a szegedi Botanikus Kertben: prof. Szőkefalvi-Nagy Béla, Boda Domokos, Szekeres László és Ribári Ottó társaságában, 1981

Külön szólok a következőkről – Az 1959 és 1984 közötti években volt egy „sajátos megegyezés az MSZMP, ill a kormány és a lakosság között", amelynek lényege a kormány részéről úgy fejezhető ki, „ha ti eltűritek, hogy mi hatalmon maradjunk, akkor – ennek fejében – mi biztosítjuk, hogy a *legjobbak* tanuljanak és *mindekinek* legyen munkahelye" Emlékeztetek arra, hogy akkoriban a magyar mezőgazdaság és – ezen belül az állattenyésztés (pl 11 millió sertés!) – továbbá az autóbuszgyártás és a hazai gyógyszeripar együttesen külkereskedelmünk 12,9%-át tette ki! Volt tehát egy fajta államilag garantált létbiztonság!

Ez a hallgatólagos megegyezés tükröződött az egyetemi oktatók, dolgozók és hallgatók viselkedésén is, pl a különböző rendezvényeken Mi, oktatók – néhányuk kivételével, akik egyébként sohasem jöttek el! – minden évben részt vettünk pl a március 15-i ünnepségeken (a Szemklinika – akkor új – tantermében) és a gyógyszerészbálokon A Gyógyszertechnológiai Intézet csaknem minden munkatársa évről évre mindig ott volt ezeken a rendezvényeken (eszünkbe sem jutott, hogy ne mennénk el, ha prof. Kedvessy, a dékán ott van)!

Békenap; Hazafias Népfront, 1970

Külön kiemelem a *Hazafias Népfront*ban végzett munkáját, amit számtalanszor hangsúlyozott (ha nem is nyilvánosan).

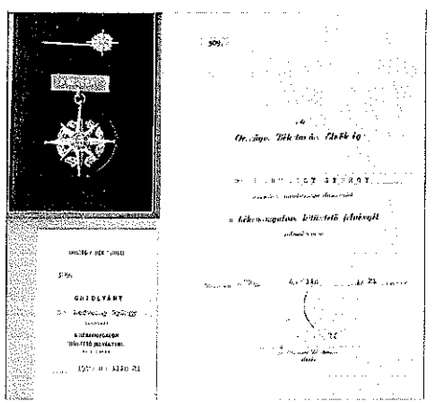

1970: A Békemozgalom kitüntető jelvénye

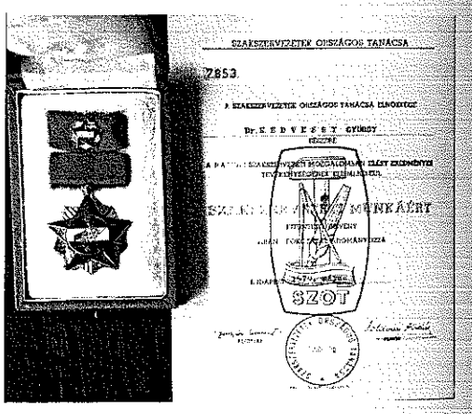

1979 SZOT kitüntetés

Külön nagy fejezetet érdemelne az *Egészségügyi Dolgozók Szakszervezet*ében (EDSZ) 1985-től végzett tevékenysége Bensőséges kapcsolat fűzte *Szabó Zoltán*hoz, aki kortársa volt (ő is 1914-ben született), s aki négy és fél évtizedes kötődés után, 1989 január 23-án mondott le EDSZ Központi Vezetőségi tagságáról és az Országos Orvosetikai Tanács elnöki tisztéről.

Kedvessyt a szakszervezet elég „korán" és tartósan felfedezte, mert 1961 és 1997 közötti aktivitásából 13 újságcikket és levélváltást tartott méltónak megőrzésre Két újságcikk az alábbi:

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

Egészségügyi Dolgozó

1986. január
XXX. évfolyam
1. szám
Ára: 4 Ft

AZ EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

Minden kedves olvasónknak eredményben gazdag, boldog új esztendőt kívánunk.

AZ EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK IX. KONGRESSZUSA

Dr. Kedvessy György megnyitja a kongresszust

A szónyvetés és az előretekintés jegyében tartotts meg november 30-án és December 1-én IX. kongresszusát az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete. Tanácskozás munkájában, amelynek a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. Kerületi bizottságának székháza adott otthont, részt vett *dr. Csehák Judit*, a Minisztertanács elnökhelyettese, *dr. Nagy Sándor*, a Szakszervezetek Országos Tanácsa titkára, *dr. Medve László* egészségügyi miniszter és *dr. Papp Lajos*, a Minisztertanács Tanácsi Hivatalának elnöke. Az elnökségben foglalt helyet *dr. Szeleta László*, az Országgyűlés Szociális és Egészségügyi Bizottságának elnöke, *Rácz Albert*, az Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal elnöke, *Craveri Róbert*, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese, *Szandtner Iván*, a KISZ Központi Bizottságának titkára, *dr. Szentágothai János*, a Magyar Tudományos Akadémia elnökhelyettese, *dr. Tóth János*, az MTESZ főtitkára, valamint *dr. Hantos János*, a Magyar Vöröskereszt főtitkára. Jelen volt további *Deák Gábor*, az MSZMP XIII. Kerületi Bizottságának első titkára, *dr. Szécsány Andor*, a MOTESZ elnöke.

A széksorokban a 270 ezer egészségügyi szakszervezeti tag képviseletében 332 küldött és több mint 100 meghívott vendég foglalt helyet.

Dr. Babics Antal elnök megnyitójából

Közös a felelősségünk a szakmai

„A magyar egészségügy története 1945-től 1990-ig" c. kiadvány Szerkesztő Bizottsága nevében *Károlyi György* prof. Kedvessyt kérte fel, hogy a gyógyszerészi részt 25–30 gépelt oldalon állítsa össze E témában 1997–1999 között 16 levél született A szerkesztők hatalmas munkára vállalkoztak, mert már 1988 márciusára 1400 oldalnyi szöveg állt össze (de hét szerzőé még hiányzott!) [Kedvessy: *„A Magyar Népköztársaság egészségügyének története, 1945–1990 . . .", Gyógyszerészet* 43(1), 17–18 (1999)].

Összegezve Kedvessy professzor élete és munkássága Szegeden teljesedett ki, „gyógyszerészi körökben" kitűnő szegedi oktatóként és mint kiváló kutatót emlegetik Emellett közéleti jellegű szervezetekben is aktívan dolgozott: az Országos Béketanács tagja volt, ill. elnöke a Hazafias Népfront Szeged városi Szervezetének (s ezt gyakran hangsúlyozta is, ami alibit jelentett pártonkívüliségéhez; ezek után ugyanis mindig hivatkozhatott arra, hogy ennyi társadalmi munka mellett az már nem fér bele az idejébe) Több cikluson át a Városi Tanácsban is működött – A háború nem kímélte őt sem; 1944-ben parancsban utasították a Budapesti Kar mintegy száz hallgatójának és javainak Németországba történő „menekítésére" [45].

Irodalom

45. *A szegedi gyógyszerészképzés és a Szegedi Gyógyszerésztudományi Kar története.* Szerkesztette: *prof. Erős István* Szeged, 2007 Részlet: 112–115. oldal. Az Intézetről szóló fejezetet *prof. Révész Piroska* tanszékvezető és *prof Kata Mihály* állította össze. – *Gyógyszerészettörténet* 5(4), 4–10 (2007),

57. Szilágyi Barbara: *Kedvessy György, a szegediek professzora, a korszerű gyógyszertechnológia mestere. Pingvin Magazin,* 1(5), 20 (2011 november).

DR. BABICS ANTAL

Akadémikus, 1902-ben a Veszprém megyei Levászpalonán született. 1928-ban szerzete meg orvosi diplomáját a budapesti tudományegyetemen. Ekkor lett a Urológiai Klinika extermistának. 1930-ban a berlini Collegium Hungaricumban ösztöndíjat nyert. 1931 végétől munkásságát a budapesti Urológiai Klinikán folytatta. 1940-ben lett egyetemi magántanár. 1945 és 1974 között a klinika igazgatója, 1949-tól a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. 1950-ttől tagja.

1945 tavaszán az egészségügyi szakszervezet megalapítói között van. 1963–75 közötti a központi vezetőség elnöke, 1973–80 közötti tisztelettbeli elnök, majd 1980–85 közötti tanácselnöke a szakszervezetnek. A IX. kongresszus dr. Babics Antalt újra tiszteletbeli elnökének választotta meg.

DR. SZABÓ ZOLTÁN

1914-ben a Somogy megyei Patalomban született. Orvosi diplomáját 1939-ben szerezte meg a Pécsi Orvostudományi Egyetemen. A diverzió megszerzése követően a POTE Balneológiai Klinikán, majd az Állami Kórház Szálloda-osztályán, később pedig a Budapesti Orvostudományi Egyetemen dolgozott. 1963-ban az egészségügyi miniszter első helyettese lett, majd 1964–74 között a minisztert helyettesítő titkára el. 1975-ban újra megkandidáltatta disszertációját. 1957 óta tagja az egészségügyi szakszervezetnek. 1949-ben a Vas megyei bizottság titkársága munkatársaként tevékenykedett. 1952-ben a szakszervezet elnökévé választották, majd a Munkám Érdemrend megszerzése 1968-ig. Az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének IX. kongresszusán szintén az elnöki tisztségre választódik.

DR. FÜZI ISTVÁN

1935-ban született a Baranya megyei Gyárdán. Munkáscsalád gyermeke. A Pécsi Orvostudományi Egyetemen szerzett diplomát, majd orvosi pályáját a kaposvári kórház tüdőosztályán megszerzett szakorvosi szakvizsgával folytatta. 1969-ben a tuberkulózis és tüdőbetegségek szakorvosa lett. 1985-ben az orvostudományok kandidátusa lett társadalom-egészségtanból és egészségügyi szervezésből. 1959 óta párttag. 1970-ben a szakszervezet Baranya megyei titkárságának titkárává választják. A központi vezetőség 1972 decemberében megválasztotta a szakszervezet titkárának. A szakszervezet VII. kongresszusán 1975 novemberében titkárrá választották, majd 1980 októberében és 1985 decemberében a szakszervezet VIII. illetve IX. kongresszusán újraválasztották ezen tisztségébe.

DR. KEDVESSY GYÖRGY

1914-ben született Budapesten kiváltságos csalódéból. Budapesten szerzett gyógyszerészi, majd gyógyszerészdoktori oklevelet. 1938-tól a Budapesti Tudományegyetemen dolgozott, előbb mint díjtalan gyakornok, később tanársegéd, végül egyetemi docenssé minősítették. 1955-ben a Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszertechnológiai Intézetébe került mint tanszékvezető, egyetemi tanár. 1962–1967-ig az egyetem rektorhelyettese, 1967-tól a Gyógyszerészettudományi Kar dékánja. Az intézetben nemzetközileg is ismert átutalásokat hozott létre. Szilárd konzervet és mennyiségét gyártott meg. A MOTESZ elnökségének a tagja. 1975 óta főtitkár a szakszervezet elnökének tisztét.

KONCSEK ARANKA

1918-ban született. Kőszeg[illegible] ben. Munkáscsalád [illegible] 1941-ben a jászberényi kórházban a röntgenszakon ápolónői tanfolyamot, felszabadulása után szülőfeltett munkát végzett, majd 1946–49-ig [illegible] tényben dolgozott szülőszobán. [illegible] óta tevékenykedik a szakszervezetben. Először a Zemplén megyei, majd a Vas megyei Területi Bizottság titkára lett, majd Budapest [illegible] el. 1985-ben a Portálkezelő Szakszervezete központi vezetőjévé lett az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete központi vezetőjének a titkára. A munkásmozgalomban 1945 óta vesz részt, főleg a párt és tömegszervezetben dolgozott. 1975-ben a szakszervezet elnöki tisztét [illegible]

A SZAKSZERVEZET ÚJ TISZTSÉGVISELŐI

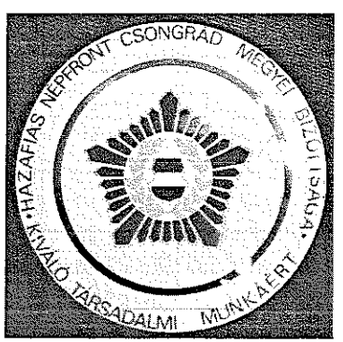

A Hazafias Népfront kitüntetése

4.16. KEDVESSY GYÖRGY NEMZETKÖZI KAPCSOLATAI

Pontosabban a – zömében – Szegedre érkezett külföldi levelekből, ill azokból is csupán néhány téma, esetleg rövid részlet. A rendelkezésemre bocsátott dossziéban 56 külföldi szakember által küldött, összesen 153 – döntő többségében hivatalos, közöttük néhány kézzel írott – levél található.

Egy levelezés igen jellemző mind a levél feladójára, mind címzettjére mint egyéniségre Egyrészt, mert megjeleníti a kor ismert – akkor zömében német – gyógyszertechnológusait (ugyanis a 60-as és 70-es években más kimagasló szakemberek csak elvétve voltak) és egyes gyógyszerész-társaságok fontos vezetőit, másrészt azokat a kimondottan szakmai, emberi és politikai problémákat, amelyek őket foglalkoztatták, pl mind a *„Nyugat"*-ra, mind *„Kelet"* felé történő utazásaikat döntően befolyásolták (pl útlevelek, vízumok, költségek) Mindez jellemző a korra, más szavakkal a nemzetközi politikára Egyúttal igen tanulságos is.

Munkamódszer. Alábbi táblázatban megadom a levél küldőjének nevét, a keltezés városát és évét (vagy éveit), ill a levelek számát (ha több levélről van szó), amelyek nagy részét – a kor nyelvismeretének megfelelően – német nyelven fogalmazták (ahol ettől eltérés van, azt feltüntetem). Ez egyúttal arra is utal, hogy mostani angolcentrikus nyelvi érintkezésünk mennyire színtelenebb, mint elődeinké volt (kivételek a németül is levelezők angol nyelven küldött levelei)! Kelet- és Nyugat-Németország – NDK és NSZK – között nem teszek különbséget, ill. a levelezők doktori címét sem tüntetem fel Az említett levelek írói ábécérendben a következők:

Alegiani, Regine Gräßin	Bonn, 1986, angol nyelven,
Prof Walther Awe	Braunschweig, 1962,
Prof. F. Benzinger	Zagreb, 1973,
Prof. U. Bogs	Halle/Saale, 1964–1977: 6 levél,
Prof. P. Braeckman	Gent, 1969: 3 levél,
Adelina Castagna	Wilde, 1964, angol nyelven,
Prof M Chalabala	Bratislava, 1972,
Prof. H v. Czetsch-Lindenwald	Alexandria, Egypt, 1966: 2 levél,
Prof Claus Führer	Braunschweig, 1973,
M. Djourno	Paris, 1966, francia nyelven,
Apoth W. Fries	Frankfurt am Main, 1964,
Prof Fritz Gstirner	Bonn, 1962,
Günther Hanke	Mainz, 1999,
Prof. Helmut Kala	Halle/Saale, 1983–1984: 5 levél,
Prof. Walther Kern	Sprockhövel i Westf, 1961–1964: 8 levél,
Hans-Emil Klie	Hamburg, 1968–1971: 3 levél,
Prof. K. G. Krebs	Darmstadt, 1959–1966: 15 levél,
Prof. Leszek Krówczyński	Krakkó, 1967–1971: 3 levél,

Láger János gyógyszerész	Kolozsvár, 1960, magyarul,
Prof. Eberhard Lämmert	Berlin, 1976,
Prof. Paul Heinz List	Wehrshausen, 1982–1985: 2 levél,
Gerhard Lukas	Muttenz, 1968: 2 levél,
Prof. és dékán Jaroslav Majer	Bratislava, 1970–1972: 4 angol, német, magyar levél,
Doc. und Dekán M. Mandák	Bratislava, 1967–1977, 2 levél, magyarul,
Mezei Mihály	Halifax, 1978, magyarul
Prof. Kurt Mothes	Halle/Saale, 1971,
Prof. Ivan Alekszejevics Muravjov	Pjatyigorszk, 1969, orosz nyelven,
Prof. Ernst Mutschler	Frankfurt am Main, 1991, angol nyelven,
Prof. Kurt Münzel	Basel, 1972,
Prof. N. Nikonorow	Warszawa, 1970, francia és német nyelven,
Prof. J. Polderman	Leiden, 1971–1972: 3 levél,
Prof. Herbert Oelschläger	Frankfurt am Main, 1964–1991: 16 levél,
Prof. W. Poethke	Jena, 1959–1980: 5 levél,
Prof. Roland Pohloudek-Fabini	Greifswald, 1963–1984: 3 levél,
Prof. E. Poppe	Halle/Saale, 1977,
Paul Reisen	Mainz, 1978–1979: 2 levél,
Prof. I. Reppel	Halle/Saale, 1972,
Prof. K. Rowinski	Warszawa, 1966, angol nyelven,
Magda Sarsunová	Bratislava, 1954 körül, magyarul,
Prof. F. Schlemmer	München, 1967,
APV President E. Schmidt	Mainz, 1965,
Prof. und Dekan R. Schubert	Halle/Saale, 1986,
Prof. K. E. Schulte	Münster, 1959–1969: 8 levél,
Prof. P. Speiser	Zürich, 1968,
Prof. K. Steiger	Basel, 1964,
Ionescu Stoian	Bukarest, 1958, 2 levél, magyarul
Szánthó Éva	Marosvásárhely, 1975, magyarul,
Prof. A. I. Tyencova	Moszkva, 1965, orosz nyelven,
Prof. Karl Thoma	Frankfurt am Main, 1972–1976: 5 levél,
Prof. T. Trandafilov	Szófia, 1928,
Prof. Elsa Ullmann	München, 1964–1966: 4 levél,
Prof. und President Jan Vanýsek	Praha, 1962,
Prof. Rudolf Voigt	Berlin/DDR, 1962–1983: 5 levél,
W. Wieniawski	Warszawa, 1970,
Prof. Zathureczky László	Bratislava, 1956–2000: 12 magyar, német levél,
Prof. Ludwig Zechner	Graz, 1969.

A levelek nyelvek szerinti megoszlása: német 83,66%, magyar 10,45%, angol 3,27%, francia 1,31% és orosz 1,31%.

A Szegedre látogatókra emlékezve jól tudjuk, hogy sokan mások is jártak Intézetünkben, többek között *Jelka Smid-Skorbar* professzor asszony (Ljubljana); *Mohamed Adel Sherif* (Kairó), *Jerzy Porebsky* (Krakkó), prof. *Ismail Abdel Hadi* (Khartoum, Szudán) és mások, ám levelezésüknek nem találtam nyomát.

A kor 24 – szerintem – meghatározó jelentőségű gyógyszertechnológusának aláírását mellékelem (a 193 oldalon). – Alábbiakban szemezgetek a levelekből. – Megjegyzés: a levelező partnerek gyakran írtak következő évi terveikről, amit most olvasva sajátos *„jövő idő a múltban"* helyzet áll elő; emiatt olykor szándékosan keverem az ideidőket. – Miként szándékosan alkalmazom az NSZK és NDK jelölést is, mivel ezek az országok a levelek írása idején nagyon is valóságosak voltak! – Nem törekedtem a levelek csoportosítására, de arra igen, hogy bizonyos – inkább földrajzi és nemzeti – szempontok érvényesüljenek.

Münzel professzorral, Hamburg, 1968.

1972-ben *Münzel professzor* (Hoffman–La Roche & Co. AG, Basel) köszönetet mondott a 60. születésnapjára küldött baráti jókívánságokért, első helyen jó egészségéért.

Steiger professzor a J. R. GEIGY c/o (Basel), *Galenisches Abteilung* munkatársa volt. A várost „Svájc aranykapujá"nak nevezik (a bázeliek úgy tudják, hogy a kalandozó magyarok 917-ben a várost lerombolták). – 1964 nyarán megköszönte Kedvessy sorait. Mivel a tervezett napokon ACHEMA-rendezvényen lesz Frankfurtban, így csak két nappal később tudnak találkozni. Akkor megmutatja munkahelyét és érdekes problémákat is megbeszélhetnek. Kedvessyt és feleségét a *Badischer Bahnhof*nál várja.

Speiser professzor a zürichi Technische Hochschule Gyógyszerészeti Intézetét vezette. – 1968 januárjában mentegeti magát, mert egy megfázás miatt három hét óta nem dolgozhatott. Kedvessy meghívása jól esett neki és köszöni, de le kell mondania, mivel a közelmúltban West-Berlinben járva – a két Berlin határzónájában – kellemetlenségei adódtak. Pedig őt a politika nem érdekli, csak a gyógyszerészet és családja! Ettől függetlenül reméli, hogy Zürichben majd találkoznak és újabb szegedi meghívásnak örülne.

Bázel: A Münster a Rajna felől

Kiemelem *Karl Krebs* professzor nevét, ő volt a Nyugat-Német Gyógyszerész Társaság főtitkára, aki 8 év alatt 15 levelet küldött *Darmstadt*ból. 1959-ben gratulált Kedvessy kinevezéséhez. Tájékoztatott arról, milyen feltételei vannak, ha valaki a *Deutsche Pharmazeutische Gesellschaft* tagja szeretne lenni. Köszönte Kedvessynek a *Zentralhalle*ban megjelent egyik dolgozata különlenyomatának megküldését. Máskor kimentette magát, mert egy újabb hivatalos rendezvény miatt nem tudott Münsterbe utazni. – Két évvel később ismét hívta Kedvessyt Münsterbe, amit – bizonyos mértékben – anyagilag is tudott volna támogatni. Köszönetet mondott a fiával Szegeden tett látogatásakor tapasztalt igen-igen barátságos fogadtatásért. Krebs Szegeden már átlapozta Kedvessy prof. magyar nyelvű *Pharmazeutische Technologie* c. tankönyvét, amelyet *Kreuzhage* figyelmébe ajánl, aki a *Verlag Chemie GmbH* igazgatója, ill. *prof. Schmiedel*nek, a *Wissenschaftliche Verlagsges. mbH* vezetőjének és úgy véli, hogy ennek német kiadása számos előnnyel járna. Máskor azt tanácsolja, hogy az egyik könyvfejezet elkészítése végett forduljon *prof. Bogs*hoz.

FIP Kongresszus; Münster, 1963
(a kép hátulján Krebs írása olvasható)

1964-ben szeretne részt venni Budapesten az Ipari Gyógyszertechnológiai Konferencián (ezúttal fiával és lányával együtt). Viszont beutazási vízumával nehézségei lettek (emiatt gyermekei is szomorúak). Bízik egy Balaton melletti őszi összejövetelben. 1965 novemberében sajnálta, hogy Darmstadtban nem találkoztak. 1966 augusztusában – előadás tartására – meghívta Kedvessyt *Mainz*ba, az A.P.V. azévi Kongreszszusára. Egyúttal érdeklődött, *„töltene-e még néhány napot a Német Szövetségi Köztársaságban?"* Egy hónappal később sajnálta, hogy Kedvessy nem vehetett részt az A.P.V. Kongresszuson.

Münster lieber Herr
verehrten Kollegen
Kedvessy für Erinnerung
an den FIP-Kongreß
in Münster 1963
12/9 63 K. Krebs

K. E. Schulte professzor a Münsteri Egyetem (NSZK) Gyógyszerészeti és Élelmiszer-kémiai Intézetének igazgatójaként gratulált Kedvessynek rendes professzori, s tanszékvezetői kinevezéséhez (1959) és sikereket kívánt neki. Szívesen emlékszik vissza berlini találkozásukra és reméli, hogy Koppenhágában a FIP Kongresszuson, vagy Lipcsében a Társaság Konferenciáján ismét találkoznak. – 1960 decemberében előadások tartására hívta: egy kollokviumot javasolt intézetében és egy előadást a hallgatók körében, pl. a magyar gyógyszerészképzés körülményeiről és a gyógyszertechnológiáról, a Magyar Gyógyszerkönyvről, a hálózati gyógyszerészek tevékenységéről, a magyar gyógyszeripar helyzetéről, a gyári készítményekről stb. Az út- és szállásköltségeit fizetik (időpontokat is javasolt). – 1962 végén megköszönte a Winkler-Centenáriumra történt meghívását, egyúttal felajánlotta, hogy meghívja a következő FIP Kongresszusra, Münsterbe.

Az európai gyógyszerészet több vezetőjének és kiemelkedő külföldi gyógyszertechnológusának neve és kézjegye az 1900-as évek második feléből:

Prof. U. Bogs — Prof. Dr. L. Chalebala — Prof. H. Czetsch-Lindenwald
Prof. I. Gstirner — Prof. H. Kala — Prof. K. G. Krebs
Prof. L. Krówczyński — Prof. P. H. List — PhMr. M. Mendák CSc.
Prof. Dr. K. Mothes — Prof. I. A. Muravjov — Prof. K. Münzel
Prof. H. Oelschläger — Prof. W. Poethke — Prof. R. Pohloudek-Fabini
Prof. K. E. Schulte — Prof. P. Spencer — Prof. Dr. K. Steiger
/А.И. Тенцова/ — Prof. K. Thoma — Prof. I. Trandafilov
Prof. Elsa Ullman — Voigt — Doz. Dr. PhMr. L. Zatlukal, DrSc. Vorsitzender der Tschechoslowakischen Pharmazeutischen Gesellschaft

1964 tavaszán: dékáni teendői sok idejét és energiáját vették igénybe, amiatt a Magyarországra történő utazásának lehetőségére összel visszatér. – 1964 októberében: éppen szabadságon voltak, miközben Kedvessy levele megérkezett. Azonnal intézte vízumát és repülőjegyét: *„Novemberben tervezett előadásom Önnek melyik napon felelne meg?"* – Egy héttel később: az utazási iroda szerint útjának nincs akadálya, de a vízumot csak Bécsben lehet beszerezni, egyben Kedvessynek biztosítania kell ellátási költségeinek fedezését. – 1964 november 23: három nappal korábban érkezett haza. A Bécs–Düsseldorf közötti gép késése miatt az átszállásra 17 órát kellett várnia! Már ismét otthon van és köszöni a vendégül látást és magyarországi útja során *„sok új benyomással"* gazdagodott. – 1969 őszén: visszatérve Budapestről, a Magyar

Gyógyszerészi Társaság Kongresszusáról, elragadtatással számol be élményeiről. Reméli, hogy hamarosan találkoznak Münsterben

Thoma professzor a Johann Wolfgang Goethe Egyetem (Frankfurt am Main, NSZK) Galenische Pharmazie Intézet igazgatója volt, aki 1972 és 1976 között több hosszú levelet küldött. – 1972 őszén: örömét fejezi ki, hogy Kedvessy munkatársa – *Herrn Dr Stefan Erős* – révén gyógyszertechnológiai témakörben együttműködhetnek, akit 4–6 hónapra fogad intézetében. Reméli, hogy Erős doktornak sikerül stipendiumot szereznie. – 1975 július 24-én két levelet is küldött: 1976 március végére vagy április elejére előadás tartására hívja *Frankfurt am Main*ban A Frankfurti *Sommersemester* kapcsán érdeklődik Kedvessy előadásának témája és előadóterme iránt. Ellátási költségeit az Egyetem állja és utazási kiadásaihoz is hozzájárul Abban bízik, hogy a dublini FIP Kongresszuson addig még találkoznak

1976 áprilisában két levelet is küldött: amikor egyik útjáról hazaérkezett, ott várta Kedvessy távirata, hogy mikor érkezik Próbált válaszolni, de készülékhiba miatt nem volt szerencséje Szeretné, ha április végén a magyar gyógyszerészképzésről tartana előadást, tekintettel a gyógyszertechnológia oktatására is, kb 30 percben, amelyen az összes hallgató jelen lesz és egy másikat kutatási eredményeiről, mindkettőt délután 5 órától (német pontosság)! Nyilatkozik még a költségek térítéséről Néhány nappal később értesíti, hogy a *Hauptbahnhof*hoz közeli *Hotel Marina*ban foglaltak Kedvessynek fürdőszobás szállást. Hétfőn délután 2 órakor várja intézetében, ahol a részleteket – az előadásokat, egy vacsorát *Bad Homburg*ban (ahol laknak), egy találkozást List kollégájukkal, gyárlátogatást stb – megbeszélik

Elsa Ullmann professzor asszony a Müncheni Egyetem (NSZK) Gyógyszerészeti és Élelmiszer-kémiai Intézetének *Abteilungsvorstand*ja volt, aki leveleit a 60-as évek közepén postázta. Köszöni, hogy a Kedvessy-házaspárt Münchenben és intézetében fogadhatja Amikor idejük engedi, meghívja őket egy kellemes vacsorára Mivel június közepén Budapesten részt vesz egy gyógyszertechnológiai konferencián, emiatt az az időpont neki nem alkalmas – 1966: megkapta Kedvessy meghívóját Szegedre előadás tartására, melynek témája a gyógyszerészetben használt segédanyagok problematikája (s amelynek német szöveget máris küldi). Két-három napra kér hotelszobát foglalni. A hét végén a Német Kozmetikusok Társaságának *Tagung*ján találkozott *Zathureczky docens*sel, kinek meghívására Bratislavában előadást tart és onnan utazik Szegedre Vízum után is érdeklődik – Június 8-án 16 óra 45 perckor érkezik Szegedre: *„Kívánja-e, hogy előadásom német szövegét előre elküldjem, vagy elegendő lesz-e ott átadnom?"* [Előadásának címe: *„A gyógyszerészeti segédanyagok alkalmazásának kérdése", Gyógyszerészet* 10(9), 350–351 (1966)] – Hazaérkezése után a következő levelet küldte:

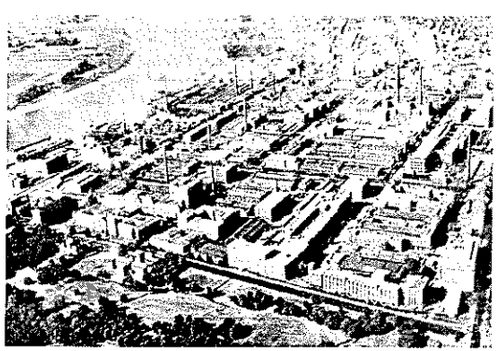

Leverkusen: Bayer-vegyiművek

PROF. DR ELSA ULLMANN

München 71, den 12.VI.66
Sambergerstr.6

Sehr geehrter Herr Kollege Kedvessy !

Nach angenehmer Fahrt bin ich am Freitag abend in München angekommen.
Sehr herzlich möchte ich mich nochmals bei Ihnen bedanken für die Möglichkeit , in Ihrem schönen Institut einen Vortrag zu halten. Sie und Ihre Mitarbeiter haben mit so grosser Sorgfalt den Kortragsabend vorbereitet. Es war für mich ein grosses Erlebin Ihrem Hause zu sprechen.
Darüber hinaus habe ich die liebenswürdige Gastfreundschaft, die ich durch Ihre Gattin und Sie erfahren h be dankbar genossen.
Die sonnigen Tage in dem schönen Szeged werden mir noch lange in Erinnerung bleiben!

Ich empfehle mich mit herzlichen Grüssen an Ihre Gattin und Sie

Ihre

E. Ullmann

Prof. Oelschläger (Frankfurt/M., NSZK) 1964–1991 között 16 levelet küldött. 1964-ben meghívta Kedvessyt a *Hamburg*ban megrendezésre kerülő *Deutsche Apothekertag*ra, amelyen Kelet-Európából többen is részt vesznek. Két hónappal később sajnálta, hogy Kedvessy nem lehetett ott; egyúttal meghívja és felkéri előadás tartására az 1965-ben *Hamburg*ban vagy *Frankfurt am Main*ban tervezett rendezvényen. Közben Kedvessy is meghívta előadást tartani Szegedre, amit *Oelschläger prof.* a már említett frankfurti előadásra történő konkrét meghívással viszonzott Később kimentette magát, hogy 1966-ban nem utazhat Szegedre; *talán a következő év tavaszán?* – 1968-ban a nyugatnémet egyetemisták már radikalizálódtak (sajtó-

ban, rádióban és az utcán egyaránt), ami komoly gondokat jelent Frankfurtban is; emiatt sem Intézetét, sem munkatársait nem hagyhatja magukra! Utazását kérte áttenni 1969-re.

1973-ban – felesége nevében is – megköszönte a szegedi szíves vendéglátást és szakmai kooperációt javasolt. 1986-ban sajnálta, hogy tervezett szegedi előadására nem tud jönni, de reméli, hogy januárban ennek már nem lesz akadálya. Következő évben melegen megköszönte Kedvessy születésnapi gratulációját (65 éves lett). Visszatérve *Schwarzwald*ból, ahol feleségével rövid kiránduláson voltak, Kedvessy nagy örömet okozott neki a *Pharm. Industrie* szaklapban közölt cikkével. 1989-ben örül, hogy Kedvessy részt tud venni a frankfurti *Jahrestagung*on: felajánlja, hogy a Budapest–Frankfurt és vissza repülőjegy költségeit átvállalják (a jegyet vegye meg forintért, amit DM-ben megtérítenek).

Majd egy újságcikk arról írt, hogy 1989 október 1-én Oelschläger professzort *Carl-Mannich-Érem*mel tüntették ki. Levelében Kedvessy nagyon meleg hangon köszönte meg prof. Oelschläger sokirányú figyelmességét és jelezte, hogy *Csehák Judit miniszterasszony*nál, akit régóta és jól ismer, kezdeményezi részére a dr. h. c. cím megadását.

Prof. Oelschläger, a Gyógyszerészi Kémiai Tanszék vezetője 1991-ben volt 70 éves. *Mutschler professzor,* a Johann Wolfgang Goethe Universität (Frakfurt am Main, NSZK) igazgatója tájékoztatta erről Kedvessyt és kifejezte, hogy az ünnepelt örömét lelné abban, ha a szegedi intézetből egy hozzá méltó publikációt ajánlanának neki, s erre fel is kérte. – Oelschläger professzor 1991 nyarán kézzel írt levélben köszönte meg Kedvessy professzornak ezt és a 70-ik születésnapjára küldött jókívánságokat.

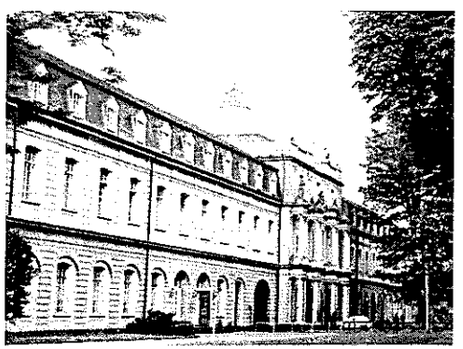

Bonn: Rajnai Frigyes Vilmos Egyetem főépülete

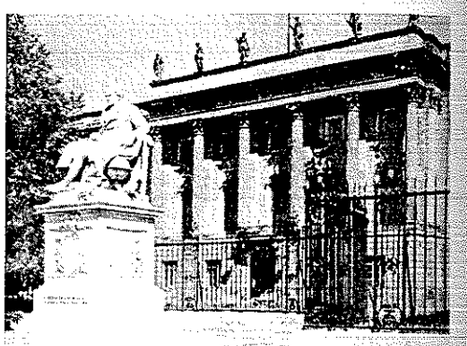

Berlin: Humboldt Egyetem

Lämmert professzor, a Freie Universität elnöke (Nyugat-Berlin) 1976 novemberében – Frömming professzor javaslatára – meghívta Kedvessyt, hogy *Über die physikalischen Parameter von Tabletten* címmel előadást tartson. Minden költségét fedeznék. Reméli, hogy vendégeik között köszöntheti.

List professzor (1982), ill. felesége és Schmidt kollégája nevében mond hálás köszönetet és reméli, hogy máskor is Magyarországra látogathatnak, mivel „*Wer Theis-Wasser getrunken hat, kommt wieder!*" („*Ki a Tisza vizét issza, ...*") Reméli, hogy Kedvessyéket Marburgban köszöntheti, addig is küld egy képes ismertető könyvecskét. – 1985-ben prof. List megköszöni Kedvessynek a 60. születésnapjára ajánlott („*gewidmet*") dolgozatot, amely a *Die Pharmazeutische Industrie* szaklapban jelent meg.

Leidenből *Polderman professzor* levelezett Kedvessyvel. 1971 novemberében írta, hogy megkapta *Herr Zalai* (Budapest) baráti meghívását (a levél fénymásolatát mellékelte). Remélte, lesz alkalma beszélgetni közös tudományos területekről, talán képzési problémákról, szívesen tartana előadást a szegedi hallgatók részére, esetleg laboratóriumában kutatási lehetőséget biztosítana oktatóink számára. – 1972 márciusában arról írt, hogy saját és felesége nevében nagyon köszöni Kedvessy és munkatársai nagyszerű fogadtatását. Küldi Karuk *curriculumát* angol nyelven. Reméli, hogy szeptemberben Hollandiában találkoznak.

Poethke professzor a jénai Friedlich-Schiller Egyetem Gyógyszerészeti és Élelmiszer-kémiai Intézetének igazgatója volt, egyúttal az NDK Gyógyszerészeti Társaságának elnökeként 1959 decemberében örömét fejezte ki, hogy Kedvessy részt vesz lipcsei *Tagung*on (kb. ülés) és reméli, hogy egy technológiai témáról előadást is tart, természetesen saját kutatási területéről. Egy egyoldalnyi terjedelmű *Kurzreferat*ot (kb. rövid összefoglaló) kért. – Majd megköszönte Kedvessy válaszát és azt írta, hogy az 1962 őszén Budapesten szervezett szakmai konferencián ő is szívesen részt venne. Egyúttal reméli, hogy 1962 nyarán Lipcsében a (Kelet-) Német Gyógyszerészeti Társaság következő rendezvényén találkoznak. – 1964-ben az NDK Társasága Erfurtban tartotta tudományos ülését, amelyre (1963-ban) tisztelettel meghívta Kedvessyt és mielőbbi válaszát várta (mert azt a minisztériumban be kellett mutatnia).

Poethke professzor köszönetet mondott Kedvessy igenlő válaszáért és arról tájékoztatta, hogy – mivel a *Tagung* főtémája a gyógyszerszintézis lesz, emiatt – sajnálja, de nincs lehetősége befogadni Kedvessy technológiai és analitikai témájú előadását, ugyanakkor ilyen jellegű dolgozatát szívesen publikálnák a *Pharmazeutische Zentralhalle* és a *Die Pharmazie* szaklapban. – 1980-ban megköszönte Kedvessynek 80. születésnapjára küldött jókívánságait. Külön mondott köszönetet a találkozásokért mind Magyarországon, mind az NDK-ban és más országokban, ill. hasonlóan Szegeden tartott előadása lehetőségéért. Levele végén – mint minden más esetben – felesége nevében is üdvözli Kedvessyt és kedves feleségét.

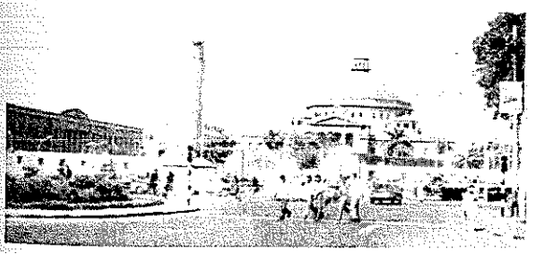

A Kairói Egyetem főépülete

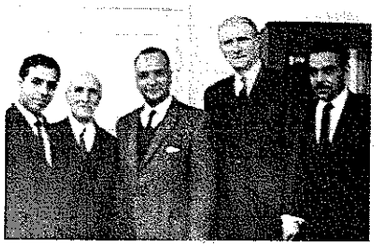

Vendégek a Kairói Egyetem Gyógyszerész Karáról; Szeged, 1969

Schulek és Halmai professzorral Lipcsében, 1960

Greifswald ún. *Hansa-város* Pomerániában (NDK), történetének neves évszáma 1456, mert egyetemét akkor alapították. Katonai (ezredes) parancsnoka 1945-ben puskalövés nélkül adta át városát a szovjet csapatoknak! – 1963-ban *Roland Pohloudek-Fabini professzor* az Ernst-Moritz-Arndt Egyetem Gyógyszerészeti Szekciójának vezetője Greifswaldban. Mivel erdélyi (pontosabban: erdélyi szász) származású volt, magyarul beszélt, viszont németül leveleztek. Örömének adott hangot, hogy – a greifswaldi és a szegedi orvosi karok mintájára – a két Gyógyszerésztudományi Kar között is hasonló szakmai és emberi együttműködésre kerül sor. A szegedi rektor (*Tóth Károly* professzor) éppen decemberben érkezik városukba.

1978 áprilisában arról írt, hogy aspiránsuk, *Katharina Hollenbach* – kezdeti nehézségeket követően – Szegeden sikeresen összeállította kandidátusi értekezését, s ezért köszönetet mondott. Erről utódját, *Peter Pflegel* professzort is tájékoztatta, aki szintén híve a hallgatók cseréjének, amire már az év őszén sor kerülhet (prof. Pflegel 1995-ben lett Karunk negyedik /német/ h.c. doktora). – Harmadik levelét 1984 májusában, kézzel írta; amire az adott okot és alkalmat, a *Gyógyszerészet*ben olvasta, hogy Kedvessyt köszöntötték 70. születésnapja alkalmából; szívélyesen gratulált neki és reméli, hogy akadémiai tanárként és tudósként eredményesen befolyásolja a gyógyszerészet nemes ügyét. További sikereket kívánt neki és feleségének.

Halle: Marktplatz

1971-ben *Kurt Mothes professzor* (Növénybiokémiai Intézet, Halle, NDK) értékelte a szegedi kar tudományos teljesítményét és mondott hálás köszönetet azért, hogy azt megismerhette. Ígérte, mindent meg fog tenni, hogy az eredményeket kicserélhessék. – Mothes professzor 1971-ben elsőként (!) lett Karunk h.c. doktora.

Kedvessyt őszinte baráti kapcsolat fűzte *Helmut Kala professzor*hoz is. Megemlítem közben, hogy a SZOTE 1987. december 10-én vette fel világhírű Nobel-díjas professzora nevét és lett *Szent-Györgyi Albert OTE* [*Gyógyszerészet*, 32(4), 217 (1988)]. Akkor került sor *Kala professzor* h.c. doktorrá avatására (ő volt a Kar harmadik /német/ h.c. doktora), amit több évtizedes gazdag együttműködés előzött meg: tudományos kooperáció kereteiben – főként tablettázás területén – számos publikáció jelent meg, s az Intézetből többen jártak tanulmányúton *Halle*ban és viszont. E közös munkát még Kedvessy prof. kezdeményezte (Selmeczi Béla dékánsága idején igen jó volt a kapcsolat – szerintem a legjobb – a Budapesti és a Szegedi Kar között; részvételével *Zalai professzor*, a SOTE GYOK dékánja is megtisztelte a fenti rendezvényt).

Krówczyński professzor – aki szintén rendkívül dinamikus gyógyszertechnológus és vezető volt – és felesége 1967 nyarán Szegedre látogattak. Hazatérve megköszönte a szép napokat és piros rózsákat, amelyeket haza is vittek Krakkóba, egyúttal elküldte a 4. kiadású Lengyel Gyógyszerkönyv első kötetét. – Egyik következő levelében (1970) megköszönte Kedvessynek tankönyve új kiadását, bár nem ért mindent, de újdonságait igen érdekesnek tartja. Gratulál hozzá és recenziót készít róla. Ahhoz is gratulál, hogy az MGYT elnökeként újra megválasztották. Mentegeti magát, hogy kevés saját lehetőségük van külföldi vendégek – közöttük *A. Mayer* – hivatalos fogadásának finanszírozására, egyúttal reméli, hogy az ilyen gondokat legyőzik. – 1971-ben arról tájékoztatja Kedvessyt, hogy a lengyel egy. minisztérium bevonásával *dr. Kubiak* és felesége 3 hetes tanulmányútra szeptemberben Szegedre érkezne. Washingtonba viszont, sajnos, nem utazhat. Ér-

1977, Halle: Schubert ITK dékánnal díszdoktoravatásán

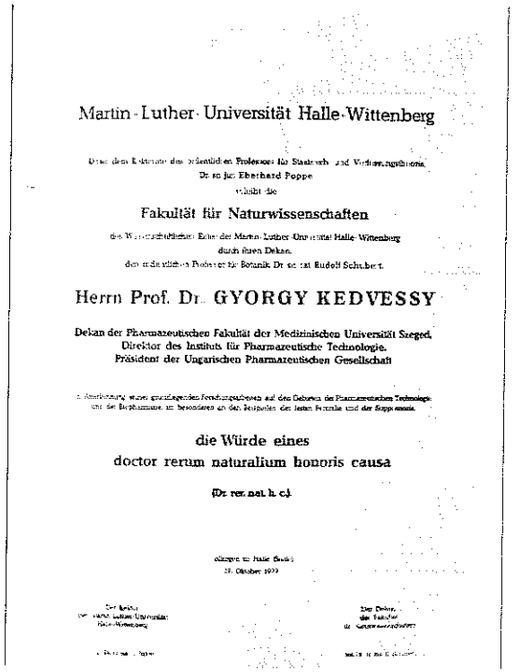

Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg

Dr. rer. nat. Eberhard Poppe

Fakultät für Naturwissenschaften

Herrn Prof. Dr. GYORGY KEDVESSY

Dekan der Pharmazeutischen Fakultät der Medizinischen Universität Szeged,
Direktor des Instituts für Pharmazeutische Technologie,
Präsident der Ungarischen Pharmazeutischen Gesellschaft

die Würde eines
doctor rerum naturalium honoris causa
(Dr. rer. nat. h. c.)

1977, Halle: Doctor honoris causa oklevele

deklődött a budapesti FIP Kongresszus terve iránt – Tudni való, hogy akkoriban a magyar kutatók főként *Bratislavá*ba (a *Pozsony* szót nem volt tanácsos használni), Lengyelországba és az NDK-ba utazhattak, általában 1–2 hétre, ami érdemi kutatómunkára rendszerint kevésnek bizonyult)

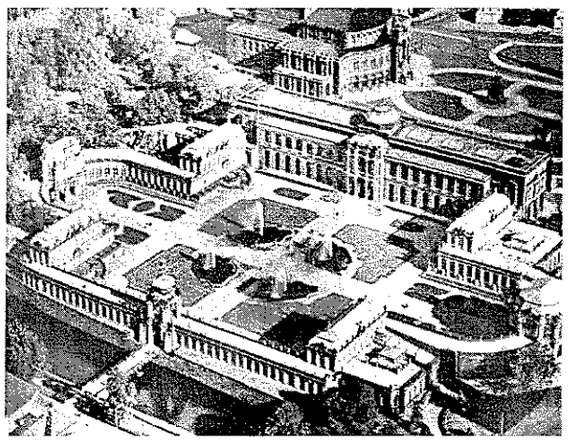

Drezda: a Zwinger

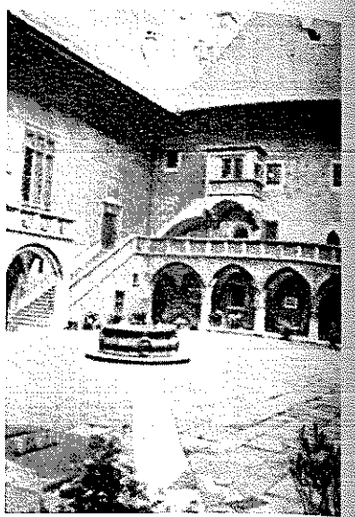

Krakkó: a Jagelló Egyetem díszudvara

Pozsony: Michalská ulica és Mihály-kapu

1970: Prof. Zathureczky, prof. Krówczyński és mások társaságában

Zathureczky professzor (1913–2000) – *„Laci bácsi"* – magyar származása következtében nem lehetett a Gyógyszertechnológia tanszékvezetője a pozsonyi Karon, így 1963-tól a helyi Csehszlovák Akadémia Farmakológiai Intézetét igazgatta (Kedvessy és Schulek professzor volt

a Csehszlovák Társaság első tiszteletbeli tagja) Zathureczky a biofarmácia nemzetközileg elismert művelője, sőt, tekintélye volt! Szegedhez családi kapcsolatok is fűzték [*Gyógyszerészet* 44(11), 685 (2000)] Selmeczi professzor, dékánnal terveztük dr h c avatását is (ő lehetett volna Szegeden *az első magyar külföldi gyógyszerész* honoris causa doktor. Erre végül nem került sor Azóta – és ma – sincs ilyen, ami több, mint „érdekes")!

Zathureczky professzor mellett – ugyancsak Pozsonyból – *Majer dékán*nal magyarul is leveleztek Ezek egyikében (1970) Majer dékán örömmel értesült, hogy Kedvessy részt vesz a *Nemzetközi Biofarmáciai Napok*on *Smolenicé*ben (magyar nevén: Szomolány Itt, a Kis-Kárpátok közelében található a Szentgyörgyiek, később Pálffyak neogótikus stílusban helyreállított szép várkastélya, a Szlovák Tudományos Akadémia alkotóháza). – A pozsonyi kar 1972-ben ünnepelte alapításának 20 évfordulóját, amelyre *Majer dékán* a Kar vendégeként 2–3 napra meghívta Kedvessy professzort is, akit *Einfluss der Technologie auf die Qualität der Arznei* címmel kb 1 órás előadás tartására kért fel (csak az útiköltséget kellett fizetnie, de felesége költségeire, sajnos, már nem volt pénzük) – Az Eü Minisztérium Nemzetközi Kapcsolatok Főosztálya erről is 30 napon belül 6 példányban kért jelentést

1967-ben *M Mandák* a gyógyszertechnológia professzora volt a Komensky Egyetemen a Gyógyszerészeti Kar dékánja, aki meghívta Kedvessyt – a pozsonyi kar vendégeként – a Kar alapítása 15-ik évfordulójára szervezendő tudományos konferenciára Mandák profeszszor kitűnően beszélt németül és – mivel felesége tótkomlósi lány – magyarul is tudott (de „beosztása nem engedte", hogy munkahelyén magyarul tárgyaljon). – 1977-ben ismét *Mandák professzor* volt a 25 éves pozsonyi kar dékánja, aki előadás tartására kérte fel Kedvessyt, ugyanakkor elnézést kért, hogy a szegedi kar további két tagja (prof Minker és dr Kata) költségeit nem áll módjában fedezni. *„Abban az esetben, ha az Önök egyeteme fedezné költségeiket, természetesen a legnagyobb örömmel üdvözöljük őket körünkben"*.

Szánthó Éva a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet (MOGYI) adjunktusa 1975 szeptemberében két hetet töltött Szegeden és egyet Budapesten. Október elején írta: *„A legnagyobb tisztelettel – s ha meg tetszik engedni, hogy így fejezzem ki magam – a legnagyobb szeretettel gondolok Önökre, az ott eltöltött időre, kedves munkatársaira . "* – Jellemző, hogy a Causescu-évtizedekben magyarországi magyarok még a MOGYI parkjába sem léphettünk be! Marosvásárhelyen egyébként 1946-ban indult az orvosképzés, ahol 1948-ban megkezdődött a gyógyszerészek képzése is; mindkettő kizárólag magyar nyelven (mert a magyar nyelvű oktatást a kolozsvári egyetemen megszüntették)! A kampusz épülete 1908-ban – tehát még a monarchiában – hadapródiskolának készült.

A II világháborúban – a 40-es évek elején – *Muravjov professzor* kapta feladatul a leningrádi (ma: Szentpétervár) gyógyszerészi kar evakuálását Pjatyigorszkba a német támadás elől Az akkor még igen fiatal oktató (legfeljebb adjunktus) ezt remekül megoldotta, s emiatt nagy tisztelet övezte Aztán a háború után is a kaukázusi városban maradt Jellemző, hogy egy-egy évfolyamon 400 hallgató tanult! 1967 novemberében a NOSZF (= Nagy Októberi Szocialista Forradalom) 50 éves évfordulóján hazánkba látogatott: Budapesten és Szegeden is járt; városunkban előadást tartott, s vendéglátója Novák professzor volt, aki 1961–1967 között a Kar dékáni teendőit is ellátta Szegeden találkozott és ismerkedett meg Kedvessy professzorral, a

Kar frissen kinevezett dékánjával Kezdeményezte a pjatyigorszki és a szegedi kar tudományos együttműködését [*Gyógyszerészet* 12(2), 73 (1968)] Két évvel később arról értesítette Kedvessyt, nagyon örül, hogy a taskenti gyógyszertechnológiai konferencián találkozhatnak, amelyen 15 perces előadás tartására kérte

Tyencova professzor asszony a Központi (később: Össz-Szövetségi) Gyógyszerészeti Tudományos-Kutató Intézet (ЦАНИИ = CANII, Moszkva) kandidátus igazgatója volt – 1965-ben intézetének munkatársai és saját nevében szívélyesen üdvözölte Kedvessyt és kollektíváját *Május elseje, a munkásság nemzetközi ünnepe* alkalmából

Trandafilov professzor Szófiában a *Gyógyszerformák és Galenusi Készítmények Tanszéket* irányította Levelének dátuma: „11.12. 19 8" (az év tehát biztos, de nem tudható, hogy melyik évtizedben keltezték) Arról értesíti, hogy könyvét megkapta, s bár magyarul nem tud, de a címek, ábrák, táblázatok és az irodalom alapján nívós munkának tartja Nagyon köszöni és gratulál hozzá *„Ha egyszer én is írok tankönyvet, biztosan tudatom Önnel"*

Moszkva: a Kreml toronyerdeje

Mindegyik levél ismertetésére természetesen nincs lehetőségem Példákként említem, hogy *a többi levél* egy Humboldt-ösztöndíjjal; a biofarmácia és a gyógyszertechnológia oktatásával; a szegedi Intézetben tett látogatás során tapasztalt mély benyomásokkal; egy budapesti rendezvényre szóló meghívással; a gyógyszeres szuszpenziókról tartandó előadással; viszkozitás-növelő segédanyagok bizonyos inkompatibilitásával; kenőcsalapanyagok reológiai tulajdonságaival; a *Suppositorien* monográfia második kiadásával; promovált (kb. doktorált) és nemdoktorált munkatársak cseréjével; a cukormentes drazsékészítés technológiájával; az aszkorbinsav injekciós oldatok – nehézfémek okozta – oxidációjával, továbbá ennek saját eredményekkel történt alátámasztásával és igazolásával; Kedvessy professzor egyik, Münchenben tartott előadása rendkívüli hatásával; egy Münsterbe tervezett FIP-rendezvénnyel, egyik konferencia esti programja zsúfoltságával; a budapesti gyógyszerész kongresszusra történt meghívással és Kedvessy professzor dolgozatával foglalkozik, amelyet a 75 éves *prof. Zechner* részére ajánlott

Mások köszönetet mondtak egy különlenyomatért vagy könyvért (még akkor is, ha nem tudták elolvasni, pl – mint előbb is jeleztem – a *Gyógyszertechnológia* könyvet Bulgáriában); egy Szegedre történt meghívásért; más valaki a Szegeden töltött szép napokért – Köszönet Kedvessy születésnapi, vagy karácsonyi és újévi jókívánságaiért, ill hasonló karácsonyi és újévi üdvözletek küldése

Többek által kézzel írt, igazán meleg hangvételű, családi vonatkozásokat is tartalmazó levelek szívhez szólóak

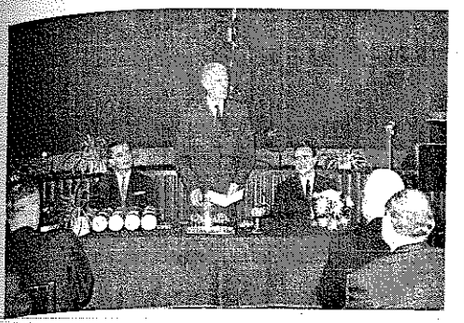

MGYT Díszdiploma átadása prof Muravjov részére, Budapest, 1968

Hangsúlyozom, hogy Kedvessy professzor aktív 23 + 25 éve során a nemzetközi politikát bizalmatlanság jellemezte, annak minden hátrányos következményeivel! Ugyanakkor érdekesnek tartom pl , hogy a Magyarországon annak idején oly gyakran hangoztatott és erőltetett kelet- és nyugatnémet politikai szembenállásnak e levelezésekben nyomát sem találni: mert mind az NDK-s, mind az NSZK-s levelező partnerek – nagyon bölcsen – készségesen tájékoztattak a másik német országrész tervezett szakmai rendezvényeiről

Az említett professzorok – bár igazán sokat dolgoztak, mai szóval „hajtósnak" mondanánk őket és igen sikeresek lettek, de – akkor még „ráértek", ahogyan illik, szépen és elegánsan írni Leveleiket gyakran szépirodalmi szinten fogalmazták

4.17. ÚGYNEVEZETT „SZTORIK"

Egy „valamirevaló professzorról" legendák – máskor „csak" történetek – sora szokott keringeni *(legendárium)* E tekintetben – a Kedvessy professzorral egy évben született – *K. Á* (* Nagykanizsa, 1914 –) szemészprofesszor élen járt Három kis „története"

1. A professzor késő este érkezett haza Budapestről és felesége efelől érdeklődött:
   – Hogy hogy ilyen későn?
   – *Mert most jött be a vonat.*
   – De hiszen reggel autóval indultál ..

2. Professzor úr egy síró gyerekkel tér haza az óvodából Felesége összecsapta a kezét:
   – Te, ez nem a mi unokánk!
   – *Nem is akart ez velem jönni* .

3. Reggel, elég nagy forgalomban feleségével autózik:
   – *Látod, mennyien ismernek, minden szembe jövő integet* – mondja
   – Igen, de lehet, hogy csak azért, mert rossz oldalon vezetsz ..

Ehhez hasonló történetek alól nem kivétel Kedvessy professzor sem. Néhány esetet említek

1. Mivel munkatársai főként fiatal gyermekes asszonyok voltak és a gyermekek olykor-olykor bizony megbetegedtek, emiatt szokása volt azt mondani, hogy *„Van annak a gyereknek apja is"*. Történt egyszer, hogy egyik férfi munkatársa gyereke lett beteg, mindjárt módosított a szövegen: *„Van annak a gyereknek anyja is"*

2. Megszokott „kérdésfordulata" volt, hogy – szobánkba lépve – az után a munkatársa után érdeklődött, akit éppen nem volt ott

– *W. Marika?*

– De, professzor úr, az imént előzékenyen éppen őt engedte ki ...

3. Kovács László docens úr – Kedvessy jelenlétében – beszámolt minapi budapesti útjáról és ezzel kapcsolatban – véletlenül – Clauder professzorról tett említést. Mi rögtön érdeklődtünk:

– És Clauder professzor? – Kedvessy rákérdezett:

– *Ki beszél itt Clauderről?*

4. Reggel, szakadó esőben érdeklődött egyik munkatársa iránt – Mindjárt jön, mert akkor szokott érkezni, „amikor jól esik". Most pedig elég jól esik! – mondtuk (ezt a viccet egyáltalán nem értékelte) ...

5. Kedvessy professzor néhányszor járt a Szovjetunió különböző városában; ilyenkor a moszkvai repülőtéren átszállt és ide-oda utazott, ám magát a fővárost sohasem látta. Feleségével 1979-ben úgy döntöttek, egy hetet végre Moszkvában töltenek, hogy ismerkedjenek vele (kapóra jött nekik, hogy 3 hetes tanulmányúton voltam, s „vállaltam a tolmácsolást és az idegenvezetést") Első éjszakájukat egy remek apartmanban töltötték, amit másnap azonnal „normális" szállodai szobára kértek cserélni.

Professzor úr felesége – egyetemista korában – fél évig orosz nyelvet is tanult és erre az útra gondosan készült: pl. memorizálta a következő mondatot, hogy „Сегодня погода красивая" (fonetikusan: Szivodnyá pagodá kraszívájá, azaz *Ma szép időnk van* [a hangsúly az Aláhúzott **Félkövér** betűt tartalmazó szótagon van]) – Ezzel szemben egész héten szakadt az eső!

6. E hét alatt megnézték Moszkva számos nevezetességét, többek között a híres és nagyon gazdag *Fegyvertár*at (Oruzsejnaja Palota), a *Kreml kert*jét, a *Cirkusz*t és az *Állami Tretyakov Képtár*at is, amelynek – 60-nál több termében – az orosz és szovjet festészet rendkívül gazdag anyagát, közöttük valóban értékes és ismert alkotásokat mutatnak be (*„Levél a frontról"*, *„Krisztus jelenése"*, *„Hármas fogat"* stb.) – E képtárral aztán egy órán belül „végeztünk" ...

7. A látogatás végén vendéglátóink kocsijával kikísértem őket a repülőtérre (az eső már kezdett csendesedni) Amikor Kedvessy prof. a biztonsági kapun átlépett, a rendszer rendkívül élesen és hangosan berregett, amin ő is igen meglepődött! A jelenlévő biztonságiak azonnal sikerrel „közbe léptek" és találtak is néhány kopejkát a zsebében

5. Családi vonatkozások

Szüleire és családi körülményeire a *„Kedvessy György gyermekkora"* c. fejezetben utaltam – Apai vonalon megemlítem még dédapját, aki jogász volt és *„Rendőri intézkedések Közrendészeti vezérfonál"* címmel könyvet jelentetett meg (1872, Budapest)

1955 február 16-án megnősült: felesége *Szojka Éva* gyógyszerész, egykori tanítványa, aki 1951-ben végzett Budapesten (* Szentes, 1925 – † Szeged, 2003)

Két felnőtt gyermekük van: *Andrea*, aki 1957-ben született, s Budapesten gyógyszerészdoktor, ill. *Tamás*, ő 1959-ben született és Makón fogorvos (első gyermekük, Gyurika, sajnos, csak néhány évet élt: 1956–1959)

Gyermekeivel, Szegeden, 1962

5.1. Családjáról és önmagáról

„Fiatalként sokat dolgoztam, kevés volt a fizetés, ráadásul a házasodásban is igényes voltam és megvártam az igazit, így elég későn, 40 éves koromban nősültem meg [44]

Feleségem házasságunkat megelőzően a tanítványom volt. Végzése után több éven keresztül az akkori „Csillag Gyógyszertár"-ban dolgozott Budapesten, majd egy budai SZTK gyógyszertárban volt vezetőhelyettes mindaddig, míg a család 1961-ben le nem települt Szegedre. Nagyon sokat segített, mellettem volt jóban-rosszban, nehézségekben, sőt szakmai téren is sokat kaptam tőle, mert elméleti ismereteimet rendszeresen kiegészítette a gyakorlatból közvetlenül jövő információkkal. Szegeden előbb a Gyógyszertári Központban dolgozott, elég nehéz körülmények között, mert ugyanabban a szakmában professzor feleségének lenni nehéz. Majd átkerült a Szegedi Kórház gyógyszertárába, amelynek vezető fő-gyógyszerésze lett. Nyugdíjba vonulásakor megkapta a „Kiváló Gyógyszerész" kitüntetést. A leányom Budapesten gyógyszerész, a fiam fogorvos és most már öt unokával büszkélkedhetek, közöttük négy fiú, a legfiatalabb kislány ... [44].

Mindig is felüdülést és szórakozást jelentett a zene, amelynek nagyon sok műfaját szeretem. Nagyon szeretem a klasszikusokat, élvezője vagyok az operáknak, oratóriumoknak, operetteknek is, csak a kemény rock a kivétel. Mintegy 50 év differencia van az én korom és a hallgatók életkora között, sok mindent megértek a fiatalok magatartásában, de a „kemény" zenét nem tudtam megszeretni.

Mindig örömömre szolgált a hegyi túrázás. Amíg erőm és lehetőségem volt rá és a lábaim is jobban bírták, sokat túráztam. Annak idején, amikor még fiatal voltam, többször megjártam a Kárpátok 2000 méter feletti csúcsait, Csík hegyeit, Háromszéket, a Hargitát, Máramarost. Ezek gyönyörködtető dolgok voltak, de a Bükkben, a Mátrában is nagy kirándulásokat, túrákat tettem. Sokat jelentett barátaimmal megmászni ezeket a hegyeket, vagy eljutni a Lomnici-csúcsra, csakúgy mint annak idején, a '30-as években feljutni a Zugspitzre. Nagy gyönyörűség volt ez, csak persze tudomásul kell venni, hogy a szervezetnek vannak kopásai és most már örülök, hogyha a harmadik emeletre fel tudok jönni, amikor a lift nem működik.

Ha azt kérdeznétek, hogy újra kezdeném-e az életemet, az érettségitől még egyszer végig csinálnám-e mind ezt a küzdelmet, azt válaszolnám, hogy nem tudom. 1914-ben még a Monarchiában születtem, az első világháborút mint kisgyermek már átéltem. Hány rendszer és rendszerváltás volt, amit meg kellett élnem! Az a becsületes munka, amit a szülői házban tanultam, sokszor nem volt elég, ami egyszer érdemnek számított, azt egy következő rendszerben hibámul rótták fel" [44]

5.2. Szegedi lakáshelyzetük

A 70 éves Kedvessy professzor, feleségével az Intézeti „búcsú" összejövetelén; 1984 május 17

„Engem Budapestről az egyetem akkori vezetősége úgy engedett el, hogy majd visszatérek és alkalmas időben én leszek a tanszéki utóda Mozsonyinak, de a költözés elhúzódása nem emiatt történt.

A másfél év pendlizés a két város között a lakáscsere elhúzódása miatt volt. A rektor megkérdezte, hogy van-e Budapesten lakásom. Erre azt mondtam, hogy igen, ugyanis apósom 3 szobás lakását kétfelé választottuk és annak két szobájában laktunk. Ha azt mondom, hogy nincs lakásom, a Minisztérium vásárolt volna egyet Szegeden, de így cserélem kellett és mire ez létrejött, bizony eltelt közel két év" [44].

A budai Csörsz utca 5 szám alatti lakásról van szó, amely felesége szüleié volt, akik saját egy szobájukat leválasztották, hogy a többi „a fiataloké legyen (a nagyszülők

1994-ig – halálukig – az egy szobás részben húzták meg magukat). Aztán a lakás e része odalett, amikor édesapám a szegedit megkapta. – Szegeden a következő címen laktunk: Kölcsey utca 13., Kígyó utca 1. és Feketesas utca 13" [58].

5.3. Lánya, Bogdánné dr. Kedvessy Andrea (Budapest) véleménye

„Általában minden gyermek felnéz szüleire, s ahogy idősebb lettem, ez a rajongás csak erősödött bennem, mivel édesapámra volt miért felnézni.

Hiszem, hogy mint apa is tökéletes volt. Azt a következetes szigort, ami őt otthon is jellemezte, gyermekként persze másképp éltük meg. Amikor dolgozott nem zavarhattuk. A csukott ajtó előtt, mint egy titkárnő, őrködött édesanyám. Ő azt is tudta, hogy mikor lehet vele a rossz híreket közölni.

Sok munkája mellett mindig volt ránk ideje. Minden este mesélt nekünk, gyakran igazi történeteket pl. gyermekkori játékairól (ólomkatonák). Ezek voltak a legemlékezetesebb mesék.

Iskolás korunkban rendszeresen kikérdezte a leckét. Éppen megtanultam olvasni, amikor olvasás gyakorlásként „segítettem" neki a technológiakönyv megjelenése előtt összeolvasni: Ő nézte a kéziratot, én a kefelenyomatot olvastam. Emlékszem, nagyon érdekesnek találtam azt a szót, hogy mikroorganizmus – elmagyarázta nekem, hogy mit jelent.

Gimnazista voltam, amikor tökéletes korrepetálást kaptam Marx–Engels műveiből (mindig is jobban értettek ehhez az egyházi műveltséggel felnőttek). Azt is elmagyarázta később, hogy miért nem hajlandó belépni a pártba. Hiszen nem lenne baj az elveikkel: egyenlőség stb., de ő a Jó Istent soha nem tudná megtagadni.

Édesanyánkkal – viszonylag feltűnően – a közeli Jezsuita templomba jártunk misékre és hittanra, esténként. Édesapám viszont „titokban" egyedül a Móravárosiba járt. Fönt az orgona mellett ült mindig. Néha minket is elvitt oda séta gyanánt, mi csak úgy hívtuk, a „kórusiba". Együtt a család csak nyáron, a Balatonnál mehetett misére. Ilyenkor hajnalban keltünk, mert gyalog kellett megtennünk több kilométert a templomig, majd vissza. Ez kis gyerekekkel nem volt könnyű (sosem volt autója). Ez az akarattyai templom különösen kedves volt számunkra, mert létrehozásában anyai nagyszüleimnek is része volt.

Jellemző történet a hatvanas évek végéből: Egyszer a hittanosok közül engem választottak a Betlehemes Játékra Szűz Mária szerepére Karácsonykor. Volt egy kis „barátnőm", aki előtte évekig megkapta a szerepet, de most mégis irigy volt. Édesanyám vett nekem szép, hosszú fekete parókát, hogy ne ismerjenek fel a templomban. Szokás szerint először a püspöknek kel-

lett bemutatni a játékot A fiúk előre vitték a bölcsőt, mi meg feltűnést nem keltve külön siettünk a Püspöki Palotába Az a bizonyos kislány (aki egyébként példamutatóan minden vasárnap áldozott), az utcán végig kiabálta utánam: fel fog jelenteni, hogy a Kedvessy professzor lánya templomba jár.

Édesapám legboldogabb talán Balatonakarattyán volt nyaranta. Itt írta szabadsága alatt a könyveit is. Az ottani, kezdetben egy szobás kicsi ház csak nagyon lassan bővült két szobásra, évekig volt vakolatlan (anyagiak híján), e miatt télire semmit nem lehetett ott hagyni. Emlékszem vonaton vittek le paplant, párnát, élelmet és minket Szegedről, budapesti átszállással a Balatonra Indulás előtti éjszaka aludni sem tudtunk az izgalomtól

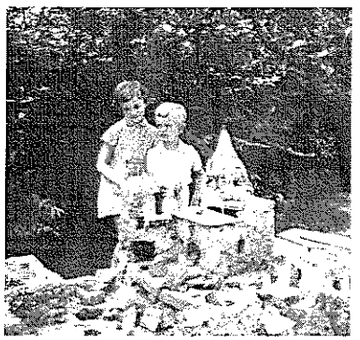

Balatonakarattya: játékvárat épített gyermekeinek kis kövekből, malterral

A háztól a strand elég messze volt köszönhetően a valamikori Fővárosi Üdülőből lett *Honvéd Üdülő* nagy területi igényének Az egészet megkerülve jártunk le a Balatonpartra. Gondolta egyszer édesapám, ír az üdülő vezetőjének, hogy megengedné-e a bejárást nekünk is. Elutasító választ kapott, ez azért is rosszul esett, mert a szintén szomszéd, egy akkor híres focista viszont megkapta a belépési engedélyt családjával együtt.

Én nehezen barátkoztam, ezért nem volt kivel játszanom: őt „nyúztam", hogy például tollasozzon velem. Várat épített nekünk kis maradék kövekből, boltíves kapuval (igazi mestermunka lett, büszke volt rá) A játékot természetesen ő is élvezte.

Családi bérletünk volt az Operába és a Filmmúzeumba Ennek köszönhetően ismertem meg a világ filmművészetét a kezdetektől Hatalmas lemezgyűjteménye volt és sok magnófelvételt is készített híres előadóművészekkel Később kamasz gyerekként sok bosszúságot okoztunk neki (pl. nem szerette, ha beatzenét hallgattunk)

Szerencsésnek mondható, hogy hirtelen haragját (amitől féltünk) egy-egy ajtó becsapással elintézte, evvel levezetve mérgét Soha nem tette szóvá viszont, hogy távollétükben nagy „bulikat" tartottunk, szegény szomszédjaink „örömére".

A gyógyszerészhallgató fiúkkal nem volt szabad barátkoznom Párválasztásom mégis nem egészen szüleim elképzelése szerint alakult Édesanyámnak meg sem mertem mondani a tervezett esküvőt Ő vele tudtam megbeszélni a problémámat, akitől mindenki rettegett ... Segített. Rendkívül sok szeretet volt benne, de sosem mutatta.

Férjemmel több, mint harminc éve vagyunk házasok, három gyermekünk született. Egy kicsi házfelügyelői szükséglakásban kezdtük küzdelmes életünk. Egyszer megkérdeztem Édesapámtól, mi a véleménye rólam, hisz tulajdonképpen „nem vittem semmire", nem értem el a gyógyszerész szakmában különösebb eredményt és pozíciót (nem is akartam!).

Erre ő azt mondta, hogy munka mellett három gyerek nevelése elég büszkeségre ad okot, nincs annál szebb hivatás, mint anyának lenni

Egyébként „Kedvessy részről a család polgári származású, viszont nősülés folytán kerültek a családba nemesi szálak is, pl dédanyánk *Felepáthy Molnár Antónia* volt – kinek apja *Felepáthy Molnár Sándor* és anyja *Tassy-Becz Antónia* – ők mindkét ágon nemesek [58]. Anyai vonalon *Várady Lajos,* ükapánk (ő az első gyógyszerész a családban), az 1848–49-es szabadságharcban négyszer is megsebesült: 1) 1848-ban, Turja, 2) 1849. január 1-én, Neudorf, ahol két kisebb golyó okozta sérülését, 3) 1849. március 5-én, Tápióbicske, amiért *Honvéd Hadiék* kitüntetést kapott, ill 4) 1849 április 19-én, Nagysalló településen, majd Budaváron, ahol a kötözőhelyen két unokatestvérével is összetalálkozott" [58] – Síremléke Szentesen, a Kálvária temetőben van (háttérben Kedvessy professzor és felesége sírja is látható).

Várady Lajos síremléke Szentesen Háttérben Kedvessy professzor és felesége síremléke

Kedvessy professzor és felesége síremléke

Ükapánk neve olvasható a *Bösinger Ferenc Ignác* által 1687-ben alapított és 1740-től *„Arany Sas"* elnevezésű múzeumpatika udvarán lévő márványtáblán (Budavár) [*Gyógyszerészet* 55(4), 223–227 (2011)].

Magam Várady Lajos, 1848-as honvédgyógyszerész ötödik, Andris fiam hatodik generációs egyenesági gyógyszerész utódja vagyunk (kép a következő oldalon)

Édesapám 1955-ben, 41 évesen nősült, ami nem volt egyszerű, mert édesanyja szerette volna, ha nagyobbik fia mellettük marad, ugyanis Kornél öccse már korábban megnősült, ennélfogva édesanyjának „senki sem felelt meg" Ezen állapot végét édesanyám színre lépése jelentette, amikor édesapám keményen az asztalra ütött, hogy „márpedig ő nősül". Felesége – *Szojka Éva* – egykori tanítványa lett

A házasság az Egyetemi Pártbizottságnak sem tetszett: „kifogásolták" édesanyám „származását" (anyai nagyapám – valamikori pénzügyi főtanácsosként – B-listán volt Az Andrássy úton őt is megverték) Ráadásul a nagyanyai nagybácsi az utolsó magyar királynőt (Zitát)

koronázó kalocsai érsek volt *(Várady Lipót Árpád)*. Még munkahelyi jellemzést is kértek anyámról ... [58]

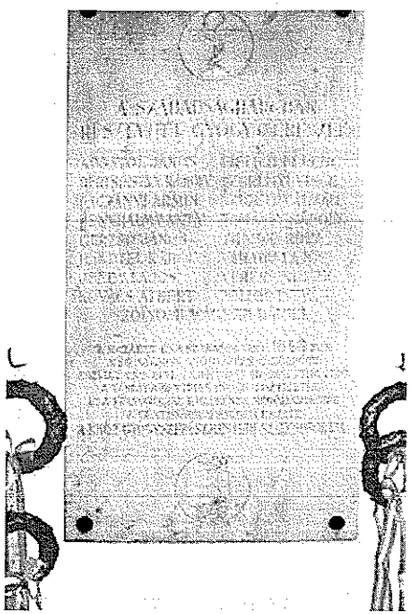

Márványtábla az „Arany Sas" múzeumpatika udvarán

Dr. Kedvessy Andrea és Bogdán András a 2009-es koszorúzáson [58]

Budapest, 1955. február 16

Az egyházi esküvőre 1955. február 16-án került sor, az ún. *Emmauszi kápolná*ban (XI. kerület, Ménesi út 57 = akkor Nagyboldogasszony útja).

Édesanyám, Szojka Éva egész életén át jóban, rosszban igaz társa maradt [59]

1956 tragédiával kezdődött. Az akkoriban jó nevű szülész *(dr. Goszleth Tibor)* egy fontos kártyaparti miatt késve érkezett a szüléshez. Feltette a kérdést Édesapámnak: *Felesége vagy a gyerek?* Ő a feleségét választotta. Első gyermekük, Gyurika halva született, de sikerült újraéleszteni. Rövid kis élete klinikára való ki-bejárással telt. Október 24-ét is a klinikán töltötték. Elbeszélés szerint egy alkalommal úgy vitték gyalog haza a babát Pestről Budára, hogy amíg a hídon át nem értek, addig az oroszok nem lőttek (Gyurika 1959-ben tüdőgyulladásban hunyt el). Az októberi–novemberi eseményekről csak egy-egy rövid bejegyzést találtam határidő naplójában. Amíg az Intézetben ÁVO-sok voltak, *Édesapám* a Vöröskereszt Kórházban teljesített szolgálatot. Más napokon a Győri úti patikában dolgozott. Egyébként a gyógyszerek elosztása számos tanintézetben folyt [58].

November 2: megalakult az Egyetemi Forradalmi Tanács: *Mozsonyi, Julesz, Tarján, Sós, Kiss Ferenc*. Egy bejegyzése szerint *„Mozsonyi szívrohamot kaphatott"* [59].

„1956-ban, amikor az oroszok hirtelen tankokkal árasztották el a mit sem sejtő Budapestet, a Gellérthegyen is felállítottak néhány ágyút. Szemben a Csörsz utcában, a ház előtt szovjet katonai emlékmű állt ... Kis kamasz kölykök meg boldogan kezdték szétverni. Amikor apám észrevette, hogy az ágyúcső már célba vette a gyerekeket, lerohant értük és még időben lerángatta őket az emlékműről ... Máshová lőttek [58]

Anyósomék akkoriban – nem sokkal messzebb – az Attila úton a Bethlen-házban laktak és ugyanezek az ágyúk teljesen szétlőtték a lakásukat (egy székük sem maradt)! Anyósom hetedik érzéke diktálhatta, hogy gyorsan le kell mennie az óvóhelyre, az akkor 9 hónapos babájával; ő később a férjem lett ...

Kedvessy Gyurikával egy fájdalommentes napon

November 10. Az Intézetnek nincs ablaka. Az élelmiszer-fejadagokat ellophatták. *Mozsonyi* kijelenti, hogy be kell tartani a kormány rendelkezéseit.

November 12. Takarítás az intézetben. Mindenütt üvegcserepek. Borzalmas az Üllői út és a körút. A Corvin köz 180 felkelőjét lemészárolták. Az Üllői úti sarokház óvóhelyén lévőket is lelőtték.

1957-ben korábbi szakmai kapcsolatai révén a háború után először vált lehetővé, hogy meghívás útján a Kelet-Berlinben megrendezett szakmai konferencián részt vegyen mint előadó. Ezen nem csak szocialista országok kutatói, de nyugati kollégák is megjelentek: *Speiser, Kurt Steiger, Schulte, Münzel professzor* meghívta őt intézetébe is.

1959. Kinevezik Szegedre *Dávid Lajos*, az 1958-ben nyugdíjba vonult professzor utódjául.

Budapestről az egyetem akkori vezetősége úgy engedte el, hogy alkalmas időben visszatér és *Mozsonyi* tanszéki utóda lesz. Másfél évig pendlizett Szeged és Pest között, hisz felesége és gyermekei (*Andrea* sz. 1957 és *Tamás* sz. 1959) Budapesten maradtak 1960-ig. Kapcsolata Mozsonyi Sándor professzorral 1976-ban bekövetkezett haláláig megmaradt. Baráti, meleg hangú levelezéseiből mellékelek párat" – írja Kedvessy Andrea [59].

A német szakmai kapcsolat később is kölcsönösen fennmaradt, olyannyira, hogy 1963-ban meghívást kapott Nyugat-Németországba, hogy hozzon létre – többek között – a münsteri egyetemen egy intézetet, ahol gyógyszertechnológiát oktatna. A meghívás bármilyen hosszú időre szólt és családdal együtt volt értendő. Emlékeim szerint *Édesanyám* támogatta volna ezt (utána

Anyukám táncolni tanítja legkisebb unokáját, Annát

évekig felemlegette neki, mennyivel jobb lett volna, ha elfogadja a meghívást), de *Édesapám* visszautasította, mivel nem akarta otthagyni sem az országot, sem a szegedi intézetet. *„Hazádnak rendületlenül"* – ez volt mindig a válasza.

A Budapestre való visszatérés gondolata kétszer is felvetődött: ugyanis *Pandula Egon* és *Gyarmati László professzor* halálával (1970-ben, ill. 1980-ban) váratlanul megüresedett a budapesti tanszék. A főhatóság részéről mindkét alkalommal meghívást kapott, de úgy döntött, hogy Szegeden marad. Addigra már sikerült kitűnő kollektívával a szakmában – mondhatni – világhírű intézetet létrehoznia, ezért hűséges maradt a városhoz.

Budapest, 2011. szeptember 24.

Dr. Kedvessy Andrea"

2000: Andreával

5.4. Fia, dr. Kedvessy Tamás fogorvos (Makó) álláspontja

„Édesapám, amikor eszembe jut, mindig azon csodálkozom, hogy ilyen elfoglalt ember létére (kutatás, oktatás, társadalmi funkciók, szakmai utak kül- és belföldre), mindig volt ideje ránk is.

Hétköznap kevesebb idő jutott, viszont vasárnap délutánonként – a kötelező ebéd utáni pihenő leteltével – már nagyon vártam, hogy eljöjjön a délután 4 óra, akkor kinyitotta a „titokzatos fekete szekrényt" (egy sötét színű önémet polcos szekrényt). Ebben tartotta, dobozokban a külföldről kapott levelekről letépett bélyegeket. Kisgyermek koromtól kezdve nagyon érdekelt a bélyeggyűjtés, ebben anyai nagypapám is sokat segített. Másik közös elfoglaltság a sakkozás és zenehallgatás volt.

Gyermekkori álma valósult meg, amikor az elsők között hozhatott nekem karácsonyi ajándéknak egy villanyvasutat 1965-ben egyik külföldi útjáról (ez a Märcklin-kisvonat még most is megvan, nekem sikerült tovább bővítenem, amikor már nekem is voltak fiaim), attól kezdve gyakran vonatoztunk a Regdon-gyerekekkel hol nálunk, hol őnáluk.

Gyakran kikérdezte a leckét. Történt egyszer, hogy nem tanultam meg a kötelező verset. Nagy kínban álltam az íróasztala előtt és arra gondoltam, jogos a felháborodása. Szégyenemben elmentem megtanulni és reggel hibátlanul felmondtam neki a verset.

Szeretett fényképezni. Még a negyvenes években hozott Németországból egy Rolleiflexgépet, amit aztán évtizedekig használt. Máig őrzöm fényképalbumait. Különösen kedvesek számomra az 1938–40-es években, a visszacsatolt magyar területeken tett túrái során készített fotói. Most is függ rendelőm falán az a velencei gondoláról 1965-ben készült, bekeretezett és felnagyított művészi képe, ami az Oskola utcában működő képkeretező bolt kirakatában volt évekig kiállítva. Majd az Eötvös utcában, dolgozószobájának falán tartotta haláláig.

Édesanyámmal együtt nagyon szerettek utazni – évenként – főként Rómába; egészen beleszerelmesedtek.

Vinkler László festőművésszel – *Szeged festőjével* – jó és baráti kapcsolatban volt, ezért volt Édesanyám gondolata, hogy megfesteti vele Édesapám portréját. Szerinte az egyetemi arcképcsarnok számára is alkalmasabb lett volna. Az Egyetem végül másik festővel készíttetett portrét. A képet Andrea őrzi. Ha ránézünk, szinte megelevenedik a vásznon.

Dr. Kedvessy Tamás"

5.5. Unokája, dr. Bogdán András gyógyszerész (Szeged) írja

„Nagyapám 1955-ben megnősült. Felesége, *Szojka Éva* – ősi gyógyszerészcsaládból származó – tanítványa volt. 47 év házasság során csodálatos társak voltak, nem csak a dicsőségben, de bajban és sok intrika közepette is. Mindig volt közös témájuk, késő éjszakába nyúlóan tudtak beszélgetni. Volt olyan is, amikor komoly vitát arról tartottak, hogy Kossuth vagy Széchenyi tette-e többet hazájáért; Kedvessy „Kossuth-párti" volt, míg felesége Széchenyi elvei mellett állt ki (családja révén amúgy is erősen klerikális és Monarchia-tisztelő beállítottságú volt).

Ennyi munka mellett is mindenre volt ideje. Gyerekeivel is rendszeresen foglalkozott, sokat sétáltak és mesélt nekik. Mindig csodáltuk, honnan van ennyi energia benne még idős korára is. Határidő naplója szerint szinte naponta utazott Szeged–Pest és Szeged–Balaton között. Ezen kívül még gyakoriak voltak a külföldi utak is. Rendszeres volt kapcsolata a rokonokkal, barátokkal. Szegedről vonatozott balatoni kis telkére, még aznap leszedte a gyümölcsöt, majd kosárban hazacipelte és saját kezűleg eltette télire. Ez a tevékenység megmaradt hobbinak, ameddig egészsége engedte.

Fiatalként szerette a túrázást és hegymászást. Zenerajongó volt, amihez kellő indíttatást adott a híres ciszter tanár, zenetudós *Rajeczky Benjamin*. Rengeteg felvételt készített; a gregoriántól a könnyűzenéig széles volt a skála.

1984-ben, 70 évesen vonult nyugdíjba. Az utolsó májusi szerenád alkalmával hallgatói égő gyertyákkal 70-es számot formázva énekelték kedvenc nótáját ablaka alatt („*Tele van a város akácfavirággal* "). Ez nagyon megható volt, amúgy is mindig nagy izgalommal várta a hallgatók szerenádját" [51] és [*Gyógyszerészet* 28(11), 430–431 (1984)]

1991: Andrissal

Akarattyán, a legkisebb unokával és vejével

1987: Első unokájával, Ádámmal a Tiszaparton

1989: Itt még csak négy unokával

Irodalom

44. *Gyógyszerészet* 36(5), 285–295 (1992)
51. Bogdán András gyógyszerészhallgató: *Dr. Kedvessy György élete és munkássága*. Hallgatói dolgozat. Szeged, 2009
58. Személyes közlés
59. *75 éves a Gyógyszerészeti Intézet*. Összeállította a Szerkesztő Bizottság, prof. Klebovich Imre vezetésével. Semmelweis Kiadó, Budapest 2010: 140. oldal. *Gyógyszerészet* 55(2), 117–120 (2011).

6. NYUGDÍJAS ÉVEK

Az 1984 és 2002 közötti 18 évről van szó. Ezekben az esztendőkben előbb – 1984 nyarán – az intézetvezetés átadására került sor: Kedvessy professzor egy kisebb szobába költözött, ahol főként saját személyes tárgyai vették körül.

Eleinte naponta bejárt; gyakran részt vett az oktatói értekezleteken és névnapi köszöntéseken. Ilyenkor időt szakított arra, hogy – elsősorban volt vezető oktatóival – szakmai kérdésekről és ki-ki személyes vagy családi problémáiról beszélgessen.

Kedvessy professzor 2001 novemberében mondott köszönő szavakat a Semmelweis Egyetem Gyógyszerésztudományi Karán, a jubileumi díszoklevelek átadása kapcsán.

Mi minden történt közben?

Dékáni Tanácsterem,
1984. május 11: Ünnepi összejövetelen
Zsoldosné Jerémiás Ildikó és Selmeczi Béla társaságában

6.1. KEDVESSY GYÖRGY PROFESSZOR 70 ÉVES

Gyógyszerészet 28(4), 121–123 (1984)

„Tisztelettel köszöntjük *dr. Kedvessy György* professzort. Társaságunk volt elnökét, a Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszertechnológiai Intézetének most 25 éve igazgatóját, az Egyetem volt rektorhelyettesét és a Gyógyszerésztudományi Kar volt dékánját, az Orvos- Egészségügyi Szakszervezet alelnökét 70. születésnapja alkalmából. Örömmel teszünk eleget a Magyar Gyógyszerészeti Társaság elnöksége kérésének és a következőkben foglaljuk össze Kedvessy György professzor gazdag életútját, sokoldalú eddigi munkásságát, hogy ennek felidézésével kibontakozzék az a tevékenység, ami eddig is összefonódott a gyógyszerészet háború utáni korszaka fejlődésével, a kezdeti úttörő lépésektől napjainkig. Intézetében 25 év alatt tudományos iskola létesült, ami már határainkon túl is elismert. Mindenekelőtt a Szerkesztőség, valamint a *Gyógyszerészet* olvasótábora nevében is nagyrabecsüléssel és szeretettel köszöntjük Kedvessy György professzort, sokunk egyetemi oktatóját és sokak tudományos munkásságának elindítóját. Tartalmas életútjának ezen mérföldkövénél kívánunk mindannyiunk nevében jó egészséget, további sikereket és kérjük, hogy a gyógyszerészet előtt álló feladatok megoldásában továbbra is működjék velünk együtt értékes tanácsaival, javaslataival.

A Szerkesztőség

Életrajzi adatok. Társadalmi, oktatói, tudományos és szakmai tevékenység

Dr. Kedvessy György 1914-ben Budapesten született. Gyógyszerészi tanulmányait a Pázmány Péter Tudományegyetemen végezte és 1936-ban fejezte be. Az egyetem Gyógyszerészeti Intézetében dolgozta ki doktori értekezését és 1938-ban szerzett doktori címet. 1936 óta – meghívás folytán – folyamatosan működött a *dr. Mozsonyi Sándor* professzor vezette Gyógyszerészeti Intézetben, előbb mint díjtalan gyakornok, majd fizetéstelen tanársegéd, később díjas gyakornok. Folytatólag tanársegéd lett, majd 1947-ben adjunktusi és 1956-ban docensi kinevezést nyert.

Még nem volt 30 éves, amikor az egyetem orvos karától magántanári képesítést kapott *„Galenikumok vizsgálata"* tárgykörből.

1953-ban addigi munkássága alapján megkapta a kandidátusi minősítést (azzal, hogy tudományos munkássága megközelíti a doktori fokozat követelményeit). 1981-ben a TMB a nyilvános vitát követően a „Gyógyszerészeti tudományok doktora" címet adta.

Budapesti működés

A Gyógyszerészeti Intézet oktató munkájában nagy mértékben vett részt. A későbbiekben emellett megtartotta magántanári előadásait is. Az államvizsgák megindulásától szakvizsgáztató volt. Rektori megbízásból számos alkalommal különféle bizottságokban működött, részben mint vezető.

Kiterjedt kutatómunkát folytatott, ezek között több olyan eljárás volt, amit hazai vonatkozásban elsőként alkalmazott (kromatográfiás, fluoreszcenciás és többféle műszeres vizsgálat). 1947-ben jelent meg első könyve *Gyógyszervizsgálat* címen (tan- és szakkönyv). Új eljárást dolgozott ki kis mennyiségű szulfanilamid-származékok kvantitatív vizsgálatára. Behatóan foglalkoztatta a gyógyszer-analitika, s több mikroanalitikai eljárást dolgozott ki.

Az intézetben mint laborvezető a 40-es évek elejétől közvetlenül irányította jelentős számú gyógyszerészdisszertáns értekezésének munkáját. Már akkor – megkeresés folytán – több ipari-gyógyszertechnológiai, ill. analitikai kutatásban vett részt és ilyen kutatásokat folytatott. A gyógyszerész-továbbképzésbe előadások tartásával már a 40-es években bekapcsolódott, majd az 50-es évek elejétől meghívás folytán szerte az országban sok továbbképző előadást tartott. Mint előadó részt vett a gyógyszerész szakfelügyelők képzésére indított tanfolyamokon, majd később más továbbképző tanfolyamokon. Az időközben megindult *„A gyógyszerész"* folyóirat belső munkatársa és rovatvezetője volt. Több továbbképző brossurát írt, amelyek közül egy Csehszlovákiában is kiadásra került.

1948-ban a szabadságharc centenáriumi ünnepségek és konferencia alkalmával a Rendező Bizottság titkári feladatait látta el. A *Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság* vezetőségében már a 40-es évek végén működött mint jegyző. A Társaság megszüntetése után megalakult *Gyógyszerész Szakcsoport* alelnökévé választották.

A korszerű gyógyszertechnológia egyik első alkalmazója volt (szemcseppkészítés, mikrobiológiai tartósítás, infravörös sugárzás, demineralizált víz stb.). Számos újítását fogadták el. Több technológiai kutatási eredménye felvételt nyert a Gyógyszerkönyvbe.

Külföldön is megjelent dolgozatai alapján korábban mint gyógyszer-analitikus, majd mint gyógyszertechnológiai szakember határainkon túl is ismertté vált, s számos alkalommal nyert személyére szóló meghívást külföldi konferenciákra, kongresszusokra.

1949 és 1954 között az Egészségügyi Minisztérium megbízásából részt vett az V. Magyar Gyógyszerkönyv szerkesztésében, sőt, az V. Gyógyszerkönyv végső egyeztetésében Schulek professzor mellett szűkebb szövegező bizottságban képviselte a gyógyszertechnológiát. A FoNo első kiadásától kezdve bizottsági tagként működött. Az ETT Gyógyszerészeti Bizottságának megalakulásától folyamatos a működése.

Szegedi működés

1959-ben a Minisztertanács a Szegedi Orvostudományi Egyetem tanszékvezető egyetemi tanárává nevezte ki. Akkor az intézet neve még Gyógyszerészeti Intézet volt, amit javaslatára az Egészségügyi Minisztérium *Gyógyszertechnológiai Intézet* névre változtatott; így lett Intézete – Európában másodikként – „gyógyszertechnológiai" elnevezésű.

Négy éven át (1963–1967) az Egyetem egyedüli rektorhelyettese volt. Ezt követően 12 esztendőn keresztül (1967–1979) a Gyógyszerésztudományi Kar dékánja volt. Mint dékán az oktatást, a tudományos kutatómunkát, a nevelést, a külföldi kapcsolatokat kezdeményezéseivel korszerűen fejlesztette és elősegítette.

A budapesti tanszék vezetője, *dr. Pandula Egon* professzor halálával az akkori egészségügyi miniszter felajánlotta, hogy pályázat nélküli áthelyezéssel kerüljön vissza a pesti Intézetbe. Kedvessy professzor ezt elhárította és Szegeden maradt.

Az újjászervezett intézetben kialakította a gyógyszertechnológia tárgy elméleti és gyakorlati oktatását. Oktatási módszereiről elismerően vélekedett számos külföldi egyetem szakembere. Az új szemléletű oktatást támasztja alá már ötödik kiadásban megjelent „Gyógyszertechnológia" című tankönyve és társszerzővel írt *Tablettázás technológiája* c. könyvet. Mindkét könyv hivatalosan ajánlott tan- és szakkönyv.

Az új típusú gyógyszerész-továbbképzés és szakképzés megindításában jelentős szerepe volt. Éveken keresztül az Országos Szakgyógyszerész-képesítő Bizottság egyik alelnöki tisztét töltötte be. Intézetében folyamatosan rendeztek OTKI-továbbképző tanfolyamot és közreműködött – mint elnök – a szakképesítési vizsgáztatásban.

Tudományos kutatómunka

Nyomtatásban megjelent dolgozatainak száma meghaladja a 250-et. Ezek közül nagy számban jelentek meg külföldi szaklapokban közleményei. Több mint 350 tudományos előadásban számolt be hazai és külföldi fórumokon (mint meghívott előadó, ill. kongresszusokon). Közvetlen irányításával hat intézeti munkatársa dolgozta ki és védte meg kandidátusi értekezését. Ezen kívül két külföldi aspiráns (NDK és Szudán) munkáját irányította eredményesen. Ugyancsak közvetlen vezetésével szegedi működése alatt kb. 80 egyetemi doktori értekezést fogadtak el (gyógyszeripar, kutatóintézetek, gyógyszertárak).

Illetékes vezető fórumok megítélése szerint vezetésével az intézetben kutatási iskola létesült, aminek nemzetközi elismertsége van.

Közvetlen irányításával 25 év óta tárcaszintű kutatási munkát végeznek a biológiailag aktív vegyületek kutatásához tartozóan *„Gyógyszerformák kolloidfizikai sajátságainak és a hatóanyag szabaddá válásának tanulmányozása"* címen A legutóbbi tervperiódusban az intézet kollektíváját a SZOTE öt legkiválóbb eredményt felmutató intézete közé sorolták

Kutatási kollaborációt létesített több hazai szakintézettel és rendszeresen végeztek megbízásból kutatásokat gyógyszer- és vegyészeti ipari üzemek részére Ezen kívül az utóbbi években két NSZK gyár részére is rendszeresen végeznek kutatásokat

Szerződéses együttműködés keretében kollaborál a vezetése alatt álló intézet több külföldi szakintézettel (Greifswald, Halle, Moszkva). A kutatások során több, hazai vonatkozásban eddig nem művelt területen dolgoztak és értek el eredményeket A IMB megbízásából számos kandidátusi értekezés opponense volt és a nyilvános védéseken töltött be elnöki tisztet

Szakmai, közéleti és társadalmi tevékenység

Az EIT, utóbb az MIA és EüM Gyógyszerészeti és Gyógyszerkönyvi Bizottságának megalakulása óta tagja – MTA Biomérnöki és a Szegedi Akadémiai Bizottság Orvostudományi Szakbizottságában tag – Mint szerkesztő és egyeztető munkát végző megbízásból részt vett az V., majd a VI Magyar Gyógyszerkönyv szerkesztésében – A VII Gyógyszerkönyv Gyógyszertechnológiai Albizottságának elnöke – Megszűnéséig a gyógyszerészetet képviselte az Egészségügyi Minisztérium Felsőoktatási Kollégiumában

Korábban a Gyógyszerész Szakcsoport, majd a Magyar Gyógyszerészeti Társaság alelnöke, ezt követően két periódusban a Társaság elnöke volt E működéshez fűződik a társaság külföldi kapcsolatainak kiépítése és 1969-ben az első nagy külföldi részvétellel megtartott nemzetközi Konferencia megszervezése – Hat éven át a MOTESZ Elnökségének tagja volt, azóta folyamatosan a MOTESZ Központi Vezetőségének tagja Az *Acta Pharmaceutica Hungarica* Szerkesztő Bizottságában a lap megalakulásától kezdve tagként működik

A Hazafias Népfront Szeged Városi Bizottságának elnöke (1963–1976) – Az Országos Béketanács tagja 1965-től és e Tanács Tudományos Bizottságának tagja 1974-től (mindkét tagság folyamatos) – Az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete Központi Vezetőségének 1975-től folyamatosan alelnöke Az *Egészségügyi Munka* főszerkesztője – 10 éven át Szeged megyei Városi Tanács tagja volt

Hazai és külföldi kitüntetések, elismerések

A „Munka Érdemrend arany fokozata" 1964 és 1971, „Kiváló Gyógyszerész" 1966, „Oktatásügy Kiváló Dolgozója" 1976, „Egészségügyi Miniszteri Dicséret 1976, „Szocialista Munkáért" érdemrend 1954, a „Szegedi Orvostudományi Egyetem Kiváló Nevelője" 1979, „A Békemozgalom kitüntető jelvénye" 1970, „Szakszervezeti Munkáért" kitüntető jelvény arany fokozata 1979

Az MGYT számos kitüntető érmét kapta meg, így: *„Kazay Emlékérem"*, több évtizedes szakmai munkájáért (1980), gyógyszertechnológiai tudományos munkájáért elsőként részesült az MGYI alapitotta *„Hintz-Emlékérem"*-mel való kitüntetésben

MGYT, „Szebellédy László Emlékérem"

MGYT, „Hintz György Emlékérem"

A Halle–Wittenbergi Martin Luther Egyetem díszdoktora (1977) Az Arbeitsgemeinschaft für Pharm. Verfahrenstechnik (APV) jubileumi ezüstjelvénye (1979) – A J Purkyné Csehszlovák Orvosi Társaság tiszteletbeli tagságát 1962-ben, a vezető magyar kutatók között elsőként kapta meg – A Lengyel Gyógyszerészeti Társaság és a Szovjet Gyógyszerészeti Társaságok Szövetségének tiszteletbeli tagja (1970 és 1974) A FIP tagja 1970-től

Prof. Nikolics Károly egyik leveléből:

„... Nagyon szépen köszönöm kedves leveledet ... Szívesen gondolok vissza sok évtizedes kapcsolatunkra Hallgató koromban gyakorlatvezetőm voltál Később sokrétű együttműködésünk volt az MGYT, ETT, Gyógyszerkönyv, FoNo stb. kapcsán Igazad van, voltak kevésbé sikeres törekvések is: rajtunk kívül álló tények, személyek okozhatták De globálisan Te mindig harcosa voltál hivatásunknak, a nehéz évtizedek során is Diplomáciai érzékkel irányítottad – többek között – a Társaság ügyeit és mind a hazai, mind a nemzetközi kapcsolatok sokat erősödtek ezalatt

A nagyobbik fiam biokémikus *San Franciscoban*, szép eredményei vannak; a kisebbik fiam épületgépész-mérnök *Bécsben*, a legnagyobb építési vállalatnál osztályvezető; Mária lányunk változatlanul a *Hőgyes Endre utcá*ban adjunktus, a PhD-fokozatot is elérte A következő generáció is népes: 9 unokánk és 2 dédunokánk van

Régi barátsággal,
szeretettel köszöntlek:
Karcsi [Sopron, 1998 szept 5]"

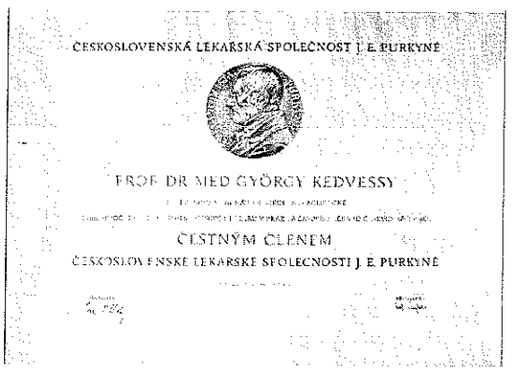

1962 A J Purkyné Csehszlovák Orvosi Társaság tiszteletbeli tagja

70-dik születésnapja alkalmából rendezett ünnepségen Kedvessy professzort Nikolics Károly prof., az MGYT elnöke köszönti, Szeged, 1984 május 3.

6.2. DR. KEDVESSSY GYÖRGY PROFESSZOR KÖSZÖNTÉSE

Acta Pharm Hung 54, 97–98 (1984)

„A magyar gyógyszerészet kiemelkedő személyisége, Kedvessy György professzor idén töltötte be 70. életévét, amely alkalomból az *Acta Pharmaceutica Hungarica* szerkesztő bizottsága is tisztelettel és szeretettel köszönti.

Kedvessy professzor 1936 óta, meghívás folytán folyamatosan dolgozott a Budapesti Egyetemi Gyógyszerészeti Intézetben, ahol széles körű tudományos munkásságával párhuzamosan a gyógyszerészhallgatók oktatását és nevelését választotta pályafutásának legfontosabb feladatául. Még nem volt 30 éves, amikor az Egyetem Orvos Kara magántanárrá habilitálta a „Galenikumok vizsgálata" tárgykörből, amely a gyógyszerészet akkori legaktuálisabb szakmai problémáit jelentette.

Tudományos munkássága elismeréseként 1953-ban kandidátusi minősítést, 1981-ben nyilvános vita alapján a gyógyszerészi tudományok doktora címet nyerte el.

Budapesti működése során a gyógyszerészhallgatók oktatásán kívül a gyakorló gyógyszerészek továbbképzésében jelentős szerepet vállalt. Oktató és kutató munkássága mellett a Magyar Gyógyszerkönyv szerkesztésében, az Egészségügyi Tudományos Tanács Gyógyszerészeti Bizottságának munkájában töltött be fontos szerepet. Az egyetem életében rektori megbízásból számos bizottságban tevékenykedett.

A korszerű gyógyszertechnológia egyik első alkalmazója, nevéhez fűződik többek között a korszerű hazai szemcseppkészítés kifejlesztése, a mikrobiológiai tartósítás gyakorlati alkalmazhatóságának megalapozása, kidolgozta az infravörös sugárzás technikai feltételeit a gyógyszertechnológiában stb. Több technológiai kutatási eredménye került be a hazai gyógyszerkönyvekbe. Igen kiterjedt tudományos kutatómunkát folytatott, s ezek között több olyan eljárás volt, amit hazai vonatkozásban elsőként alkalmazott. Nyomtatásban megjelent dolgozatainak száma meghaladja a 250-et. Több mint 350 tudományos előadásban számolt be eredményeiről hazai és külföldi fórumokon. Első monográfiája *„Gyógyszervizsgálat"* címmel 1947-ben jelent meg. Gyógyszertechnológiai tárgykörű tankönyvei a hazai egyetemi oktatás gerincét képezik ma is.

Életében új fejezetet jelentett, amikor a Minisztertanács a Szegedi Orvostudományi Egyetem tanszékvezető egyetemi tanárává nevezte ki. 1963-tól 1967-ig az egyetem egyedüli rektorhelyettese volt. Ezt követően 12 éven át a Gyógyszerésztudományi Kar dékáni tisztét látta el.

Közvetlen irányításával, szegedi működése alatt, mintegy 80 egyetemi doktori értekezés került elfogadásra. A *„Gyógyszerformák kolloidfizikai sajátságainak és a hatóanyag szabaddá válásának tanulmányozása"* címen általa irányított kutatások eredményeként az Intézetet a legutóbbi tervperiódusban a Szegedi Orvostudományi Egyetemen az öt legkiválóbb közé sorolták.

A különböző bizottságokban vállalt tevékenységén kívül a szakmai közéleti munkákból is kiemelkedő részt vállal. Az MTA és az Egészségügyi Minisztérium Gyógyszerészeti és Gyógyszerkönyvi Bizottsága, a Magyar Gyógyszerkönyv, a Formulae Normales szerkesztő bizottságaiban irányító szerepet tölt be. A Magyar Gyógyszerészeti Társaság alelnöke, majd két periódusban elnöke volt. A MOTESZ elnökségének, majd utóbb központi vezetőségének tagja. Az Acta Pharmaceutica Hungarica szerkesztő bizottságában a lap megalakulásától kezdve tagként működik.

Érdemei elismeréseként számos hazai és külföldi kitüntetést kapott. A Halle–Wittembergi Martin Luther Egyetem díszdoktora. A J. E. Purkyné Csehszlovák Orvosi Társaság tiszteletbeli tagja, a Lengyel Gyógyszerészeti Társaságnak és a Szovjet Gyógyszerészeti Társaságok Szövetségének tiszteletbeli tagja.

A Hazafias Népfront Szeged városi Bizottságának több éven át volt az elnöke. Az Országos Béketanácsban és az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete Központ Vezetőségében aktív részvételt vállalt.

Kedvessy professzor rendkívül széles körű tevékenységének eddigi nagyon rövid és tömör összegzése érzékeltetni kívánta a magyar gyógyszerészet történetében betöltött kiemelkedő szerepét.

Kívánjuk, hogy az eddigiekhez hasonló aktivitással, széles skálán járuljon továbbra is hozzá a magyar gyógyszerészet hírnevének öregbítéséhez, amelyhez ezúton is jó egészséget kíván a

Szerkesztő Bizottság"

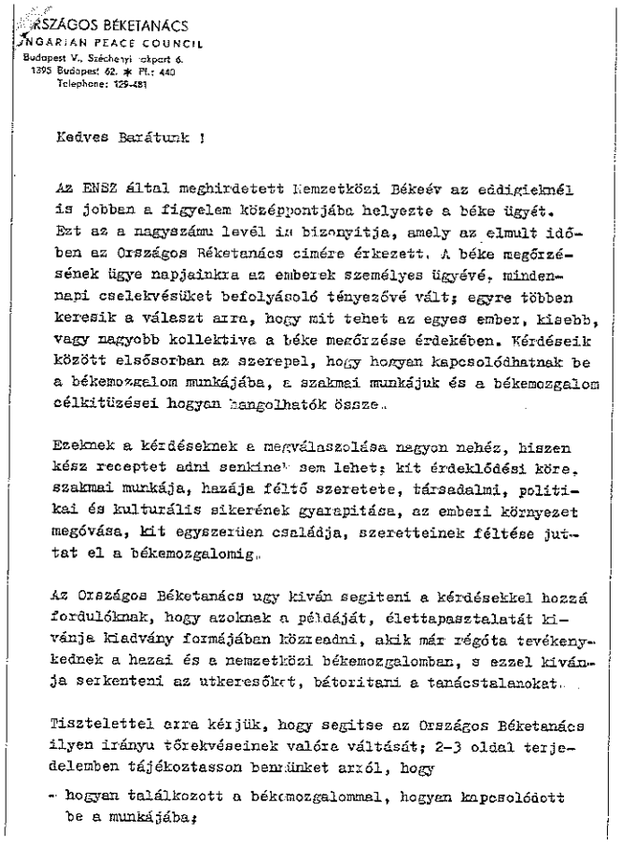

ORSZÁGOS BÉKETANÁCS
HUNGARIAN PEACE COUNCIL
Budapest V., Széchenyi rakpart 6.
1395 Budapest 62. ✱ Pf.: 440
Telephone: 129-481

Kedves Barátunk !

Az ENSZ által meghirdetett Nemzetközi Békeév az eddigieknél is jobban a figyelem középpontjába helyezte a béke ügyét. Ezt az a nagyszámu levél is bizonyitja, amely az elmult időben az Országos Béketanács címére érkezett. A béke megőrzésének ügye napjainkra az emberek személyes ügyévé, mindennapi cselekvésüket befolyásoló tényezővé vált; egyre többen keresik a választ arra, hogy mit tehet az egyes ember, kisebb, vagy nagyobb kollektiva a béke megőrzése érdekében. Kérdéseik között elsősorban az szerepel, hogy hogyan kapcsolódhatnak be a békemozgalom munkájába, a szakmai munkájuk és a békemozgalom célkitüzései hogyan hangolhatók össze.

Ezeknek a kérdéseknek a megválaszolása nagyon nehéz, hiszen kész receptet adni senkinek sem lehet; kit érdeklődési köre, szakmai munkája, hazája féltő szeretete, társadalmi, politikai és kulturális sikerének gyarapitása, az emberi környezet megóvása, kit egyszerüen családja, szeretteinek féltése juttat el a békemozgalomig.

Az Országos Béketanács ugy kiván segiteni a kérdésekkel hozzá fordulóknak, hogy azoknak a példáját, élettapasztalatát kivánja kiadvány formájában közreadni, akik már régóta tevékenykednek a hazai és a nemzetközi békemozgalomban, s ezzel kivánja serkenteni az utkeresőket, bátoritani a tanácstalanokat.

Tisztelettel arra kérjük, hogy segitse az Országos Béketanács ilyen irányu törekvéseinek valóra váltását; 2-3 oldal terjedelemben tájékoztasson bennünket arról, hogy

- hogyan találkozott a békemozgalommal, hogyan kapcsolódott be a munkájába;

1986: Az Országos Béketanács levele (részlet)

6.3. Harminc éves a SZOTE Gyógyszerésztudományi Kar

1987 Karunk 30 éves évfordulójára megjelentetett Meghívó címlapja *Gyógyszerészet* 33(10), 553 (1989)

Gyógyszerészet 32(2), 104 (1988) és 32(12), 631–632 (1988)

A *Szeged MEDINFO Workshops*-sorozat keretében, 1987. szeptember 26-án szinten tartó *„Gyógyszerész-továbbképzés '87"* rendezvényt szerveztünk. Köszöntőjében *dr. Kata Mihály* egyetemi docens, dékánhelyettes, a Rendező Bizottság elnöke üdvözölte a gyógyszerészek megjelent vezető egyéniségeit, kiemelten *dr. Kedvessy György prof. emeritust* is. Egyúttal megemlékezett a Kar 1957-ben történt megalapításáról. A rendezvényt *dr. Szilárd János* egyetemi tanár, rektor nyitotta meg. Bevezetőben *dr. Selmeczi Béla* tanszékvezető egyetemi tanár, dékán: *„A Gyógyszerésztudományi Kar tervei a gyógyszerészképzésben és -továbbképzésben"* címmel tartott nagy érdeklődéssel kísért előadást.

Az egész napos és költségmentes (!) eseményre országunk területéről mintegy 250 kolléga utazott Szegedre, akik – húsz fiatal tapasztalt gyógyszerész – aktuális és korszerű előadását hallgatták meg.

6.4. Kedvessy György professzor 75 éves

Acta Pharmaceutica Hungarica 59, 97–98 (1989)

„Őszinte tisztelettel és szeretettel köszöntjük Dr. Dr. h. c. Kedvessy György ny. tanszékvezető egyetemi tanárt, a magyar gyógyszerészet kiemelkedő személyiségét 75. születésnapja alkalmából.

E sorokban nem kívánjuk Kedvessy professzor életrajzi adatait, szakmai és társadalmi–közéleti tevékenységét részleteiben felsorolni, hiszen ezek a hazai körökben jól ismertek, sőt kimagasló tudományos munkássága nemzetközi vonatkozásban sem ismeretlen. Az ötévenkénti jubiláló évfordulók írásai, amelyek közül a legutóbbi 1984-ben, 70. születésnapja alkalmából jelent meg, részletekbe menően számba veszik több mint félévszázados egyetemi és közéleti pályafutását.

Kortársai, munkatársai és tanítványai jól ismerik Kedvessy György professzor életútját: törekvéseit a magyar gyógyszerésztársadalom összefogásáért; kiemelkedő szervezési, oktató–nevelő, tudományos és közéleti tevékenységét; a szegedi Gyógyszerésztudományi Kar fejlesztésében kifejtett érdemeit; a vezetése alatt álló Gyógyszertechnológiai Intézetben általa kialakított, határainkon túl is elismert tudományos iskolát. Gazdag életútja, sokoldalú eddigi munkássága tehát teljesen összefonódott a gyógyszerészet hazai fejlődésével.

1959 óta, amikor a Minisztertanács tanszékvezető egyetemi tanárrá nevezte ki, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Gyógyszerésztudományi Kar életében igen jelentős funkciókat töltött be: négy éven át az Egyetem egyedüli rektorhelyettese, majd ezt követően 12 éven át a Kar dékánja volt. E megbízatásait igen nagy felelősségtudattal, átlagon felüli ambícióval látta el. 25 éves tanszékvezetői működése során kialakította a gyógyszertechnológia tárgy korszerű elméleti és gyakorlati oktatását.

A különböző szakmai bizottságokban vállalt munka mellett társadalmi–közéleti tevékenysége ugyancsak kimagasló volt. A Magyar Gyógyszerészeti Társaságnak alelnöke, majd két periódusban elnöke volt. Aktív részvételt vállalt a Hazafias Népfront és az Országos Béketanács munkájában, jelenleg is alelnöke az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének.

Érdemei elismeréseként számos hazai és külföldi kitüntetést kapott. Tiszteletbeli tagja több külföldi tudományos társaságnak, 1977-ben a Halle–Wittenbergi Martin Luther Egyetem díszdoktorává fogadta.

Kedvessy professzor sokszínű egyéniségét igen nehéz néhány sorban jellemezni. Hatalmas munkabírása és szívóssága közismert volt. Munkatársaival szemben minden vonatkozásban nagy követelményeket támasztott, ezek teljesítését azonban azzal is elősegítette, hogy a mércét saját maga számára állította a legmagasabbra. Munkahelyét mindig a második otthonának tekintette, amire jellemző, hogy nyugdíjba vonulását követően is rendszeresen látogatja az intézetet és értékes tanácsaival, javaslataival segíti volt munkatársai további eredményes működését.

A jubiláló Kedvessy professzornak tartalmas életútja ezen jelentős mérföldkövénél kívánunk mindannyian jó erőt, egészséget, örömet hivatása további műveléséhez és a magánéletben egyaránt. A gyógyszerészet előtt álló feladatok megoldásában továbbra is számítunk segítőkész együttműködésére.

Kérjük fogadja szeretettel őszinte megbecsülésünk jeleként a számára tisztelettel ajánlott és a szaklap e számában megjelent tudományos közleményeket.

Selmeczi Béla"

Dr. Dr. h. c. Kedvessy György nyugalmazott egyetemi tanár 75. születésnapja tiszteletére *Szabóné Révész Piroska, ifj. Regdon Géza, Ugriné Hunyadvári Éva, Pintyéné Hódi Klára* és *Hadi I. A.* első szerzők és szerzőtársaik ajánlottak dolgozatot.

6.5. Levél a FoNo szerkesztésével kapcsolatban

Paál Tamás OGYI főigazgató részére (4 oldal Részletek)

„Március 21-én kelt levelem célja az volt, hogy megismerjem az Intézetbe (OGYI) érkezett véleményeket, ti ilyeneket nem kaptam.

Jól tudom, hogy a FoNo az OGYI kiadványa és az Intézet hatósági jogkörrel rendelkezik, de mint a Szerkesztő Bizottság elnöke, *az én nevemmel jelent meg,* tehát bizonyos presztizskérdés mégiscsak érint engem

Az orvosoktól és a gyógyszerészektől javaslatokat kértünk Különösen sok hasznos javaslat érkezett a gyógyszerészektől, amelyeket fel is dolgoztunk Ennek ellenére – főként *Pataki István dr* ellenvéleményére – ezek többsége nem került felvételre

Az Orvosi Albizottság – főként annak elnöke – folyamatosan nehézségeket okozott (őt az OGYI akkori főigazgatója bízta meg, megkérdezésem nélkül) Pedig nekem figyelembe kellett volna vennem az Orvosi Albizottság véleményét is Pataki dr távolmaradásával és feladatellátásának késedelmével is gátolta a munkát *Siftár dr.* mint titkár munkáját is gátolta. Az OGYI még a gépírást sem biztosította A késedelem oka nem a Szerkesztő Bizottság

Az új előíratok kipróbálásának kérdését újra tárgyaltam *Katona Kálmán*nal, aki az Albizottság titkára – és az OGYI munkatársa – volt. Ő írta: a gyógyszertárakat (és másokat) Bayer István akkori főigazgató kérte fel (nekem erre tényleg nem volt jogköröm) A beérkezett tapasztalatokat figyelembe vettük

Kértem, hogy az új ható- és segédanyagok a FoNo megjelenéséig rendelkezésre álljanak. Ez a Főhatóság feladata lett volna Ha már az OGYI elfogadta a FoNo előíratait, elvárható lett volna a szükséges feltételek biztosítása (anyagok beszerzésének szorgalmazása a Főhatóságnál) Beterjesztésemnek, sajnos, nem lett eredménye

Külön gond, hogy a ható- és segédanyagok minősége sem állandó, főként az importcikkek esetében Valakinek ezeket ellenőriznie kellett volna

Ezzel részemről a témát befejezettnek tekintem A feladatot 1976-ban *dr Bayer István* az OGYI akkori igazgatója azzal a megjegyzéssel ruházta rám, hogy ismeri a nehézségeket, de bízott az én vezetésemmel a Bizottság működésében Sajnos, hogy 11 évi keserves munka sem hozta meg remélt eredményt, amiről – fentiek szerint – nem én tehetek

Szeged, 1989 április 18

Tisztelettel

Dr Kedvessy György
ny. egyetemi tanár"

6.6. Beszélgetősarok, 1992-ben: *„Az egyén és társadalom szolgálata"*

Beszélgetés Kedvessy György professzorral *Gyógyszerészet* 36(5), 285–295 (1992)

– *„Professzor Úr! Köszönjük, hogy felkérésünket elfogadta és szíves vendéglátását élvezve ülhetünk e történelmet idéző családi otthonban Szegeden Az Ön életútja átíveli századunkat és átvezet a magyar gyógyszerészet történetének, eseményeinek igen jelentős szakaszain Ezért nem kis várakozással kopogtattunk be professzor úrhoz és reméljük, hogy a magyar gyógyszerészek érdeklődéssel olvassák azt a „történelmi" anyagot, amit ez a beszélgetés felidéz a múltból Mindenekelőtt azonban – most már rovatunk „hagyományainak" megfelelően – szeretnénk megtudni, hogy milyen szerepet játszott a gyógyszerészet iránti elkötelezettségében a családi indíttatás és hogyan került a pályára?*

– Jócskán túljutva a 70 életévemen egy ilyen kedves felkérés kapcsán és baráti társaság keretében visszagondolva életem legfontosabb állomásaira nagyon sok minden elevenedik fel bennem Eseménydús volt az életem, színes évtizedek vannak mögöttem, viszont nemcsak a szépre emlékezem, mivel utamnak voltak keserű, történelem szabta megpróbáltatásokkal tarkított szakaszai is

Édesapám malomhivatalnok volt Pesten, így annak, hogy a gyógyszerészi pályára kerültem az volt az egyedüli indítéka, hogy unokabátyám a Tolna megyei Tevelen élete vége felé egy kis gyógyszertár tulajdonosa lett és ennek kapcsán a család úgy tervezte, hogy a gyógyszertár majd az én tulajdonomba kerül Ez VI.-os gimnazista koromban történt

A családot azonban rendkívül súlyosan érintette az 1929-ben kezdődött világgazdasági válság, amelyben édesapám munkahelye is tönkrement Emiatt nagyon nehéz körülmények között fejeztem be gimnáziumi tanulmányaimat a ciszterci rend gimnáziumában, Budán Helyzetem, helyzetünk javításáért latinra és matematikára tanítottam fiatalabb diáktársaimat, természetesen pénzért Később, egyetemi tanulmányaim időszakában is ezt kellett tennem, sőt, még disszertáns koromban is rákényszerültem a többletmunkára és

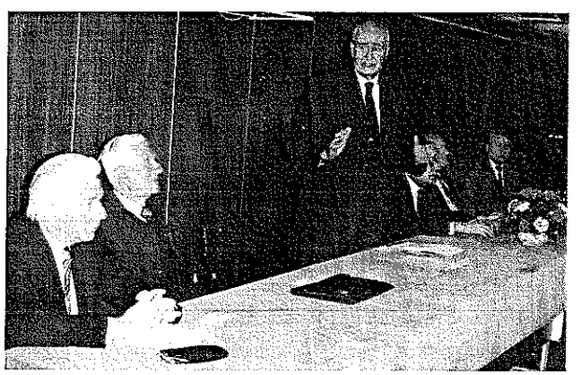

Prof. Kedvessy György – Dávid professzor centenáriumi ünnepsége elnökségében – dr Regdon Géza egy. docens, prof. dr. Nikolics Károly és mások társaságában, 1989 okt 14 *Gyógyszerészet* 33(10), 507–510 (1989)

minden hétvégén kijártam Kistarcsára, ahol szombaton délről vasárnap este tíz óráig dolgoztam a helyi gyógyszertárban Ez sem volt csekélység, mivel közben az egyetemen tanulmányaimat is végeznem kellett.

Pályafutásom 1932-ben unokabátyám közbenjárásával és segítségével kezdődött el, amikor gyógyszerészgyakornok lettem Budapesten Kitűnő érettségim ellenére is szükség volt a közbenjárásra, mert ez idő tájt érvényben volt egy bizonyos *numerus clausus* és a gyógyszerészek közötti nagy munkanélküliség miatt elsősorban a patikatulajdonosok gyermekeit vették fel. Már gimnazista koromban is lejártam nyaranta Tevelre és azt mondhatom, hogy tulajdonképpen ott ismerkedtem meg a gyógyszerészi pályával, de miután letettem a gyógyszerészgyakornoki vizsgát, a szünetekben unokabátyámnál „gyógyszerész" voltam már a diploma előtt is. A teveli munka lehetősége egy ideig még egyetemi oktatói éveim alatt is megmaradt, azonban az unokabátyám közben meghalt, és felesége pedig a haszonélvezet révén gondnokot fogadott.

Dr. Kedvessy György professzor és dr. Rácz István, a Gyógyszertechnológiai Szakosztály elnöke, mögötte dr. Kovács Béla, a Szakosztály titkára (takarásban)

– Milyen volt a gazdasági válságot követő és a háborút megelőző időszakban a tudományos indulás a budapesti egyetemen?

– Sokirányú elfoglaltsággal járó szép szakasza volt ez életemnek 1936-ban vettem kézhez diplomámat és még ebben az évben meghívást kaptam a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemre *Mozsonyi Sándor* professzor intézetébe. Az akkori szokások szerint az orvoskari dékán „örvendetes tudomás és miheztartás végett" értesített, hogy „az Orvoskar Tanácsa díjtalan gyakornokká" nevezett ki A díjtalan gyakornokság jövedelmet nem jelentett. Dolgozhattam az intézetben, de ezt nem honorálták, mert Mozsonyi semmilyen anyagi lehetőséget nem tudott biztosítani számomra Csupán másfél év multával kaptam egy „fél" gyakornoki fizetést, ami akkor 78 Pengő volt

Az akkori szokásoknak megfelelően az abszolutórium megszerzéséhez újabb két évre be kellett iratkozni az egyetemre és közben a disszertáció elkészítéshez szükséges laboratóriumi munkákat is elvégezni A témát Mozsonyitól kaptam, és míg el nem készültem vele, az intézeti referáló üléseken rendszeresen be kellett számolnom a munka állásáról. 1938-ban nyertem el a gyógyszerészdoktori fokozatot Disszertációs munkámban – amelynek címe „Galenusi készítmények vizsgálata" – főként extraktumok és tinktúrák vizsgálatát végeztem, túlnyomórészt kémiai módszerekkel.

Ez idő alatt a nyári szünetekben Vasváron kétszer is két-két hónapot gyógyszerészsegédként dolgoztam és utólag elmondhatom, hogy a teveli, a kistarcsai és a vasvári gyógyszertári munka a későbbiekben nagy segítségemre volt az egyetemi tudományos-elméleti munkámnál.

– A fiatalságnak vannak sajátos, az életkorhoz kapcsolódó magánéleti vonatkozásai is. A sokirányú elfoglaltság mellett jutott-e másra is idő?

– Bár tényleg nagyon sokat dolgoztam, az élet természetesen nemcsak tudományból és munkából állt, hanem jutott idő szórakozásra is Szerettem a vidám társaságot, nem voltam a világtól elzárkózó, magába visszavonuló ember. Nagyon sokszor elmentem táncos mulatságokra, sőt házi összejövetelekre is és szívesen vettem részt nemcsak szakmai, hanem más társaságok rendezvényein is

– Mikorra professzor úr megszerezte a doktori címet, már nagyon közel volt a világháború, katonai és politikai döntések sora befolyásolta nemcsak az ország, hanem egész Európa életét. Hogyan élte át ezt az időszakot fiatal kutatóként, oktatóként?

– Nehéz volt becsülettel talpon maradni ezekben az átmeneti években. A becsületes munka – amit a szüleimtől tanultam – sajnos nagyon sokszor kevésnek bizonyult a nyugodt munkához, a tudományos és szakmai előmenetelhez. Politikával nem foglalkoztam, semmilyen pártnak nem voltam tagja, ennek ellenére '38–39-től kezdődően – és persze utána is – a politika sokszor beleszólt az életembe. Az akkori szélsőjobboldali akarat az Intézet életét is befolyásolta, a politikai törekvések nem csekély nyomást gyakoroltak Mozsonyi professzorra, s ennek voltak következményei is

Már régen fizetéstelen adjunktusként dogoztam, de egy, az akkori rendszerhez közel álló intézeti kolléga (akinek tudományos munkája lényegében nem is volt) arra kényszerítette Mozsonyit, hogy ne kapjam meg előtte a kinevezést, így professzor úr egyszerre adta át mindkettőnknek az okmányokat Hadd említsem példaként azt is, hogy 1941-re már lett volna tudományos alapom a magántanári képesítés megszerzésére, mégis várnom kellett, mert szintén volt valaki, az akkori politikához hasonlóképpen közel álló személy, aki csak '43-ra lehetett magántanár.

A háborús időszak túlélésében fontos szerepet játszott, hogy a '40-es évek elejétől volt egy mellékfoglalkozásom is Egy neves, gyógynövényeket exportáló vállalat, a *„Pantodrog"* felkért gyógynövények minősítésére. Abban az időben különösen az anyarozs exportja volt igen jelentős, amelyet nagy mennyiségben szállítottak Svájcba. Az anyarozs-alkaloidok kvantitatív meghatározására addigra egy biológiai és egy kémiai módszerem is volt és ezek alapján végeztem az ellenőrző méréseket Éveken át tanácsadója is voltam a vállalatnak, amiért dotációt kaptam, sőt, mivel azokban az években nagy hiányok voltak nemcsak gyógyszerekből, hanem teákból is, a hársfa levelének erjesztésével kidolgoztam a *„Pantaroma"*-teát. Ennek a forgalma nagyon felfutott és ez alapján is kaptam dotációt, úgyhogy a háborús éveket viszonylag konszolidált anyagi viszonyok között élhettem át

– Professzor úr említette, hogy elnyerte a magántanári fokozatot. Az utóbbi évtizedek magyarországi egyetemi-tudományos életében ez a fokozat nem játszott szerepet, a fiatalabb generációknak nem sok az ismerete erről a képesítésről Kérjük, hogy szóljon néhány szót erről is és mondja el, hogyan lett magántanár?

– A magántanári képesítésnek – ami egyébként az utóbbi évekig a nyugati országokban, különösen a két Németországban mint tudományos fokozat továbbra is elérhető volt – annak idején nagy jelentősége volt, persze, a megszerzését igen komoly feltételekhez kötötték. Amikor a magántanári kérelmemet beadtam, már közel 40 tudományos közleményem jelent meg, de a képesítés elnyeréséhez szükség volt egy ún. „átvilágítás"ra is, mert nem csak a szaktudás volt fontos. Az átvilágítás révén az emberi tulajdonságok felmérése is megtörtént és csupán ezek ismeretében döntött az Orvoskar Tanácsa, hogy alkalmas vagyok-e a magántanári képesítésre, sőt, az átvilágítást követően még vizsgát is kellett tennem és a választott témakörből az Orvoskar Tanácsa előtt előadást tartanom. Az én esetemben ez 1944 áprilisában, egy riadó- és bombamentes napon történt.

Magántanári képesítésem elnyeréséhez *Galenusi készítmények ellenőrző vizsgálata* című munkámban összegeztem kutatásaim eredményeit. Bár fokozatosan bővült az érdeklődési köröm, még ezen kutatásaim is kémiai jellegű munkák voltak és természetesen azokat a módszereket használtam, amelyekre a pesti egyetem intézetének akkori felszereltsége lehetőséget nyújtott. A hallgatók ezt követően a IV. évfolyamon rendszeresen felvették tantárgyamat és mindig szép számmal vettek részt az előadásaimon.

– Professzor úr! Mielőtt áttérnénk a háborút követő időszak emlékeinek felelevenítésére, szeretnénk egy, a háború talán legnehezebb szakaszához kapcsolódó eseményről érdeklődni. 1944 őszén a Szálasi kormány elrendelte a budapesti egyetem kitelepítését és professzor úr kényszerült arra, hogy – tudomásunk szerint akarata ellenére – Németországba menjen a hallgatókkal. Hogyan történt mindez?

– Amióta tudom, hogy ez a beszélgetés létrejön, sokat töprengtem azon, említsem-e ezt az eseményt, végülis úgy gondolom, hogy egyszer minden rossz kerüljön szóba.

1944 novemberében a Szálasi kormány elrendelte egyes ipari vállalatok mellett több intézménynek és az egyetemeknek is a Németországba telepítését. Ezt a Pázmány Péter Tudományegyetemen az Orvostudományi Kar, illetve a Klinikák szabotálták, azonban a kinevezett kormánybiztos messzemenően ragaszkodott ahhoz, hogy a gyógyszerész-, orvos- és mérnökhallgatók III. és IV. évfolyama települjön át Németországba, éspedig tanári vezetéssel.

Mozsonyi professzor ugyan nem tartotta elfogadhatónak, hogy én ilyen kényszer alatt állok, de őszintén megmondva nem is tudott megvédeni, ezért az általam megfogalmazott írásban kijelentette: kötelez, hogy a gyógyszerészhallgatókkal Németországba utazzam.

1944. december elején indultunk útnak. A csoportban még két, Kolozsvárról ide került orvosprofesszor utazott velünk és mindnyájan sok megpróbáltatáson mentünk keresztül. Breslauban [ma: Wroclav] az SS például követelte, hogy menjünk harcolni a város végébe, mivel már ott voltak az oroszok, de ettől és sok minden mástól is sikerült megmentenem a fiúkat. Hála Istennek, nem jártunk úgy, mint a mérnökhallgatók Drezdában, akik közül nagyon sokan meghaltak a gyújtóbombák következtében. Nem részletezem tovább. Németországban a nehézségek dacára oktatás is folyt, hiszen egyetemi tanári kinevezéssel mentem a hallgatókkal. 1945. októberében kerültünk haza és a gyógyszerészhallgatókat – akik nagyra értékelték a minden tekintetben őket segíteni akaró magatartásomat – veszteség nélkül hoztam magammal. Miután meggyőződtem arról, hogy szüleimnek nem esett bántódása, Budapestre érve az első dolgom volt jelentkezni Mozsonyi professzornál. Mozsonyi nagyon megörült annak, hogy mindenkit hazahoztam és keblére ölelt. Elkérte az általa aláírt utasítást és megígérte, hogy minden tekintetben a segítségemre lesz. Biztosított arról is, hogy az *Igazoló Bizottság* minden további nélkül visszahelyez állásomba. Az írást átadtam – a másolatát megtartottam magamnak – de, sajnos az események ezután már másként alakultak. Az Andrássy út 60-ban számos kérdésre kellett válaszolnom és bár abból az épületből gond nélkül ki tudtam jönni, az Igazoló Bizottság elnöke – aki eredetileg az OKI-ban működött és egy nagyon durva, vad ember volt – állásvesztésre ítélt. Jellemző az akkori állapotokra, hogy a tárgyalás során egyszer félrehívott és kérte, őszintén mondjam meg, kényszerített-e Mozsonyi professzor a kimenetelre. Erre azt mondtam, hogy *nem*, mert ha úgy válaszolok, hogy *igen*, akkor Mozsonyit azonnal félreállítják.

– Valószínű, hogy az Igazoló Bizottság döntése gondot okozott Mozsonyi professzornak, de vélhetően sokkal nagyobb problémát jelentett a fiatalon „befutott" Kedvessy Györgynek, akit a politika félreállított. Meddig tartott ez az állapot és hogyan sikerült ezen az állapoton túljutni?

– Sok munkával, mert ezen idő alatt írtam meg *Gyógyszervizsgálat* című könyvemet, ami még a régi Egyetemi Nyomda kiadásában jelent meg, de mivel jövedelmem nem volt, lényegében a család tartott el.

1985: „Még a német kitelepítésben megfogadtam, hogy fát fogok vágni" (a németországi kitelepítés alatt megtapasztalta, hogy a favágás milyen nehéz dolog, és elhatározta – ha egyszer hazakerül – idős apját nem engedi ilyen nehéz fizikai munkát végezni)

Természetesen fellebbeztem. Az akkori Népbíróságnál a Markó utcában mindent dokumentáltam, ami lehetséges volt. Még tanút is sikerült állítani, aki – többek között – a szüleimre vonatkozó életveszélyes fenyegetést is bizonyította.

A Népbíróság a tárgyalást követően felmentett és 1946 húsvét táján visszahelyezett az állásomba, azonban a személyzeti anyagomban és az értékelésben továbbra is megmaradt az állásvesztés nyoma, úgyhogy én ennek a következményeit a következő években is megszenvedtem.

– Azt hiszem, hogy sokan joggal csodálkozhatnak el azon, hogy Kedvessy György professzor, akit ma elsősorban technológusként ismer a szakma, munkássága első évtizedében doktori disszertációját, magántanári képesítését, rengeteg közleményét minőségvizsgálati

témakörben írta meg és csak később lett a gyógyszertechnológia szakavatott kutatója és oktatója. Hogyan és mikor történt meg a váltás?

– A háborút, az állásvesztést, sőt 1948-at követően is jelentékeny részem volt az intézeti tudományos-kutató munkában. Döntően még a kémia irányában működtem, hiszen elsősorban azokat a témákat kerestem – és azokból jelentek meg nagy számban dolgozataim is – amelyek a gyógyszerkészítmények minőségi ellenőrző vizsgálatával foglalkoztak. Azonban, amint már említettem, az érdeklődési területem fokozatosan bővült. Emlékeztetni szeretnék arra is, hogy a Pantaroma előállítása a '40-es évek első felében már a gyógyszertechnológiához állt közel. A későbbiekben aztán egyre határozottabban összefonódott a kutatás minőség-ellenőrző ága a technológiával, amit lényegében 1949-ben kezdtem el komolyan kutatni. Akkor magyar vonatkozásban újdonság volt a szemcseppek korszerű előállítása és én ennek kidolgozásába vetettem bele magamat. A munkám eredményei természetesen az Ötödik Magyar Gyógyszerkönyvbe is belekerültek és külföldön is jelentek meg dolgozataim, amelyek kapcsán szemészekkel kooperáltam. Ezután kutatásaim már határozottan technológiai témakörben folytatódtak, ennek következtében a későbbi „saját" területem viszonylag gyorsan és egészében ki tudott bontakozni.

Ha már a gyógyszerkönyv szóba került, hadd említsem meg, hogy annak az előkészítésében *Schulek Elemér* professzor közvetlen munkatársaként dolgoztam. Többen voltunk, akik a végső egyeztetést csináltuk, de Schulekkel élmény volt együtt dolgozni. Hasonlókat mondhatok *Végh Antal* professzorról is, aki a gyógyszerkönyv elkészítésében hasonló feladatokat látott el. Végh Antallal nemcsak az előkészítésben munkálkodtunk együtt, hanem a megjelenést követően fontos közös feladatunk volt a kollégákkal az új gyógyszerkönyv megismertetése is. Beutaztuk jóformán az egész országot és a megyékben az új gyógyszerkönyvről tartottunk előadásokat (további részletek a 3.2. alfejezetben).

– Tudományos pályafutásának jelentős eseménye volt a kandidátusi és a nagydoktori fokozat megszerzése. Mikor és hogyan lett kandidátus, majd akadémiai doktor?

– A gyógyszerészeti tudomány kandidátusa minősítést 1953-ban az akkori szokásoknak megfelelően spontán kaptam meg ún. levéllel, mert igen jelentékeny tudományos működésem volt. Ennek megszerzése külön történet. Akkor a *Tudományos Minősítő Bizottság* elnöke Schulek professzor volt. Egy alkalommal azt mondotta nekem: Te Gyurka, ne haragudj énrám! – Miért professzor úr? – Mert a te spontán tudományos minősítésedet mind a mai napig visszatartottam! – Néhány kolléga nevét közölve Schulek elmondta, hogy előbb nekik kellett megszerezni a minősítést és csak azután kerülhettem sorra én. Így kaptam meg egy éves késéssel a tudományos minősítésemet: a TMB elnöke viszont a kísérő levélben közölte, hogy addigi munkám megítélésük szerint megközelítette a nagydoktori fokozat követelményeit is.

A nagydoktori minősítést tézisek alapján, nyilvános védéssel szereztem meg 1980-ban. Persze, a téziseket nem két oldalban foglaltam össze, hanem egy terjedelmes anyagot állítottam össze. A hét tagú bizottság a *Gyógyszertechnológia, gyógyszerhatás-hasznosítás, a biológiai értékelés lehetőségei kémiai-fizikai, kolloid-fizikai módszerekkel* címmel írt tézisek alapján bírált el.

– Az '50-es évek a pesti intézetben már a „technológia" jegyében teltek és akkor már mint Mozsonyi professzor helyettese dolgozott. Azonban igazán komoly változást Professzor úr életében a szegedi meghívás jelentett.

– 1959-ben neveztek ki *Dávid Lajos* professzor utódjául; így kerültem Szegedre. Azonban már ezt megelőzően jó néhány évvel is szóba került az én szegedi áthelyezésem.

1953-ban behívtak a Minisztériumba az egyetemi főosztályra és a gyógyszerészi ügyek főelőadójának jelenlétében a következő ajánlatot tették: azonnali docensi kinevezéssel lehetőséget adnak Szegedre jönni Dávid Lajos professzor utáni utódlási joggal, „mindössze" annyi az elvárás – mivel Dávid Lajos működésével kapcsolatban több bejelentést kaptak – hogy amennyiben közvetlenül mellette működve észreveszek „valamit", ami „nem megfelelő", akkor azt a Minisztériumnak jelezzem. Dávid professzor az '50-es években úgyszólván kihívta maga ellen a sorsot, mert miközben tiltották, feltűnően mutatta meg vallásosságát és professzorként nyilvánosan ministrált a miséken.

Én ezt az ajánlatot azonnal, gondolkodás nélkül visszautasítottam és mondtam, hogy nem vagyok hajlandó a kést egy már betegeskedő ember hátába szúrni.

Dávid professzor csak később, 1958-ban nyugdíjaztatta magát, ennek ellenére 1959-ben bizonyos körök úgy fogadtak Szegeden, hogy „Pestről jön a kommunista, aki Dávid Lajos utódja lesz". Ez – főként az előzmények miatt – nekem nagyon rosszul esett. Egyrészt azért, mert soha nem voltam kommunista – életem során mindvégig hívő voltam és még a legnehezebb időkben is megtartottam a vallási kötelezettségeket – másrészt azért, mert bár az én hozzáállásom is segített megvédeni Dávid Lajost, mégsem beszélhettem róla.

Erről az eseményről sokáig hallgattam; csak néhány hónappal ezelőtt, Dávid Lajos születési centenáriumának ünnepségén, az egyik megemlékező előadásban mondottam el, hogy Dávid Lajos professzort már '53-ban nyugdíjaztatni akarták vallásos élete és bizonyos tevékenységei miatt.

– Milyen emlékei vannak Professzor úrnak a szegedi induláról?

– Az egyetemen lejövetelem időpontjában nagyon jó volt a professzori kar. Bár kevesebben is voltunk, mint most, ebbe az együttesbe nagyon könnyű és jó volt beilleszkedni, nagyon hamar megkedveltek. Mondhatom, hogy értékeltek is, hiszen négy évvel Szegedre kerülésem után egyedüli rektorhelyettese lettem az Orvostudományi Egyetemnek, majd négy év múlva a Gyógyszerész Kar dékánjává neveztek ki és ezt a tisztet szokatlanul hosszú ideig, pontosan 12 éven át töltöttem be. Ez a hosszú időtartam rendkívül ritkaság volt. Az évek során később már változott az egyetem professzori kara és nem volt mindig olyan meleg, családias az együttlét, de működésem első 15 évében (25 évig voltam tanszékvezető) sokat találkoztunk „fehér asztal" mellett és időnként vendégül láttuk egymást otthonunkban is.

A megörökölt intézet eleinte nagyon rossz körülmények között működött.

Szegedre településem után már nem sokkal megkezdtem a kollaborációt a hazai gyógyszergyárakkal és több külföldi céggel. Így kerültem kapcsolatba a külföldi gyárak közül a Goldschmidt, majd a *Dynamit Nobel* céggel, a hazai gyárak közül pedig a *Kőbányai*, a *Chinoin*,

valamint az *Egyesült Gyógyszer- és Tápszergyár* részére dolgoztunk ki eljárásokat, végeztünk megbízásból munkákat

Itt kezdtem alkalmazni azokat az eljárásokat, amik magyar vonatkozásban akkor Budapesten is és Szegeden is újszerűek voltak Az évek során sikerült négy kutató csoportot létrehozni, amelyek utódom vezetésével a mai napig is működnek

– Professzor úr engedjen meg egy közbevetőleges kérdést! 1959-ben jött tanítani Szegedre, de csak két évvel később, 1961-ben költözött ide Volt-e ennek valami „különleges" oka?

– Engem Budapestről az egyetem akkori vezetősége úgy engedett el, hogy majd visszatérek és alkalmas időben én leszek a tanszéki utóda Mozsonyinak, de a költözés elhúzódása nem emiatt történt

A másfél év pendlizés a két város között a lakáscsere elhúzódása miatt volt A rektor megkérdezte, hogy van-e Budapesten lakásom Erre azt mondtam, hogy igen, ugyanis apósom 3 szobás lakását kétfelé választottuk és annak két szobájában laktunk Ha azt mondom, hogy nincs lakásom, a Minisztérium vásárolt volna egyet Szegeden, de így cserélnem kellett, és mire ez létrejött, bizony eltelt közel két év.

– Dr. Pandula Egon, majd dr. Gyarmati László professzor halála után is szóba került-e még, hogy visszatérjen Budapestre?

– Amikor a budapesti egyetemen *Pandula Egon* professzor, majd *Gyarmati László* professzor halálával váratlanul kétszer is megüresedett a tanszék, a főhatóság részéről mindkét alkalommal meghívást kaptam Mindkétszer úgy döntöttem, hogy maradok Szegeden, mert addigra már sikerült alkalmas Intézetet és kitűnő kollektívát létrehoznom Ekkor már foglalkoztunk kolloid fizikával, biofarmáciával, a biológiai megfelelőség kérdéseivel, reológiával, vizsgáltuk a gyógyszer-felszabadulás körülményeit, foglalkoztunk Raster elektronmikroszkópos vizsgálatokkal, izotópokkal és polimorfiával Mindezek a kutatások munkatársaim igen jelentős közreműködésével folytak, valódi kollektívában dolgoztunk és ezt nem győzöm eléggé hangsúlyozni Maga a város is vonzóvá tette az itt maradást, így az Intézet kialakulása és a jó kollektíva mellett a város légköre is hozzájárult ahhoz, hogy a pesti meghívásoknak ellene mondjak.

– Professzor mint tanár, élvezhette tanítványainak ragaszkodását, tiszteletét és szeretetét – és ahogy imént is említette – hamar befogadták professzortársai is De azért adódhattak a korra jellemző és említést érdemlő események, "furcsaságok" is?

– Persze, sok furcsaság is volt Talán nem fölösleges megemlítenem, hogy legelső szegedi államvizsgámon, amikor a Rektori Hivatal megküldte az iratokat a vizsgázókról, megállapítottam, hogy az egyik jelölt iratai közül hiányzik az érettségi bizonyítvány Kiderült, hogy az illetőnek soha nem is volt érettségije, ennek ellenére elvégezte a gyógyszerészkari tanulmányokat, ugyanis az akkor főhatóság telefonált Szegedre és utasította a Rektori Hivatalt, hogy tegye lehetővé az egyetemi tanulmányokat, mert a pályázó arra érdemes A későbbiekben ilyen már nem történt, mert nagyon keményen ellenálltam.

ALEXANDER VON HUMBOLDT-STIFTUNG

Selection Department

Alexander von Humboldt-Stiftung, Jean-Paul-Str. 12, D-5300 Bonn 2

Prof. Dr. Georg Kedvessy
Pharmaceutical Technology Institute
Fac. of Pharmacy
Szegedi Orvostudomanyi Egyetem
Eötvös utca 6

H - 6701 Szeged

Bad Godesberg
Jean-Paul-Straße 12
5300 BONN 2
Telefon (0228) 833-0
Durchwahl (0228) 833- 126
Telex: 885627
Telegrammanschrift: humboldtbonn

Bonn, 5th September, 1986

III - Ad - Srcic
(bei Antwort bitte angeben)

Dear Professor Kedvessy,

The Alexander von Humboldt-Foundation would appreciate your assistance in the following matter.

We have received an application for a research-fellowship from
Dr. Stane Srcic, born in 1951,
Dept. of Pharmacy, University of Ljubljana, Yugoslavia.
From the application documents we gathered that you are familiar with the candidate's scientific work (through personal cooperation, scientific publications, etc.).

I would, therefore, be very grateful, if you could give us a short reference concerning the scientific qualification of this candidate on the basis of your experience. If there has been any closer cooperation which has resulted in joint publications we would appreciate if your reference would also indicate to what extent the applicant was concerned with these publications.

Should you have no longer contact with the applicant or should you prefer not to comment on this candidate, I would appreciate to be informed accordingly.

Your comments would be of great help to the Selection Committee and will certainly be kept strictly confidential. It is one of the Foundation's aims to sponsor only those candidates whose scientific qualifications are clearly above average. I enclose a leaflet for further information on our research-fellowship programme.

In the interest of the candidate we would appreciate receiving your reference by 3rd October, 1986.

Thanking you in advance for your cooperation, I remain
Yours sincerely,

Regine Gräfin Alegiani

PS: Dr. Srcic studied at your institute for one month.

Encl.

- Deutscher Text umseitig!

1986 Felkérés: Dr Stane Srcic (Ljubljana) véleményezése

Amikor dékán lettem, jogom és kötelességem volt a jubileumi arany-, gyémánt-, rubin- és vasdiplomák előterjesztése is. Ennek mindig megvolt a maga szabálya, mert ezt csak azok kaphatták meg, akik Egyetemünkön – beleértve a kolozsvári Ferencz József Egyetemet – szerezték meg a diplomájukat.

Egy kolléga, aki származása miatt annak idején nem nyert magyar egyetemre felvételt és Prágában a Károly Egyetemen szerezte meg gyógyszerészi oklevelét, Szegedre adta be az aranydiploma iránti kérelmét. Én mint dékán a nagyon régóta hatályos szabályzatnak megfelelően azt a határozatot hoztam, hogy az aranydiploma kiadása nálunk nem lehetséges. Erre ő feljelentett a Minisztériumban. A Minisztérium vizsgálatot rendelt el. Aminek a végeredménye az lett, hogy az illető kollégának az aranydiplomáját egyetemünkön kellett kiadni, ugyanakkor külön kellett kérnem a Minisztérium deklarációját, amelyben rögzítették, hogy a szabályoknak megfelelően jártam el.

Mai szemmel nézve akadt más furcsaság is. A 70-es évek elején – mint dékán – arra törekedtem, hogy a gyógyszerészavató ünnepségeken, amik ugyan a *Himnusszal* kezdődtek – de végül mindig az *Internacionálé* hangzott el – változtassak. Egy alkalommal azt a megbízást adtam az énekkarnak, hogy az ünnepség végén a *Szózat*ot énekeljék. Erre a városi párttitkár dörgedelmet üzent nekem: „Hát ez mi volt?" Akkor a *Szózat* éneklése egyetemi ünnepségen tilos volt.

Nem volt mindig sima a pályafutásom. Már szegedi tartózkodásom alatt kaptam a Minisztériumból egy felhívást, hogy dolgozzak ki egy tankönyvet. Én ezt meg is csináltam. Először jegyzet formájában jelent meg, azután pedig egy rövidebb könyv készült belőle. Ezt az akkori előírásoknak megfelelően átadtam a főhatóság illetékesének és vártam, hogy onnan átkerül a Medicina kiadóba, majd szerződés megkötésére kerül sor. Bizonyos idő után érdeklődtem, hogy mi van a kéziratommal? Azt a választ kaptam, hogy az égvilágon semmi, tudniillik elhatározás volt, hogy először egy másik tankönyvnek kell megjelennie és csak azután kerülhet sor az én könyvem kiadására. Így a könyv végül '63-ban jelent meg.

Persze, nagyon sok kedves momentum is volt, amire nagy örömmel emlékszem vissza. Ezek között sok olyan is volt, amit csak Szeged tudott nyújtani, mert Budapest az ottani adottságok miatt nem lett volna rá alkalmas.

– A szegedi és budapesti Kar közötti különbség hallgatóként és oktatóként is kitapintható. Mi az esetleges különbségek lényege és milyen volt Professzor úr működése idején a két Kar viszonya?

– Szeged rendkívül bensőséges, nagyon kedves hangulatú város, mindenki ismer mindenkit, az oktató nincs elérhetetlen távolságban a diáktól; Pest mindig is túlságosan nagy volt ahhoz, hogy valami hasonlóra sor kerüljön.

A két Kar között vannak koncepcionális és persze, részben személyi különbségek is. Amíg mi elsősorban a gyógyszertári igényekre figyeltünk, a pesti Kar mindig is igyekezett egy általánosabb, más területekre is megalapozottabb tematikát biztosítani, bár ezt Szegeden is fontosnak tartottuk. A nálunk végzett kollégák kellő felkészültséggel tudtak működni az iparban és a kutatásban is.

Én a legfontosabb oktatási célnak a gyógyszerhatástan megismerését tartottam. Ennek kell alárendelni a technológiát és a kémiai ágazatokat is. Nálunk az államvizsgán meg nem felelés esetén bizony volt negatív eredmény, viszont a területen dolgozó kollégáktól többször hallottam vissza, hogy a tőlünk küldött államvizsgások jól felkészültek. Diákjaink a gyakorlati munkához egészen jól tudtak alkalmazkodni, és ezt jórészt a tematikának köszönhetik. Tudom, hogy vannak viták most is egyes tárgyak kiemelt fontosságáról, azonban a különbözőségek nem olyan mértékűek, hogy az egységes gyógyszerészi diploma kézbeadását veszélyeztetnék.

Sokszor szükségszerű volt a két Karnak közös vélemény kialakítása, és bár a nézetek többször nagyon is eltértek egymástól, a jó személyes kapcsolatok mindig segítettek a megoldásban. Nagyon jól együtt tudtunk működni a mindenkori pesti dékánokkal és intézetvezetőkkel. Úgy vélem, külön is ki kell emelnem *Szász Györgyöt*. Én őt nagyra becsültem már korábban is, és miután dékán lett, azt tapasztaltam, hogy kitűnően lehet együttműködni vele. Azóta is azokban a bizottságokban, ahol ő akár elnökként, akár egyszerű tagként vesz részt a munkában, jelenléte mindenki javára válik.

– Beszélgetésünk során Professzor úr is többször szóba hozta már külföldi ismeretségeit, amelyek köztudottan igen jók. Hogyan alakultak ki ezek a kapcsolatai, és melyek azok a legfontosabb nemzetközi vonatkozású események, amelyek jelentősen befolyásolták életútját?

– Még 1939-ben nagyobb turistautat tettem Németországban. Ennek során gyógyszergyárakat is meglátogattam, majd elkezdtem német szaklapokban publikálni. Ennek a visszhangja nagyon kedvező volt, és mivel akkor még nem volt fénymásolási lehetőség, rengeteg különlenyomat-kérő lapot kaptam jeles személyiségektől. Ezek a kapcsolatok a későbbiekben is megmaradtak. Így történhetett, hogy amikor '57-ben a háború után először meghívás alapján lehetővé vált a Kelet-Berlinben megrendezett szakmai konferencián a részvételem – ezen nemcsak az akkori szocialista országok kutatói, hanem nyugati kollégák is megjelentek – sokan ismerték már a publikációkból nevemet. Akkor és ezután szinte folyamatosan jöttek létre személyes kapcsolataim sok jeles emberrel, nagy tudóssal, így pl. *Speiser, Kurt Steiger, Schulte* és *Münzel* professzorral, akik meghívtak intézeteikbe is. A későbbiekben már én is meg tudtam hívni őket és ők mindig nagyon szívesen látogattak el hozzánk, és megismerve tevékenységünket, igen elismerően vélekedtek az itteni oktatási és kutatási munkáról.

1963-ra már nagyon szoros és kellemes kapcsolatok fűztek a nyugatnémetországi gyógyszerészethez. Ennek kapcsán az egyik német egyetem részéről meghívást kaptam, hogy menjek hozzájuk kutatni 3–5 évre, vagy ha úgy gondolom, végleg, családdal együtt. Feladatom az lett volna, hogy hozzak létre egy olyan intézetet, amelyben a gyógyszertechnológiával addig nem foglalkozó kutatók megkapták volna az ismeretanyagot, aminek birtokában az akkori nyugatnémetországi 15 egyetemen a gyógyszertechnológia művelését és oktatását biztosíthatták volna. Ezt visszautasítottam, mert ekkor még Szegeden a kollektíva nem volt elég erős ahhoz, hogy itt hagyjam az intézetet. Döntésemben tehát ekkor sem személyes érdek vagy egyéb előnyök keresése vezetett, hanem a közösség szempontja.

Németországi kapcsolataim ezzel nem szakadtak meg és később barátaim tehetséges, fiatal, fizikai-kémiával, kolloid-fizikával foglalkozó kutatókat kértek ösztöndíjasként Münchenbe, Frankfurtba, de a Minisztérium ellenállása miatt ezek a kiutazások nem kerültek engedélyezésre, ugyanis az NSZK és az Egyesült Államok akkor még tabu volt. De amerre csak lehetett, kölcsönös kapcsolatokat létesítettünk; meghívások alapján mentünk külföldre, külföldi társaságok vezetői jöttek mihozzánk, kutatási és együttműködési szerződéseket kötöttünk. Éppen a meghívások révén kapcsolódtam be a FIP munkájába, úgyhogy nem is egy FIP kongresszuson üléselnöki tisztet is elláttam.

Nagyon jelentékeny eseménye volt az életemnek, hogy az APV a tagjává választott, majd 1978-ban megkaptam az ún. *„ezüst tű"*-t, ami az egyik igen jelentős kitüntetése ennek a társaságnak.

Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg

Unter dem Rektorate des ordentlichen Professors für Staatsrecht und Verfassungstheorie
Dr. sc. jur. Eberhard Poppe
verleiht die

Fakultät für Naturwissenschaften

des Wissenschaftlichen Rates der Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg
durch ihren Dekan,
den ordentlichen Professor für Botanik Dr. sc. nat. Rudolf Schubert.

Herrn Prof. Dr. GYORGY KEDVESSY

**Dekan der Pharmazeutischen Fakultät der Medizinischen Universität Szeged,
Direktor des Instituts für Pharmazeutische Technologie,
Präsident der Ungarischen Pharmazeutischen Gesellschaft**

in Anerkennung seiner grundlegenden Forschungsarbeiten auf den Gebieten der Pharmazeutischen Technologie und der Biopharmazie, im besonderen an den Beispielen der festen Peroralia und der Suppositoria,

**die Würde eines
doctor rerum naturalium honoris causa**

(Dr. rer. nat. h. c.).

Vollzogen zu Halle (Saale)
17. Oktober 1977

Der Rektor
der Martin-Luther-Universität
Halle-Wittenberg

Prof. Dr. sc. jur. E. Poppe

Der Dekan
der Fakultät
für Naturwissenschaften

Prof. Dr. rer. nat. R. Schubert

1977 Halle: Dr. h. c. oklevele

Életem és szakmai pályafutásom kiemelkedő és emlékezetes eseménye volt, amikor engem a Halle–Wittembergi Martin Luther Egyetem Természettudományi Kara az Egyetem alapításának 475 évfordulója alkalmából rendezett ünnepség keretében 1977-ben tiszteletbeli (dísz)-doktorrá *(Dr. honoris causa)* avatott. A megtiszteltetés az Egyetem intézetével évtizedeken át folytatott tudományos kollaboráció elismerésén alapult.

Az ünnepségen a német egyetemi hagyományoknak megfelelően ünnepélyes keretek között *Schubert* professzor, a TTK dékánja a „Laudatio"-ban ismertette tudományos munkásságomat, majd *Elektronmikroskopische Untersuchung der Textur von Tabletten* címen megtartottam székfoglaló előadásomat. Ezt követte az Egyetem díszes oklevelének átadása. Ez az esemény több külföldi gyógyszerészeti társaság tiszteletbeli taggá avatásom közül is kiemelkedett.

Több alkalommal kaptam felkérést arra is, hogy külföldi egyetemek professzorainak a kinevezésénél opponensi tevékenységet lássak el. Így nagyon szoros kapcsolatban voltam a pozsonyi Comenius Egyetemmel, de pl. még egy kairói professzor kinevezését is opponálnom kellett.

Halle, 1977: Prof. Kulka Frigyes és
prof. I. Reppel rektorhelyettes társaságában

A Halle–Wittembergi Egyetem TTK dékánja
„Laudatio"-ját mondja, 1977

Schubert TTK dékán átadja
az Egyetem díszoklevelét

– Professzor Úr! Ön 1968–1972 között két cikluson keresztül volt Társaságunk elnöke. Szeretnénk, ha elmondaná, hogy az MGYT elnökeként milyen szándékai voltak, mit sikerült azokból a szándékokból, elképzelésekből megvalósítania és melyek voltak azok a küzdelmek, amelyeket meg kellett harcolnia?

– Nagyon fontosnak ítéltem meg a szakma egységének megőrzését, és amikor az MGYT elnöke lettem, meg is jelentettem egy deklarációt a *Gyógyszerészet*ben, „Egységben az erő" címmel [= „Kiszélesedett feladatok": *Gyógyszerészet* 13(1), 1–2 (1969) – Kata M.]

Úgy érzem, elnöki időszakom alatt a Társaság tudományos tevékenysége jelentékenyen előrehaladt és szervezetileg is részt vettünk a tudományos továbbképzésben, amit annak idején '51-ben kezdtünk el fokozottan megvalósítani mint szakcsoport. Rengeteg továbbképző előadást tartottunk a megyékben, *Antheus* módjára az ország szinte minden zugába eljutottunk.

Kiemelten fontos szándékom volt a magyar gyógyszerészeti tudomány bemutatása kongresszusokon és konferenciákon.

Még sem teljes mértékben, de már elég széles körben nyílt meg a lehetősége a nemzetközi kapcsolatok kiépítésének. Elnöki időszakom alatt, *Zalai Károly* főtitkárral rendeztük meg az első nagy kongresszust 1969-ben, ahová 23 országból jöttek szakemberek és tartottak előadásokat. Persze, nem vetekedhettünk az '84-es FIP-pel, mert a '60-as–'70-es években nem lehetett csodát művelni. Adva voltak ún. szocialista országokbeli kapcsolatok, amelyeket a lehetőségekhez képest folyamatosan bővítettünk több európai országgal. Mindenekelőtt Svájccal kezdtünk együttműködni, mert velük mindig nagyon jó kapcsolatunk volt, de Hollandiával, Belgiummal és más országokkal is szoros kapcsolatot hoztunk létre. Én indítványoztam és kezdtem el jeles külföldi személyiségek „Tiszteletbeli tag"gá avatását. Az akkori politikai vezetéssel emiatt is jelentős vitáim voltak, de neves szaktekintélyeket, több nyugati professzort is sikerült tiszteletbeli taggá avatnunk.

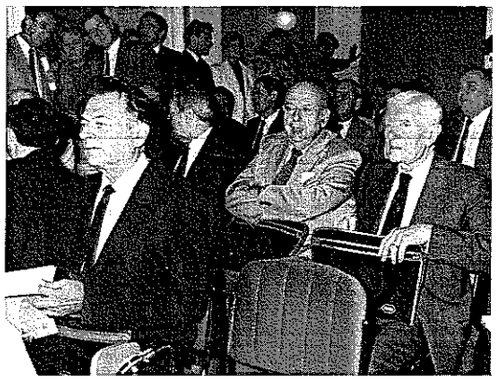

1993: A Szent-Györgyi Albert Centenáriumi ünnepségen, az előtte lévő sorban prof. Lázár György

Pályafutásomat egyébként is végigkísérte, hogy viták alapján kellett a gyógyszerészet érdekeit megvédenem. Amikor a MOTESZ megalakult, a főtitkára (meghalt, nem említem a nevét) az alapszabályban csak az orvostudományi társaságok szerepét, jelentőségét emelte ki. Én ezt kifogásoltam és kérdeztem: „Hogyan képzeled azt, hogy az alapszabályban nem szerepel a Gyógyszerészeti Társaság? Ez nem olyan kis létszámú, mint pl. a bőrgyógyászoké, hanem a legnagyobb tagságot tudja maga mögött!" Így aztán mi is belekerültünk az alapszabályba és figyelembe vették a mi szándékainkat is.

A hatvanas évek második felére vált nyilvánvalóvá, hogy nemcsak továbbképzésre, hanem szakképesítésre is szükség van és a minősítés terén is előre kell lépni. Ezért a munkatársakkal, kollégákkal egyetértve javaslatot tettünk a gyógyszerészi szakképesítés létesítésére. Ebben nagy segítséget nyújtott *Lázár Jenő,* aki teljes mértékben átlátta a helyzetet és támogatta szándékunkat. Lázár Jenőt én mindig nagyra becsültem, és most is úgy emlékezem rá, hogy sokat tett a gyógyszerészet és a gyógyszerellátás tekintélye és rendje érdekében. A törekvésünket viszont nem értették meg az orvosok és azt kérdezték, hogy ugyan miért szükséges a gyógyszerészeknek a munkájukhoz a szakképesítés?

Válaszként mindig felsoroltuk, hogy hány szakképesítésre lenne komoly igény. Legfelsőbb szinteken is sokan hitetlenkedve kérdezgettek és még azt is megkérdőjelezték, hogy lennének-e jelentkezők, akik hajlandók tanfolyamokon részt venni és a szakvizsgákat letenni. Azt válaszoltam, hogy legalább nyolcszázan várnak a vizsgára. Az első lehetséges alkalommal ezer szakvizsgázó volt! Végül Lázár Jenő elnökletével felállításra került az *Országos Szakgyógyszerészképző Bizottság,* amelynek *Végh Antal* professzorral ketten lettünk első alelnökei. Menet közben alakultak ki a szabályok és rögzítettük, hogy milyen területen, milyen ágazatokban lehet szakképesítést szerezni.

Az új lehetőséget a kollégák nagy érdeklődéssel és örömmel fogadták, sőt az akkori vezetők látva az eredményeket, érdemben ismerték el a szakképzést csakúgy, mint a doktorátust.

Az idő tájt indult harc annak érdekében, hogy kétlépcsős gyógyszerészi képzés legyen, mert egyesek a gyógyszertári gyógyszerészi működéshez három éves egyetemi képzést is elegendőnek tartottak. A felsőoktatás helyzetéről egy bizottság irányításával 1970–72-ben készült egy országos felmérés, amely többek között ezzel is foglalkozott. A bizottság elnöke *Ortutay Gyula* volt, a gyógyszerészetet én képviseltem. Voltak olyan vitapartnerek is abban a bizottságban, akik – mint az ELTE akkori matematikus végzettségű rektora – letették a voksukat amellett, hogy három év bőven elegendő ahhoz, hogy a patikus a doboz gyógyszert kiadja. E koncepciónak még a gyógyszerészek között is voltak támogatói, ugyan szám szerint kevesen, de számottevő emberek. A kétlépcsős képzést akkor is a leghatározottabban elleneztem, és végül is az átszervezést sikerült elkerülnünk.

– Professzor úr említette a Nemzetközi Gyógyszerész Szövetséget. Hadd kérdezzük meg, hogy amikor Társaságunk elnöke volt, hogyan alakult a kapcsolat a FIP-pel?

– Kiemelten fontosnak ítéltük meg a FIP-pel az együttműködés rendezését, és olyannyira jó kapcsolatokat sikerült akkorra kiépítenünk, hogy még az 1973-as FIP kongresszus budapesti megrendezésének ötlete is felvetődött. Még '72-ben bejelentettem, hogy nagyon szívesen rendeznénk meg '73-ban Budapesten a FIP kongresszust. A FIP vezetőség egyik ülésén Washingtonban *Zalai Károly* főtitkár már a konkrét előkészítést is elkezdte, de megint beleszólt a politika. A FIP vezetősége előírta, hogy valamennyi tagországának, illetve társaságának lehetőséget kell kapnia a részvételre. Ide kellett volna hívni Tajvan és Kína, Izrael és még néhány harmadik világbeli ország társaságát, de ezek az akkori magyar politika számára „nem szeretem" országok voltak, így a külügyminisztérium nem engedte a meghívó elküldését.

1973: FIP Kongresszus, Stockholm

Hogy ez mennyire komoly tiltás volt, hadd említsek megint egy példát. Volt olyan eset, hogy akkoriban – nem a mi kongresszusunkra és meghívásunkra – delegáció érkezett Tajvanról és a Ferihegyi tranzitváróban kellett éjszakázniuk, majd a következő repülőgéppel visszamenni, mert nem léphettek be az országba. Nem tudtunk tehát felelősséggel vállalni, bármennyire is szerettük volna, hogy valamennyi országot beengedik az országba, ezért a FIP vezetősége úgy döntött, hogy a „Duna királynője" helyett az „Észak királynője" Stockholm, ill. Svédország kapja a rendezés jogát.

– Professzor Úr! Ha már bizonyos fokig többször is átcsúsztunk a politika területére is, engedje meg, hogy az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetében hosszú időn keresztül betöltött alelnöki tisztségéről is érdeklődjünk. Hogyan értékeli ezt a funkcióját és egyéb társadalmi szerepvállalásait?

– Én úgy éreztem, hogy Szegeden a gyógyszerésztársadalom vezető pozíciójában dolgozva azzal a várossal és annak társadalmával, amelyben élek és dolgozom, kapcsolatot kell keresnem. Így kerültem be olyan társadalmi testületekbe, amelyekbe az akkori körülmények között a jó szándék vezetett. Így lettem a Hazafias Népfront városi elnöke, majd városi tanácstag, valamint az Országos Béketanács tagja. Az említett funkciókat jó szándékkal vállaltam és azt vallottam, egyesítsük az erőket, tegyük meg mindazt, amit a nemzet elvár tőlünk. Meg nem alkuvó voltam, a lelkiismeretem ellenében sosem cselekedtem és sohasem tértem el az otthonról hozott becsületes, tisztességes életűttől.

1975-ben kerestek meg azzal, hogy a népfront városi elnöki funkciója helyett szakszervezeti feladatot vállaljak. Én a szakszervezettel azelőtt különösebben nem foglalkoztam, mert csupán egyszerű tag voltam, de a soron következő kongresszuson *Végh Antal* professzor úr utódjaként megválasztottak az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete alelnökévé annak ellenére, hogy sem az orvosok, sem az egészségügyi dolgozók nem ismertek.

Ez nagyon érdekes feladatkör volt, mert az egészségügy 280 ezer dolgozójának a problémáival az akkori elnökség intenzíven foglalkozott, és sajnos szép számmal voltak jelei annak, hogy az egészségügyi dolgozók megélhetésében, az egészségügy szervezésében, az irányításban, az Egészségügyi Minisztérium tevékenységében növekvő hiányosságok vannak. Ezekkel a problémákkal az elnökségi, ill. a központi vezetőségi üléseken közelebbről is megismerkedhettem. Ezeken a tárgyalásokon sokszor elnöki funkciót is elláttam, mert arra alkalmasnak tartottak.

Az elnökség megbízásából a gyógyszerészet továbblépésének, haladásának lehetőségét keresve egy *ad hoc* bizottság élén igen intenzív felmérést végeztem – ez kb. egy évig tartott – bevonva minden gyógyszerész illetékest. A központokat, a Társaságot és másokat is meghallgatva a gyógyszerellátás egész helyzetéről egy nagyon részletes jelentést készítettem és eljuttattam az Egészségügyi Minisztériumba. Megállapítottuk, hogy a gyógyszernagyiparnak óriási rezsivel, apparátussal dolgozva nem érdeke kis forgalmú készítmények gyártása. Talán én mondtam ki az országban először – még a hetvenes években – hogy a galenusi laborok erre alkalmassá tehetők. Ezeknek minden jog és lehetőség biztosításával már rég át lehetett volna adni egyik vagy másik készítmény előállítását, természetesen úgy, hogy anyagilag is megérje nekik. Meg kell mondjam őszintén, a felmérésnek sajnos nem lett különösebb eredménye, a jelentés valószínű valamelyik minisztériumi fiókban elakadt.

Abban az időszakban, amikor szakszervezeti alelnök voltam, az Országgyűlés Szociális és Egészségügyi Bizottsága egyik ülése hosszas előkészítés után megtárgyalta a gyógyszerellátás helyzetét. Ezen *Nikolics Károllyal* és *Stenszky Ernővel* tartottunk külön-külön előadást, ami – úgy ítélem meg – nagyon hatásos volt. A Bizottság állást is foglalt ebben a kérdésben, azonban sajnos nagyon sok eredmény ebből sem származott.

Sok alkalommal együtt lévén az egymást váltó egészségügyi miniszterekkel, miniszterhelyettesekkel tapasztalhattam, hogy nem nagyon ismerték, és főleg nem ismerték el a gyógyszerészek és a gyógyszerészet fontosságát. Hiába kértem, magyaráztam, hogy tudomásul kellene végre venni és deklarálni: a gyógyszerellátás az egészségügyi alapellátásnak egy nagyon fontos része, nem nagyon törődtek vele. Nem egyszer kifogásoltam – sokszor el is fogadták az észrevételt – hogy a miniszteri megnyilatkozásokban, előadásokban az egészségügy helyzetéről, kórházellátásról, gazdaságosságról és mindenről szó volt, de a gyógyszer, gyógyszerészet, gyógyszerellátás soha el sem hangzott. Talán *Szabó Zoltán* miniszter volt az egyedüli, aki nem felejtette el megemlíteni a gyógyszerészetet.

A '80-as évek első felében megváltozott a szakszervezet működése és a vezetés némileg diktatórikussá vált. Előbb Szabó Zoltán, a szakszervezet akkori elnöke mondott le nekem címzett levélben, majd néhány pontban indokolva én magam is lemondottam az alelnöki funkcióról, és meglepetésre visszavonultam. Ma is úgy hiszem, hogy helyesen jártam el, mert azután a nyolcvanas évek közepén olyan zűrzavaros időszak következett, ami nemcsak az Egészségügyi Szakszervezetben, hanem a széles társadalomban is komoly vitákkal járt.

Mára már jelentősen megváltozott a helyzet. A gyógyszerészet vonatkozásában az új helyzetben a szakszervezet korábbi feladatát, tehát az érdekvédelmet és érdekképviseletet a Gyógyszerész Kamarának kell ellátnia, és meg kell kapnia azt a lehetőséget, hogy ne csak írásban terjeszthesse elő a javaslatait, amelyeket a miénkhez hasonlóan valahova eltesznek, hanem a főhatóság és az illetékesek ténylegesen akceptálják is az állásfoglalásait.

– A politikai–gazdasági helyzet az utóbbi időben gyökeresen megváltozott és ez kihat szakmánk helyzetére, befolyásolja jövőjét. Professzor úr megítélése szerint melyek azok a területek, ahol a leglényegesebb változások szükségesek és várhatók?

– A gyógyszerészet döntő változások előtti időben van. Hogy a változás szükséges, nem vitatható, de hogy mikor jön létre, az sok gátló körülménytől függ. Sok a változtatnivaló, de legfontosabb a beteg érdekének a figyelembevétele. Nézetem szerint alapvető fontosságú a gyógyszergyártás és a gyógyszerforgalmazás átalakítása, a gyógyszertár és a gyógyszerész szerepének meghatározása, a gyógyszerész–beteg kapcsolat kialakítása. A gyógyszerészi tevékenység fontos része kell legyen a megfelelő színvonalú gyógyszerismertetés megteremtése mind az orvosoknak, mind a betegeknek, de mindenekelőtt meg kell határozni magának a gyógyszerészetnek a célkitűzését, mert enélkül nem érdemes semmilyen részlettel foglalkozni.

A követelmények változása megköveteli az oktatási anyag módosítását is. Az eddigieken kívül a gazdasági és pénzügyi alapok, az állatgyógyászat és a természetgyógyászati ismeretek oktatása feltétlenül szükséges. Sajnos, eddig az illetékes minisztérium nem adott olyan intenciókat, amelyeket az egyetemi és a posztgraduális oktatásban a gyógyszerészet területén hasznosíthatnánk.

Nagyon fontos a galenusi laboratóriumoknak és a szakfelügyeleti munkának a megtartása és megerősítése. A galenusi laboratórium foglalkozhat majd a hiánycikkek előállításával, azonban a feladatokat országosan lehetne felosztani, mert lényeges szempont a gazdaságosság.

Nézetem szerint a magisztrális gyógyszerkészítés a jövőben jelentősen fog csökkenni. Azt hiszem, hogy a jelenlegi terápiás ismeretek és célkitűzések szerint ezekre nem lesz szükség, viszont növelni kell – megint csak nem gyorsan megvalósítható kívánság – az orvosok számára

nyújtható gyógyszerkincs bőségét Akármelyik országot vesszük figyelembe, még a közeliekben is sokkal több törzskönyvezett készítmény van, mint nálunk

A változásnak döntő része a privatizálás Mihamarabb el kell érni, hogy a gyógyszertárak ne egyes gyógyszertári központok egyes vezetőinek érdekei szerint privatizálódjanak A gyógyszertár csak gyógyszerész vezetésével működhet, és biztosítani kell az árrést, amiből meg lehet élni.

A privatizálással kapcsolatban az illetékes főhatóságnak meg a Kamarának figyelembe kell vennie több olyan megoldandó problémát, ami eddig nem került kellőképpen megfontolásra. Csak példaként hadd említsek néhányat Amikor magánkézben lesz egy gyógyszertár, mit fognak csinálni a gyermekgondozásból visszatérő, vagy a gyerekekkel jobban lekötött fiatal anyákkal? Adni fognak-e nekik munkahelyet? Vajon visszaveszi-e őket a gyógyszertár? Fizetni fogják-e a mostani feltételekkel a társadalombiztosítási járulékot, ha a gyermeke tíz éves koráig betegség miatt gyakrabban távollévő munkatársról, kolleginárol lesz szó? Ezek a szociális szempontok is nagyon döntőek és fontosak

Lehet, hogy kevesebb gyógyszerészre lesz szükség Biztosítja-e majd valaki a Budapesten és Szegeden végzetteknek (sőt az időnként elhangzó tervek szerint a Debrecenben képzetteknek is), hogy öt év múlva munkahelyet fognak kapni? Idáig könnyű volt, de a privatizálás után mindenki igyekezni fog kevesebb gyógyszerészt alkalmazni , és családi összefogással, valamint nyugdíjasok alkalmazásával oldja meg problémáit A nyugdíjas alkalmazása kedvező, ugyanis megvan a gyakorlata és nem megy gyermekgondozási szabadságra Emlékszem, a '30-as években nagyon sok, három-négyszáz gyógyszerész volt állás nélkül, mert a tulajdonosok igyekeztek minél kevesebb gyógyszerészt alkalmazni és olcsó munkaerőt kapni Jó lenne, ha ezt el tudnánk kerülni!

Meg kell teremteni a tulajdon biztonságát is Nagyon sokszor adódhat olyan helyzet, hogy a gyógyszerész megveheti a berendezést, a helyiséget azonban csak bérelheti

Beszélhetnénk még az asszisztensek szerepéről is Vannak olyan elgondolások, amelyek szerint nem jó az, ami idáig volt, mert valami mást, főiskolafélét lehetne a képzésükre létrehozni Nézetem szerint úgy helyes, hogy a gyógyszerész adja ki a gyógyszert és mondja meg a betegnek azokat a használatra vonatkozó ismereteket, amiket az orvos nem mondott el

– Nem kétséges az egyetemi képzés meghatározó szerepe hivatásunk jövőjének alakulásában Mely szempontokat tekinti Professzor úr kiemelten fontosnak?

– Az egyetemi oktatás egyik célja az önálló gondolkodásra nevelés. Én egész működésem alatt ezt igyekeztem megvalósítani, és ezzel – legalábbis azt hiszem – el tudtam kerülni, hogy ne tisztán „elefántcsonttorony"-szerű valamiben működjön a tőlünk kikerülő gyógyszerész, hanem az orvossal együttműködve, a reális élethez kapcsolódva, a megtanult ismereteket a gyakorlatban önállóan alkalmazza

Sajnos, a humánus gondolkodás az egyetemen nem sajátítható el, mert az előadások során ez nemigen tűnhet elő Ezt csak akkor szerzi meg a gyógyszerész, amikor kikerül a patikába és látja a beteg embert a problémáival Mégis úgy gondolom, hogy ha egy egyetemi oktatóban megvan a humánus attitűd, akkor ez nemcsak az oktatásán és gyakorlatvezetésén, hanem a viselkedésén is nyomon követhető, jó kontaktusa lesz a hallgatóval és ekkor ilyen irányban

is befolyásolhatja őt Az egyetemi oktató mindig is kirakatban van, még akkor is, ha laboratóriumi gyakorlatot vezet, a mozdulatai, a beszéde, magatartása példamutató kell, hogy legyen Ez fokozott mértékben áll a tanszékvezetőkre

– Kedvessy tanár úr előadásai tartalmas, általános vélemény szerint élményt nyújtó előadások voltak, Professzor úr mindig megfelelt az általa szabott, imént említett elvárásoknak Milyen volt a kapcsolata a diákjaival és mi a tapasztalata Professzor úrnak a hallgatóságról, előadásainak látogatóiról?

– Oktatni nagyon szerettem Számomra mindig rendkívüli élményt jelentett az előadástartás és ezt a hallgatók is kellően értékelték, rendszeresen jártak az óráimra A nyugdíjba menetelemet megelőző években a hallgatók – különösen az orvoskaron – úgy vélték, hogy fölösleges eljárni az előadásokra, mert hiszen van tankönyv Nekem is volt tankönyvem, ami már öt kiadásban jelent meg és a legutóbbi időkig hivatalos volt, a hallgatóim mégis mindvégig eljártak az óráimra és ritkaságszámba ment, ha hiányoztak Ehhez persze hozzátartozott, hogy nem a tankönyvemet olvastam fel, hanem mindig szabadon adtam elő, ugyanis meggyőződésem, hogy csak úgy lehet a hallgatókat oktatni, ha az oktató előre felkészült és szabadon beszél, mert a szemeket nézve, a hallgatóság magatartását, megnyilatkozásait figyelve lehet kiépíteni jó kontaktust, csak így érezheti az oktató, hogy jó volt-e az előadás, érthető volt-e, amit tanított. Ha nem sikerült a célomat teljes mértékben elérni, az éppen saját magamnak volt jó figyelmeztetés és a következő előadáson megfelelően korrigáltam Mindig igyekeztem új dolgokat is előadni és éreztem, hogy ezt a hallgatóság méltányolja

Mindig törekedtem arra, hogy teljes objektivitással bíráljam el a hallgatóim tudását, azonban a szigorúság mindig együtt járt a humánummal is Nemcsak Szegeden, hanem már Budapesten is azt mondták reám, hogy amikor vizsgáztattam, szigorú, de igazságos voltam

Úgy gondolom, hogy a színvonalat feltétlenül meg kell tartani, ezért meg nem felelés esetén, ha indokolt volt, bizony buktattam, de hogy ez nem embertelenül történt, arra jó példa a következő Egy kollegina felkészületlenség miatt nem nyerte el a megfelelő érdemjegyet és csak a pótvizsgája sikerült Harag és indulat nélkül távozott, amit mi sem bizonyít jobban, hogy még Capri szigetéről is küldött később kedves képeslapot Úgy hiszem, hogyha Capriban én jutok eszébe és nem a harag vagy pedig a neheztelés maradt meg benne, akkor nincsen nagy baj

A külföldi hallgatóimmal is sikerült jó kontaktust kiépítenünk, sőt a harmadik világ országaiból többen jöttek, és nemcsak gyógyszerészi diplomát, doktorátust, hanem kandidátusi minősítést is szereztek Sokszor eljöttek hivatásos fórumok képviselői vagy kulturális attasék is és megköszönték, hogy meghatározott színvonalon kívántuk meg a vizsgákat

Nagyon sok kedves momentum adódott a két és fél évtized alatt, amire örömmel és szeretettel emlékezem

Emlékszem, a búcsúzó évfolyam minden évben eljött a lakásomhoz és ablakom alatt felsorakozva szerenádot adott A lejövetelem után csak egyszer kellett a hallgatóimnak arra a kérdésre válaszolnom, hogy mi a kedves nótám *(„Tele van a város akácfavirággal")*, mert az így megszerzett „ismeretet" egyik évfolyam a másiknak adta tovább.

Sohasem fogom elfelejteni, hogy az utolsó búcsúzó évfolyam a 70 születésnapomon éjjel az ablak alatt felsorakozott és fáklyákkal kialakította a 70-es számot

Sosem feledhetem azt sem, hogy utolsó előadásomon egyenként jöttek elém a hallgatók és a katedrán mindegyikük egy-egy piros szegfűt adott át

Mindig is közel voltak hozzám a hallgatók; egyik-másik évfolyam még most is meghív a találkozóira

– Professzor úr évtizedeken át a Magyar Gyógyszerészeti Társaság vezetőségi tagja, éveken át elnöke volt, jól ismeri társaságunk történetét, célkitűzéseit. Ön szerint az újabb nagy változás időszakában hogyan módosul a Magyar Gyógyszerészeti Társaság feladata?

– A változásnak a Magyar Gyógyszerészeti Társaság életében is meg kell történnie. Úgy gondolom, a Társaság jövőbeli feladata a tudományos tevékenység támogatása és művelése, továbbá hazai és nemzetközi konferenciák, kongresszusok rendezése kell legyen.

A *Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság* 1924-ben jött létre és nagyon sok mindenben képviselte a szakmát, továbbképzéseket szervezett, de elsősorban a tudományos haladást segítette. A tudományos társaságokat '49-ben a politika önhatalmúlag megszüntette és helyette a szakszervezethez kapcsolódó, ún. szakcsoportok működését engedélyezték. Így jött létre a *gyógyszerészi szakcsoport* is, amelyik a korlátok szorításában, a lehetőségekhez képest nagyon jól látta el feladatát. A szakcsoportban *Végh Antal* elnöksége alatt én lettem az első alelnök. Amit lehetett, megpróbáltuk. Továbbképző tanfolyamokat szerveztünk, jártuk az országot, tartottuk a lelket a kollégákban. A szakcsoport persze nem volt ideális megoldás, a keret nem volt megfelelő, mert lehetőségeink nagyon korlátozottak voltak, ugyanis a tudományos társaság szakcsoportként a szakszervezet égisze alatt működött, ezért mindenképpen változtatni akartunk.

Amikor már lehetségesnek tűnt, kezdeményeztem, hozzuk létre a Gyógyszerészeti Társaságot. A szakcsoport akkori vezetője félt a küzdelmektől, ellenben felhatalmazást kaptam, hogy vívjam meg a harcot a szakszervezet akkori főtitkárával, aki teljes egészében ellenezte ezt az akciót. Csatát nyertem, így 1963-ban megkaptuk a *Magyar Gyógyszerészeti Társaság* címhasználati lehetőségét, de csak később, 1966-ban, a MOTESZ megalakulásával alakulhattunk át teljes jogú és feladatkörű társasággá.

A koncepció sokáig az volt, hogy ez a legnagyobb, háromezer főből álló társaság maradjon egységes, mert ha a 60–61 orvostársaság mellett egy ilyen nagy létszámú gyógyszerész csapat megszólal, akkor azt figyelembe is kell venni. Később persze egy-egy szakterületen voltak megnyilatkozások és törekvések az önállósodás érdekében, de annak még akkor nem jött el az ideje. Most viszont úgy gondolkodom, hogy a Társaság jövője szempontjából már előnyös lehetne, ha öt vagy hat önálló társaság alakításával megkezdődne a szakosodás. A szakosztályok már most is megrendezik a kongresszusaikat, konferenciáikat, külföldieket hívnak meg, bizonyos önállósággal máris rendelkeznek.

Hogy ez a szakosodás a MOTESZ keretében vagy teljesen önállóan, valamilyen gyógyszerészi szövetségben történik, már későbbi beszélgetések tárgyát képezheti.

Természetesen biztosítani kell belföldön és nemzetközi szinten is, hogy a magyar gyógyszerészet reprezentánsa a Magyar Gyógyszerészeti Társaság legyen. A hangsúly részemről a tudományos tevékenységek végzésén van, a lényeg, hogy szakmai ágazataink nagyobb autonómiával dolgozhassanak és az elnökség reprezentálja a szakma egységét, mondjuk egy nemzetközi fórumon, ahol nem lehet öt külön magyar társaság.

– Professzor Úr! Beszélgetésünkben többször is szóba kerültek olyan események, amelyeknek komoly magánéletbeli, családi kihatásai is lehettek és amelyeket családi háttér nélkül talán nehezebb lett volna átélnie, ugyanakkor feleségéről, gyermekeiről még nem esett szó.

– Fiatalként sokat dolgoztam, kevés volt a fizetés, ráadásul a házasodásban is igényes voltam és megvártam az igazit, így elég későn, 40 éves koromban nősültem meg.

Feleségem házasságunkat megelőzően a tanítványom volt. Végzése után több éven keresztül az akkori *„Csillag Gyógyszertár"*-ban dolgozott Budapesten, majd egy budai SZTK gyógyszertárban volt vezetőhelyettes mindaddig, míg a család 1961-ben le nem települt Szegedre. Nagyon sokat segített, mellettem volt jóban-rosszban, nehézségekben, sőt szakmai téren is sokat kaptam tőle, mert elméleti ismereteimet rendszeresen kiegészítette a gyakorlatból közvetlenül jövő információkkal. Szegeden előbb a gyógyszertári központban dolgozott elég nehéz körülmények között, mert ugyanabban a szakmában professzor feleségének lenni nehéz. Majd átkerült a Szegedi Kórház gyógyszertárba, amelynek vezető főgyógyszerésze lett. Nyugdíjba vonulásakor megkapta a „Kiváló gyógyszerész" kitüntetést.

Felesége, Szojka Éva, később főgyógyszerész

A leányom Budapesten gyógyszerész, a fiam fogorvos és most már öt unokával büszkélkedhetek, közöttük négy fiú, a legfiatalabb kislány.

– Beszélgetésünk vége felé kíváncsiak lennénk arra, hogy mi az, ami kikapcsolódást nyújtott munkában igencsak zsúfolt élete során.

– Mindig is felüdülést és szórakozást jelentett a zene, amelynek nagyon sok műfaját szeretem. Nagyon szeretem a klasszikusokat, élvezője vagyok az operáknak, oratóriumoknak, operetteknek is, csak a kemény rock a kivétel. Mintegy 50 év differencia van az én korom és a hallgatók életkora között, sok mindent megértek a fiatalok magatartásában, de a „kemény" zenét nem tudtam megszeretni.

Mindig örömömre szolgált a hegyi túrázás. Amíg erőm és lehetőségem volt rá és a lábaim is jobban bírták, sokat túráztam. Annak idején, amikor még fiatal voltam, többször megjártam a Kárpátok 2000 méter feletti csúcsait, Csík hegyeit, Háromszéket, a Hargitát, Máramarost. Ezek gyönyörködtető dolgok voltak, de a Bükkben, a Mátrában is nagy kirándulásokat, túrákat tettem. Sokat jelentett barátaimmal megmászni ezeket a hegyeket, vagy eljutnia Lomnici-csúcsra, csakúgy mint annak idején, a '30-as években feljutni a Zugspitzre. Nagy gyönyörűség volt ez, csak persze tudomásul kell venni, hogy a szervezetnek vannak kopásai és most már örülök, hogyha a harmadik emeletre fel tudok jönni, amikor a lift nem működik.

Túrázás az 1940-es években

Ha azt kérdeznétek, hogy újra kezdeném-e az életemet, az érettségitől még egyszer végig csinálnám-e mind ezt a küzdelmet, azt válaszolnám, hogy nem tudom. 1914-ben még a Monarchiában születtem, az első világháborút mint kisgyermek már átéltem. Hány rendszer és rendszerváltás volt, amit meg kellett élnem! Az a becsületes munka, amit a szülői házban tanultam, sokszor nem volt elég, ami egyszer érdemnek számított, azt egy következő rendszerben hibámul rótták fel.

Munkám során mindig igyekeztem figyelembe venni *Tolsztoj* híres gondolatát, mely szerint *az élet célja szolgálat az ember és a társadalom javára.*

Abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy mindig nagyon szívesen dolgoztam, és számomra a munka, legyen az oktatás-kutatás, társadalmi tevékenység vagy a hallgatókkal való kapcsolattartás, mindvégig örömet jelentett, de a nehézségeket sem feledhetem.

A tudományos kutatómunkám eredménye 260, nagyobbrészt külföldön, elsősorban német nyelvterületen publikált dolgozat, több tankönyv, jegyzet és szabadalom, amelyek egy része Szegedhez kötődik.

360-nál több előadásom volt, nem számítva a továbbképző előadásokat, melyek jelentős részét nem magyar nyelven mondtam el.

Még sok mindenről lehetne beszélgetnünk, de visszagondolva az életpályámra ismét csak azt mondhatom, ami az Egyetem egyik jelentékeny kitüntetése, a *Pro Universitate* érem átvételekor hangzott el a nyilvánosság előtt: magam munkájával, ambíciójával értem el mindazt, amit elértem anélkül, hogy beléptem volna a kommunista pártba.

– Köszönjük a beszélgetést és kívánjuk, hogy még sokáig tevékenykedjék szakmánk további erősítése érdekében.

Dr. Brantner Antal, Hankó Zoltán"

6.7. „SZEGEDET NEM HAGYOM EL ..."

Születésnapi beszélgetés dr. Kedvessy Györggyel.
Szabó C. Szilárd fényképes cikke
Délmagyarország, 1994. május 5.

„Ma délután az Orvosegyetemen ünnepi tudományos ülést rendeznek *dr. Kedvessy György* gyógyszerész, nyugalmazott tanszékvezető egyetemi tanár 80. születésnapja alkalmából. A gyógyszerészeti tudományok doktorával, a Hallei Martin-Luther Egyetem díszdoktorával, több külföldi gyógyszerészeti társaság tiszteletbeli tagjával, Kedvessy professzorral az ünnep előestéjén beszélgettünk.

– Riporter (**R**): *Professzor úr, huszonöt évig volt a SZOTE Gyógyszertechnológiai Intézetének tanszékvezetője, négy évig az Egyetem rektorhelyettese és tizenkét évig a Gyógyszerészeti Kar dékánja, tankönyvet írt, egészségügyi kiadványokat szerkesztett, közel 300 tudományos publikációja jelent meg, számtalan előadást tartott külföldön Portugáliától Norvégiáig. Közben tanított és tudományos kutatómunkát végzett. Hogyan bírta mindezt energiával? Honnan merített erőt?*

– Nekem nagyon sokat jelentett a szülői ház, ahol édesanyám és édesapám keresztény erkölcsre és munkára nevelt. Ez kihatással volt egész életemre. Polgári családunk nehéz körülmények között élt Budapesten a nagy gazdasági világválság idején, éppen ezért már gimnazista koromban korrepetáltam a gyengébb tanulmányi eredményű diákokat, s már akkor megtanultam, mit jelent a munka. A későbbiekben a feleségemből, a két gyermekemből és az öt unokámból merítettem erőt és energiát. Feleségemmel, aki egyébként tanítványom volt, negyven éve élünk együtt jóban és rosszban.

– **R**: *1914. május 25-én született. Átélt két háborút, s több politikai és társadalmi változást.*

– Úgy is lehet mondani, hogy nyolcvan évemmel áthidaltam az egész XX. századot. Szemem előtt mindig egy dolog lebegett bármely korban éltem: megmaradni a becsület és a tisztesség útján.

– **R**: *Hogyan lett gyógyszerész? Hogyan alakult a pályája?*

– Unokabátyámnak volt egy kis gyógyszertára Tolna megyében. A család elgondolása szerint én örököltem és vittem volna tovább ezt a patikát. A körülmények azonban másként alakultak. A Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen szereztem jeles gyógyszerészi diplomát. Az Egyetem Gyógyszerészeti Intézetének vezetője meghívott munkatársnak. Ez szép dolog volt, de egy árva Pengő fizetéssel sem járt. Igaz, hogy majd két évig nem kaptam fizetést, viszont lehetőségem volt tudományos kutatómunkára. Úgy hiszem ezt ma már nehezen tudnák

elképzelni a fiatalok Voltam díjtalan gyakornok, fizetéstelen tanársegéd, adjunktus, 1944-ben megszereztem a magántanári képesítést, majd később a docensi címet A harmincas évek végén magyar és német folyóiratokban publikáltam tudományos eredményeimet Sőt, 1939-ben bejártam Nyugat-Európa gyógyszerészeti intézeteit és gyógyszergyárait A háború után elsők között tagja lettem az Egészségügyi Minisztérium és az MTA Gyógyszerészeti és Gyógyszerkönyvi Tudományos Bizottságának 1947-ben megírtam első könyvemet, *Gyógyszervizsgálat* címmel.

– R : *Aztán jött Szeged, a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem Hogyan került a Tisza partjára? S itt hogyan fogadták?*

– 1959-ben neveztek ki a szegedi Gyógyszerészeti Intézet élére Úgy jöttem el Pestről, hogy ott megmondták: visszavárnak A szegedi intézetet rendkívül elhanyagolt állapotban vettem át. Mást ne mondjak: nem volt laboratóriuma Pedig az általam művelt gyógyszertechnológia laboratórium nélkül elképzelhetetlen Szerencsére nagyon sok segítséget kaptam az egyetem akkori rektorától Munkatársaim, akik átvették munkatempómat, fokozatosan fejlődtek A fogadtatás szívélyes volt, gyorsan kialakultak baráti kapcsolataim Dékáni működésem alatt lefektettem a gyógyszerészoktatás és tudományos kutatás nemzetközileg is elismert alapjait. A gyógyszertechnológia, magyarul gyógyszerkészítés, korábban csak a receptek készítésére korlátozódott Én ezt alapvetően megváltoztattam Létrehoztam az elmélet és gyakorlat egységét, s azt tudományos alapokra helyeztem Így lett a Gyógyszerészeti Intézetből *Gyógyszertechnológiai Intézet* Hozzáteszem: ilyen névvel és programmal csak egy intézet működött akkor Európában A második a Tisza partján jött létre 1963-ban megírtam első gyógyszertechnológia tankönyvemet, ami öt kiadásban jelent meg Kapcsolatot teremtettem a hazai gyógyszergyárakkal, amelyek különféle kutatásokkal bíztak meg bennünket De együtt működtem nyugatnémetországi gyógyszergyárakkal is Utóbbiak, nagy örömünkre, különböző gépeket és műszereket adtak az intézetnek

– R : *És mi lett Budapesttel, ahová visszavárták? Nem vágyott vissza a szíve a fővárosba?*

– 1962-ben Szabó Zoltán egészségügyi miniszter rá akart beszélni arra, hogy menjek vissza Pestre Katedrát ajánlottak az egyetemen Én azonban, megköszönve a lehetőséget, közöltem vele: nem hagyom el Szegedet Akkorra ugyanis már megtaláltam munkatársaimat, s olyan formára alakítottam az Intézetet, amilyenre szerettem volna 1963-ban több évre meghívtak Nyugat-Németországba gyógyszertechnológiát tanítani Tizenöt egyetem közül választhattam volna Sőt, még azt is felajánlották, hogy végleg maradhatok Nem fogadtam el a meghívást, mert egyrészt sajnáltam volna itt hagyni az Intézetet, másrészt munkatársaim még nem voltak olyan szinten, hogy bármelyikükre rá lehetett volna bízni 2–3 évre az Intézet vezetését. Így maradtam továbbra is Szegeden

– R : *Professzor úr milyen kapcsolatban állt a hallgatókkal?*

– Hallgatóimat mindig arra neveltem, hogy – európai oktatásban részesülve – hasznára legyenek a magyar gyógyszerészeti tudománynak és gyakorlatnak Világéletemben nagy ambícióval tanítottam a diákokat Úgy érzem, jó hatással voltunk egymásra Egymásból éltünk, egymástól vettük – és itt visszatérnék arra, amiről az elején beszélgettünk – az energiát Szerettem a hallgatóimat Ha úgy éreztem a szemükből, hogy nem értenek valamit, akkor másként, máshogy próbáltam érvelni Jó példa a diákokkal való kapcsolatomra, hogy aktív működésem utolsó másfél évtizedében soha nem tartottam katalógust előadásaimon, ennek ellenére tömve volt a terem Nagyon szerettem tanítani A vizsgákon szigorú voltam, de igazságos Emlékszem, 1984 májusában az utolsó előadásomon – amikor teljesen befejeztem mondani valómat – kérték a diákok, hogy maradjak a katedrán Először nem értettem, miért Aztán szép sorban elvonult előttem az egész évfolyam, s minden diákom letett a katedrára egy szál virágot Meghatóvolt Úgy érzem, ez a szeretet és a tisztelet megnyilatkozása volt

– R : *Nyugdíjazása óta tartott az egyetemen előadást?*

– Nem kértek fel, ezt fájlalom is kissé Nem gondolok én rendszerességre, csak néhány témára Jó lenne még a diákok elé állni ...

– R : *Kik azok a pályatársak, akikre szívesen emlékszik?*

– Erdei Grúz Tibor, Mozsonyi Sándor és idősebb Issekutz Béla

– R : *Miben változott az egyetemi légkör az utóbbi idők során?*

– Úgy érzem, a hatvanas-hetvenes években valahogy más volt az egyetem, familiárisabb. A személyes kapcsolatokon túl a családok is találkoztak Összejöttünk egymásnál és jót beszélgettünk, hasznos eszmecserét folytattunk

– R : *Apropó, légkör Professzor úrnak mi a véleménye a legújabb botrányról, ami Fráter Loránd rektor körül robbant ki?*

– Ne haragudjon, de erről nem szívesen nyilatkoznék

Ma 15 órától, a SZOTE Oktatástechnikai Központjának tantermében (Dóm tér 13), az Egyetem Gyógyszerésztudományi Kara és a Magyar Gyógyszerészeti Társaság Csongrád megyei Szervezete rendezésében, dr Kedvessy György nyugalmazott tanszékvezető egyetemi tanár 80 születésnapja alkalmából ünnepi tudományos ülést tartanak Az ülést *dr. Stájer Géza* dékán nyitja meg, a megjelenteket *dr Fráter Loránd* rektor köszönti Előadást tart *dr. Rácz István* és *dr. Selmeczi Béla*."

6.8. Dr. Kedvessy György 80 éves

Gyógyszerészet 38(4), 259–260 (1994)

„Tisztelettel köszöntjük *Kedvessy György* professzort, a Magyar Gyógyszerészeti Társaság volt elnökét, születésének 80 évfordulója alkalmából Az MGYT vezetői, szaklapunk szerkesztői és olvasói, az egész magyar gyógyszerésztársadalom nevében kívánjuk, hogy Isten éltesse sokáig jó egészségben, körünkben és szűkebb családja körében, és továbbra is vegyen részt hivatásunk fejlesztésében, az új idők ránk köszöntött éveiben

✧ ✧ ✧

Kedvessy György professzor közel hat évtizede áll a magyar gyógyszerészet szolgálatában, melynek kiemelkedő tudósa, iskolateremtő, tudományszervező és közéleti személyisége Munkássága szorosan összefonódik a történelem szabta körülmények között működő hazai gyógyszerészet céljainak meghatározásával és színvonalának fejlesztésével

Gyógyszerészi pályafutását Budapesten kezdte 1936-ban, amikor a Pázmány Péter Tudományegyetem Gyógyszerészeti Intézetében *Mozsonyi Sándor* professzor meghívására díjtalan gyakornokként kapcsolódott be az oktató és kutatómunkába Tehetségével és kitartó, következetes munkájával rövidesen felhívta magára a figyelmet Amint arról a szaklapokban közölt életrajzi adatok többször is részletesen beszámoltak [*Gyógyszerészet* 28, 12 (1984); 29, 20 (1985); 33, 227 (1989), *Acta Pharmaceutica Hungarica* 54, 97 (1984); 59, 97 (1989)], alig volt 30 éves, amikor a doktori cím elnyerését követően, 1944-ben az egyetem orvostudományi karán *„Galenusi készítmények vizsgálata"* tárgykörből magántanári képesítést szerzett. A gyógyszerészeti tudományok kandidátusa minősítést – addigi munkásságát elismerve – 1953-ban nyerte el, majd – nyilvános TMB vitát követően – 1981-ben a gyógyszerészeti tudományok doktorává avatták Tudományos munkásságának ugyancsak jelentős állomása, hogy a Magyar Gyógyszerkönyv utóbbi három kiadásának szerkesztőbizottságaiban tevékenyen vett részt és a gyógyszertechnológiai albizottság elnökeként járult hozzá a gyógyszerkönyvek megalkotásához

Az oktató nevelő munkában is meghatározó eredményeket ért Csaknem fél évszázados oktatói munkájának köszönhetően a magyar gyógyszerészek nagyobb része tanítványának vallhatja magát A Budapesten eltöltött több mint húsz év után, 1959-ben hívták meg Szegedre, ahol a Szegedi Orvostudományi Egyetemen tanszékvezetőként teljesítette ki tevékenységét. A végzett oktató és kutatómunkának megfelelően a Gyógyszerészeti Intézet elnevezését 1962-ben *Gyógyszertechnológiai Intézet*re változtatta Korszerűsítette a gyógyszertechnológia elméleti és gyakorlati oktatását, tankönyv és jegyzetek közreadásával teremtette meg a tananyag elsajátításához szükséges feltételeket Az először 1963-ban megjelent *Gyógyszertechnológia* tankönyve a későbbiekben összesen öt kiadást ért meg

Igen korán bekapcsolódott a gyógyszerészek továbbképzésébe is Már a negyvenes években számtalan előadásban foglalkozott a gyógyszerkészítés, ill a galenikumok előállításának és vizsgálatának időszerű kérdéseivel Megjelent közleményei, a gyógyszerkönyvek galenusi készítményekre vonatkozó fejezeteinek ismertetései legnagyobbrészt a gyógyszertárban dolgozó gyógyszerészek továbbképzését szolgálták Előadásokat tartva járta az országot, majd a továbbképzés intézményes megszervezését követően a vezetése alatt álló intézetben biztosított lehetőséget továbbképző előadások és tanfolyamok tartására

Jelentékeny részt vállalt a szakképzés bevezetésében Az 1972-ben kinevezett Országos Szakgyógyszerész-képesítő Vizsgabizottság egyik alelnöke, a gyógyszertechnológiai szakterület vizsgabizottságának tagja volt

Tudományszervező tevékenysége kiemelkedő Sok fiatal gyógyszerésszel kedveltette meg a kutató munkát Diákköröseinek számát csak sejteni lehet, irányításával legalább 80 gyógyszerészdoktori és 8 kandidátusi értekezés készült Minden disszertánsa munkáját részleteiben ismerte, ténylegesen irányította

Tudományos iskolát teremtett Veleszületett adottságai és aktivitása, kapcsolatai és külföldi tapasztalatai révén ismerte a legmodernebb irányzatokat és felismerte, hogy mit érdemes kutatni Széleskörű hazai és külföldi kooperáló képessége, munkatársainak megválasztása és a kutatás színvonalának megkövetelése segítette munkájában Korszerű kutatási témákat választott és nemzetközi szinten is élvonalbeli eredményeket ért el

Kedvessy professzor az egyetemek életében aktívan vett részt Mind Budapesten, mind Szegeden számos egyetemi bizottságnak volt tagja Az 1963–64 tanévtől kezdődően négy tanéven keresztül volt a Szegedi Orvostudományi Egyetem rektorhelyettese, majd 1967-től 12 éven át a Gyógyszerésztudományi Kar dékánja

Közéleti szerepet is vállalt Részt vett az MTA és az ETT különböző bizottságainak munkájában Tagja volt az Országos Béketanácsnak és a Tanács Tudományos Bizottságának 1963–76 között a Hazafias Népfront Szeged Városi Bizottságának elnöke, majd 1975-től az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének alelnöke Közéleti tevékenységében a tisztességes politizálás és a jobbító szándék vezette, a gyógyszerészet helyzetét akarta javítani

Dr Kedvessy György már a harmincas évek végén bekapcsolódott a gyógyszerészeti társaság életébe 1947 áprilisában a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság megválasztotta jegyzőnek Ettől kezdően folyamatosan vállalt feladatokat – a változásoknak megfelelően – először a Gyógyszerész Szakcsoport, majd az MGYT életében és irányításában Alelnök, majd 1968–1972 között két cikluson keresztül a Magyar Gyógyszerészeti Társaság elnöke, évtizedeken át az Országos Vezetőség tagja Eredményes munkásságát az MGYT Kazay Endre- és Hintz-Emlékéremmel ismerte el

Igen gyakran találkozunk dr Kedvessy György nevével a gyógyszerészi szaksajtóban is A „Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítőjé"nek szerkesztését 1947-ben Lipták Pál szerkesztő úgy vállalta, ha e munkában Kedvessy György is segíti Tagja volt *„A Gyógyszerész"* szerkesztőbizottságának Hosszú időn át az „Egészségügyi Munka" főszerkesztője, az „Acta Pharmaceutica Hungarica" szerkesztőbizottságának ma is tagja A „Gyógyszerészet"ben is gyakran olvashatjuk közleményeit, haladást szolgáló sorait

Dr. Dr. h. c. Kedvessy György emeritus professzor ma is rendszeresen bejár a Gyógyszertechnológiai Intézetbe, részt vesz a referáló üléseken, a SZAB, az MGYT és a SZOTE Emeritus Professzorainak rendezvényein. Május 25-én tölti be 80. életévét.

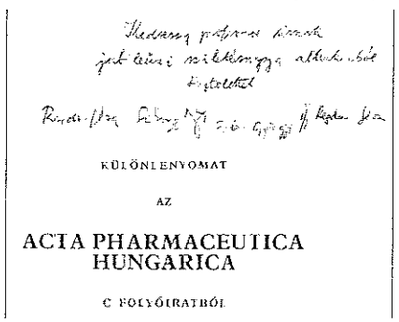
KÜLÖNLENYOMAT

AZ

ACTA PHARMACEUTICA HUNGARICA

C FOLYÓIRATBÓL

Az egyik „gewidmet" publikáció

Tevékenységét számos hazai és nemzetközi elismeréssel, kitüntetéssel, díszdoktori cím és tiszteletbeli tagság adományozásával, APV- és FIP-tagsággal honorálták.

Munkásságában, eredményei elérésében segítette Őt a szülői házból hozott példa és a biztos családi háttér. Pályafutásában adódtak kritikus időszakok is, de a nehéz helyzeteken és megpróbáltatásokon felülemelkedve, a szülői házból hozott hitét és elveit megőrizve, lelkiismerete és meggyőződése szerint tette azt, amit tehetett.

Szaklapunk olvasói jól emlékeznek arra a Kedvessy professzorral készített interjúra, amely 1992 májusában jelent meg a *Gyógyszerészet*ben *„Egyén és társadalom szolgálata"* címmel. Ennek egy gondolata – úgy hisszük – hűen tükrözi dr. Kedvessy György professzor életpályáját: „Munkám során mindig igyekeztem figyelembe venni Tolsztoj híres gondolatát, mely szerint az élet célja szolgálat az ember és a társadalom javára".

A Szerkesztőség fenti *Köszöntő*jét követően *Erős István, Ugrinné Hunyadvári Éva, Regdon Géza sen., Antal László* és *Kata Mihály* – első szerzőségével és szerzőtársaikkal – közleményekkel tisztelegtünk Kedvessy professzornak.

A *Köszöntő* megjelenése után Kedvessy professzor megkeresett: „Milyen jól tájékozott a Szerkesztőség; a részletekre gondolok. Te működtél közre? Köszönöm ..." – mondta.

6.9. Kedvessy György 80 éves

Acta Pharmaceutica Hungarica 64, 39 (1994 március)

„Prof. emer. Dr. Dr. h. c. Kedvessy György 1994. május 25-én tölti be 80. életévét. Nagy öröm és megtiszteltetés számomra, hogy ez alkalomból a Szerkesztőség felkérésére rövid köszöntőt írhatok a Magyar Gyógyszerészeti Társaság folyóiratába.

Kedvessy professzor életútjának részletesebb ismertetése messzemenően meghaladná e rövid köszöntő kereteit. Úgy vélem azonban, erre nincs is szükség, mivel munkássága közismert a magyar gyógyszerész-társadalomban, a honi és külföldi szakmai körökben.

Sokirányú társadalmi, közéleti tevékenységéről (MGYT, MOTESZ, Eü. Szakszervezet stb.), valamint egyetemi funkcióiról (rektorhelyettes, dékán stb.) nem kívánok itt szólni, csupán tanszékvezetői munkájának eredményességét szeretném méltatni.

Kedvessy professzor 25 éven át (1959–1984) volt a Gyógyszertechnológiai Intézet igazgatója. Ezen idő alatt iskolát teremtett e diszciplina oktatása és kutatása területén. 1963-ban jelent meg *„Gyógyszertechnológia"* című munkája, amely akkor hiánypótló művet, a legkorszerűbb tankönyvet jelentette, s amely ezt követően – átdolgozott és bővített anyaggal – öt kiadást ért meg. Tantermi előadásai mind tartalmilag, mind formailag mintaszerűek voltak (ez utóbbiban igen szép orgánuma is közrejátszott).

Szakmai tevékenységének magas szintű művelésében az oktatás és a tudományos munka mindig szerves egységet képezett. Az általa vezetett intézetben szisztematikusan alakította ki a kutatócsoportokat. Igen nagy gondot fordított a kutatási eredmények hazai és külföldi szaklapokban való mielőbbi publikálására. Ezt jelentősen elősegítette, hogy már kezdettől fogva széleskörű kapcsolatokat épített ki neves külföldi szakemberekkel. Igen sok külföldi professzor, egyetemi oktató fordult meg az intézetben, mint ahogy Kedvessy professzor maga is számos külföldi szakmai jellegű utazást tett.

Emberi magatartását, vezetői stílusát a határozottság, következetesség jellemezte. Munkatársai, beosztottjai elé igen magas mércét állított, az általa megszabott direktívák betartását messzemenően elvárta, megkövetelte. Erre azonban nem csak jogi, hanem erkölcsi alapja is megvolt, mivel a legmagasabb mércét minden vonatkozásban maga elé állította. Nem volt érzelmes típusú ember (vagy legalábbis nem árulta el), de humánus szemlélete tetteiben mindig érvényesült.

Jómagam, aki Kedvessy professzor nyugdíjba vonulását követően – tehát csaknem 10 éve – az intézet igazgatója lettem, szakmai vonatkozásban igen sokat tanultam tőle. Egyébként – emeritus professzorként – ma is rendszeresen belátogat az Intézetbe és bölcs tanácsaival igyekszik segíteni munkánkat.

Most, amikor 80. születésnapján mindnyájunk nevében tisztelettel és szeretettel köszöntöm Kedvessy professzor urat, kívánom, hogy még sokáig éljen erőben, jó egészségben kedves Családja, volt munkatársai és az egész magyar gyógyszerész-társadalom igaz örömére.

Dr. Selmeczi Béla"

6.10. Professor György Kedvessy ist 80 Jahre alt

Stájer Géza professzor, a Kar dékánja és *Kata Mihály* professzor – a német nyelven olvasó gyógyszerész-társadalom előtt – *„Professor György Kedvessy ist 80 Jahre alt"* címmel méltatta prof. Kedvessy György munkásságát és gratulált neki a *Deutsche Apotheker Zeitung* szaklapban [60].

6.11. „PROFESSZORI ARCKÉPCSARNOK": DR. KEDVESSY GYÖRGY

Gyógyszerészet 38(3), 233 (1994)

„A SZOTE Oktatástechnikai Központja többéves tevékenységének eredményeként mostanra elegendően sok felvétel készült az Egyetem professzorairól, ill az oktatás filmekkel történő segítésére A rendezvényeket hétfőn esténként az Oktatási Épület tantermében tartják A műsor gazdája a SZOTÉKA volt

1994 február 28-án – immár negyedik alkalommal – jelentős eseményre került sor: gyógyszerészkari blokkot vetítettek A *„Professzori arcképcsarnok"* sorozatban ezúttal az életének 80. évében lévő *Kedvessy György* emeritus professzorról egy évvel korábban készített, mintegy félórás filmet mutatták be (a felvétel készítésénél a „kérdező" voltam)

Kedvessy professzor – lakásában, családi környezetben – beszélt szüleiről, gimnáziumi és egyetemi tanulmányairól, pályakezdéséről Részletesen kitért kutatómunkájára, oktatási tevékenységére, iskolateremtő aktivitására, beosztottjainak sokrétű menedzselésére, szakmai, közéleti és politikai működésére, igen gazdag külföldi kapcsolataira, 25 éves intézetigazgatói, 4 esztendős rektorhelyettesi és 12 éves dékáni megbízatása sikereire és gondjaira Beszélt feleségéről, gyermekeiről, időtöltéséről és hobbijáról is

A film – amennyire ez félórányi időben lehetséges – viszonylag teljes képet adott egy sikeres szegedi gyógyszerészprofesszor igen küzdelmes és nagyon színes karrierjéről

A rendezvény folytatásaként filmeket láthattunk a gyógyszeres kúpok préseléssel történő készítéséről, a pilulák és porok előállításának főleg manuális részleteiről A színes filmeket angol felirattal és kellemes szövegalámondással látták el: „Suppository formulation by cold compression, Preparation of pills, Powders".

A SZOTÉKA 12 estére tervezett programja máris igen népszerű és a kezdeményezés mindenképpen dicsérendő"

Egy kis kerti munka 81 évesen, 1995-ben

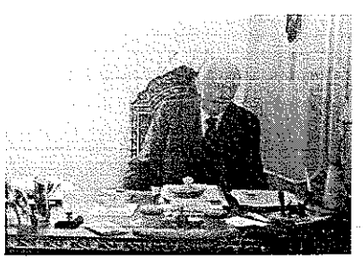

Otthonában, 1997-ben

6.12. HATALMAS SZELLEMI ÉRTÉK; 40 ÉVES A SZEGEDI GYÓGYSZERÉSZKAR

Délmagyarország, 1998 május 7

„Negyvenedik születésnapját ünnepelte tegnap a Szegedi Gyógyszerésztudományi Kar. Ebből az alkalomból rendkívüli Egyetemi Tanácsülést tartottak a Városháza dísztermében A megjelenteket köszöntötte *dr. Dobozy Attila* tanszékvezető egyetemi tanár, a SZOTE rektora Ünnepi beszédet mondott *dr. Erős István* tanszékvezető egyetemi tanár, a GYTK dékánja *Dr. Szalay István* polgármester szintén méltatta az eseményt, majd a város és a felsőoktatás szoros kapcsolatát jelképezendő, a *750 éve Szeged Emlékérmét* adta át *Dobozy Attilá*nak és *Erős István*nak Ezt követően a rektor *Szent-Györgyi Albert Emlékérmet* adományozott a Kar történetét meghatározó személyeknek: *Kedvessy György, Minker Emil, Selmeczi Béla* és *Szendrei Kálmán* emeritus professzornak, valamint *Gellért Albertné Kovács Ilonán*ak, a kari Dékáni Hivatal első vezetőjének "

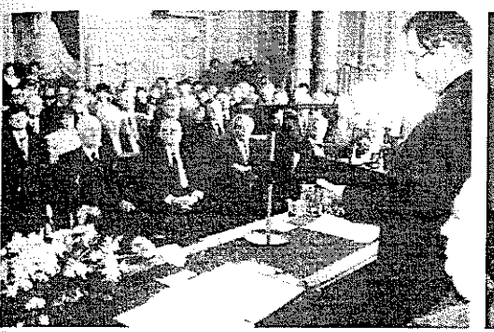

Az első sorban Kedvessy György, Minker Emil és Selmeczi Béla prof emer.

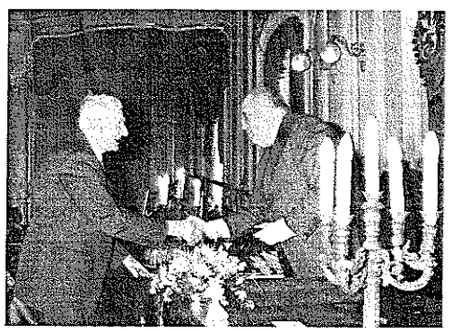

1999: Kedvessy professzort Dobozy Attila, a SZOTE rektora köszönti

6.13. KEDVESSY GYÖRGY PROFESSZOR 85 ÉVES

Köszöntő *Gyógyszerészet* 43(4), 196 (1999).

„Dr. Dr hc. Kedvessy György nyugalmazott egyetemi tanár, a Szent-Györgyi Albert OTE emeritus professzora 85 éves. E szép ünnepen őszinte tisztelettel és szeretettel gratulálnak volt munkatársai, tanítványainak, tisztelőinek népes tábora

E jubileum jó alkalmat kínál arra, hogy felvázoljuk a korszerű hazai gyógyszertechnológiai kutatás egyik megteremtőjének és kiemelkedő művelőjének tudományszervező, iskolateremtő portréját.

Kedvessy professzor szegedi működésének 25 éve alatt 104 egyetemi doktori értekezés, 8 kandidátusi értekezés és 2 akadémiai doktori értekezés készült el irányítása, témavezetése alatt. A kutatás tematikája igen gazdag. Ha végiglapozzuk ezeket az értekezéseket, azt látjuk, hogy a technológiai műveletek tanulmányozása, a gyógyszerformák szerkezetvizsgálata, stabilitási kérdések megoldása, új segédanyagok minősítése, tároló és csomagoló anyagok kutatása egyaránt megtalálható e gazdag gyűjteményben. Két témakört különösen fontosnak tartott: az anyagszerkezeti vizsgálatokat és a biofarmáciai kutatásokat. Európai viszonylatban is az elsők között vezette be az elektronoptikai vizsgálatokat, termoanalitikai és reológiai módszereket, valamint az elektron-diszperziós röntgenvizsgálatokat az egyes gyógyszeranyagok és -készítmények szerkezet- és stabilitás-vizsgálatába. Valamennyi fontos gyógyszerforma gyógyszer-liberalizációjának vizsgálatát elvégezték irányításával munkatársai és ezzel objektív bázist teremtettek a biohasználhatóság optimálásához.

Ezek kiemelkedő és időt álló eredmények is ünneplik most Kedvessy professzort. Volt munkatársai és tanítványai nevében nagy tisztelettel köszönti

Dr. Erős István
egyetemi tanár, dékán"

APV

ARBEITSGEMEINSCHAFT FÜR PHARMAZEUTISCHE VERFAHRENSTECHNIK E.V.
INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR PHARMACEUTICAL TECHNOLOGY
ASSOCIATION INTERNATIONALE POUR LA TECHNOLOGIE PHARMACEUTIQUE

Falls Empfänger verzogen, nachsenden! Anschriftenänderungen an neuen Anschriftenverzeichnis zurück.

Herrn
Prof. Dr. G. Kedvessy
Eoetvoes U 2

H-6701 Szeged

Mainz, Januar 1999

Sehr geehrter Herr Professor Kedvessy

heute erhalten Sie unser neues Rundschreiben Nr. 1/1999.

Auch dieses Mal möchten wir uns wieder herzlich bedanken für die gute Zusammenarbeit und prompte Mitteilung von Anschriftenänderungen.

Wir hoffen, daß Sie im neuen Jahr genügend Zeit finden, in Ruhe unser Programm durchzulesen und daß Sie möglichst viele Informationen und Anregungen für Ihre tägliche Arbeit erhalten.

Ab 1999 werden wir Ihnen in den APV News zusätzlich die Möglichkeit eröffnen, Stellenanzeigen zu schalten. Auch unsere Homepage steht für diesen Service zur Verfügung. Bitte wenden Sie sich wegen eventueller Anfragen, die selbstverständlich vertraulich behandelt werden, an unsere Geschäftsstelle. Über Konditionen und Voraussetzungen werden wir Sie gerne informieren.

Das APV Team wünscht Ihnen ein gesundes und erfolgreiches Neues Jahr.

Mit freundlichen Grüßen

Dr. Günther Hanke
Präsident

Gemeinnützig anerkannter Verein
Kurfürstenstr. 59 · D-55118 Mainz · Telefon +49-6131-9769-0 · Telefax +49-6131-9769-69
e-mail apv@apv-mainz.de

1999: Az APV is gondolt rá

6.14. KEDVESSY PROFESSZOR PUBLIKÁCIÓI NYUGDÍJAS ÉVEIBEN

Kedvessy Gy.: **A gyógyszer fogalmáról.** *Gyógyszerészet* 30(2), 41–45 (1986)
——: **Az első egészségügyi törvényt megelőző jogszabályok.** *Gyógyszerészet* 30(3), 105–108 (1986)
——: **A Formulae Normales új kiadása elé.** *Gyógyszerészet* 31(1), 1–4 (1987)
——: **Mozsonyi professzor a tanszékvezető és az ember.** *Gyógyszerészet* 33(6), 283–284 (1989)
——: **Dávid Lajos professzor életútja.** *Gyógyszerészet* 34(5), 227–228 (1990)
——: **A budapesti Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet helyének kialakulása.** *Gyógyszerészet* 34(5), 243–245 (1990)
——: **Hozzászólás dr. Szász Károly „Önök ott fenn, mi itt lent" c. előadásához.** *Gyógyszerészet* 34(7), 385 (1990)
——: **Vigyázzunk anyanyelvünk tisztaságára!** *Gyógyszerészet* 37(8), 579 (1993)
——: **Adatok a magyar gyógyszerészeti szakirodalmi nyelv kialakulásához.** *Gyógyszerészet* 41(5, különszám), 5–10 (1997) és 41(7), 405–410 (1997);
——: **Gyerek, gyermek?** *Gyógyszerészet* 42(2), 112 (1998)
——: **A Magyar Népköztársaság egészségügyének története 1945–1990. Gyógyszer-, műszer- és gyógyászati segédeszköz-ellátás.** *Gyógyszerészet* 43(1), 17–18 (1999)
——: **A nyelvi hibákról.** *Gyógyszerészet* 45(4), 230 (2001)
——: **Hozzászólás a Mozsonyi professzor emlékére tartott ünnepi üléshez.** *Gyógyszerészet* 45(8), 446 (2001)
——: **Nyolcvan éve indult el a gyógyszerészképzés Szegeden.** *Gyógyszerészet* 45(12), 680 (2001)
——: **Negyven éve halt meg Dávid Lajos professzor.** *Gyógyszerészet* 46(11), 694 (2002)

Az *Acta Pharmaceutica Hungarica* – az előbb említetteken túl – volt munkatársainak vele közös kutatási eredményeit szintén publikálta: 1984-ben 14, 1985-ben 2, 1986-ban és 1990-ben 1–1 kísérletes közlemény jelent meg.

1995: A Gyógyszertechnológiai Intézet tagjai

Dr. György SZÁSZ D.Sc (chem.)
Professor of Pharm. Chemistry
Head of Pharm. Chem. Department
Semmelweis Medical University
President of the Hungarian Pharmaceutical Society

Prof.dr.Kedvessy György úrnak
Gyógyszertechnológiai Intézet
Szent-Györgyi Albert OTE

Szeged
Eötvös u 6.

Kedves Gyurka bátyám!

Őszintén sajnálom,hogy nem vehetek részt személyesen az egyetemi köszöntéseden,amelyre a meghívást megkaptam. (Kecskeméten,5-én,14.30-kor kezdődik a Gyógyszeranalitikai Kollokvium,amelynek ünnepélyes megnyitását már két hónappal ez előtt elvállaltam.)
Ez úton gratulálok tehát Neked további jóegészséget kívánva és azt,hogy a szakmai munkálkodásban és kedves Családodban még sok örömöt leljél Magam, máig is hálásan emlékezem arra a támogatásra,amelyet mint pályakezdő,majd később is élvezhettem Részedről.

Budapest,1994.május 3. Szeretettel köszönt híved:

Szász György professzor levele, 1994

Szeged, 1994 január 15

Kedves Gyurka Pistykém!

Hosszú utamról hazatérve, Nagy Ünnepedet elmulasztva, kopogtatok jókívánságommal ajtóidon. Az Isten tartson még Köztünk évtizedekig, jó egészségben, nagy sikerrel mint nagyobb Családod számára – és mindannyiunk Gyógyszerészeinek. Gazdag és termékeny életutadnak jelentős állomása ez a "80". Tudom, hogy nagyobb figyelemmel önmagadra, régre "önmeleg" kell ennod; de légyen gondod rá, hogy tovább is "adj magadból". Tudom, ezt teszed tanítási és munkásságod során szorgalmasan szívesen, tapasztalataidat szakszerűen. Emberséged, egyenességed, kérlelhetetlen elkötelezettséged, mindig a "kis ügyet" bátran elsőnek és "nagynak" is kérlelhetetlen nem "lecsakolt" meg. Feladás ekted nagy tanulság lehet mindazok számára akik egyetemi, szakmai közösségi vezető feladatra választattak vagy éppen azt "kapaszkodnak".

Ha ez a "vallás" 20 évek, akár 15 évek-ezelőtt hatalmik, kérem, professzorok mint vezetőinek lett volna "receptje", gondja rá, hogy ne essünk szét így, ahogy most, ebben az "aki bírja marja" világban.

Mint szakfőnök munkatársa, akkor idejében figyelmeztem Rád. Igaztalan lényem, most mint tanítványod tartsd, önmagadnak jókívánságait mondom! Köszönettel kedves Feleségedtől. Neked még hosszú életet kívánok, szeretettel

1994: Dr. Brantner Antal szerkesztő levele

6.15. S AMIKOR INNEN-ONNAN KIHAGYTÁK . . .

Igazáért nemcsak hivatali elöljáróival, kora politikusaival és beosztottjaival, hanem olykor – és nem is ritkán, ezt állíthatom – gyógyszerészi körökben is meg kellett küzdenie. Három eset.

1. A Magyar Gyógyszerészeti Társaság kiadásában 1996-ban jelent meg *prof. dr. Minker Emil* monográfiája: *A szegedi rutológus munkacsoport története* címmel [61]. Szerzője előbb biológia–kémia szakos középiskolai tanári (1953), majd orvosi oklevelet szerzett (1966). Az ÁOK Gyógyszertani Intézete fiatal és igen tehetséges munkatársainak egyike volt, aki 1975-től húsz éven át professzorként igazgatta a GYTK Gyógyszerhatástani Intézetét. 1979-től öt esztendőn keresztül a Kar dékánja, aztán általános és oktatási rektorhelyettes és 1986-ban mb rektor volt. *Dr. Szendrei Kálmán*nal és *dr. Johannes Reisch* docenssel (Münster, Institut für Pharmazeutische Chemie) együtt kiemelkedő szerepet játszott a *szegedi rutológus munkacsoport* nemzetközileg is kimagasló sikereiben – Nyugdíjasként el nem évülő érdemeket szerzett azzal, hogy feltárta a Báthory Egyetem (1581) és az SZTE jogfolytonosságát, ill. megírta az MTA Szegedi Területi Bizottság 1961–2006 közötti történetét.

Kedvessyt nem mindenki szerette. Részletek a monográfiából. „Amint *Szendrei Kálmán* hazatért 1978-ban, azonnal hívatta a Kar dékánja és közölte vele, hogy az intézeti létszámot a *feladatarányos létszámnormá*nak megfelelően csökkenteni kell . . Sohasem felejtem azt a ragyogó fényben szikrázó napot, amikor *Szendrei Kálmán*nal ketten a legteljesebb reményvesztettség hangulatában ültünk a Dóm lépcsőjén, s kiterveltük a legközelebbi taktikát . . " [61: 65 oldal]

Mintha az említett feladatarányos létszámnorma nem miniszteri utasítás lett volna! Mindenesetre legalábbis „érdekes", hogy akkor Minker Emil, Karunk négy professzorának egyike volt – akinek a Karra kerülése éppen Kedvessy professzor dékánsága idejére esett (Kedvessy ezzel kapcsolatos magánvéleményét megosztotta velem), s Minker Emil, aki dékánként közvetlen utódja lett Kedvessy dékánnak – képtelen volt leírni a Kedvessy nevet. Ráadásul a könyv éppen a Magyar Gyógyszerészeti Társaság kiadásában jelent meg, amelynek Kedvessy 1968–1972 között elnöke volt!

Kedvessyt az eset igen bántotta. E témakörben – bizalmasan – 8 levelet is írt Szendrei Kálmánnal kapcsolatban 1996 februárjában leszögezte: *„a hiúsági és más részletektől eltekintek. A valóság az, hogy csakis őt találtam alkalmasnak a kinevezésre. Ez meg is történt, de*

kinevezési okmányát – minthogy nem jött haza – csak később vehette át, ami nekem nagyon kellemetlen volt, mert a tanszék egy éven át üres maradt!"

E témához tartozik, hogy *„Petri Gábor rektor Minker kinevezését alkalmatlannak tartotta . . Tanszéki utódomat 1997-ben részletesen tájékoztattam Minker és Szendrei kinevezéséről!"*

E történetről *Szendrei professzor*ral is beszélgettünk.

Egyébként a monográfiáról 1996-ban *dr. Lipták József* jelentetett meg „érdekes" recenziót: *Gyógyszerészet* 40(11), 814 (1996).

2. Az *MTA Szegedi Akadémiai Bizottság* keretében „1988 április 20-án 13 szakbizottságként megalakult a *SZAB Gyógyszerészeti Szakbizottsága*" (a jegyzőkönyv ugyan nem tartalmazza az elnök nevét, de tudjuk, hogy e funkciót Minker professzor töltötte be [62: 316. oldal]

Előzőleg az MTA Elnöksége 144/1961. sz. döntésében (Elnökségi Tanács 1961 március 17.) „az Elnökség *Hevesi Gyula* akadémikus, alelnök előterjesztése alapján az alábbiakat határozza: . . 2.) Hozzájárul, hogy *Dirner Zoltán*, a gyógyszerészeti tudományok kandidátusa helyett a Bizottság tagja *Kedvessy György*, a gyógyszerészeti tudományok kandidátusa legyen". – *Rusznyák István* MTA elnök írta 1961 március 22-én „Tájékoztatásul közlöm a Szegedi Akadémiai Bizottság tagjainak névsorát": a 27 tag között két egészségügyi volt: *Kedvessy György*, a gyógyszerészeti tudományok kandidátusa és *Pórszász János*, az orvostudományok kandidátusa [62: 126–128. oldal]

Az utókor számára Minker professzor bemutatta az első Szegedi Akadémiai Bizottság tagjait (1961-re aktualizálva) *„Kedvessy György*, a gyógyszerészeti tudományok kandidátusa 1914. május 25-én született Budapesten, ahol 1934–1938 között gyógyszerészeti tanulmányokat folytatott és 1938-ban doktorált. 1944-ben magántanári képesítést szerzett, 1953-ban kandidátus, 1981-ben a gyógyszerészeti tudományok doktora. 1959-ig a budapesti egyetem Gyógyszerészeti Intézetének munkatársa. 1959-ben nevezték ki a szegedi egyetem Gyógyszerészeti Intézetének az idő szerint a Gyógyszerésztudományi Kar legfiatalabb tanszékvezető tanárává. Mivel ő volt a kari professzorok között a legfiatalabb, az új kari épületben a III. emeletet kapta. Szerencsére volt lift, ami viszont gyakran volt üzemképtelen, így az emeletmászást ugyancsak gyakorolhatta. Idővel a liftek megbízhatósága javult, ami a kor múlását kompenzálhatta. 1963–1967 között a SZOTE rektorhelyettese, majd 12 éven át a GYTK dékánja. Nyugd. 1984. jún. 30. Elhunyt 2002. dec. 29" [62: 134–135. oldal].

1971: pályamunkák. Tájékoztatásképpen Minker professzor bemutatta *Szőkefalvi-Nagy Béla* elnök . . munkabizottságokra vonatkozó jutalmazási javaslatait (1971. december 3.). A SZAB Orvostudományi és biológiai munkabizottsága. Elnök: *Dr. Tóth Károly* egyetemi tanár, a SZOTE rektora. Témafelelős: *Dr. Kedvessy György* tszv. egyetemi tanár. Pályázó: *Hunyadvári Éva* gyógyszerészhallgató . . [62: 200. oldal].

Szakbizottsági hálózat újbóli kialakítására *Márta Ferenc* alelnök . . 1973. október 25. keltezéssel . . kiküldte a szakbizottsági tagok névsorát. A SZAB 5. Orvostudományi Szakbizottsága 12 tagjának egyike *Kedvessy György* [62: 212. oldal].

1993 év „Ennek a periódusnak első állomása volt, hogy nemcsak a SZAB, de a szak- és munkabizottságok vezetését is demokratikus módon, *titkos szavazással* választották meg" – írja Minker professzor [62: 345. oldal] És ez valóban így történt! A választást Minker professzor, a Szakbizottság elnöke hívta össze, s annyira *„titkos"* volt, hogy azon csak néhányan – talán négyen-öten – vehettek részt és csak napokkal később derült ki, hogy megalakították (az ún rendszerváltás idején hasonló esetek elő-előfordultak) A Szakbizottság elnöke továbbra is *dr. Minker Emil* tszv. professzor, kandidátus és titkára *dr. Mezey Géza* egyetemi tanár, kandidátus lett Jelen volt *Blazsó Gábor* adjunktus is, akit a vezetőség harmadik tagjává választottak A SZOTE többi minősített gyógyszerész, ill. vegyész kutatóit – közöttük 21 kandidátust (név szerint *Báthori Mária, Dombi György, Erős István, Falkay György, Fodor Lajos, Hajós Mihály, Hódi Klára, Hunyadvári Éva, Krenács Tibor, Láng Jenő, Lázár János, Leprán István, Regdon Géza sen., Révész Piroska, Selmeczi Béla, Simon Lajos, Szendrei Kálmán, Szikszay Margit, Takáts István, Tóth László* és *Varga Erzsébet*), ill. az MTA 9 doktorát *(Bernáth Gábor, Fülöp Ferenc, Gábor Miklós, Kata Mihály, Kedvessy György, Máthé Imre, Stájer Géza, Szabó János* és *Vinkler Elemér)*, összesen 30 minősített kutatót! – egyszerűen nem hívták meg, tehát Kedvessy professzort sem [63, 64]!

E *„titkos"* választás utóbb beszélgetések, sőt, pusmogások témája lett. Ma már nehéz ellenőrizni, hogy mi és hogyan is történt, az akkori minősítettek közül számosan nem élnek, többeknél érdeklődtem; akik – érdekes módon – vagy *„nem voltak jelen"*, vagy *„már nem emlékeznek"*

3. Kedvessy „1955-től haláláig tagja volt az *Acta Pharmaceutica Hungarica* szerkesztő bizottságának" [Erős I.: *Gyógyszerészet* 47(2), 75–78 (2003)] – Átnézve az *Acta* 2003-as számait; az eredmény az, hogy elhunytát nem említik, amit véletlennek tartok Azonban valami mégis történhetett, mert az *Acta* 2002-es utolsó száma [72(4), 221 (2002)] Kedvessyt még a szerkesztő bizottság tagjaként nevezi meg, viszont nevét a következő számból már elhagyták: 73(1), 1 (2003).

Külön említem az *Acta* egyik otromba „elírását" [*Acta Pharmaceutica Hungarica* 39, 164–171 (1969)]: 169 oldal

6.16. Egyéb hírek. Kedvessy professzor kitüntetései 1984 után

Szerenádozás, ballagás: *Gyógyszerészet* 28(11), 431 (1984) és
Selmeczi Béla egyetemi tanári kinevezése. A fényképen dr Kedvessy Györgyöt köszönti dr. Selmeczi Béla. *Gyógyszerészet* 28(11), 431 (1984):
1984: **A Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztje:** *Gyógyszerészet* 38(10), 855 (1984),
1985: **Pro Universitate Emlékérem:** *Gyógyszerészet* 29(1), 24 (1985),
1985: **Szocialista Magyarországért Érdemrend:** *Gyógyszerészet* 29(1), 24 (1985),
1986: **Gyógyszerészi Aranyoklevél,**

1991: **Spergely Béla Emlékérem,**
1996: **Gyógyszerészi Gyémántoklevél,** illetve
2001: **Gyógyszerészi Vasoklevél:** *Gyógyszerészet* 46(1), 55 (2002).

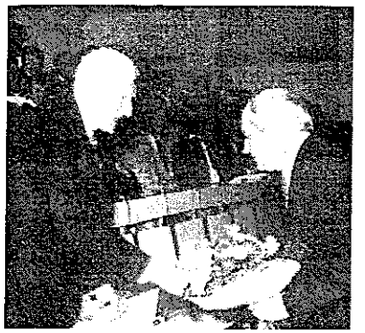

Dr Kedvessy Györgyöt virággal köszönti dr Selmeczi Béla

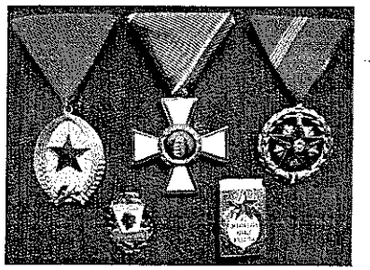

Néhány értékes kitüntetése

1980-as évek végén Balatonakarattyán

Tanszékvezető utódja, Selmeczi Béla professzor 2000-ben volt 70 éves. Az ünnepség első sorában Minker, Kedvessy, Telegdy és Falkay professzor; előttük Selmeczi Béla és Dávid Ágoston professzor

ARBEITSGEMEINSCHAFT
FÜR PHARMAZEUTISCHE VERFAHRENSTECHNIK E.V.
A P V

VORSTAND

ANLÄSSLICH DES 25. JAHRESKONGRESSES DER
ARBEITSGEMEINSCHAFT FÜR PHARMAZEUTISCHE VERFAHRENSTECHNIK
VERLEIHT DER VORSTAND

HERRN PROFESSOR DR. DR. H.C. GYÖRGY KEDVESSY

DIE SILBERNE EHRENNADEL
DER A P V

HERR PROFESSOR KEDVESSY HAT DURCH SEINE BREIT ANGELEGTE WISSENSCHAFTLICHE ARBEIT EINEN BEDEUTENDEN BEITRAG ZUR ENTWICKLUNG DER PHARMAZEUTISCHEN TECHNOLOGIE IN FORSCHUNG UND LEHRE GELEISTET. SEINE UNTERSUCHUNGEN ÜBER KOLLOID-PHYSIKALISCHEN EIGENSCHAFTEN DER ARZNEIFORMEN UND AUF DEM GEBIET PHARMAZEUTISCHER HILFSSTOFFE BRACHTEN IHM INTERNATIONALES ANSEHEN. DAFÜR GEBÜHREN IHM DANK UND ANERKENNUNG.

PRÄSIDENT — VIZEPRÄSIDENT

MAINZ, DEN 6. MAI 1979

URKUNDE

Der Rektor der Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg
überreicht im 475. Jahr des Bestehens der Universität

Prof. Dr. Kedvessy

die THOMASIUS-PLAKETTE

Die Plakette trägt das Bildnis
der humanistischen Gelehrtenpersönlichkeit und des Wegbereiters
der halleschen Universität, Christian Thomasius (1655 - 1728),
sowie die Abbildung des ältesten Gebäudes der Universität,
der „Waage"

Halle den 17. 10. 1977

Prof. Dr. E. Poppe
Rektor

V.I.-176.1994
I. H.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ELNÖKE

DR. KEDVESSY GYÖRGYNEK,
A GYÓGYSZERÉSZTUDOMÁNY DOKTORÁNAK,
A SZENT-GYÖRGYI ALBERT ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM
NY. EGYETEMI TANÁRÁNAK

KIMAGASLÓ PEDAGÓGIAI ÉS TUDOMÁNYOS
MUNKÁSSÁGA ELISMERÉSEKÉNT

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND
KISKERESZTJE

KITÜNTETÉST ADOMÁNYOZOM.

KELT BUDAPESTEN, 1994. ÉVI OKTÓBER HÓ 23. NAPJÁN.

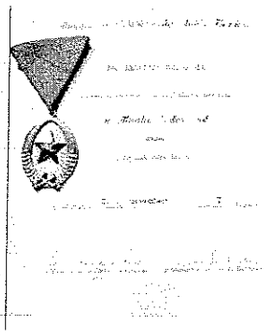

a Munka Érdemrend arany fokozata

„Szocialista Munkáért" Érdemérem

A SZOCIALISTA NEVELÉS
ÉS AZ OKTATÁS ÉRDEKÉBEN VÉGZETT
EREDMÉNYES MUNKÁJÁÉRT

DR. KEDVESSY GYÖRGYNEK

AZ OKTATÁSÜGY KIVÁLÓ DOLGOZÓJA

KITÜNTETŐ JELVÉNYT
ADOMÁNYOZOM

BUDAPEST 1976. január 30.

MINISZTER

6.17. JUBILEUMI DÍSZOKLEVÉL-ÁTADÁS A SEMMELWEIS EGYETEM GYÓGYSZERÉSZTUDOMÁNYI KARÁN

Prof. dr. Kedvessy György
vasdiplomás gyógyszerész köszönő beszéde:
Gyógyszerészet 46(1), 55 (2002).

„Igen Tisztelt Rektor Úr, Dékán Úr!
Tisztelt Egyetemi Tanács!

Engedjék meg, hogy kitüntetett gyógyszerésztársaim és magam nevében őszinte köszönetet mondjak a díszoklevéllel kitüntetésünkért.

Amikor 50, 60, 65, sőt 70 évvel ezelőtt kiléptünk az Alma Mater *kapuján, rendelkeztünk ennek a szép pályának ismereteivel. Ismertük már előzetesen a gyógyszerészi pálya szépségét, hiszen ezért jelentkeztünk erre a hivatásra. Hálás tisztelettel emlékezünk volt tanárainkra, akik széles tudással és akkori szükséges ismeretekkel ruháztak fel bennünket, ami elegendő volt akkor számos feladat megoldására. Megemlítem, hogy az évek folyamán mennyi változás következett be. Elég, ha utalok arra, hogy milyen fejlődés adódott a kutatásban, mennyi új gyógyszer került forgalomba.*

Most szeretnék hivatkozni Szent-Györgyi Albert mondására – amint a Dékán Úr is tette – aki azt mondta, hogy a tudomány, a tudás csak akkor hasznos, ha az ember javát szolgálja. Erre a gyógyszerészi pályán sok lehetőség van, hiszen csak empátiával, humánummal lehet eredményesen dolgozni.

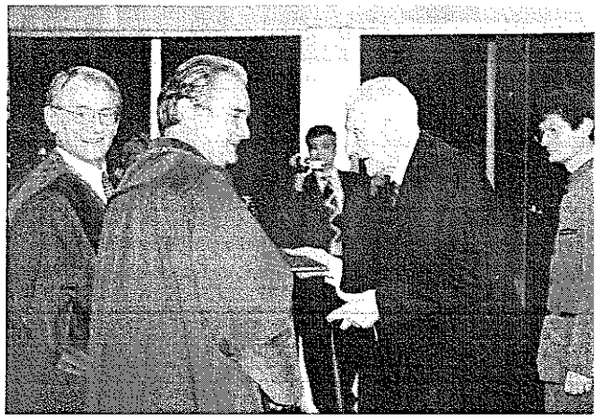

SEMMELWEIS EGYETEM

Jubileumi Díszoklevél
Átadás

2001. november 17.
Budapest

2001: Jubileumi díszoklevele átadásán

És most itt állunk az Alma Mater előtt. Számot kell adnunk arról, hogy az Egyetemen kapott tudást, az empátiát munkánk során jól használtuk-e fel. A kérdésre talán nem túlzó önbizalommal igennel válaszolhatunk, mert erre feljogosít a ma kapott kitüntető oklevél. Most még személyesen szólnék azokhoz a kollégákhoz, akik a Budapesti Egyetem Gyógyszerészeti Intézetében 1947 és 1959 hallgatók voltak, mert ők tulajdonképpen tanítványaim voltak, mert mint Mozsonyi professzor helyettese nem csak laboratórium-vezetőként találkoztam önökkel, hanem gyakran tartottam előadást ezeknek az évfolyamoknak, nemegyszer kollokváltattam azokat a hallgatókat és rendszeresen államvizsgáztattam is. Szeretettel gratulálok ezeknek a volt kedves tanítványaimnak.

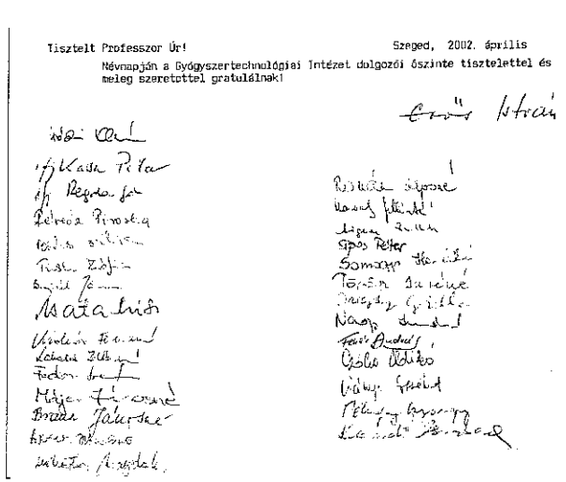

Tisztelt Professzor Úr! Szeged, 2002. április

Névnapján a Gyógyszertechnológiai Intézet dolgozói őszinte tisztelettel és meleg szeretettel gratulálnak!

2002: Névnapján volt munkatársai köszöntötték

És most szólok az utánunk következő generációhoz. Kérjük és kívánjuk, hogy a következő évszázadban sokkal nyugodtabb és békésebb időben végezhessék munkájukat, mint a mi XX. századunkban. Minket gyakran sújtott a mi századunkban nehézség és gond. Szívből kívánok sok sikert működésükhöz, mind az Egyetemi Tanácsnak, mind a következő gyógyszerész-generációnak".

A beszédet követően a hallgatóság Kedvessy professzort ... lelkes ünneplésben részesítette.

Összefoglalás. Kedvessy György 1936-ban nyert gyógyszerészi oklevelet és 1984-ben ment nyugdíjba. Ezzel azonban 48 éven át csúcsszinten művelt tevékenysége nem szakadt meg, csupán átalakult.

Továbbra is *topon* volt és részt vett a Gyógyszertechnológiai Intézet, a Gyógyszerésztudományi Kar, az Egyetem (előbb a SZOTE, 2000-től az SZTE) és a SZAB rendezvényein. Nagy tapasztalatokon alapuló, jobbító szándékú véleményére mind az előbb felsoroltak, mind az MGYT és más szervezetek mindig számíthattak. – A Kari és Egyetemi eseményeknek, a SZAB üléseinek és újévi köszöntőinek következetesen részese volt ...

Közben telt az idő és öt évenként a *Gyógyszerészet* és az *Acta* Szerkesztőbizottsága, máskor a dékán és tanszékvezető utódai tisztelegtek teljesítménye előtt; ezekben élete alakulásáról is olvashatunk (tanulságos és jellemző a szerzők fogalmazása, értékelése, stílusa stb.). Közülük is kiemelkedik a *dr. Brantner Antal* és *Hankó Zoltán* által 1992-ben kezdeményezett és a „Gyógyszerészet" *„Beszélgetősarok"* rovatában lehozott őszinte vallomása [*„Az egyén és a társadalom szolgálata", Gyógyszerészet* 36(5), 285–295 (1992)].

Néhány kéziratot is megjelentetett. Ezekben féltette a gyógyszerészeket az ún. rendszerváltás ismeretlen tényezőinek merkantil törekvéseitől. Mindig is nagyon érdekelte a magyar nyelv; e területről több figyelemre méltó dolgozatot publikált. Más munkáiban egykori főnökéről, *Mozsonyi professzor*ról, ill. *prof. Dávid Lajos*ról, tanszékvezető elődjéről értekezett. – És megjelent egy monográfia is, amelynek szerzője 1978-ban *„a kar dékánja"*-ként említi, de nevét nem írta le!

Más rendezvényekre is meghívtuk, pl. a Medinfo Workshops továbbképző előadás-sorozatokra, ezek egyikén, 1987-ben emlékeztünk a Kar 1957-ben történt alapításának 30 éves évfordulójára, majd tíz évvel később, a Szeged Városházán – igen ünnepélyes külsőségek között – a Kar 40 éves jubileumán őt is ünnepeltük.

Utolsó dolgozatában éppen tanszéki elődje – *prof. dr. Dávid Lajos* – munkásságát méltatta, ami valóban méltó befejezés! Jubileumi vasdiplomája átvételekor tartott emlékezetes beszédében is szép hivatásunkról nyilatkozott.

Irodalom

A már említetteken túl:

60 M. Kata und G. Stájer: *Professor György Kedvessy ist 80 Jahre alt.* Deutsche Apotheker Zeitung 134(34), 117–118 (1994)

61 Minker E.: *A szegedi rutológus munkacsoport története.* MGYT, Budapest, 1986. ISBN 963 408 013 8

62. Minker E.: *A Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Területi Bizottságának története, 1961–2006.* SZAB, Szeged, 2007. ISBN 978 963 06 3865 4. – *Gyógyszerészet* 52(9), 574 (2008)

63 *Szegedi Egyetemi Almanach* (1921–1996). Kiadja: Dr. Dobozy Attila. Szeged, 1997.

64 MIA SZAB beszámolók az 1988., ... 1993. évi munkáról. Szeged

7. DR. KEDVESSY GYÖRGY PROF. EMER. EMLÉKÉNEK GONDOZÁSA

7.1. A „*DÉLMAGYARORSZÁG*" C. LAPBÓL

2003 január 4: Nekrológ.

„Nagy veszteség érte a magyar felsőoktatást: hosszú szenvedés után december 29-én elhunyt *Kedvessy György,* a Szegedi Tudományegyetem emeritus professzora, a Gyógyszerésztudományi Kar nyugalmazott egyetemi tanára. Személyében nemcsak a gyógyszerészeti tudományok kiemelkedő iskolateremtő egyéniségét vesztettük el, de olyan szegedi tudóst is, aki bár – nem Szegeden született – szívvel-lélekkel szegedinek vallotta magát és hosszú éveken át alkotó résztvevője volt Szeged szellemi, tudományos és kulturális életének.

Kedvessy György 1914-ben Budapesten született, középiskolai és egyetemi tanulmányait Budapesten végezte. 1959 óta élt Szegeden, amikor meghívásos pályázat útján kinevezték a Gyógyszerészeti Intézet igazgató professzorának. A tanszékvezetés mellett tevékenyen részt vett az (akkori) Orvostudományi Egyetem és a Gyógyszerésztudományi Kar irányításában: 1963–67 között az Egyetem rektorhelyettese, 1967–79 között – négy cikluson keresztül – a Gyógyszerésztudományi Kar dékánja volt.

Életének egyik fontos területe az oktatás, a gyógyszerész- és szakgyógyszerész-képzés volt. Volt tanítványai lelkiismeretes, hivatástudattal áthatott munkájában él tovább Kedvessy György szigora, lelkiismeretes oktató munkája, nagyfokú szakmai igényessége.

A korszerű, színvonalas oktatómunka mellett a tudományos kutatás volt életének másik kiemelkedő eredményességű területe. Munkássága nyomán vált a hazai gyógyszertechnológia tapasztalati alapokon nyugvó receptgyűjteményből elméletileg megalapozott, korszerű kísérleti eszköztárral rendelkező egzakt tudománnyá.

Szokásos manapság egy tudós nagyságát tudománymetriai mutatókban kifejezni. Kedvessy György munkássága e mutatók tükrében is tiszteletre méltó. Három könyve jelent meg. Ezek közül fő műve a *Gyógyszertechnológia* öt kiadást ért meg. Tudományos publikációinak száma meghaladja a 300-at. Munkáinak összesített impakt faktora 100 fölött van. A gyógyszerformák kolloidfizikai vizsgálata és a hatóanyag szabaddá válásának tanulmányozása tárcaszintű kiemelt kutatási főirányhoz tartozott.

Az intézetvezetés, az egyetemi és kari vezetői tevékenység mellett jelentős feladatokat és funkciókat vállalt különböző szakmai és tudományos testületekben. E megbízatásainak lelkiismeretesen, s a rá jellemző gondossággal és precizitással igyekezett eleget tenni. Szakmai és szakmaközéleti tevékenységét hosszú lenne felsorolni. Számos külföldi és nemzetközi tudományos társaság választotta tagjai közé. A Hallei Martin-Luther Egyetem díszdoktora volt.

Bár életének felét – 45 évet – Budapesten töltötte, nagyon szerette Szegedet. Amikor Budapestre hívták, hogy átvegye a budapesti Gyógyszerésztudományi Kar Gyógyszerészeti Intézetének vezetését, a megtisztelő meghívásra *nem*et mondott, szegedi professzor kívánt maradni.

Tanítványai, munkatársai, beosztottai nagyfokú kötelességtudást, lelkiismeretes munkavégzést, szakmaszeretet tanultak Tőle. Páratlan munkabírása, kifogyhatatlan energiája és kiemelkedő szakmai tudása példa volt és ma is példa számunkra.

Gyászolják és emlékét kegyelettel megőrzik:

a Szegedi Tudományegyetem Gyógyszerésztudományi Kar vezetése, oktatói és dolgozói".

7.2. Dr. Kedvessy György professzor (1914–2002)

Gyógyszerészet 47(2), 75–78 (2003)

„2002. december 29-én hosszú, türelemmel viselt szenvedés után elhunyt *dr. Kedvessy György* nyugalmazott tanszékvezető egyetemi tanár, a Szegedi Tudományegyetem emeritus professzora, a gyógyszerészeti tudomány doktora, számos szakmai és állami kitüntetés tulajdonosa, hazai és nemzetközi tudományos egyesületek tagja.

Elhunytával nagy veszteség érte a Szegedi Tudományegyetemet, a hazai gyógyszerészképzést, a magyar tudományos életet és az egész gyógyszerész-társadalmat.

Kedvessy György Budapesten született 1914. május 25-én. Középiskolai tanulmányait a nagyhírű budai ciszterci gimnáziumban végezte, ahol elsősorban a matematika és a nyelvek keltették fel érdeklődését. A gyógyszerészi pályát – mint *Hankó Zoltán*nak adott 1992-es emlékezetes interjújában elmondta – egy közeli rokona tanácsára választotta, aki teveli gyógyszertárának vezetésére utódjának gondolta. A teveli gyógyszertár átvételére azonban nem került sor, mert a fiatal Kedvessy György eljegyezte magát a tudománnyal és a végzés után Mozsonyi Sándor professzor meghívását elfogadva a Pázmány Péter Tudományegyetem Gyógyszerészeti Intézetének díjtalan gyakornoka lett.

Szakmai és tudományos pályája töretlenül ívelt felfelé. A gyógyszerészi oklevelet 1936-ban szerezte meg, 1938-ban már egyetemi doktorrá avatják és 1944-ben egyetemi magántanár lesz. A szegedi Gyógyszerészeti Intézet tanszékvezető egyetemi tanári beosztását 1959-ben nyeri el, miután tanszéki elődje, Dávid Lajos professzor 1958-ban nyugalomba vonul.

A ma gyógyszerésze Kedvessy Györgyöt mint a szegedi egyetem nagyhírű, nagy tekintélyű tanárát ismeri. Valóban, Szegeden teljesedett ki oktató és kutatói személyisége, itt nyílt lehetősége arra, hogy kutatási elképzeléseit maradék nélkül megvalósítsa, hogy tudományos műhelyt szervezzen, iskolát teremtsen.

Szóljunk először néhány mondatot Kedvessy Györgyről, a kiemelkedő oktatóról. Az Ő tanszékvezetése alatt a gyógyszertechnológia valóban fő tárgy volt. Minden eszközzel biztosította azt, hogy a hallgatók komolyan vegyék a tárgyat és a lehető legjobban felkészüljenek nemcsak a vizsgákra, de a szakma lelkiismeretes művelésére is. Az előadások nagy részét maga tartotta, ugyanakkor lehetőséget biztosított munkatársainak is, hogy tantermi előadások tartásában gyakorlatot szerezzenek. Előadásaira nagyon gondosan készült és nagy súlyt fektetett a szemléltetésre. Munkatársai kezdetben epidiaszkóppal vetítették a dokumentációs anyagot, majd az egyre tökéletesedő diavetítőket használtuk. Rendkívül gazdag, több ezer diapozitívból álló gyűjteményt készíttetett az előadási anyag színesebbé tételéhez, könnyebb és jobb megértéséhez. E páratlan gyűjtemény alapján meg lehetne írni a gyógyszertechnológia 20. századi fejlődéstörténetét.

Első között volt, aki írásvetítőt használt az előadásaihoz, hogy a hallgatók a jobb világítási viszonyok mellett jegyzetelni tudjanak. Önzetlenségére és kollegalitására jellemző, hogy bár az írásvetítőt intézeti hitelkeretből vásároltatta, de a tanteremben helyeztette el és más előadóknak is megengedte az írásvetítő használatát.

Gyakori látogató volt a hallgatói laboratóriumokban. Ilyenkor természetesen nemcsak a hallgatók munkáját és felkészültségét ellenőrizte, hanem a gyakorlatok megfelelő előkészítését és a gyakorlatvezető tevékenységét is. Szorgalmazta, hogy minden gyakorlattípusból legyen gyakorlati jegyzet és feladatkönyv. Itt is a professzor járt elől személyes példamutatással. Tudván azt, hogy a hallgatók egy el nem hanyagolható része nem tud jegyzetelni, előadásainak anyagát jegyzet formájában kiadta. E jegyzet alapján írta meg tankönyvét, melynek első kiadása 1963-ban jelent meg. Ezt két újabb kiadás követte, majd 1971-ben egy lényegesen átdolgozott, az újabb kutatási eredményekkel kiegészített 4. kiadás került a hallgatók és az érdeklődő kollégák kezébe. A *Gyógyszertechnológia* tankönyv a budapesti karon is kötelező tankönyv volt.

A vizsgákon sokat követelt. Nem tűrte a felkészületlenséget, az alapvető ismeretek hiányát. Nagy gondot fordított arra, hogy a hallgatók mondanivalójukat pontosan, szabatosan adják elő. A szép feleleteket, a gondos felkészültséget, az alapos tárgyi tudást nagyra értékelte.

Szorgalmazta, hogy a kiváló hallgatók kapcsolódjanak be az intézeti diákköri munkába. Számos jó felkészültségű hallgatónak biztosította a kutatómunka lehetőségét. A hallgatóság ezt komolyan vette, megtiszteltetés volt a Kedvessy-intézetben diákkörösként dolgozni. Az intézet diákkörös hallgatói mindig szép eredménnyel szerepeltek a helyi és országos diákköri konferenciákon. Számos diákkörös hallgató a végzés után tovább folytatta a kutatást és megkezdett munkáját doktori disszertációvá fejlesztette. Sok fiatalnak biztosított kétéves minisztériumi gyakornoki ösztöndíjat. És a gyógyszertári központok vezetőségét is biztatta, hogy anyagilag is támogassák a doktorálni szándékozó fiatal kollégák munkáját.

Ez a témakör már átvezet bennünket Kedvessy György életművének másik fontos területére, a tudományos kutatómunkához. Pályafutása kezdetén, a budapesti intézetben gyógyszerellenőrzéssel foglalkozott, összetett készítmények hatóanyag tartalmának kvantitatív meghatározását dolgozta ki. Ez a terület akkor mind elméleti, mind gyakorlati szempontból kiemelkedő fontosságú volt. Új, figyelemre méltó analitikai eljárásait zömmel külföldi szaklapokban közölte, így a nemzetközi tudományos körök hamar megismerték a nevét és nagyra értékelték munkáját. Ezekből az eredményekből állította össze magántanári értekezését és e kutatásai alapján írta meg első könyvét, a *Gyógyszervizsgálat* című monográfiát, amely már

a háború után, 1947-ben jelent meg. Könyve elé akkori tanszékvezetője, Mozsonyi professzor írt meleg hangú előszót.

Ez a könyv két szempontból is figyelemre méltó. Egyrészt azért, mert kb. másfél évtizeddel megelőzte a hasonló témakörű német és amerikai monográfiákat, másrészt pedig azért, mert rendkívül jó érzékkel, bámulatra méltó előrelátással ismerte fel azokat a korszerű analitikai módszereket, amelyeket – sokszor évtizedek múlva – sikerrel fog alkalmazni a gyógyszerellenőrzés. Könyvében külön fejezetet szentel a polarimetriának, refraktometriának, spektrál-analízisnek, a kapillár-analízisnek és a kromatográfiás módszereknek. Ezek a korszerű fizikai kémiai módszerek akkor még fejlődésük és elterjedésük kezdetén voltak, de Kedvessy már akkor felismerte az e módszerekben rejlő hatalmas lehetőségeket.

Az ötvenes évektől datáljuk a gyógyszertechnológia „nagy" évtizedeit. Ekkor indultak meg azok a célirányos kutatások, melyek a gyógyszergyártás tudományát elméletileg megalapozták, korszerű fizikai kémiai módszerekkel felszerelték és kiemelték az empíria birodalmából. E kutatások révén vált a gyógyszertechnológia a múlt század 80-as, 90-es éveiben a gyógyszerkutatás „húzó ágazatává". Ebben a munkában jelentős érdemei vannak Kedvessy Györgynek és az irányítása alatt működő szakmai műhelynek.

A vezetése alatt működő iskola tudományos munkájára a tematikus gazdagság, az új módszerek keresése és alkalmazása, valamint a gyakorlati hasznosíthatóság igénye volt jellemző. Négy kutatócsoportot hozott létre és irányított negyedszázados kutatásszervező, iskolateremtő tanszékvezetése során. Az (időben) első kutatócsoport a rektális gyógyszerformákkal foglalkozott, számos új alap- és segédanyag bevezetésére tett javaslatot, feltérképezte a hatóanyagok szabaddá válásának folyamatát, a liberációt befolyásoló tényezőket. E témakörökből publikált eredményekre még az elmúlt években is hivatkoztak német és olasz szerzők. A második munkacsoport a szilárd gyógyszerformákat, főként a tablettákat és bevont tablettákat (drazsékat) kutatta. (E kutatások jelenleg is folynak.) A harmadik csoport a kolloid gyógyszerformák – kenőcsök, krémek, gélek, szuszpenziók, emulziók – szerkezetével, tulajdonságaival, valamint biofarmáciai aspektusaival foglalkozott és foglalkozik jelenleg is. A negyedik csoport témája a porok keverése, a homogén eloszlás feltételrendszerének megismerése volt, majd kiegészült a csoport jelenlegi témájával: a vízben rosszul oldódó hatóanyagok oldékonyságának növelésével.

A kívülálló szemében talán a sokat markolás, az elaprózódás benyomását kelti az előbbi felsorolás. Ez nem helytálló, mert Kedvessy György csak olyan feladatokat illesztett a tanszék kutatási programjába, amelyek aktuális voltáról meggyőződött. A felsorolt gyógyszerformák vagy a kisüzemi, vagy az ipari gyógyszergyártás fontos rendszerei voltak, esetleg mindkettő számára fontos volt a tudományos megalapozás, a minőségi követelményrendszer kidolgozása és a fizikai kémiai, kolloidikai, mikrobiológiai stabilitás feladatainak megoldása. Tegyük hozzá, hogy a felsorolt technológiai jelenségekkel kapcsolatosan hazai szakirodalom egyáltalán nem volt, külföldi forrásmunka is alig akadt.

A *tematikus gazdagság*. Az intézetben eredményes anyagszerkezeti kutatások – pl. a polimorfia vizsgálata, a kristályok deformációs viselkedése, koherens szerkezetek letörése és regenerációjának tanulmányozása – folytak. Figyelemre méltó eredmények születtek a művelettan területén is, a szűrés, az öntéses kúpgyártás, a cukormentes és filmdrazsírozás, a porlasztva szárítás műveleti paramétereinek optimálása említendő itt. Fontos és kiemelt téma volt a kolloidikai stabilitás – szerkezet szilárdulás, utókeményedési folyamatok – tanulmányozása. A 70-es években indultak el a biofarmáciai kutatások. Számos gyógyszerforma *in vitro* hatóanyag leadását vizsgálta meg az intézet és dolgoztunk ki technológiai megoldásokat a biológiai hasznosíthatóság optimálására.

Új módszerek bevezetése. Kedvessy professzor nevéhez fűződik a hazai gyógyszerészeti reológiai kutatások elindítása. Ő alkalmazott először pásztázó elektronmikroszkópot a szilárd gyógyszerformák vizsgálatában. Hazai vonatkozásban az elsők között volt, akik felismerték a termikus analízis, a röntgen-diffrakció és az elektron-diszperziós mikroanalízis helyét és fontosságát a technológiai kutatásokban.

Gyakorlati alkalmazás. Többen említették – természetesen nem bántó éllel – hogy a Kedvessy professzor vezette intézetben elsősorban elméleti kutatások folynak. Ez ebben a megközelítésben nem helytálló, mert minden kutatás valahol a gyakorlatban gyökeredzett, a gyakorlatból indult el. A már idézett beszélgetés során Kedvessy professzor elmondta, hogy pályakezdő éveiben az intézeti munkája mellett egy gyógynövényeket forgalmazó cégnél is dolgozott. Itt a háborús időkben, amikor nem lehetett valódi teához hozzájutni, kidolgozott egy fermentációs eljárást, amelynek során a hársfalevélből élvezhető tea lett. (Ez volt a Pantaroma tea, ami hasonló lehetett a híres-hírhedt Planta teához, amelynek emlékét egy dal őrzi *Hubay-Vas-Ránky* zenés drámájában, az *Egy szerelem három éjszakájá*ban).

Egy régi munkatársa, aki kezdő egyetemi oktatóként Kedvessy professzor mellett dolgozott, mesélte, hogy egyszer a gyakorlati előkészítésben előfordult felületesség – az előkészítő kifelejtette a kúpból az amidazofént, amit a hallgatóknak a gyakorlat során meg kellett (volna) határoznia – irányította figyelmét a hatóanyag homogén eloszlásának fontosságára. A homogén eloszlathatóság kutatása később az intézet egyik központi témája lett.

A fentieken túl a gyakorlattal való szoros kapcsolatot bizonyítja, hogy Kedvessy professzor jó és eredményes együttműködést épített ki valamennyi hazai gyógyszergyárral. Ez az együttműködés később külföldi gyárakra is kiterjedt. Hetven felett van azon kutatási-fejlesztési szerződésekben foglalt megbízási feladatok száma, amelyeket az intézet irányítása 25 évében megoldott.

Szokás manapság egy tudós nagyságát tudománymetriai mutatókban kifejezni. Kedvessy György munkássága e mutatók tükrében is tiszteletre méltó. Három könyve jelent meg. A már idézett *Gyógyszervizsgálat* és az öt kiadást megért *Gyógyszertechnológia* mellett a *Tablettázás gyógyszertechnológiája* a harmadik fontos monográfia. Ezt *Selmeczi Béla*val közösen írta. Tudományos publikációinak száma meghaladja a 300-at. Munkáinak összesített impakt faktora 100 felett van. (Ezt az értéket a folyóiratok jelenlegi, ill. az időközben megszűnt vagy átalakult folyóiratok utódainak impakt faktora alapján számoltuk.) Az eredményeire kapott hivatkozások száma eléri az ezret. Még 2002-ben megjelent dolgozatokban is hivatkoznak alapvető, új korszakot indító munkáira, holott ekkor már közel 20 éve nyugdíjban volt. Számos újítás és több szabadalom fűződik nevéhez. A vezetése alatt álló intézetben 100-nál több egyetemi doktori disszertáció készült el, 11 kandidátusi értekezésnek volt a témavezetője. Két munkatársa akadémiai doktori fokozatot szerzett. E kiemelkedő tudományos eredmények alapján,

nagy hazai és nemzetközi elismertsége, tudományos tekintélye okán, iskolateremtő munkássága következményeként Akadémiánk tagjai között volna a helye. Elgondolkodtató, hogy ezt az elismerést nem kapta meg.

Élénk és gyümölcsöző külföldi kapcsolatokat szervezett. Németországból *prof. Helmut Kala*, valamint *Heinz Moldenhauer* és *Michael Dittgen* (később tanszékvezető professzorok) töltöttek hosszabb időt Szegeden. Lengyelországi technológusok közül *Halina Wasiak* és *Jerzy Sotor* végeztek kutatómunkát a szegedi intézetben. A Ljubljanai Egyetem Gyógyszertechnológiai Tanszékének jelenlegi igazgatója, *Stane Srcic* professzor fiatal kutatóként két alkalommal is járt Szegeden, az itteni kísérletek fontos részét képezték akadémiai disszertációjának. Hosszú lenne felsorolni azokat a külföldi kollégákat, akik rövidebb tanulmányúton, tapasztalatcserén voltak Szegeden.

Az oktató és tudományos munka mellett szólni kell Kedvessy György egyetemi és szakmai közéleti vezetői tevékenységéről. A Szegedi Orvostudományi Egyetem vezetése hamar felismerte a fiatal professzor kiemelkedő vezetői kvalitásait és 1963–67 között rektorhelyettesi feladattal bízta meg. Ezt követően 12 éven át, 3 cikluson keresztül a Gyógyszerésztudományi Kar dékánja volt. Dékáni idejére esik az első nagy oktatási reform bevezetése. Sajnos, egy nem túl vidám esemény is idekapcsolható. A kari bauxitbeton épület 1969-ben életveszélyessé vált, az intézeteknek ki kellett költözni. Az épület felújítása 4 évig tartott. Kedvessy dékán – a kar professzoraira és oktatóira támaszkodva – biztosította a kar működőképességét ez alatt a 4 év alatt is, lehetővé téve, hogy a mostoha körülmények között is – apró kompromisszumokkal, de változatlan színvonalon – folyjék az oktatás. Nem szünetelt a kutatómunka sem. Az akkori hallgatók úgy emlékeznek vissza ezekre az évekre, mint valami kedves, romantikus időszakra.

Kedvessy professzor jelentős feladatokat vállalt a szakmai közéletben, a szakmai szervezetekben és országos szakmai feladatok megoldásában. Éveken át volt elnöke az MGYT Csongrád megyei Szervezetének. Ezekben az években a Társaság mint „Szakcsoport" működhetett csak. Kedvessy professzor sokat tett azért, hogy a gyógyszerészek szakmai és tudományos szervezete visszakapja régi rangját és tekintélyét. Több cikluson keresztül töltötte be a Gyógyszertechnológia Szakosztály elnöki tisztét. A Magyar Gyógyszerészeti Társaság elnöke 1968–1972 között. Erre az időre esik a szakgyógyszerész képzés bevezetése, amiért Kedvessy György, mint elnök – vállvetve számos, hozzá hasonló gondolkodású vezető gyógyszerész személyiséggel – nagyon sokat tett. Tagja volt az V., VI. és a VII. Magyar Gyógyszerkönyv Szerkesztő Bizottságának. Az utóbbiban a Gyógyszertechnológiai Albizottság elnöki feladatait látta el. Tagja volt az ETTnek, az MTA Gyógyszerészeti Bizottságának, elnökségi tagja a MOTESZnek. Nagyszámú, a gyógyszerészet egyes kérdéseivel és felsőoktatással foglalkozó eseti bizottságban is dolgozott. A TMB megbízásából sokszor volt tudományos értekezések opponense, a bíráló bizottság elnöke vagy bizottsági tag. 1955-től haláláig tagja volt az *Acta Pharmaceutica Hungarica* szerkesztő bizottságának. Számos külföldi szakmai és tudományos társaság, egyesület választotta tagjai sorába. Talán legbüszkébb arra az elismerésre volt, hogy a Hallei Martin Luther Egyetem Természettudományi Kara *honoris causa* díszdoktori címmel tüntette ki.

Nem lenne teljes a kép, ha nem szólnánk Kedvessy professzor közéleti aktivitásáról. Elnöke volt a Hazafias Népfront Szeged Városi Szervezetének és elnökségi tagja az Országos

Béketanácsnak. Több cikluson keresztül tanácstag is volt. Utolsó fontos közéleti megbízatása az alelnöki funkció volt az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetében.

Az intézettel való kapcsolata nyugalomba vonulása után sem szűnt meg. Rendszeresen bejárt az intézetbe, tanácsaira, segítségére mindig számíthattunk. Rendszeres látogatója volt a kari tudományos rendezvényeknek, előadó üléseknek, nyilvános doktori védéseknek.

Kedves szokássá vált az intézetben (még az Ő tanszékvezetői ideje alatt), hogy az intézet dolgozóit a tanszékvezető névnapjukon apró ajándékkal köszöntötte. Ezt a szokást utódai is megtartották. Ezeken a névnapi köszöntéseken is mindig részt vett Kedvessy professzor a nyugdíjba vonulása után is. Egyre rosszabbá váló egészségi állapota sem gátolta meg abban, hogy volt munkatársait figyelmességével tüntesse ki és szeretetéről biztosítsa.

Túlzás nélkül elmondhatjuk, hogy személyével a 20. század egyik legnagyobb gyógyszerésze távozott el körünkből. Az a szellemi kincs, amit ránk hagyott – felbecsülhetetlen. Tanítványai, munkatársai, beosztottjai kötelességtudást, lelkiismeretességet, munkaszeretet tanultak tőle. Páratlan szakmai tudása, munkabírása, következetessége mindig példa lesz számunkra.

Jelenleg a pályán működő gyógyszerészek jelentős része, talán a fele Kedvessy tanítványa. A tanítványok lelkiismeretes, pontos munkájában, szakmaszeretetében él tovább Kedvessy professzor szigorú, nagyfokú igényessége.

Dr. Erős István"

7.3. ÚJSÁGHÍR

Gyógyszerészet 47(2), 78 (2003).

„*Dr. Kedvessy György* emeritus professzor búcsúztatására 2003. január 9-én, zord időjárási viszonyok és erőteljes havazás közepette Szegeden, a Belvárosi temető ravatalozójában, került sor. A szertartást *Gyulay Endre* szeged-csanádi megyés püspök celebrálta, az államigazgatás részéről *Szalay István* helyettes államtitkár mondott búcsúztatót.

A Szegedi Tudományegyetem és a Gyógyszerésztudományi Kar nevében *prof. dr. Falkay György* dékán, a Gyógyszertechnológiai Intézet részéről *prof. dr. Erős István* tanszékvezető búcsúzott. A Magyar Gyógyszerészeti Társaság köszönetét volt elnökének *dr. Vincze Zoltán* MGYT elnök tolmácsolta, a Budapesti Gyógyszerésztudományi Kar búcsúztatóját *dr. Stampf György* dékánhelyettes mondta el. A rendkívüli időjárási viszonyok miatt a Debreceni Gyógyszerésztudományi Kar képviselői nem tudtak részt venni a rendezvényen, emiatt – *dr. Tósaki Árpád* méltató szavait – az egyik szegedi gyógyszerészhallgató olvasta fel. A búcsúztatáson Kedvessy professzor számos munkatársa, tanítványa és tisztelője vett részt."

Kedvessy professzort másnap, január 10-én Szentesen a Kálvária temetőben helyezték végső nyugalomba. (Kedvessy professzor és felesége síremlékének fényképe az 5.3. fejezetrészben látható.)

7.4. KEDVESSY GYÖRGY EMLÉKÜLÉS

Az SZTE Gyógyszerésztudományi Kara, az MGYT Gyógyszertechnológiai Szakosztálya, a SZAB Gyógyszerészeti Szakbizottsága, továbbá az MTA Gyógyszerkémiai és Gyógyszertechnológiai Munkabizottsága 2004. május 25-én tudományos ülés keretében emlékezett meg *dr. Kedvessy György* professzorról, aki aznap lett volna 90 éves. Az Emlékülés témája *„A gyógyszerreológiai kutatás 40 éve Szegeden"*, amelynek kapcsán külső szakértő és az Intézet felkért munkatársai (már akiket felkértek) előadássorozatban ismertették kutatási eredményeiket [az ezzel kapcsolatos kiadványt *prof. dr. Erős István* szerkesztette, Szeged, 2004] *Gyógyszerészet* 48(7),439–440 (2004).

A nagyszabású rendezvényt a SZAB nagy előadótermében *dr. Falkay György* tanszékvezető egyetemi tanár, dékán nyitotta meg. Ezt követően *dr. Vincze Zoltán* tanszékvezető egyetemi tanár, az MGYT elnöke, *dr. Görög Sándor* akadémikus, MTA osztályelnök, *dr. Hermecz István* c. egyetemi tanár, az MTA Munkabizottság elnöke, *dr. Zelkó Romána* egyetemi docens, budapesti dékánhelyettes és Pécsről *dr. Dévay Attila* tanszékvezető egyetemi docens köszöntötte a megjelenteket.

Prof. dr. Erős István előadását tartja

A két plenáris előadást *dr. Zrinyi Miklós* és *dr. Erős István* professzor tartotta, amit – fogadás után, az Intézet bejárati ajtajánál – *Kedvessy professzor Emléktáblájá*nak felavatása és az ún. „nagylabor" *Kedvessy György Tangyógyszertár* elnevezése követett. Az eseményen a vendégek soraiban – többek között – részt vettek Kedvessy professzor gyermekei és unokái is.

Márványtábla az Intézet bejárati ajtaja közelében

A régi „Nagylabor" új elnevezése

Dr. Kedvessy Andrea és dr. Kedvessy Tamás a tangyógyszertár bejárata előtt

Dr. Kedvessy Andrea és dr. Kedvessy Tamás a tangyógyszertárban

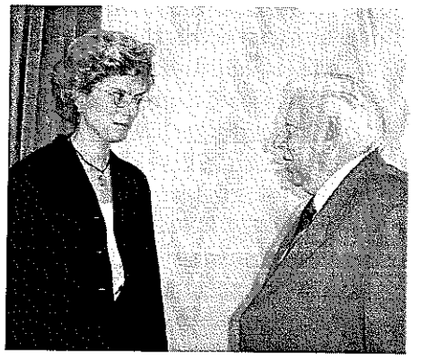

Dr. Kedvessy Andrea és dr. Regdon Géza sen. az ünnepségen

7.5. PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Gyógyszerészet 48(7), 445 (2004)

„Az SZTE Szent-Györgyi Albert Orvos- és Gyógyszerésztudományi Centrum Öregdiák Szövetsége pályázatot hirdet egyetemi diplomát szerzett kollégák és egyetemi hallgatók számára. A pályázat témaköreinek egyike:

Dr. Kedvessy György egyetemi tanár, a Gyógyszertechnológiai Intézet egykori igazgatójának munkássága (születésének 90. évfordulója alkalmából).

Terjedelme maximum 50 oldal, 2 példányban kell benyújtani. Formai követelmény: A/4-es ív egyik oldalán legfeljebb 45 sor és soronként max. 80 leütés. A benyújtás határideje: 2004. október :25. További információ a 20/954–8199 telefonon vagy a <vegh@ophtszote.u-szeged.hu> e-mail-en kérhető. (Dr. Kata Mihály)"

A felhívásra egy munka – *prof. dr. Erős István* pályázata – érkezett be.

7.6. „A SZEGEDI GYÓGYSZERÉSZKÉPZÉS ÉS A SZEGEDI GYÓGYSZERÉSZTUDOMÁNYI KAR TÖRTÉNETE"

Szerkesztette: Erős István. Szeged, 2007 Részlet: 112–115. oldal Az Intézetről szóló fejezetet prof Révész Piroska és prof Kata Mihály állította össze. – *Gyógyszerészettörténet* 5(4), 4–10 (2007).

„... *Dávid Lajos* professzor 37 évi szolgálat után 1958 október 1-én nyugalomba vonult. Az Intézet vezetését egy évre (1958–1959) *dr. Gergely Menyhért* egyetemi adjunktusra bízták. 1959-ben az intézet vezetésére négyen pályáztak: A tanszék élére 1959 őszén *dr. Kedvessy Györgyöt* nevezték ki

Kedvesssy György 1914-ben Budapesten született († Szeged, 2002). Budapesten, a Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett gyógyszerészi oklevelet (1936), aztán gyógyszerészdoktor (1938), egyetemi magántanár (1944), a gyógyszerészeti tudomány kandidátusa (1953), tanszékvezető egyetemi tanár (1959), a gyógyszerészeti tudomány doktora (1981) lett. Fontos kari és egyetemi tisztségeket töltött be: 25 esztendőn át volt tanszékvezető egyetemi tanár (1959–1984), 12 éven át a Kar dékánja (1967–1979), általános rektorhelyettes (1963–1967) és 1984-ben prof. emeritus lett.

Számtalan hazai és külföldi szakmai feladata közül is kiemelendő, hogy megalakulásától az MGYT tagja, aztán elnöke (1968–1972), majd a vezetőség tagja volt. Tudományos tisztségei: ETT (később MTA-Eü M.) Gyógyszerészeti és Gyógyszerügyi Bizottság tagja (1954–1966 és 1967–1980), MTA Gyógyszerészeti Szakbizottság tagja (1954–1964), MOTESZ elnökségi tag (1970–1976), a TMB-ben opponensi, bíráló bizottsági és bizottság elnöki tisztségek. Országos Szakgyógyszerész Bizottság alelnöke, az V., VI. és VII. Magyar Gyógyszerkönyv szerkesztő bizottságának tagja (1951–1967), ill. elnöke (1982–1986), a II–VI. Formulae Normales szerkesztő bizottságának tagja, vagy elnöke (1976–1981).

Politikai jellegű szervezetekben is dolgozott: Szeged Városi Tanács és az Országos Béketanács tagja volt, ill. elnöke a Hazafias Népfront Szeged városi Szervezetének. A háború nem kímélte őt sem; 1944-ben parancsban utasították a budapesti kar hallgatóinak és értékeinek Németországba történő „menekítésére".

Az Intézet oktató munkája. Az oktatásban és a kutatásban is elsőként támaszkodott kolloidikai ismeretekre. Az elméleti és gyakorlati tananyagot tartalmilag teljesen korszerűsítette. Jegyzeteket jelentetett meg. *Gyógyszertechnológia* c. tankönyvét 1963 és 1981 között összesen öt átdolgozott változatban adta ki (kémiai kutatóintézetek munkatársai is szívesen használták)! Formailag is modernizálta a képzést. Kezdetben a III. és a IV. évfolyamon heti 3–3 óra technológia-előadás volt (hétfőn és kedden az egyik évfolyamnak 2+1 óra, ill. csütörtökön és pénteken a másik évfolyamnak, ami – Kedvessy professzor kimagasló „egyéb" tevékenysége mellett – szinte brutális elfoglaltságot jelentett. Ezért az egyik oktatási reform során, amikor mindegyik professzortársa saját óraszámát növelni szerette volna, rendkívül meglepő volt, hogy Kedvessy a heti 3+3 óra helyett csupán 2+2 órát tervezett tartani (ez azóta is így van). Eleinte volt gyakorlati szigorlat is, ami minden oktatótól több napos, vagy 1–2 hetes intenzív előkészítést igényelt. Egyszer elhagyta a gyakorlati szigorlatot, ezzel mind a hallgatóknak, mind az oktatóknak nagy szívességet tett. Ide tartozik annak bemutatása is, hogy korábban a VII. félév után kollokválni kellett. E vizsga eltörlése ugyancsak Kedvessy György bölcsességét igazolja.

Intézeti kutatómunka. Kedvessy professzor mint igazi kutató, e képességeit már Budapesten kifejlesztette és Szegedre érkezése után azonnal felmérte kutatási lehetőségeit. Szerencsés egybeesés, hogy éppen ekkor (1959) jelent meg a Münzel-Büchi-Schultz *„Galenisches Praktikum"* c. kitűnő könyv, amely mérföldkőnek számít a gyógyszertechnológia tudománnyá fejlődésének útján. Szinte azonnal megszervezte a kutatómunkát, az Intézet első három közleménye a *Gyógyszerészet* c. hazai szaklap már 1962-es évfolyamában megjelent, ill. további két dolgozat az 1963-as *Acta Pharm. Hungarica*ban. Első doktorandusza *Regdon Géza* tanársegéd volt; ő és *Selmeczi Béla* voltak az elsők, akik már 1962-ben doktoráltak.

Az Intézetben négy kutatási témát alakított ki: rektális gyógyszerkészítmények, kolloid gyógyszerformák, tabletták és drazsék vizsgálata, ill. portechnológiai kutatások (később biohasznosíthatósági vizsgálatok). Azokban az évtizedekben mindegyik „nyerő" témának számított. Persze, ehhez az is kellett, hogy Kedvessy professzor minden esztendőben részt vegyen néhány nagyon jelentős nemzetközi tudományos kongresszuson, ahol „ráérzett" a kutatási tendenciákra (ezt az intuíciós képességét egész működése során kiválóan gyümölcsöztette), másrészt bemutatta az Intézet kutatási eredményeit is. Minden intézeti kutatási feladatot, gyári témát, sőt, eleinte még a TDK-sok tevékenységét is személyesen irányította, ami már csak azért is hatalmas teljesítmény volt, mert közvetlen irányításával 100-nál több gyógyszerészdoktori értekezés készült. 1971-től – dékánként és tanszékvezetőként is – támogatta a tudományos ösztöndíjasok doktorálását: a Karon 44 tudományos ösztöndíjas, közöttük 15 az intézetében szerzett doktori fokozatot. Kutatási-fejlesztési szerződéseinek száma meghaladja a 70-et. Több újítás és négy szabadalom szerzője, 11 kandidátusi értekezés témavezetője volt, és két munkatársa akadémiai doktori fokozatot nyert el. Publikációinak összesített impakt faktora 100-nál több, tudományos közleményeinek száma 300 fölött van és a hivatkozásoké 1000 körüli.

Az intézetvezetés stílusa. Demokratikus vezető volt, ez személyiségének lényegét jelentette. Reggelenként ½ 9-től vezetői értekezletet tartott, eleinte *dr. Kovács László* docens és *dr. Ferenczi Ilona* adjunktus részvételével, ami később *dr. Regdon Géza* és *dr. Selmeczi Béla* adjunktussal bővült. E megbeszéléseken – mivel dr. Kovács László docens kilépett (Pestre távozott) – a 70-es évek közepétől *dr. Erős István, dr. Kata Mihály* és *dr. Mayer Adél* is részt vett. Ezek napirendje: vezető munkatársainak informálása aktuális döntésekről, tendenciákról és várható eseményekről, valamint az Intézet oktatási, kutatási, szervezési, személyi stb. kérdéseinek megbeszélése.

Minden év szeptemberében és februárjában ún. félévkezdő oktatói értekezletet tartott, amelyeken a III. és a IV. éves hallgatók 3–4 tagja is részt vett. Figyelmességére és empátiás készségére jellemző módon lehetőséget biztosított arra, hogy a hallgatók véleménye – nem ritkán kritikus véleménye – terítékre és megtárgyalásra kerüljön.

Különösen nehéz helyzetbe került a Kar és az Intézet akkor, amikor a Minisztérium a 70-es évek elején létszámcsökkentést rendelt el. Ennek következtében a Karról 9 oktatónak kellett

elmennie, ill. helyettük nem volt szabad újakat felvenni. Végül ezt a periódust is sikerült átvészelni.

Kedvessy professzor személyisége. Sokat utazott a német nyelvet beszélő országokban. Kiváló intuitív képességekkel rendelkezett és súlyt fektetett arra, hogy az Intézet tudományos eredményei elsőként kerüljenek publikálásra. 1962 május 18-án a Kar a felújított Eötvös utcai épületbe költözött, ahol építészetileg és berendezését tekintve is korszerű intézetet alakított ki, amelyet a nyugatnémet ERWEKA-sorozat mintegy 30 kisgépével, ill. mérőkészülékével szerelt fel – s ami – ezek miatt Európa-szerte például szolgált. A 60-as években az Intézet nevét megváltoztatta (Gyógyszerészeti Intézetről *Gyógyszertechnológiai Intézet*re). Három könyvet publikált, fő műve a *Gyógyszertechnológia,* amelyet – mint már említettük – 1963 és 1981 között, összesen öt átdolgozott kiadásban, megtanulható (638 oldalas) tankönyv formájában jelentetett meg. 1959-től fokozatosan fiatal ambiciózus munkatársakkal vette körül magát. 100-nál több gyógyszerész doktorálását irányította. 1971-től támogatta, hogy a Kar 14 fiatal kutatója kandidátusi minősítést szerezzen. Iskolateremtő, határozott, jellemes és empatikus egyéniség volt. Kijelenthető, hogy elhunytával a tudományos világ a múlt század egyik legnagyobb hatású magyar gyógyszerész-kiválóságát veszítette el.

A Kar és az Intézet történetéhez tartozik még, hogy 1969 és 1973 között a kari épületet fel kellett újítani, mert az 1920-as évek végén ún. bauxitbetonos technológiával készült. 1969 tavaszán Kedvessy dékán – tőle nagyon szokatlan módon – elrendelte, hogy „az előadásokat csak a hallgatóság fele látogathatja!" (nehogy az épület összedőljön). A négy kari intézetet a város különböző épületeiben helyezték el, a Dékáni Hivatal pl. az Apáthy kollégiumban működött. A Gyógyszertechnológiai Intézet Újszegeden, a *Vakok Intézete* mellett, egy régi iskolában kapott helyet. Ott folyt egy szerény mértékű, inkább gyári kutatás és ott voltak a gyakorlatok (kivéve az injekciós gyakorlatokat, amelyeket a Gyermekklinikán tartottunk). Az elmélet előadások helye az Apáthy Kollégium nagy tanulójában volt. Bútoraink zömét, egyes készülékeinket és az üvegárut az Eötvös utcai épülettel szemben lévő pincében és Szentmihályon egy bezárt iskolában, valamint a JATE egyik raktárában tároltuk. – Közvetlen a Tisza partján külön izgalmat jelentett az 1970-es tiszai árvíz! Aztán 1973 szeptemberében már a felújított épületben kezdtük el a munkát...

1984 június 30-án az Intézet munkatársa volt: *dr. Kedvessy György* DSc. tanszékvezető egyetemi tanár; *dr. Erős István* CSc., *dr. Kata Mihály* CSc., *dr. Pintyéné dr. Hódi Klára* CSc., *dr. Regdon Géza* sen. CSc., *dr. Selmeczi Béla* CSc. és *Ugriné dr. Hunyadvári Éva* CSc. egyetemi docens; *dr. Miseta Mária, dr. Regdon Gézáné Kiss M. Éva* és *dr. Wayer Mária* egyetemi adjunktus; *dr. Szabóné dr. Révész Piroska, ifj. dr. Regdon Géza, ifj. dr. Kása Péter* és *Soósné dr. Csányi Erzsébet* egyetemi tanársegéd; *Horpácsy Frigyesné* és *Vecsey Imréné* intézeti titkárnő; *Bartha Lászlóné, Frómanné Povik Klára, Juhász Klára, Huber Mátyásné, Krasznai Ildikó, Papp Erzsébet, Romhányi Istvánné* és *Zádori Erzsébet* intézeti laboráns; *Lévai Antalné, Ludvig Illésné* és *Sastin Lajosné* segédlaboráns."

1984-ben a Gyógyszertechnológiai Intézet élén Kedvessy professzort *dr. Selmeczi Béla* tanszékvezető professzor követte. A meghirdetett intézetvezetői állásra egyébként pályázott még *dr. Orbán Ernő* és *dr. Takácsi Nagy Géza*.

7.7. Kedvessy György Pályadíj

Gyógyszerészet 54(1), 55 (2010), 55(1), 55 (2011), 56(1), 53 és 56(12), 759–765 (2012)

A pályadíjat a Szegedi Gyógyszerészképzés Fejlesztéséért Alapítvány Kuratóriuma gondozza. Ezt 2009-ben *dr. Baki Gabriella* és *dr. Sovány Tamás* PhD-hallgatónak, 2010-ben *Kristó Katalin* PhD-hallgatónak és *Papós Kitti* V. éves gyógyszerészhallgatónak, az Intézet TDK-s diákjának, ill. 2011-ben *dr. Csizmazia Eszter* PhD-hallgatónak és *Gottnek Mihály* gyógyszerészhallgatónak, 2012-ben *Dr. Kürti Levente* gyógyszerésznek ítélték oda, amelynek ünnepélyes átadására 2009 óta a novemberi Szent-Györgyi Napok központi ünnepségén került sor az SZTE *„József Attila"* Tanulmányi és Információs Központ (TIK) Kongresszusi Termében [a *Pályadíj*ral 100 ezer Ft is jár] – E díjak átadására meghívják Kedvessy professzor gyermekeit, *dr. Kedvessy Andrea* gyógyszerészt és *dr. Kedvessy Tamás* fogorvost, akik az eseményen többször részt is vettek.

Kedvessy György pályadíj

1. A Szegedi Tudományegyetem Gyógyszerésztudományi Kar Gyógyszertechnológiai Intézete néhai Dr. Kedvessy György egyetemi tanának, a Gyógyszertechnológiai Intézet egykori igazgatójának emlékére 2009-ben „Kedvessy György pályadíj"-at alapított, mely a Szegedi Tudományegyetem Gyógyszerésztudományi Karán tanuló gyógyszerészhallgatók és a Gyógyszertechnológiai Intézetben dolgozó PhD fokozat megszerzésére készülők szakmai fejlődését hivatott segíteni.
2. Sikeres pályázat alapján a rendelkezésre álló összegből évente egy alkalommal részesülhet a „Kedvessy György pályadíj"-ban karunk néhány hallgatója, ill. PhD hallgatója.
3. A pályadíj kizárólagosan az alábbi szakterületeken végzett színvonalas kutatómunkák és szakirodalmat feldolgozó pályamunkák támogatására, jutalmazására szolgál:
   3.1 Gyógyszertechnológiai Intézet profiljába tartozó kísérletes kutatás vagy irodalmi áttekintés (hallgatói diákköri pályamunka, diplomamunka, stb.).
   3.2. Tudományos Diákköri Konferencián a fenti témakörben bemutatott előadás.
   3.3 Hazai vagy nemzetközi tudományos konferencián a fenti témakörben bemutatott előadás.
   3.4. Színvonalas szakmai ismeretterjesztő, a fenti témakörben írott közlemény(ek), vagy egyéb (pl. elektronikus), a fenti célnak megfelelő ismeretterjesztő anyag(ok).
4. Graduális képzésben résztvevő hallgatók a 3. pont 1-4 alpontjai, posztgraduális tanulmányokat folytatók (Ph.D-sek, rezidensek) a 3-4 alpontok alapján nyújthatják be pályázatukat és külön kategóriában kerülnek elbírálásra.
5. A pályázat benyújtásához kérjük elektronikus formában mellékelni:
   - 1. és 4. alpontok esetében a pályamunkát vagy a dolgozatot (közleményt, vagy annak közlésre való elfogadásának igazolását),
   - 2. és 3. alpontok esetében az előadás-kivonatot és a konferencia szervezőinek az előadás elfogadásáról szóló igazolását.
6. A pályázatot 2011. június 20-i határidővel a Gyógyszerésztudományi Kar „Szegedi Gyógyszerészképzés Fejlesztéséért Alapítvány" címére kell benyújtani (csak a pályázati keretlmet), a teljes pályázati dokumentációt pedig ifj. Dr. Regdon Géza egyetemi docensnek eljuttatni (SZTE Gyógyszertechnológiai Intézet, tel.: 06-62-545574, e-mail: geza.regdon@pharm.u-szeged.hu), aki a további részletekről is tájékoztatást adhat. A pályázatok elbírálását a Gyógyszertechnológiai Intézet vezetője által kijelölt bizottság végzi.
7. Az elnyert pályadíjak átadására az egyetemi Szent-Györgyi Napok alkalmával, ünnepélyes keretek között kerül sor.

Szegedi Gyógyszerészképzés Fejlesztéséért Alapítvány
Kuratóriuma

2009: Dr. Kedvessy Tamás (baloldalt) és dr. Kedvessy Andrea (jobbról) között dr. Sovány Tamás és dr. Baki Gabriella Kedvessy György Pályadíjja első ízben kitüntetett PhD-hallgató

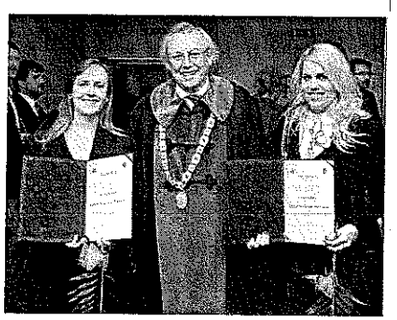

2010: Kristó Katalin PhD-hallgató (baloldalt) és Papós Kitti V. éves gyógyszerészhallgató prof. Fülöp Ferenc dékánnal a Kedvessy György Pályadíj átadása után [*Gyógyszerészet* 55(1), 55 (2011

2011: Dr. Kedvessy Andrea és dr. Kedvessy Tamás (jobb szélen) között a Kedvessy György Pályadíjjal kitüntetett Gottnek Mihály gyógyszerészhallgató. (Dr. Csizmazia Eszter külföldön tartózkodott)

2012: Prof. dr. Hohmann Judit dékán átadja a Kedvessy-díjat Dr. Kürti Leventének

7.8. KEDVESSY PROFESSZOR EMLÉKEI A *„75 ÉVES A GYÓGYSZERÉSZETI INTÉZET"* C. KÖNYVBEN

A Semmelweis Egyetem Gyógyszerészeti Intézete 2010. december 17-én – méltó külsőségek között – ünnepelte fennállásának 75 éves évfordulóját: *Gyógyszerészet* 55(2), 117–120 (2011). A rendezvényre Kedvessy professzor gyermekeit is meghívták.

Dr. Réthelyi Miklós miniszter ünnepi megemlékezést tart. Elnökség balról-jobbra: prof. Gyéresi Árpád, prof. Pecz Veski dékán, prof. Magyar Kálmán akadémikus, prof. Dudits Dénes az MTA alelnöke, prof. Szél Ágoston általános rektorhelyettes, prof. Klebovich Imre intézetigazgató, prof. Noszál Béla dékán, prof. Vecsernyés Miklós dékán.

A kiemelkedő eseményre *prof. dr. Klebovich Imre* tanszékvezető egyetemi tanár vezetésével *„75 éves a Gyógyszerészeti Intézet"* címmel reprezentatív kötetet jelentettek meg [59], amelyben – többek között – *dr. Kedvessy Andrea* „Kedvessy György élete és munkássága" és *dr. Erős István* „Egy elfelejtett könyv" c. dolgozatával emlékezett Kedvessy professzorra és méltatta tevékenységét.

Az emlékezetes ünnepségen Klebovich professzor – Kedvessy prof. nevére utalva – „világhírűnek nevezte őt".

Mivel Kedvessy – pályakezdő éveiből, 1936 és 1959 között – 23 esztendőt a Mozsonyi professzor vezette budapesti Intézetben töltött, emiatt neve, tevékenysége, méltatása és fényképe a kötet más írásaiban is igen gyakran előfordul.

7.9. EGYKORI MUNKATÁRSAI EMLÉKEZNEK

Kedvessy professzorra családtagjai [az 5.3 – 5.5 alcím alatt], munkatársai, doktoranduszai, hallgatói és mindazok, akik ismerték, valószínűleg másként is emlékeznek. Felkértem tucatnyi volt vezető intézeti, kari munkatársát és ismerősét, hogy nyilatkozzék, személyesen miként idézik meg Kedvessy professzor emlékét.

7.9.1. DR. ERŐS ISTVÁN: TALÁLKOZÁSAIM KEDVESSY GYÖRGY PROFESSZORRAL

A fenti cím nem azokat a találkozásokat takarja, amikor az Intézet dolgozója, Kedvessy professzor beosztottja voltam, 1965 és 1984 között és minden nap – esetleg többször is – találkoztam a professzor úrral. Kedvessy György oktató és kutatómunkájának elemzését igyekeztem a magam szerény eszközeivel elvégezni, mivel az én szomorú, de egyben felemelő kötelességem volt halála után, 2002-ben megrajzolni portréját, felvázolni munkásságának eredményeit és azt a hiányt, amit az Ő elvesztése jelentett a szakmának. Azóta is törekszem arra, hogy ébren tartsam az emlékét. Az Egyetem Öregdiák Szövetségének pályázatára részletes pályaképet készítettem Kedvessy Györgyről és születése 90. évfordulójának méltó megünneplését szorgalmaztam. Most, ebben a kis írásban más jellegű találkozásokról lesz szó.

Első találkozásom Kedvessy Györggyel 1960. július 7-én történt. Ekkor felvételiztem a Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészi Karára és Kedvessy professzor volt a felvételi bizottság elnöke. Természetesen én is izgultam, mint mindenki más, élete nagy megméretetése előtt. A felvételi színhelye az – akkor még a Dóm téren lévő – Intézet egyik tangyógyszertára, az ún. „Barna patika" volt. Abban az időben még egy napon volt az írásbeli és a szóbeli vizsga, először megírtuk a fizika és biológia írásbelit, majd felsőbb éves hallgatók átkísértek bennünket a szóbeli vizsga színhelyeire. Izgalmam kissé csillapodott, amikor láttam, hogy fizika írásbelimre azt írta a javító, hogy *„hibátlan"*, a biológia dolgozatomra pedig azt, hogy *„nagyon alapos tárgyi tudás"*. A szóbeli vizsgám is jól sikerült. Befejezésül a Bizottság elnöke egy százalékszámítási feladatot adott fel. Elképedtem, ilyen általános iskolai anyagot kérdeznek

egyetemi felvételi vizsgán? Aztán – már mint egyetemi oktató – rájöttem, hogy bizony nem felesleges ilyen „egyszerű" feladatot is adni a felvételin, mert, sajnos, a leendő hallgatók jelentékeny részének komoly számolási hiányosságai vannak. Boldog elégedettséggel távoztam a felvételi vizsgáról és örömöm akkor vált teljessé, amikor augusztus elején megkaptam az értesítést arról, hogy felvételt nyertem.

Második találkozásom a II. év elején történt. Évfolyamtitkárunk engem bízott meg, hogy írjam össze: kik akarnak az évfolyamról tudományos diákköri munkát végezni és melyik intézetben, a listát pedig vigyem el Kedvessy professzornak, aki a Karon a tudományos diákköri munkát irányítja. Napok alatt elvégeztem a felmérést, elég sokan akartak az évfolyamról diákköri munkát végezni. Szép táblázatot készítettem és elmentem a Gyógyszerészeti Intézetbe. A titkárnő – kedves, szimpatikus, törékeny alkatú hölgy (akkor még nem tudtam, hogy ő Horpácsyné Éva néni, minden idők legcsodálatosabb titkárnője!) – azonnal bejelentett és bekísért a professzor úr dolgozószobájába. A professzor úr leültetett, figyelmesen átnézte listámat és örömét fejezte ki, hogy viszonylag sokan érdeklődnek a diákköri munka iránt. Megjegyezte, hogy nemcsak a TIK-s intézetekben lehet diákkörözni, hanem a Karon is, bár a szaktárgyakat majd a III. évfolyamán kezdjük megismerni. Igaz, hogy a gyógyszerészet történetét már I. éven tanultuk és most ismerkedünk a propedeutikával, ami egy rövid áttekintés a gyógyszerészeti tevékenységről. Aztán néhány privát kérdést tett fel: kollégista vagyok-e, jól érzem-e magam a kollégiumban, lehet-e ott nyugodtan tanulni, amikor hatan lakunk egy szobában? Engem meghatott, hogy egy fontos és magas beosztású egyetemi oktató ennyi időt szán egy névtelen hallgatóra.

A harmadik találkozás leírása elé egy kis bevezető kívánkozik. Az Apáthy Kollégiumban együtt laktunk néhány III. éves hallgatóval, érdemes őket név szerint is említeni: *Újvári Tibor, Kelemen Imre* és *Mészáros Lajos*. Ezek a felsőbb éves hallgatók számos jó tanáccsal láttak el bennünket, egyebek között ők hívták fel a figyelmünket arra, hogy a Karon havonta vannak a Gyógyszerész Szakcsoport tudományos ülései, amelyekre érdemes eljárni. Ezek a Szemklinika tantermében voltak, amelyeknek rendszeres látogatója lettem. (*Nota bene*: a Gyógyszerész Szakcsoport a Magyar Gyógyszerészeti – jelenleg Gyógyszerésztudományi – Társaság „fedőneve" volt, mivel a tudományos és szakmai egyesületeket mint burzsoá kémszervezeteket az 50-es évek elején feloszlatták). Az egyik ülésen a Gyógyszerhatástani Intézet munkatársai – *Dirner* professzor, *Antal Attila* és *Magyarlaki Anna* – számoltak be egy új hőcsökkentő vegyület vizsgálatáról, nyulakon végzett kísérletekben. Kedvessy professzor hozzászólt és a hőmérséklet mérésének technikai részletei után érdeklődött. Engem is nagyon érdekelt, hogyan lehet a nyulak hőmérsékletét megmérni, hiszen a nyúl igen gyorsmozgású állat. Én is megkérdeztem volna, ha mertem volna. Titokban egy kicsit büszke voltam arra, hogy Kedvessy proffal „egy sófra jár az eszem".

Aztán következett a III. és IV. év, amikor Kedvessy professzor előadásait hallgattuk és nagy óraszámban vettünk részt az Intézetben gyakorlatokon. Csupán egy dolgot említenék gyógyszertechnológiai tanulmányaimból, a IV. év végi szigorlatot. Én ekkor vizsgáztam először Kedvessy professzornál, mert a III. éves kollokviumot nem nála, hanem *Kovács Mackó* bácsinál tettem le. Kedvessy félelmetes vizsgáztató hírében állt. Nekem szerencsém volt, jó napot fogtam ki, de

talán az is lehet, hogy tisztességesen felkészültem, mivel a *jeles*em után két felkiáltójelet is tett a professzor úr. A bizonyítékot mellékelem:

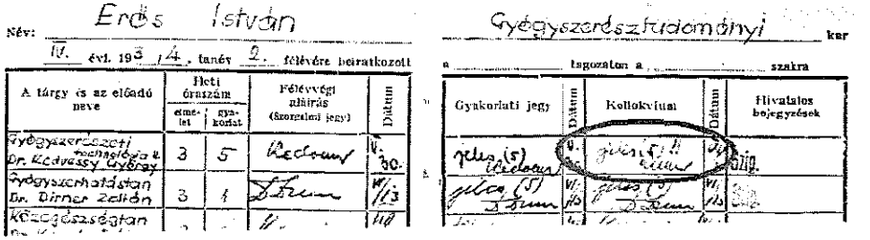
Név: Erős István — Gyógyszerészettudományi kar

IV. évf. 1983/84. tanév 2. félévére beiratkozott — a ..... tagozaton a ..... szakra

A tárgy és az előadó neve	Heti óraszám: elmélet	Heti óraszám: gyakorlat	Félévvégi aláírás (szorgalmi jegy)	Dátum	Gyakorlati jegy	Dátum	Kollokvium	Dátum	Hivatalos bejegyzések
Gyógyszerészeti technológia II. Dr. Kedvessy György	3	5	Kedvessy	VI. 30.	jeles (5) Kedvessy	VI.	jeles (5) Kedvessy	VI.	aláír.
Gyógyszerhatástan Dr. Dirner Zoltán	3	1	Dirner	VI. 13	jeles (5) Dirner	VI. 15	jeles (5) Dirner	VI. 15	
Közegészségtan				VI. 10					

Még egy találkozás – ráadásnak. Már nyugdíjban volt a professzor úr, amikor egyszer, viszonylag viharos körülmények között együtt utaztunk Budapestre. Az utazás a 90-es évek elején lehetett, amikor már sztrájkolhattak a dolgozók. Éppen a vasutasok sztrájkoltak valamiért. Nekem egy fontos ügy miatt kellett felutaznom és megtudtam, hogy van buszközlekedés, a Volán dolgozói nem sztrájkoltak. A buszpályaudvaron találkoztam Kedvessy professzor úrral, aki ugyancsak Pestre tartott. Beállt egy busz, az utasok megrohamozták. *„Legyél mindig a nyomomban"* – figyelmeztetett a professzor. Felkapaszkodtunk a busz magas lépcsőin és a jármű belsejébe dúródtunk. Megszólalt a professzor: *„Tudod Pista, aki elmúlt 70 éves és ilyen magas lépcsőre fel tud kapaszkodni, az meg is érdemli, hogy ingyen utazzon"*. Kedves, kicsit fanyar humorát még idős korában is megőrizte.

Dr. Erős István, DSc., *prof. emer.*

7.9.2. Dr. Hódi Klára Pintyéné: Emlékezés

Kedvessy professzor köztudottan nagyon szigorú ember volt, ennek ellenére munkatársait mindig megvédte a külső támadásokkal szemben.

Mint hallgató sokszor átéltem, amint nyílik a labor ajtaja és belép rajta a Professzor úr. Mindenki lázasan igyekszik a munkájába merülni, hogy a kérdésre: „Mit csinál Kollegina/Kolléga?" dadogás nélkül tudjon válaszolni.

Első személyes találkozásom Kedvessy professzorral a Gyógyszertechnológia kollokviumon volt. Remegő kézzel húztam ki a tételt, majd olvastam fel a tételszámot. Az első akadályt sikerrel vettem; nem tévesztettem el a római számot! Kissé megnyugodva kezdtem neki a tétel kidolgozásának. Végül *jeles*en vizsgáztam és elégedetten jöttem ki a vizsgáról. Utólag nem is értettem igazán, hogy miért féltem annyira...

Kedvessy professzortól vettem át gyógyszerészi oklevelemet is. Akkor még nem sejtettem, hogy nemsokára munkatársa leszek. Intézetbe kerülésem után izgatottan vártam, hogy mikor kapok témát doktori disszertációm elkészítéséhez. Ez nem ment egyik napról a másikra. Ki kellett érdemelni a bizalmát, aminek az alapja a pontos és megbízható munkavégzés volt. Először apró feladatokat kellett megoldani ahhoz, hogy alkalmasnak ítéljen valakit kutatómunka

végzésére. Miután megkaptam a témát, személyesen jött el velem azokba a társintézetekbe, ahol a későbbiekben munkám egy részét végeztem. Így indult a tudományos pályám, amelyen később is – amíg tehette – mindig élveztem Kedvessy professzor támogatását.

Utolsó találkozásom Kedvessy professzorral a Belklinika kórtermében volt, pár héttel halála előtt. Szomorú volt látni, ahogy az a korábban daliás, erős ember megtörten feküdt a betegágyon és aggódó tekintettel kérdezte: „Nem voltam túlságosan szigorú?" Megnyugtattam, hogy szigora hasznos volt, mert pontosságra tanított és ezt így érzem most is. Hálás vagyok Kedvessy professzor úrnak, hogy szigorával következetes munkára tanított és igen jó érzékkel indított el egy olyan úton, amelynek során kutatómunkámban mindig örömöt találtam. Köszönöm, Professzor úr!

Szeged, 2011. november 13.

Dr. Hódi Klára, DSc., professzor

7.9.3 Dr. Hunyadvári Éva: Kedvessy professzor úrra emlékezünk

Szerencsésnek érezhettem magam, mikor az egyetem befejeztével, 1972-ben akadémiai gyakornokként Kedvessy professzor úr intézetébe kerültem. Jóllehet, előtte már mint TDK-s hallgató és demonstrátor bepillantást nyertem az Intézet belső életébe, de egészen más „felnőtt" dolgozóként, kvázi kollegaként dolgozni ott, ahol korábban mint diák tanultam.

Kedvessy professzor úr szigorúsága és következetessége – mind a hallgatók, mind pedig a munkatársak felé – egyformán nyilvánult meg. Volt azonban egy nagy különbség, ez pedig az „atyai" gondoskodás; a munkatársak szakmai előmenetelének menedzselése. Jól tudta, hogy az Intézet hírneve és szakmai elismerése a munkatársak szakmai sikerein keresztül valósul meg, ezért minden munkatársa szakmai fejlődését napról-napra nyomon követte. Az Ő érdeme, hogy végzésem után egy évvel doktoráltam, két év múlva szakgyógyszerész lettem és tíz év elteltével tudományos fokozatot szerezhettem!

Megjelenését és stílusát tekintélyt parancsoló bölcsesség jellemezte. Aki ismerte, mindenki elismerte szakmai nagyságát és iskolateremtő képességét. Ezzel egyidejűleg azonban a munkatársak iránt együtt érző és a bajban segítséget nyújtó vezető volt. Emberi nagyságát jelzi, hogy tudta mindenki aktuális gondját-baját és ha tudott, segített. Ritkán dicsért, de a stílusából mindig lehetett tudni, hogy elégedett, vagy elégedetlen-e valakivel.

Ahhoz a nagy generációhoz tartozott, aki a társadalom sorsfordulóinak nemcsak tanúja, de aktív részese is volt. Átélte a gyógyszertárak államosítását, a szocializmus születését és bukását is. A változások természetesen őt is megérintették, de mindvégig hitt a tudomány megváltó erejében és következetesen képviselte a szakmai érdekeket. Generációkon keresztül oktatta a szakma követelményeit és a szakmából hivatássá válás felé vezette az ifjúságot. Munkája elismerését jelentette, hogy helyet kapott az egyetem felső vezetésében, a szegedi közéletben és igen sok hazai és nemzetközi gyógyszerész szervezetben.

A tudományban minden újra és újdonságra odafigyelt, kutatásait az örökös kíváncsiság jellemezte. Amennyiben fantáziát látott valamely új kutatási irányban, azonnal hozzálátott a

probléma részleteinek megismeréséhez. Iskolateremtő képességét mutatja, hogy több kutatási területet Magyarországon először és eredményesen művelt. Kutatásai hosszú évekre, sőt, évtizedekre meghatározták a gyógyszertechnológia fejlődési irányát és helyét a gyógyszerkutatásban.

Művelt és tájékozott ember volt. Naprakészen ismerte Szeged kulturális életét és otthonosan mozgott a művészvilágban is.

Nyugdíjazása után is aktív tagja maradt az Intézetnek. A munkatársak kutatásairól rendszeresen tájékozódott, segítséget és útmutatást kérésre mindenkor szívesen adott.

Szerencsésnek érezhetem magam, hogy tanítványa, munkatársa lehettem Kedvessy professzor úrnak, aki Európa-szerte ismert tudós gyógyszerész, kiváló vezető és igaz ember volt. Őszinte hálával tartozom a sorsnak, hogy a gyógyszerészi hivatást, szakmaszeretetet tőle sajátíthattam el, útmutatásai és emléke végigkíséri egész pályafutásomat.

KÖSZÖNÖM!

Ugriné dr. Hunyadvári Éva, kandidátus, egyetemi docens,
a Phoenix Magi Kft. ügyvezető igazgatója

7.9.4. Dr. Kata Mihály: Néhány kedves emlékem

Kedvessy professzor 1984-ben vonult nyugdíjba, ám volt munkatársai sorsának alakulását – miként korábban – továbbra is figyelemmel kísérte. Az enyémet is, aki 24 éven át lehettem beosztottja és még további 18 – összesen tehát 42 – esztendőn keresztül követtem sorsának alakulását. A számtalan eset közül néhány apró történet.

1960-ban kezdődött. Máig emlékszem a kis, A/5 méretű, gépelt levélre, amelyben arról értesített, hogy Intézetében egy gyakornoki állás megpályázására van lehetőség (nevemet fiatal munkatársai hozták szóba). Javasolta, hogy – egyeztetett időpontban – személyesen találkozzunk. – Miután erre sor került és a Minisztérium is engedélyezte Várpalotáról történő távozásomat – 2 éven belül! – és 1960. november 15-én új munkahelyemet elfoglaltam (tudom, hogy más évfolyamtársam neve is felmerült).

Eleinte ugyan szokatlannak tűnt, hogy – Várpalotán *gyógyszerész úr*, tehát már *„valaki"* voltam – Szegeden meg táblát törölgettem (ezt öt éven át tettem és pótolhatatlan ismereteket szereztem. Ennyi ideig senki nem végezte!), s fizetésem is jóval kevesebb lett, mint előbb volt.

A 70-es évek egyik tavaszán Kedvessy prof. a Városi Tanács rendezvényére ment, engem az Egyetemi Pártbizottság ülésére hívtak. Mindkét helyen egyetemi és kari ügyek voltak napirenden, természetesen más és más aspektusban. Szeged főterén, a Széchenyi téren sétálgatva megtárgyaltuk és megegyeztünk, hogy mi legyen az álláspontunk, azaz mi lehet az elérhető maximum és mi az a minimum, amiből nem engedhetünk.

Miért nem pályáztam 1984-ben? – Akkoriban gondolkoztam rajta és nem keveset hezitáltam is. Volt, amikor pályázni szerettem volna – jó néhány dokumentumot elő is készítettem – máskor meg elbizonytalanodtam. Ehhez két érvem volt.

Kedvessy professzor *után* az Intézet vezetését – ezt ma is vallom – csak nála *jobban* lett volna szabad folytatni (ha mindez az ő magas szintjén történik is, az – az újabb tudományos eredmények következtében – még nem jelentett volna fejlődést)! Kedvessy prof szakmai tudását, kitűnő előadói rátermettségét – magyarul és német nyelven! – veleszületett intuitív kutatói képességét és demokratikus vezetői készségét biztosan nem tudtam volna túlteljesíteni, s emiatt nem is vállalkoztam

Másik érvem a következő volt: Selmeczi Béla professzorral – akivel jó baráti viszonyban voltam és aki végül is tanszékvezető utóda, majd dékán lett, s kinek dékánhelyettese voltam – nos, vele kerültem volna kínos helyzetbe akkor, ha – tegyük fel – hogy akár csak néhány szavazattal is lemaradok és így Selmeczi professzorban „benne maradhatott volna a tüske", hogy a riválisa voltam ... Mivel nem pályáztam, ez a gondolat soha fel sem merülhetett ...

Talán két évvel 1984-et követően kutatási eredményeim után érdeklődött avégett, hogy akadémiai doktori értekezésemet elkészítsem. Elmondtam, hogy van vagy 3 cm „vastag" eredményem és 1 cm-nyi tervem – ezt mutattam is – Eltelt kb. egy év, amikor megint feltette a kérdést Azt válaszoltam, hogy már 4 cm felhasználható eredményeim vannak és ugyancsak 4 cm-nyi a tennivalóm is ... Újabb egy év után ismét rákérdezett. Azt feleltem, hogy az eredmények már 5 cm-nyi vastagságúak és kutatási ötleteim 7 cm-nyit tesznek ki ...

„Akkor most döntsd el, meg akarod-e írni az értekezést vagy nem?" – Igaza volt, mert a kutató természete olyan, hogy mindig újabb és újabb ötleteket generál ... Az értekezés megírását nem lehet végtelenségig halogatni és a disszertáció összeállítását végül is egyszer el kell kezdeni ... – Kalandos kitérő után, 1991-ben – Kedvessy védése után éppen tíz évvel, Intézetének első munkatársaként – sikerrel megvédtem nagydoktori értekezésem.

42 év elég hosszú idő. Felsorolni sem tudnám a sok, számomra jelentőséggel bíró eseményt ... Jó sorsomnak tudom be, hogy megérintett e hely jó szelleme *(genius loci)* és köszönöm azt is, hogy ***Kedvessy professzor Emlékkönyv***ét összeállíthattam.

Dr Kata Mihály, DSc.,
aranyokleveles gyógyszerész, *prof. emer.*, Szeged.

7.9.5. Dr. Kovács Béla: Emlékezés Kedvessy György professzorra

Kedvessy professzor úrról hallgatói emlékeim nincsenek, mert – bár én 1959 februárjában végeztem a Budapesti Gyógyszerésztudományi Karon és akkor ő még ott oktatott – de csak látásból ismertem, ugyanis a IV. éves hallgatók kémiai gyakorlatán a nem hozzá tartozó csoportban dolgoztam és vizsgázni sem nála vizsgáztam.

Szakmai ismeretségünk 1963 után kezdődött, amikor a Budapesti Kar Gyógyszerészeti Intézetébe kerültem tanársegédnek. Természetes, hogy – mint fiatal oktatónak – nem volt közvetlen kapcsolatom a gyógyszerészoktatás akkor már ismert és elismert doyenjének számító Kedvessy professzorral. Az évek során azonban jó szakmai és baráti kapcsolatok alakultak ki a szegedi „társintézet" munkatársaival, pl. Selmeczi Bélával, Regdon Gézával és Kata Mihállyal, majd később Hódi Klárával. Kedvessy professzorral való személyes találkozások azonban elsősorban a rendszeresen megrendezett országos gyógyszerészkongresszusokon való közös részvételre, valamint a Gyógyszerészeti Társaság különböző rendezvényein történő szereplésre szorítkoztak. Professzor úrral a Gyógyszertechnológiai Szakosztály titkáraként – és egyéb szakmai tanácskozásokon is – többször szerepeltünk együtt. – A következőkben három, számomra kedves személyes történettel szeretnék tisztelettel adózni Kedvessy professzor emlékének, mert *„Az él sokáig, aki a szívekben él"*.

Kedvessy professzor a „partnerszervező". 1976-ban Kecskeméten tartottuk az Országos Gyógyszerész Kongresszust. A szervezésben résztvevő egyik munkatársként – kissé fáradtan, de – jóleső érzéssel nyugtáztam, hogy sikeresen túl vagyunk az ünnepélyes megnyitón és az első nap szakmai programján. Este 8 órakor kezdődött a zenével és tánccal egybekötött társasvacsora, amit *„ismerkedési est"*-nek becéztünk (bár az elnevezés nem volt egészen pontos, mivel szinte mindenki ismert mindenkit). Vacsora után kezdődtek a *„fehér asztal melletti kötetlen beszélgetések"*, amelyek jó alkalmat szolgáltattak a barátságok további elmélyítésére és a szakmai kapcsolatok erősítésére. Kis társaságok alakultak és a táncos lábúak lelkesen táncoltak. *„Áll a bál!"* – szokták mondani ilyenkor. A hangulat tényleg jó és emelkedett volt! A csinos kolleginák csillogó szeme és kipirult arca igencsak ambicionálta a szakma férfi tagjait.

Kedvessy professzor úr kis társasággal együtt borozgatott és beszélgetett egy sarokasztalnál, s szemmel láthatóan jól érezte magát. Nem messze tőlük 3–4 főből álló fiatal hölgykompánia hajolt össze nevetgélve. Mint később kiderült, Kedvessy professzor nem rég végzett tanítványai voltak, akik egymást biztatták, hogy ki kérje fel egy kis táncra Kedvessy professzort. Végül az egyik – véleményem szerint a legcsinosabb – fölállt és fölkérte a professzort. Ő nagyon kedvesen fogadta, kicsit beszélgetett a kolleginával, de a táncra nem vállalkozott. A nagy unszolásra végül is azt mondta: „Nézze kollegina, azt hiszem jobban jár, ha magam helyett beajánlom táncpartnernek tesvérintézetünk fiatal oktatóját" és ezzel rám mutatott ... A hölgy beleegyezett ... Így töltöttem el egy hangulatos estét a csinos kolleginával.

Kedvessy professzor „a házigazda". Az 1970-es évek második felében egy augusztusi napon – a pontos dátumra, sajnos, már nem emlékszem – munkahelyemen, a Gyógyszerészeti Intézetben megkeresett *Küttel Dezső*, a Gyógyszertechnológiai Szakosztály akkori elnöke, aki a Német Gyógyszerészeti Társaság egyik reprezentánsával az MGYT elnökével folytatott tárgyalásról jött és Kedvessy professzorral kellett volna beszélniük. A szegedi intézetből kapott tájékoztatás szerint azonban a professzor úr balatonakarattyai nyaralójában tartózkodik és telefonon sem elérhető (hol volt akkor még a mobiltelefonvilág?) Nosza, kocsiba ültünk és irány a Balaton! Már az utazás élmény volt számomra, mert Küttel Dezső, a magyar gyógyszerészet egyik nagy egyénisége – aki mellesleg Vas megyei Gyógyszertári Központ vezető szakfelügyelője volt – németül olyan szenzációs előadó készséggel mondott jó vicceket, hogy csak úgy dőltünk a nevetéstől.

Akarattyán – kis kérdezősködés után – hamar megtaláltuk a Professzor lévő nyaralóját ... Leültünk a tornácon. Kedvessy professzor úr mindenféle jóval, süteménnyel, üdítővel, gyümölcsökkel kínálgatott és közben szabadkozott, hogy egyedül lévén meg kell elégednünk a szeré-

nyebb kiszolgálással (pedig még kempingnadrágban felszolgált kávét is kaptunk). A szakmai megbeszélés után egy meghitt élménnyel gazdagabban, az udvarias és gondoskodó házigazda Kedvessy professzor megismerésének emlékével indultunk vissza Budapestre.

Kedvessy professzor „az útmutató". Az 1988–90-es években a Gyógyszerészeti Társaság több alkalommal szervezett szakmai–társadalmi összejövetelt a budapesti Múzem utcai *Kossuth-klub*ban. Egy-egy ilyen alkalommal az egyes szakosztályok reprezentánsai szerepeltek előadóként, akik összefoglalták szakterületük utóbbi években elért fontosabb hazai és külföldi eredményeit. Az előadások klubszerű, kellemes és barátságos légkörben zajlottak le; kávéval, üdítőkkel és aprósüteményekkel. Az egyetemeken, gyógyszergyárakban, gyógyszertári központoknál és más munkahelyeken (Országos Élelmezéstudományi Intézet, Gyógynövénykutató Intézet stb.) dolgozó szakemberek szívesen látogatták ezeket a rendezvényeket, mert a jó szakmai tájékoztatás mellett alkalom nyílt professzionális beszélgetésekre, további együttes munkák tervezésére is. Több olyan kooperációs munkára emlékszem a gyógyszertechnológia területén, amelynek induló ötlete a Kossuth-klubi estéken született.

Egyik alkalommal Kedvessy professzor volt az est előadója. Prezentációját a tőle megszokott precizitással tartotta meg. Nagy oktatói és előadói rutinnal emelte ki a lényeges motívumokat és mutatott rá a gyógyszertechnológiát előre vivő eredményekre. Számomra külön öröm és rendkívül jó érzés volt, amikor és ahogyan a tablettázás – és különös tekintettel a filmbevonatok vizsgálata – területén elért eredményeimet értékelte. Elismerő szavairamáig jól emlékszem: „A filmbevonatok alkalmazása hamarosan a gyógyszertechnológia fontos területe lesz és új lehetőséget nyit meg a korszerű, célzott hatású készítmények előállításában". Jó érzéssel nyugtáztam, hogy jó úton járok.

Dr. Kovács Béla, aranyokleveles gyógyszerész, kandidátus,
a Semmelweis Egyetem nyugalmazott docense

796. Dr. Miseta Mária: „Teher alatt nő a pálma"

Talán a fenti címet adhatnám e rövid visszaemlékezésnek. Senki sem tagadhatja, hogy komoly elvárásoknak kellet megfelelnie annak, aki átlépte a Gyógyszertechnológiai Intézet küszöbét. Azt gondolom, tanítványai többsége tartott a professzor úrtól. Számomra is a szigor megtestesítője volt. Diákként nagyon igyekeztem a tananyagot a lehető legalaposabban elsajátítani. Később, amikor az Intézetbe kerültem, „test közelből" tapasztaltam meg következetességét és a fegyelmet, amit maga körül kialakított. Kezdőként én is megkaptam az óraelőkészítés feladatát. Ez azt jelentette, hogy az előadás napján reggel fél nyolckor jelentkeznem kellett szobájában a diaképek katalógusával, hogy megbeszéljük az aznapi vetítést, ill., hogy milyen bemutatandó tárgyakat kell az órájára levinnem. Egy ilyen reggelen elaludtam, és jóval 8 után értem be. Kollégáim izgatottan fogadtak, a professzor úr már keresett. Belépve szobájába töredelmesen bevallottam késésem okát, mire ő csak annyit mondott: „már aggódtam, hogy megbetegedett." Ezzel az ügy le volt tudva, később sem rótta fel mulasztásomat – igaz én sem késtem el többé.

Doktoranduszként nagy körültekintéssel próbáltam a kapcsolódó irodalmat összegyűjteni, a kísérleteket elvégezni és az eredményeket összegezni. Mindig úgy éreztem, hogy újabb adatokra és cikkekre van szükségem. Sehogy sem akart összeállni legalább a részeredmény. Tudtam, hogy majd referálnom kell és ezt az időpontot minél későbbre kívántam. Egyszer azonban a folyosón megállított Kedvessy professzor és kérte, hogy pár nap múlva jelentkezzek az eredményekkel. Ekkor nekiültem a könyvtárban és magam is meglepődtem, hogy mennyi adatom van, s ezeket szépen rendszerbe lehet fogni. Ráébredtem, hogy a határidő milyen fontos inspiráció. Jó volt megtapasztalni, hogy a professzor úr nyomon követi munkámat, érdekli, hogy mire jutottam, hozzászól a témához és irányítja a továbblépést. Tudtomra adta, nem mindegy, hogy mit csinálok és ha pontosan dolgoztam, bíznom kell az eredményeimben. A túlzott aggályoskodás fékezi a munkát. Szerencse, hogy bátorítást és nagyon sok segítséget kaptam *Keresztes Annát*ól, aki *pótanya*ként egyengette – rajtam kívül is – sokak boldogulását a szigorú és szép eredményeket produkáló Kedvessy Intézetben.

Dr. Miseta Mária kandidátus, c. egyetemi docens,
aki az Intézetből 1994-ben lépett ki

797. Dr. Regdon Géza sen.: 25 évig voltam Kedvessy professzor munkatársa

A 25 éves periódusról (1959. szeptember 1. – 1984. június 30.) akár 25 oldalas visszaemlékezést is lehetne írni. Ezúttal a cél más; alábbiakban e negyedszáz év néhány érdekesebb és számomra emlékezetes eseményéről számolok be.

Kedvessy professzor tanszékvezetői kinevezésekor feleségemmel együtt már 3 évvel korábban *Dávid Lajos* professzor munkatársai lehettünk, így nem voltunk teljesen újoncok, fiatal tanársegédekként mégis jelentős változásoknak voltunk tanúi, illetve részesei.

Kedvessy professzor *„ars poetica"*-ja gyógyszerészi megvilágításban. Mint egyetemi oktató és kutató már ismert és elismert szakember volt nemcsak Magyarországon, hanem külföldön is. Így a szó szoros értelmében is „felnéztünk" intézetvezető professzorunkra, a fenti tényeken túlmenően is, hiszen én 27 éves – vagyis 18 évvel fiatalabb – voltam, ami önmagáért beszél.

Jelentős dátum volt életemben 1959. december 1., amikor megkaptam tőle egyetemi doktori disszertációm témáját és célkitűzését. Ennek első és legfontosabb része volt az irodalmi háttér feltérképezése hazai és nemzetközi forrásmunkák alapján. Ekkor még nem volt hozzáférhetőségünk sem számítógéphez, sem internethez, így jelentős időt töltöttem a könyvtárakban. Az irodalmazást természetesen egyedül végeztem, de a tanszékvezető-témavezetőtől sok segítséget kaptam, pl. a lényeglátást illetően. Időnként Kedvessy profnak, majd az intézeti kollegáknak is részbeszámolót kellett tartanom, amelyet olyan diszkusszió követett, ami nagyon hasznos volt számomra és többi doktoranduszt ársam részére is.

Kedvessy prof. elvárása volt, hogy disszertációm kísérleti munkájának vázlatos terve alapján mint doktoranduszn ak legyenek önálló meglátásaim és javaslataim a kísérleti munka előrevitelében. Ezek részleteiről is időnként be kellett számolnom az intézeti oktatói értekez-

leteken, majd az MGYT megyei rendezvényein már nagyobb nyilvánosság előtt is. Ez a „témavezetés" a tanszékvezető részéről személyiségformáló volt számomra, hiszen első tudományos közleményem a disszertációm befejezése (1961) után még abban az évben megjelent Németországban *(Archiv der Pharmazie)*, ezt követte a többi is. Fontos megjegyezni, hogy az első német cikk szerzői Kedvessy és Regdon, de már a következő publikációban, hazai lapban fordítva: Regdon és Kedvessy.

Ezt követően – már, hogy egyre ismertebbé lett a nevem a gyógyszertechnológiai témájú publikációkban – több tudományos cikk szerzői nevei között Kedvessy prof. saját magát nem jelölte, mondván nem szükséges az ő neve ahhoz, hogy a cikk pozitív elbírálást kapjon. A kandidátusi disszertációm összeállításához, továbbá a majdani budapesti TMB előtti megvédéséhez is a szakmai segítség mellett „apai" bátorítást adott. Nagy örömöt jelentett neki (is), hogy a kandidátusi címet két régi, de fiatal munkatársa, Selmeczi Béla és jómagam egy nap különbséggel (!) nyertük el (1976). A munkában és az örömben mindhárman osztoztunk!

Kedvessy professzor tanácsai és elvárásai igencsak egybeestek, amelyet már akkor is értékeltünk, de utólag még inkább „felértékelődtek". Ezek közül csak egyet ragadok ki: többször megkérdezte reggelenként: „Gézám, ugye te is oly módon kezded a munkanapokat, hogy rövid és hosszú távra is gondolsz?" Így burkoltan, de megértettem, hogy a sikeres (boldog) életformához hozzátartozik 3 tevékenység, amelyek címszavai ma is megtalálhatók az íróasztalom felett *„memento"*-ként kifüggesztve: *„Tervezni, Szervezni, Kivitelezni"*. Ezek megvalósítása egyaránt szükséges pl. a kutatómunkában, valamint a magánéletben is (pl. egy nyaralási terv megvalósításában). Megjegyzem, hogy négy nagy unokám van: 29, 26, 20 és 17 évesek, akiknek a személyiségformálásához a fenti három kulcsszót én is figyelmükbe ajánlottam, mert ezt a „Kedvessy örökséget" maradandó értéknek tartom ma is.

Kedvessy professzor vizsgáztatási módszere is példaértékű volt. A kollokvium és a szigorlat is minden esetben tételhúzással kezdődött, amelyre gondolkodási időt adott. Egyedül ő kérdezett, de *sohasem vizsgáztatott egymagában*. Mindig egy-egy fiatal munkatársa ült mellette, így én is sok mindent elsajátítottam tőle. Fontos volt pl., hogy a vizsgázó pontosan definiáljon és egyértelműen nyilatkozzon nemcsak a technológiai kérdésekről, hanem az alapokról is. Nem lehetett „büntetlenül" összetéveszteni a centigrammot a milligrammal! Nomenklatúrai kérdésekben is egyértelmű válaszokat várt, pl. a szulfát-, szulfit-, szulfid-vegyületeknél a „gyógyszercserének" minősíthető tévedések általában *elégtelen (1)* minősítéssel jártak. Szívesen és örömmel adott viszont *jeles (5)* vizsgajegyet, ha a hallgató logikus gondolkodással és konkrét fogalmazással vezette fel a tételkérdések megoldási lehetőségeit. Szigorú elvárásai voltak, mégis a hallgatók zöme szívesen vizsgázott nála.

Kedvessy professzor munkatempója is említésre méltó, hiszen mindenki láthatta és tapasztalta – még ha ő nem is hangoztatta – hogy ő a „zászlóvivő", de nem azzal a jelszóval, hogy „előre katonák", hanem *„utánam katonák"*. A pontosság minden területen alapvető elvárása volt, így nemcsak a munkában, hanem az időpontok vonatkozásában is, a fél kilencre tervezett referáló ülés egyértelműen 8 óra 30 perces kezdést jelentett. Ez számomra semmi nehézséget nem okozott, mert középiskolai osztályfőnökömet (*Dr. Visy József* c. egyetemi docens) a mai napig is példaképemnek tekintem, hiszen az ő oktató–nevelő tevékenységének

mottója volt: „nem Rád haragszom, hanem Érted". Ezzel a szigorral formálta nagy kamasz gimnazista „fiait". A mai napig is hálás vagyok neki! Ezek után Kedvessy prof. mentalitása, a pontosság minden feladatban, számomra nemhogy teher lett volna, hanem természetes tartozék az oktató–kutató munkában egyaránt.

Kommunikáció–információ jegyében teltek a reggeli megbeszélések. Mi „reggeli teának" hívtuk (de tea nem volt), viszont Professzorunk reggel ½ 9-kor a szobájában fogadta a rangidős oktatókat, akikkel rendszeresen közölte, hogy az oktatói gárdától melyek a legfrissebb elvárásai, milyen programok várhatóak (konferenciák stb.), milyen tanulmányi utakat volna célszerű megpályázni, valamint ő mit tapasztalt pl. külföldi utazásai során stb.

Kedvessy professzor 1984-ben, nyugdíjba menetele előtt a lakására meghívta négy intézeti munkatársát, a négy docensét: életkor szerint említve: Selmeczi (1930), Regdon (1932), Kata (1935), Erős (1940) és felajánlotta a pertukapcsolatot. Erre a találkozóra a docensek feleségükkel együtt kaptak meghívást, így kellemes „retrobeszélgetést" folytattunk az aktív tanszékvezetéstől búcsúzó *„nagy fehér főnök"*-kel (többen így hívták Kedvessy professzort, akinek 1984 és 1995 között *Selmeczi Béla* lett az utódja).

Kedvessy Tamás és ifj. Regdon Géza egyidősek és az általános iskolában osztálytársak is voltak. Kedvessy professzorral volt, hogy együtt vettünk részt szülői értekezleteken, Kedvessy Andrea pedig gyógyszerész egyetemi hallgatóként évfolyamtársa volt Géza fiúnknak. Így közelebbről is megismerhettük Kedvessy professzor gyermekeinek emberi és szakmai pályafutását. E helyen is objektív véleményt alkotva kijelenthetem, hogy becsülettel, szorgalmasan és szép eredményekkel tanultak, az életben is sok örömöt okoztak szüleiknek, hiszen a gyógyszerész *Andrea* és a fogorvos *Tamás* összesen 5 unokával ajándékozták meg a Kedvessy-szülőket.

Epilógus Általános jelenség, hogy az emberek életük utolsó szakaszában különböző betegségekkel küzdenek, amelyek fizikálisan és mentálisan is sokszor súlyos terhet (fájdalmat) is jelentenek. Nos, az idős Kedvessy professzor is éveken át küzdött különböző betegségekkel, amelyeket példamutató türelemmel viselt. A 90-es évek végén ő is és én is már nyugdíjasok voltunk, egyben mindketten nagyszülők, így érthető, hogy beteg, egykori főnökömet a szegedi kórházban és több klinikán is meglátogattam, aminek ő nagyon örült. Nem kell hangsúlyoznom, hogy ez nem öncélú érdeklátogatás volt, hanem a 25 éves barátság és jó munkatársi kapcsolaton alapuló őszinte emberi megnyilvánulás.

Záró soraimat egy latin mondással fejezem be, amelyet többször hangoztattam én is egykori diákjaimnak és visszakaptam én is az „öregdiákoktól", a régen végzett hajdani tanítványaimtól. A bölcs mondás pedig így hangzik: *„Donec eris felix multos numerabis amicos, tempora si fuerint nubila solus eris"* (Amíg jól megy a sorod, addig sok barátot számlálsz, de ha beborul feletted az ég, akkor egyedül maradsz). Nos, ennek cáfolata volt a klinikai látogatás részemről, hogy nem marad egyedül az, aki egykoron maradandó emléket adott embertársainak, ez esetben munkatársainak.

Dr. Regdon Géza sen., kandidátus, aranydiplomás gyógyszerész, ny. egyetemi docens, aki 40 éven át (1956-tól 1996-ig) folyamatosan volt a Gyógyszertechnológiai Intézet oktatója.

7.9.8. Dr. Révész Piroska: Tanítómesterem volt Kedvessy György professzor úr

Az elmúlt évek során többször megkérdezték tőlem, hogy kit tekintek tanítómesteremnek. A válasz soha nem okozott nehézséget, mivel valóban tanítómesteremnek tekintem Kedvessy György professzor urat. Hogy miért? Megpróbálom papírra vetni.

Hallgató koromban valamiféle szimpátiát éreztem a gyógyszertechnológia iránt. Az alkotás örömét jelentette számomra a gyógyszerformák tervezése és kialakítása. Nem volt véletlen tehát, hogy a Gyógyszertechnológiai Intézetbe jelentkeztem TDK-hallgatónak, ahol kutatómunkámat Kata Mihály adjunktus úr irányításával kezdtem el. Neki köszönhetem, hogy eredményeimet még Pozsonyban is bemutathattam, német nyelven. Ez a tény is tovább erősítette bennem a szakma iránti elkötelezettséget, s talán ennek is köszönhetem, hogy már akkor kapcsolatba kerültem Kedvessy professzorral, akit nagyon szigorú vezetőként tartottak számon az Intézetben. Diákként nem is értettem, hogy beosztottjai miért félnek tőle.

Később, amikor már munkatársa lettem, magam is megtapasztaltam szigorát, következetességét, s nem egyszer voltam tanúja olyan beszélgetésnek, ahol tetszését, vagy éppen nemtetszését fejezte ki egy-egy kutatási témával kapcsolatosan. Nagyon igyekeztem elvárásainak megfelelni, s lassan ráhangolódtam arra a munkavégzésre, amit Ő elvárt munkatársaitól. Valószínű, ebből is adódott az a szimpátia, amit egymás iránt éreztünk. Éveken keresztül előkészítettem az elméleti óráit. Előbb több albummal kopogtattam be hozzá reggelente, hogy kiválassza az előadáshoz szükséges diákat. Később már album nélkül, „fejből" raktuk össze az előadás anyagát. Teljesen rám bízta magát, vagyis az előadás anyagát. Később, amikor nagydoktori védésére készült, s megkért a vetítésre, a diákat illetően sorrendcserét javasoltam, amit Ő elfogadott. Ezek az apró dolgok egyfajta szakmai elismerést jelentettek számomra. Ezen túlmenően olyan szakmai ismeretre tettem szert az órai asszisztálást illetően, amiből a mai napig meríteni tudok. Nem is beszélve példamutató emberi tartásáról és szakmaszeretetéről, ami nagyon magával ragadott. Sokszor visszaidézek dolgokat a régmúltból, ha ilyen vagy olyan problémám adódik. Ő vajon hogyan oldaná meg, mit tenne helyemben?

Azután jöttek az igazi szakmai megmérettetések. Referálások a kutatómunkáról, doktori vizsga, nyelvvizsgák, szakvizsga, konferenciák stb. Nagyon örült sikereimnek, de csak akkor dicsért, amikor megérdemeltem. Sokszor kaptam tőle kisebb, nagyobb munkákat, ami nem tartozott szorosan a kutató munkámhoz. Jó érzés volt tudni, hogy elfogadja eredményeimet és véleményemet. Nyugdíjba vonulását követően került sor kandidátusi disszertációm házi védésére. Kedvessy professzor urat kértem fel az elővédés elnöki teendőinek ellátására. Minden apró részletet megbeszéltünk, áttekintettük a forgatókönyvet. Tanácsot adott. Mindvégig éreztem azt a mentori hátteret, ami nekem egyfajta biztonságot jelentett. Ez volt utolsó szakmai szereplése.

Összességében tíz évig voltam Kedvessy professzor munkatársa. Nem hosszú idő, tudom, de arra elég volt, hogy a mai napig profitáljak belőle mindenféle szempontból. Amikor tanszékvezetőként elfoglaltam Kedvessy professzor úr szobáját, az volt az első gondolatom, hogy hányszor ültem ott az asztal másik oldalán, illetve mit szólna Ő, ha belépne. Ezt már soha nem tudom meg. Szelleme azonban tovább él a falak között, s ez erőt ad a folytatáshoz és a kitűzött cél fel nem adásához.

Szeged, 2011. október 29.

Dr. Révész Piroska, DSc
tanszékvezető egyetemi tanár
Gyógyszertechnológiai Intézet

7.9.9. Dr. Stampf György: Emlékezés dr. Kedvessy Györgyre

Sok évvel ezelőtt – pontosan 1964-ben – kerültem a Budapesti Orvosegyetem Gyógyszerészeti Intézetébe mint központi gyakornok. Kedvessy professzor ekkor már a Szegedi Gyógyszertechnológiai Intézetben dolgozott, hiszen Ő 1936-tól 1959-ig volt Intézetünk munkatársa. A Mozsonyi professzor úr által vezetett Gyógyszerészeti Intézet adjunktusaként a Kémiai osztályt irányította. Egykori munkatársai, *Koritsánszky Dénesné,* Klári néni első főnököm, *Szepesy Angéla,* „Angyalka, *„Rácz István,* későbbi igazgatónk és dékánunk, szinte áhítattal mutatták meg az oktatói *Kémiai labor*ból nyíló kis munkaszobát, amely Kedvessyé volt. A szorgalmas, erős kutatói vénával rendelkező Kedvessy adjunktusnak kéznyújtásra esett az a labor, ahol elgondolásait kísérletekkel támaszthatta alá. Gazdag kutatói fantáziájából számtalan értékes eredmény született, amelyet magyar és német nyelvű szakfolyóiratokban publikált.

Fiatal oktatóként egyre inkább megismertem munkásságát és sikerült személyesen is megismerkednem a professzor úrral. Megtisztelően közel engedett magához, ennek jó példáját szolgáltatta kandidátusi vizsgám, amire kissé rendhagyó módon, Szegeden, professzori szobájában került sor. Rekkenő nyári hőségben *dr. Issekutz Livia* docens asszonnyal utaztunk le az Egyetemre, aki ugyanis *Gyógyszerhatás*tanból kérdezett engem. Sikerült jól szerepelnem, bár a vizsgától eléggé szorongtam. A két vizsgáztató előre nem közölte kérdéseit, de ismerték disszertációm témáját és abban az irányban kérdeztek. Kedvessy igen barátságosan viselkedett, de szigorúan vizsgáztatott. Szegedi barátaim felkészítettek néhány „Kedvessy-fordulatra"; emlékezetem szerint ilyen volt, hogy az *Avicel*t mikroszemcsés és nem mikrokristályos anyagnak kellett neveznem, továbbá a fenomerbor hatását csak dicsérnem volt szabad (abban az időben ez még nagyon menő segédanyagnak számított). Sikeres kandidátusi vizsgámat követően Liviával kimentünk a Tiszai strandra és kellemesen hűsültünk a vízben és az árnyas fák alatt.

A szegedi kollégákkal kialakított kapcsolatunk felvételét és ápolását nem kis mértékben nehezítette az, hogy a két Intézet vezető professzora – finoman szólva – nem kedvelte egymást. Minket, fiatal oktatókat, nem hogy nem küldtek le Szegedre, de Intézetünk vezetése nem is nézte jó szemmel a közeledésünket. Ennek okait ennyi év távlatából már igen nehéz volna feltárni, de az Egyetem mindig is igen hierarchikus intézmény volt (ma is az!) és ajánlatos volt igazodnunk a főnökség álláspontjához.

Jelen lehettem a Magyar Tudományos Akadémián Kedvessy professzor úr nagydoktori védésén, aminek keretében igen gazdag életútjának lenyűgözően impozáns összefoglalását kap-

hattuk. Aznap este családi körben az Erkel színházban megtekintettük Puccini: *Bohémélet* operáját, Nádasdy Kálmán kitűnő rendezésében és élete csúcsformájában lévő Gulyás Dénes főszereplésével. Legnagyobb meglepetésemre és örömömre a nézők között felfedeztem a Kedvessy-házaspárt. A zeneszerető professzor úr Puccini dallamaival pihente ki a napközi erős szellemi igénybevételt. A szünetben örömmel üdvözöltem a professzor urat és kedves feleségét. Kellemes emlékeim közé tartozik egy gyógyszertechnológiai rendezvényt követően a tokaji Rákóczi-pincében tett látogatásunk. A tekintélyt parancsoló hordók, a kellemes atmoszféra és a finom nedűk hatására felengedtek a kedélyek. Professzor úr ott és akkor is visszafogott, elegáns, tekintélyt parancsoló úriemberként viselkedett. Nem szűntünk meg egy percre sem tisztelni és csodálni Őt.

Utolsó találkozásunk roppant szomorú volt: ravatalánál – Karunk nevében mint hivatalban lévő dékánhelyettes – vettem búcsút Tőle. A ravatalozóban a kemény hidegben meglátszott a leheletünk. Igyekeztem hozzá méltó búcsúztatót tartani, ezért beszédemet otthon gondosan összeállítottam. A Professzor úr ravatala mellet azonban könnyeimmel küszködve, igen nehéz volt felolvasnom az előre elkészített szöveget.

2005-ben ünnepeltük a Gyógyszerészeti Intézet fennállásának 70. évfordulóját és 2010-ben a 75. születésnapot. Mindkét alkalommal az ünnepi rendezvényen a visszaemlékezők szeretettel méltatták Kedvessy munkásságát, mivel Őt egy kicsit a Budapesti Kar is magáénak érzi és példás munkásságával az egész magyar gyógyszerészetet sikerült jelentősen gazdagítania. Ünnepi kiadványunkban több helyen olvashatunk Kedvessy professzorról, a magyar gyógyszerészet kiválóságáról. Ünnepi rendezvényünket jelenlétével megtisztelte Andrea lánya és Tamás fia. Velük különösen megható volt a visszaemlékezés kedves édesapjukra.

Íme, beteljesült a költő szava: „A harcot, amelyet őseink vívtak, békévé oldja az emlékezés ... "

Dr. Stampf György, CSc.
az SE Gyógyszerészeti Intézet ny. docense

7.9.10. Zsoldosné dr. Jerémiás Ildikó, a Dékáni Hivatal nyugalmazott vezetője

Örömmel teszek eleget Kata professzor kérésének, hogy pár gondolattal és történettel járuljak ahhoz a képhez, amely Kedvessy professzor úrról kialakult. Igaz az ősi mondás: *„Vigyázz gondolataidra, mert szavakká válnak, szavaidra, cselekedeteidre, szokásaidra, mert belőlük épül fel jellemed. Vigyázz jellemedre, mert az lesz a sorsod"*. 17 évet dolgozhattam mellette, amelyet nagy szerencsémnek tartok és hálás vagyok a sorsnak, hogy ez megadatott. Nagyon tiszteltem dékán urat és úgy gondolom, ez kölcsönös volt. Egy-két esetet szeretnék felvillantani, amely megmutatja nagyságát, határozottságát, precíz pontosságát, munkabírását, családszeretetét, s mindazt, ami Kedvessy György volt.

Első találkozásom professzor úrral hallgatóként történt. Talán mi voltunk az első évfolyam, akiket államvizsgáztatott és a Gyógyszertechnológia anyagát teljes egészében Ő adta le. Az ötvenes–hatvanas években más volt az oktató–hallgató kapcsolata, mint most. Természetesen

tartottunk az új professzortól; voltak akik ijesztgettek is, így a fogadtatás kellőképpen szorongásosra sikerült. Nagyon szigorúnak tartották, pedig nem csinált mást – öreg fejjel már belátjuk – csak megkövetelte és megköveteltette munkatársaival is a leadott anyagot. Államvizsgakor valóságos metamorfózison mentünk át, ugyanis az Államvizsga Bizottság elnöke a banketton megjegyezte, hogy nem ismerek magukra, kivirultak, mosolygósak, felszabadultak, a vizsgán pedig alig ismertem meg a társaságot. Hát igen, a drukkos diákoknál így volt, de később természetesen ez oldódott és évfolyamtalálkozókon mindig hálával emlékezünk meg élő és eltávozott tanárainkról, akik kialakították bennünk a pontos, precíz munka igényét, amely munkánkban is végigkísért. Hallgatóként talán nem túlságosan örültünk ennek, de az élet – azt hiszem – mindenkinek visszaigazolta e nemes tulajdonságok szükségességét.

Második alkalommal mint gyógyszerészt varázsolt el, s ez meghatározta további életemet. Férjhez menvén, 1964-ben kerültem Szegedre. Sehol sem kaptam állást, sőt, a Gyógyszertári Központ igazgatója olyan igazolást adott, hogy egész Csongrád megye területén nincs gyógyszerészi állás. Egyik évfolyamtársunk férjével találkoztam és szólt, hogy menjek Petri professzor úrhoz, mert a felesége ott dolgozott a Klinikán, s most disszidált éppen, üres az állás. Így is történt, Professzor úr felvett és szerződéssel ott dolgozhattam, mígnem egy délután – mivel a titkárnőt helyettesítettem – Kedvessy professzort jelenthettem be. Másnap kapom a telefont, hogy Kedvessy professzor úr vár két órára a Gyógyszerésztudományi Karon. Elmondta, hogy megüresedik a tanulmányi előadói állás, s amennyiben elvállalom, jöhetek dolgozni, státuszt kapok, ugyanis Petri professzorral megbeszélte, átenged, hozzájárul távozásomhoz. Kedvessy dékán felsorolta a feladatokat, s várta a választ. Megkérdeztem, „Úgy tetszik gondolni, hogy én ezt el tudom látni?" Addig jóformán semmit sem tudtam az irodai munkáról, aktákról, stb. „Hát persze, azért hívattam!" Később, némi vezetői gyakorlattal a hátam mögött az ilyen „szerencsétlennek" talán nem adtam volna meg a bizalmat, de Tőle megkaptam. Alkalmanként el-elgondolkodtam, hogy az udvariasság szabálya szerint vette a fáradságot, tisztelve professzortársát, elment hozzá és egy „kis" előadó állásáról, kinevezéséről beszélve, kérje hozzájárulását távozásához!

Tanulmányi előadóként nagyon jó kapcsolatom volt a hallgatókkal, könnyű volt, hiszen élvezhettem azt a biztonságot, amit a határozott, következetes dékáni vezetés adott. Professzor úr pl. sokszor hangot adott annak az álláspontjának, hogy a hallgatónak elsődleges feladata a tanulás; a gyermekvállalást az egyetemi évek alatt nem helyeselte. Ugyanakkor a család – a szeretett feleség és a gyerekek nagyon fontosak voltak számára – első helyen állt értékrendjében. Számtalan példát lehetne felhozni ennek igazolására. A Tanulmányi Osztályon azonban mi is hangoztattuk azt az álláspontot, hogy tanulmányi idő alatt nem szerencsés a családtervezés. Míg egyszer az egyik hallgatói házaspárnak kisbabája született. Ez a tény tanulmányi munkájukban nem okozott törést. Rendesen abszolválták a félévet és tanulmányi eredményük is jó maradt. Sok évvel később mondta az édesanya, hogy akkor volt a legtöbb idejük a kisfiukra, mert mindenki segített; a második gyerekre már alig-alig jutott idő, mert akkor már dolgoztak, alakítgatták karrierjüket!

Történt egyszer, hogy egyik hallgatónk társadalmi ösztöndíjat kapott és a tanácsi ügyintéző figyelmetlenségből nem hosszabbította meg a határidőt, amit a Tanulmányi Osztály – szintén

figyelmetlenségből – nem vett észre. Bár mind a két fél hibázott, egy pillanat alatt „összedőlt a világ", amikor ez kiderült. „Kedves Ildikó, ez nagy mulasztás, csak reménykedhetünk, hogy a megye megoldja a hibát". Szívszorító órák, napok következtek, míg a Tanács elismerve tévedését, módosította a szerződést. Fel sem merült közben, hogy az Egyetem ösztöndíj-kiegészítéssel stb próbáljon segíteni. Aki hibázott, az vállalja a következményeket! Ez jó lecke volt mindannyiunk számára, inkább tízszer megnézni, mint nagyvonalúan átsiklani az ügyiraton!

Minden időszaknak meg volt/van a maga reformja. Professzor úr pontosan, precízen kidolgozva, átgondolva vitte végbe ezeket a változtatásokat, s emelte a gyógyszerészetet nemzetközi szintre, amelyek a fejlődést jelentették. Boldog voltam, hogy ezekben a magam módján segíthettem! Néha nehézségbe ütközött az előterjesztő, de ezeket az ütközeteket hosszú tárgyalások követték, amelyek végül megoldáshoz vezettek. Már akkor is volt leépítés, elbocsátás és megszorítás. Tudom igazolni, hogy mennyi gyötrődés és gondolkodás után hozta meg a javaslatot, majd a döntést. A verdiktet már egy határozott, szálfa egyenes vezető hirdette ki.

Hivatalvezető voltam, mikor szóltak, hogy valaki „nagy" ember lehet a dékánnál, mert a gépkocsivezető már régóta kint ül a folyosón. Azután hamarosan kiderült a látogatás célja, miszerint egy összeveszett szerelmes pár férfi tagja jelentette be hallgatónkat, hogy aláhamisította az egyik tanára aláírását, hogy a féléve ne vesszen el. Példaértékű volt ennek az ügynek is a dékáni lerendezése. A hamisítás jól sikerült, bár az aláírás utolsó betűjénél mintha meglökték volna a kezét az aláírónak – mondtam én. Dékán úr erre halkan megjegyezte: „Mondja, mikor szokták egy professzor kezét aláíráskor lökdösni?"

A kisfiam már nagyon szeretett volna testvérkét, mindent ígért, hogy ő majd vigyáz rá, éjjel felkel hozzá stb. A kis jövevény nyolc év után kopogtatott, de itt volt a nagy gond, hogy mikor mondjam meg dékán úrnak. Akkor volt az épület felújítása, ki voltunk költöztetve az épületből, a Dékáni Szoba az Apáthy Kollégiumban volt. Kollégáim szorgalmazták minden referálási alkalommal, hogy jelentsem már be a kicsi jövetelét, mert kellemetlen lesz, ha mástól tudja meg az örömhírt. Egy alkalommal félve, hogy gondot okozok, de bejelentettem Dékán úrnak, hogy júliusra babát várunk. A hír hallatán felállt, kezet csókolt, gratulált és sok boldogságot kívánt a kicsihez. Mivel tudtam, hogy a professzor úr is a pontos, precíz munkát tartja fontosnak, én is megígértem, hogy amint lehet, visszajövök, akkor talán 24 hét volt a szülési szabadság. Helyettest is találtam, így mindketten megnyugodtunk. Csak a kislányom emlegette gyakran, hogy ő az igazi hátrányos helyzetű gyerek, mert az édesanyja nem maradt otthon vele legalább egy-két évig. Még most is őrzöm azt a kedves, meleg hangú kártyát, amit Professzor úr és Éva asszony írt kislányunk megszületésekor.

Minker professzor úr volt a dékán, amikor dékánváltás után az első pótavatást tartottuk. Egy osztrák gyógyszerészdoktort is avattunk a rektori szobában. Kevesen voltunk, hozzátartozók gyülekeztek, s nem tudtam biztosan, hogy Kedvessy professzor eljön-e, ezért kértem, hogy kicsit várjunk még a kezdéssel. Végül Minker dékán úr rákérdezett, hogy „Kedvessy professzort várja? Nem tudja, hogy Ő mindig 10 perccel hamarabb érkezik, mint egy perccel később, akkor kezdhetünk!"

Nyugdíjba vonulása után is nyitva állt a dékáni szoba ajtaja előtte, szeretettel vártuk mindnyájan, hogy elmesélje örömét, bánatát, s a régi idők történéseire emlékezzünk. Bár minden telefonját úgy kezdte, hogy „Ildi, kérem, nem zavarom? Akkor pár percre lemegyek."

2002. január, elérkezett a végső búcsú napja, szomorúan készülődtünk. Nagy örömömre szolgált, hogy *Gyulai Endre* megyés püspök úr elvállalta a végtisztesség kiszolgálását és a temetés celebrálását. A sok-sok gyászoló jelenlétében, elmondott megható megemlékezések után *Falkay dékán úr* búcsúbeszédében méltatta emberi nagyságát, megemlítve professzor úr bátorságát, ami a II. világháború utáni időkben határozott, bátor kiállás volt. A háború után történt, hogy az elhunyt férj, a ludovikás katonatiszt özvegyének, az egykori gyógyszerészhallgatónak segítette gyógyszerészi tanulmányai folytatását. Hogy ez igaz történet, bizonyíték rá Falkay professzor, mert az említett „gyógyszerészhallgató" történetesen a dékán úr édesanyja volt. A mai fiatalok el sem tudják képzelni, hogy ez a tett mit jelentett az 50-es években!

Hideg januári nap volt 2003-ban, esett a hó, minden fehér, hó borította a sírokat, tisztaság és csend volt a temetőben. Méltó egy gazdag, tiszta élet befejezéséhez.

Talán akkor is mondta, „Köszönöm szépen, Ildi."

Dr. Jerémiás Ildikó Zsoldosné, aranydiplomás gyógyszerész,
a Dékáni Hivatal nyugalmazott vezetője

Összefoglalás

Kedvessy Györgynek egész életében összesen két munkahelye volt; ám az egy más világ, más politika és más morál volt.

2002 decembere óta egy évtized telt el. Miként e fejezet elején olvasható, a *Gyógyszerésztudományi Kar vezetése, oktatói és dolgozói,* ill. *dr. Erős István* – 2003-ban az Intézet tanszékvezetője – méltatta az elhunyt Kedvessy professzor érdemeit. A *Gyógyszerészet* szintén beszámolt Kedvessy György Szeged Belvárosi temetőben történt búcsúztatásáról.

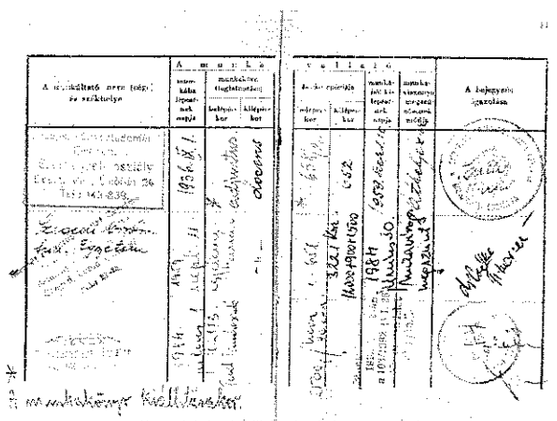

Kedvessy György munkakönyve

2004-ben, Kedvessy professzor születésének 90. évfordulóján – tanszékvezető utódja, *prof. Erős István* – tudományos *Emlékülést* szervezett; amelynek keretében az Intézet bejárata közelében *Emléktábla* leleplezésére és a volt ún. „Nagylabor" *„Kedvessy György tangyógyszer-*

tár"-rá történt elnevezésére került sor. Ugyanez évben az SZTE Szent-Györgyi Albert Orvos- és Gyógyszerésztudományi Centrum Öregdiák Szövetsége *pályázat*ot hirdetett.

2007-ben ünnepeltük Karunk megalakulásának 50 esztendős évfordulóját, amelyre impozáns kötetben mutattuk be *a szegedi gyógyszerészképzés és a Szegedi Gyógyszerésztudományi Kar történetét*. A Gyógyszertechnológiai Intézet történetében méltattuk Kedvessy professzor életművét. E kéziratot még abban az évben a *Gyógyszerészettörténet* c. szaklap is publikálta. – Erős professzor szerkesztésében jelent meg a *„90 éves a szegedi gyógyszerészképzés"* c. munka [Szeged, 2011], amelyben mind Kedvessy professzorról, mind alkotó tevékenységéről méltón emlékezik meg.

Közben *prof. dr. Révész Piroska*, Karunk Gyógyszertechnológiai Intézete tanszékvezetője *„Kedvessy György Pályadíj"* alapítását kezdeményezte, amelynek ünnepélyes átadására 2009 óta eddig négyszer került sor.

Kedvessy György professzorról a Semmelweis Egyetem Gyógyszerészeti Intézete fennállásának 75 éves évfordulóján rendezett ünnepségen – és az ez alkalomra megjelentetett reprezentatív kiadványban volt munkatársai és tisztelői – szintén megemlékeztek [59].

Koós Dóra 2012-ben szakdolgozatot készített Kedvessy professzorról [65] és *Szilágyi Barbara* is cikket jelentetett meg a *Pingvin Magazin*ban [57].

A közeljövő: 2012-ben emlékeztünk: 50 éve annak, hogy Karunk épületét birtokba vettük és a Semmelweis Ignác Kollégium felépült. – Az idén lesz 11 éve, hogy Kedvessy professzor elhunyt és 2014-ben lesz születésének centenáriuma.

Irodalom

A már említetteken túl:

57. *Szilágyi Barbara: Kedvessy György, a szegediek professzora. Pingvin Magazin* 1(6), 20 (2011) – [a következő oldalon]
59. *75 éves a Gyógyszerészeti Intézet.* Összeállította a Szerkesztő Bizottság prof. Klebovich Imre vezetésével. Semmelweis Kiadó, Budapest 2010. *Gyógyszerészet* 55(2), 117–120 (2011)
65. *Koós Dóra: Kedvessy György, a hazai gyógyszertechnológia nagy alakja.* Szakdolgozat, Szeged, 2012.

2003: A Magyar Gyógyszerészi Kamara Tantus Amor Operis érem és oklevél posztumusz elismerésben részesítette

Személyére és munkásságának jelentőségére különböző helyi szakmai lapok ma is utalnak.

Kedvessy György

A szegediek professzora, a korszerű gyógyszer-technológia mestere

Majdnem 300 megjelent dolgozat és közel 400 előadás hazai és külföldi fórumokon, több mint 100 gyógyszerész, aki doktori címet szerezett segítségével, kutatási iskola létrehozása. Ez mind Dr. Kedvessy György professzor tartalmas életútjának része.

Életútja

A tanár úr 1914-ben született Budapesten. Tanulmányait a Pázmány Péter Tudományegyetemen végezte gyógyszerész szakon. Ugyanitt 1938-ban doktori címet is szerzett, majd a Gyógyszerészeti Intézetben gyakornoki és tanársegédi állást töltött be. Kilenc évvel később adjunktus, 1956-ban pedig docens lett. Budapesten maradva magántanári előadásokat tartott és szakvizsgáztató volt. Mindemellett széles körű tudományos kutatómunkát végzett. 1947-ben jelent meg első tankönyve Gyógyszervizsgálat címmel.

Ekkor már gyógyszer-analitikával foglalkozott és több mikroanalitikai eljárást dolgozott ki. Számos újítását fogadták el, a korszerű gyógyszer-technológia alkalmazói között első volt – például szemcsepp készítés –.

Az 50-es évektől az ország számos városába meghívták előadásokat tartani, illetve az akkor megjelenő *A Gyógyszerész* folyóirat munkatársa és rovatvezetője lett.

1949 és 1954 között részt vett az V. Magyar Gyógyszerkönyv szerkesztésében, később tagja volt a VI. és a VII. rész szerkesztő bizottságának is.

1959-ben nevezték ki a Szegedi Orvostudományi Egyetem tanszékvezető tanárának. Tizenkét éven keresztül volt a Gyógyszerésztudományi Kar dékánja. Intézetét újjászervezte és megindította a gyógyszer-technológia tantárgy elméleti és gyakorlati oktatását. A budapesti tanszéket vezető professzor halálával visszahelyezték volna a fővárosba, de ő Szegeden maradt. Számos külföldi egyetem szakembere is elismerően nyilatkozik munkásságáról.

1984-ben vonult nyugdíjba, de ezután is rendszeresen bejárt intézetébe. Még ekkor is mindenben segített, lehetett rá számítani.

A Gyógyszerésztudományi kar előadásainak és doktori védéseinek is rendszeres látogatója maradt. Szabad idejében sokat túrázott, bejárta a Kárpátok 2000 m feletti csúcsait, de a Mátrában vagy a Bükkben is szívesen töltötte aktív pihenését. Kedvelt szórakozása a zenehallgatás volt. Két gyermeke is az egészségügyön belül helyezkedett el: lánya gyógyszerész, fia pedig fogorvos lett. A professzor hosszú időn keresztül türelemmel viselt betegsége után 2002. december 29-én hunyt el.

Mindent a diákokért

Az általa vezetett intézetben több mint száz egyetemi doktori disszertáció készült el, emellett 11 kandidátusi értekezés konzulense volt. Munkatársai kutatásait is segítette: ketten közülük elértek az akadémiai doktori fokozatot. Megalakult a Kedvessy-iskola, melynek nemzetközi elismerséget szerzett. Külföldi szakintézetekkel vette fel a kapcsolatot – például: Halle, Moszkva. – Élete során számos díjat és érdemrendet kapott itthon és más országokban is.

Tudta-e?

Az ő kezdeményezése volt, hogy a Szegedi a Gyógyszerészeti Intézet Gyógyszer-technológia lett.

1962-ben a magyar kutatók közül elsőként fogadta a Cseh-havi Orvosi Tudomány tudósítóinak fogadta.

Ezúton is szeretnénk köszönetet mondani Dr. Kozó Mihály professzornak, hogy segítségével volt a cikk megírásában.

Fiatal olvasóink tájékozódásának elősegítésére
a könyvben előforduló fontosabb rövidítések

ÁOK	Általános Orvostudományi Kar
APV	Arbeitsgemeinschaft für Pharmazeutische Vehfahrenstechnik
ccm	köbcentiméter, ~ ml
Dr h.c	doctor honoris causa
EDSZ	Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete
EGYT	Egyesült Gyógy- és Tápszergyár (ma: EGIS)
ET	Egyetemi Tanács
ETT	Egészségügyi Tudományos Tanács
Eü. Min	Egészségügyi Minisztérium
FIP	Nemzetközi Gyógyszerész Szövetség
FoNo	Formulae Normales
GYTK	Gyógyszerésztudományi Kar
ISZM	Ifjúság a Szocializmusért Mozgalom
KB	(az MSZMP) Központi Bizottsága
KISZ	Kommunista Ifjúsági Szövetség
KT	Kari Tanács
MEFESZ	Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége
MGYK	Magyar Gyógyszerészi Kamara
MGYT	Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság
MMSZSZ	Magyar Magánalkalmazottak Szabad Szakszervezete
MOTESZ	Magyar Orvostudományi Társaságok Szövetsége
MSZMP	Magyar Szocialista Munkáspárt
MTA	Magyar Tudományos Akadémia
NDK	Német Demokratikus Köztársaság
NOSZF	Nagy Októberi Szocialista Forradalom
NSZK	Német Szövetségi Köztársaság
OTESZ	Orvos- és Természettudományi Egyesületek Szövetsége
SZAB	Szegedi Akadémiai Bizottság
SZEAC	Szegedi Egyetemi Atlétikai Club
SZMSZ	Szervezeti és Működési Szabályzat
SZOTE	Szegedi Orvostudományi Egyetem (1999. december 31-ig)
SZTE	Szegedi Tudományegyetem (2000. január 1-től)
TDK	Tudományos Diákkör
TMB	Tudományos Minősítő Bizottság
TTK	Természettudományi Kar (ma: TTIK)
UNRA	az ENSZ segélyező szervezete volt.

8. FÜGGELÉK

8.1. A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM, A KAR, AZ INTÉZETEK ÉS A KARI KOLLÉGIUM (2013 JÚNIUS)

Rektor	*Dr. Szabó Gábor* egyetemi tanár, akadémikus
a GYTK dékánja	*Dr. Hohmann Judit* tanszékvezető egyetemi tanár
dékánhelyettes	*Dr. Gáspár Róbert* egyetemi docens
	Dr. Lázár László egyetemi docens és
	Dr. Zupkó István egyetemi docens
a Dékáni Hivatal vezetője	*Dr. Lantos Ilona* szakgyógyszerész

1. Farmakognóziai Intézet: *Prof. dr. Hohmann Judit* igazgató
professor emer. *Dr. Báthori Mária, Dr. Máthé Imre, Dr. Szendrei Kálmán*
ny. docens *Gurkáné dr. Varga Erzsébet* és *dr. Tóth László*
docens *Dr. Hajdú Zsuzsanna*
további 14 oktató, ill. PhD-hallgató

2. Gyógyszeranalitikai Intézet: *Prof. dr. Dombi György* igazgató
továbbá 2 oktató

3. Gyógyszerfelügyeleti Intézet: *Pannonhalminé dr. Csóka Ildikó* egy. docens, igazgató
professzor emer. *Dr. Paál Tamás*
további 1–1 rezidens és PhD-hallgató

4. Gyógyszerhatástani és Biofarmáciai Int.: *Dr. Gáspár Róbert* egy. docens, igazgató
professor emeritus *Dr. Falkay György* és *Dr. Gábor Miklós*
ny. docens *Dr. Blazsó Gábor*
docens *Dr. Zupkó István*
további 13 oktató és PhD-hallgató

5. Gyógyszerkémiai Intézet: *Prof. dr. Fülöp Ferenc* akadémikus, igazgató
professor emeritus *Dr. Stájer Géza*
ny. docens *Dr. Simon Lajos*
docens *Dr. Forró Enikő, dr. Lázár László, dr. Martinek Tamás* és *dr. Szakonyi Zsolt*
további 17 oktató, ill. PhD-hallgató

6. **Gyógyszertechnológiai Intézet:** *Prof. dr. Szabóné dr. Révész Piroska,* igazgató
professor emer. *Dr. Erős István, Dr. Pintyéné dr. Hódi Klára* és *dr. Kata Mihály*
docens *Dr. Aigner Zoltán, dr. Regdon Géza jun.* és *Soósné dr. Csányi Erzsébet*
további 15 oktató, ill. PhD-hallgató

7. **Klinikai Gyógyszerészeti Intézet:** *Dr. Csóka Ildikó egy. docens,* mb. igazgató
professzor *Dr. Soós Gyöngyvér*
további 7 oktató, ill. PhD-hallgató.

Kari diákotthon a **Semmelweis Ignác Kollégium**.

8.2. Karunk dékánjai és dékánhelyettesei [66]

Dékán	Dékánhelyettes
	1953–1956 Dr. Novák István (orvoskari)
	1956–1958 Dr. Dirner Zoltán (orvoskari)
1958–1961 Dr. Dirner Zoltán	–
1961–1967 Dr. Novák István	–
1967–1979 Dr. Kedvessy György	–
1979–1984 Dr. Minker Emil	1982–1988 Dr. Kata Mihály, 1984: mb. ügyvezető
1984–1990 Dr. Selmeczi Béla	1988–1991 Dr. Simon Lajos, 1990–91: mb. ügyv.
1991–1997 Dr. Stájer Géza	1991–1993 Dr. Kata Mihály
	1993–1997 Dr. Erős István
1997–2000 Dr. Erős István	1997–2000 Dr. Falkay György
	2000–2003 Dr. Dombi György, dr. Fülöp Ferenc
2000–2006 Dr. Falkay György	2003–2006 Dr. Fülöp Ferenc és dr. Révész Piroska
2006–2009 Dr. Fülöp Ferenc	Dr. Hohmann Judit és dr. Révész Piroska
2009–2012 Dr. Fülöp Ferenc	Dr. Hohmann Judit, dr. Csóka Ildikó és dr. Gáspár Róbert
2012-től Dr. Hohmann Judit	Dr. Gáspár Róbert, dr. Lázár László és dr. Zupkó István

Irodalom

66 *Gyógyszerészet* 55(5), 263–266 és (12), 733–740 (2011), ill. 56(2), 103–109 (2012).

8.3. 1956: „Mit kívánnak a szegedi gyógyszerészhallgatók?"

A Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerésztudományi Kara 1955-ben létesült. A szegedi kar 1957-es megalakulásában valószínűleg jelentős szerepe volt a szegedi gyógyszerészhallgatók 1956-os 16 pontjának, amelyben – többek között – önálló gyógyszerész kar létesítését is követelték: *Gyógyszerészet* 55(11), 678–679 (2011). – A következő írás nekik állít emléket.

„Ősz és – ezen belül – október–november. Ilyen tájban elő-előjönnek a megnyugtató módon még mindig nem tisztázott közelmúltunk eseményei. A *BBC History* világtörténelmi magazin 2011. októberi számában pl. *Szolcsányi János* akadémikus *„Az '56-os szegedi szikra"* címmel írt, számos fényképpel dokumentált öt oldalas nagy cikket [címlapja a következő oldalon]. A dolgozat szerzője 1956-ban Szegeden volt egyetemista és a forradalmi szervezkedés résztvevője, ennélfogva az eseményekben személyesen is érintett volt. Írásában rámutat azokra a súlyos döntési hibákra, amelyeket az akkori pártvezetés október 23-a előtt és után elkövetett.

Az 1956-os történések a gyógyszerészhallgatók körében is érdemi vitát és politikai kezdeményezéseket váltottak ki; ezt igazolja a *Délmagyarország* 1956. október 21-i (vasárnapi) számában megjelent fenti című kéthasábos cikk is, amelyet betű szerint idézek.

„Pénteken [1956. október 19-én – e cikk írója] délután a Szegedi Orvostudományi Egyetem ifjúsági nagygyűlésén a gyógyszerészhallgatók is pontokba foglalták azokat a követeléseket, amelyektől a gyógyszerészképzés megjavítását és a gyógyszerészek munkájának nagyobb megbecsülését várják. Szerkesztőségünkhöz eljuttatták a 16 pontból álló követelést – s mivel e követelés néhány pontjában foglaltakat az oktatásügyi miniszter kedvező nyilatkozata után már is megvalósulni látjuk – alábbiakban közöljük a gyógyszerész egyetemi hallgatók további kívánságait.

Az orvoshallgatókkal közösen azt kérik, hogy a lehető legrövidebb időn belül állítsák vissza *az egyetem autonómiáját*. Programjukban emellett a következők szerepelnek: az Orvostudományi Egyetem mellett Szegeden is *hozzák létre a független gyógyszerészkart,* s addig is, amíg ez megvalósul, félévtől kezdve *nevezzenek ki gyógyszerész dékánt*. Az *önálló gyógyszerészkar* létrejöttével az illetékesek tegyék lehetővé, hogy a gyógyszerészhallgatóknak csak gyógyszerész képesítésű előadók adják elő a szükséges kollégiumokat. A gyógyszergyárakban és gyógyszerészeti intézetekben a laboratóriumi és kutató munkát gyógyszerész képesítésű emberek lássák el. A gyógyszerészek részére tegyék lehetővé a doktori cím megszerzését.

Vizsgálják felül a gyógyszerészképzés kollégiumait és töröljék a felesleges kollégiumokat [pl. *Marxizmus, Katonai oktatás* – e cikk írója]. *Az önállóan megalakuló gyógyszerész kar* részére bocsássanak rendelkezésre olyan épületet, amelyben ez az egyetemi intézet elhelyezkedhet. Tegyék lehetővé, hogy az egyetem elvégzése után hat hónapi gyakorlat elteltével államvizsga és approbációs vizsga nélkül megkapják a hallgatók a gyógyszerészi oklevelet, ha a gyakorlati idő alatt elfogadhatóan dolgoztak. Amennyiben erre ebben a tanévben nem kerülne sor, a következő államvizsga anyagából a *Marxizmus*t máris töröljék.

Emeljék fel a gyógyszerészek fizetését és a gyakorlati időt töltő hallgató is kapjon teljes fizetést. A falusi gyógyszerészeknek fizetésükön felül külön pótdíjat állapítsanak meg. A gyógy-

szerészek évi fizetéses szabadságát négy munkahétben határozzák meg. Rendezzék a gyógyszerészek nyugdíját. A gyógyszerész vállalatok igazgatói beosztását gyógyszerészek töltsék be. Az egészségügyi közép- és alsókáderek fizetését emeljék fel.

A szegedi gyógyszerészhallgatók nevében:

KÁDÁR DEZSŐ, IV. éves gyógyszerészhallgató, a gyűlés elnökségének tagja"

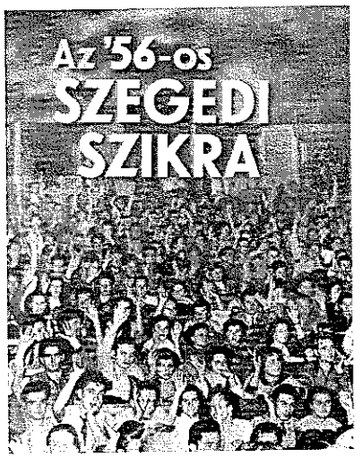

Megjegyzés. A következő napon (október 20-án, szombaton), a zsúfolásig megtelt *Auditórium Maximum*ban tartott nagygyűlésen a hallgatók – közöttük *Erdős Sándor* és *Szendrei Kálmán* III. éves gyógyszerészhallgató, évfolyamtársaink is! – követelték, hogy *a hadifoglyokat hozzák haza, az 1949-es címert váltsák fel a Kossuth-címerrel, adják vissza a déli harangszót, március 15-e legyen nemzeti ünnep, a szovjet csapatokat vonják ki, a Varsói Szerződést bontsák fel és a hallgatónők tanrendjéből töröljék a katonai oktatást.* A ma 75 és több éves gyógyszerészek – magam és évfolyamtársaim is – átélték/átéltük ezeket a napokat, ennélfogva nekik/ nekünk semmit sem szükséges magyarázni! A 16 pont döntő többsége mind szakmailag, mind emberileg indokolt volt (bár vannak közöttük olyanok, amelyeket azóta megoldottak, vagy az idő nem igazolt. A gyógyszertárak privatizációjáról pl. nem volt szó). Ez írás kapcsolódik a *Gyógyszerészet* 46(11), 691–693 (2002) cikkhez.

Kádár Dezső IV. éves gyógyszerészhallgató egyébként tagja volt az Orvoskari MEFESZnek és az Egyetemi Nemzetőr Zászlóaljnak, továbbá – *Thuránszky Károly* tanársegéddel együtt – a SZOTE Forradalmi Tanácsának [nekünk, III. éves gyógyszerészhallgatóknak saját nemzetőregységünk volt, amely a *Gogol utcában* és a *Repülőtéren* teljesített szolgálatot.

Kádár Dezsőt e tevékenységéért – távollétében – az akkori ún. *„független" magyar bíróság* 7 évre ítélte, amelyből 4 évet a Szovjetunióban kellett volna letöltenie [*Gyógyszerészet* 50(12), 784 (2006)]. Később Kanadában végzett és lett a farmakológia méltán elismert professzora; ma már ő is nyugdíjas. Felesége – egyben évfolyamtársa – intézeti gyógyszerészként ment nyugdíjba. 2006-ban *dr. Sólyom László*, a Magyar Köztársaság akkori elnöke a *Magyar Köztársaság Érdemrend középkeresztjével* tüntette ki [Kata M.: *1956-ban egyetemi hallgatók voltunk. Spiritus* 5(3), 4–5 (2006)].

Kata Mihály prof. emer."

Dr. Kádár Dezső, prof. emer., Kanada

Mit kívánnak a szegedi gyógyszerész hallgatók?

Pénteken délután a szegedi Orvostudományi Egyetem ifjúsági nagygyűlésén a gyógyszerész hallgatók is pontokba foglalták azokat a követeléseket, amelyektől a gyógyszerészképzés megjavítását és a gyógyszerészek munkájának nagyobb megbecsülését várják. Szerkesztőségünkhöz eljuttatták a 16 pontból álló követelést — s mivel a követelés néhány pontjában foglaltakat az oktatásügyi miniszter kedvező nyilatkozata után máris megvalósulni látjuk, az alábbiakban közöljük a gyógyszerész egyetemi hallgatók további kívánságait.

Az orvoshallgatókkal közösen azt kérik, hogy a lehető legrövidebb időn belül állítsák vissza az egyetem autonómiáját. Programjukban emellett a következők szerepelnek: az Orvostudományi Egyetem mellett Szegeden is hozzák létre a független gyógyszerészkart, s addig is amíg ez megvalósul, félévtől kezdve nevezzenek ki gyógyszerész dékánt. Az önálló gyógyszerészkar létrejöttével az illetékesek tegyék lehetővé, hogy a gyógyszerész hallgatóknak csak gyógyszerész képesítésű oktatók adják elő a szükséges kollégiumokat. A gyógyszergyárakban és gyógyszerészeti intézetekben a laboratóriumi és kutató munkát gyógyszerész képesítésű emberek lássák el. A gyógyszerészek részére tegyék lehetővé a doktori cím megszerzését. Vizsgálják felül a gyógyszerész kötelező kollégiumait, és hozzák a feleslegesen kollégiumokat. Az önállóan megalakulandó gyógyszerész kar részére bocsássanak rendelkezésre egy olyan épületet, amelyben ez az egyetemi intézet elhelyezkedhet. Tegyék lehetővé, hogy az egyetem elvégzése u. n. hathónapi gyakorlat elméletével államvizsga és approbáció vizsga nélkül megkaphassák a hallgatók a gyógyszerészi oklevelet, ha a gyakorlati idő alatt elfogadhatóan dolgoztak. Amennyiben erre ebben a tanévben nem kerülne sor, a következő államvizsga anyagából a marxizmust máris töröljék. Emeljék fel a gyógyszerészek fizetését és a gyakorlati időt töltő hallgató is kapjon teljes fizetést. A falusi gyógyszerészeknek fizetésükön felül külön pótdíjat állapítsanak meg. A gyógyszerészek évi fizetéses szabadságát négy munkahétben határozzák meg. Rendezzék a gyógyszerészek nyugdíját. A gyógyszerész vállalatok igazgatói beosztását gyógyszerészek töltsék be. Az egészségügyi közép- és alsó káderek fizetését emeljék fel.

A szegedi gyógyszerészhallgatók nevében:

KÁDÁR DEZSŐ

IV. éves gyógyszerészhallgató, a gyűlés elnökségének tagja

Részlet a Délmagyarország 1956. október 21-i számából

Irodalom

Nikolics K.: *Az 1956 évi forradalom és szabadságharc gyógyszerészi vonatkozásai. Gyógyszerészet* 37(12), 927–935 (1993)
Kata M.: *1956 eseményei a szegedi karon. Gyógyszerészet* 46(11), 691–693 (2002)
Kata M.: *„Úrrá lenni az anyagon" Gyógyszerészet* 49(3), 185–191 (2005)
Kata M.: *Kádár Dezső kitüntetése. Gyógyszerészet* 50(12), 784 (2006)
Kata M.: *1956-ban egyetemi hallgatók voltunk. Spiritus* 5(3), 4–5 (2006)
Kata M.: *Kádár Dezső professzor látogatása Szegeden. Gyógyszerészet* 51(1), 67 (2007)
Kata M.: *Aranydiplomás gyógyszerészek Szegeden, 1954–2009.* Magánkiadás, pp. 188–193
Kata M.: *1956. „Mit kívánnak a szegedi gyógyszerészhallgatók?" Gyógyszerészet* 55(11), 678–679 (2011).

9. Utószó

Gyakran hallani, hogy a gyógyítás iránti igény egyidős az emberiség történetével, ami nagyon is valószínű. A társadalom fejlődésével e szükségletet eleinte a *pap-orvos-gyógyszerész,* majd az *orvos-gyógyszerész* és – a nagy törvényalkotó, *II. Frigyes* (1194–1250) német–római császár rendelete alapján – 1241–1242-től *az orvosok* és a *gyógyszerészek* elkülönülten látják el (e folyamat egyes országokban lényegében egészen még ma sem fejeződött be), ennélfogva mondjuk, hogy az önálló gyógyszerészet napjainkban kb. 770 éves [Zalai K.: *Gyógyszerészet* 35(7), 385 (1991)].

Évtizedeinkben és napjainkban *a gyógyszertechnológia fejlődése* lenyűgöző. Ami e területet illeti, az empíriát éppen az 1950–1960-as években kezdte felváltani a kutatásokon alapuló tudományos megismerés és ennek alapján az oktatás is. Kedvessy professzor reálisan felismerte, hogy ez egyik láncszem lehet a gyógyszerészeti tudományok fejlődése történelmi folyamatában, akinek tennivalói vannak, nem is kicsinyek, s ezt nemcsak felismerte, hanem ennek érdekében tett is.

E tevékenységében *Kedvessyt segítette* a biztos szülői háttér, valamint a jó iskolák kitűnő tanárokkal, veleszületett küzdeni tudás, intuíció a kutatásban, az egyetemi karrierhez elengedhetetlenül szükséges kis hiúság (de sohasem volt irigy. Neki erre egyszerűen nem volt szüksége!), a morális stabilitás a múlt század nagyon is változó politikai viszonyai között is, egy sikeres házasság, biztonságot jelentő feleséggel és tehetséges gyermekekkel, később szeretnivaló unokákkal.

Kedvessy professzor – 23 évnyi budapesti kvázi felkészülés után – negyed évszázadon át volt a Szegedi Egyetem nagyhírű és nagytekintélyű tanára; kinek oktatói, kutatói és közéleti tevékenysége városunkban teljesedett ki. Tudományos kutatási műhelyt és iskolát szervezve lehetősége nyílt arra, hogy elképzeléseit maradéktalanul megvalósítsa. Valóban *tudástöbbletet* hagyott ránk. Híres külföldi gyógyszertechnológus kortársainak megérdemelten lett méltó magyar partnere. Európában a *Kedvessy* név és *Szeged* egyet jelentett; ha külföldön járva bemutatkoztunk, hogy Szegedről jöttünk, a rövid válasz rendszerint az volt: *„Á, Professor Kedvesszy",* ill. ha nevét említettük, *„Á, Szeged..."* – mondták.

Határozott, jellemes, iskolateremtő, demokratikus vezető, mélyen empatikus, istenfélő, sikeres oktató és kutató egyéniség volt (aki figyelembe vette a hallgatók építő véleményét is)! Többször tapasztaltuk, hogy bármely munkatársa akár 50 Ft-os fizetésemeléséért képes volt hadakozni (legtöbbször nyert is, mert csak az igaz és ezért biztos ügyeket támogatta). Nyugállományba vonulása után sem szakadt el volt Intézetétől; rendszeresen bejárt egykori kollégáihoz, akik továbbra is számíthattak gazdag tapasztalataira és segítségére. Folyamatosan látogatta az Egyetem és a Kar tudományos rendezvényeit, előadó üléseit, a PhD-védéseket stb.

Osztom *Paulo Coelho* véleményét, aki szerint *„a féligazság nem igazság".* Ezt előre bocsátva kijelentem, hogy a szövegben lehet olyan vélemény, amelyet az *Olvasó* nem talál kellemesnek, ám nem férne össze Kedvessy professzor iránti tiszteletemmel, ha nem törekedtem volna tárgyilagosságra.

Elhunytával nagy veszteség érte a Szegedi Tudományegyetemet, a szegedi Gyógyszerésztudományi Kart és a Gyógyszertechnológiai Intézetet, továbbá a hazai gyógyszerészképzést, a magyar tudományos életet, az egész gyógyszerész-társadalmat és a nemzetközi gyógyszertechnológiai kutatás ügyét Kijelenthető, hogy a múlt század magyar tudományos világának legnagyobb hatású gyógyszerész-kiválóságainak egyikét veszítettük el

Nehezen felbecsülhető az a szellemi kincs, amelyet a jövő gyógyszerész-nemzedékeire hagyott Tanítványai lelkiismeretességet, kötelességtudatot és munkaszeretetet tanultak tőle. Páratlan szakmai tudása, munkabírása, következetessége és etikus magatartása például szolgálhat minden magyar gyógyszerész számára! Nagyfokú szakmai igényessége és szigora volt tanítványai szakmaszeretetében, lelkiismeretes és pontos munkájában él tovább

Köszönet

Mindenekelőtt *Kedvessy Andrea* és *Kedvessy Tamás* számtalan dokumentummal és személyes közléssel, folyamatosan és messzemenően segítette munkámat

Klebovich Imre tanszékvezető professzor, a több helyen is hivatkozott *„75 éves a Gyógyszerészeti Intézet"* c. könyve számos fotóját bocsátotta rendelkezésemre Jótanácsait szintén köszönöm.

Fülöp Ferenc akadémikus, Karunk előző dékánja lehetővé tette, hogy a Kar irattárában Kedvessy dékán aktivitásának dokumentumait tanulmányozzam – *Prof. Hohmann Judit,* tanszékvezető, dékán intéztette a könyv megjelentetését

Vajda Tamás, az SZTE *Tanulmányi és Informatikai Központ Levéltár*ának vezetője abban segített, hogy Kedvesssy professzor 4 éves, szintén igen gazdag rektorhelyettesi tevékenységét megismerhessem

Prof. Révész Piroska, a *Gyógyszertechnológiai Intézet* tanszékvezetője elvekben és anyagilag is igen-igen jelentősen támogatta munkámat.

Regdon Géza sen. docens elvállalta a kézirat *Ajánlás*át.

A szöveg lektorálását *dr. Erős István* és *dr. Stájer Géza* – Karunk emeritus professzorai – végezték. Javító szándékú tanácsaikért ezúton is hálás köszönetet mondok.

Volt intézeti, kari és MGYT munkatársai közül *Erős István, Hódi Klára, Hunyadvári Éva, Kata Mihály, Kovács Béla, Miseta Mária, Regdon Géza sen., Révész Piroska, Stampf György* és *Zsoldosné Jerémiás Ildikó* írásos véleményt nyilvánított Köszönetem érte

Aigner Zoltán docens számos dokumentumot szkennelt Ezért szintén köszönettel tartozom

A kézirat szerkesztésének és tördelésének minden részletre kiterjedő, igényes és fáradságos munkáját *Szőnyi Etelka* végezte; a kéziratból ő csinált szép kiállítású könyvet. Hálás köszönet érte

A könyv méltó megjelentetését a Szegedi Egyetemi Kiadó–JATEPress gondozta.

Fontos kiemelnem a *szponzorok* anyagi támogatását, azokét, akik működési területén Kedvessy professzor érdemi tevékenységet fejtett ki, vagy ismerték őt, nevezetesen:

az SZTE Gyógyszerésztudományi Kar,
az SZTE Gyógyszertechnológiai Intézet,
a Szegedi Gyógyszerészképzés Fejlesztéséért Alapítvány Kuratóriuma,
a Hungaropharma Zrt vezérigazgatója és
a Phoenix Pharma Zrt Igazgató Tanácsa

Mások – és igen sokan – szóban vagy tanáccsal segítettek Valamennyiüknek hálás köszönetet mondok

Kata Mihály *prof. emer.*

10. Személynév- és tárgymutató

A, Á

abszolutórium 31
Acta Pharm. Hungarica 128, 220, 222
Acta-referátumok 130
Adldorf 71
„A Gyógyszerész" 45, 46, 218
Aigner Zoltán 306, 312
Ajánlás 5
Alegiani, R. G. 189
Álgyay 63, 64
Alma Mater 177, 180, 268
amerikai megszállás 75
amerikaiak 79
Antal Ágnes 125
Antal Attila 155, 156, 161
Antal László 125
Apáthy István Emlékérem 125, 164, 170, 175
APV 18, 258, 266
Arany Sas Patika 209–210
Aranykoszorus KISZ-jelvény 156
Arató Ágnes 167
1957: Arbeitstagung 85
ars pharm. technologica 120–128
aszeptikus 118
prof. Awe, W. 189

B

Baki Gabriella 283
Balatonakarattya 12, 24, 208, 265
Balázs Viktor 159
Bánhalmi Zoltán 155
Baracs-ház 112, 151
Barcsay István sen. 89
Bari Zsigmond 114
„Barna Patika" 120
Bartha Lászlóné 125
prof. emer. Báthori Mária 264, 305
Báthory István 102, 105
Barthos Éva Csapóné 167
bauxit-beton épület 140
prof. Bayer István 54, 91, 135
Bécs 71
Bednarik Mihály 89
Bende Sándor 88
Bende Sándorné 90
Bene József 113, 120
Benedek Vera 51
prof. Benzinger, F. 189
prof. Berencsi György 161, 167
prof. Bernáth Gábor 264
Berlin 72
„Beszélgető sarok" 227–249
Bethlen Gábor 101
Bevezetés 15
Bihari Piroska 125
Bitter Illés 22
Bittner Emil 69, 89
Blazsó Gábor 264, 305
prof. Boda Domonkos 144, 185
Boda Józsefné 155
Bogdán András 210, 213
Bogdán Ernőné 162
prof. Bogs, U. 189, 192, 193
Bolemann György 90
Bolla Dezsőné 61, 76, 88
Bordás Károly 89
Bornemissza Gizella 89
Boros dékán 64
Borsody György 89
prof. Borsos-Nachnebel 62, 75
Botfalusi Éva 144
Bőjthe Lajos 76, 89
prof. Braeckman, P. 189
Brantner Antal 261, 269

Bratislava (→ Pozsony) 144, 158, 168, 200
Brenner Marietta 90
Breslau (→ Wroclaw) 62
Buda 101, 103
Budapest 5, 57, 63, 67
Burian Antal 89
B. Zs gyógyszerészhallgató 165

C, Cs
Castagna, Adelina 189
Cavinton® 131, 132
Cavinton Forte® 132
Centenáris Gyógyszerész Hét 44–46
Centenáriumi Gyógysz. Kiállítás 44
prof. Chalabala, Milan 155, 189, 193
Churchill 73, 78
Ciszterci Rend Gimn. 21
prof. Clauder Ottó 55
Coelho, Paulo 311
Coffin 81
Collegium Hungaricum 102
Curriculum vitae 17
Czajlik Lenke 89
Czeglédi Etelka 125
prof. Czetsch-Lindenwald, H. 189, 193
Czingell László 89
Czuczy Győző 40, 76, 89
Czurkó Magdolna 89
Csányi Erzsébet 125, 306
Csehák Judit min. 185, 196
Cserháti István 170
Csernus Lukács Lajos 89
Csillag Gyógyszertár 247
Csilléry András 59–63, 65, 69, 75, 88
Csipke Zoltán 44, 59, 167
Csizmazia Eszter 284
Csóka Ildikó 125, 305, 306
prof. Csőgör Lajos 160
Csukás prof. 80
„Csuli bácsi" 125

D
Darányi 60, 75
prof. Dávid Ágoston 114, 135, 265
prof. Dávid Lajos 96, 97, 107, 113, 119, 128, 211, 269
Debrecen 5, 104
Debreczeni Jenőné 146
dékáni avatóbeszédek 175
dékánjaink 305, 306
dékánhelyetteseink 305, 306
prof. Dévay Attila 278
Die Pharmazie 131
prof. Dirner Zoltán 109, 110, 144, 146, 150, 162, 167, 306
prof. Dittgen, M. 130
Djourno, M. 189
docensi kinevezés 50, 97
Doctor honoris causa 239
dokumentáció 47
Doleschall Frigyes 110, 144
prof. Dombi György 264, 305, 306
† Dosztig Erzsébet 73, 76, 89, 90
Dr. Pharm. 103

E, É
EDSZ 186
Eggenfeld 81
egyetemek 101
Egyetemi Gyógyszertár (Bp.) 36
egyetemi hallgató 25
egyetemi képzés 103
Elekes Zsuzsanna 157
életrajzi adatok 19
Ember József 156
Endreffy Emőke 160
épület-felújítás 170
Erdély 113
Erdélyi Múzeum-Egyesület 105
prof. Erdey-Grúz Tibor 11
prof. emer. Erős István 109, 125, 138, 139, 144, 194, 257, 264, 278, 279, 284, 285, 301, 306, 312
ERWEKA-készülékek 139
etikai helyzet 143, 148
1956 307–310
Ezüst Mária 155, 156, 170

F
prof. emer. Falkay György 109, 264, 265, 305, 306
Faragó Gábor 157
Farkas István pártitkár 96
Farkas Lajos 90
favágás 231
Fáller Károly 40
Fedoszejev 165
Fehér István 165
„Fehér Patika" 120
Ferenczi Ilona 113, 119, 120, 123–125, 128, 138, 153, 157, 162
Ferencz József TE 105
fizikai-kémia 121
FoNo 166, 184, 226
Fodor Lajos 264
Fodor Enikő 305
fődémcsere 174
Földes Béla 90
prof. Földi Mihály 162
Frankó András 90
Apoth., Fries, W., 189
Fröhlich András 150
prof. Führer, Claus 189
Fülep Tibor 89
prof. Fülöp Ferenc 109, 264, 283, 305, 306, 312
Függelék: 305–310
– a Kar és Intézetei 305
– Kari Kollégium 306
– dékánok és helyetteseik 306
– 1956 307–310

G, Gy
prof. emer. Gábor Miklós 155, 264, 305
„Galenisches Praktikum" 127
Galenusi Laboratórium 36, 38
Galenusi készítmények vizsgálata 50, 122
Gáspár Róbert 305, 306
prof. Gellért Albert 162
Gellért Albertné Kovács Ilona 155
Galó Mária 160
Gergely Menyhért 113, 120, 280
Gergely-naptár 102
Glasgow 161, 168
Gonda János 168
Gonda Pál 185
Gottnek Mihály 284
Gergely pápa, XIII. 102
Göbbels 73
Göring 72
prof. Görög Sándor 278
Graz 63
Gregor József 165
Greifswald 143, 158, 161, 170, 198
Grisza Ilona 89
prof. Gstirner, F. 189, 193
prof. Gyarmati László 91, 212
Gyógyszeranalitikai Int. 112
gyógysz.-doktori avatás 175
gyógyszerész-doktorok 25, 35
Gyógyszerészeti Intézet, Bp. 29, 31
Gyógysz. Intézet, Szeged 113
gyógyszerészgyakornok 25, 26
Gyógyszerészi dokumentáció 47
Gyógyszerészi Kamara 302
„Gyógyszerészi Szemle" 38, 39
gyógyszerészképzés, magyar 103, 121
gyógysz.-képzés, Szegeden 106
„Gyógyszerész-tea" 38
Gyógyszerész-továbbképzés 50, 122, 136, 218
Gyógyszerészi etika 153, 164, 173, 176
Gyógyszerkönyv, 5. kiadás 40, 51, 184
„Gyógyszerészet" 128
Gyógyszerészi Évkönyv 184
Gyógyszerésztudom. Kar 109
Gyógyszerfelügyeleti Int. 112
Gyógyszertechnológia tárgy 116, 121, 173
„Gyógyszertechnológia" könyv 122, 139
Gyógyszertechnológiai Int. 109, 117, 139
– az Intézet története 109
– 1984: az Intézet munkatársai 140
„Gyógyszerügyi szervezés" 153
„Gyógyszervizsgálat" 86, 135
Gyulay Endre püspök 277
Gyulay Kálmán 68, 90
Gyurkó Erika 125

H

Haag József 90
Hajdú Zsuzsanna 305
Hajós Mihály 264
Halle 62, 130, 154, 161, 168
prof Halmai János 37, 40, 51, 55, 59, 60, 80, 91
Hanke, Günther 189
Hankó Zoltán 91, 269
Haranghy László 66, 75, 78, 81, 85, 88, 89
Haranghy Lászlóné 89
Haranghy Márta 89
30 éves a GYTK 224
Háznagy András 139, 149, 153, 162–164, 167
Háznagy Andrásné 96
Hegedűs Endre 157
Hérodotosz 22
Himnusz 236
Hintz György Érem 221
Hippokratész 176
Hitler 72
prof Hódi Klára 125, 139, 160, 168, 264, 287, 306
prof Hohmann Judit 109, 284, 305, 306, 312
Holicska András 90
Hollenbach, Katharina 198
Hollós Róbert 90
honosítás 164
„Honvédelmi ismeretek" 170
Horpácsy Frigyesné 113, 120, 125
Horthy Miklós 21, 57, 59, 73, 81
Horthy Miklós TE 113
Horthy-ösztöndíj 32, 33
Hortobágyi Győző 132
Horuczi László 165
Horvai Rezső 146, 161
Horváth Béla 90
Horváth Dénes 84
Horváth György 113, 120, 153
prof Horváth Imre 165
Horváth Tibor 90
Huber Mátyásné 125
Hugonnai Vilma Kollégium 145
Hunyadvári Éva 125, 139, 174, 264, 288

I

idézetek 181
Igazoló Bizottság 84
Iliasz 22
Imre Ottó 165
„Injekciók készítése" 137
Ipariskola 109
Isar folyó 78
prof Ismail Abdel Hadi 191
prof Issekutz Béla 51, 59
Iván János 153
prof Ivanovics György 71, 165

J

prof Jancsó Miklós 162
Jancsó Miklós Kollégium 145
Janitzky György 90
Jegyzetkiadó Vállalat 147, 153
Juhász Klára 125
prof Julesz Miklós 165, 211
juris mord 84

K

Kabay János Emlékmű 163
prof Kádár Dezső 308–310
Kairói Egyetem 197
prof Kala, Helmut 130, 189, 193, 199
Kalamár István 155
Kállai Gyula 145
Kállay Tibor 89
Kálmán László 164, 172
kandidátusok 174
Kanizsai Nagy Ida 90
prof Kanyó Béla 150, 155
Kapás Margit 125, 139
a két Kar viszonya 236
Kardos Katalin 113, 120, 125
kari épület 109–110
Karsainé 74, 76, 78, 80
Karsay Károly 89
Kása Péter jun 125
Kassa 101
prof emer Kata Mihály 123–125, 132, 135, 138, 139, 149, 153, 155, 167, 170, 201, 224, 264, 289, 306

Katona Kálmán 226
Kazay Endre 103
Kazay E. Gyógysz. Otthon 44, 45
Kedvessy Andrea 24, 91, 122, 205, 207, 279, 283, 284, 312
Kedvessy Emléktábla 278
Kedvessy Emlékülés 278
Kedvessy György prof 109, 110, 120, 124, 135, 264, 265, 306
– búcsúztatása 206, 277
– budapesti működése 218
– családi vonatkozásai 205–215
– családja 21, 205
– dékáni tevékenysége 169–183
– elemi iskolái 21
– esküvője 205, 209, 210
– *Dr. honoris causa* oklevele 199, 221, 238
– emléke 271–303
– gyermekkora 21
– gyógyszerészhallgató 26
– kitüntetései 220, 264
– 2001: köszönő beszéde 267
– közéleti tevékenysége 183–188, 220
– középiskolája 21
– külföldi kapcsolatai 189–203
– lakása 206
– méltatása (Erős István) 272–277
– publikációi, 1984 után 259
– mint rektorhelyettes 142–169, 175
– szegedi működése 101–215, 219
– szülei 21, 40
Kedvessy György 70 éves 217
Kedvessy György 75 éves 224
Kedvessy György 80 éves 252, 254
Kedvessy György 85 éves 257
Kedvessy Gyurika 205, 210
Kedvessy Kornél 21
Kedvessy Kornél jun 21
Kedvessy Pályadíj 283–284
Kedvessy Pályázat 279
Kedvessy Tamás 205, 212, 279, 283, 284, 312
Kedvessy Tangyógyszertár 278
Kenéz Attila 89
Kenéz Ernő 89
képzési idő 25
prof Kern, Walter 189
Kérészi Zoltán 89
Keresztes Anna 113, 120, 123, 125, 153, 167
Kéri Mihály 146
Keseő 81
Kiss Árpád 60
Kiss Elza 160
Kiss István 61, 76, 89
Kiss Klára 123, 125
Kiss M. Éva Regdon Gézáné 113, 120, 123, 125
Kistarcsa 35
KISZ-lakások 168
prof Kiszely György 144, 149, 165
Klebelsberg Kuno min. 21, 104
prof Klebovich Imre 284, 312
Klie, Hans-Emil 189
Klinikai Gyógysz. Intézet 112
Klivényi Ferenc 170
Kmetty Ilona 89
„Kocsedó" Kollégium 109
Kocsis Gábor 89
Kocsis Gáborné 89
Kolin Klára 125
kollégiumok 173
kolloidika 121, 129
Kolozsvár 101, 104
Komarov 165
Kommendovits Mária 89
Kortársai véleménye 11
Kósa Lajos 89
Kovács Béla 228, 290
prof. Kovács István 165
Kovács Jenő 89
Kovács László 54, 123–125, 138, 146, 149, 152, 154, 155, 164, 167
Kovács Pál 156
Kőbányai Gyógyszergyár 232
Köhler Gábor 113
könyvismertetés 44
Körösi János 125
prof Kőszegi Dénes 110, 144, 170
Köszönetnyilvánítás 312
Középessy Gyula 157
Krakkó 173, 200
prof Krámli András 150, 152, 160

Krasznai Ildikó 125
prof. Krebs, Karl G 189, 192, 193
Krenács Tibor 264
Kristó Katalin 283
prof. Krówczyński, Leszek 189, 293, 199, 200
Kubiak, Leszek 199
prof Kulka Frigyes 239
külföldiek kézjegye 193
Kürti Levente 284
Küttel 69

L
lakáshelyzet 206
prof. Lämmert, Eberhard 190, 196
Láng Béla 114
Láng Jenő 264
Lantos Ilona 305
prof. Laszlovszky József 56, 89, 91
Lázár Jenő 110, 185
Lázár János 139, 153, 264
Lázár László 305, 306
prpf. Lengyel Béla 185
Lengyelfalusi Tibor 89
prof Leprán István 264
létszám-leépítés 170
Lévai Antalné 125
prof. Lipták József 37
Lipták Pál 40
prof. List, Paul Heinz 190, 193, 196
logó (karunké) 109
Lomnici csúcs 206
Ludvig Illésné 125
Lukács Jenő 138, 145, 158
Lukas, Gerhard 190

M
Magay T Ferenc 90
magisztrális 43
Magyarország 73, 76, 79
Magyary-Kossa Gusztáv 26
prof., dékán Majer, Jaroslav 190, 201
Majoros Gizella 90
Makay Zsuzsanna 160, 168
prof., dékán Mandák, Milan 190, 193, 201
Markov 165
Marosvásárhely 5, 104, 113
Maróti Imre 146
prof Márta Ferenc 165
prof emer. Máthé Imre 264, 305
Martinek Tamás 305
Matolcsy András 89
Matolcsy György 76, 89
Matolcsy István 166
Mayer Adél 138, 173, 199
MEDINFO Workshops 224
Méhes Dalma 89
Méhes Gyula 65, 70, 71, 75, 78, 80, 81, 85, 88
Méhes Károly 89
Méhesné Gyöngyössy D 89
Meisel János 88
Meisel Jánosné 88
prof Mérei Gyula 165
Mertz Mária 90
Mervai Géza 89
Mesó Vilmos 155
Mess Irén 89
prof Mezei Mihály 190
prof Mezey Géza 156, 264
Mezőtúri-lakás 150, 173
MGYK-Érem (posztumus) 302
MGYT 184
MGYT Elnökség 184, 185
gróf Mikó Imre 105
Mikó Gyula 61
prof. Minker Emil 102, 109, 110, 201, 257, 262, 265, 306
Miseta Mária 125, 292
Mód László 156, 157, 167
MOGYE 113
Mohr Tamás 91
Mokker Tibor 90
Moldenhauer, H 130
Molnár Bertalan 90
prof Morvay József 149, 150, 156, 158, 160
Mosa Rozália 90
Moszkva 131
MOTESZ 184
prof Mothes, Kurt 190, 193, 198

Mozsgai Mária 144
Mozsonyi Sándor 11, 29, 31, 36, 37, 40, 44, 46, 54, 58, 59, 61, 74, 80, 81, 83, 86, 91, 92, 98, 100, 103, 114, 115, 206, 211, 218
Mucsi Imre 156
prof. Muravjov, I. A 165, 190, 193, 201, 203
Mussolini 72, 76
prof. Mutschler, Ernst 190, 196
München 72
prof. Münzel, Kurt 128, 190, 191, 193, 211
"Münzel„ könyv 128

N, Ny
Nagybaconi Nagy Vilmos 79
Nagy Gizella 125
Nagy Gy. István 90
Nagy hadnagy 63
Nagy Jenő 90
Nagy Örs 90
Nagypéntek, 1945 70
Nagyszombat 101, 103
Némedy Imre 37, 44, 50, 59, 97, 98
1944–1945: Németország 56–93
németországi kitelepítés 56
Népbíróság 86, 87
prof Nikolics Károly 11, 221, 227
prof. Nikonorow, N 190
Nógrádiné 136
Nonn Gyula 90
NOSZF 165
prof. Novák István 61, 109–111, 113, 147, 148, 151, 152, 154, 155, 158, 159, 161, 163, 166–168, 170, 201, 306
Novikov 165
numerus clausus 25
Nyitray László 166
nyugdíjas évei 217–

O, Ő
Óbuda 101
Odüsszeia 22
prof Oelschläger, Herbert 130, 190,193, 195
oktatás az 50-es években 120
Olomouc 161, 168
Oláh Imre 156
Orbán Ernő 125
Országos Béketanács 187, 223
Ortutay Gyula 241
Osváth Klára 125
Őrangyal Patika 27

P
prof. emer. Paál Tamás 305
Pahomov 165
Pakh 78
Paluska Olga 113, 120, 125
prof. Pandula Egon 170, 212, 219
Pantaroma® 35, 131
Papós Kitti 283
Papp Erzsébet 125
Papy Lajos 157
Pásztor György 89
Pázmány Péter Tudományegy. 103
Pécs 5, 101, 104
Pékli Ferenc 138
Pelle Márta 157, 160
Perjési László 145
Péter Erzsébet 89
prof Petri Gábor 111, 155
prof. Pflegel, Peter 198
Pigniczky György 145, 155
Pingvin-cikk 303
Pintye János 156
Pjatyigorszk 131, 202
Plavecz Mihály 157
prof Poethke, W. 190, 193, 197
prof. Pohloudek-Fabini, Roland 190, 193, 198
prof Poldermann, J 190, 197
Polgár József 150
Polgár Tibor 156
Polyvitaplex® 131
prof Poppe, E. 190
Porebsky, Jerzy 130, 191
portechnológia 125
Povik Klára 129, 290
Pozsony (← Bratislava) 71, 101, 104, 200
proklamáció, Horthy-féle 57
Puccini 14
Purkyné Társaság 18, 221

R

Rácz István 96
prof. Rácz István 228
Raffa Mátyás 113, 120
Ragettli János 89, 135, 173
Rajniss-pör 88
Rajeczky Benjamin 23
Rakusz Zoltán 89
Ráthonyi György 144
receptúra 119
Regdon Géza sen. 113, 120, 123–125, 128, 138, 139, 146, 149, 153, 162, 167, 227, 264, 279, 293, 312
Regdon Gézáné Kiss M. Éva 113, 120, 123, 125, 139
Regdon Géza jun. 125, 306
Regensburg 72
Reisch, J. 167, 262
Reisen, Paul 190
prof. Reppel, L. 190, 239
Retter Éva 89
prof. Révész Piroska 125, 264, 280, 296, 306, 312
Rhédey Mária 89
prof. Ribári Ottó 185
Rolleiflex fényképezőgép 213
Romhányi Istvánné 125
Rónai Tibor 123, 125, 150, 157
prof. Rowinski, K. 190
Rózsa Zsuzsanna 139, 170, 174
rutológus munkacsoport 262

S, Sz

Saiti „testvér" 69
Salgó Éva 156
Sallai János 167
Sárkány Sándor 57
Sárközi István 146, 155, 162
SAS-os behívó 58
Sastin Lajosné 125
Sávolyi Mária 89
Schirm Szilvia 125
prof. Schlemmer, F. 190
APV President Schmidt, E. 190
Schlett Olivér 89
prof. u. dékán Schubert, R. 190, 199
prof. Schulek Elemér 40, 50, 53, 60, 155, 219
prof. Schulte, K. E. 160, 190, 192, 193, 211
Semmelweis I. Kollégium 144
Selmecbánya 101
prof. Selmeczi Béla 109, 123, 124, 125, 128, 138, 139, 146, 149, 154, 157, 199, 201, 217, 224, 257, 264, 265, 306
Séra Piroska 89
Sherif, Mohamed Adel 130, 191
Siftár dr. 226
Simon Lajos 139, 157, 166, 264, 305, 306
Simon Mariann Gátiné 162
Simon Miklós 160
Simoncsics Pál 161
prof. Smid-Korbar, Jelka 191
prof. Soós Gyöngyvér 306
Sotor, J. 130
Sovány Tamás 283
prof. Speiser, P. 190, 191, 193, 211
Spergely Béla 136–138
prof. emer. Stájer Géza 109, 139, 153, 264, 305, 306, 312
Stalin (→ Sztálin) 75
Stampf György 297
Stane Srcic 130, 235
prof. Steiger, K. 190, 191, 193, 211
Steiner Mihály 27
Stenszky Ernő 185
Stieber Ilona 89, 156
Stieger Gabriella 89
Straub Pál 89
„Sub auspiciis" 125, 139
Subotica (→ Szabadka) 161, 168
SZAB 263
szabadalmi okirat 134
Szabadka (← Subotica) 161, 168
Szabó Béla 90
prof. Szabó Gábor rektor 305
Szabó Gabriella 89
Szabó János 170, 264
Szabó Mária 89
Szabó Tibor 89
Szabó Zoltán min. 160, 186
Szabóné prof. Révész Piroska 125, 264, 280, 296, 306, 312
Szakonyi Zsolt 305
Szálasi Ferenc 57, 70, 73
Számel Irén 123, 125
Szánthó Éva 190, 201
Szántó Ferenc 173
Szappho 22
prof. Szász György 174, 260
Szász Kálmán 132, 159
Szász Tamás 90
Szebellédy László 57, 221
Széchenyi 213
Szegedi GYTK 104
Szegedi Tudományegyetem 106
Székely Tivadar 89
prof. Szekeres László 185
prof. Széki Tibor 33, 39, 40, 57
Szél Mária 125
„Szemészeti oldatok" 50, 122
prof. Szendrei Kálmán 139, 146, 149, 157, 162, 167, 170, 262, 264, 305
Szendrőy Edit Éva 89
Szent Gellért Gyógyszertár 26
Szent-Györgyi Centenárium 199
Szent Margit Leánygimn. 23
Szentpétery Zsigmond 57
Szikszay Margit 170, 264
prof. Szilárd János 224
Szirmai Lóránt 88
„Szocialista Munkáért" 126
Szojka Éva 12, 205, 209, 213, 247
Szomolány (← Smolenice) 201
Szontagh Melinda 177
prof. Szontágh Ferenc 147, 159, 160, 161, 165
Szózat 236
Szőcs Lajos 90
Szögi László 102
prof. Szőkefalvi-Nagy Béla 185
Szőlősi Jenő 74, 89
Szőnyi Edit 90
Sztálin (← Stalin) 78
SZTE Levéltár 142, 168
Sztincsik Ferenc 81–82, 90
sztorik 203

T, Ty

„Tablettázás" 123
Tablettázó labor 118
„Tájékoztató" 166
Takács István 264
Takács Sándor 157
Takácsi Nagy Géza 125, 136–138
Takácsy Imre 144
Tantó Miklós 127
Tatár József 156
TDK 124
Tetra-oltás 80
Tevel 25, 27, 35
Than Károly 11, 33, 46
Theisz Gyöngyi 125
Theisz Istvánné 113, 120
prof. Thoma, K. 190, 193, 194
Thomson, J. Williams 128
Thuránszky Károly 168
Thuránszky Károlyné 167
TMB 50, 149, 166, 184
Tolnai Gábor 50
prof. Tósaki Árpád 277
Tóth Anikó 125
Tóth József, párttitkár 97, 98
prof. Tóth Károly, rektor 144, 160, 165, 168, 198
Tóth Klára 160, 168
Tóth László 139, 157, 264, 305
Tóth Lívia 144
Tóth Valéria 89
prof. Trandafilow, T. 190, 193, 202
Truman 78, 79
tudományok doktora 50, 54
Tudományos Min. Biz. 12, 170
tudom. segédmunkatársak 129, 139
túrázás 174, 206, 214, 249
Turul-teaest 40
prof. Tyencova, A. I. 190, 193, 202

U, Ű

Uhlarik Sándor 166
prof. Ullmann, Elsa 190, 193, 194
UNRA 79, 80
Utószó 311

V, W
Vajda Tamás 312
Vajna Imre 90
Valu József 89
Prof u President Vanýsek, Jan 190
Váradi Károly 167
Várady Lajos 209
Varga Erzsébet 139, 153, 264, 305
Varga István 153
Varga Júlia 102
Varga Lajos 165
Várjon Erzsébet 90
Városi Tanács, Szeged 187
prof Vastagh Gábor 93
Vasvár 35
Vecsey Imréné 125
végbizonyítvány 27
prof Végh Antal 11, 44, 51, 54, 55, 60, 96, 136, 137
Vesmás Béláné 167
Veszprém 101
Vetró Lajos 149
prof Vilmon Gyula 144, 160
prof Vincze Zoltán 268, 278
prof Vinkler Elemér 146, 150, 152, 153, 155, 161, 264
Vinkler László, festő 17, 213
vinpocetin 132
vitaminok értékmeghat 39
Vitéz István 137
prof Voigt, Rudolf 93, 190, 193
Vörös Ibolya 90
Vulkán Klára 90
Wasiak, Halina 130
Wayer Mária 113, 120, 123, 125, 128, 132, 135, 162, 167
Weimann Jusztina 89
Werner Adolf 21, 22
Wieniawski, W 190
Wodsak, Walter 190
Wolf Lajos 90
Wroclaw (← Breslau) 62

Z, Zs
Zádeczky Sándor 144, 156, 160
Zádori Erzsébet 125
Zágráb 104
Zakar Zsuzsanna 89, 90
prof Zalai Károly 61, 67, 69, 75, 76, 80, 89, 197, 199
prof Zathureczky László 170, 190, 193, 194, 200, 201
Zboray Erzsébet 89
Zboray Gyula 89
Zboray Mária 89
prof Zechner, Ludwig 190, 202
prof Zelko Romána 278
zene szeretete 206, 214
Zentai Anna 125
Zöld Valéria 125
prof Zrinyi Miklós 278
Zugspitze 206
Zupkü István 305, 306
zsidótörvények 25, 26
Zsoldosné Jerémiás Ildikó 217, 298

Kiadja a JATE Press

6722 Szeged, Petőfi Sándor sugárút 30–34
www.press.u-szeged.hu

Felelős kiadó: Dr Révész Piroska egyetemi tanár, tanszékvezető
Felelős vezető: Szőnyi Etelka kiadói főszerkesztő
Méret: B/5, példányszám: 500, munkaszám: 22/2013